

„Profesorul Ion Stoica mai are multe de spus, deși, cum însuși spune «s-a retras din toate». Cei care au ochi să vadă și înțelepciunea să înțeleagă trebuie să profite de existența sa încă vie profesional; nu au decât de câștigat.”

Doina Banciu

„Am gândit că un astfel de demers trebuie să poarte amprenta cercetării științifice, să adune amintiri și să illustreze deopotrivă oamenii care au stat alături de profesorul Stoica în calitatea lor de colegi, specialiști, foști doctoranzi...”

Mireille Rădoi

ISBN 978-606-93991-0-1

O carte. O bibliotecă. Un om. ION STOICA - OMAGIU -

Coordonatori:

Doina Banciu

Mireille Rădoi

O CARTE.
O BIBLIOTECĂ.
UN OM.

Studii

**ION STOICA
- OMAGIU -**

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”

O CARTE. O BIBLIOTECĂ. UN OM.

Evocări & Studii

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ „CAROL I”

Coordonatori:

Doina Banciu

Mireille Rădoi

**O CARTE.
O BIBLIOTECĂ.
UN OM.**

**Ion Stoica
-Omagiu-**

**București
2015**

Coordonatori: Doina Banciu
Mireille Rădoi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OMAGIU. Stoica, Ion

**O carte. O bibliotecă. Un om.: Ion Stoica -
omagiu: evocări și studii** / coord.: Doina Banciu,
Mireille Rădoi. - București: Biblioteca Centrală
Universitară „Carol I”, 2015

Conține bibliografie
ISBN 978-606-93991-0-1

I. Banciu, Doina (coord.)
II. Rădoi, Mireille (coord.)

02(498) Stoica, I.
929 Stoica, I.

Coperta IV: Fotografie de Mihai Zgondoiu

2015 Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” ©
ISBN 978-606-93991-0-1

Acest volum a apărut
grație sprijinului financiar
al domnului ing. Petre Badea,
Aedificia Carpați

CUPRINS

8	ARGUMENT Conf. univ. dr. Mireille Rădoi
11	BIOGRAFIE / Ștefania Mazilu
17	BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ / Geta Costache
17	I. OPERA
17	A. BELETRISTICĂ
17	1. <i>Volume</i>
18	2. <i>În volume</i>
18	3. <i>În periodice</i>
20	B. LITERATURĂ ȘTIINȚIFICĂ
20	1. <i>Volume</i>
24	2. <i>În volume</i>
24	a. <i>Studii, comunicări, articole</i>
26	b. <i>Prefețe</i>
27	3. <i>Alte contribuții (coordonator, editor, conducător științific)</i>
29	4. <i>În periodice</i>
29	a. <i>Studii și articole</i>
44	b. <i>Cuvântări, interviuri, mesaje, scrisori deschise</i>
48	c. <i>Cronici, recenzii, note</i>
52	II. REFERINȚE CRITICE
52	A. BELETRISTICĂ
55	B. LITERATURĂ ȘTIINȚIFICĂ
63	„Convorbiri inactuale” cu dl conf. univ. dr. Ion Stoica, directorul Bibliotecii Centrale Universitare din București Anca Podgoreanu
 <i>E V O C Ă R I</i>	
71	Știința cărții Vasile D. Țâra
85	Fascinația cărții Emil Vasilescu
99	Ion Stoica - un portret în fațete Ioana Lupu
112	Din suflet Profesorului Ion Stoica Sanda Bercovici
114	Profesorul Ion Stoica Victoria Frâncu

S T U D I I

- 131 Efecte perverse ale promovării în bibliotecă
Ionel Alexe
- 144 Roving Reference Services;
Experimenting to Better Assist Users
Hermina G.B. Anghelescu
- 169 Personajele literare și bibliotecile lor
Corina-Mihaela Apostoleanu
- 179 Activități și instituții culturale ale românilor din
peninsula balcanică – A doua jumătate a secolului
al XIX-lea și primele decenii ale secolului XX
Adina Berciu-Drăghicescu
- 195 State of the Art in the Organization and Functioning
of the Academic Library
Sanda Bercovici
- 206 Dutch Aid Campaign Revisited
Albert K. Boekhorst
- 215 Accesibilizarea informației. De la necesitate la realitate
Adriana-Elena Borună
- 227 Despre cartea veche sanskrită aflată în Biblioteca
Academiei din Cluj-Napoca
Florina Brat
- 241 Patru predicții referitoare la evoluția bibliotecilor
românești în următoarea decadă
Liviu-Iulian Dediu
- 257 Fișiere pentru autorități construite în bibliotecile
din România versus fișiere pentru autorități construite
în bibliotecile din străinătate: foarte scurtă prezentare
Constanța Dumitrășconiu
- 278 Mircea Eliade și „Cunoașterea Gordianică”.
Pretext pentru o biografie lectorială
Teodora Fîntînaru
- 292 Formarea elitelor pentru viitorul României
Petre T. Frangopol

- 313 Fundamentarea demersurilor de advocacy privind fortificarea domeniului biblioteconomic în Republica Moldova
Mariana Harjevschi
- 322 25 Years of Higher Education in Information Sciences at the University of Bucharest
Octavia-Luciana Madge
- 334 Scurt periplu în globalizare
Nadia Petre
- 351 București – istorie și univers românesc
Anca Podgoreanu
- 369 The Library of the Nederlandse Vereniging van Belanstellenden in Spoor – en Tramwegwezen
Gerhard J.A. Riesthuis
- 381 Învățământul biblioteconomic românesc la distanță. Contextul actual și posibile soluții
Silvia-Adriana Tomescu
- 401 Formarea profesională continuă a bibliotecarilor din Republica Moldova – Între necesitate și realitate
Nelly Țurcan
- 415 Discursuri parlamentare (1859-1940) în colecțiile Bibliotecii Camerei Deputaților
Mihaela Zecheru
- 429 POSTFAȚĂ
Prof. univ. dr. ing. Doina Banciu
- 431 TABULA GRATULATORIA
- 433 PORTRET ICONOGRAFIC

ARGUMENT

„Biblioteca este templul învățării, iar învățarea a eliberat mai mulți oameni decât războaiele în decursul istoriei.”

Carl T. Rowan*

Măsura în care o națiune este puternică este dată de gradul său de civilizație, de modul în care aceasta își respectă, conservă și promovează patrimoniul cultural și material. Dintre instituțiile menite a împlini asemenea misiuni astăzi ne oprim să analizăm biblioteca. Din cele mai îndepărtate vremuri, învățarea s-a produs în jurul unei colecții de cărți, iar marile universități s-au format ca structuri academice complet definite numai atunci când a existat un fond de lucrări științifice care să legitimeze actul pedagogic.

Având o istorie aparte, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” poate fi privită drept reperul optim care, prin misiunea sa în viața academică și implicarea activă, constantă în comunitate a ridicat nivelul cultural al *cetății* și a dus la bun sfârșit un scop strategic, de a elibera prin cultură și acces la informație.

Rațiunea pentru care dedicăm aceste rânduri este în întregime închinată cărții, bibliotecii și omului... Lucrarea ce adună studii, gânduri, impresii, a fost inspirat intitulată *O carte. O bibliotecă. Un om.* tocmai pentru a ilustra ființarea întru cultură printr-o triadă prin care putem interacționa cu alteritatea, putem comunica pe paliere de cunoaștere specifică, putem partaja știința și crește valoarea societății: *cartea* - un important suport informațional,

*Scriitor și jurnalist american, ambasador al SUA în Finlanda și director al United States Information Agency

biblioteca - privită ca o instituție vie, generatoare, păstrătoare și diseminatoare a memoriei sociale și *omul* - care prin calitate, cultură, formare și optimă coordonare profesională poate aduce recunoașterea unui univers cultural.

Am încercat să reflectăm în acest sens o *istorie instituțională*, marcată de evenimente înalt spirituale ce pornesc de la înființarea Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” până în acest moment, când, ne exprimăm recunoștința pentru tot ce s-a împlinit prin artă, cultură, scris, management și să proiectăm viziuni creative, realiste la a căror transpunere în practică să contribuim din plin.

O carte. O bibliotecă. Un om. este un volum aniversar, dedicat domnului profesor Ion Stoica, la împlinirea a 80 de ani de viață dăruită culturii române prin carte, pe care a știut să o scrie ca remarcabil scriitor și cercetător, să o împărtășească magistral în cadrul cursurilor universitare și să o tezurizeze cu o artă managerială aparte.

Și dacă, de-a lungul timpului, profesorul a știut să se dedice bibliotecii, considerăm că, în mod meritat, și cu prețuirea cuvenită, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” are onoarea de a răsplăti conviețuirea de aproape jumătate de secol. Am gândit că un astfel de demers trebuie să poarte amprenta cercetării științifice, să adune amintiri și să ilustreze deopotrivă oamenii care au stat alături de profesorul Stoica în calitatea lor de colegi, specialiști, foști doctoranzi, cât și variatele ipostaze în care le-a însoțit cariera.

Astfel lucrarea este compusă dintr-un *corpus bibliografic*, care reunește articole, volume, prelegeri la conferințe, logic structurate, ce pot printr-o analiză bibliografică și de conținut profundă să ofere o imagine a unei contribuții de excepție la evoluția domeniului biblioteconomic, a culturii și literaturii române, apoi un capitol de *evocări*, rezervat acelor personalități care au fost profesional și personal „mai aproape” de Ion Stoica și un alt capitol, de *studii*, care adună laolaltă lucrări științifice ale unor specialiști de înaltă ținută intelectuală, dar și ale unor doctoranzi ce au ales să-și exprime astfel gratitudinea.

Prin volumul *O carte. O bibliotecă. Un om*. încercăm să punem în lumină trei ipostaze ale profesorului Ion Stoica – cea de *manager* al Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”, cea de *creator* al Școlii Românești de Biblioteconomie precum și cea de *poet și scriitor*, care l-a însoțit o viață.

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” poartă în istoria sa și evenimente dureroase care i-au schimonosit chipul și alterat ființa, așa cum sunt momentele trăite în decembrie 1989 de întreaga Românie. A fost deopotrivă sfârșit și început, decădere și provocare a puterii Omului de a reconstrui un for al cunoașterii din cenușă. Cu determinarea celui ce stăpânește magia cuvântului scris, cu tăria de a reda țării și culturii un palat al culturii, Ion Stoica nu numai că a (re)adus la viață o bibliotecă, dar a gândit strategii de cercetare științifică și dezvoltare managerială pentru un deceniu și jumătate. Odată cu reconstrucția celei mai mari biblioteci, Ion Stoica a pus bazele unei școli moderne de Bibliologie și Știința Informării (a cărei catedră a condus-o), devenit azi Departament de Științe ale Informării și Documentării, care a oferit și încă oferă, generații de specialiști în domeniul structurării și comunicării informațiilor, prezenți în biblioteci, centre de informare și documentare, mass media, școli și licee (ca profesori documentariști). Despre **Omul** Ion Stoica vorbesc poemele și romanele sale, care ni-l prezintă într-o latură sensibilă, a ființei care admiră și iubește viața, o latură subtilă, ironică, adesea plină de umor.

Domnului Profesor Ion Stoica dedicăm acest volum aniversar, alături de un constant sentiment de admirație și prețuire pentru arta de a conduce instituții, asociații, oameni, școli, pe un drum dedicat culturii și civilizației românești.

Maximas Gratias Ex Toto Corde!

Conf. univ. dr. Mireille Rădoi

BIOGRAFIE

Profesorul Ion Stoica s-a născut la 14 ianuarie 1936 în Comuna Amărăștii de Sus, Județul Dolj. Un loc în care soarele, la asfințit, uriaș, dar biruit de oboseală, se culcă totuși mândru și frumos, acolo la marginea pământului, așa cum nu mai vezi la fel pe alte plaiuri, iar stelele strălucesc parcă vorbind cu cei care le privesc, chiar și atunci când cerul este acoperit de nori subțiri. Este primul dintre cei doi copii ai preotului Mihail Stoica, om falnic și blajin, și al Elisabetei, o stăpână fără egal a treburilor casei.

Între anii 1942 și 1946 a urmat clasele primare în comuna natală, apoi, între anii 1946 și 1953, a studiat la Colegiul Național „Carol I” din Craiova și la Liceul „Ioniță Asan” din Caracal. În perioada 1953-1957 a urmat cursurile Universității din București, Facultatea de Filologie, Secția de Biblioteconomie.

Proaspăt absolvent de facultate, își începe cariera profesională în anul 1957, ocupând funcția de șef serviciu la Biblioteca Regională București, până în anul 1960, când devine profesor de limba și literatura română la școlile generale Popești și Tufa, Raionul Drăgănești-Vlașca. În anul 1964 ocupă funcția de șef al Serviciului Bibliografic la Biblioteca Centrală Universitară din București, pe cea de director adjunct, între anii 1969 și 1983 și apoi pe cea de director general, până în anul 2003.

În paralel cu o prodigioasă carieră profesională, marcată de dăruire și pasiune, profesorul Ion Stoica a fost mentorul mai multor generații de studenți ai Secției de bibliologie și știința informării din cadrul Facultății de Litere a Universității din București, fiind lector între anii 1990 și 1993, conferențiar între anii

1993 și 1997 și profesor, din anul 1998. Începând cu anul 2001, a condus numeroase doctorate în domeniul bibliologiei și științei informării la Facultatea de Litere, Universitatea din București.

În anul 1977, profesorul Ion Stoica a obținut titlul de doctor în științe filologice cu teza „Biblioteci universitare contemporane. Direcții și tendințe”, sub conducerea profesorului dr. docent Dan Simonescu, istoric literar și bibliolog, format la școala de cercetare literară a lui Nicolae Cartoian și a lui Ion Bianu.

Din anul 1984 este membru al Uniunii Scriitorilor din România, între 1990 și 1998 a fost președinte al Asociației Bibliotecarilor din Învățământ – România, între 1995 și 2002 președinte al Consiliului Național al Bibliotecilor din Învățământ și în perioada 2002-2003 membru în Comisia Națională a Bibliotecilor.

În perioada 1970-1985 a condus Cercul bibliologic universitar din București, care a avut ca principală activitate dezbaterile problemelor legate de integrarea structurilor documentare în procesul de învățământ și cercetare. Între anii 1972 și 1989 a condus Programul „Ateneele cărții”, ciclu de evenimente periodice organizate în Aula Bibliotecii Centrale Universitare din București, având ca idee centrală simbiozele cărții. Între anii 1990 și 1995 a fost director al revistei „Biblioteca” a Ministerului Culturii, în perioada 1995-1997, redactor responsabil al revistei „Studii de bibliologie și știința informării” și, începând cu anul 1990, a fost șef al Catedrei de bibliologie și știința informării din cadrul Facultății de Litere a Universității București, membru al Consiliului profesoral și al Senatului Universității București.

A participat la diverse programe internaționale: între anii 1990-1994 a fost coordonatorul Programului „TEMPUS”, cu focalizare pe Biblioteca Centrală Universitară din București și între anii 1998 și 2000 a fost coordonatorul Programului „PHARE”, componenta bibliotecii universitare. A efectuat stagii de studiu și documentare în S.U.A. (1985, 1991), Marea Britanie (1983, 1987), călătorii de informare în Franța, Germania, Olanda, Belgia, Italia, Ungaria etc., a fost delegat la congresele mondiale ale bibliotecilor

de la Stockholm, Havana, New Delhi, Barcelona, Copenhaga, Israel, Beijing, Bangkok, Boston. De asemenea a susținut conferințe în cadrul unor întâlniri naționale și internaționale.

Pentru excepționala sa contribuție la dezvoltarea acestui univers unic, care este biblioteca, profesorul Ion Stoica a fost distins cu ordine, diplome, medalii și premii: Ordinul Muncii, clasa a III-a - 1970, Ordinul „Meritul Cultural”, clasa a IV-a - 1981, Ordinul „Serviciul Credincios” în grad de Cavaler - 2001, Ofițer al Ordinului „Palme Académiques” al Republicii Franceze - 1988, Diploma de excelență pentru Opera Omnia, acordată de Ministerul Educației și Cercetării.

Este autorul a peste 400 de studii și articole publicate în reviste științifice și culturale din țară și din străinătate, al unui număr de opt monografii în domeniul biblioteconomiei și al științelor informării, este prezent în numeroase volume colective cu tematică bibliologică și coordonează un număr însemnat de lucrări bibliografice.

Ca poet, debutează în anul 1979 în revista „România literară”, debutul literar în volum având loc în anul 1981, cu cartea de versuri „Casa de vânt”. Este autorul a cincisprezece volume de poezie și a două antologii, publică sau este prezent în volume colective de poezie apărute în alte țări. În anul 2002, obține Premiul I la Salonul Național de Poezie de la Constanța. Între anii 2011 și 2015 a publicat patru romane.

Ștefania Mazilu

„Bibliografia este, în sine, o operă, rezultat al unei viziuni structurale, al unor competențe de cercetare și a unor virtuți profesionale, între care se remarcă exigența, acribia, perseverența și devotamentul. Marile bibliografii naționale sunt monumente culturale ale popoarelor, cu semnificație majoră, exprimă și reflectă gradul de maturitate socială, nivelul gândirii ordonatoare și forța de a pune în relație elemente sistemice. Bibliografia unui spațiu cultural este cea mai strălucitoare oglindă sintetică a aceluia spațiu, cea mai deplină cuprindere a modului în care gândul creator s-a așezat temeinic în fapte culturale memorabile și capabile de reverberații.”

„În plan formativ, ea este o școală a rigorii intelectuale și un instrument de referință în bătălia pentru onestitate și cooperare. Cine utilizează lucrările bibliografice majore se raportează mai corect la societate, se autoevaluează mai obiectiv, înțelege mai bine fenomenul, lumea culturii, dinamismul și diversitatea ei generatoare de valori perene.”

Jon Stoica

(Puterea cărții, 2005, p. 30, 31)

BIBLIOGRAFIE

selectivă

„Modelul informațional, viabil din punct de vedere temporal, tinde să preia caracteristicile modelului vieții, bazat pe transmiterea cât mai deplină a valorilor acumulate în timp.”

Jon Stoica

(Scurtă introducere la o enciclopedie a informației, 2010, p. 38)

„Fluxurile informaționale și relațiile lor combinatorii au complexitatea universului.”

„Coordonatele performanței și ale calității trec, în mod inexorabil, prin managementul informației și includ viziunea, gândirea de ansamblu, structurile, relațiile, mijloacele și resursele care determină legăturile informației cu trecutul, cu prezentul și cu viitorul.”

Jon Stoica

(Numai cercetarea salvează, 2013, p. 5, 10)

I O N S T O I C A

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Geta Costache

I. OPERA

A. BELETRISTICĂ

1. Volume

1. *Casa de vânt*: versuri. București: Edit. Eminescu, 1981. 96 p.
2. *Porțile clipei*: versuri. București: Albatros, 1982. 96 p.
3. *Gates of the Moment = Porțile clipei*. /Poezie/. Transl. by Brenda Walker and Andrea Deletant. London; Boston: Forest Books, 1984. 126 p. /Ediție bilingvă/.
4. *Pași peste ierburi*: versuri. București: Edit. Eminescu, 1984. 70 p.
5. *Dincolo de cercuri*: versuri. București: Albatros, 1986. 88 p.
6. *Periplu rotund*: versuri. București: Edit. Eminescu, 1988. 100 p.; Cluj-Napoca: Dacia XXI, 2011. 270 p. (Scriitori la ei acasă).
7. *As I came to London one midsummer's day*. Poems. Translated by Brenda Walker. London; Boston: Forest Books, 1990. 27 p. - 1991.
8. *Vorbind cu tine*: /Poezie/. București: Edit. Grai și Suflet-Cultura Națională, 1995. 140 p.
9. *A doua viață*: poezii. București: Edit. Didactică și Pedagogică, 1996. 160 p.
10. *Nevoia de semne*. /Poezie/. București: Edit. Grai și Suflet-Cultura Națională, 1997. 216p.
11. *Maree pe lună*: versuri. București: Edit. Grai și Suflet-Cultura Națională, 2000. 123 p.
12. *În drum spre castel*: versuri. Constanța: Ex Ponto, 2002. 135 p.
13. *Umbra umbrei*: versuri. Constanța: Ex Ponto, 2005. 110 p.
14. *Casa de vânt*: versuri. Imagini de artist plastic Maria Goian. Bocșa: Biblioteca „Tata Oancea”, /2006/. 36 f.: des.
15. *Dincolo de cercuri*: versuri. Imagini de Maria Goian. Bocșa: Biblioteca „Tata Oancea”, /2006/. 25 f.: des.

16. *Porțile clipei*: versuri. Imagini de Maria Goian. Bocșa: Biblioteca „Tata Oancea”, /2006/. 15 f.: des.
17. *Faust XXI*: versuri. Constanța: Ex Ponto, 2007. 98 p.
18. *Facultatea de fluturi*. /Roman/. Cluj Napoca: Dacia XXI, 2011. 298 p.; Ed. a 2-a. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2013. 282 p.
19. *Alege-l pe șapte!* /Poezie/. Cluj-Napoca: Ecou-Transilvan, 2012. 91 p.
20. *Scriitorul*. /Roman/. Cluj-Napoca: Ecou-Transilvan, 2013. 318 p.
21. *Acasă, toamna*. /Roman/. Cluj-Napoca: Ecou-Transilvan, 2014. 354 p.
22. *Convorbire cu Aristotel*: versuri. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2014. 117 p.
23. *Călătorie galactică*: versuri. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2015, 123 p.
24. *Sus în deal la Cotroceni*. /Roman/. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2015. 292 p.

2. În volume

25. The Spell; The Trial; I Should Have Liked; Decalogue; Trapeze; Orbit. Translated by Andrea Deletant and Brenda Walker. În: *An anthology of contemporary Romanian poetry*. Translated by Andrea Deletant and Brenda Walker. London; Boston: Forest Books, 1984; 1990, p. 93-99. /Din vol. „Porțile clipei”, 1982/.
26. Dichotomie; Pareilles. În: *Poètes roumains contemporains*. Choix et présentation: Irina Petraș. Traduction: Ioana Craciunescu; Alexandre Stefanescu. Révision: Donald Alarie; Michelle Fiset; Bernard Pozier. Québec: Écrits des Forges; București: Edit. Didactică și Pedagogică, 2000, p. 195-196.
27. X-Rays; A river of swans. În: *Voices of contemporary Romanian poets*. Selection and english version by Dan Brudașcu. Cluj-Napoca: Sedan Publishing House, 2007, p. 187.

3. În periodice

28. La izvor; Drumurile țării; Așteptare. /Debut poetic/. În: *România literară*, 25 nov. 1971, 4, nr. 48 (164), p. 20.
29. Întrebare. /Poezie/. În: *România literară*, 27 mar. 1975, 8, nr. 13, p. 3.
30. Eroica. /Poezie/. În: *România literară*, 10 apr. 1975, 8, nr. 15, p. 3.
31. Oriunde ai fi. /Poezie/. În: *România literară*, 7 apr. 1983, 16, nr. 14, p. 1.
32. /Poèmes/. /Traduit par Michel Steriade/. În: *Le journal européen des poètes* (Leuven), apr.-iun. 1986, nr. 1, p. 6; 1987, nr. 3*
33. /Versuri/. În: *Lumina* (Panciova-Iugoslavia), 1986, nr. 3-4*

34. Eu merg cu toamna; Periplus rotund. În: *România literară*, 15 oct. 1987, nr. 42, p. 3.
35. Fuziune nucleară. Raza „X”. /Poezie/. În: *Ramuri*, 15 sep. 1987, nr. 9, p. 14.
36. Invocație: Către Eminescu. În: *România literară*, 18 iun. 1987, 20, nr. 25, p. 3.
37. Oglinda țării. /Poezie/. În: *România literară*, 27 aug. 1987, 20, nr. 35, p. 3.
38. Lîmpede oglindă. /Poezie/. În: *România literară*, 12 mai 1988, 21, nr. 20, p. 1.
39. Poeme de Ion Stoica: Viori; E bine; Țipăt de goarnă; Am venit. În: *Scânteia Tineretului* (Supliment literar-artistic), 22 apr. 1989, 9, nr. 16 (395), p. 7.
40. /Poems/. /Translated by Brenda Walker/. În: *Poetry Canada Review* (Ottawa), 1994, nr. 4*
41. Tu să fii aceea; Umbră-n cer; Lecția despre cercuri. În: *Poezia* (Iași), 2000, 6, nr. 2, p. 40-42.
42. Temelia; Numai gândul; Păcatul schimbării; Să uiți cuvintele; Un nuc; Un plâns, un plâns de bine; În drum spre castel; Și fără drum; Nici un zeu. /Poezie/. În: *România literară*, 17-23 apr. 2002, 35, nr. 15, p. 8.
43. Umbra umbrei; Măștile verii; Eram la fel; Dator; Nesomnul doar...; De unde știi?; De n-aveam puterea; Uită tot; Gând de împăcare către alter ego. /Poezie/. În: *România literară*, 17 - 23 mar. 2004, 37, nr. 10, p. 8.
44. De m-oi întoarce; Poate-ntr-o zi; Din frumusețe; În vale, jos; În adevăr; Privind mirat; Esențe rotunde; Cărarea lină; Cu alte nopți; Către o floare încă neînflorită. /Poezie/. În: *România literară*, 30 mar.-5 apr. 2005, 38, nr. 12, p. 8.
45. Lectură de primăvară. /Poezie/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2005, 13, nr. 1, p. 44.
46. La aniversară: Numai fragmente; Expediție; Tu să fii aceea; Păcatul schimbării; Mesaj, într-o doară, către urmași; Cu mult mai greu; Suntem doi; Mărturisire la o sută de ani; Din lucruri. În: *România literară*, 18-24 ian. 2006, 39, nr. 2, p. 8.
47. Aceleași lacrimi; În drum spre castel; Ceas târziu.../Poezie/. În: *Ex Ponto* (Revistă trimestrială), iul.-sep. 2009, 7, nr. 2, p. 7-9.
48. Faust XXI. /Poezie/. În: *Epigrama* (Publicație a Uniunii Epigramiștilor din România), sep. 2010, 18, serie nouă, nr. 53, p. 29.
49. Lectură de primăvară. /Poezie/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2010, 33, nr. 1, p. 8. (Dedicații lirice).
50. Mărturie; Către alter ego; Nimic mai mult; Temelia; Nu pleci; Mesaj într-o doară către urmași. /Poezie/. În: *Biblioteca Bucureștilor*, 2010, 12, nr. 2,

p.12-13. /Conține referințe privind activitatea literară și științifică a poetului/.

51. Discurs anulat; E bine; Aniversare; Când...; Am uitat; O pândă; Bonjour, infinit! /Poezie/. În: *România literară*, 14 ian. 2011, 44, nr. 2, p. 8.
52. Alege-l pe 7!; Mesaj optimist de Anul Nou; Doar drumul; Dacă. /Poezie/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2012, 45, nr. 4, p. 218. (Miscellanea).
53. Ce importantă?; Fugind să se ascundă; Nu e adevărat; Începutul; Să bați sfios; Voi toți; Doar lângă cer; Poet timid; Ce-a fost a fost. /Poezie/. În: *România literară*, 22 iun. 2012, 45, nr. 25, p. 8.
54. Și privește...; Timpul meu; Orogeneza... /Poezie/. În: *Ex Ponto* (Revistă trimestrială), ian.-mar. 2013, 10, nr. 1, p. 11-13.

B. LITERATURĂ ȘTIINȚIFICĂ

1. Volume

55. *Tudor Vianu: biobibliografie*. /Cuvânt înainte de Mircea Tomescu/. București: Biblioteca Centrală Universitară, 1967. IX, 405 p. /În colaborare cu Henri Zalis/.
56. *Modernismul în literatura română: contribuții bibliografice*. București: Biblioteca Centrală Universitară, 1968. III, 356 p. /În colaborare cu Henri Zalis/.
57. *Clasicismul în literatura română: contribuții bibliografice*. București: Centrul de Documentare Universitară, 1969. 176 p. /În colaborare cu Henri Zalis/.
58. *Contribuții bibliografice privind Unirea Transilvaniei cu România* /Lucrare elaborată și coordonată de Constantin Nuțu și Mircea Tomescu; redactori: Valentina Popovici, Milica Moldoveanu, Emilia Caraba, Ion Stoica; studiu introductiv de Ion Popescu-Puțuri/. București: /s.n./, 1969. 648 p.
59. *Biblioteca Centrală Universitară din București: 1895-1970: scurt istoric*. /Coord. C. Nuțu/. Autori: D. Copilu, D. Nicolescu, N. Oancea, I. Stoica, A. Vișan, M. Vulcu, H. Zalis. Cuv. înainte de prof. dr. docent Jean Livescu. București: Biblioteca Centrală Universitară, 1970. 191p.: il.
60. *Bibliografia și informarea documentară*. București: Litera, 1973. 28 p.
61. *Biblioteci universitare contemporane*. Teză de doctorat. Coord. șt. prof. dr. doc. Dan Simonescu. București: /Universitatea din București, Facultatea de limba și literatura română/, 1977. 195 p.

62. *Informare, cercetare, dezvoltare: repere teoretice și metodologice.* București: Edit. Științifică și Enciclopedică, 1977. 272 p. /În colaborare cu Alexa Manea/.
63. *Alma mater librorum.* București: Edit. Didactică și Pedagogică, 1979. 148 p.
64. *Informație și cultură: sinteze, reflecții, atitudini.* /Cuvânt înainte de Gheorghe Buluță/. București: Edit. Tehnică, 1997. 227p. Cuprins: Universul informațional, p. 9-12; Transferul de informații, p. 13-15; Societate și informație, p. 16-23; Informație și democrație, p. 24-26; Informație și formație, p. 27-33; Informație și comportament, p. 34-37; Informație și perspectivă, p. 38-47; Informație și cultură, p. 48-52; Procese unitare, p. 53-57; Informație și cooperare, p. 58-61; Răspunderea modernității, p. 62-67; Laudă cărții, p. 68-80; Universul cărții, p. 81-84; Preocupări bibliologice în activitatea lui Tudor Vianu, p. 85-97; Biblioteca lui Titu Maiorescu, p. 98-109; Cărțile lui Eminescu, p. 110-120; A iubi cărțile..., p. 121-122; Lucian Blaga, cititorul, p. 123-130; Mihai Eminescu și pasiunea cărții, p. 131-136; Titu Maiorescu și tehnica muncii intelectuale, p. 137-140; Carte frumoasă, p. 141-148; Biblioteca personală, p. 149-156; În sfera integrării, p. 157-160; Bibliotecile și patrimoniul cultural, p. 161-165; Din istoria bibliotecilor de învățământ superior din România, p. 166-191; Mircea Tomescu și maturitatea bibliologiei românești, p. 192-200; Mircea Tomescu- profesorul (1916-1969), p. 201-206; Biblioteca Centrală Universitară -Rediviva, p. 207-213; Veacul cărților, p. 214-217; Glasuri românești într-un muzeu al cuvântului, la Paris, p. 218-224; Să citim poezie!, p. 225-227.
65. *Interferențe biblioteconomice.* Constanța: Ex Ponto, 1997. 208p.: il. /Pref. de I. Popișteanu/. Cuprins: A citi, citire, p. 3-6; Bibliotecile-lăcașuri ale conștiinței planetare, p. 7-9; Biblioteca-actualitate și permanentă, p. 10-12; Biblioteca și cercetarea, p. 13-18; Biblioteca și eficiența economică, p. 19-24; Bibliotecile și conceptul de modernizare, p. 25-29; Biblioteconomia, un domeniu în schimbare, p. 30-36; Biblioteca și societatea, p. 37-40; Interferențe biblioteconomice contemporane, p. 41-45; Bibliotecile românești: realități și perspective, p. 46-51; O nouă politică pentru bibliotecile românești, p. 52-60; Confruntări și nedumeriri în biblioteconomia românească, p. 61-64; Unele probleme ale planificării serviciilor de bibliotecă, p. 65-73; Două vorbe despre structuri, p. 74-76; Colecțiile bibliotecilor universitare, p. 77-85; Imperativul coordonării în bibliografia universitară, p. 86-92; Neștiința evaluării, p. 93-97; Valoarea metodei, p. 98-107; Aspirația integrării europene a bibliotecilor românești, p. 108-118; Biblioteca universitară-laborator de muncă intelectuală, p. 119-127; Biblioteca universitară și profilul științific al specialistului, p. 128-134; Bibliotecile și viața universitară, p.135-143; Orientarea utilizatorilor, p. 144-151; Informație și perfecționare, p. 152-155; Formarea bibliotecarilor, p. 156-161; Bibliologia și știința informării își recâștigă statutul universitar, p. 162-165; Actualitate și perspectivă, p. 166-169; Profesorul Dan Simonescu la 90 ani, p. 170-172; Biblioteca Centrală Universitară: un trecut privind spre

- viitor, p. 173-183; Cuvântare într-o aulă salvată, p. 184-186; Dinamica modernizării, p. 187-192; A.B.I.R.-Asociația Bibliotecarilor din Învățământ-România-o formă căutându-și fondul, p. 193-202; Răspuns la o întrebare: ce înseamnă pentru mine OCLS OnLine Union Catalog?, p. 203-204.
66. *Structuri și relații informaționale în dezvoltarea învățământului și a cercetării românești*: o încercare de sinteză. București: Alternative, 1997. 144 p. (Politici educaționale). Cuprins: Condiția conceptuală, p. 7-26; Condiția legislativă, p. 27-38; Condiția structurală, p. 39-54; Condiția instrumentală, p. 55-78; Condiția profesională, p. 79-106; Condiția tehnologică, p. 107-120; Condiția cercetării de profil, p. 121-130; Condiția managerială, p. 131-142.
67. *Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2001. 223p. - Ed. a 2-a. 2005. Cuprins: Nevoia de management, p. 8-9; Managementul în structurile infodocumentare, p. 9-10; Locul informației în societate, p. 11; Informația ca metaresursă, p. 11-12; Prosperitate și informație, p. 12-13; Un teritoriu al crizelor, p. 13; Criza de creștere, p. 13-14; O criză a dezechilibrelor, p. 14-15; Criza de identitate, p. 15-16; Un nou model, p. 16-18; Bibliotecile în schimbare, p. 18-19; Un ecosistem informațional?, p. 19-20; Mai multe identități, p. 20-21; Idealul cantitativ, p. 23-25; Criza de spectru, p. 25-28; Identitate pasivă, p. 28; Identitate activă, p. 28-30; Capacitate analitică, p. 30-32; Identitate evaluativă, p. 32-33; Sincronii și asincronii, p. 33-35; Producătorii de informații, p. 35-36; Structuri de servicii, p. 36-37; O identitate de relație și cooperare, p. 37; Criza tehnologică, p. 37-41; Comunicarea, o metasferă, p. 41-42; Tehnologie și libertate, p. 42-44; Diversitate și diversificare, p. 44-45; Masificare și individualizare, p. 45-47; Informație și competiție, p. 47-48; Viziunea tehnologică, p. 49-50; Ritmul schimbărilor, p. 50-52; Teletransmisia, p. 52; Rețelele, p. 52-54; Internet, p. 54-55; Programele, p. 55-56; Pânza de păianjen, p. 56; Numerizarea, p. 56-57; Numerizarea și proprietatea intelectuală, p. 57-61; Biblioteca-spațiu tehnologic, p. 61-63; Informatizarea, p. 63-66; Prospectiva tehnologică, p. 66-70; Vulnerabilitatea tehnologiilor, p. 70-73; Criza tehnologică și dinamismul dezvoltării, p. 73-74; Criza utilizatorilor, p. 74-75; Dimensiunea informațională a existenței, p. 75-79; Utilizatorii și cantitatea de informații, p. 79-81; Utilizatorii și diversitatea formelor informației, p. 81-85; Accesul la informații, p. 85-90; Cultura informației, p. 90-92; Trăvialul utilizatorilor, p. 92-97; Structurile infodocumentare și utilizatorii, p. 97-102; Criza profesiilor infodocumentare, p. 102-105; Intermediarii și spectrul profesiilor informației, p. 105-110; Profesiile infodocumentare, profesiile cercetării și profesiile educației, p. 110-113; Profesiile infodocumentare și structurile specifice, p. 113-119; Abordarea sistemică și stadiul sistemic, p. 119-120; Profesii în criză, p. 120-124; Relația intermediari-utilizatori, p. 124-126; Intermediarii și tehnologiile, p. 126-132; Nevoia de cercetare, p. 132-137; Relația informație-cunoaștere, p. 137-139; Redimensionarea conceptelor, p. 139-141; Cercetarea structurilor, p. 141-144; Cercetarea produselor și

- instrumentelor, p. 144-148; Cercetarea lecturii, p. 149-150; Cercetarea profesiei și a profesioniștilor, p. 150-153; Cercetarea mediologică, p. 153-154; Specialiști în intermediere și exigențele comunicării, p. 154-157; Redefinirea și reconfigurarea profesiilor, p. 157-159; Formare și evaluare, p. 159-160; Perfecționare, p. 160-161; Cooperare, p. 161-162; Cercetarea cercetării, p. 162-165; Criza de resurse, p. 165-170; Resurse pentru achiziția documentelor, p. 170-172; Resurse pentru prezervare și conservare, p. 173; Resurse pentru construcții, p. 173-174; Resurse pentru re tehnologizare, 174-176; Distribuția resurselor, p. 176-178; Criterii în alocarea resurselor, p. 178-182; Criza de imagine, p. 182-184; Degradarea imaginii, p. 184-189; O nouă imagine, p. 189; Factori de imagine, p. 190; O altă proiecție, p. 190-191; Factorul politic și imaginea intermediarilor, p. 191; Legislația și imaginea, p. 191-192; Organizațiile paterne și imaginea intermediarilor, p. 192; Imaginea ca autoconstrucție, p. 192-204; Bibliografie, p. 205-208.
68. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005. 234 p. (Vademecum). Cuprins: Puterea cărții, p. 7-12; Spectatorul și cititorul, p. 13-20; Către perenitate prin efemerizare, p. 21-28; Bibliografia ca operă, p. 29-33; Bibliotecile universitare și dezvoltarea colecțiilor de documente în societatea informației, p. 34-46; Rigoarele și valențele bibliografiei analitice, p. 47-53; Imperativul coordonării, p. 54-66; Codul etic al profesiilor infodocumentare din România, p. 67-71; Legislația bibliotecilor și exigențele sistemismului, p. 72-78; Numai cercetarea salvează, p. 79-95; Profesiile informării documentare și educația permanentă, 96-101; Învățământul infodocumentar din România, p. 102-116; Cuvânt cu prilejul sărbătoririi Centenarului Bibliotecii Centrale Universitare din București - 14 martie 1995, p. 117-122; Cuvânt la deschiderea oficială a Bibliotecii Centrale Universitare din București-noiembrie 2001, p. 123-138; Patru decenii în casa cărților /interviu consemnat de Tudor Călin Zarojanu (*Flacăra*, nov. 2001, p. 36-39)/, p. 139-148; Educația pentru informație /interviu consemnat de Mircea Vasilescu (*Dilema*, 10-16 aug. 2001, p. 20)/, p. 149-158; Personalitatea fiecăruia este mai mult decât o zidire /interviu consemnat de Emil Vasilescu (*Biblioteca*, 2001, nr.1, p. 14-15), p.159-166; Calea spre modernizarea bibliotecilor românești este deschisă /interviu consemnat de Emil Vasilescu (*Biblioteca*, 2003, nr. 2, p. 37-39), p. 167-176; Cercetarea bibliografică și medierea inteligentă în societatea obiectelor informaționale /interviu consemnat de Letiția Constantin și Tabita Chiriță (*Revista Bibliotecii Naționale a României*, 2005, nr.1, p. 26-31), p. 177-194; Poetul Șt. O. Iosif la Biblioteca Fundației Universitare Carol I din București, p.195-203; Nicolae Iorga, cititorul, p. 204-216; Acasă la Victor Eftimiu, p. 217-231.
69. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009. 226 p. Cuprins: Sensul schimbării, p. 7-20; Între universul adițional și universul critic, p. 21-78; Repere în abordarea educației pentru informație, p. 79-132; Calitatea formării specialiștilor ca reper al schimbării, p. 133-148;

Exigențe contemporane în cercetarea infodocumentară, p. 149-172; Spațiul infodocumentar, p. 173-182; Simbolistica denumirilor, p. 183-192; Depozitul legal - relicvă culturală inutilă sau un instrument indispensabil al continuității cunoașterii, p. 193-220.

70. *Scurtă introducere la o enciclopedie a informației*. Constanța: Ex Ponto, 2010. 160 p. Cuprins: Introducere, p. 5-13; Arhitectura informației, p. 14-18; Bibliografia informației, p. 19-23; Biblioteconomia informației, p. 24-28; Chimia informației, p. 29-33; Comunicarea informației, p. 33-36; Conservarea informației, p. 37-39; Cultura informației, p. 40-43; Dreptul informației, p. 44-47; Ecologia informației, p. 48-51; Economia informației, p. 52-56; Ergonomia informației, p. 57-60; Etica informației, p. 61-65; Filosofia informației, p. 66-69; Fizica informației, p. 70-73; Geografia informației, p. 74-78; Gramatica informației, p. 79-82; Hermeneutica informației, p. 83-86; Industria informației, p. 87-90; Intermedierea informației, p. 91-94; Istoria informației, p. 95-98; Lectura informației, p. 99-102; Managementul informației, p. 103-107; Marketingul informației, p. 108-112; Matematica informației, p. 113 -115; Pedagogia informației, p. 116-121; Politica informației, p. 122-125; Psihologia informației, p. 126-131; Semantica informației, p. 132-135; Sinergia informației, p. 136-139; Sociologia informației, p. 140-144; Știința informației, p. 145-148; Tehnologia informației, p. 149-153; Vizualizarea informației, p. 154-160.
71. *Numai cercetarea salvează*. Constanța: Ex Ponto, 2013. 179 p. Cuprins: Universul infodocumentar- un spațiu fundamental al cercetării, p. 5-11; Proprietate și autoritate în terminologia infodocumentară, p. 12-17; Numai cercetarea salvează, p. 18-37; Informația și învățământul la distanță, p. 38-48; Accesibilizarea informației, p. 49-59; Obsesia calității, p. 60-68; Universalismul medierii, p. 69-77; Informație și globalizare, p. 78-86; Supremația serviciilor, p. 87-100; Patrimoniul viitorului, p. 101-109; Cartea veche, p. 110-116; Autoritatea ordinii, p. 117-124; Etajul universitar al bibliotecii contemporane, p. 125-133; Managementul proiectului cultural, p. 134-141; Biblioteca publică în sistemul cunoașterii, p. 142-147; Biblioteca-factor de integrare socială, p. 148-156; Managementul cunoașterii în structurile infodocumentare, p. 157-165; Managementul accesului deschis la informații, p. 166-177.

2. În volume

2. a. Studii, comunicări, articole

72. Colaborare și coordonare în domeniul activității bibliografice. În: *Comunicări și referate de bibliologie: /texte prezentate la Sesiunea Asociației Bibliotecarilor, 10-12 mai 1966/*. București: /Tip. Bibliotecii Centrale de Stat/, 1970, p. 220-231.

73. Bibliotecile și conceptul de modernizare. În: *Biblioteca Centrală Universitară din București. 75 de ani de activitate*. Volum jubiliar. Coord. Maria Vulcu. Red. Maria Negraru și Lidia Rauș. București: B. C. U. București, 1971, p. 292-295.
74. Răspunderea modernității. /Autodaxie/. În: *Tineretul și mass-media*. București: Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, 1971, p. 283-286.
75. Locul bibliotecii în complexul universitar. În: *Biblioteca universitară, laborator de muncă intelectuală. Lucrările Simpozionului din 23-25 noiembrie 1972*. /Coordonator Ion Stoica. Red. Rodica Dinescu, Justina Sfetcu, Victoria Vulpe/. București: Biblioteca Centrală Universitară, 1973, p. 363-368.
76. Cercetarea prospectivă și activitatea de informare documentară. În: *Prognoză și interdisciplinaritate în cercetarea pedagogică*. Al II-lea colocviu național de pedagogie. București: Institutul de științe pedagogice, 1974, p. 106 – 112.
77. Din relațiile BCU București cu Biblioteca „V. A. Urechia” din Galați. În: *100 de ani de la înființarea primei biblioteci publice din județul Galați*: volum jubiliar. Red. coord. Nedelcu Oprea. București: /s.n./, 1974, p. 245-251.
78. Preocupări bibliologice în activitatea lui Tudor Vianu. În: *Târgoviște, cetate a culturii românești*. Lucrările Sesiunii științifice din 21-23 decembrie 1972. Part. I. Studii și cercetări de bibliofilie. București: Litera, 1974, p. 535-554.
79. O expoziție internațională de ex-libris universitar contemporan. În: *Biblioteca universitară - laborator de muncă intelectuală. Lucrările simpozionului din 25-26 nov. 1977*. București: /s.n./, 1979, p. 72.
80. Mircea Tomescu and the Coming of Age of Romanian Bibliology. În: *Books, Libraries, Information: selected papers*. Bucharest: The Central University Library of Bucharest: 1982, p. 80-91.
81. Trepte și criterii în bibliofilie: câteva considerații. În: *Valori bibliofile din patrimoniul cultural național: cercetare și valorificare*. Vol 2. București, /s. n./, 1983, p. 15-16.
82. Problèmes concernant l'évaluation des bibliothèques universitaires roumaines. În: *L'évaluation des bibliothèques universitaires dans l'espace francophone*. Freiburg: Editions universitaires, 1995, p. 123-127.
83. Puterea cărții. În: *Cartea, a câta putere în stat?* /Eseuri/. Ediție îngrijită de dr. Tudor Nedelcea. Craiova: Fundația „Scrisul Românesc”, 1999, p. 107-111. Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 7-12.
84. Certitudine și ambiguitate. Câteva reflecții despre viitorul bibliotecilor. În: *INID și Informarea documentară, suport al activității de cercetare și documentare din sistemul știință și tehnologie din România, Manifestare*

științifică jubiliară, 30 octombrie – 1 noiembrie 2001. București: INID și Infodoc Rom, 2001, p. 56-59.

85. Profesorul Dan Simonescu la 90 de ani. În: *Centenar Dan Simonescu: cartea și biblioteca: contribuții la istoria culturii românești*. /Antologie de Gheorghe Buluță și Victor Petrescu/. Târgoviște: Edit. Bibliotheca, 2002, p. 166-167.
86. Comunicare și lectură. În: *Filologie și bibliologie: studii: In Honorem Vasile D. Țâra*. /Coord. Ghe. Chivu, Al. Gafton, Adina Chirilă/. Timișoara: Edit. Universității de Vest, 2011, p. 351-355.
87. Cuvânt de deschidere la Conferința despre Educație și Cultură în Era Digitală. În: *Educație și Cultură în Era Digitală*. Coord. Doina Banciu. București: Edit. Niculescu, 2015, p. 17-19.

2. b. Prefețe

88. *Teorie și practică în biblioteconomie și documentare*. București: Institutul Central de Documentare Tehnică /Institutul Național de Informare și Documentare/, /Cuvânt înainte de Ion Stoica/. 1971, p. 5-6.; 1972, p. 3-4; 1973, p. 3-4; 1975, vol. 1, p. 3; 1975, vol. 4, p. 5; 1976, vol. 5, p. 3; 1977, p. 5-6.
89. *Ghid de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România*. /Coord. Victoria Curcaneanu; cuv. înainte de Ion Stoica/. București: Tipografia Universității, 1976. VII, 475 p.
90. *Mihai Eminescu pe meridianele lumii: bibliografie*. /Lucrare elaborată în cadrul Serviciului bibliografic/. Red.: Rodica Calcan și Anca Podgoreanu. /Prefață: „Eminescu în universalitate” de Ion Stoica/. București: Biblioteca Centrală Universitară, 1989. X, 287p.: il. (Centenar 1889-1989).
91. *Repertoriul periodicelor românești indexate și în curs de indexare*. Partea I: Indici apăruți în volume. /Lucrarea întocmită de: Anca Codîrlă, Anca Fezi, Mariana Manolache/. Coord.: Anca Fezi. Cuvânt înainte: dr. Ion Stoica. București: Biblioteca Centrală Universitară, 1989. X, 206 p. multigr.
92. *Metodologia de aplicare a normelor ISBD(M)*. /Lucrarea elaborată de Ioana Borocan și Constanța Dumitărășconiu; /cuv. înainte de Ion Stoica/. București: Biblioteca Centrală Universitară, 1993. /170/p.
93. REGNEALĂ, Mircea. *Dicționar de biblioteconomie și știința informării: englez-român*. /Cuv. de întâmpinare de Ion Stoica/. București: ABIR; Constanța: Ex Ponto, 1999. 333 p. (Vademecum).
94. *Biblioteca Centrală Universitară din București: o bibliografie a existenței: 1891-2001*. /Lucrare elaborată în cadrul Serviciului Cercetare. Metodologie/. Red.: Anca Podgoreanu și Geta Costache. /Prefață: „O zidire a

- cunoașterii” de prof. univ. dr. Ion Stoica/. București: Biblioteca Centrală Universitară, 2001. 232 p.: il.
95. CORAVU, Robert. *Ghid de resurse Internet pentru biblioteci și bibliotecari*. /Prefață: „Câteva cuvinte” de I. Stoica/. București: A.B.I.R., 2002. 147 p.
96. ZECHEU, Mihaela. *Biblioteca publică în sistemul cunoașterii: percepție și expectanță*. /Cuv. înainte de I. Stoica/. București: Cartea Universitară, 2005. 332 p.
97. PORUMBEANU, Octavia-Luciana. *Managementul cunoașterii și structurile infodocumentare: teză de doctorat*. /Cuv. înainte de Ion Stoica/. București: Edit. Universității din București, 2006. 312 p.: il.
98. BERCOVICI, Sanda. *Biblioteca universitară între tradiție și mondializare uniformizantă*. /Prefață de Ion Stoica/. Constanța: Ex Ponto, 2007. V, 251 p.
99. BARANGA, Ilie. *Noi contribuții bibliografice la studiul operei lui Mihail Diaconescu*. /Prefață de Ion Stoica/. Onești: Edit. Magic Print, 2009. 766 p.
100. FRÂNCU, Victoria. *Limbaje de indexare: structură, compatibilitate, multilingvism = Indexing languages: structure, compatibility, multilingualism*. /Pref. de Ion Stoica/. Galați: Axis Libri, 2011. XI, 179 p.: fig., tab.
101. *Relații româno-elvețiene: bibliografie generală*. /Red.: Adina Berciu (coord.), Șerban Șubă, Simona Șerban, Doru Bădără, Constanța Dumitracoiu, Alina Oprea. Cuvânt înainte = Avant propos de prof. univ. dr. Ion Stoica. București: Edit. Universității din București, 2011. 416 p.
102. *Relații româno-canadiene: bibliografie generală*. /Red.: Adina Berciu (coord.), Silvia-Adriana Tomescu; Colab. principali: Simona Șerban, Șerban Șubă. Cuvânt înainte = Avant propos = Foreward de prof. univ. dr. Ion Stoica. București: Edit. Universității din București, 2012. 552 p.
103. *Relații româno-cehe: bibliografie generală = Rumunsko-ceske vztahy: vseobecna bibliografie*. /Octavia-Luciana Madge (coord.); S. M. Antonescu, Adina Berciu - Draghicescu; colab. princip.: Silvia-A. Tomescu, S. Paliga; trad. Diana F. Popescu. Part. 1. Fasc. 1-2. *Monografii și contribuții la volume monografice = Monografie a prispěvky v monografických publikacích*. /Cuvânt înainte = Předmluva de I. Stoica/. București: Edit. Universității din București, 2014. 276, 592 p.

3. Alte contribuții (coordonator, editor, conducător științific)

104. *Ghid de documentare al bibliotecilor universitare din România*. /Coord. Ion Stoica; red.: Sanda Căndea și Ileana Bancilă; colab.: R. Calcan, V. Curcăneanu și Y. Dumitrescu; cuv. înainte: Constantin Nușu/. /București/: /s.n./, /1970/. 112 p.

105. *Biblioteca universitară-laborator de muncă intelectuală. /Vol 1-2/.* /Coord. Ion Stoica/ București: Biblioteca Centrală Universitară, 1973-1979. *Vol 1: Lucrările Simpozionului din 23-25 noiembrie 1972.* /Red. R. Dinescu, J. Sfetcu, V. Vulpe/. 1973. 544 p.; *Vol 2: Lucrările celui de-al II-lea Simpozion din 25-26 noiembrie 1977.* /Red. Lucia Barău, Laura Georgescu, Victoria Vulpe. 1979. 483 p.
106. *Literatura română: ghid bibliografic.* /Lucrare elaborată în cadrul Serviciului bibliografic/. Coord.: dr. Ion Stoica. Red. responsabil: Anca Podgoreanu. Câteva cuvinte înainte de prof. univ. dr. doc. Zoe Dumitrescu-Buşulenga. Part. 1-3. București: Biblioteca Centrală Universitară, 1979-2003. Part. 1: *Surse.* 1979. XII, 716 p.; Part. a 2-a: *Scriitori (A-L).* 1982. XVII, 585 p.; Part. a 2-a: *Scriitori (M-Z).* 1983. 467p.; Part. a 3-a: *Scriitori români traducători.* 2003. XXIX, 988p.
107. *Un livre pour un ami Roumain:* BCU București /un film de George Vitanidis; Consultant şt. Ion Stoica/. București: I.A.T.C., 1990. /Înregistrare video/.
108. *Young poets of a new Romania:* an anthology. Select. and edited by Ion Stoica. Transl. by Brenda Walker with Michaela Celea-Leach; introd. by Alan Brownjohn. London; Boston: Forest Books, 1991. XXII, 136 p. /Autori cuprinşi: Aurel Dumitraşcu; Dora Pavel; Nichita Danilov; Marta Petreu; Mircea Cărtărescu; Denisa Comănescu; Lucian Vasiliu; Ioan Iacob; Mariana Marin; Ion Stratan; Augustin Pop; Mircea Petean; Ion Cristofor; Elena Ştefoi; Marian Odangiu; Dan Damaschin; Gabriel Chifu; Patrel Berceanu; Virgil Mihaiu; Traian T. Coşovei/.
109. BERCOVICI, Sanda. *Autoritatea de bibliotecă și evoluția structurilor biblioteconomice universitare contemporane:* teză de doctorat. /Cond. şt. prof. univ. dr. Ion Stoica/. București: /s. n./, 2006. 300 p.: il.
110. ALEXE, Ionel. *Mediatorii lecturii: cazul bibliotecii publice:* teză de doctorat. /Cond. şt. prof. Ion Stoica/. București: Universitatea din București, 2008. 143 f.
111. APOSTOLEANU, Corina-Mihaela. *Managementul calității serviciilor de bibliotecă: rețelele publice:* teză de doctorat. /Cond. şt. prof. univ. dr. Ion Stoica/. București: Universitatea din București, 2008. 143 f.
112. DUMITRĂȘCONIU, Constanța. *Fișiere de autoritate: instrumente de control bibliografic:* teză de doctorat. /Cond. şt. prof. univ. dr. Ion Stoica/. București: Universitatea din București, 2008. 304 p.
113. POPESCU, Aurelian-Cătălin. *Prezervarea și conservarea patrimoniului documentar național:* concepte și practici: teză de doctorat. /Cond. şt. prof. univ. dr. Ion Stoica/. București: Universitatea din București, 2008. 249 f.
114. BRĂILEANU, Eduard Claudiu. *Managementul proiectului cultural: certitudini și capcane:* teză de doctorat. /Cond. şt. prof. univ. dr. Ion Stoica/. București: Universitatea din București, 2008. 267 p.

115. DEDIU, Liviu-Iulian. *Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane*: teză de doctorat. /Cond. șt. prof. univ. dr. Ion Stoica/. București: Universitatea din București, 2009. 311 f.
116. ENACHE, Ionel. *Formarea și perfecționarea personalului didactic auxiliar (bibliotecari, redactori, documentariști) din învățământul pre-universitar*: Programul Operațional Sectorial „Dezvoltarea Resurselor Umane (POSDRU)” 2009-2010. Referenți șt.: Ion Stoica, Mircea Regneală. București: Edit. Universității din București, 2010. 108 p.
117. TOMESCU, Silvia-Adriana. *Utilizarea sistemelor moderne de comunicare ca mijloc de predare învățare și perfecționare în învățământul superior la distanță*: studiu de caz: perfecționarea bibliotecarilor: teză de doctorat. /Cond. șt. prof. univ. dr. Ion Stoica/. București: Universitatea din București, 2010. 348 p.
118. BORUNA, Adriana Elena. *Accesibilizarea informației, imperativ al societății cunoașterii*: servicii de bibliotecă destinate persoanelor cu deficiențe de vedere: teză de doctorat. /Cond. șt. prof. univ. dr. Ion Stoica/. București: Universitatea din București, 2012. 395 p.

4. În periodice

4. a. Studii și articole

119. Despre fișele tipărite. În: *Călăuza bibliotecarului*, 1965, 18, nr. 12, p. 752.
120. Informare cuprinzătoare, operativă. În: *Călăuza bibliotecarului*, 1965, nr. 11, p. 680-681.
121. Realizări și cerințe în activitatea bibliografică. În: *Călăuza bibliotecarului*, apr. 1965, 18, nr. 4, p. 204-208.
122. Bibliografia în presa literară. În: *Revista bibliotecilor*, 1966, nr. 7, p. 411-413.
123. Examene fără profesori. În: *Viața studentescă*, 25 ian. 1966, 11, nr. 4, p. 11.
124. Repertoriile de periodice. În: *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, dec. 1966, 8, nr. 4, p. 506-513.
125. Unirea Țărilor Române (bibliografie selectivă). În: *Revista bibliotecilor*, 1966, 19, nr. 1, p. 51-55. /În colaborare cu Lidia Raus/.
126. Biblioteca: mică enciclopedie bibliologică. În: *Revista bibliotecilor*, 1967, 20, nr. 6, p. 342-348. Și în: *Consultații de biblioteconomie*. București: I.S.I.A.P., 1969, p. 13-24.
127. Biblioteca lui Eminescu. În: *Gazeta literară*, 14 sep. 1967, 14, nr. 37, p. 2.

128. Din relațiile Bibliotecii Academiei cu Biblioteca Centrală Universitară din București. În: *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, 1967, nr. 2-3, p. 397-400. (Și extras).
129. Eficiența activității bibliografice. În: *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, 1967, 9, nr. 4, p. 463-468.
130. Învățământul fizicii – componentă de seamă a complexului instructiv – educativ. În: *Revista învățământului superior*, mai 1967, 9, nr. 5, p. 11-19.
131. Orientări și tendințe în învățământul superior contemporan. În: *Revista învățământului superior*, 1967, 9, nr. 1, p. 9-19.
132. Trei desene inedite de Titu Maiorescu. În: *Contemporanul*, 30 iun. 1967, nr. 26, p. 7.
133. Aspecte din activitatea de informare la Biblioteca Centrală Universitară din București. În: *Revista bibliotecilor*, mai 1968, 21, nr. 5, p. 265-267.
134. Bibliografie /de istorie, teorie și critică literară/ (I-IV). În: *Revista de istorie și teorie literară*, 1968, 17, nr. 3, p. 545-569 (I); nr. 4, p. 697-716 (II); 1969, 18, nr. 1, p. 155-179 (III); nr. 2, p. 331-371 (IV). / În colaborare cu Mihail Vatan/.
135. Biblioteca lui Titu Maiorescu. /Peste zece mii de volume donate Bibliotecii Fundațiunii Universitare Carol I între 1896 și 1914/. În: *Revista de istorie și teorie literară*, 1968, 17, nr. 4, p. 621-631. Și în: STOICA, I. *Informație și cultură*. București, Edit. Tehnică, 1997, p. 98-109.
136. Eminescu bibliotecar. În: *Revista bibliotecilor*, 1968, 21, nr. 6, p. 363-367.
137. Informare științifică – de la necesitate la realitate. În: *Lupta de clasă*, 1968, 48, nr. 7, p. 106-109.
138. Oglinzile necesare. /Biobibliografii/. În: *Lupta de clasă*, 1968, 48, nr.2, p. 142.
139. Șt. O. Iosif inedit. În: *Astra*, 1968, 3, nr. 4, p. 1.
140. Beneficiarii activității de informare în învățământul superior. În: *Probleme de informare și documentare*, 1969, 3, nr. 5, p. 279-285.
141. Biblioteca -laborator de muncă intelectuală. În: *Forum*, 1969, 11, nr. 6, p. 33-38.
142. Biblioteca lui Mihai Eminescu: date recente (I-II). /Lucrări oferite de căpitanul Matei Eminescu, fratele poetului, Fundațiunii Universitare Carol I/. În: *Revista bibliotecilor*, ian. 1969, 22, nr. 1, p. 31-34 (I); mar. 1969, nr. 3, p.169-175 (II). Și în: STOICA, I. *Informație și cultură*. București: Edit. Tehnică, 1997, p. 110-120.
143. Bibliotecile universitare. În: *Forum*, 1969, 11, nr. 7-8, p. 128-137.
144. Este necesar un statut al bibliotecarilor? În: *Munca*, 13 iun. 1969, nr. 6713, p. 2.

145. Ex-libris-ul lui Titu Maiorescu. /Pecetea ovală, imprimată cu tuș verzui, pe o parte din cărțile donate de critic Bibliotecii Fundațiunii Universitare Carol I/. În: *Revista bibliotecilor*, iun. 1969, 22, nr. 6, p. 376-377.
146. Formația umanistă în școala superioară. În: *Forum*, 1969, 11, nr. 1, p. 19-22.
147. Herbert Spencer și lectura de vineri a lui Titu Maiorescu. În: *România literară*, 27 mar. 1969, 2, nr. 13, p. 13.
148. Statutul bibliotecarului, o necesitate: schimb de opinii. În: *Revista bibliotecilor*, iul. 1969, 22, nr. 2, p. 424-425.
149. Știri noi despre biblioteca lui Creangă? /Scrisoarea lui Octav Minar către Al. Tzigara-Samurçaș cu intenția de a dona Bibliotecii Fundațiunii Universitare 80 de volume din biblioteca lui Creangă/. În: *Revista bibliotecilor*, dec. 1969, 22, nr. 12, p. 752-753.
150. Titu Maiorescu și Herbert Spencer în lumina unor documente inedite. În: *Revista de filosofie*, 1969, 16, nr. 11, p. 1369-1382. /În colaborare/.
151. Un document inedit de la elevul Titu Maiorescu. În: *România literară*, 27 feb. 1969, 2, nr. 9, p. 13.
152. Un ex-libris eminescian în biblioteca lui Titu Maiorescu. În: *România literară*, 6 mar. 1969, 2, nr. 10, p. 12.
153. Un sfert de secol de realizări în viața bibliotecilor de învățământ superior. În: *Revista bibliotecilor*, 1969, 22, nr. 8, p. 477-482. (Și extras).
154. Biblioteca Centrală Universitară din București, către un sistem eficient de informare. În: *Revista bibliotecilor*, nov.-dec. 1970, 23, nr. 11-12, p. 696-698.
155. Bibliotecile de învățământ superior și viața universitară. În: *Forum*, 1970, 12, nr. 11, p. 17-21.
156. Bibliotecile la ora solicitărilor de înnoire. În: *Munca*, 24 ian. 1970, nr. 6903, p. 1, 2.
157. Cooperarea între bibliotecile de învățământ superior. În: *Forum*, 1970, 12, nr. 2, p. 54-58.
158. Mihai Eminescu și tehnica muncii intelectuale (I-II). În: *Îndrumătorul cultural*, 1970, 23, nr. 10, p. 43 (I); nr. 11, p. 51-59 (II). (Autodaxia).
159. O colecție la 75 de ani. Biblioteca Centrală Universitară București. În: *Contemporanul*, 4 dec. 1970, nr. 49, p. 2.
160. Pan, Panagaki, Panait (Documente inedite de la Panait Istrati). În: *Revista de istorie și teorie literară*, 1970, 19, nr. 4, p. 637-643. /În colaborare cu Silviu Boatcă/.
161. Publicul Bibliotecii Centrale Universitare din București. În: *Revista bibliotecilor*, oct. 1970, 23, nr. 10, p. 600-603.

162. Titu Maiorescu și tehnica muncii intelectuale. În: *Îndrumătorul cultural*, iul. 1970, 23, nr. 7, p. 56. (Autodaxia).
163. 75 éves a Bukaresti Központi Egyetemi Könyvtár. /75 de ani ai Bibliotecii Centrale Universitare din București/. În: *Könyvtár Szemle*, 1970, 14, nr. 4, p. 168-170.
164. Bibliologia în suferință. În: *România literară*, 7 ian. 1971, 4, nr. 2, p. 10.
165. Bibliotecile și conceptul de modernizare. În: *Revista bibliotecilor*, 1971, 24, nr. 3, p. 166-168.
166. Bibliotecile științifice și imperativul reciclării. În: *Contemporanul*, 30 apr. 1971, nr. 18, p. 2.
167. Cartea literară românească în bibliotecile pragheze. În: *Contemporanul*, 1971, nr. 36, p. 3.
168. Caracterul unitar al activității de informare. În: *Revista bibliotecilor*, 1971, 24, nr. 11, p. 665-667.
169. Puncte de vedere privind organizarea sistemului de informare al învățământului în R.S.R. În: *Probleme de informare și documentare*, 1971, 5, nr. 6, p. 378-381.
170. Șt. O. Iosif inedit. /Correspondență cu Tzigara-Samurcaș, datată 1902-1908/. În: *Revista de istorie și teorie literară*, 1971, 20, nr. 3, p. 505-509.
171. Ustredna univerzitetna knižnica v Bukurešti. În: *Knižnice, a vedecké informácie*, 1971, nr. 4, p. 179-182.
172. Victor Vlad Delamarina – epistolograf. /Documente/. În: *Manuscriptum*, 1971, 2, nr. 1, p. 181-182.
173. București în anul internațional al cărții. /Simpozionul „Biblioteca Universitară - laborator de muncă intelectuală”. În: *Revista bibliotecilor*, mar. 1972, 25, nr. 3, p. 130-132. /În colaborare cu C. Nuțu/.
174. Biblioteca universitară – laborator de muncă intelectuală. În: *Contemporanul*, 1972, nr. 48, p. 8.
175. Bibliothèque Centrale Universitaire de Bucarest. În: *Bulletin de L' UNESCO à l'intention des bibliothèques*, 1972, 26, no. 2, p. 101-103.
176. Camil Petrescu-student la filozofie. /Concursul de burse organizat la Fundația Universitară în 21 dec. 1913/. În: *Manuscriptum*, 1972, 3, nr. 1, p. 180-182.
177. Câteva probleme actuale ale biblioteconomiei românești. În: *Probleme de informare și documentare*, 1972, 6, nr. 12, p. 748-753. (Și extras).
178. Cercetarea prospectivă și activitatea de informare documentară. În: *Probleme de informare și documentare*, 1972, 6, nr. 10, p. 627-633. (Opinii). Și în: *Teorie și practică în biblioteconomie și informarea documentară*. București: I.N.I.D., 1973, p. 29-37. Și în: *Prognoză și inter-*

- disciplinaritate în cercetarea pedagogică. Al II-lea colocviu național de pedagogie. București: Institutul de științe pedagogice, 1974, p. 106 - 112.*
179. Colecțiile bibliotecilor universitare – realități și perspective. În: *Revista bibliotecilor*, 1972, 25, nr. 9, p. 534-537.
180. Educația beneficiarilor – „Zilele bibliotecii” - o acțiune care se dezvoltă /la BCU București/. În: *Revista bibliotecilor*, ian. 1972, 25, nr. 1, p. 17-19.
181. Funcția educativă a bibliotecilor universitare. (BCU București). În: *Forum*, sep. 1972, 14, nr. 9, p. 39-43.
182. Lucian Blaga și tehnica muncii intelectuale (I-II). În: *Îndrumătorul cultural*, 1972, 25, nr. 2, p. 54, 60 (I); nr. 5, p. 54 (II). (Autodaxia).
183. O informační a dokumentační činnosti ve společenských vědách v R.S.R. În: *Knihovnictví a bibliografie*, 1972, nr. 1, p. 4-10.
184. Some Reflections on the Unitary Character of Information Activity. În: *Libri*, International Library Review and I.F.L.A. Communications, 1972, vol. 22, no. 4, p. 307-311. (Și extras).
185. The Central University Library, Bucharest. Over seventy-five years in the History of a collection. În: *UNESCO Bulletin for Libraries*, 1972, nr. 2, p. 94-96.
186. Vychovna funkcia universitnych knižnice. În: *Knížnice, a vedecké informácie*, 1972, nr. 3, p. 101-105.
187. Biblioteca de Stat a R. S. Cehe. În: *Revista bibliotecilor*, 1973, 26, nr. 12, p. 749-751.
188. Care ne sunt instrumentele de lucru. În: *Revista bibliotecilor*, 1973, 26, nr. 10, p. 592.
189. Căzut la examenul de bursă. /Documente despre Ion Barbu în arhiva Fundațiunii Universitare Carol I/. În: *Manuscriptum*, 1973, 4, nr. 3, p. 89-91.
190. Locul bibliotecii în complexul universitar. În: *Forum*, 1973, 15, nr. 1, p. 44-46.
191. Modernizarea sistemului de informare științifică. În: *Era socialistă*, 1973, 53, nr. 6, p. 33-35.
192. Nicolae Iorga și tehnica muncii intelectuale. În: *Îndrumătorul cultural – Supliment (Pregătire și perfecționare profesională)*, apr. 1973, 26, p. 13.
193. Principii ale activității de informare și documentare din învățământul superior românesc. În: *Probleme de informare și documentare*, 1973, 7, nr. 9, p. 789-803; 1974, 8, nr. 2, p. 117-131. Și în: *Teoria și practica în informarea documentară și biblioteconomie*. București: INID, 1975, 1, p. 90-109.

194. Quelques problèmes actuels de la bibliothéconomie roumaine. În: *Bulletin de L' UNESCO à l'intention des bibliothèques*, juillet- août, 1973, 27, no. 4, p. 244-250. (Și extras).
195. Some present-day problems of Romanian librarianship. În: *UNESCO Bulletin for Libraries*, July- August, 1973 27, no. 4, p. 222-228. (Și extras).
196. Un reușit simpozion românesc de biblioteconomie universitară /pregătit de BCU din București/. În: *Revista bibliotecilor*, ian. 1973, 26, nr. 1, p. 8-10.
197. „...Vei primi prin Vlahuță o serie de manuscrite...”. /Correspondență din 1915 între Al. Tzigara-Samurcaș și Luchi Caragiale despre donația a două manuscrite semnate I. L. Caragiale/. În: *Manuscriptum*, 1973, 4, nr. 4, p. 184.
198. Ani de împliniri. /Informarea documentară/. În: *Biblioteca*, 1974, nr. 9, p. 38.
199. Glasuri românești într-un muzeu parizian: Ion Minulescu și Nicolae Iorga. /Imprimări din Fonoteca Națională a Franței, la „Le Musée de la parole”/. În: *România literară*, 30 mai 1974, 7, nr. 22, p. 23.
200. Les grandes bibliothèques bucarestois. În: *Bulletin d'information*. Edité par le Comité National pour la Défence de la Paix de la R.S.R., 1974, nr. 1, p. 78-83.
201. Relații și limite în dezvoltarea complexelor biblioteconomice universitare. În: *Probleme de informare documentară*, 1974, nr.11-12, p. 579-589. Și în: *Biblioteca și învățământul*. Direcții de modernizare și perfecționare. Lucrările Simpozionului din 5-7 sep. 1974. Cluj-Napoca, /s.n./, 1976, p. 209-217.
202. Biblioteca lui Eminescu. În: *România literară*, 16 ian. 1975, 8, nr. 3, p. 15.
203. Date noi despre Șt. O. Iosif. /Documente/. În: *Tomis*, 1975, 10, nr. 3, p. 7.
204. Ecrivains classiques roumains sur les méridiens du monde. În: *Bulletin d'information*. Edité par le Comité National pour la Défence de la Paix de la R.S.R., 1975, nr. 4, p. 103-106.
205. Lângă „Pașii profetului” /Documente despre L. Blaga la B.C.U. București/. În: *Tomis*, 1975, 10, nr. 1, p. 6.
206. O cerere a lui Tudor Arghezi. /Documente din arhiva B.C.U. din București/. În: *Tomis*, iun. 1975, 10, nr. 2 (119), p. 6.
207. Orientarea beneficiarilor activității de informare documentară din învățământul superior. În: *Biblioteca*, 1975, nr. 4, p.11-12.
208. Principes régissant l'activité d'information dans les bibliothèques d'enseignement supérieur en Roumanie. În: *Bulletin de L' UNESCO à l'intention des bibliothèques*, 1975, 29, nr. 5, p.289-293, 306.
209. Principles Governing the Information Activities of Romanian University Libraries. În: *UNESCO Bulletin for Libraries*, sep.-oct. 1975, nr. 5, p. 271-275.

210. Tendințe actuale în profilarea colecțiilor. În: *Biblioteca*, iun. 1975, nr. 2, p. 44-45.
211. Tendințe în biblioteconomia contemporană: I. Structuri. În: *Biblioteca*, mar. 1975, nr. 1, p. 39-41. (Meridian bibliologic).
212. Tendințe în biblioteconomia contemporană: Instrumente și servicii. În: *Biblioteca*, 1975, nr. 4, p. 29-30. (Meridian bibliologic).
213. Tendințe în biblioteconomia contemporană: Tehnici biblioteconomice. În: *Biblioteca*, 1975, nr. 3, p. 26-27.
214. Trepte și momente. Orientarea beneficiarilor activității de informare documentare din învățământul superior. În: *Biblioteca*, nr. 4, p. 11-12. Și în: *Teoria și practica în informarea documentară și biblioteconomie*. București: INID, 1975, p. 83-86. Și în: *Probleme de informare și documentare*, 1976, 2, p. 88-103.
215. Vztaky a hranice rozvoja systemu univerzitnych knižnic. În: *Knižnice, a vedecké informácie*, 1975, 7, nr. 2, p. 73-77.
216. Accesul la informații. În: *Studii și cercetări de documentare*, 1976, 18, nr. 3-4, p. 271-282. (Și extras).
217. Aspecte ale dezvoltării universității în lumea contemporană. În: *Forum*, 1976, 18, nr. 4, p. 61-70. (Orizonturi contemporane).
218. Îndemn. /Text inedit de N. Iorga/. În: *Manuscriptum*, 1976, 24, nr. 3, p. 8.
219. Locul și rolul bibliotecii în complexul universitar. În: *Teoria și practica în informarea documentară și biblioteconomie*. București: INID, 1976, 5, p. 7-23. Și în: *Probleme de informare și documentare*, ian-feb. 1977, 11, nr. 1, p. 3-15.
220. Modernizarea mijloacelor de informare la B.C.U. București. În: *Viața studentescă*, 15 iun. 1976, 20, nr. 24, p. 9.
221. Nicolae Iorga. „...așteptând cartea acestor urmași mai fericiți”. În: *Manuscriptum*, 1976, 7, nr. 4, p. 43.
222. Preocupări de modernizare în bibliotecile moscovite. În: *Biblioteca*, 1976, nr. 4, p. 28-29.
223. Rolul factorului uman în sistemele biblioteconomice universitare. În: *Teoria și practica în informarea documentară și biblioteconomie*, 1977, 6, p. 134-140.
224. Stupne a momenty pri orientovani panživotelov vedeckych informacii na vysokých školách. În: *Knižnice, a vedecké informácie*, 1977, 9, nr. 2, p. 72-75.
225. The place and role of the library within the university system. În: *Libri, International Library Review and I.F.L.A. Communications*, 1977, vol. 27, no. 4, p. 325-340. (Și extras).

226. Biblioteconomia – un domeniu în schimbare. În: *Biblioteca*, 1978, nr. 2, p. 34-35.
227. Colecțiile de documente: zona generativă a sistemelor biblioteconomice universitare. /The collections of documents: generativ area of the university libraries systems/. În: *Probleme de informare și documentare*. apr.-iun. 1978, 12, nr. 2, p. 64-83. Și în: *Informarea documentară în teorie și practică*. I. Studii și comunicări. Contribuții românești, 1978, 1, p. 14-29. (Și extras).
228. Imperativul coordonării în bibliografia universitară. Biblioteca Centrală Universitară din București. În: *Îndrumătorul cultural*, feb.1978, nr. 2, p. 28-29. Și în: STOICA, I. *Interferențe biblioteconomice*. Constanța: Ex Ponto, 1997, p. 86-92.
229. Modalitățile integrării. În: *Cronica*, 1978, 13, nr. 50 (672), p. 3. (Funcția formativă a bibliotecii).
230. Priorități în dezvoltarea bibliotecilor universitare. În: *Forum*, 1978, nr. 7-8, p. 44-47.
231. Realități și perspective în informarea documentară din R. S. România. În: *Informarea documentară în teorie și practică: mapă documentară*, 1978, vol. 5, fasc. 1: Studii și comunicări. Contribuții românești, p.148-156. (Și extras).
232. Spre un sistem unitar și integrat de informare documentară. În: *Era socialistă*, 1978, 58, nr. 13, p. 42-45.
233. Beneficiarii informării documentare din anii '80. În: *Biblioteca*, 1979, nr. 2, p. 47.
234. Biblioteca Centrală Universitară din București. În: *Viața studentescă*, 1979, 23, nr. 1, p. 10.
235. Biblioteca din Alexandria. În: *Biblioteca*, 1979, nr. 3, p. 47-48.
236. Constantin Nuțu - un deceniu de progres în activitatea BCU București. În: *Biblioteca*, 1979, nr. 3, p. 48-49. (In memoriam). / Semnează: I.S./.
237. Contribuții la studiul structurilor biblioteconomice universitare. În: *Forum*, 1979, 21, nr. 2, p. 31-38.
238. În sfera integrării. În: *Biblioteca*, 1979, nr. 1, p. 12-14.
239. În slujba bibliologiei românești /Mircea Tomescu/. În: *Biblioteca*, 1979, nr. 1, p. 27-29.
240. Societate și informație/ Society and information. În: *Probleme de informare și documentare*, iul.-sep. 1979, vol. 13, nr. 3, p. 113-123. (Și extras).
241. The Book Athenaeums (initiated by the Central University Library of Bucharest). În: *Romanian Review*, iul. 1979, 31, nr. 7, p. 167-170.

242. Vârstele cărții (I). În: *Biblioteca*, 1979, nr. 2, p. 34.
243. Informarea științifică – o temă mereu actuală. În: *Era socialistă*, 20 apr. 1980, 60, nr. 8, p. 49-50.
244. Orizontul informației. În: *Limbă și literatură română*, iun.-mar. 1980, 6, nr. 1, p. 43-46; apr.-iun., nr. 2, p. 30-31; oct.-dec., nr. 4, p. 42-44.
245. Statornicie și schimbare în bibliotecile universitare belgiene. În: *Biblioteca*, 1980, nr. 2, p. 46-47.
246. Unele probleme ale perfecționării personalului din învățământul superior, în domeniul biblioteconomiei și informării documentare. În: *Biblioteca*, 1980, nr. 4, p. 8-9.
247. Biblioteca – actualitate și permanență. În: *Biblioteca*, 1981, nr. 3, p. 2.
248. Biblioteca Națională a Belgiei. În: *Biblioteca*, 1981, nr. 1, p. 31.
249. Biblioteca universitară și profilul științific al specialistului. În: *Biblioteca*, 1982, nr. 2, p. 7-9.
250. Bibliotecile - lăcașuri ale conștiinței planetare. În: *Biblioteca*, 1982, nr.1, p.2.
251. Perfecționare – informare, o relație deschisă și eficientă. În: *Buletinul Societății de Științe Filologice din R. S. România*, 1982, p. 67-68.
252. Stufen und Kriterien der Bibliophilie. În: *Volk und Kultur*, feb. 1982, 34, nr. 2, p. 34.
253. Trepte și criterii în bibliofilie. În: *Cântarea României*, mar. 1982, nr. 3, p. 47.
254. Biblioteconomia și informarea documentară la cotele specializării superioare: Colegiul de biblioteconomie din Aberystwyth. În: *Biblioteca*, 1983, nr. 3-4, p. 62-63.
255. Câteva probleme ale bibliofiliei contemporane. În: *Biblioteca*, 1983, nr. 3-4, p. 58-59.
256. Library – information – formation. În: *Romanian Review*, aug.- sep. 1983, 37, nr. 8-9, p. 183-188.
257. Noua strălucire a unui important monument de arhitectură: Biblioteca Centrală Universitară București. /Scurt istoric al bibliotecii de Ion Stoica și prezentarea proiectului de arhitectură de arh. Ioan Antonescu/. În: *Arhitectura*, ian.-feb. 1984, 32, nr. 1, p. 28-29; 30-32:il. (Restaurări).
258. Biblioteca universitară – factor activ în munca de educație politică și formare cultural – științifică a tineretului studios. În: *Biblioteca*, 1984, nr. 2, p. 13-14. (Actualitatea în biblioteci. Biblioteci de învățământ superior).
259. Modalitate de stimulare a performanțelor. În: *Biblioteca*, 1984, nr. 3, p. 9.
260. Prin biblioteci științifice din Marea Britanie. În: *Biblioteca*, 1984, nr. 1, p. 31-32. (Meridian bibliologic).

261. Biblioteca și cercetarea. În: *Cântarea României*, 1985, 5, nr. 10, p. 10-12. (Participarea mediului educativ la stimularea creativității. Colocvii).
262. Contribuția BCU București la susținerea procesului de învățământ și de cercetare din centrul universitar București. În: *Biblioteca*, 1985, nr. 1-2, p. 16-17. (Actualitatea în biblioteci. Biblioteci universitare).
263. Realități și perspective în activitatea de informare și documentare a bibliotecilor de învățământ superior din București; Realities and prospects in the Information and Documentation Activity of Higher Education Libraries in Bucharest. /Comunicare la întâlnirea cu cadrele didactice, 28 martie 1985/. În: *Probleme de informare și documentare*, oct.- dec. 1985, 19, nr. 4, p. 136-139; 140-143.
264. Unele probleme ale structurilor biblioteconomice românești contemporane. În: *Biblioteca*, 1985, nr. 3, p. 22.
265. Library and Research. În: *Libri*, International Library Review and I.F.L.A. Communications, 1986, 36, nr. 2, p. 119-122.
266. Optimizarea prelucrării documentelor prin introducerea tehnicilor de automatizare. În: *Biblioteca*, 1986, nr. 3, p. 6-8.
267. Romanian lectureships in the United States. /Columbia University și Ohio State University/. În: *Romanian Review*, 1986, 40, nr. 3, p. 82-85.
268. Biblioteca și societatea. În: *Biblioteca*, 1987, nr. 1, p. 1-2.
269. Simbol adânc grăitor /Despre munca intelectuală/. În: *Flacăra*, 15 mai 1987, 36, nr. 20 (1665), nr. 1, p. 1, 2.
270. Travelling as a necessity. /Translations from Romanian literature published by „Forest Books”/. În: *Romanian Review*, 1987, 41, nr. 2, p. 70-73.
271. Informație și comportament. În: *Biblioteca*, 1988, nr. 1, p. 10-11.
272. Unele aspecte ale activității metodologice a Bibliotecii Centrale Universitare din București. În: *Studii și cercetări de documentare. Educație. Învățământ*, 1988, nr. 1-2, p. 83-90. (Activități de bibliotecă).
273. Bibliographical Survey of Translation from Eminescu's Poetry. În: *Romanian Review*, 1989, nr. 9, p. 71-73.
274. Contribuția bibliotecilor, a informării documentare la creșterea eficienței activității economice și sociale. În: *Biblioteca*, 1989, nr. 1, p. 1-2. (Dialog profesional).
275. Dialectica devenirii bibliotecilor universitare. În: *Biblioteca*, 1989, nr. 2, p. 1-2. (Bibliotecile universitare românești în fața unor noi exigențe).
276. Patrimoniul cultural din biblioteci – izvor și obiectiv educațional. În: *Biblioteca*, 1989, nr. 3, p. 9-10. (Dialog profesional).

277. Bibliologia și știința informării își recâștigă statutul universitar. În: *Biblioteca*, 1990, nr. 6-7, p. 4-5. Și în: STOICA, I. *Interferențe biblioteconomice*. Constanța: Ex Ponto, 1997, p. 162-165.
278. Biblioteca Centrală Universitară - rediviva. În: *Magazin istoric*, 1990, 24, nr. 3, p.17-19. Și în: STOICA, I. *Informație și cultură*. București: Edit. Tehnică, 1997, p. 207-213.
279. Izbânda cărții. /Emil Cioran a oferit B.C.U. din București trei volume din biografia lui Fr. Nietzsche, semnată de Curt Paul Janz, cu dedicația: „Acest modest cadou pentru Biblioteca Fundației unde mi-am petrecut tinerețea”. În: *România literară*, 15 feb. 1990, 23, nr. 7, p. 24.
280. Accente românești la cea de-a 56 Conferință I.F.L.A., Stockholm, 1990. În: *Biblioteca*, 1991, nr. 4-6, p. 4-5. (Viața bibliotecilor. Viața de asociație).
281. Acțiunea Olanda. /Donații pentru Biblioteca Centrală Universitară din București/. În: *Secolul 20*, 1991, nr. 1-6 (nr. 349-350-351), p. 162-164.
282. I.F.L.A. - Moscova 1991. A 57-a Conferință. În: *Biblioteca*, 1991, nr. 10-11-12, p. 66. (Meridian bibliologic).
283. O întâlnire europeană: „East West Information Transfer Conference”. În: *Biblioteca*, 1991, nr. 4-5-6, p. 51-52. (Meridian bibliologic).
284. O privire asupra bibliotecilor românești, a statutului actual și a perspectivelor care le așteaptă. În: *Biblioteca*, 1991, 2, nr. 7-8-9, p. 2-3.
285. Transferul de informații. În: *Biblioteca*, 1991, nr. 7-8-9, p. 27. (Viața bibliotecilor).
286. Universul cărții. În: *Biblioteca*, 1991, nr. 10-11-12, p. 2-3.
287. Universul informației. /„Invitatul nostru: Conf univ. dr. I. Stoica, directorul B.C.U. din București”. În: *Revista de pedagogie*, 1991, nr. 50, p. 49-50.
288. Universul informațional. În: *Biblioteca*, 1991, nr. 10-11-12, p. 20-21.
289. A iubi cărțile. În: *Biblioteca*, 1992, 3, nr. 1-2, p. 12.
290. Actualitate și perspectivă. Note pe marginea unui congres al bibliotecarilor francezi. În: *Biblioteca*, 1992, nr. 11-12, p. 62-63. Și în: STOICA, I. *Interferențe biblioteconomice*. Constanța: Ex. Ponto, 1997, p. 166-169.
291. Biblioteca Centrală Universitară din București: un trecut privind spre viitor; Central University Library of Bucharest: a Past Facing the Future. În: *Probleme de informare și documentare*, ian.- mar. 1992, nr. 1, p. 3-9; 10-16. Și în: *Informarea documentară în teorie și practică*, 1993, Vol.1, Fasc. 1, p. 3-9. Și în: STOICA, I. *Interferențe biblioteconomice*. Constanța: Ex. Ponto, 1997, p. 173-183.
292. The Education of Librarians: Notes on Opinions Resulting from Visits to some Library Schools. În: *I.F.L.A. Journal*, 1992, 18, nr. 4, p. 357-360.

293. Formarea bibliotecarilor. Unele note și opinii prilejuite de o recentă călătorie de documentare. În: *Biblioteca*, 1992, nr. 5, p. 31-32.
294. Profesorul Dan Simonescu la 90 de ani. O aniversare bibliologică de excepție. În: *Biblioteca*, 1992, nr. 11-12, p. 48. Și în: STOICA, I. *Interferențe biblioteconomice*. Constanța: Ex. Ponto, 1997, p. 170-172. Și în: *Centenar Dan Simonescu: cartea și biblioteca: contribuții la istoria culturii românești*. /Antologie de Ghe. Buluță și V. Petrescu/. Târgoviște: Edit. Bibliotheca, 2002, p. 166-167.
295. Unele probleme actuale ale biblioteconomiei românești. În: *Biblioteca*, 1992, nr. 3-4, p. 2.
296. Bibliotecile de învățământ și reforma. În: *Biblioteca*, 1993, nr. 9-10, p. 33.
297. Informație și democrație. În: *Biblioteca*, 1993, nr. 1-2, p. 3.
298. Interferențe biblioteconomice contemporane. În: *Biblioteca*, 1993, nr. 3-4, p. 8-9.
299. O conferință a încrederii în viitorul bibliotecilor. În: *Biblioteca*, 1993, nr. 3-4, p. 58. (Meridian bibliologic. I.F.L.A. 1992-New Delhi).
300. O nouă politică pentru bibliotecile românești. În: *Biblioteca*, 1993, nr. 7-8, p. 1-2.
301. A.B.I.R.- Asociația Bibliotecarilor din Învățământ - România, o formă căutându-și fondul. În: *Biblioteca*, 1994, nr. 4, nr. 5-6-7, p. 11-13. (Cronica reconstrucției).
302. Biblioteca Centrală Universitară integral informatizată. În: *Diplomat Club*, 1994, nr. 5, p. 7.
303. Unele aspecte ale informatizării bibliotecilor românești. În: *Biblioteca*, 1994, nr. 8-9-10, p. 36-37. (Teorie și practică în biblioteconomie).
304. Unele probleme ale integrării europene a bibliotecilor românești. În: *Biblioteca*, 1994, nr. 5-6-7, p. 56-58. (Meridian bibliologic).
305. Unele probleme ale planificării serviciilor de bibliotecă în România contemporană. În: *Biblioteca*, 1994, nr. 8-9-10, p. 21-22.
306. Unele probleme privind evaluarea în bibliotecile universitare românești. În: *Biblioteca*, 1994, nr. 5, nr. 1, p. 12-13.
307. Argumente, realități și perspective privind învățământul universitar de biblioteconomie și știința informării în România. Profesia de bibliotecar între formare și statut. În: *Biblioteca*, 6, nr. 9, 1995, p. 258-260. Și în: *Studii de bibliologie și știința informării*, 1995, /vol./ 1 (București, 1996), p. 7-14.
308. Biblioteca Centrală Universitară București la 100 de ani. Aniversare. În: *Biblioteca*, 1995, nr. 3, p. 68-69. (Cronica reconstrucției).
309. Gândind la prieteni. În: *Biblioteca*, 1995, nr. 2, p. 42-43. (Cronica reconstrucției).

310. Informație și cooperare. În: *Biblioteca*, 1995, nr. 10, p. 289-290.
311. Jubileul unui mare forum cultural /BCU din București/. În: *ABIR: buletin trimestrial*, 1995, 6, nr. 1, p. 3-4.
312. Mircea Tomescu, profesorul. În: *Biblioteca*, 1995, nr. 2, p. 59-61. (Patrimoniu).
313. Modernizarea - doar o problemă de tehnologie? În: *Biblioteca*, 1995, nr. 3, p. 65.
314. Problems in the Management of University Education in the Field of Librarianship and Information Science in Romania. În: *Librarian Career Development*, 1995, 3, nr. 2, p. 17-21.
315. Raportul președintelui A.B.I.R. (text prescurtat). În: *Biblioteca*, 1995, nr. 10, p. 293-295. (Viața bibliotecilor).
316. State and prospects of the University Libraries of Romania. În: *New Library World*, 1995, 96, nr. 5, p. 17-22.
317. Unele sugestii pentru a determina progresul bibliotecilor și altor structuri documentare românești. În: *Biblioteca*, 1995, nr. 11-12, p. 324-329.
318. Informație și cultură. În: *Biblioteca*, 1996, nr. 7, p. 161-162.
319. Managementul învățământului universitar în domeniul biblioteconomiei și științei informării în România: câteva probleme; The Management of the University Education in the Field of Librarianship and Information Science in Romania: Some problems. În: *Probleme de informare și documentare*, iul.-dec. 1996, 30, nr. 3-4, p. 106-110; 111-115.
320. Spre necesare reconceptualizări în domeniul informării documentare. În: *Studii de bibliologie și știința informării*, 1996, /vol./ 2 (București, 1997), p. 13-30.
321. A.B.I.R. la o nouă răscruce sau nevoia de sensuri. /A VIII-a conferință națională/. În: *Biblioteca*, 1997, nr. 11-12, p. 307-309.
322. Aniversarea, ca o izbândă. În: *Probleme de informare și documentare*, ian.-iun. 1997, 31, nr. 1-2, p. 20.
323. Bibliotecile și criza de identitate. În: *Studii de bibliologie și știința informării*, 1997, /vol./ 3 (București, 2001), p. 5-13.
324. „Bibliotecile și informația în sprijinul dezvoltării umanității”. /Pseudoreportaj de la Congresul I.F.L.A., Copenhaga 1997/. În: *Biblioteca*, 1997, nr. 9, p. 271-272.
325. Experiențe europene. /Călătorii în Germania și Franța/. În: *ABIR: buletin trimestrial*, 1997, 8, nr.4, p.37-38. (Informatizarea bibliotecilor universitare).
326. Din nou despre management. În: *Biblioteca*, 1997, nr. 1, p. 1-3.
327. More about Management in Romanian libraries. În: *Library Management*, 1997, 18, nr. 7, p. 335-339.

328. Nevoia de cercetare. În: *Biblioteca*, 1997, nr. 6, p. 145-147.
329. Contribuții la studiul managementului în structurile infodocumentare. În: *Biblioteca*, 1998-2000. (I-XXIII). 1998, nr. 4, p. 116-117 (I); nr. 5, p. 136-137 (II); 1998, nr. 6, p. 180-183 (III); nr. 8, p. 241-242 (IV); nr. 9, p. 270-271 (V); nr. 10, p. 304-306 (VI); 1999, nr. 3, p. 78-79 (VII); nr. 4, p. 105-106 (VIII); nr. 5, p. 145-146 (IX); nr. 6, p. 175-177 (X); nr. 7, p. 202-203 (XI); nr. 8, p. 235-236 (XII); nr. 9, p. 262-263 (XIII); nr. 12, p. 370 (XIV); 2000, nr. 1, p. 12-13 (XV); nr. 2, p. 42-43 (XVI); nr. 3, p. 74-75 (XVII); nr. 4, p. 110-111 (XVIII); nr. 5, p. 145-146 (XIX); nr. 7-8, p. 215-216 (XX); nr. 9, p. 271-272 (XXI); nr. 10, p. 306-307 (XXII); nr. 11-12, p. 342-343 (XXIII).
330. Integrarea componentei informaționale în reforma învățământului românesc. În: *Biblioteca*, 1998, nr. 7, p. 200.
331. Puterea cărții. În: *Biblioteca*, 1998, nr. 5, p. 129-130. Și în: *Cartea, a câta putere în stat? /Eseuri/*. Ediție îngrijită de dr. Tudor Nedelcea. Craiova: Fundația „Scrisul Românesc”, 1999, p. 107-111. Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 7-12.
332. Câteva considerații înaintea elaborării unei necesare reglementări privind finanțarea bibliotecilor universitare din România. În: *Biblioteca*, 1999, nr. 2, p. 42-44.
333. Dezvoltând noosfera. În: *Biblioteca*, 1999, nr. 10-11, p. 290.
334. Sistemism și specializare: Centrele de excelență documentară, o soluție pentru creșterea calității învățământului și cercetării. În: *Biblioteca*, 1999, nr. 1, p. 18-19.
335. Bibliotecile Universitare și dezvoltarea colecțiilor de documente în societatea informației. În: *Studii de bibliologie și știința informării*, 2000-2001, /vol./ 4-5 (București, 2002), p. 5-12.
336. Biblioteca Centrală Universitară. Tradiție și sincronizare. În: *Biblioteca Bucureștilor*, 2001, 4, nr. 12, p. 33-34.
337. Legislația bibliotecilor și exigențele sistemismului. În: *Biblioteca*, 2001, nr. 2, p. 38-39. (Puncte de vedere). Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 72-78.
338. Mihaela Georgescu (1942-2000). În: *ABIR: buletin trimestrial*, 2001, 12, nr. 1, p. 34. (In memoriam).
339. Limitele serviciilor Bibliotecii Centrale. În: *Curierul Național*, 11 dec. 2001, 12, nr. 3279, p. 8. (La rampă).
340. Nicolae Iorga cititorul. În: *Biblioteca*, 2002, 13, nr. 9, p. 279-281; /Și manuscris, 14 f., în colecțiile BCU „Carol I”/. Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 204-216.

341. Poetul Șt. O. Iosif la Biblioteca Fundației Universitare Carol I din București. În: *Biblioteca*, 2002, nr. 2. p. 86-87. Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 195-203.
342. Profesiile informării documentare și educația permanentă. /Seminarul internațional „Formarea continuă a personalului de specialitate în marile biblioteci”, 14 dec. 2001/. În: *Biblioteca*, 2002, nr. 1. p. 1-2. Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 96-101.
343. Numai cercetarea salvează (I-II). În: *Biblioteca*, 2003, nr. 6, p. 172-173 (I); nr. 7, p. 203-204 (II). Și în: *ABIR: buletin trimestrial*, 2003, 14, nr. 2-3, p. 7-13.
344. Revista „Biblioteca” la vârsta maturității. În: *Biblioteca*, 2003, nr. 11-12, p. 324. (Viața bibliotecilor. Biblioteca 55. Urări de la colaboratori).
345. Rigorile și valențele bibliografiei analitice. În: *Biblioteca*, 2004, nr. 11-12, p. 364-365. Și în: *Studii de bibliologie și știința informării*, 2003, /vol./ 7 (București, 2004), p. 5-8.
346. Codul etic al profesiilor infodocumentare din România. În: *Biblioteca*, 2004, 15, nr. 3, p. 65. Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 67-71.
347. Bibliografia ca operă. În: *Biblioteca*, 2005, nr. 10, p. 289.
348. Învățământul infodocumentar românesc, între căutări și soluții. În: *Biblioteca*, 2005, nr. 12, p. 355-357.
349. Spectatorul și cititorul. În: *Biblioteca*, 2005, nr. 11, p. 337-338.
350. Sensul schimbării. În: *Biblioteca*, 2006, nr. 8-9, p. 236-238. Și în: STOICA, I. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 7-20.
351. Sensul schimbării: Pregătirea specialiștilor pentru profesiile infodocumentare. În: *Revista română de biblioteconomie și știința informării (A.B.I.R.)*, 2006, 2, nr. 4, p. 10-15.
352. Simbolistica denumirilor. În: *Biblioteca*, 2007, nr. 10, p. 283-284, 287. Și în: STOICA, I. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 183-192.
353. „Biblioteca”: Soluția tinereții. /La 60 de ani de la apariția revistei/. În: *Biblioteca*, 2008, nr. 11-12, p. 306. (Eveniment).
354. Exigențe contemporane în cercetarea infodocumentară (I-II). În: *Biblioteca*, 2008, nr.3, p.77-79 (I); nr. 4, p.104-106 (II). Și în: STOICA, I. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 149-172.
355. Între universul adițional și universul critic (I-IV). În: *Biblioteca*, 2008, nr. 5, p. 140-142 (I); nr. 6, p. 173-175 (II); nr. 7, p. 202-204 (III); nr. 8-9, p. 242-246 (IV). Și în: STOICA, I. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 21-78.

- 356.Repere în abordarea educației pentru informație (I-III). În: *Biblioteca*, 2008, nr. 10, p. 286-287 (I); nr. 11-12, p. 324-326 (II); 2009, nr. 1-4, p.8-10 (III). Și în: STOICA, I. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 79-132.
- 357.Spațiul infodocumentar. În: *Biblioteca*, 2008, nr. 2, p. 33-34. Și în: STOICA, I. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 173-182.
- 358.Depozitul legal - relicvă culturală inutilă sau un instrument indispensabil al continuității cunoașterii (I-III). În: *Biblioteca*, 2009, nr. 5, p. 120-122 (I); nr. 6, p. 156-158 (II); nr. 7-8, p. 189-190 (III). Și în: STOICA, I. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 193-220.
- 359.Logică, proprietate și autoritate în terminologia spațiului infodocumentar. În: *Biblioteca*, 2010, 21, nr. 10, p. 289.
- 360.Rolul de comunicatori al bibliotecarilor. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2011, 39, nr. 2, p. 8-11. (Studii și cercetări).

4. b. Cuvântări, interviuri, mesaje, scrisori deschise

- 361.Biblioteca - laborator activ al vieții universitare. /Interviu consemnat de Aura Matei-Săvulescu/ În: *Viața studențească*, 15 nov. 1977, 21, nr. 37, p. 7.
- 362.Biblioteconomia universitară și cerințele școlii superioare românești. Microinterviuri: dr. Ion Stoica, Gabriel Stoian, Georgeta Medvighi. În: *Biblioteca*, iun. 1980, nr. 2, p. 8-10.
- 363.Biblioteca – o instituție adânc implicată în realitatea noastră socialistă. /Interviu cu dr. Ion Stoica/. În: *Biblioteca*, 1984, nr. 4, p. 2.
- 364.Marile biblioteci în lumea de azi. /Interviu consemnat de Mara Nicoară. În: *Contemporanul*, 8 feb. 1985, nr. 7, p. 7.
- 365.Biblioteca Centrală universitară din București, o instituție cultural-științifică în plină afirmare. /Interviu/. În *Forum*, apr. 1986, 28, nr. 4, p. 75-78.
- 366.„Mă consider un prieten al limbii și literaturii române, onorate prin creația marelui Eminescu”. /Convorbire între Ion Stoica și Xu Wende din R. P. R. Chineză, traducător din literatura română/. În: *Scânteia Tineretului* (Supliment literar artistic), 9 mar. 1986, 6, nr. 10, p. 12.
- 367.Un vast complex al cărții, strâns legat de exigențele învățământului superior. Preocupări de actualitate la Biblioteca Centrală Universitară /interviu consemnat de Tia Șerbănescu/. În: *România liberă*, 14 ian. 1986, 44, nr. 12812, p. 2.

368. Biblioteca Centrală Universitară promotoare a unei biblioteconomii moderne. /Interviu consemnat de Liviu Papadima/. În: *Tribuna României*, 1 sep. 1987, 16, nr. 347, p. 4.
369. Un destin simbolic și pilduitor pentru bibliotecile ce trăiesc propria lor revoluție. /Interviu de Ioana Lupu/. În: *Biblioteca*, 1990, 1, nr.1, p. 2-5.
370. O bibliotecă nouă între vechile ziduri. Cronica manifestării UNESCO, ținută în aula B.C.U. Cuvântările lui Federico Mayor, Petre Roman, Ion Stoica /„Soarta acestei mari biblioteci universitare românești a fost de la început însemnată aparte”/, Mihai Șora. /Grupaj realizat de Ioana Tăutu/. În: *Biblioteca*, 1990, nr. 2-3, p. 5-6. (Viața bibliotecilor. Eveniment).
371. „100.000 livres pour la Roumanie”. „Cărămizi” pentru reconstrucția Bibliotecii /Centrale Universitare din București/. /Discursul lui Ion Stoica la primirea donației Fundației Hachette, 17 feb. 1990/. /Grupaj realizat de Ioana Tăutu/. În: *Biblioteca*, 1990, nr. 1, p. 20. (Viața bibliotecilor. Eveniment).
372. Un român în Europa. /Discuție între Ion Stoica și Sorin Alexandrescu, prof. la Universitatea din Amsterdam/. În: *Biblioteca*, 1991, 2, nr. 7-8-9, p. 48-53.
373. „Biblioteca” 45. /Mesaj adresat de dr. Ion Stoica, director al B. C. U. din București la aniversarea a 45 ani de existență ai revistei/. În: *Biblioteca*, 1993, nr. 6, p. 8.
374. Bibliotecile sunt teritorii ale extraordinarului. /Ion Cristofor/ de vorbă cu poetul Ion Stoica - directorul Bibliotecii Centrale Universitare din București. În: *Tribuna*, 28 apr.-5 mai 1993, 5, nr. 17, p. 3.
375. Tribuna unei profesii. În: *Biblioteca*, 1993, 4, nr. 5, p. 9, 5. /Mesaje și urări cu ocazia jubileului Revistei Bibliotecilor/. (Biblioteca ieri. Biblioteca azi).
376. Another Future for the Romanian Libraries: Ion Stoica outlines steps which should be taken if Romanian libraries are to achieve their potential. /Conferință ținută la „Forumul European al bibliotecilor”, Praga, mai 1993/. În: *New Library World*, 1994, 95, nr. 1, p. 25-27.
377. Interviuuri paralele despre o nouă realitate biblioteconomică românească. Cu conf. univ. dr. I. Stoica. /Consemnat de Ioana Lupu/. În: *Biblioteca*, 1994, nr.2-3-4, p.8-11.
378. Nu suntem un beneficiar care așteaptă doar cheia. Convorbire cu dl. conf. univ. dr. Ion Stoica, directorul general al BCU București. /Realizată de Emil Vasilescu/. În: *Biblioteca*, 1994, 5, nr. 2-3-4, p. 24-25. (Cronica reconstrucției).
379. Cuvânt cu prilejul sărbătoririi Centenarului Bibliotecii Centrale Universitare din București - 14 martie 1995. În: *Biblioteca*, 1995, 6, nr.4-5, p. 110. (Patrimoniul. Eveniment). /Semnează: conf. univ. dr. Ion Stoica Director general/. Și în: *Biblioteca Centrală Universitară din București: o*

- bibliografie a existenței: 1891-2001. /Red.: Anca Podgoreanu și Geta Costache; cuv. înainte de Ion Stoica/. București: /Biblioteca Centrală Universitară din București/, 2001, p. 10-12. Și în: STOICA, I. Puterea cărții. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 117-122.*
380. Dragi colegi din bibliotecile Republicii Moldova. /Scrisoare cu prilejul Congresului al III-lea al bibliotecarilor/. În: *Biblioteca*, 1995, nr. 11-12, p. 334 p.
381. Bibex'94. Feed back. /Microinterviuri cu ocazia primei expoziții dedicate sistemelor informatice pentru biblioteci/. În: *Biblioteca*, 1995, 6, nr. 2, p. 53-54. (Interferențe. Eveniment). /Grupaj realizat de Ioana Lupu și Corina Costopol/.
382. Învățământul bibliologic în actualitate. /Interviu consemnat de Sultana Craia/. În: *Revista Bibliotecii Naționale*, 1995, 1, nr. 2, p. 37-38.
383. /Scrisoare de renunțare la postul de director onorific al revistei „Biblioteca”/. În: *Biblioteca*, nr. 1, 1995, p. 1.
384. /Scrisoare deschisă către Liviu Maior, Ministrul Învățământului/. /Pledoarie pentru învățământul biblioteconomic postuniversitar/. În: *Biblioteca*, 1995, 6, nr. 11-12, p. 327. (Documentar).
385. /Scrisoare deschisă către Mircea Coșea, Ministru de Stat, 6 noiembrie 1995/. /Propune constituirea unui consiliu național al documentării/. În: *Biblioteca*, 1995, 6, nr. 11-12, p. 325-326. (Documentar).
386. /Scrisoare deschisă către Viorel Mărginean, Ministrul Culturii, 7 noiembrie 1995/. În: *Biblioteca*, 1995, 6, nr. 11-12, p. 326. (Documentar).
387. „Biblioteca Almanah”- un moment publicistic inedit. /Discursul lui Ion Stoica, director al B.C.U. din București/. În: *Biblioteca*, 1996, nr. 4-5-6, p. 104-106.
388. Cum stăm cu Biblioteca Universitară? În: *Cotidianul*, 21 nov. 1996, 6, nr. 274, p.6. /Interviu consemnat de Gabi Zamora/.
389. La 60 de ani, cu Ion Stoica, despre credință, voință și stil. /Interviu realizat de Ioana Lupu/. În: *Biblioteca*, 1996, nr. 1-2-3, p. 54-57. (Viața bibliotecilor).
390. „Convorbiri inactuale” cu dl conf. univ. dr. Ion Stoica, directorul Bibliotecii Centrale Universitare din București. /Interviu de Anca Podgoreanu/. În: *ABIR: buletin trimestrial*, 1997, 8, nr. 3, p. 31-33.
391. Dacă sunt bani, BCU se redeschide peste doi ani. Interviu cu Ion Stoica, directorul BCU. /Consemnat de Daniela Gheorghe/. În: *România liberă*, 6 mar. 1997, p. 20.
392. Scrisoare deschisă către Domnul Ministru al Educației Naționale, prof. univ. dr. Andrei Marga. În: *Biblioteca*, 1999, nr. 12, p. 356.

393. Discursuri și mesaje. /Cuvântul rostit de Ion Stoica, directorul B.C.U. din București, la reînnoirea noului edificiu al bibliotecii, 20 noiembrie 2001/. În: *Biblioteca*, nr. 12, p. 356-357. (Eveniment).
394. Educația pentru informație. Convorbire cu prof. dr. Ion Stoica, directorul Bibliotecii Centrale Universitare din București. /A consemnat Mircea Vasilescu/. În: *Dilema*, 10-16 aug. 2001, 9, nr. 441, p. 20. (Starea bibliotecilor). Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 149-158.
395. Patru decenii în casa cărților. Interviu cu prof. univ. dr. Ion Stoica, director general al B.C.U. /Consemnat de Tudor Călin Zarojanu/. În: *Flacăra*, nov. 2001, p. 36-39. Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 139-148.
396. Personalitatea fiecăruia este mai mult decât o zidire, este ridicarea în lumină a formelor neștiute de putere de fiecare dintre noi: convorbire cu prof. univ. dr. Ion Stoica, director general al Bibliotecii Universitare din București. /Realizată de Emil Vasilescu/. În: *Biblioteca*, 2001, nr.1, p.14-15. Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p.159-166.
397. „Bibliotecile au fost întotdeauna structuri tehnologice”. /Interviu consemnat de Elena Bondor/. În: *Observator cultural*, 19-25 aug. 2003, 3, nr. 182, p. 18-19.
398. Călea spre modernizarea bibliotecilor românești este deschisă. /Convorbire cu Ion Stoica realizată de Emil Vasilescu/. În: *Biblioteca*, 2003, nr. 2, p. 37-39. Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p.167-176.
399. Cercetarea bibliografică și medierea inteligentă în societatea obiectelor informaționale. Convorbire cu profesorul Ion Stoica. /Interviu de Letiția Constantin și Tabita Chiriță/. În: *Revista Bibliotecii Naționale a României*, 2005, 11, nr.1, p. 26-31. Și în: STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 177-194.
400. Bibliodezbateri cu prof. univ. dr. Ion Stoica. /Interviu realizat de prof. Teodora Fîntînarul/. În: *Lector* (Revista bibliotecii județene „Duliu Zamfirescu”, Focșani), 2006, 4, nr. 7, p. 29-31.
401. Prof. univ. dr. Ion Stoica: „Am crezut și cred mereu în victoria binelui, oricâte eșecuri ar interveni pe parcurs”. /Convorbire consemnată de Lidia Kulikovski/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2011, 38, nr. 1, p. 59-61.
402. B.M. „B. P. Hasdeu” se poate privi în toate luminile de cuvinte: /Mesaj de felicitare din partea lui I. Stoica/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2012, 44, nr. 3, p. 57. (Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” - 135 ani).
403. Bibliologia e un teritoriu în care se întâlnesc toate valențele culturale. /Interviu cu profesorul Ion Stoica realizat de Rodica Avasiloaie/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2012, 44, nr. 3, p. 165-168. Și în: *Biblio-*

universitas@ABRM.md, 2012, nr. 1; http://libruniv.usarb.md/bibliouniv_rev/articole/2012-1/interviu_stoica.pdf [accesat 04.06.2015].

404. *Mesaj de felicitare*. /Transmis de Ion Stoica cu prilejul aniversării a 175 de ani de la organizarea modernă a Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” din Iași (1939-2014)/. /6 nov. 2014/. 2 f. /În colecția B.C.U. Iași/.

4. c. Cronici, recenzii, note

405. La Roșiorii de Vede „De ziua bibliotecarului”. În: *Călăuza bibliotecarului*, apr. 1958, 11, nr. 4, p. 38.
406. Expoziția Bibliotecii Centrale Universitare consacrată Centenarului Universității din București. În: *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, dec. 1964, 6, nr. 4, p. 438-441. (Cronică).
407. Bibliografia literaturii române. 1948-1960. București: Edit. Acad. R.P. Române, 1965, XXIII, 1124 p. În: *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, dec. 1965, 7, nr. 4, p. 469-471. /Recenzie/.
408. /C. Spiridon; I. Domșa. George Coșbuc. Bibliografie. București, 1965/. În: *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, sep. 1965, 7, nr. 3, p. 364.
409. /Vasile Cucu și Al. Roșu. Bibliografia geografică. 1944-1964. București, E.S.I.P, 1964/. În: *Călăuza bibliotecarului*, mai 1965, 18, nr. 5, p. 314-315.
410. Biblioteca Centrală Universitară Cluj. /Album/. Cluj, 1965, 13 p., 52 p. foto și reprod. În: *Revista bibliotecilor*, iun. 1966, 19, nr. 6, p. 374. /Notă/.
411. Două publicații românești valoroase în domeniul bibliologiei. În: *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, iun. 1966, 8, nr. 2, p. 254-256.
412. „The World of Learning: 1965-1966”. În: *Revista învățământului superior*, 1966, 8, nr. 12, p. 84-85.
413. Ion Biberi. Tudor Vianu. București: E. P. L., 1966, 271 p. În: *Revista bibliotecilor*, 1967, 20, nr. 1, p. 56. /Notă/.
414. Orientarea școlară și profesională-un imperativ al societății moderne. /J. Thill; S. Chamboulant. Guide des études et des carrières. Paris/. În: *Revista învățământului superior*, 1967, 9, nr. 11, p. 92-94.
415. /Pierre Auger. Recherche et chercheurs scientifiques. Paris, 1964/. În: *Revista învățământului superior*, 1967, 9, nr. 12, p. 85-86.
416. Probleme de psihologie în învățământul universitar francez. /Revue de l'enseign. supérieur, nr. 2-3/1966/. În: *Revista învățământului superior*, 1967, nr. 7, p. 91-92.
417. /René Leclercq. Traité de la méthode scientifique. Paris, Dunod, 1964/. În: *Revista învățământului superior*, 1967, 9, nr. 9, p. 93-94.

418. Vocabular de bibliologie. /Lucrare întocmită sub redacția lui N. Georgescu-Tistu/. În: *Revista bibliotecilor*, 1967, 20, nr. 3, p. 167-169. /Recenzie/.
419. Bibliotecile românești într-un ghid internațional. /World of learning 1967/. În: *Revista bibliotecilor*, 1968, 21, nr. 4, p. 240-241.
420. /Cercul de studii al bibliotecarilor din învățământul superior din capitală: feb. 1968-ian.1973/. În: *Revista bibliotecilor*, 1968-1973. /23 feb. 1968/. 1968, 21, nr. 4, p. 222; /29 mar. 1968/. nr. 5, p. 275; /26 apr. 1968/. nr. 6, p. 357; /31 mai 1968/. nr. 7, p. 418; /29 nov. 1968/. 1969, 22, nr. 2, p. 96; /28 feb. 1969/. nr. 4, p. 216-217; /28 mar. 1969/. nr. 5, p. 293; /30 mai 1969/. nr. 7, p. 417; /26 sep. 1969/. nr. 11, p. 671; /28 nov. 1969/. 1970, 23, nr. 1, p. 46; /9 ian. 1970/. nr. 3, p. 175; /27 feb. 1970/. nr. 4, p. 233; /27 mar. 1970/. nr. 5, p. 298-299; /24 apr. 1970/. nr. 6, p. 365; /29 mai 1970/. nr. 7, p. 424; /26 iun. 1970/. nr. 8, p. 490; /21 ian. 1971/. 1971, 24, nr. 4, p. 235; /26 feb. 1971/. nr. 5, p. 298; /14 mai 1971/. nr. 6, p. 352; /2 iul. 1971/. nr. 8, p. 489; /10 sep. 1971/. nr. 10, p. 616; /29 oct. 1971; 26 nov. 1971; 17 dec. 1971/. 1972, 25, nr. 1, p. 30; /25 feb. 1972/. nr. 4, p. 226; /mar. 1972/. nr. 5, p. 295; /apr. 1972; 26 mai 1972/. nr. 7, p. 422-423; /iun. 1972/. nr. 8, p. 484; /29 sep. 1972; oct. 1972/. nr. 11, p. 672; /26 ian. 1973/. 1973, 26, nr. 4, p. 231. (Cronică).
421. François Richadeau. Méthode de la lecture rapide. Vitesse, compréhension, mémoire. Paris, 1966, 523, 349 p. În: *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, 1968, 10, nr. 4, p. 528-530. /Recenzie/.
422. /Jean Viet. Les méthodes structuralistes dans les sciences sociales. La Haye, Paris, 1965/. În: *Revista învățământului superior*, 1968, 10, nr. 7, p. 84-85.
423. O culegere interesantă. /„Studia bibliologica”, 1967/. În: *Revista bibliotecilor*, iun. 1968, 21, nr. 6, p. 370-371. (Lucrări de specialitate).
424. Peter Karlstedt. Studien zur Soziologie der Bibliothek. Wiesbaden, Otto Harrassowitz, 1965. VII, 152 p. În: *Revista bibliotecilor*, iul. 1968, 21, nr. 7, p. 435-436. (Lucrări de specialitate).
425. /Zece ani de la absolvirea primei promoții a Secției de biblioteconomie a Univ. din București/. În: *Revista bibliotecilor*, ian. 1968, 21, nr. 1, p. 35. /Notă/.
426. Cercul de studii bibliologice, o inițiativă care dăinuie. În: *Revista bibliotecilor*, ian. 1969, 22, nr. 1, p. 26-27.
427. O carte despre cărți. /Mircea Tomescu. Istoria cărții românești. De la începuturi până la 1918. București, 1968/. În: *Astra*, 1969, 4, nr. 56, p. 5.
428. Paul Juif și Fernard Daver. Manuel bibliographique des sciences de l'éducation. Paris, Presses universitaires de France, 1968. 318 p. În: *Revista bibliotecilor*, aug. 1969, 22, nr. 8, p. 560. /Recenzie/.

429. Douăzeci de ani de biblioteconomie în R. D. Germană. /Revista „Der Bibliothekar”, nr. 7/8, 1969/. În: *Revista bibliotecilor*, ian. 1970, 23, nr. 1, p. 49-50.
430. M. A. Gelfand. Les bibliothèques universitaires des pays en voie de développement. UNESCO, 1968. 178 p. În: *Revista bibliotecilor*, ian. 1970, 23, nr. 1, p. 55-56. /Recenzie/.
431. Monumente din municipiul și județul Iași. Ghid bibliografic. Iași, 1969. 143 p. În: *Revista bibliotecilor*, feb. 1970, 23, nr. 2, p. 113. /Recenzie/.
432. Un interesant ghid metodologic de biblioteconomie. /Josefa E. Sabor. Méthodes d’enseignement de la bibliothéconomie. Paris, UNESCO, 1969/. În: *Forum*, 1970, 12, nr. 12, p. 91-92.
433. De la Aron Pumnul. /Notă despre un autograf/. În: *Contemporanul*, 5 mar. 1971, nr. 10, p. 2.
434. „Poesis” și „Criterion”. /Conferințe din 1932 în Aula Fundației Universitare/. În: *Îndrumătorul cultural*, 1971, 24, nr. 3, p. 61. /Semnează Ion Străinu/.
435. Robert Escarpit. La révolution du livre. Paris, 1969. În: *Revista bibliotecilor*, 1971, 24, nr. 5, p. 307-308. /Recenzie/.
436. Un document. /Traian Lalescu cititor la Biblioteca Fundațiunii Carol I în 1906/. În: *Îndrumătorul cultural*, 1971, 24, nr. 1, p. 63. /Semnează Ion Străinu/.
437. /V. Moldoveanu; Ghe. Popescu; M. Tomescu. Ghidul bibliotecilor din România. București, 1970/. În: *Revista bibliotecilor*, 1971, 24, nr. 2, p. 118-119.
438. Documentarea automatizării. /Trystram, J. P. La documentation automatique. Paris, 1971/. În: *Studii și cercetări de documentare*, 1972, 3, p. 248-249.
439. Glasurile. /Din istoricul B.C.U. din București/. În: *Îndrumătorul cultural*, 1972, 25, nr. 11, p. 63. /Semnează St. Ion/.
440. Informatică și documentare. Prelucrarea automatizată a informației. /R. Meetham, Informatique et documentation. Paris, 1971/. În: *Studii și cercetări de documentare*, 1972, 4, p. 365-367.
441. /Maria Chivu-Manolescu și Georgeta Lăzărescu. Metode și sisteme moderne de informare tehnico-științifică. București, 1972/. În: *Revista bibliotecilor*, 1972, 25, nr. 6, p. 365.
442. O așteptată sinteză bibliologică. /Barbu Theodorescu. Istoria bibliografiei române. București, 1972/. În: *Revista bibliotecilor*, 1972, 25, nr. 11, p. 686-689.
443. Prin bibliotecile universitare din Cehoslovacia: Note de drum din Praga și Bratislava. În: *Revista bibliotecilor*, 1972, 25, nr. 2, p. 106-107.

444. Gruparea „Poesis”. /Documente din arhiva Bibliotecii Fundației Univ. Carol I/. În: *Îndrumătorul cultural*, 1973, 26, nr. 1, p. 62. /Semnează I. S./.
445. /Jean Hassenforder. La bibliothèque, institution éducative. Paris, Lecture et bibliothèque, 1972, 214 p./.
446. L’information dans une société en évolution. Quelques considérations de caractère politique. Paris, O.E.D.E., 1971, 56 p. În: *Revista bibliotecilor*, 1973, 26, nr. 7, p. 439-440.
447. La lecture du livre. Viroflay, Association pour la diffusion de la recherche sur l’action culturelle, 1972, 39 p. În: *Revista bibliotecilor*, 1973, 26, nr. 12, p. 757-758. /Recenzie/
448. /O inițiativă valoroasă. la B.C.U. din București: „Opera lui M. Eminescu, I. Creangă și L. Rebreanu pe meridianele lumii”/. În: *Revista bibliotecilor*, aug. 1973, 26, nr. 8, p. 472-473.
449. Dan Simonescu. Teoria bibliografiei. București. 1976, 126p. În: *Limbă și literatură*, 1978, 1, p. 147-149. /Recenzie/.
450. /Maria Coca-Cozma și Dan Simonescu. Organizarea activității în administrația de stat și în instituțiile social-culturale. București, 1980, 128 p./.
451. Educație pentru anul 2000. /Jean-E. Humblet. Comment se documenter. Bruxelles; Paris, 1978, 184 p. / În: *Biblioteca*, 1981, nr. 4, p. 29-30.
452. Portertul unei reviste. /Emil Vasilescu. Revista „Biblioteca”. Studiu monografic. București, 1998/. În: *Biblioteca*, 1998, nr. 12, p. 376.
453. De ce un studiu biblioscintometric. /Viorica Prodan. Mitul jerfei în cercetările folclorice din ultimii 50 de ani (1948-1998). Teză de doctorat. București, 1999. 147 p./.
454. Ergonomie – o abordare integratoare a bibliotecilor. /Ionel Enache. Contribuții la perfecționarea managementului bibliotecilor potrivit cerințelor ergonomice (analiza realizată pe exemplul BCU din București). Teză de doctorat/. În: *Biblioteca*, 2000, nr. 6, p. 173-174. (Teorie și practică în biblioteconomie). /Recenzie/.
455. Bibliologia ca instrument al cercetării interdisciplinare. /Pe marginea tezei de doctorat „Cartea franceză în Moldova până la 1859” susținută de Alexandrina Ioniță, B.C.U. Iași/. În: *Biblioteca*, 2001, nr. 3, p. 82-83.
456. Bibliotecile ca factor integrator al comunității. /Lidia Kulikovski. „Evoluția serviciilor de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate”- teză de doctorat, susținută la Institutul de Științe ale Educației din Chișinău/. În: *Biblioteca*, 2003, nr. 4, p. 110-111. /Recenzie/.

457. Excelență bibliologică. /Simona Maria Antonescu. „Literatura de popularizare a științei în spațiul românesc. 1859-1918”- teză de doctorat/. În: *Biblioteca*, 2003, nr. 1, p. 11-13. /Recenzie/.

II. REFERINȚE CRITICE

A. BELETRISTICĂ

458. *Literatura română: ghid bibliographic*. Coord.: dr. Ion Stoica. Red. responsabil: Anca Podgoreanu. Câteva cuvinte înainte...de prof. univ. dr. doc. Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Part. 1-3. București: Biblioteca Centrală Universitară, 1979-2003. Part. 1: *Surse*. 1979, p. 7, 24, 35, 45. Part. a 2-a: *Scriitori (A-L)*. 1982, p. 485; Part. a 2-a: *Scriitori (M-Z)*. 1983, p. 18, 392, 425.
459. CRIȘAN, Constantin. /Ion Stoica. Casa de vânt. București, Edit. Eminescu, 1981/. În: *Steaua*, iul. 1982, 33, nr. 7, p. 55-56. (Viața cărților).
460. ILIESCU, Adriana. Reverii neoclasice. /Ion Stoica. Casa de vânt. București, Edit. Eminescu, 1981/. În: *România literară*, 15 apr. 1982, 14, nr. 16, p. 10. (Poezia).
461. ZALIS, Henri. /Ion Stoica. Casa de vânt. București, Edit. Eminescu, 1981/. În: *Contemporanul*, 30 iul. 1982, nr. 31, p. 11.
462. BĂLAN, Ion Dodu. Din interiorul tradiției. /Ion Stoica. Porțile clipei. București, Edit. Albatros, 1982/. În: *România literară*, 20 ian. 1983, 16, nr. 3, p. 11. (Poezie).
463. DAN, Radu. „Și parcă nu sunt...” /„Casa de vânt” și „Porțile clipei” de Ion Stoica/. În: *România literară*, 3 nov. 1983, 26, nr. 44, p. 4.
464. ZALIS, Henri. O poezie a certitudinilor. Jurnal de lectură. /„Porțile clipei”, Edit. Albatros, 1982/. În: *Scânteia tineretului*, 11 aug. 1983, 39, nr. 10638, p. 4.
465. TUCHILĂ, Costin. Melancolie și așteptare. /Ion Stoica. Pași peste ierburi. Edit. Eminescu, 1984/. În: *Luceafărul*, 27 oct. 1984, 27, nr. 43, p. 2. (Viața cărților).
466. HAINESȘ, Ion. Depășirea efemerului prin cuvânt. /Volume de versuri semnate de Ion Stoica între 1981 și 1984/. În: *Contemporanul*, 19 apr. 1985, nr. 17, p. 12-13.
467. STOENESCU, Ștefan. „Porțile clipei” în engleză. În: *România literară*, 3 oct. 1985, 18, nr. 40, p. 20.

468. TUCHILĂ, Costin. Cercul și enigma. /„Casa de vânt”, „Porțile clipei”, „Pași peste ierburi”, „Dincolo de cercuri”/. În: *România literară*, 27 nov. 1986, 19, nr. 48, p. 9.
469. ANGHELESCU-MACAVEI, Hermina; VASILE, Geo. Poeți contemporani. Ion Stoica: „Gates of the Moment” /Porțile clipei/. Dichotomie = Dichotomy. În: *Argeș*, feb. 1987, 22, nr. 2, p. 16. (Universalial. Prezențe românești în Anglia).
470. GRIGORESCU, Dan. Ion Stoica's poems in English. În: *Tribuna României*, 1 apr. 1987, 16, nr. 337, p. 11.
471. IERONIM, Cezar. „Eram plin de cuvinte”. /Ion Stoica. Gates of the Moment/. În: *Veac nou*, 1987, 42, nr. 4, p. 4.
472. BOTOMAN, Rodica. Ion Stoica. Dincolo de cercuri. Bucharest, Albatros, 1986. 86 pages. 9,25 lei. /Recenzie/. În: *World Literature Today*, Autumn 1987, p. 617. (World Literature in Review Romanian).
473. BĂLAN, Ion Dodu. Bucurii nostalgice. /Ion Stoica. Periplu rotund. București, Edit. Eminescu, 1988/. În: *România literară*, 8 dec. 1988, 21, nr. 50, p. 8.
474. MUNTEAN, George. Continua contextualitate. /Volume de versuri semnate de Ion Stoica/. În: *Contemporanul*, 19 apr. 1988, nr. 17, p. 12-13.
475. RUSU, Gabriel. Nostalgia solară. În: *Scânteia tineretului* - Supliment literar artistic, 26 nov. 1988, 8, nr. 47 (374), p. 4. (Viața literară. Cartea de poezie).
476. OPRA, Silvia. Un poet al câmpiei. În: *Ramuri*, iul. 1989, 26, nr. 7 (301), p. 10.
477. /Lansarea volumului „Vorbind cu tine” al poetului Ion Stoica. Înregistrare audio de Monica Achiri/. București: /s.n./, /1995/. O casetă audio (48 min.). /Cuprinde: Fața A: D. Grigorescu, St. Aug. Doinaș, C. Crișan, I. D. Bălan despre poetul Ion Stoica; actrița Lucia Mureșan recitând trei poeme: Autoportret, Numai fragmente, Unsprezece dimensiuni; Fața B: Ion Stoica recitând din „Vorbind cu tine”/.
478. BOTAR Dumitru. *Fiii Romanațiului*. /Ion Stoica-date biobibliografice/. Craiova: Edit. Lotus-Co, 1996, p. 276-278.
479. BUCOV, Flavia. Poezia ca o meditație existențială. /„Vorbind cu tine” de Ion Stoica/. În: *Biblioteca*, 1996, 7, nr. 1-2-3, p. 61. (Viața bibliotecilor).
480. PETRESCU, Victor; PARASCHIVA, Serghe. *Dicționar de literatură al județului Dâmbovița: 1508-1998*. Târgoviște: Edit. Bibliotheca, 1999, p. 203-204. /I. Stoica, semnat în 1972 al actului constitutiv al „Societății Române de Bibliofilie”/.
481. RUJA, Alex. Imaginarul protector. /Critică literară/. În: *Orizont*, 17 sep. 2001, nr. 19, p. 13.

482. VASILESCU, Emil. Un sunet inconfundabil. /Ion Stoica. Marea pe lună, Edit. „Grai și suflet-Cultura Națională”, 2000/. În: *Biblioteca*, 2001, nr. 4, p. 121.
483. VASILESCU, Emil. Meditația - ca stare lirică. /Ion Stoica. În drum spre castel. Versuri. Constanța, Ex Ponto, 2002/. În: *Biblioteca*, 2003, nr. 4, p. 124.
484. *Who's who în România* / ed. Vassos Panayiotis. București: Pegasus Press, 2002, p. 627-628. /Ion Stoica, filolog/.
485. FIRAN, Florea. Ion Stoica. În. *Profiluri și structuri literare: contribuții la o istorie a literaturii*. Vol 2 (M-Z). Craiova: Scrisul Românesc, 2003, p. 273-275.
486. /POHILĂ, Vlad/. Prof. Ion Stoica în ipostază...lirică. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2005, 16, nr. 4., p. 44. (Bibliologi celebri). /Semnează: Vl. P./.
487. VASILESCU, Emil. Poezia de dincolo de aparențe. /Ion Stoica. Umbra umbrei. Constanța, Ex Ponto, 2005/. În: *Biblioteca*, 2005, 16, nr. 10, p. 314.
488. SASU, Aurel. *Dicționarul biografic al literaturii române* (DBLR). Vol. 2: (M-Z). Pitești: Paralela 45, 2006, p. 630. (Marile dicționare Paralela 45).
489. APOSTOLEANU, Corina. Ion Stoica - Faust XXI. În: *Ex Ponto* (Revistă trimestrială), oct.-dec. 2007, 5, nr. 4 (17), p. 175-177.
490. *Dicționarul general al literaturii române*. Vol. 6 (S-T). Coord. gen. Eugen Simion; coord. și revizie: Magdalena Bedrosian, Mihai Cimpoi, Iordan Datcu...; autori: L. Alexiu, C. Andraș, M. Anton. București: Univers Enciclopedic, 2007, p. 458-459.
491. VASILESCU, Emil. Un Faust modern. /Ion Stoica. Faust XXI. Versuri. Constanța, Ex Ponto, 2007/. În: *Biblioteca*, 2007, 18, nr. 7, p. 202.
492. *Dicționarul scriitorilor români de azi: (din România, Basarabia, Bucovina de Nord, Banatul sârbesc, Europa Occidentală, Israel, America /de Boris Crăciun, Daniela Crăciun-Costin/*. Iași: Porțile Orientului, 2011, p. 489.
493. HIOARĂ, Aurel. Pledoarii în toamnă târzie. /Lansarea volumului „Periplu rotund” în 16 nov. 2011 la Filiala „Transilvania” a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2011, 41, nr. 4., p. 170-173.
494. RĂILEANU, Vitalie. Poezia ca profilare – Ion Stoica: /„Periplu rotund”, Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 2011/. În: *Literatura și arta* (Săptămânal al scriitorilor din Republica Moldova), 17 nov. 2011, nr. 46 (3455), p. 4. Și în: *BiblioPolis* (Chișinău), 2012, 42, nr. 1, p.171-173.
495. CIMPOI, Mihai. Poetul în postură de Faust XXI: /„Periplu rotund” de Ion Stoica/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2012, 43, nr. 2., p. 211-213. (Alegere).

496. HARCONIȚA, Elena. Bibliotecarii universitari au participat la manifestările organizate în luna iunie 2012 de Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. /Lansarea romanului „Facultatea de fluturi”. În: *Bibliouniversitas@ABRM.md*, 2012, nr.1.; http://libruniv.usarb.md/bibliouniv_rev/articole/2012-1/harconita_harconita_bibliotecarii.pdf [accesat 04.06.2015].
497. JOSU, Nina. Un roman incitant. /„Facultatea de fluturi“, lansat în 21 iunie 2012 la Filiala „Onisifor Ghibu” a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” din Chișinău/. În: *Literatura și arta* (Săptămânal al scriitorilor din Republica Moldova), 12 iul. 2012, nr. 28* <http://www.literaturasiarta.md/pressview.php?l=ro&idc=3&id=3709&zidc=2> [accesat 04.06.2015].
498. RĂILEANU, Vitalie. Lealitatea egolatrică a confesiunii. /Ion Stoica, „Facultatea de Fluturi”, 2011/. În: *Literatura și arta* (Săptămânal al scriitorilor din Republica Moldova), 21 iun. 2012, nr. 25 (3486), p. 4.
499. RĂILEANU, Vitalie. Poetul Ion Stoica – un stilist de marcă. /„Alege-l pe șapte”. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2012, 45, nr. 4, p. 198-199. (Recenzii și consemnări).
500. *Scriitori români în limbi străine: ghid bibliografic de literatură română. /Lucrare elaborată în cadrul Serviciului Cercetare. Metodologie/. Red.: Geta Costache și Anca Podgoreanu. Cuvânt introductiv de Anca Podgoreanu. București: Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, 2014. Vol II: I-Z, p. 376-377.*

B. LITERATURĂ ȘTIINȚIFICĂ

501. /Cercul bibliotecarilor din bibliotecile de învățământ superior din capitală: Întrunirile din 10-12 mai 1966, 29 dec.1967 și 26 ian 1968/. În: *Revista bibliotecilor*, iun. 1966, 19, nr. 6, p. 321-323; feb.1968, 21, nr. 2, p. 96; mar. 1968, 21, nr. 3, p. 153. (Cronică). /Referate și comunicări de Ion Stoica/.
502. Beneficiarul informației științifice – obiect al cercetării. /Lucrările simpozionului „Pregătirea beneficiarilor informației și studiul necesarului de informații pentru beneficiari”, Buc, 11-15 nov. 1968/. În: *Probleme de informare și documentare*, ian. 1969, 3, nr. 1, p. 59. /Ion Stoica a participat cu o comunicare științifică/.
503. Integrarea în învățământul bibliologic universitar. În: *Biblioteca*, 1975, nr. 4, p. 15. /Ion Stoica propune înființarea unui cerc științific integrat de bibliologie care să se întrunească lunar în aula B.C.U. din București/.
504. TĂUTU, Ioana. /Biblioteca Centrală Universitară București. Literatura română. Ghid bibliografic. Partea I. Surse. Coord.: dr. Ion Stoica. Red. responsabil: Anca Podgoreanu. București, 1979/. În: *Biblioteca*, dec. 1980, nr. 4, p. 45. /Recenzie/.

505. SIMONESCU, Dan. /Ion Stoica. Alma mater librorum. Buc., Edit. did. și ped., 1979. 148 p./ În: *Biblioteca*, iun. 1980, nr. 2, p. 43-44. (Lucrări de specialitate).
506. ȚUNDREA, Iulius. *Fonoteca de aur*. Un muzeu sonor al culturii românești. București: Edit. Eminescu, 1982, p. 20-21. /Înregistrările pe disc făcute de N. Iorga la Paris, în 1927 și 1928 au cunoscut întâia difuzare la 27 iunie 1974 într-o emisiune la postul românesc de Radio, prefațată de Ion Stoica, căruia i se datorează descoperirea și aducerea lor în țară/.
507. L'UNESCO veut reconstruire La Bibliothèque de Bucarest. În: *Livres Hebdo*, 27 apr. 1990, nr. 17, p. 49. /Semnează F. P./ /La 30 aprilie 1990, Federico Mayor – directorul UNESCO, a lansat din Aula Bibliotecii Centrale Universitare incendiate un apel internațional pentru refacerea acesteia. Ion Stoica a vorbit despre valoroasele colecții care au ars în decembrie 1989/.
508. /...dr. Ion Stoica – director general B.C.U. din București... a participat la „Centenar I. C. Petrescu (1892-1992). Sesiune științifică, 14-15 ianuarie 1992/ În: *Probleme de informare și documentare*, ian.-mar. 1992, 26, nr. 1, p. 40-41. (Știri din țară).
509. LUPU, Ioana. „Bibliografia e cea mai însemnată și cea mai necesară bibliografului”. Interviu cu Dan Simonescu. În: *Biblioteca*, 1992, 3, nr. 11-12, p. 49-50. /Ion Stoica s-a numărat printre discipolii renumitului bibliolog/.
510. Bibliotecarul azi. Învățământul de profil și exigențele profesiei. /Colocviu, București, 18 dec. 1992/. În: *Biblioteca*, 1993, 4, nr. 1-2, p. 4-17 (Colocviile revistei). /Intervențiile participanților, între care și cea a prof. I. Stoica (p. 5-8)/.
511. Implicațiile economiei de piață în relația editură-bibliotecă. /Colocviu, București, 24 mai 1993/. În: *Biblioteca*, 1993, 4, nr. 9-10, p. 1-17 (Colocviile revistei). /Ion Stoica face diverse interpelări/.
512. MATEESCU, Dan. Biblioteca Centrală Universitară: martir fără diplomă al Revoluției române. /Explicații despre restaurarea edificiului oferite de Ion Stoica/. În: *Curierul Românesc*, feb. 1993, 5, nr. 2, p. 13.
513. Scrisoare adresată de Mihai Drăgănescu, președintele Academiei Române directorului revistei *Biblioteca*, Ion Stoica, cu ocazia aniversării revistei, 21 ian. 1993. În: *Biblioteca*, 1993, 4, nr. 5, p. 12.
514. Informatizarea Bibliotecii Centrale Universitare din București – Inaugurarea Sistemului VUBIS. În: *Probleme de informare și documentare*, apr.-iun. 1994, 28, nr. 2, p. 84-85.
515. Simpozionul „Biblioteca – cetate a culturii (23-24 iunie 1994, Cluj-Napoca). În: *Probleme de informare și documentare*, iul.-dec. 1994, 28, nr. 3-4, p. 153-155. /Prof. Ion Stoica a conferențiat despre serviciile de bibliotecă/.

- 516.CIOLAN, Mariana. Centenar Biblioteca Centrală Universitară. Pe când inaugurarea? În: *Expres Magazin*, 8-15 aug. 1995, 6, nr. 31, p. 16.
- 517.Cuvânt de onoare /adresat de revista Biblioteca cu ocazia demisiei d-lui Ion Stoica din postul de director onorific/. În: *Biblioteca*, 1995, nr. 1, p. 2.
- 518.FIANU, Adriana. Un veac de existență. /Serbarea Centenarului B.C.U. din București, patronată de directorul bibliotecii, Ion Stoica/. În: *România literară*, 1-10 apr. 1995, nr. 12, p. 19.
- 519.Politică și bibliotecă, bibliotecă și politică. (I-II). /Colocviu moderat de Ion Stoica și Anne Marie Mihiț/. În: *Biblioteca*, 1995, nr. 4-5, p. 97-108; nr. 6-8, p. 162-172.
- 520.BANCIU, Doina. Între tradiție și progres. /„Directorul” și „dascălul” Ion Stoica la împlinirea vârstei de 60 de ani/. În: *Biblioteca*, 1996, nr. 1-2-3, p. 60-61. (Viața bibliotecilor. Aniversări colegiale).
- 521.Conferința Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova: 26-28 feb. 1996. În: *Biblioteca*, 1996, nr. 4-5-6, p. 99-103. /Și o scrisoare de mulțumire către I. Stoica/.
- 522.REGNEALĂ, Mircea. Liderul unei generații /Ion Stoica la 60 de ani/. În: *Biblioteca*, 1996, nr. 1-2-3, p. 58-59. (Viața bibliotecilor. Aniversări colegiale).
- 523.TÂRZIMAN, Elena. Domnul profesor /I. Stoica la 60 de ani/. În: *Biblioteca*, 1996, nr. 1-2-3, p. 60. (Aniversări colegiale).
- 524.PRODAN, Viorica. Revista „Probleme de informare și documentare” - un reper editorial în istoria unei profesii. În: *Probleme de informare și documentare*, ian.-iun. 1997, 31, nr. 1-2, p. 5-8.
- 525.Buletin A.B.I.R.: Serie nouă, 1997. Recenziți: Emil Tudor, B.C.U. București; Viorica Prodan, I.N.I.D. În: *Probleme de informare și documentare*, iul.-dec. 1998, 32, nr. 3-4, p. 171-172. /I. Stoica a semnat editorialul primului număr cu deviza: „profesionalism, cu obstinație, profesionalism”/.
- 526.Consiliul Național al Bibliotecilor din învățământ. În: *Probleme de informare și documentare*, iul.-dec. 1998nr. 3-4, p.194. /I. Stoica, președinte în Biroul executiv/.
- 527.VASILESCU, Emil. /Ion Stoica. Interferențe biblioteconomice, Ex Ponto, 1997/. În: *Biblioteca*, 1998, nr. 3, p. 90. /Recenzie/.
- 528.Profesorul Ion Stoica la a 65-a aniversare. /Biroul de conducere ABIR/. În: *ABIR: buletin trimestrial*, 2000, 11, nr. 3-4, p. 6. Și în: *Biblioteca*, 2001, 12, nr. 1, p. 13.
- 529.A 10-a conferință Națională A.B.I.R. În: *Probleme de informare și documentare*, ian.-iun. 2000, 34, nr. 1-2, p. 103-104. /Este subliniată contribuția excepțională a prof. Ion Stoica la dezvoltarea asociației/.

- 530.PALADI, Dina. Bibliografia contribuțiilor științifice ale specialiștilor români și străini în I.-D. publicate în revista „Probleme de informare și documentare, 1967-1999. În: *Probleme de informare și documentare*, iul.-dec. 2000, 34, nr. 3-4, p. 178, 181, 183, 186, 187, 189, 194, 200.
- 531.Aniversarea prof. univ. dr. Ion Stoica. În: *Probleme de informare și documentare*, ian.-iun. 2001, 35, nr. 1-2, p. 94. (În țară. Panoramic profesional).
- 532.*Biblioteca Centrală Universitară din București: o bibliografie a existenței: 1891-2001.* /Lucrare elaborată în cadrul Serviciului Cercetare. Metodologie/. Red.: Anca Podgoreanu și Geta Costache. București: Biblioteca Centrală Universitară, 2001. p. 22, 29, 32, 33, 60, 61, 62, 82, 85, 109, 110, 113, 114, 133, 136, 137, 138, 141, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 160, 168, 172, 173, 192, 193, 196, 197, 205, 208-209.
- 533.BUSUIOC, Nicolae. Un nume, o certitudine. /Urare la împlinirea vârstei de 65 de ani și Curriculum Vitae Ion Stoica/. *Biblioteca*, 2001, 12, nr. 1, p. 16-17.
- 534.Consiliul de conducere al A.B.I.R. Stimată domnule profesor... /Ion Stoica este ales președinte de onoare al asociației/. În: *Biblioteca*, 2001, nr.11, p. 325.
- 535.GHERASIM, Veronica. S-a redeschis Biblioteca Centrală Universitară. Ion Stoica, directorul B.C.U.: „Idea de carte ocupă un loc înalt în sufletul românesc”. Evenimentul a prilejuit și sărbătoarea a 110 ani de la înființarea cunoscutei instituții de cultură. În: *Cotidianul*, 22 nov. 2001, 11, nr. 275 (3133), p. 10.
- 536.Omagieri ale prof. dr. Ion Stoica. În: *Probleme de informare și documentare*, iun. 2001, 35, nr. 1-2, p. 113-119. /Omul Ion Stoica la 65 de ani. Conștiința destinului/ de Anca Podgoreanu, p.115-116; Speranțe împlinite/ de Lili Rusea, p. 115-116; Ion Stoica—omul de lângă noi/ de Victoria Vulpe, p. 116; Model uman și profesional/ de Șerban Șubă, p. 116; Încrucișări de drumuri/ de Doru Bădără, p. 116-117; Începuturile unei meserii/ de Petruța Miclescu, p. 117; Întâlniri ale destinului/ de dr. Viorica Prodan, p. 117-118; Scrisoare din Germania/ de Inge Els-Velivassis, p. 118; Elogiu/ de prof. Eugenia Popov, p. 118-119; Și dacă toate acestea trebuiau să poarte un nume/ de Maria Panaitescu, Viorica Iepureanu, Sanda Enescu, p. 119/.
- 537.PODGOREANU, Anca. Biblioteca Centrală Universitară din București. 110 ani de la întemeiere. În: *ABIR: buletin trimestrial*, 2001, 12, nr. 1, p. 25-31.
- 538.PRODAN, Viorica. /Ion Stoica. Criza în structurile infodocumentare=The crisis in the infodocumentary structures. Constanța: Ex Ponto, 2001. 222 p./ În: *Probleme de informare și documentare*, ian.-iun. 2001, 35, nr. 1-2, p. 76-78; 79-82.

539. PRODAN, Viorica. Sărbătorirea unui profesionist al științei informării - Prof. dr. I. Stoica. În: *Probleme de informare și documentare*, iun. 2001, nr. 1-2, p. 113-115.
540. REGNEALĂ, Mircea. Alături de profesorul Ion Stoica. În: *Biblioteca*, 2001, 12, nr. 1, p. 11-13. (Profesorul Ion Stoica la 65 de ani).
541. REGNEALĂ, Mircea. Ion Stoica. Criza în structurile infodocumentare. Sensuri și semnificații contemporane. Constanța: Ex Ponto, 2001. 223 p. În: *ABIR: buletin trimestrial*, 2001, 12, nr. 2-3, p. 66. Și în: REGNEALĂ, Mircea. *Noi studii de biblioteconomie*. București: A.B.I.R., 2009, p. 593-596. /Recenzie/.
542. ȚĂRA, Vasile. Vocație, competență, dăruire. În: *Biblioteca*, 2001, 12, nr. 1, p. 11, 12. (Profesorul Ion Stoica la 65 de ani).
543. Un monument al spiritului și civilizației românești: Biblioteca Centrală Universitară din București și-a redeschis porțile. /Festivitatea din 20 noiembrie 2001, deschisă cu o slujbă religioasă și discursul directorului Ion Stoica/. În: *Biblioteca*, 2001, 12, nr. 12, p. 353-355.
544. MERCHEȘ, Oana. /Ion Stoica. Criza în structurile infodocumentare. Constanța: Ex Ponto, 2001. 221 p./. În: *Biblos* (Iași), 2002, 13, p. 55-56 p.
545. MANOLESCU, Nicolae. *Calendarul lui Manolescu: ianuarie: BCU*. /Momente din viața bibliotecii, consemnate după relatări ale directorului Ion Stoica/. În: *Flacăra*, 2002, nr. 1-2, p. 83. (Opinii).
546. COSTOPOL, Corina. O întâlnire de suflet. /„Zilele bibliotecii” la B.C.U. Este evocată și activitatea lui Ion Stoica/. În: *Biblioteca*, 2003, nr. 11-12, p. 333-334.
547. /Întâmplări la Biblioteca Centrală Universitară din București. Retragera din funcția de director general a d-lui Ion Stoica/. În: *Biblos* (Iași), 2003, 15, p. 43 .
548. *Alexandru Tzigara-Samurcaș: 1872-1952: biobibliografie adnotată*. Red.: Anca Podgoreanu; Geta Costache. București: Biblioteca Centrală Universitară din București, 2004. p. 127, 150, 189, 235.
549. Întâlnirile „României literare”/2 martie, la Clubul Prometheus/. Gutenberg n-a murit. /I. Stoica susține ideea colaborării dintre Ministerul Culturii, cel al Educației și Academia Română/. În: *România literară*, 16-22 mar. 2005, nr. 10, p. 3.
550. *Gânduri...Domnului Ion Stoica la 70 de ani*. /Volum omagial. Mesaje și urări adresate de colegi și colaboratori /. București: /B.C.U. „Carol I”/, 2006. /100/ p.
551. KULIKOVSKI, Lidia. Mult stimate Domnule profesor Ion Stoica: /Mesaj de urare cu ocazia aniversării/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2006, 17, nr. 1, p. 10. (Ăpropos).

552. POHILĂ, Vlad. O viață dăruită exemplar Bibliotecii și Cărții: /Ion Stoica-profesor, bibliolog și scriitor/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2006, 17, nr. 1, p. 7-9.
553. Prof. dr. Ion Stoica distins pentru opera Omnia. În: *Biblioteca*, 2006, nr. 4, p. 98.
554. PRUTEANU, Marian. /I. Stoica. Criza în structurile info-documentare. Constanța: Ex Ponto, 2005/. În: *Revista română de biblioteconomie și știința informării* (A.B.I.R.), 2006, 2, nr. 2, p. 32-34.
555. REGNEALĂ, Mircea. Profesorul Ion Stoica la 70 de ani: schiță de portret neconvențional. În: *Biblioteca*, 2006, 17, nr. 1, p. 21-22. Și în: REGNEALĂ, Mircea. *Noi studii de biblioteconomie*. București: A.B.I.R., 2009, p. 488-492.
556. ȚĂRA, Vasile. „... ecoul nu se termina niciodată ...”/Omagierea prof. Ion Stoica la 70 de ani/. În: *Biblioteca*, 2006, nr. 1, p. 22-23.
557. VASILESCU, Emil. Puterea cărții. /de Ion Stoica. Constanța, Ex Ponto, 2005/. În: *Biblioteca*, 2006, 17, nr. 2, p. 59-60. (Galaxia Gutenberg).
558. VASILESCU, Emil. Un moment nou de sinteză bibliologică. În: *Biblioteca*, 2006, nr. 1, p. 23-24.
559. 150 de ani de la nașterea lui Ioan Bianu. /9 octombrie, la Academia Română. Ion Stoica a vorbit despre „Ioan Bianu și B.C.U. din București”/. În: *România liberă*, 9 oct. 2006, nr. 5047, p. 15. /Semnează Z. I./
560. KULIKOVSKI, Lidia. Drumuri și cărți sau bibliotecari donatori și autori de autografe. /Prof. Ion Stoica, donații pentru Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” din Chișinău/. În: *Curier* (Târgoviște), 2007, 14, nr. 1 (26), p. 10.
561. VASILESCU, Emil. B.C.U. București-promotoare a unor proiecte sociale în favoarea studenților. /La „Zilele Bibliotecii” din 25-26 oct. 2007 au conferențiat și profesorii Sorin Alexandrescu și I. Stoica/. În: *Biblioteca*, 2007, 18, nr. 10, p. 279.
562. BULUȚĂ, Gheorge; PETRESCU, Victor. *Bibliologie românească: idei, portrete, controverse*. Târgoviște: Edit. Bibliotheca, 2008, p. 96-98.
563. Astăzi e ziua ta...Ion Stoica. „...O Românie plină de sensuri”. În: *Jurnalul Național*, 14 ian. 2009, ediția a II-a, 26, nr. 4908, p. 16.
564. FORTIN, Simona. /Ion Stoica. Sensul schimbării în universul infodocumentar. Constanța: Ex Ponto, 2009/. În: *Revista română de biblioteconomie și știința informării* (A.B.I.R.), 2009, 5, nr. 1-2, p. 83-84.
565. PODGOREANU, Anca. *Ghid bibliografic de muncă intelectuală: Un model cultural: Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București. Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”*, 2010. p. XI, 9-10, 14-16, 24, 36, 81, 86, 97, 132, 134, 142, 174, 180, 184, 187, 208, 242, 329-330.

566. BULUȚĂ, Gheorge; PETRESCU, Victor. *Bibliologi români*: dicționar. Târgoviște: Edit. Bibliotheca, 2011, p. 11, 226-227.
567. KULIKOVSKI, Lidia. Schimbarea nu este o oportunitate, schimbarea este o obligație. /Recenzia lucrării „Sensul schimbării în universul informațional” de Ion Stoica/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2011, 40, nr. 3, p. 126-132.
568. POHILĂ, Vlad. Despre Ion Stoica sau despre polivalența trăită de esența eului în armonie cu realitatea. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2011, nr. 1, p. 55-58.
569. POHILĂ, Vlad. Fenomenul informațional pus în fața interdisciplinarității, transdisciplinarității și multidisciplinarității. /I. Stoica, „Scurtă introducere la o enciclopedie a informației”/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2011, 39, nr. 2, p. 145-148.
570. RAȚĂ, Valeriu. Deschiderea colocviilor de vară la B. M. „B.P. Hasdeu”: /Conf. „Biblioteca și lectura” susținută de prof. univ. dr. Ion Stoica în 19 iunie 2012/. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2012, 44, nr. 3, p. 182-185. (Cronică).
571. Revista BiblioPolis 2002-2012: Bibliografie. În: *BiblioPolis* (Chișinău), 2012, 46, nr. 5 (Număr special), p. 1, 6, 10, 12, 17, 25, 27-28, 32-34, 46-48, 76, 78, 83, 86, 124, 135, 145, 147, 149-150, 155, 164, 166, 168-169, 184, 216, 228, 248, 253-255, 257-259, 285; <http://en.calameo.com/read/001858853abaf908c9648> [accesat 04.06.2015].
572. BERCIU-DRĂGHICESCU, Adina. *Facultatea de Litere a Universității din București: 150 de ani de învățământ filologic românesc: 1863-2013*. Tradiție și valoare. Part. 1. /Colab. Ovidiu Bozgan, Cristina Gudin, Silviu Nedelcu/. București: Edit. Universității din București, 2013, p. 70, 286.

„Biblioteca, această cetate a ideii, mereu prădată și niciodată cucerită, este în spatele piramidelor și al Coloseumului, sub cercurile lui Arhimede, dincolo de revelația lui Copernic și în simplitatea formulelor lui Newton, în semnalele primului satelit și în mândria și frica primilor pași pe lună.”

Ion Stoica

(Informație și cultură, 1997, p. 76)

„Bibliotecile sunt oglinda înălțărilor noastre, prin descoperire și îndoială, prin diversitate și sinergie. Cine zidește biblioteci, construiește pace. Bibliotecile sunt modelul toleranței, altruismului și buneii înțelegeri. Cine zidește biblioteci, seamănă iubire și devotament. Bibliotecile se nasc din încredere în cei de azi, din dragoste pentru cei de mâine și din prețuire pentru cei de ieri.”

Ion Stoica

*(Biblioteca Centrală Universitară din București:
o bibliografie a existenței: 1891-2001, 2001, p. 9)*

„Convorbiri inactuale”
cu dl conf. univ. dr. Ion Stoica, directorul
Bibliotecii Centrale Universitare din București¹

Anca Podgoreanu

Aceste convorbiri au izvorât din iminența unei reconsiderări. Ele se adresează acelor tineri prea însingurați și dezorientați, dar și celor ce trăiesc în umbra unor mituri reînviată: al banului, al politicului, al religiei. Din această perspectivă, întrebările pe care le formulez acum par anacronice, ele țin mai mult de o ordine culturală și privesc devenirea interioară a unui om care și-a zidit o parte din ființa sa în bibliotecă. El a participat, și a sperat să nu fie singur, la facerea și prefacerea unor imagini: a bibliotecii care se deschide tulburător spre viitor. De aceea, am considerat că aceste convorbiri prefigurează reconsiderarea unui viitor al cărților, cele care dau întemeierea unor destine, unor modele spirituale.

- Domnule director, iată, în această toamnă se împlinesc 25 de ani de când am pășit în bibliotecă, stabilind un „contract spiritual” cu ea. Acum, ca și atunci, vă găsesc de veghe în inima unui loc atât de încărcat de atributele umanității. Dumneavoastră, care ați creat în colegi obișnuința de a vedea utilitatea imediată a informației, dar și efemerul ei, ați avut modele morale, profesionale, adică ați descoperit acea identificare a perenului care ajută oamenii să meargă mai departe?

- Cred că toți copiii și toți tinerii au modele. E firesc să râvnești la priceperea, vitejia, înțelepciunea, puterea, felul de a vorbi și chiar șmecheria altora. Primul model a fost tata, cu echilibrul, cu știința și cu voința lui. Tata era preot. Nu găseam nicio

¹ Interviu publicat în *ABIR: buletin trimestrial*, București, 1997, 8, nr.3, p. 31-33.

deosebire între omul văzut dinlăuntru și din afara familiei. Apoi, unii dintre eroii literaturii pe care o citeam. E adevărat că după o lectură nouă, puternică, abandonam modelul anterior. Pe la 12-13 ani am încercat să-mi construiesc un model sui-generis, stăpânit de voința de a se domina pe sine și de a realiza proiecte gigantice. Mai târziu, m-am rezemat pe exemplul profesorului de matematică și pe al celui de română (Nicu Rădulescu și Matei Radomirescu) de la Liceul „Ioniță Asan” din Caracal. Profesori exemplari prin rigoare și dăruire (o vreme am ezitat între studii reale și studii umaniste). Nu cred însă că îi consideram modele totale. Devenisem mai pretențios și, pe de altă parte, continuam să construiesc hiperbolic. Dintre profesorii de la facultate îmi impunea Tudor Vianu prin creativitatea informației, capacitatea de a ieși din contingent și frumusețea construcției discursului. Dintre bibliologi îmi plăcea Mircea Tomescu, meticulous, pedant și Dan Simonescu, bun evocator, cu o bunătate aproape nefirească și greu de ascuns. Dar conceptul de model era pentru mine mult mai bogat.

Pe cei amintiți îi cunoașteam doar prin imaginea lor din clasă. Lacunar. Model însemna mult mai mult, și, în primul rând, așezarea celui admirat într-o lumină totală. Am suferit toată viața de insuficiență comunicare. Trebuia să știu tot despre cei care îmi bântuiau gândurile.

- Care au fost convingerile care v-au călăuzit în cea mai mare parte a vieții, și dacă ați reușit să le împărtășiți cu cineva? Cred că Mentorul, Profesorul poate reuși doar dacă își trăiește ideile în comun cu studenții.

- Dacă aș fi fost bogat, cred că lăsam în urmă construcții, structuri care să treacă peste timp. Am avut visuri de ctitor și m-am bătut mereu cu timpul. O puternică obsesie a trecerii. Dar nefiind bogat am încercat să las organizări, construcții spirituale, semne, ceva care să mărturisească peste vreme. Convingerea mea a fost că, dacă înzestrarea românească, venită de la Dumnezeu, este semănată cu mai multă credință, voință și stil, se pot face

minuni. Am trăit întreaga mea viață profesională în biblioteci și sunt convins că bibliotecile sunt structuri cu o puternică și profundă forță modelatoare. Acțiunea lor nu este evidentă, brutală, zgomotoasă, dar modelul de diversitate, echitate și democrație, de consecvență, deschidere și rigoare pe care îl propun este unic.

O astfel de convingere nu poate fi transmisă prin acțiuni separate, prin declarații sau măsuri administrative, ci printr-un stil dominat de dăruire și profesionalism. Nu știu ce și cât am reușit să transmit, dar te asigur că m-am străduit să fiu un bun exemplu pentru cei din jur. Cred că oamenii cu care am lucrat în aceste patru decenii, în marea lor majoritate, m-au înțeles și mi s-au alăturat.

În privința studenților sunt plin de optimism. În procente din ce în ce mai semnificative, cu fiecare an nou de studii, crește numărul celor care se disting. Încerc să-i îndemn să se considere îndreptățiți să construiască mari proiecte și să viseze. Teritoriile informației sunt de o uluitoare generozitate.

- În repetate rânduri v-ați spus părerile în legătură cu diversele probleme care au frământat lumea bibliotecilor. Credeți că ideile dumneavoastră au influențat în vreun fel societatea?

- E o întrebare grea. Nu știm prea bine cum se dezvoltă mișcarea ideilor. În lumea de azi, puternic socializată, nu mai ești singur în nici un demers. Cred însă că am contribuit la o anumită redescoperire a bibliotecilor și la receptarea mai adâncă a locului lor în societate.

- Credeți că există o concurență între Bibliotecă și Om, ca dăinuire în timp?

- Nu există o concurență între om și bibliotecă. Se știe că omul este „măsura tuturor lucrurilor”, dar astăzi avem o mult mai limpede conștiință a limitelor. Biblioteca este un model împlinitor pentru individ și o resursă fundamentală pentru societate. O resursă mai aproape de idealul ancestral al tinereții fără bătrânețe și vieții fără de moarte.

- Există o diferență între generații, să zicem între cea a anilor '60-'70, mai emoțională și cea a anilor '90, mai rațională, poate mai cinică, dar mai indiferentă la șocurile „societății de tranziție”?

- Există, fără îndoială, o diferență între generații. Nu, neapărat, atât de radical conturată: una emoțională, alta rațională, una lăncedă și alta dinamică etc. Toate generațiile traversează drumul de la emoțional la rațional sub semnul unui anumit timp. Istoria pune pecetea ei. Din păcate tranziția noastră nu are crezuri morale. Crezul economic este vag conturat și, în orice caz, insuficient.

- Ce loc acordați Universității, ca reper al lumii de azi? Universitatea „ca loc unde se îmbrățișează universalele”, cum spunea Călinescu.

- Universitățile sunt structuri de excepție ale societății. Ele întâlnesc două realități dinamice: cunoașterea și studenții. E o simbioză din care pot ieși miracole. Uneori chiar ies. De aceea perimetrul universitar trebuie să beneficieze de cea mai bună irigare informațională. Din nefericire, nu este întotdeauna așa. Pedagogia universitară n-a adâncit suficient valoarea factorului informațional.

- Călinescu spunea un lucru șocant odată: „Un eveniment capital pentru cultură a fost arderea bibliotecii din Alexandria. Un incendiu, din când în când, e salvator”. Ce a însemnat pentru dumneavoastră arderea Bibliotecii Centrale Universitare? Sigur e vorba de spirit, de purificarea sau, dimpotrivă, de coborârea lui.

- Sunt, e adevărat, și șocuri salvatoare. Inclusiv în cultură. Distrugerea, anihilarea fizică nu face parte, însă, dintre șocurile benefice. Structurile biblioteconomice nu sunt doar memorii ale trecutului, încărcate, uneori, de redundanță. Ele sunt mai mult legate de viitor decât de trecut, în ciuda aparențelor. În cultură funcționează filtre specifice în stare să regenereze, să remodeleze întreaga plămădă. Nu era nevoie de un dezastru ca să putem lua totul de la început pe o bază modernă. Catastrofele în cultură rup, dezagregă tot acest mecanism de autoreglare specific.

- *V-a interesat vreodată imaginea dumneavoastră răsfrântă în ochii celorlalți, v-a modelat acest lucru personalitatea?*

- Evident, te remodelezi prin confruntare. Vrând sau nevrând. Lucrurile sunt însă mai complicate. Nu știm destul. În conturarea unei personalități sunt destule momente indecelabile. Imaginea din ochii celorlalți este și nu este întotdeauna relevantă. Depinde și de stilul de comunicare, de tipul de dependențe, de momentele în care se conturează. În general, ne regăsim rar așa cum credem că suntem în această imagine. E totdeauna mai mult sau mai puțin. Dar n-ar fi mai bine altfel. Ce lume ar fi aceea în care totul ar fi exact, înghețat, în întregime și definitiv știut?

- *V-ați gândit vreodată la poziția valorii în cadrul bibliotecii, dacă ea este mai protejată într-o bibliotecă tradiționalistă, sau riscă să se piardă într-o „bibliotecă deschisă”?*

- Cred că valoarea, în biblioteci, se obiectivează într-un mod cu totul particular, prin difuzie, prin transgresări permanente către societate și întruchipări, încorporări indecelabile în spectrul general al valorilor. Creșterea interdependențelor, integrarea complexă sporesc difuzia valorilor. Ieșirea din tradițional se înscrie în acest proces. Cred că multe dintre ideile noastre mai vechi cu privire la protecția valorii se vor schimba.

- *Care au fost conceptele pe care, de-a lungul vieții, nu le-ați abandonat niciodată?*

- În viață formulezi și reformulezi tot timpul. Există și constante, sau mai degrabă, sensuri mari de la care nu abdică. Dacă poți, dacă ai tăria, uneori dacă ai mijloacele pentru a nu abdica. Am crezut în nevoia de responsabilitate, participare și altruism. Biblioteca a fost pentru mine un cadru favorizant. În bibliotecă nu poți trăi în nepăsare, izolare și egoism.

- *Vă mulțumesc.*

„Cultura informației este sintagma cea mai fecundă și cea mai ilustrativă pentru perioada contemporană. Ea nu se rezumă la cunoașterea și aplicarea unor seturi de elemente necesare pentru lectura informației, ci sistematizează și ierarhizează înțelegeri și cunoștințe legate de înscrierea societății și a indivizilor în procesele fundamentale ale dezvoltării.”

Jon Stoica

(Scurtă introducere la o enciclopedie a informației, 2010, p. 41)

„Schimbarea prin inovare este importantă, dar nu suficientă. Problemele grave ale valorii impun abordări fundamentale care nu au doar o consecință managerială imediată. Sensul schimbării este, de multe ori, obturat de dinamica generală și de volatilitatea diferitelor formule. De aceea, în teritoriul infodocumentar, sensul trebuie legat de esența proceselor profunde, acolo unde se produc coagulări și se manifestă sinergii generative.”

Jon Stoica

(Sensul schimbării în universul infodocumentar, 2009, p. 36)

EVOCĂRI

„Cartea nu poate să dispară, esența ei e biruitoare. Formele de mâine vor păstra cu necesitate ergonomia rafinată, legătura spiritual - materială unică și împlinitoare cu cel care o folosește. Cartea și cititorul formează un cuplu discret, frumos și trainic. Spectrul multicolor al diverselor tipuri de media, câte sunt și câte vor mai fi, reechilibrează lumea comunicării, sporește diversitatea mesajelor, despovărează cartea, legând-o și mai mult de strălucirea cu o mie de fețe, infinit creatoare, a cuvântului.”

Jon Stoica

(Puterea cărții, 2005, p. 11)

ȘTIINȚA CĂRȚII

Vasile D. Țâra

Profesionist desăvârșit al cărții - ca om de știință, scriitor și bibliotecar în cel mai înalt și deplin înțeles al cuvântului -, profesorul Ion Stoica spunea despre *carte* că „a fost cea mai mare descoperire a umanității, după cum tiparul a produs cea mai mare revoluție din istorie”¹. Această aserțiune, prin care se recunoaște atât poziția dominantă a *cărții* în păstrarea memoriei științifice și culturale a umanității, cât și rostul capital pe care l-a avut și îl are în evoluția omenirii, este împărtășită nu numai de profesioniștii cărții, ci și de toți cei care trudes și creează cu puterea minții. Tudor Arghezi, de pildă, gândea la fel: „Până la cărți rămânea mărturie cimitirul. L-a învins biblioteca. Ai scăpat de mormânt”², adică ai scăpat de uitare, *biblioteca* fiind chezașul continuității și creației omenesti. Ea elimină, așa cum spune profesorul Ion Stoica, „spaima de uitare și de pierderea zestrei de gând și de experiență umană”³. Mai mult decât orice altă instituție culturală, *biblioteca* asigură „perenitatea cunoașterii”, iar aceasta înseamnă „stabilitate, temeinicie, normă, autoritate, continuitate metodologică, siguranța resurselor, un mod de a exista în care se întâlnesc cele mai importante caracteristici de maturitate și viziune prospectivă a societății”⁴. De aceea, *biblioteca* nu trebuie confundată cu un depozit sau cu un muzeu al cărții, ci trebuie considerată o instituție vie, extrem de importantă și de necesară pentru

¹ Ion Stoica. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 22.

² Tudor Arghezi în „Contemporanul”, 51, 1956, p.1. *Apud*: I. Stoica. *Op. cit.*, 2005, p.22.

³ Ion Stoica. *Op. cit.*, 2005, p. 23.

⁴ *Ibidem*.

cunoașterea și evoluția gândirii și a culturii omenești, în ansamblu, și a fiecărui popor, în parte. Numai în ea stau alături *viii* și *morții celebri*, uniți într-un nelimitat efort comun de informație și de creație intelectuală.

Ca deținătoare a surselor tradiționale și ultramoderne de informare și documentare științifică și culturală, biblioteca ocupă o poziție distinctă în sistemul infodocumentar actual. Prin ea au acces la informație toate categoriile de specialiști, atât cei deprinși cu documentele pe suport de hârtie, cât și cei interesați aproape exclusiv de cele pe suport electronic. Totodată, cercetătorii găsesc aici nu numai bibliografia necesară pentru studiile de tip sincron, oferită cu predilecție de sursele online, ci și suportul informațional pentru lucrările de tip diacronic, reprezentat de documentele tradiționale păstrate în colecțiile bibliotecilor. În plus, calitatea instituțiilor infodocumentare moderne a sporit considerabil și prin contribuția bibliotecarilor, deveniți specialiști în științele informării și documentării, domeniu profesional și de cercetare aflat într-o evidentă expansiune la nivel național și internațional.

După 1990, ca lider incontestabil al bibliotecarilor români, profesorul Ion Stoica s-a implicat și a contribuit decisiv la înnoirea și reformarea sistemului infodocumentar național. Domnia Sa are merite speciale și în reconsiderarea profesiei de bibliotecar, dobândite prin strădani permanente și demersuri oficiale, convingător argumentate și bine țintite. Între acestea, reînființarea învățământului biblioteconomic românesc pe teme noi, moderne, conforme cu exigențele și cerințele sistemului globalizat al informării și documentării este, fără îndoială, inițiativa sa cea mai valoroasă și absolut determinantă în procesul de creare a noilor profesioniști ai cărții și ai științei informării, cu statut bine definit și recunoscut în lumea științifică și culturală.

Omul de știință, conducătorul de doctorat și, mulți ani, șeful Catedrei de bibliologie și știința informării de la Facultatea de Litere din București, profesorul Ion Stoica are merite esențiale

în crearea noii generații de universitari, de cercetători și de bibliotecari specializați în domeniul științelor informării și documentării. Totodată, prin lucrările publicate până acum, a pus bazele cercetării românești de bibliologie teoretică și aplicată. Opera sa științifică, alcătuită din 13 cărți și peste 400 de studii și articole, la care se mai adaugă patru volume coordonate și numeroase contribuții în volume colective, îl așază pe autor în fruntea celor mai cunoscuți și competenți cercetători români din domeniul bibliologiei și al științei informării și reprezintă o sursă de informare și documentare de prim rang pentru cei care lucrează sau vor lucra în biblioteci. În cărțile și în studiile sale se abordează teme fundamentale și subiecte de mare actualitate cu privire la rolul și rostul bibliotecii în lumea contemporană, relația dintre informație și învățământ, cercetare și cultură, la problemele sistemului infodocumentar actual, la crizele declanșate de explozia informațională și de schimbarea bruscă a mijloacelor tehnice de stocare și de circulație a informației științifice și culturale în contextul globalizării, la formarea și competențele specialiștilor din domeniul biblioteconomiei și al bibliologiei, la dotarea și amenajarea bibliotecilor moderne etc. Dăruit cu har poetic, materializat în 22 de volume de poezie și proză, care îl așază între scriitorii de vază ai literaturii românești actuale, și cu un remarcabil talent oratoric, profesorul Ion Stoica este și un specialist al comunicării elevate, dar perfect accesibile, în toate lucrările sale științifice.

Una dintre cărțile Domniei Sale, intitulată semnificativ *Puterea cărții* (Constanța, Editura Ex Ponto, 2005), este reprezentativă nu numai pentru preocupările de-o viață ale Profesorului, ci și pentru rosturile *cărții* ca suport fundamental și temelie a creației intelectuale și a înțelepciunii omenești. Este, cu siguranță, una dintre cele mai frumoase și mai profunde cărți despre *CARTE!* Scrisă nu numai cu har și cu o măiestrie inconfundabilă, ci și cu o profundă știință și iubire pentru tot ceea ce înseamnă *carte, bibliotecă, informație și cercetare științifică, management, specializare și*

competență în vastul imperiu al sistemului infodocumentar, *Puterea cărții* este o carte excepțională prin conținut și prin forma de comunicare a ideilor. Aici sunt abordate, cu uimitoare precizie și temeinicie, problemele esențiale referitoare la sistemul infodocumentar românesc și universal, pe care autorul le cunoaște în profunzime grație unei vaste culturi de specialitate și unei experiențe fără egal în domeniul biblioteconomiei și al științelor informării care i-au îngăduit să mediteze, să caute și să găsească soluții, precum și să acționeze convingător și eficient pentru reorganizarea, modernizarea și integrarea sistemului biblioteconomic românesc în cel european și mondial. Găsim în acest volum, neimpunător prin dimensiuni (233 de pagini, format A5), mai multe idei, sugestii și soluții pentru înnoirea și reformarea concretă, adică reală și nu mimată, a întregului sistem infodocumentar din România decât în alte lucrări de biblioteconomie generală și aplicată, editate până acum la noi. Chiar dacă nu a fost concepută ca o lucrare structurată pe capitole, subcapitole și paragrafe, ci pare a fi – în multe privințe chiar este, dacă avem în vedere doar titlurile din *Cuprins* - o culegere de studii, articole și interviuri variate și, aparent, disparate ca tematică, lectura integrală a cărții ne dezvăluie strânsa relație și continuitate a ideilor de la un text la altul, viziunea unitară și bine coordonată a abordării problemelor și subiectelor tratate. Cei cu adevărat interesați și implicați în structurile infodocumentare vor găsi aici o radiografie minuțioasă a stării sistemului biblioteconomic românesc, o analiză riguroasă și obiectivă a neajunsurilor și a neajungerii surselor din acest domeniu vital pentru știință și cultură, pentru învățământ și cercetare, cu trimiteri precise, uneori dureroase și descurajante, la situația reală din spațiul românesc.

În această carte, ca de altfel în întreaga sa operă științifică, autorul nu se oprește doar la constatări ci caută, găsește și argumentează convingător soluții de îndreptare și de reformă pe care numai un specialist de anvergură internațională, ca profesorul și managerul Ion Stoica, putea să le identifice. Întrucât nu ne-

am propus să facem aici o prezentare detaliată a concepției sale referitoare la numeroasele probleme ale sistemului infodocumentar, vom releva, în continuare, doar câteva dintre ideile Profesorului, rămânând ca celelalte să fie cunoscute de toți cei implicați în domeniul biblioteconomic prin lectura integrală a cărților Domniei Sale, lucrări ce ar trebui să figureze în bibliografia esențială a fiecărui profesionist al cărții.

Într-o vreme când diletanții clamează eliminarea *informației* dintre prioritățile educaționale, profesorul Ion Stoica subliniază cu fermitate: „Nu există formație fără informație. Creșterea cantității și calității cunoștințelor, a diferitelor tipuri de abilități și a virtuților esențiale sunt rezultante complexe ale utilizării informației de către cei antrenați în procesele educaționale”⁵. Așadar, pentru specialistul autentic și deplin dedicat profesiei sale, *informația* științifică și culturală este temeiul fundamental și obligatoriu al dobândirii oricărei *competențe*. Purtătorul privilegiat și depozitarul cel mai fidel al informației a fost și, probabil, va fi întotdeauna *cartea*, indiferent de suportul material și de procedeul tehnic prin care se va realiza. Tocmai de aceea, ea este „o esență biruitoare asupra marilor primejdii: trecerea, depărtarea, haosul, tăcerea și singurătatea. În relație cu fiecare dintre aceste vrăjmeșii, cartea este sfetnic și lumină, tezaur și unealtă, alter ego și obște, o alcătuire fără de care n-am ști să închipuim lumea de azi [...] Fără carte, adică fără cunoaștere, exercițiul puterilor în societate s-ar întoarce la stadii primare, la drumul scurt și amintirea săracă”⁶.

Cartea este componenta fundamentală a *bibliotecii*, dar valoarea oricărei biblioteci este dată de calitatea nu de cantitatea cărților pe care le deține, adevăr cunoscut încă din Antichitate⁷. În consecință, calitatea și eficiența științifică și culturală a bibliotecii depind în primul rând de competența și obiectivitatea celor care

⁵ Ion Stoica. *Repere în abordarea educației pentru informație*, în id., *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 80.

⁶ Ion Stoica. *Op. cit.*, 2005, p. 7-8.

⁷ Filozoful latin Seneca spunea: „Nu te întreb câte cărți ai, ci ce cărți ai!”.

fac selecția documentelor pentru completarea colecțiilor. În condițiile exploziei informaționale din ultimele decenii, tendința de conservare necontrolată sau, mai bine zis, nesupusă unor criterii și reguli de selecție rigurose întocmite și unanim acceptate a favorizat menținerea unor practici neunitare și ineficiente în alcătuirea și dezvoltarea colecțiilor din sistemul bibliotecar. Abordând subiectul dintr-o perspectivă diacronică, profesorul Ion Stoica supune unui examen critic pertinent și bine motivat relația dintre cantitate și calitate în organizarea, funcționarea și ierarhizarea bibliotecilor de-a lungul timpului și mai cu seamă în ultimii 35 de ani, când imensa producție editorială face inoperant și imposibil de aplicat criteriul cantitativ. Chiar dacă admite că „elementele cantitative sunt importante pentru înțelegerea mișcării informației și pentru managementul structurilor infodocumentare, de la unitățile monocelulare până la organizările contemporane complexe și până la rețelele mondiale”⁸, Domnia Sa consideră că, totuși, cantitativul „nu poate rămâne factorul hotărâtor al evoluției structurilor organizării și intermedierei cunoașterii”⁹. În prezent, „vechea spaimă de pierdere a informației e, din ce în ce mai mult, înlocuită de spaima de rătăcire în noianul de informații”¹⁰.

Impactul tehnologiei informatice actuale asupra organizării, restructurării, funcționării și dezvoltării exponențiale a surselor, a sistemelor și a instituțiilor infodocumentare a declanșat o radicală și masivă schimbare a circulației și accesibilității informației la nivel global. În chip firesc, reacția specialiștilor și a utilizatorilor a fost promptă și diferențiată. Așa cum apreciază

⁸ Ion Stoica. *Între universul adițional și universul critic*, în id., *Op. cit.*, 2009, p. 27.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*, p. 26. Numeroasele și complexe probleme ale procesului actual de selecție a surselor infodocumentare, de completare, structurare și comunicare a colecțiilor sunt analizate critic și evaluate obiectiv în câteva subcapitole semnificative ale acestei secțiuni din cartea la care ne referim: *Dilemele cantității* (p. 22-26), *Nevoia de esențe* (p. 26-31), *Dezvoltarea ca fenomen critic* (p. 31-36), *Criticismul pozitiv* (p. 36-39), *Nevoia de busolă* (p. 39-42), *Spațiul infodocumentar ca spațiu critic* (p. 42-53), *Viitorul înseamnă ordine* (p. 53-57) ș.a.

profesorul Ion Stoica, „Poate că cea mai gravă consecință a fost determinată de debusolarea și de adversitatea inițială a specialiștilor din biblioteci, conjugată cu agresivitatea suficientă a informaticienilor care ignorau cu aroganță standardele vechilor valori”¹¹. Desigur, „relația cu schimbarea are suporturi mult mai puternice în teritoriul tehnologiilor informației, caracterizat printr-o dinamică permanentă și incitantă, deschidere către investigație, navigație și preferință pentru polifațetare, decât dacă modelul de referință al acțiunii rămâne cel tradițional, predominant static și copleșit de caracteristicile fizice ale documentelor”¹². Nu trebuie să ignorăm, însă, faptul că „oricât de performante ar fi, tehnologiile nu se justifică prin ele însele, ci prin efectele lor în procesele de dezvoltare, centrate pe tot ceea ce susține împlinirea umană”¹³.

De curând, tehnologia informatică a făcut posibilă atingerea unui ideal greu de imaginat în urmă cu doar câțiva ani, și anume crearea Bibliotecii Virtuale Universale, menită să arhiveze și să facă accesibile, gratuit, toate valorile culturii umane¹⁴. S-a împlinit astfel o previziune a profesorului Ion Stoica: „Geniul uman va descoperi și va construi mereu mașini cu ajutorul cărora omul să se apropie și mai mult de idealurile umanității sale”¹⁵. Profesorul intuia, însă, și pericolul major al digitizării exhaustive a resurselor de informare intelectuală. Accesul la surse infodocumentare practic nelimitate va genera inevitabil o derută gravă în cazul utilizatorilor, dacă nu se vor găsi și călăuzele necesare pentru orientarea corectă și eficientă în domeniul ofertei informaționale infinite. Autorul recunoaște că

¹¹ Ion Stoica. *Mirajul tehnologiilor*, în id., *Op. cit.*, 2009, p.63.

¹² *Ibidem*, p. 63-64.

¹³ *Ibidem*, p. 63.

¹⁴ Proiectul a fost lansat la Paris, în data de 21 aprilie 2015.

¹⁵ Ion Stoica. *Op. cit.*, 2009, p. 65. Despre acest tip de bibliotecă, domnia sa vorbea încă în urmă cu un deceniu: „Biblioteca virtuală universală, rezultată din secreta nevoie de cuprinderi totale a omului contemporan și posibilă datorită miracolului tehnologic, oferă răspunsuri și soluții, remodelează structurile, modifică relațiile cu utilizatorii, transformă deprinderile acestora, elimină profesii inutile și introduce actori noi pe scenele comunicării” (I. Stoica. *Op. cit.*, 2005, p. 40).

„Dezvoltările tehnologice, care concură la regăsirea mai analitică și mai combinativă, în același timp, a informației necesare, indiferent de poziția acesteia în ciber spațiu, se constituie, în mod firesc, ca elemente utile și stimulative, iar activitatea personalului antrenat reflectă atât calitatea formării lui inițiale, cât și competențele cooperative pe care le-a câștigat în timp”¹⁶. Mai importantă este, însă, ierarhizarea valorică a surselor de informare și documentare, operațiune pe care o pot face numai specialiștii de mare autoritate în fiecare domeniu, animați de un spirit critic pozitiv. În consecință, este nevoie de o amplă și „permanentă reevaluare critică a universului infodocumentar, atât din punct de vedere al conținutului cât și al formelor”¹⁷ [...] „Internetul sau orice alt model de rețea mondială, asupra căreia nu acționează filtre valorice, reprezintă o falsă invitație la opțiune”¹⁸ și, implicit, la identificarea și utilizarea surselor de informare cu adevărat valoroase și indispensabile creației științifice și culturale.

Importanța informației și a cărții, ca depozitară a acestei componente superioare a mijloacelor de conservare a cunoașterii, dar și de obținere și exercitare a puterii în relațiile interumane, a fost cunoscută din vremuri îndepărtate, când s-au întemeiat primele biblioteci de tip universal, precum celebra Bibliotecă din Alexandria. Costurile și dificultățile foarte mari pe care le implicau producerea, colectarea, conservarea, protejarea și mânăuirea documentelor de bibliotecă au determinat implicarea decidenților politici, economici și intelectuali în această operațiune ce s-a perpetuat de-a lungul secolelor, având o contribuție majoră în evoluția socioculturală a omenirii. După crearea tiparului cu litere mobile de către Johann Gutenberg, invenție care a generat o schimbare fundamentală în producția și răspândirea cărții tipărite, a apărut și teama că accesul oricui la carte va determina dispariția bibliotecilor și inevitabil a surselor de informare constituite istoric

¹⁶ Ion Stoica. *Op. cit.*, 2009, p. 68.

¹⁷ *Ibidem*, p. 69.

¹⁸ *Ibidem*, p. 72.

și a mărturiilor concrete, pe cât posibil exhaustive, privitoare la munca intelectuală. Dar, așa cum sublinia profesorul Ion Stoica, „în istoria modernă, toate schimbările importante, toate mișcările revoluționare s-au bazat, într-o bună măsură, pe forța cuvântului scris, pe puterea informației care a pătruns în toate straturile societății, dinamitând concepțiile și structurile rigide ale trecutului”¹⁹. De aceea, „puterile statale și, uneori, cele religioase au văzut în informație un adversar redutabil și au căutat soluții pentru a controla fenomenul”²⁰. Așa s-a născut ideea constituirii Depozitului legal, care a prins contur în Franța, pe la mijlocul secolului al XVI-lea, și s-a consolidat în veacurile următoare, ajungând astăzi o formă legală, instituționalizată juridic și administrativ, de conservare integrală a memoriei culturii scrise, puse în circulație de producția editorială. Scopurile constituirii acestui fond infodocumentar, aflat într-o creștere fizică exponențială, au fost și sunt, însă, mai numeroase, pentru că documentele pe care le conține prezintă interes pentru varii categorii de reprezentanți ai vieții socioculturale²¹. Între acestea se numără și posibilitatea ca Depozitul legal să fie o sursă de îmbogățire a bibliotecilor care îl adăpostesc, chiar dacă în Legea nr. 111/1995, modificată și republicată în 2007, la art. 1 (2) se stipulează clar: „Depozitul legal reprezintă fondul intangibil al patrimoniului cultural național mobil”. Instituțiile beneficiare ale

¹⁹ Ion Stoica. *Depozitul Legal – relicvă culturală inutilă sau un instrument indispensabil al continuității cunoașterii*, în id., *Op. cit.*, 2009, p. 197.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ Profesorul Ion Stoica face o prezentare istorică a constituirii acestui fond documentar și supune unui examen critic aprofundat situația și rosturile actuale ale Depozitului legal din România, ajungând la concluzia că acesta trebuie restructurat și reorganizat radical din punct de vedere administrativ și juridic, pentru a se ridica la nivelul exigențelor și funcționalității sistemului infodocumentar actual (vezi *Op. cit.*, 2009, p. 193-223). Domnia Sa face și propuneri concrete în acest sens, care, venind de la un specialist de marcă în domeniu, ar trebui luate în seamă și aplicate de cei implicați în modernizarea Depozitului legal românesc (v. *ibidem*, p. 215-220).

Depozitul legal central²² sunt biblioteci de importanță națională, cu atribuții fundamentale în susținerea cercetării științifice și culturale românești, care, însă, nu dispun de resurse financiare suficiente pentru completarea *la zi* a colecțiilor proprii. În această împrejurare s-a apelat uneori, cu riscul încălcării legii, și la documente aparținând Depozitului legal, pe care utilizatorii le solicitau cu insistență. Având în vedere că întotdeauna bibliotecile n-au avut suficient spațiu pentru depozitare și destui bani pentru achiziția documentelor, iar, în ultimii ani, resursele financiare s-au redus considerabil, credem că legea ar trebui să admită, cel puțin în cazul bibliotecilor universitare, utilizarea, eventual în variantă scanată sau în copie xerox, a cărților și revistelor din Depozitul legal pe care nu și le pot procura. Ar fi aceasta o recompensă firească pentru efortul deosebit la care sunt supuse instituțiile implicate în păstrarea acestui tezaur documentar²³ și un sprijin real nu numai pentru utilizatori, ci și pentru circulația și valorificarea informației din întreaga producție editorială.

Biblioteca este componenta esențială și indispensabilă a oricărui sistem de învățământ evoluat și bine întemeiat. În școală, pregătirea inițială și cultura generală se dobândesc la clasă și în biblioteca școlară, iar la universitate, pregătirea și cultura de specialitate se obțin în sala de curs și în biblioteca universitară. Dacă în procesul de învățământ, relația profesor – elev/student este sever încorsetată de obligațiile curriculare și de reducerea drastică a timpului de predare, îndeosebi la nivelul învăță-

²² În prezent, acestea sunt: Biblioteca Națională, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca, Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” din Timișoara și Biblioteca Militară Națională și Centrul de Studii și Păstrare a Arhivelor Militare Istorice din Pitești. Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București a renunțat, în urmă cu câțiva ani, la Depozitul legal.

²³ Prin lege, bibliotecile respective trebuie să prelucreze din punct de vedere biblioteconomic, să depoziteze și să asigure protecția tuturor documentelor primite prin DL. Întrucât numărul acestora a ajuns la câteva zeci de mii pe an, în operațiunile menționate sunt implicați numeroși bibliotecari și alți angajați, iar pentru depozitare trebuie să se asigure anual, în medie, patru-cinci sute de metri liniari de raft.

mântului academic, relația cu biblioteca este limitată numai de calitatea și cantitatea surselor și a serviciilor infodocumentare pe care le oferă utilizatorilor, aceștia fiind, în egală măsură, elevii, studenții și profesorii. În consecință, orice proiect de reformă a sistemului de învățământ trebuie să includă și reforma sistemului infodocumentar aferent. Atâta vreme cât bibliotecile vor fi ignorate și, mai rău, excluse din orice proiect de redresare a învățământului românesc, toate încercările de reformă în acest sector vital pentru evoluția socioculturală și economică vor eșua inevitabil²⁴.

Orice specialist autentic, format ca profesor și implicat în sistemul didactic și de cercetare, știe că învățământul fără bibliotecă este o formă fără fond, iar cercetarea științifică este o

²⁴ Ultima încercare de a prezenta situația bibliotecilor din învățământ datează din anul 2005 când, la cererea Ministrului Educației, Consiliul Național al Bibliotecilor din Învățământ a întocmit două rapoarte, bine documentate, referitoare la starea bibliotecilor școlare și a celor universitare. Concluziile acestor documente, bazate pe argumente peremptorii, erau drastice: bibliotecile școlare se aflau într-o situație dezastruoasă datorită eliminării susținerii financiare pentru această componentă a infrastructurii învățământului preuniversitar, iar cele 56 de biblioteci universitare de stat - cele particulare nu au fost analizate - nu corespundeau decât parțial rosturilor și obligațiilor pe care le au în susținerea și asigurarea calității actului didactic și a cercetării științifice universitare. Dintre acestea, doar bibliotecile centrale universitare din București, Iași, Cluj și Timișoara erau comparabile cu cele europene, întrucât erau complet informatizate și dețineau aproximativ 40% din totalul surselor de informare științifică universitară din România, iar 36 nu îndeplineau nici măcar criteriile minime de organizare și dotare cerute de învățământul superior. Documentele respective, ca și *Strategia de modernizare și dezvoltare a bibliotecilor din învățământ*, elaborate în aceeași perioadă de către CNBÎ, au rămas prin sertarele prăfuite ale MECS. De altfel, interesul ministerului de resort pentru bibliotecile școlare și universitare a dispărut aproape total, deoarece în ultimele variante ale Legii educației sunt doar menționate în cinci locuri, fără să se precizeze nimic despre modul de organizare, despre dotare, despre finanțare ori despre rolul pe care îl au în sistemul și în procesul de învățământ. La fel sunt tratate și bibliotecile centrale universitare, deși acestea sunt instituții infodocumentare de importanță națională, cu personalitate juridică, subordonate direct MECS. De asemenea, în organigrama MECS nu mai figurează nici măcar un serviciu pentru biblioteci, ca să nu mai vorbim de un sector sau o direcție de specialitate, ca altădată. Consiliul Național al Bibliotecilor din Învățământ și-a încetat activitatea în anul 2006, iar Consiliul Național al Bibliotecilor Universitare, menționat în Legea educației și în organigrama recentă a ministerului (vezi HG nr. 26 / 14.01.2015), nu a fost deocamdată înființat.

simplică iluzie. Împărtășind această convingere, profesorul Ion Stoica a făcut o analiză complexă a situației dotării și funcționalității bibliotecilor universitare în contextul schimbărilor masive intervenite în direcțiile de cercetare științifică și, mai cu seamă, în producerea și vehicularea surselor infodocumentare²⁵. În concepția Domniei Sale, aceste biblioteci trebuie să-și schimbe semnificativ și urgent atât filosofia de organizare și completare a fondului documentar de care dispun cât și mijloacele de transmitere a informației către utilizatori. Dezvoltarea extensivă, îndeosebi prin completarea exhaustivă a colecțiilor, nu mai reprezintă o prioritate a nevoilor de informare și documentare academică. În plus, „Aproape toate colecțiile universitare sunt incomplete, discontinui și dezzechilibrate. Pretutindeni s-a instalat paradoxul relațiilor inverse între nevoi și mijloace. Pretutindeni, zonele pasive ale colecțiilor au devenit copleșitor preponderente”²⁶. De aceea, „Majoritatea structurilor biblioteconomice universitare nu pot asigura condiții științifice, optime, pentru conservarea diversității documentare, au epuizat spațiile disponibile sau contează pe o perspectivă scurtă în această privință”²⁷. În prezent, doar „managementul bazat pe cultivarea valorii și pe strategiile calității”²⁸ poate conduce la armonizarea structurilor infodocumentare cu nevoile societății informației. În condițiile creșterii vertiginoase a informației științifice și a costurilor de achiziție, dar și a problemelor privind prelucrarea biblioteconomică a documentelor, conservarea și punerea acestora în circulație, bibliotecile universitare trebuie să intre într-o relație de strânsă colaborare economică și profesională. În acest sens, profesorul Ion Stoica recomandă „coordonarea și partajarea

²⁵ Ion Stoica. *Bibliotecile universitare și dezvoltarea colecțiilor de documente în societatea informației*, în id., *Op. cit.*, 2005, p. 34-46. Vezi și id., *Op. cit.*, p. 117-148; *Biblioteca Universitară – laborator de muncă intelectuală*, coordonator Ion Stoica, București: BCU, 1973 și 1979.

²⁶ Ion Stoica. *Op. cit.*, 2005, p. 39.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Ibidem*, p. 36.

achiziției de documente prin realizarea de consorții locale, zonale, naționale și internaționale”²⁹. Dar consideră că, pe de altă parte, „coordonarea și partajarea catalogării și clasificării documentelor și elaborarea instrumentelor colective de reflectare este unica soluție pentru dominarea fluxurilor și a cantităților de informații înregistrate. Ezitățile și întârzierile în realizarea structurilor de coordonare mențin dezechilibrele și insuficiența colecțiilor universitare”³⁰.

În ultimul deceniu s-au făcut câțiva pași importanți în direcția cooperării interbibliotecare. Între aceștia se numără crearea și punerea în funcțiune a Catalogului virtual colectiv *ROLiNeST*, abonarea în comun la baze de date științifice internaționale (ex. EBSCO, ProQuest Central, ScienceDirect, SpringerLink e-journals etc.) și crearea unui consorțiu de biblioteci universitare. O altă realizare concretă ar putea fi o bibliotecă virtuală a lucrărilor esențiale (tratate, cursuri universitare, cărți și studii de specialitate etc.) recomandate în bibliografia obligatorie și complementară a tuturor specializărilor și disciplinelor care se predau în universitățile românești. S-ar crea astfel o sursă infodocumentară excepțională, foarte utilă pentru studenți și profesori, care le-ar oferi acestora șanse egale de informare și documentare științifică, indiferent de instituția academică în care se află. Desigur, aceasta ar fi o soluție reală și eficientă pentru creșterea considerabilă a calității învățământului universitar românesc.

În contextul schimbărilor și al dezvoltării uriașe, la scară planetară, a sistemelor și a structurilor infodocumentare din ultimele decenii, românii au de învins două handicapuri enorme: izolarea cvasitotală, până în 1990, față de țările avansate, unde progresele științei și ale surselor de informare și documentare atinseseră parametri foarte înalți cu mult înainte, și mentalitatea învechită a decidenților oficiali și a multora dintre cei care lucrau

²⁹ *Ibidem*, p. 43.

³⁰ *Ibidem*, p. 44.

în instituțiile bibliotecare. Abia în ultimul deceniu, ca o consecință a dotărilor cu tehnologie informatică, a consolidării învățământului biblioteconomic, dar și a creșterii interesului pentru cercetarea științifică în domeniul bibliologiei și pentru informația de specialitate, s-au făcut progrese vizibile în modernizarea sistemului infodocumentar românesc. Deocamdată, însă, această situație o constatăm numai spre vârful ierarhiei instituțiilor bibliotecare.

Avem convingerea că procesul de schimbare pozitivă a întregului sistem biblioteconomic și a fiecărei instituții de profil în parte depinde, într-o măsură covârșitoare, de calitatea pregătirii profesionale a personalului de specialitate, dobândită prin lectura continuă și bine dirijată a cărților purtătoare de știință și informație utilă profesiei lor.

La capătul acestui expozeu minimal, trebuie să mărturisim că, oprindu-ne asupra unora dintre nenumăratele idei înnoitoare și temeinic argumentate, menite să pună în discuție, să analizeze și să ofere soluții pentru problemele fundamentale ale sistemului infodocumentar, pe care le găsim în cărțile profesorului Ion Stoica³¹, am încercat să relevăm nu numai contribuțiile teoretice și aplicate ale Domniei Sale în acest vast domeniu al cunoașterii, ci și să atragem atenția asupra nevoii de informație continuă și adecvată pentru toți cei implicați în structurile infodocumentare. Opera distinsului sărbătorit, căruia îi dorim ani mulți, buni și spornici în efortul nederămuit de creație științifică și literară, va fi întotdeauna o sursă de cunoaștere extrem de valoroasă și un îndreptar neprețuit în carieră pentru cei care slujesc și venerază CARTEA și ȘTIINȚA ei.

³¹ În afara cărților menționate mai sus, opera științifică a Domniei Sale mai cuprinde și alte lucrări de referință: *Criza în structurile infodocumentare. Sensuri și semnificații contemporane*, Constanța: Ex Ponto, 2001; *Scurtă introducere la o enciclopedie a informației*. Constanța: Ex Ponto, 2010; *Numai cercetarea salvează*. Constanța: Ex Ponto, 2013.

FASCINAȚIA CĂRȚII

Emil Vasilescu

Puțini sunt aceia care reușesc să pătrundă în întregime tainele cărții. De la polihistorii veacurilor de mijloc la enciclopediștii zorilor erei moderne, felurii cărturari au căutat - asemenea alchimiștilor în goana după aur - să pășească dincolo de aparențe în miezul învăluit de mister al nașterii, producerii și lecturii înțelepciunii adunate între copertele cărților. Oameni în stare să creeze substanța, să editeze, să organizeze lectura în mari instituții și să teoretizeze în jurul cărții sunt așa de rari încât apariția lor în lumea contemporană - atât de dedicată specializării - e privită cu mirare sau surprindere. Și totuși, o asemenea prezență se regăsește printre noi. Un om ajuns la o vârstă venerabilă, profesorul Ion Stoica, ne dezvăluie o asemenea structură polivalentă. În jumătatea de secol cât a slujit bibliotecile, a oferit dimensiunea inconfundabilă de om de știință, organizator modern de instituții ale cărții, intemeietor de învățământ superior bibliologic, profesor universitar, formator și președinte al Asociației Bibliotecarilor din Învățământ (ABIR) pentru o îndelungată perioadă de timp, lider durabil al bibliotecarilor români și nu în ultimul rând publicist, istoric literar, poet și, recent, romancier, octogenarul omagiat zilele acestea în celebra Aulă a B.C.U. București, se confundă cu destinul contemporan al cărților și bibliotecilor românești.

Personalitatea sa se definește la răspântia dintre tradiția împământenită la începutul veacului trecut, continuată în perioada interbelică și întregită cu cele mai recente achiziții ale științelor informării, cumulând într-o sinteză originală experiența și cutumele tehnice ale biblioteconomiei, infuzia de noutate a tehnologiilor actuale și fundamentele cultural-educative dintotdeauna firești

cărții. Altfel spus, bibliologul român temperează excesele tehniciste, chiar exclusiviste ale industriei electronice, pentru a revigora dimensiunea formativă a bibliotecii și a cărții. O asemenea sinteză necesară, chiar imperioasă, se impunea într-un moment în care științele informării tind să golească de conținut uman zestrea milenară a omenirii adunată în cărți.

Ion Stoica ne apare astăzi, înainte de orice, ca un continuator care, alături de alți confrăți de breaslă, face legătura cu o tradiție constituită de-a lungul unui secol. Cu borna de început așezată de Ioan Bianu prin amplele sale lucrări bibliografice, continuată de Nicolae Georgescu-Tistu, adevăratul întemeietor al bibliologiei naționale, de alți profesioniști dedicați cercetării din domeniu, tradiția se cerea dusă mai departe și pusă de acord cu progresele contemporane, prin efortul conjugat al urmașilor. Participarea profesorului Ion Stoica la efortul generațiilor este cu totul excepțională, depășind nu numai ce se realizase până la el, ci, mai ales, unificând într-o doctrină teoretică personală cuceririle cele mai importante ale bibliologiei actuale. În acest fel, domeniul devine sincron cu bibliologia mondială, alăturându-se ca partener egal în efortul de a face cunoscute realitățile, succesele practice și dezvoltările teoretice originale autohtone.

Formația profesională solidă, dobândită încă din timpul studenției la Facultatea de Filologie a Universității București, i-a ușurat accesul la secretele profesiei și mai ales l-a orientat spre dimensiunile clasice ale disciplinei cărții, definită de Nicolae Georgescu-Tistu ca trăgându-se din „bătrâna istorie literară”. Și nu numai din istoria literară, oricât de cuprinzătoare ar fi aceasta, ci pur și simplu din literatură, cu toate încrângăturile ei de știință și artă. Ne-o dovedește faptul că de câteva ori s-a aplecat cu acribia cercetătorului asupra unor opere și personalități literare în studii de originală contribuție. Dar legătura cu literatura, ca sursă a bibliologiei, se află mai ales în structura lirică, care l-a adus în prim-planul poeziei românești contemporane. Astfel, temeiurile devenirii sale se regăsesc într-o solidă cultură literară, filosofică și istorică, dublate de harul poetic și completate de o apreciabilă experiență de profesor.

O combinație fericită de practician de bibliotecă și teoretician a condus la sinteza originală amintită mai înainte. Ca manager al Bibliotecii Centrale Universitare din București în trei perioade distincte a știut să sporească zestrea mării instituții de cultură, să-i păstreze în anii grei din deceniile 8-9 ale secolului trecut funcțiile majore. Cu o tenacitate asumată, și în ciuda tuturor riscurilor, a adus în țară cărți și publicații culturale sau de specialitate străine aproape în totalitate prohibite de oficialitate, menținând colecțiile la un nivel apropiat de cerințele cercetării științifice contemporane.

Un moment de afirmare deplină a capacităților sale manageriale este legat de evenimentele dramatice din decembrie 1989 și de perioada ce a urmat, care au făcut ca B.C.U. București să piardă o bună parte din patrimoniul său inestimabil. Cunoaștem consecințele incendiului devastator, dar mult mai puțini știu efortul imens depus de directorul general al instituției pentru refacere, extindere și modernizare. O fire mai puțin răzbătătoare s-ar fi mulțumit să reconstruiască ce s-a pierdut și să redea instituția funcțiilor sale. Bibliotecarul, omul de cultură, administratorul au țintit însă mult mai departe, spre secolul și mileniul următor, gândind o nouă dimensiune a bibliotecii pe măsura necesităților de lectură, deopotrivă de cultură ale generațiilor actuale și viitoare. A făcut proiecte extrem de curajoase pentru acele vremuri tulburi alături de arhitectul Petre Swoboda, a apelat la toate resursele, inclusiv externe, iar pentru a le da viață, a coalizat forțe capabile să susțină un asemenea act constructiv și după un deceniu de muncă dusă cu abnegație și-a văzut visul împlinit: un nou edificiu mai cuprinzător, mai funcțional, mai aproape de idealitatea domeniului. B.C.U. este în bună măsură opera de voință a profesorului Ion Stoica. De la o adevărată politică de contactare și coagulare a tuturor forțelor dispuse să susțină proiectul, la depășirea rezistenței birocratice sau a anarhiei din structurile politice, până la urmărirea, zi de zi, a derulării lucrărilor pe șantier asumate în regie proprie de B.C.U., regăsim

persoana managerului Ion Stoica în dublă ipostază: de responsabil al realizării proiectului și de deplin cunoscător, uneori vizionar, a ceea ce trebuie să arate la final o asemenea instituție.

Odată redată bucureștenilor, lecturii publice și cercetării, Ion Stoica și colegii săi și-au îndreptat efortul spre reorganizarea din temelii a funcțiilor bibliotecii. S-au informatizat serviciile, s-au restabilit fluxurile de completare a colecțiilor și servirea solicitanților, devenind în acest fel prima mare bibliotecă românească informatizată, cu un fișier electronic aproape complet cuplat la rețelele internaționale. Ceva mai târziu s-au recuperat funcțiile cultural-educative, prin redeschiderea Aulei și organizarea întâlnirilor periodice cu mari personalități din toate domeniile. În acest fel a redevenit, la un nivel superior oferit de noul potențial, nu numai un centru de documentare și informare, ci și un elevat focar de cultură de prestigiu național și internațional.

O persoană foarte ocupată - să amintim rolul major în reconstrucția învățământului superior bibliologic la Facultatea de Litere din București, calitatea de profesor-doctor și de șef al catedrei de Bibliologie și Științele Informării, conducător de doctorate - și-a găsit timp să facă toate aceste lucruri și chiar mai mult. A devenit conștient că noua vârstă a bibliologiei românești are nevoie de fundamente teoretice adaptate timpului. Temeliile practice, biblioteconomice, odată concretizate, au impus realitatea că ceea ce nu se scrie, nu rămâne.

A urmat drumul firesc al elaborării a numeroase studii și materiale biblioteconomice apărute în puținele publicații de specialitate existente în a doua jumătate a secolului trecut și apoi a devenit treptat o voce autorizată în universul bibliotecar. Se poate ușor observa că evoluția creatoare se leagă strâns de dinamica participării publicistice, unde și-a format abilitățile de cercetător, și-a conturat un stil propriu, și-a atras un public de cititori, dovedind că stăpânește cu măiestrie deopotrivă capacitățile științifice și arta comunicării. Ion Stoica o probează prin tot ceea ce a publicat.

Profesioniștii din toate generațiile au contribuit la menți-

nerea în viață a profesiei. Cei mai mulți lucrau în marile biblioteci și puțini în învățământul universitar. Printre aceștia și-au făcut apariția și câțiva tineri care au preluat din mers aspirațiile profesiei, cu energii noi și cu inocența neofiților dispuși să calce interdicții și tabuuri. Acum, se impune un nume nou: Ion Stoica. Acesta se arată de la început preocupat să-și facă cunoscute opiniile de specialitate prin mijlocirea cuvântului scris. Dimensiunea teoretică a activității sale se conturează treptat în paginile publicațiilor de specialitate. Puține, și într-o lungă perioadă aproape inexistente, au cuprins la un moment dat un singur titlu: revista *Biblioteca*. Aceasta a rămas până în decembrie '89 singurul periodic dedicat bibliotecilor și putem spune că și-a făcut pe deplin datoria. Existența ei a influențat menținerea în viață a unui embrion de cercetare bibliologică. Venit printre bibliotecari după câțiva ani de apostolat în învățământ, tânărul cu statură englezească s-a impus repede printre confrății de breaslă. B.C.U. București era în continuare un focar de cultură cu solide tradiții de care noul sosit a știut să beneficieze din plin. Cu toate acestea, în bibliotecă se mai lucra după norme biblioteconomice clasice. Începând cu mijlocul deceniului al optulea, condițiile s-au schimbat dramatic. Au apărut obstacole de natură politică și ideologică specifice regimurilor totalitare, unde cartea și lectura publică au devenit inamici ai orânduirii. Limitări de tot felul, interdicții, fonduri de carte secrete cu acces strict controlat, frig și întuneric în sălile de lectură, până la închiderea a numeroase biblioteci comunale sau școlare. De asemenea, s-a desființat învățământul de specialitate, s-a blocat aproape total intrarea în țară a cărții străine. Toate acestea au fost numai câteva cauze care au întârziat dezvoltarea științelor informării în țara noastră.

Același trend descendent urma și cercetarea bibliologică supusă unor încorsetări ideologice sufocante. Trebuie menționat faptul că în această perioadă au apărut doar câteva volume colective de studii de specialitate, puține bibliografii în unele biblioteci județene și deloc sinteze bibliologice cuprinzătoare.

Singura porțiță deschisă spre acest univers a rămas revista *Biblioteca*, publicație lunară înființată după un model sovietic în 1948, devenită din 1974 supliment al anostei *Cântarea României*, publicată cu periodicitate trimestrială, supusă unor constrângeri politice aberante. Aceasta a reușit, totuși, prin abilitățile grupului redacțional, prin susținerea profesioniștilor autentici, să strecoare printre articole de propagandă și puține materiale de specialitate. Privită la distanță de decenii o asemenea supraviețuire apare astăzi ca fiind meritul câtorva slujitori ai bibliotecii și ai cărții românești, hotărâți să se opună curentului distructiv al oficialității și să ducă mai departe o moștenire aproape uitată și mai ales să se racordeze din nou la mișcarea bibliologică mondială. Cu prilejul aniversării a două decenii de apariție a revistei (1968), împreună cu numeroase opinii de la oameni de cultură, Ion Stoica subliniază că revista „a adus o contribuție importantă la dezvoltarea mișcării bibliologice din țara noastră, fiind mai ales, pentru bibliotecile publice, un instrument de informare, o tribună, o călăuză”.

Încă de la început, publicistica lui Ion Stoica are în vedere temele majore ale bibliotecii și cărții. Prin contribuția sa se face un pas înainte în cercetare, avansând dincolo de materialele despre aspectele tehnice ale activității: clasificare zecimală, catalog sistematic, catalog de subiecte și mai puțin tezaurele din biblioteci sau istoria cărții, aflate și ele sporadic în atenția cercetării de specialitate. Numeroase materiale apar sub semnătura cercetătorului: *Tendențe în biblioteconomia contemporană* (Biblioteca nr. 3, 1975), *Informarea - funcția de bază a bibliotecii moderne* (Biblioteca nr. 2, 1979). Puțin mai târziu, cel ce în anii din urmă insista asupra necesității modernizării bibliotecilor în latura fundamentală, informativă nu se sfiește să atragă atenția într-un studiu amplu: *Unele probleme ale perfecționării personalului din învățământul superior în domeniul biblioteconomic și informării documentare* (Biblioteca nr. 4, 1980), asupra felului în care trebuie pregătiți bibliotecarii, adevărați profesioniști cu solide cunoștințe de specialitate. Relatări despre bibliotecile străine la rubrica „Meridian bibliologic” arată

fără dubiu că revista, prin colaboratorii săi, încearcă să depășească faza de imitație a publicației sovietice „Bibliotecarul”. În toată această perioadă, Ion Stoica se dovedește a fi un cercetător cu o solidă pregătire de specialitate, atent la mișcarea bibliologică mondială, cu resursele și mijloacele necesare stăpânirii domeniului publicistic. Acestea l-au ajutat ca după momentul decembrie 1989 să vină în publicistica de specialitate, cu deosebire în paginile revistei *Biblioteca*, cu un bogat fond de informații care îi vor permite, în timp, să devină unul din principalii colaboratori și susținători ai revistei.

Momentul decembrie 1989 produce un adevărat salt calitativ în preocupările publicistice de acum ale profesorului universitar Ion Stoica. În paginile revistei, al cărui director onorific devine încă de la numărul al doilea, apar numeroase studii, eseuri și reportaje din preocupările și viața bibliotecilor. *Bibliologia și știința informării își recâștigă statutul universitar* (Biblioteca nr.6-7, 1990), *O privire asupra bibliotecilor românești* (Biblioteca nr. 4-5-6, 1991), *Universul informației* (Biblioteca nr. 10-11-12, 1991), *Formarea bibliotecarilor* (Biblioteca nr. 5, 1992) sunt unele din temele ce rețin atenția. Preocupările se extind spre zona politicilor lecturii publice și legislației de bibliotecă: *O nouă politică pentru bibliotecile românești* (Biblioteca nr. 7-8, 1993), *Implicațiile economiei de piață* (Biblioteca nr. 9-10, 1993), *Unele probleme ale integrării europene a bibliotecilor românești* (Biblioteca nr. 8-9-10, 1994).

La începutul anului 1995, profesorul Ion Stoica se retrage din funcția de director onorific al revistei. Plecarea nu a însemnat și despărțirea. Dimpotrivă, a urmat o perioadă de intensă colaborare în paginile revistei cu studii proprii, participări la colocvii sau mese rotunde. Politica și bibliotecile îl preocupă în continuare, dar face și o redescoperire veche: *Informație și cultură* (Biblioteca nr. 7, 1996). Mai mult ca orice reclamă *Nevoia de cercetare* (Biblioteca nr. 6, 1997) și încrederea în *Puterea cărții* (Biblioteca nr. 5, 1998). Urmează un lung serial de *Contribuții la studiul managementului în structurile infodocumentare* (început în nr.

4, 1998 și încheiat cu nr. 11-12, 2000), ce va deveni, nu peste mult timp, substanța unui volum.

Revine la legislația de bibliotecă și prezintă o serie de argumente și sugestii pentru adoptarea unei legi a bibliotecilor. *Legislația bibliotecilor și exigențele sistemului* (Biblioteca nr. 2, 2001) este doar una din numeroasele intervenții prin care susține o adevărată campanie de presă până la adoptarea Legii Bibliotecilor (2002). Participarea la constituirea legislației de bibliotecă continuă cu propunerile privind adoptarea unui cod etic al profesiilor infodocumentare (Biblioteca nr. 3, 2004), dar se apleacă și asupra unor realități strict profesionale cum ar fi *Bibliografia ca operă* (Biblioteca nr. 10, 2005). Autorul este sărbătorit cu prilejul împlinirii a șapte decenii de viață, când primește distincția „Opera Omnia” din partea Ministerului Educației și Cercetării, fiind omagiat în paginile revistei *Biblioteca* prin articole semnate de Mircea Regneală, Vasile D. Țăra și Emil Vasilescu, și își vede tipărit primul volum de sinteză bibliologică: *Puterea cărții*.

Începe o nouă perioadă de activitate publicistică cu *Sensul schimbării* (Biblioteca nr. 8-9, 2006), continuată cu *Exigențe contemporane în cercetarea infodocumentară* (Biblioteca nr. 3, 2008), și finalizată cu un lung serial *Repere în abordarea educației pentru informare*, început în nr. 8-9, 2008 și încheiat în nr. 4, 2009. Ultima colaborare substanțială în paginile revistei are ca subiect: *Depozitul legal - relicvă culturală inutilă* (Biblioteca nr. 5, 6, 7, 2009), subiect controversat care a avut ca rezultat delistarea B.C.U. București de la Depozitul Legal. Studiile vor forma în același an un nou volum, ceea ce întărește concluzia că autorul lucra într-o perspectivă temeinic elaborată, iar participarea la publicistica de specialitate urma fidel programele de cercetare proprii. După trecerea revistei în custodia Bibliotecii Naționale a României, prezența publicistică a profesorului Ion Stoica de fapt încetează, singurul material apărut în nr. 9-10, 2009, fiind cu totul izolat. Într-un fel, situația indică faptul că lungă prezență în paginile publicației a fost un timp de deplină confluență cu orientarea acesteia spre cercetarea funda-

mentală, spre deschiderea paginilor către acei autori de profunzime și audiență, circumstanțe ce s-au pierdut în noile condiții.

Paleta publicistică este deosebit de largă, de la studii la editoriale, de la reportaje ale unor evenimente interne și internaționale de profil, până la studii de istorie literară sau interviuri, în total 115 materiale apărute în revistă în perioada 1990-2009. O asemenea frecvență, dar mai ales calitatea, originalitatea și noutatea materialelor, dovedesc una din cele mai importante dimensiuni ale capacității sale creatoare. Intensa activitate publicistică se află la temelia cărților sale de bibliologie, adevărate opere moderne adaptate la cerințele, dimensiunile, exigențele și solicitările mondiale actuale.

O primă sinteză editorială majoră o aflăm într-o lucrare cu un titlu definitoriu pentru întreaga sa activitate: *Puterea cărții* (2005). Într-un fel, o mărturie de credință, în același timp o filiație asumată. Ion Stoica are capacitatea – izvorâtă dintr-un dar nativ, dezvoltat printr-o cultură diversă și profundă – să construiască în marginea unor teme aparent strict specializate adevărate spectacole originale de idei și sentimente puse în slujba cunoașterii. Nimic din rigiditatea didactică, din stilul onctuos al atâtor cărți făcute din cărți nu vom întâlni în lucrările autorului. Dimpotrivă, mișcarea liberă a gândului, frazarea elegantă în slujba unor idei de substanță, cultivarea eseului ca formă superioară de exprimare îndepărtează orice tentație calofilă a jocului gratuit de imagini. Ion Stoica rămâne pe cât de sever în precizia ideilor, pe atât de agreabil în comunicarea lor.

Eseul de deschidere, „Puterea cărții” se ipostaziază într-o dublă dimensiune: de mărturie existențială a unui intelectual, convins de alegerea sa, și de pledoarie dincolo de spațiu și timp pentru păstrarea valorilor adunate în paginile cărților. Confruntată cu invazia altor „mitologii” moderne, cu alte tipuri de purtători de informație mai alerți, dar și simplificali, cartea, afirmă autorul, „rămâne însă, mașina cu cele mai mari însușiri integratoare... mai adânc împlinite și cu simultaneități perfecte, în ciuda linearității ei aparente”.

Elogiul implicit al autorului nu relevă un gânditor întors spre trecut, dimpotrivă, unul ce recunoaște transformările progresului în condițiile păstrării câștigurilor dobândite. Distingem în aceste aprecieri pe gânditorul care nu poate concepe dialectica devenirii fără o integrare permanentă a noului într-o tradiție în continuă schimbare. „Către perenitate prin efemerizare” – un alt eseu – intabulează succesul cărții într-o constatare definitorie: „Victoria de esență a cărții în spațiul spiritual este victoria mișcării ideilor, diseminarea, inflorescența, efervescenta preluării și filtrarea mesajelor la nivelul indivizilor și al grupurilor umane, la nivel național și universal în cadrul singurului fenomen eminentamente uman care este cultura”. Ion Stoica se dovedește a fi unul din puținii gânditori din științele informației care menține legătura durabilă cu vechile rădăcini culturale ale bibliologiei.

Mișcarea în universul cărții și al bibliotecii relevă aspecte foarte diverse, de la cele conceptuale la cele practice. Vom găsi referiri la cercetarea bibliografică în toate formele și recunoașterea ei ca operă, nevoia de cercetare în domeniile infodocumentare, educația pentru informație. Cu mijloace adecvate: studiu, eseu, interviu, paleta tematică se extinde la legislație, codul etic al profesiei, învățământul de specialitate și profesia (sau profesiile) infodocumentare. În toate aceste domenii Ion Stoica are contribuții esențiale cu aplicații practice în așezarea funcționării instituțiilor cărții. Continua trimitere de la gând la faptă și invers, după dictonul unui englez: „Nu gândi ceea ce vrei să gândești, înainte de a ști ceea ce trebuie să știi”, plasează experiența autorului printre cele mai profitabile din domeniul respectiv.

La câțiva ani distanță autorul revine cu un nou volum cu o substanță tematică complet diferită. *Sensul schimbării în Universul Infodocumentar* (2009) pleacă de la conceptul că schimbarea pe care științele informării le cunoaște în epoca modernă necesită o abordare critică. Timpul nostru are de făcut față avalanșei informaționale, tot mai diversă, mai incitantă, de multe ori originală. Informația începe să-și depășească propria ei putere de exprimare pentru a deveni în

unele domenii excesivă, chiar redundantă. De la Gutenberg încoace continuă să se pună cu acuitate problema stocării informației acumulate, în majoritate zdrobitoare, între paginile cărților sau ale publicațiilor. Apare cu adevărat tirania spațiului insuficient resimțită mai ales de biblioteci, principalii depozitari ai cărții. Cu deosebire bibliotecile publice se află sub semnul tot mai accentuat al stresului de spațiu, acut pe toate meridianele globului. În asemenea circumstanțe, schimbarea se reclamă imperios nu numai la nivelul formelor de stocare, evidență, regăsire și circulație, mult îmbunătățite de apariția calculatoarelor și implicarea lor masivă în gestiunea bibliotecilor, ci și în modul de a reevalua fondul infodocumentar deținut de umanitate. Un asemenea proces nu mai poate fi limitat la o țară sau un grup de țări, întinderea lui devenind universală și de neocolit. De la asemenea aprecieri gnoseologice pornește lucrarea care a devenit o coabitare fericită între practicianul hârșit în toate cotloanele instituțiilor publice ale cărții și teoreticianul familiarizat cu gândirea bibliologică modernă. Toate irigate în subteran de harul scriitoricesc al eseistului și poetului au produs, cu voință și sacrificiu, acele sinteze bibliologice încă puține la noi, dar atât de necesare pentru înscrierea noastră ca națiune în fluxul infodocumentar contemporan.

„Sensul schimbării” se asociază osmotic cu studiul *„Între universul adițional și universul critic.”* Ambele studii reclamă imperativul schimbării ca fiind o cale de evitare a gripării sistemului infodocumentar și aruncarea lui în haos. Înțelesurile multiple ale schimbării pornesc de la cauză la efect și urmăresc să aducă în prim-plan acele elemente purtătoare de progres. Și iar se întoarce la schimbarea în bibliotecă văzută ca o „deschidere către utilizatori” și „implicarea, din ce în ce mai dedicată și mai ofensivă, în viața diverselor tipuri de comunitate”. Aici este adusă în discuție și complexitatea scenei informaționale invadată în ultimii ani de audio-vizualul comercial, adesea subcultural. Sensul schimbării nu poate fi decât rezultatul unui examen critic riguros, cu o cântărire severă deopotrivă a moștenirii și a potențialelor intervenții nova-

toare. Un concept ce trebuie neapărat evaluat se referă la cantitate, adevărata teroare a bibliotecilor actuale asaltate de o producție editorială tot mai opulentă, cu oferte din ce în ce mai tentante. Invazia nu pare a putea fi oprită nici de apariția bibliotecii virtuale sau de noile capacități de stocare, încât singurul răspuns pare a fi recurgerea la esențe, prin înlăturarea „haldelor de deșeuri informaționale.”

Sensul schimbării rămâne o carte deopotrivă de problematizare și de aplicații practice. Ion Stoica are deplină îndreptățire ca și justificare în realitate să deschidă și aici noi orizonturi ce nu vor întârzia, sperăm, să fie duse mai departe de generațiile actuale și viitoare de cercetători. Magistrul și-a făcut datoria! De fapt tot acesta își continuă lucrarea cu o nouă sinteză, *Numai cercetarea salvează* (2013), ce rotunjește opera sa bibliologică. Încă din nr. 6, 2003 al revistei *Biblioteca*, începe un serial cu acest titlu, continuat în numărul următor și finalizat în lucrarea amintită, care pune accent pe abordarea cercetării de specialitate. Se pornește de la o recunoaștere deloc îmbucurătoare: „Noi n-am avut o cercetare organizată în domeniul bibliotecilor și al centrelor de documentare. Puținele lucrări care au abordat problemele conceptelor, ale structurilor, relațiilor și instrumentelor infodocumentare au fost rezultatul unor inițiative și eforturi individuale și disperate”. Cu o mică excepție – admite autorul – când „a funcționat Centrul de documentare al Academiei Române, condus cu autoritate de acad. Aurel Avramescu, când problemele documentării științifice au fost abordate cu o anumită intensitate și concentrare, nu s-a întâmplat nimic semnificativ”. Este nevoie de o organizare nouă privind „istoria cunoașterii din țara noastră”, deoarece „criza puternică pe care o traversează spațiile și relațiile infodocumentare nu poate fi depășită decât prin ridicarea cercetării din aceste domenii la nivelul general de dinamism și rigoare al cercetării științifice naționale sau chiar deasupra acestuia”. Cercetarea nu se mai poate face doar la nivel individual, ca în secolele anterioare, ci „trebuie integrată unei gândiri strategice, organizată, condusă, finanțată,

exploatată și regenerată permanent. Este nevoie de un cadru, de reglementări, de resurse pentru ca procesul să se desfășoare firesc, urmându-și logica proprie și antrenând cele mai înalte valori profesionale". Până atunci, se impune parcurgerea unor etape, cum ar fi: *definirea și recunoașterea unui teritoriu managerial specific, crearea unui sistem de perfecționare în domeniu sau o mai bună înțelegere, identificare și evaluare a valorii informației.*

Prin aceste sinteze, teoreticianul pune în ecuația cercetării de specialitate tot ceea ce a dobândit din lecturi de o viață, din experiența de cadru didactic, din arta scrisului poetic, deopotrivă din activitatea de ctitor de instituție de cultură. Lucrări riguroase, pline de idei noi, deschizătoare de relații atât de diferite în câmpurile infodocumentare. Alcătuite pe mai multe paliere, dar cu un substrat unitar evident, lucrările se subsumează unei gândiri filozofico-bibliologice cu numeroase conotații culturale, istorice sau sociale. Metoda sa morfologică-istorică comparativă se dovedește a produce rezultate superioare în cuprinderea și explicarea fenomenului cercetat. Era de altfel singura cale pentru a îmbrățișa domenii atât de vaste în interiorul unor lucrări cu dimensiuni rezonabile.

Pentru a contura deplin dimensiunea și complexitatea efortului său creator, se cere să zăbovim doar în treacăt asupra profilului său liric evidențiat în cele trei decenii și jumătate de la debutul editorial cu *Casa de vânt* (1981), cu nu mai puțin de alte unsprezece cărți, dintre care două traduse în limba engleză, pentru a observa un poet preocupat de dimensiunea umană a existenței surprinsă în ceea ce are mai specific. Meditația rămâne dimensiunea fundamentală a discursului atât în *Porțile clipei* (1982) sau *Dincolo de cercuri* (1986), marcată de o anumită stare specifică unei bune părți a poeziei românești din deceniul al IX-lea atinsă de o tristețe abia mascată. Notele bucolice născute de peisajul rural al copilăriei, o temperată asociere cu tradițiile poeziei interbelice nuanțează și diversifică o creație echilibrată, fără stridențe novatoare. Universul liric nu se modifică fundamental după 1989,

în condițiile unei neîngrădite libertăți de exprimare, încât *A doua viață* (1996), *Nevoia de semne* (1997), până la *Maree pe lună* (2000) sau *Umbra umbrei* (2005) ne relevă un poet egal cu sine, definit deja în volumele anterioare. Doar ultimele volume, *În drum spre castel* (2002) și amintitul *Umbra umbrei* reverberează în meditația lirică un mai acut sentiment al vieții, tot mai aproape de un final cândva previzibil. Tonul elegiac se accentuează fără a deveni lamentație, sporind în altă parte un sentiment justițiar pe care nu l-a afixat până acum. Trecerea timpului nu pare a fi secăt atracția pentru literatură. Numeroase volume de versuri: *Faust XXI* (2007), *Periplu rotund* (2011), *Alege-l pe 7!* (2012) sau cel mai recent *Călătorie galactică* (2015) fixează deplin efigia lirică a unui poet cu marcantă personalitate creatoare. Și mai mult, de curând, și-a făcut intrarea în proza de mare respirație epică cu romane, care au surprins pe statornicii săi cititori. *Facultatea de fluturi* (2011) și *Acasă, toamna* (2014) sunt primele mărturii de largă cuprindere.

Puțini mai cred astăzi în puterea cărții. Și dacă aceștia mai supraviețuiesc, își poartă credința în tăcere, ca un păcat ce trebuie ferit de ochii mulțimii sau a delatorilor de tot felul. Cu toate acestea, parcă în ciuda larmei iscate de cuceririle electronice, voci sonore ne avertizează că puterea cărții nu a murit. Profesorul Ion Stoica este una dintre aceste voci cu atât mai credibilă, mai demnă de luat în seamă prin dubla ipostază de om de cultură, poet, prozator, publicist și cea de bibliotecar, de om aflat de o viață în slujba lecturii publice. Domnia sa afirmă răspicat că are cele mai întemeiate motive să creadă în puterea cărții. Nu numai în puterea cărții, ci și în perenitatea acesteia, în capacitatea ei de a menține și conserva tezaurul de gândire și frumos al lumii. Fascinația cărții se dovedește a fi dincolo de timp și spațiu un vehicul care mână înainte omenirea și cu care Ion Stoica a încheiat un contract pe viață.

ION STOICA - UN PORTRET ÎN FAȚETE

Ioana Lupu

I. TINEREȚE FĂRĂ BĂTRÂNEȚE

Pare incredibil că Ion Stoica sărbătorește o vârstă a senectutii: 80 de ani!

Privesc cu ochii minții în urmă și mi-l amintesc încă din anii studenției. Nu am fost nici în aceeași secție, nici în aceeași serie, dar pentru că niciodată nu a trecut neobservat, îl remarcasem și eu: înalt și de o nobilă ținută, frumos în spiritualitatea expresiei sale, își purta ca pe o demnitate tinerețea.

După doi-trei ani aveam să devenim colegi la Biblioteca Centrală Universitară. Făcea parte din echipa de tineri absolvenți ai Secției de Biblioteconomie de la Filologie, cu care Mircea Tomescu venise să dea o nouă viață celebrei biblioteci ușor decăzute în „anii aceia” sub neinspirata conducere a profesorului de matematică Vasile Suciu. Proaspăt angajată, eu îl priveam cu ochi de școlăriță cum, pitit după coloane, supraveghea „condica de prezență” pendulându-și ochii între aceasta și ceasul de perete ori de câte ori un nou venit își consemna prin semnătură venirea la lucru.

M-am bucurat de venirea noului director, specialist multilateral în științele cărții, paleografiei, arhivisticii și, bineînțeles, în bibliologie. În plus, elevii lui Mircea Tomescu i-au confirmat foarte repede așteptările.

Personal, nu-mi amintesc prea multe lucruri profesionale despre Ion Stoica din acea perioadă de început. El lucra la „Bibliografic”, eu la „Catalogare”.

L-am cunoscut însă din altă perspectivă. *Ceva* ce ținea de tinerețea lui, de dorința de a nu lăsa rutina să se instaleze în rândul tinerilor bibliotecari, *ceva* ce anunța vocația de conducător

și de animator, nepregetul, creativitatea neobosită, spiritul și entuziasmul proprii vârstei.

Poate-i va surprinde pe cititori, poate-l va surprinde pe Stoica însuși faptul că evoc acel moment, dar el a intrat în memoria mea cu pregnanță și mă bucur să-l evoc.

Ei bine, cu un firesc și cu un har înnăscut, el și-a asumat organizarea și pregătirea unor *activități cu caracter artistic*, adevărate spectacole înlănțuind montaje literar-muzicale, scenete satirice, cântece și recitaluri de poezie, manifestări pe gustul tinerilor „artiști”, printre care m-am numărat, dar și al mai așezaților spectatori.

Cataloghez drept „succese” cele două-trei spectacole la care am luat parte, fie și secvențial. Dar, mai ales, cred că ele stau dovadă a disponibilităților multiple de *interrelaționare* umană, de *inventivitate* și de *creativitate*, ca înzestrări naturale care l-au însoțit de-a lungul anilor. Și mai cred că anii nu i-au încovoiat lui Ion Stoica nici trupul, nici sufletul, nici spiritul, pentru că la naștere el a primit *un dar rar: tinerețea fără bătrânețe*.

II. VIZIONARUL

După acele momente de euforie, de exaltare, de visuri, de speranțe, de bucurie, de încredere în ceea ce ne place încă să numim Revoluție, a urmat dureroasa dezmeticire.

Un concurs de împrejurări m-a făcut să fiu martoră și implicit participantă la momentele începutului: 21-22 decembrie. În ziua a doua am însoțit coloana de pe Calea Griviței până în Calea Victoriei unde a existat o mică ezitare: o luăm spre Piața Victoriei? Spre Universitate? Spre C.C.? Cineva în uniformă militară ne-a îndrumat: „Mergeți spre Piața Palatului. A început Revoluția. Generalul Milea s-a sinucis și armata a trecut de partea poporului”. Militarii își smulgeau stemele de pe chipiu, lumea se îmbrățișa, cineva mi-a înnodat pe brațul stâng (aproape de inimă!) banderola tricoloră. M-am simțit importantă. Aproape mă topisem

în clădirea B.C.U. – reperul meu de suflet, locul în care m-am format ca bibliotecară.

Am trăit moment de moment: discursul mincinos al lui Nicolae Ceaușescu din celebrul balcon al C.C., dar și cuvintele „programatice” rostite prin porta-voce de reprezentanți ai nucleului fondator al F.S.N., ai „Tineretului liber”, ai „Femeilor libere” (sic), ai „Sindicatelor libere” (Oare când se organizaseră? – m-a săgetat gândul. Când și unde se documentaseră? Când și unde se tipăriseră foile volante și manifestele?). În tot acest timp, elicoptere argintii survolau Piața, lăsând manifeste manipulative. A urmat (lovitură de trăsnet!) anunțul cum că Ceaușescu ar fi fugit cu elicopterul nu se știe unde.

„Balconul” a fost ocupat de revoluționari și de mulți alții. S-au lansat îndemnuri ca reprezentanți ai „Pieței” să meargă la Radio și la Televiziune și să dea de știre lumii că trăim clipe revoluționare, că dictatura a picat. M-am gândit să merg și eu.

Am luat-o spre Bulevard, dar locuitorii blocurilor de pe Magheru își scosese televizoarele pe pervazuri și figuri marcante ale rezistenței – Mircea Dinescu și Ion Caramitru – se adresau deja mulțimilor.

În Piața Romană, se încinsese o horă a bucuriei, pe străzi, mici grupuri formate strigau lozinci așa cum făcuseră și în zilele precedente, în timp ce „îndrăzneții” chemau la o „vizită de lucru” la reședința lui Ceaușescu din Primăverii.

M-am întors. Prea mergeau toate strună. La C.C. și în Piață începuse degradingolada. Cei ce ocupaseră sediul aruncau din balcon cărți, dosare întregi, diverse documente, demers greu de stăvilit de forțele de ordine ce luaseră în grijă clădirea și toate documentele de acolo. Se însera.

Pe neașteptate, au început să răsune împușcături, ținte vii fiind Biblioteca Centrală Universitară, Muzeul Național de Artă și, în mai mică măsură, Ateneul. De ce? De unde? Mi-a venit în minte că cele dintâi aveau statut de „platformă prezidențială”. Am

renunțat să dezvolt ideea, nu am vocație de detectiv, dar sunt o ființă bănuitoare.

Vraja se rupsesse. S-a creat panică. Lumea a început să se retragă. Mi s-a părut că aud vocea lui Caramitru strigând „Nu mai trageți!” sau „Opriți focul!”, oricum, ceva asemănător. Din balcon se lansau cuvinte liniștitoare, dar lumea obosise de prea intense trăiri.

Ajunsa acasă, am telefonat la B.C.U. să întreb care e situația și dacă pot fi de folos. Am vorbit chiar cu Ion Stoica. Mi-a mulțumit și m-a asigurat că lucrurile sunt sub control. Nu erau!

Curând focul a început să mistuie biblioteca în ființa ei de piatră, dar - vai! - și în cea de spirit și de suflet. Valoroasele colecții erau decimate.

Mi s-a povestit mai târziu sau am citit undeva că Ion Stoica și alți oameni ai Bibliotecii au încercat să stopeze cu trupurile lor agresiunea împotriva atâtor și atâtor valori ce dăinuiseră în timp în colecțiile rare ale Fundației.

M-am gândit la *el, Ctitorul*, la ce va fi simțit în fața aceluia autodafe criminal. Dar puterea dragostei de Bibliotecă, crezul lui profesional îi vor fi dat puterea să se regăsească, să o ia de la capăt.

Călcând peste cărțile devenite cenușă, peste copertile încă arzânde, asemenea legendarului Anteu care își reînnoia forțele în contact cu pământul-mamă, își va fi redobândit și el forța creației, orgoliul de a o lua de la capăt și mi-l imaginam rostind în sinea lui orgoliosul crez al lui Rareș: „Vom fi iarăși cum am fost și mai mult decât atât”. *Și așa a fost.*

Întregesc această fațetă a personalității sale cu înseși gândurile vizionarului Ion Stoica: „Poate că nici o altă îndeletnicire umană nu este mai plină de sensuri, de forțe și de consecințe decât cea cuprinsă și reflectată de verbul a zidi. Nevoia de ziduri este o expresie superioară a condiției umane, face parte din realul pozitiv și din mitologia existenței.

În teritoriile organizării, diseminării și conserării cunoașterii, a zidi înseamnă a domina timpul și a crede în puterea creatoare a omului.

Cine zidește biblioteci, inculcă măsură și înțelepciune. Bibliotecile sunt oglinda înălțărilor noastre, prin descoperire și îndoială, prin diversitate și sinergie.

Cine zidește biblioteci, construiește pace. Bibliotecile sunt modelul toleranței, altruismului și buneii înțelegeri.

Cine zidește biblioteci seamănă iubire și devotament. Bibliotecile se nasc din încredere în cei de azi, din dragoste pentru cei de mâine și de prețuire pentru cei de ieri (...)"¹.

III. CTITORUL

Vocația lui „a face” sau, mai bine zis, a „lucrului bine făcut” l-a însoțit pe Ion Stoica încă de pe băncile Secției de biblioteconomie a Facultății de Filologie a Universității București, fiind apreciat de profesorul său, Mircea Tomescu, ca fiind un eminent bibliotecar *in spe*. Aș spune – și cred că nu greșesc – că prima „ctitorie” a sa a fost *el însuși*. S-a (auto)plămădit prin studiu fecundat de gândire, prin rigoare și disciplină, prin dorința de a deschide mereu noi perspective, într-o viziune integratoare și, mai ales, printr-un *nu* hotărât rutinei, blazării, comodității neproductive. S-a vrut mereu mai informat, mai competent, mai apt să țină pasul cu timpul, mai pregătit să dea ființă convingerilor, viselor și crezurilor sale.

*

Am cunoscut în profesia căreia eu însămi i-am dedicat 30 de ani din viață mulți bibliotecari dăruți, pe care i-am admirat, i-am stimat și i-am iubit pentru competența lor, pentru spiritul lor creativ, pentru investiția de gândire și pasiune cu care și-au împlinit proiectele profesionale, oameni care au marcat puncte de referință în istoria modernă a bibliotecilor românești. Cred că nici unul dintre aceștia nu a reușit însă să pună în operă atâtea proiecte de anvergura și importanța celor ce poartă semnătura „Ion Stoica”.

¹ Ion Stoica. O zidire a cunoașterii (Fragment). În: *Biblioteca Centrală Universitară din București. O bibliografie a existenței 1891-2001*. București: Biblioteca Centrală Universitară din București, 2001, p. 9 - 10.

Cea mai importantă, prin anvergură și prin complexitate, prin consecințele avute și prin pasul semnificativ făcut de la tradiție la modernitatea de ultimă oră, proces ce a angajat deopotrivă bibliotecarii și publicul de bibliotecă este și va rămâne desigur pentru multă vreme *reconstucția Bibliotecii Centrale Universitare*, în care Ion Stoica s-a implicat cu mintea și cu sufletul.

Mistuită de flăcări, izbită de proiectilele urii și ale spiritului distructiv, care au maculat Revoluția din 1989, Biblioteca Fundației Universitare „Carol I” a fost (re)construită cu respect și cu iubire față de istorie și de valoare, într-un timp nebănuțit de lung și cu eforturi financiare greu de imaginat și care nu s-au împlinit de la sine. Ion Stoica a găsit *calea* și a găsit și forța de a convinge și de a mobiliza în jurul ideii că *se poate*, nu doar țara, ci și Europa și nu doar Europa, ci și Lumea.

Și când spun Ion Stoica în acest context, spun și Ivona Dumitrescu, și Mircea Regneală, și Doru Bădără și (...), spun Eugenia Tudorică, și Mia Panaitescu, și Florica Câmpeanu, și Voichița Dragomir și (...) (Am numit o parte din echipa profesională ce i-a stat mereu aproape). Și mai spun Sorin Alexandrescu și Norbert van den Berg, directorul Bibliotecii Universitare din Amsterdam, promotorii a ceea ce s-a numit „Acțiunea Olanda”. Și spun Federico Mayor, directorul general al UNESCO, cel care, în ziua de 27 decembrie 1989 a lansat un apel internațional pentru reconstrucția Bibliotecii.

Au fost necesari 11 ani pentru ca Biblioteca Fundației să fie redată oamenilor, orașului și țării, istoriei, prezentului și viitorului.

El, Ctitorul, s-a ambiționat să desprindă din tragedia trăită la Revoluție *filonul optimist*.

Atunci a gândit și gândul său a rodit în faptă: Biblioteca nu trebuia doar rezidită și restaurată, ci trebuia să devină *o bibliotecă a timpului nostru, într-o nouă concepție*, iar ceea ce putea să fie o simplă extindere, un fel de duplex pe orizontală, a devenit *un ansamblu nou, cu capacități sporite și fluxuri funcționale proiectate, cu*

dotări moderne, cu colecții reînnoite în acord cu noua viziune, cu noile exigențe.

Dar pentru ca Biblioteca să respire, adică să supraviețuiască pe durata lucrărilor de construcție, reconstrucție, restaurare, extindere, amenajare, s-au căutat soluții funcționale pentru continuitatea serviciilor și chiar diversificarea lor. Pentru a da o justă măsură a stării lucrurilor, se cuvine ca efortul de zidire să fie înmulțit cu 3, pentru că practic au funcționat și alte șantiere menite să transforme unele spații improprii și neadecvate în adevărate săli de lectură, în depozite, în birouri pentru serviciile tehnice, bibliografice și de informatizare. Câțiva ani buni, biblioteca a fost „acolo”, în localurile din „Transilvaniei” și din „Splai”.

Am pomenit de „supraviețuire” dar am fost nedreaptă pentru că, în realitate, aici se pregătea viitorul, acel „cum va fi” în Biblioteca renăscută. Pentru că „vizionarul” Stoica știa pas cu pas, moment cu moment, ce urmează a fi. Și ca el, întreg colectivul bibliotecii. Amintesc în context că, încă din 1971, Ion Stoica, abordând tema bibliotecilor și conceptul de modernizare, în stilul său unic, afirma că modernizarea va fi fiind „o chemare din adânc a tuturor timpurilor, oricât de conservatoare sau chiar retrogradă ar putea fi în anumite epoci”. Mai afirma, în legătură cu informatizarea, „nevoia de estimare a perspectivei”.

Deschizător de drumuri, teoretician și excelent manager, Ion Stoica a meditat constructiv asupra informatizării bibliotecii, mai mult, asupra informatizării rețelei de filiale. „Interconectarea unităților”, afirma în același articol publicat în 1971(!) în Revista bibliotecilor, nu trebuie realizată pur formal, ci prin elemente de structură, proces de lucru și dotare tehnică”.

În 1990 începea cu adevărat procesul de informatizare a Bibliotecii. Cu sprijinul UNESCO se realizează un proiect-cadru pentru sistemul automatizat al bibliotecii. Se definesc, odată cu aria de cuprindere, principalele module, suportul „hardware” și „software”, astfel încât sistemul să funcționeze unitar, extensibil și adecvat cerințelor.

La 28 februarie 1994, o dată înscrisă cu litere de sărbătoare în calendarul profesional al țării noastre, are loc *inaugurarea sistemului informatic al B.C.U.* în prezența unui public de elită din țară și din străinătate. E o revanșă față de forțele distructive din 1989: renașterea prin modernizare, printr-un plus de contemporaneizare, cum atât de expresiv a numit acad. Gabriel Țepelea procesul. *Biblioteca Centrală Universitară a devenit „prima mare bibliotecă românească integral informatizată, conectată la rețele internaționale și utilizând baze de date din diverse spații culturale ale lumii (...)”.*

E o ctitorie la baza căreia stă semnătura Directorului Ion Stoica.

IV. COMUNICATORUL

Om al faptei, Ion Stoica este totodată și un *om al cuvântului*, fiind dăruit deopotrivă cu arta oratoriei și cu cea a scrisului.

Timbrul bărbătesc, armonios și pregnant, precizia ideilor comunicate, eleganța limbajului, știința de a-și nuanța vorbirea, de a pune accente pentru a marca ideile, capacitatea de a trece de la precizia comunicării științifice și a celei didactice la caldă încărcătură afectivă cu care își formulează așteptările, dorințele, visurile sau, dimpotrivă, atunci când își mărturisește neîmplinirile sau când dă expresie nemulțumirilor în fața piedicilor pe care viața sau doar oamenii i le-au pus în cale.

Excelent comunicator, modelându-și mesajele în funcție de interlocutori, a reușit să dea impuls și motivație echipei sale de colaboratori, permanenți sau, după caz, conjuncturali, iar pe studenții săi i-a câștigat pentru profesie sau măcar pentru domeniu.

Și în scris – cu diferențele de stil specifice comunicării tehnico-științifice, diplomatice, informative – a reușit să dea pregnanță mesajului transmis, generând reacții pozitive. Stau mărturie faptele, realizările.

Cuvântul i-a fost argument și fundament în multe din cele ce a făptuit de-a lungul anilor de după '89.

*

Relația lui Ion Stoica cu presa de specialitate a fost o constantă a preocupărilor sale, născută din vocația comunicării, din generoasa nevoie de a împărtăși.

Revista bibliotecilor i-a deschis mereu paginile, iar paginile sale au devenit mai bogate, mai dense, mai interesante, impresionând prin diversitatea temelor și subiectelor abordate, prin varietatea formelor de tratare, prin infuzia de „nou”, prin bogăția informațiilor.

*

Se cunosc dificilele probleme (unele aproape insurmontabile chiar) cu care s-a confruntat Biblioteca Centrală Universitară, începând cu decembrie '89 – reconstrucție, extindere, deci noi ziduri, refacerea colecțiilor dincolo de ireparabilele pierderi, amenajarea de spații temporare cu funcționalități diverse care să permită asigurarea continuității activităților specifice, obținerea de fonduri de solidaritate din țară și din străinătate, instruirea și menținerea unor legături internaționale de cooperare și de susținere a bibliotecii, alinierea la practicile moderne de lucru, respectiv automatizarea și informatizarea și câte altele.

Cu problemele „reconstrucției” mă confruntam și eu, adică noi, cei doi de la Revista bibliotecilor. Ne dobândisem independența ca revistă după un prea lung „concubinaj” cu o publicație de alt profil și cu altă vocație. Fusesem numită Redactor-șef, revista redobândise periodicitatea lunară și difuzarea independentă. Mi s-a comunicat statul de funcțiuni, bugetul atribuit și dreptul de a dispune.

M-am pus pe treabă și după două nopți de nesomn și visare m-am prezentat la Direcția de specialitate din noul Minister al Culturii cu rubricația propusă și celelalte elemente de natură tehnico-financiară. Mi s-a avizat totul, mi s-a dat mână liberă. Credeam că visez. Eram fericită, entuziastă, aveam proiecte. Gustam din plin libertatea. Nu mai eram cenzurată, nici contro-

lată. Mi-am alcătuit și colectivul redacțional, i-am ales pe cei mai buni. Mă fură amintirile și mă copleșește emoția...

Primul drum important pe care l-am făcut: la Ion Stoica. Știam cu câte se confruntă și mă temeam de un refuz. I-am explicat cum e cu revista, ce proiecte am și i-am pus dinainte o seamă de întrebări. Vroiam un interviu pentru noua rubrică permanentă pe care o numisem *Cronica Reconstrucției* din secțiunea de deschidere *Viața bibliotecilor*. Nu m-a refuzat. A rezultat un interviu lucid, realist, vizionar, un interviu luminat de ceea ce el a numit într-un alt context – *tragicul optimist*. Interviul a apărut, sub titlul *Un destin simbolic și pilduitor pentru bibliotecile ce trăiesc propria lor revoluție*, în numărul 1/1990 al Revistei *Biblioteca*.

În același număr 1 apărea pentru prima dată, în caseta redacțională, numele lui *Ion Stoica. Director*. Era cealaltă rugămintă pe care i-o adresasem atunci, anume să accepte *să ne fie Director onorific*.

Timp de 5 ani ne-a fost alături cu gândul și cu fapta, ajutându-ne să ne croim noul drum, să ne deschidem paginile spre experiența europeană, să fim mai buni.

Mulțumesc! Domnule Stoica.

V. POETUL

Pentru Ion Stoica, poezia este *un alt mod de a fi*: a fi deplin, a fi el însuși.

Cunoscut bibliolog, conducător, dascăl și cititor, cu discreție, el își tănuiește, într-un fel, celor mulți, calitatea de poet. Sau poate aceștia se opresc la porțile poeziei...

Numărul însemnat al volumelor de poezie publicate trădează faptul că Ion Stoica trăiește poetic, percepe lumea din această perspectivă, iar verbul curge într-un timbru foarte „al lui”, generând o *anumită incantație*, dar și *coparticiparea* cititorului la *meditația existențială*, centrată, la fiecare volum, pe o anume dominantă tematică.

Sunt o admiratoare a poeziei lui Ion Stoica, o poezie născută și nu făcută, mereu vie, mereu adevărată, aparent doar a lui, în realitate a tuturor. Bate și ți se va deschide...

Îmi întăresc îndemnul cu două elemente: *reluarea unei recenzii personale*, semnată cu pseudonimul Flavia Bucov (În: Biblioteca nr. 1, 2, 3/1996) și *o invitație la lectură* prin reproducerea unei poezii din volumul *Umbra umbrei* (Ex Ponto, 2005), *o poezie confesiune*, al cărei dramatism m-a copleșit. Este vorba de *Gând de împăcare către alter-ego*.

Poezia ca o meditație existențială²

Cineva, poate, citind *ad litteram* titlul ultimului volum de versuri al lui Ion Stoica - „**Vorbind cu tine**” - ar putea crede că e vorba de o poezie de confesiune, cu tentă erotică, bântuită de nostalgie, de întrebări, de așteptări, de speranță, de o poezie intimistă, până la urmă, chiar dacă exprimată într-un registru liric mai elevat. Nimic mai fals, mai departe de sensurile reale ale cărții, mai străin universului poetic pe care scriitorul îl plămădește din neantul tăcerii, folosind cuvântul ca pe un izvoditor de viață. O viață în oglindă. Oglinda, ca un drum al căutării de sine. Drumul, ca o fugă de singurătate sub semnul cunoașterii. Cunoașterea, ca o aspirație spre Întreg, spre Lumină, spre Absolut. Absolutul, ca o mare tăcere sau ca o întoarcere la Cuvânt. E o neliniște existențială în poezia lui Ion Stoica. Întrebări, îndoieli, amintiri cosmice care-i străfulgeră existența, sub presiunea timpului, ajuns undeva spre toamnă, spre „ora de târziu”. Și o meditație filosofică despre viață, destin, despre semn, despre sens. Câteva motive revin obsesiv, dând semnificații poeziei, nuanțând simțirea, întregind gândirea: **drumul, timpul, râul**.

Drumul înseamnă o continuă plecare și o continuă întoarcere, înseamnă și cădere, și înălțare, înseamnă și o călătorie exis-

² Flavia Bucov. *Vorbind cu tine*. București: Editura „Grai și suflet – Cultura Națională”, 1995.

tențială, dar și aventura cunoașterii de sine, înseamnă și fugă din cotidian, dar și mirajul necunoscutului. Și poate fi și ispășire, atunci când drumul e un „rug până la capăt de vreme”.

Timpul, până a fi acel capăt de vreme, e mai întâi curgere, uneori împietrire. Îl simți ca pe o robie. Orb, timpul te poartă spre toamnă, spre noapte, spre apus, spre târziu – alte ipostaze ale clipei. Uneori clipa e bolnavă, doare. Alteori, devenind sonoră, clipa se aude, „trage clopot de răscoală” sau asemeni, translând în alte planuri, reperatele existențiale „timp” și „spațiu” se confundă, iar lumea apare doar ca o clipă.

Râul este deopotrivă drum și timp în curgerea sa inexorabilă. El e ca o trecere, dar și ca o împlinire. El este destin, dar și sens, început și sfârșit. Pornind de la pârâul de clipe subțiri, râul își sfârșește drumul în mare, marea semnificând deplinătatea, deci sfârșitul. Iar sfârșitul poate însemna împlinirea unui destin sau unui nou început, poate însemna ieșirea din singurătatea răstignită între amintire și așteptare, ambele trăite ca experiențe primordiale.

Gând de împăcare către alter-ego³

*În ceasu-acela de nămieș,
Chiar doi păream prea mulți pe-un loc,
Eram ursit pentru un creș,
Erai croit doar pentru joc;
Visând o pace de ogor,
Sub cer de soare și de ploi,
Își căutau lumina lor
Cuvintele în amândoi;
În gânduri numai lupi stingheri;
Doar în tăceri e ceasul plin;
Tot micșorând pe cei de ieri
Și neștiind pe cei de vin,*

Tu poți să-ți faci, vorbind, statui
Oricât de scumpe și de mari,
Coroane groase poți să-ți pui,
De lauri și de nenufari,
Poți să te-închipui împărat,
Profet, maestru, orice vrei,
Închipuirea ți s-a dat
Ca să te-amesteci printre zei
Și astfel, singur pedepsit,
Să cazi mai greu și mai de sus,
Un dar viclean, mai mult cuțit,
Sucit în rană spre apus,
Când bate vânt de dealuri reci
Și nu mai poți și nu mai știi
Nici să te-întorci și nici să pleci
Spre alt tărâm cu ape vii;
Te-aștept la noi pe pragul vechi
Unde ne-am despărțit de mult,
Lângă coloanele perechi
Să mă ascuți și să te-ascult,
Cu glasul ochilor spunând
Ce singuri suntem amândoi
În nesfârșirea fără rând,
Și ochii stelelor, ce goi,
Și stâlpii vremii, ce subțiri;
Cât mai sunt câmpurile verzi,
Să ne veghem ca niște miri,
Să nu te pierd, să nu mă pierzi

DIN SUFLET PROFESORULUI ION STOICA

Sanda Bercovici

Cu deosebită emoție am primit invitația - o ocazie unică - de a participa la volumul omagial dedicat profesorului Ion Stoica.

Personalitate remarcabilă a biblioteconomiei românești, profesorul Ion Stoica a fost pentru mine mentor și persoana care m-a ajutat să-mi împlinesc visul la vârsta de 60 de ani: doctoratul de specialitate, la Universitatea din București, unde-mi începusem studiile cu 44 de ani în urmă, proaspătă absolventă a Liceului nr.16 „George Coșbuc” din București.

Dar soarta a vrut altfel, și în anul al II-lea de facultate, am emigrat în Israel. L-am cunoscut pe profesorul Ion Stoica la București, cu ocazia conferinței Asociației Bibliotecarilor din România, în anul 1994, unde am fost invitată să conferențiez în fața colegilor din România.

A urmat conferința internațională organizată la Ierusalim de Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci, unde profesorul Stoica a participat cu același interes care-l caracterizează, cu elanul și dorința de a cuprinde tot, de a înțelege cum se pot transforma bibliotecile universitare românești la începutul secolului XXI.

În cadrul vizitelor mele în România, interesată de biblioteconomia românească, am avut numeroase discuții cu profesorul, directorul, pedagogul, prietenul și colaboratorul Ion Stoica, am primit numeroase sfaturi în munca mea de director al bibliotecii Universității Ebraice de la Ierusalim, și toate cu deosebită răbdare, competență și umor.

Invitația la inaugurarea noii biblioteci a Universității din București a fost pentru mine un eveniment de neuitat: am admirat realizarea noului complex, modern și deosebit de bine utilat, am admirat consecvența și munca neprecupețită de a strânge fondurile necesare pentru acest proiect unic în lumea biblioteconomiei românești, de a cunoaște și conduce fiecare pas pe acest uriaș șantier. Și deși era foarte ocupat, așa cum mi-a promis, profesorul Ion Stoica m-a sprijinit și a crezut în capacitatea mea de a-mi realiza visul: diploma de doctorat.

Am zburat de la Ierusalim la București și am prezentat fiecare referat în fața comisiei de specialitate. A fost o muncă uriașă la care am fost îndrumată de un specialist și un prieten: profesorul Ion Stoica. Cu profesionalism și răbdare, și-a exprimat părerea, a corectat ceea ce a crezut că este neclar, a aprobat noul și tehnologiile științei informării care mă captivau atunci ca și astăzi.

Susținerea tezei de doctorat la Universitatea din București a fost un eveniment care mi-a marcat viața, dar nu numai a mea, ci și a copiilor mei care au venit din Israel cu prima nepoțică în sala consiliului: și toate datorită sprijinului și aprobării profesorului Ion Stoica.

Doctoratul primit la București mi-a deschis o nouă carieră: cursuri de masterat în specialitatea științei informării la Ierusalim și ca oaspete - la Universitatea din București, în celebrul amfiteatru al bibliotecii, și apoi invitația de a conferenția în Grecia și Germania.

Și toate aceste reușite nu ar fi fost posibile fără acel sprijin dezinteresat și colegial, cu deplina încredere în ceea ce pot face și realiza, ale profesorului Ion Stoica.

Mulțumiri din adâncul sufletului, domnule profesor Ion Stoica!

PROFESORUL ION STOICA

Victoria Frâncu

Introducere

După o întâlnire providențială din primăvara anului 1985, vestea că sunt așteptată la interviu la Biblioteca Centrală Universitară, ca urmare a solicitării mele de angajare, m-a trimis în al nouălea cer! La un an de la acea întâlnire cu domnul director Ion Stoica, am devenit bibliotecară.

Carierea de bibliotecar, visul meu încă din studenție, a început printr-un curs, de importanța căruia nu aveam nicio idee. Am devenit bibliotecară într-un moment crucial, din punct de vedere tehnic, pentru profesia mea. Tocmai se făcea trecerea, printr-un curs de inițiere, de la catalogarea tradițională la catalogarea standardizată, conform unor reguli de descriere bibliografică aplicate pe plan internațional: ISBD, adică International Standard for Bibliographic Description¹. Cursul era ținut la Universitatea din București de doamna Florica Câmpeanu care, fiindu-mi șefă de serviciu, a devenit mentorul și modelul meu pe plan profesional.

Primele luni de activitate la Bibliotecă s-au desfășurat sub semnul unei bucurii, când reținute, când explozive, de a descoperi o lume necunoscută, nici măcar intuită înainte: lumea cărților de dincolo de rafturile bibliotecii, lumea interioară a mii și mii de

¹ ISBD – standard IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) destinat editării consecvente a descrierilor bibliografice, în scopul utilizării lor unitare într-o varietate de aplicații (<http://www2.archivists.org/groups/standards-committee/international-standard-bibliographic-description-isbd>)

cărți care veneau, stăteau un timp la noi, apoi plecau să fie răsfoite, citite cu neșaf, studiate cu seriozitate sau căutate cu ardoare de cine știe cât timp. Am învățat mult și multe, atentă și disciplinată, având grijă să nu-mi scape nimic din secretele, niciodată epuizate, ale cărților dintr-o bibliotecă de un asemenea rang. Mi se întâmpla o minune: zilnic mă duceam la serviciu să lucrez cărți! Mi-era așa de drag, încât am continuat să fac asta timp de aproape 30 de ani!

Atentă la tot ce se întâmplă, nu am pierdut nicio ocazie de a mă înscrie la fel de fel de cursuri, de a trăi experiențe cât se poate de provocatoare pentru intelect. Am făcut, foarte curând după ce m-am angajat, judecând după dificultatea și ineditul aceluia demers, „bravura” de a participa la o activitate de echipă considerată pionierat la data aceea: înregistrarea unor date bibliografice și indexarea unor articole din periodice din domeniul educației, în scopul prelucrării lor în regim automatizat pentru CEPES (Centre européen pour l’enseignement supérieur) al UNESCO². Am folosit un limbaj de indexare cu care aveam să mă mai întâlnesc peste ani, tezaurul intitulat „Thesaurus de l’éducation UNESCO-BIE”³. A fost primul meu contact cu un tezaur multilingv, într-un moment în care nu-mi trecea prin cap că voi ajunge să fiu pasionată de acest domeniu, voi crea eu însămi tezaure multilingve și voi scrie o teză de doctorat despre acest subiect.

Momentul 1989 și consecințele sale imediate pentru Bibliotecă

În a doua jumătate a lui decembrie 1989 veștile tulburătoare despre Timișoara ajunseseră, inevitabil, și la bibliotecă. Dimineața zilei de 21 decembrie m-a prins într-o uimire amestecată cu spaimă din care cu greu mi-am revenit. Erau inscripții anti-regim pe ziduri, scrise cu litere imense, vizibile de la mare

² Centre européen pour l’enseignement supérieur. [accesat 04.06.2015]. Disponibil pe Internet: http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/ehea2010/stakeholderscepes_FR.asp.

³ Thesaurus de l’éducation UNESCO-BIE. [accesat 04.06.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.ibe.unesco.org/fr/services/documents-en-ligne/publications/thesaurus-de-leducation-unesco-bie.html>.

distanță. Când am ajuns la bibliotecă, atmosfera din birou era agitată. Unii dintre colegi sufereau pentru ceea ce auziseră despre Timișoara. Altora nu le era ușor să se manifeste. Câteva ore mai târziu, demonstrația uriașă din Piața Palatului, inițiată în scopul susținerii regimului, era brusc deturnată, devenind un protest nemaivăzut până atunci în istoria ultimilor 50 de ani în România. Tot ce a urmat a fost fără precedent. În noaptea de 22 spre 23 decembrie, rănilor provocate de aruncătoarele de foc înspre bibliotecă păreau ireparabile. Cine a făcut asta a fost inconștient și, chiar dacă stă ascuns la adăpostul secretului secolului, s-a încărcat cu o vină grea, imposibil de iertat. Grozăviei focului - care a distrus nu doar fragilele cărți, dar și mobilierul din sălile de lectură, rafturile metalice din depozite, decorațiunile din fier forjat ale balustradelor - nu i s-au putut opune zecile de cisterne venite în ajutor. Apa, din agent cu virtuți reparatoare, a produs un alt necaz: colecția de periodice așezată în subsol, a fost inundată. Eforturile de salvare a periodicelor din apa ajunsă până la genunchi au aprins energiile bibliotecarilor dornici să contribuie rapid la acțiunile de salvare.

Poate că Biblioteca Centrală Universitară nu ar fi avut o evoluție atât de spectaculoasă în anii '90 ai secolului trecut dacă nu ar fi trecut prin dezastrul din decembrie 1989. Inaugurarea din anul 2001 a prezentat publicului o instituție de o modernitate ieșită din comun, echipată perfect pentru funcționalitatea pe care și-o asuma.

Supraviețuirea bibliotecii a fost posibilă prin eforturile, dăruirea și perseverența atât a celor din interior, cât și a celor din afara bibliotecii și datorită inspiratelor decizii ale conducerii instituției. Ca urmare a apelului la solidaritate academică lansat de directorul Ion Stoica, colecțiile s-au completat parțial prin donații provenite dintr-o largă varietate de surse, individuale și instituționale, românești și străine. Dovezile de solidaritate nu s-au lăsat așteptate, ele uimindu-ne prin promptitudine. Progresele înregistrate la începutul anilor '90 s-au făcut într-un ritm fantastic în privința numărului de publicații intrate în colecțiile bibliotecii, a

echipamentelor pentru automatizarea bibliotecii și, foarte important, ele s-au cunoscut în calitatea și devotamentul bibliotecarilor care au ales să meargă mai departe cu noul model de bibliotecă.

Universitatea din Amsterdam a fost una dintre instituțiile care s-au remarcat prin ajutorul oferit de reprezentanții Proiectului Tempus. Universitățile americane au trimis profesori în cadrul Fulbright Scholarship Program. Au fost oferite burse de studii studenților români de la proaspăt re-înființata Secție de Bibliologie și Știința Informării de la Universitatea din București. Au fost trimiși bibliotecari cu vocație în vizite de studii la biblioteci din Europa și Statele Unite.

Erau necesare și alte eforturi pentru reconstruirea bibliotecii. Intuiția remarcabilă a directorului instituției a funcționat din nou. Strategii inteligente au fost formulate și aplicate în două direcții majore: tehnologia informației și dezvoltarea resurselor umane. Aceasta din urmă a fost văzută din perspectivă individuală și de grup. În funcție de necesitatea impusă de momentul specific din evoluția instituției, deciziile conducerii au fost bine gândite și rapid aplicate. Rezultatele au fost cele scontate. Dezvoltarea instituțională era strâns legată de dezvoltarea, prin instruire, a personalului. După absența de două decenii a educației specializate la nivel universitar, reînființarea Catedrei de Bibliologie și Știința Informării la Universitatea din București era absolut necesară. Inițiativa a aparținut, cum era de așteptat, directorului Bibliotecii Centrale Universitare. Prima sursă de recrutare de cadre didactice pentru nou înființata specializare a fost biblioteca. Impactul acestui recurs la resursele existente avea să fie cunoscut abia mai târziu, după multe generații de absolvenți.

Primele generații de absolvenți au avut șansa de a beneficia de prezența la catedră a bursierilor Tempus și Fulbright care aduceau cu ei un aer proaspăt venit dinspre universitățile din Occident. Pe de altă parte, programele de studii în străinătate la care participau grupuri de studenți și bibliotecari români și-au dovedit eficiența din plin. Observarea directă și, uneori, activitatea

efectivă în biblioteci automatizate au fost menite să crească conștiința de sine și conștiința profesională a participanților, motivându-i pentru cariera viitoare pe unii, pentru perfecționarea profesională pe ceilalți.

Activitățile de instruire individuală sau de grup au intrat în preocupările obișnuite ale bibliotecarilor, în general, și mai ales ale celor care au participat la programe de educație permanentă în țări ca: Olanda, Belgia, Franța, Norvegia, Danemarca, SUA. Au fost trei categorii de instruire profesională în funcție de profilul ocupațional: bibliotecar, informatician, specialist în restaurare.

Regândirea și restructurarea serviciilor bibliotecii s-au impus de la sine. Automatizarea bibliotecii a generat nevoia existenței unui vast Serviciu de referințe menit să schimbe rutina contactului utilizatorului cu biblioteca și colecțiile ei. Acum interveneau alte tipuri de relații între bibliotecar și utilizator. Se impunea o nouă vocație, aceea a bibliotecarului de referințe, care contribuie la formarea utilizatorului autonom. Bibliotecarii de referințe aveau menirea să participe activ la schimbările din comportamentul utilizatorului generate de nevoile mereu noi de informare ale acestuia.

Ca efect direct al transformărilor profunde la nivelul tehnologiei informației se manifestă schimbări inevitabile în atitudinea bibliotecarilor, în modul în care aceștia privesc meseria și, reciproc, în modul în care profesioniștii în informare sunt priviți de comunitate. O minte trează și o capacitate de adaptare impecabilă sunt doar două dintre caracteristicile bibliotecarului care dorește să fie permanent conectat, să țină pasul cu vremea, atent la modul în care progresează comunitatea bibliotecară. Concentrarea eforturilor în scopul sincronizării cu lumea bibliotecară de dincolo de granițe este imperativul care îl animă în epoca Google, epoca utilizatorilor care cer din ce în ce mai mult de la o instituție mai degrabă tradiționalistă în esența ei.

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” – un act reparator

Abundența surselor de informare obligă biblioteca să se reinventeze ca instituție, astfel încât să devină atractivă pentru o mai mare varietate de utilizatori. Și, prin ce altceva ar putea să magnetizeze utilizatorul dacă nu prin dovezi de profesionalism înalt, prin inventivitate și inteligență?

Studiile avansate ale bibliotecarilor s-au impus de la sine pentru cei aleși de profesie. Mulți dintre bibliotecari au simțit nevoia perfecționării, nu puține fiind cazurile celor cu aspirații la titluri de master sau de doctor, obținute la universități din țară și din străinătate. Încurajarea continuării studiilor de bibliologie și știința informării în rândul bibliotecarilor s-a dovedit o strategie de perfecționare profesională fructuoasă a directorului instituției, devenit profesor și șef de catedră la nou înființata secție a Universității din București. Cursurilor obișnuite cu durata de patru ani li s-au adăugat cursuri de scurtă durată, colegiul de trei ani. Antrenarea bibliotecarilor în aceste forme de învățământ a schimbat optica acestora față de profesie, cu atât mai mult cu cât, în primii ani după 1990 s-au înregistrat o efervescență și o emulație fără precedent în domeniul educației bibliotecare.

Redeschiderea în noiembrie 2001 a Bibliotecii Centrale Universitare din București (Unitatea Centrală) a fost celebrată printr-un eveniment la care au participat numeroase personalități ale lumii academice, culturale și politice, atât din țară, cât și din străinătate. A fost un bun prilej de reînnoire și consolidare a unor relații vechi, dar și o bună ocazie de stabilire a unor contacte noi, benefice pentru instituție.

La patru ani după redeschidere, în 10 noiembrie 2005, a avut loc aniversarea, în cadrul Zilelor Bibliotecii Centrale Universitare, a 110 ani de la inaugurarea Fundației Universitare „Carol I” (14 martie 1895). Biblioteca a fost onorată de prezența unui invitat de onoare, Majestatea Sa Regele Mihai I. Lansarea de către Romfilatelia a unei emisiuni de timbre aniversare "Biblioteca

Centrală Universitară (fosta Fundație Universitară „Carol I”) - 110 ani de la inaugurare" și a unui plic aniversar au marcat momentul istoric. Tot atunci, pentru a sublinia solemnitatea momentului, s-au ținut prelegeri dedicate rolului și importanței Fundației Universitare în viața culturală și academică a Bucureștiului de către academicianul Constantin Bălăceanu-Stolnici, profesorul Neagu Djuvara, prințul Mihai-Dimitrie Sturdza, profesorul Tudor Berza.

Foarte curând după această aniversare, în aprilie 2006, a fost publicată în Monitorul Oficial Hotărârea de Guvern privind modificarea denumirii Bibliotecii Centrale Universitare din București, care devine Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”. Emiterea actului reparator a fost urmată, în luna mai, de dezvelirea unei plăci de bronz dedicate noii denumiri a instituției, care include și o efigie a Regelui Carol I. Mai mult decât atât, bustul Regelui Carol I a fost amplasat în firida din fața elegantei Săli a Profesorilor. Cum era firesc, toate manifestările ocazionate de eveniment precum: reluarea Conferințelor Fundației Universitare „Carol I” sau expoziția de carte și fotografie intitulată "Carol I, reconstrucția unui destin", pentru a menționa doar două dintre ele, i-au avut ca invitați de onoare pe Majestățile Lor, Regele Mihai și Regina Ana.

Biblioteca de ieri, biblioteca de mâine

Profesorul Ion Stoica, în calitate de director general, împreună cu doamna Yvonne Dumitrescu, director adjunct, au dus Biblioteca de la fișele de catalog la catalogul online, făcând astfel posibilă afirmația că BCU București a fost prima bibliotecă informatizată din România. Au scos biblioteca la lumină din cenușa provocată de actele haotice și absurde petrecute în timpul răsturnării regimului Ceaușescu din decembrie 1989. Și-au urmat, pas cu pas, strategia de a repune Biblioteca acolo unde i se cuvenea: pe primul loc între toate bibliotecile centrale universitare.

Acest lucru a avut loc tocmai pentru că ambii au avut viziune, o

viziune integratoare și un dar greu de găsit la oameni: darul armoniei.

Așa se face că, ori de câte ori Profesorul Ion Stoica a avut ocazia să călătorească în străinătate, și ocaziile s-au înmulțit după 1990, a adus cu el noutăți pe care le-a inclus în peisajul bibliotecii. A avut însă grijă să facă acest lucru fără să tulbure starea de fapt și să creeze dizarmonii. Puterea inspiratoare a contactelor cu lumea bibliotecară a risipit-o cu generozitate pe un teren fertil, alimentat de entuziasmul celor mai mulți dintre noi în ultimul deceniu al secolului XX. Pentru că, odată ce s-a pornit ferm pe calea informatizării, cei reticenți s-au autoexclus printr-o selecție naturală din care Biblioteca a avut de câștigat.

Anii '90 au cunoscut o efervescentă cum rareori mai întâlnești în ziua de azi. Vizitele profesorilor de la universități renumite din Europa de Vest și Statele Unite ale Americii nu mai constituiau nicio surpriză pentru comunitatea celor care activau în cele două instituții: universitatea și biblioteca. Cursurile ținute de acești profesori la Universitatea din București erau audiate deopotrivă de studenți și de bibliotecari. Începutul anului 1993 a stat sub semnul introducerii în BCU București a primului sistem integrat de bibliotecă, programul Vubis, de producție olandeză, creația firmei ODIS, care furniza același produs și Bibliotecii Regale Albert I din Bruxelles. Se încheia astfel etapa incipientă în care s-au introdus, cu stângăciile inevitabile oricărui început, primele circa 60.000 de înregistrări bibliografice într-o bază de date bibliografică în format CDS/ISIS, un format pus la dispoziție gratuit de UNESCO.

Înființarea, sub conducerea aceluiași spirit academic, l-am numit din nou pe Profesorul Ion Stoica, a Asociației Bibliotecarilor din Învățământ – România (ABIR) a fost încă un exemplu de armonizare a formelor de organizare instituțională a celor care simt că aparțin unei comunități profesionale și doresc să afirme public acest fapt. Imediat ce asociația și-a definit opțiunile și poziția, orizonturile profesiei au căpătat noi dimensiuni, contactele cu instituții similare din lume s-au

înmulțit. Activitățile specifice profesiei s-au diversificat. Mai important decât toate acestea, conștiința profesională a crescut. Conferințele naționale anuale au avut contribuția lor, extrem de benefică, la ridicarea nivelului profesional prin emulația creată de participarea activă a bibliotecarilor la acestea. Revista asociației, „Buletinul ABIR”, a fost cel dintâi forum în care vocea bibliotecarilor din România s-a făcut auzită.

Schimbul de idei despre profesie, împărtășirea experiențelor profesionale ale bibliotecarilor din instituții diverse, dar având preocupări comune, stimularea spiritului de competiție, inerent în asemenea întruniri, au făcut din conferințele asociației adevărate evenimente. Participanții își afirmau cu argumente convingerile sau cereau sfaturi pentru găsirea unor soluții la problemele cu care se confruntau. ABIR a fost locul în care toate aceste lucruri erau posibile. Pasul următor a fost înscrierea ABIR ca membru în cadrul International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), organizația mondială care reprezintă interesele bibliotecilor și serviciilor de informare și ale utilizatorilor acestora, vocea globală a profesiei de bibliotecar. Calitatea ABIR de membru IFLA a avut numeroase consecințe pozitive pentru comunitatea bibliotecară din România. Biblioteca și ea, la nivel instituțional, a devenit membru IFLA, participarea directorilor instituției la congresele anuale ale acestui for mondial aducând bibliotecii câștiguri în materie de imagine și nu numai atât. Confruntările internaționale sunt o foarte bună metodă de a te compara cu cei mai buni, de a nu te crede perfect pentru că așa ai decis tu, *ex officio*.

Revenind la Bibliotecă, dinamizarea fără precedent a activităților s-a manifestat în diverse forme. Instruirea directă de către furnizorul sistemului integrat Vubis a unor bibliotecari din serviciile puternic implicate în prelucrarea și diseminarea informației a atras după sine demararea catalogului online, marcând astfel o etapă de o importanță crucială pentru istoria bibliotecii. Cu o diplomatie remarcabilă, Profesorul Ion Stoica a știut cum să întrețină relațiile cu furnizorul de sistem, astfel încât sistemul să producă ceea ce noi

doream de la acesta. De o inflexibilitate elegantă, directorul instituției a știut cum să procedeze pentru a menține bune relații și contacte permanente cu firma producătoare, în așa fel încât disfuncțiile să nu apară, iar productivitatea sistemului să fie menținută. Accesat și din țară și din străinătate, catalogul online al BCU București a constituit baza unor studii serioase, cel puțin două dintre acestea fiind studii doctorale^{4,5}.

Pentru stimularea creativității în domeniul profesiei de bibliotecar, a fost înființată o revistă online, sub numele Unibib. Se publicau acolo noutăți privind activitățile desfășurate în bibliotecă, lucrări prezentate în cadrul seminariilor profesionale, recenzii de cărți din domeniul bibliotecilor. Seminariile profesionale erau cea mai eficientă formă de educație permanentă pentru bibliotecari.

O categorie de activități cu mare impact la public erau „Ateneele cărții”, o serie de conferințe de înaltă ținută intelectuală, desfășurate în Aula Bibliotecii conform unui program riguros, având drept invitați conferențieri de renume și constituind bune prilejuri de a ne lărgi sfera de cunoștințe și de a ne schimba, preț de câteva ore, preocupările. Dincolo de caracterul strict educațional sau cultural al acestor conferințe, ele constituiau și o bună ocazie de socializare între bibliotecarii din unitatea centrală și cei din filiale.

La acest capitol al socializării nu trebuie trecut cu vederea un eveniment care avea loc anual în luna noiembrie, și anume „Zilele bibliotecii”. Menit să consolideze legăturile dintre bibliotecari, evenimentul avea două părți distincte: una formativă, educațională și culturală, din care nu lipseau conferințele, lansările și expozițiile de cărți, scurte momente artistice, toate constituind

⁴ Victoria Frâncu. *Multilingual Access to Information using an Intermediate Language* : proefschrift voorgelegd tot het behalen van de graad van doctor in de Taal- en Letterkunde aan de Universiteit Antwerpen. Antwerpen: Universiteit Antwerpen, 2003, VII, 196 p. Disponibil pe Internet: <http://dlist.sir.arizona.edu/arizona/handle/10150/106319>

⁵ Gerhard Riesthuis. *Zoeken met woorden : hergebruik van onderwerpsontsluiting* : academisch proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor aan de Universiteit van Amsterdam. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 1998. 186 p.

un excelent prilej de a cunoște personalități marcante din domeniile enumerate mai sus, iar cea de-a doua, socială, desfășurată a doua zi, de obicei după un seminar profesional. Zilele bibliotecii erau de fapt zilele noastre de sărbătoare, marcate de bucuria de a fi împreună, fără rigori ierarhice, sub semnul prieteniei generate de elementul comun care ne unea: calitatea de bibliotecar la Biblioteca Centrală Universitară din București.

În anul 2003 s-a petrecut inevitabilul: domnul profesor Ion Stoica s-a retras din activitate. Retragerea sa a fost urmată imediat de retragerea celei cu care făcuse un tandem perfect, doamna Yvonne Dumitrescu. Au urmat ani în care, condusă de alți oameni, proveniți tot din Bibliotecă, BCU București a continuat să meargă pe drumul croit de primii menționați. În decursul istoriei sale recente Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” a trecut prin avataruri uneori surprinzătoare. Un arc peste timp este modul în care vom introduce în paragrafele următoare câteva gânduri despre cum am dori să fie Biblioteca în prezent și în viitor.

Pentru a fi și a rămâne competitivă, biblioteca, oricare ar fi ea, trebuie să se reinventeze. Nimic neobișnuit! Aceasta este o cerință permanentă a unei asemenea instituții, dacă dorește să rămână pe hartă și să nu fie trecută cu vederea. Tema Congresului internațional IFLA din acest an este: “Dynamic Libraries: Access, Development and Transformation”⁶. Prin urmare, bibliotecile de oriunde trebuie să privească înainte, să nu se cantoneze în practici revolute. Succesul lor este garantat de soluții inspirate pentru a atrage noi utilizatori, pentru diversificarea serviciilor, extinderea accesului la cât mai multe și mai variate surse de informații, pentru dezvoltarea proprie în sensul dezvoltării societății și participarea la programe și platforme comune de diseminare a informațiilor.

Adăugarea unor servicii noi de bibliotecă la cele tradiționale: fotocopiere, scanare, acces gratuit la internet și la baze de date științifice, conexiune wireless pentru toți utilizatorii, sunt câteva dintre facilitățile care măresc atractivitatea sălilor de lectură. La acestea ar trebui să se adauge, fără întârziere, participarea la consorții și platforme internaționale de informații online, participarea la programe naționale de digitizare a patrimoniului cultural, includerea catalogului propriu în cataloage internaționale, deziderate către care privim cu încredere și care, trebuie să admitem, pentru BCU „Lucian Blaga” din Cluj, de exemplu, o bibliotecă din aceeași categorie cu BCU „Carol I” din București, au devenit realitate.

Pentru ca această realitate să devină a noastră este necesar un plan bine gândit, administrarea judicioasă a resurselor financiare disponibile și atragerea de noi resurse pe baza unor acorduri și termene respectate cu strictețe, angajarea și motivarea membrilor personalului pentru îndeplinirea unor sarcini bine precizate, conform abilităților acestora. Constituirea unor grupuri de lucru care să fie antrenate în activități specializate, fără alte atribuții, conform experiențelor relatate de reprezentanți ai altor instituții similare, a dat rezultatele așteptate. Risipirea energiei și a capacității intelectuale a unor bibliotecari în direcții greșite, utilizarea lor în efectuarea unor activități de rutină în care nu au ocazia să-și probeze competențele sau creativitatea nu fac nimic altceva decât să le tempereze elanul profesional.

În momentul actual bibliotecile, la concurență cu motoarele de căutare din internet, cu existența unor așa-numite „instrumente de explorare” (discovery tools) disponibile online fie gratuit, fie contra cost, nu mai au timp de așteptare. Ele trebuie să se mobilizeze în preocuparea comună de a găsi cele mai inventive metode de atragere a utilizatorilor către resursele existente în colecțiile proprii. O experiență relatată de Simone Kortekaas de la Biblioteca Universității

din Utrecht⁷ demonstrează cu prisosință că există soluții și ele sunt prezente acolo unde sunt bibliotecarii, *i.e.* în bibliotecă.

Vorbind despre „biblioteca fără catalog”, un concept care te pune cel puțin pe gânduri, autoarea explică modul în care publicațiile electronice existente în bibliotecă au determinat o regândire totală a serviciilor bibliotecii. Restructurarea serviciilor s-a făcut în funcție de materialele oferite utilizatorilor și anume: materialul tipărit, reprezentat în WebOPAC, publicațiile electronice în produsul numit Omega, iar celelalte discipline și materiale, în baze de date electronice dedicate.

Un grup de studiu restrâns din cadrul bibliotecii, având ca scop studierea viitorului instrumentelor de explorare din instituție, a ajuns la concluzia că Omega nu era utilizat îndeajuns. Statisticile rezultate în urma studiului au demonstrat popularitatea unor servicii ca Google Scholar, bibliografii specializate achiziționate prin abonament tip Web of Science, Scopus și Worldcat în rândul utilizatorilor bibliotecii. În consecință, s-a decis că, întrucât achiziționarea unui produs comercial este exclusă, va trebui găsită o soluție pentru furnizarea unor servicii alternative de descoperire de conținut științific. Biblioteca urma să se concentreze pe îmbunătățirea serviciilor de furnizare a materialelor cumpărate și achiziționate prin abonament pentru utilizatorii proprii, colecțiile speciale urmau să beneficieze de acces îmbogățit prin adăugarea de metadate în cadrul unor inițiative naționale și internaționale, rolul bibliotecii ca furnizor de informație științifică trebuia regândit, trebuia investigat modul în care WebOPAC-ul poate deveni un serviciu de furnizare de material tipărit cu funcția de instrument de căutare “known item”.

Revenind la situația de acasă, nu trebuie uitată menirea educațională a bibliotecii. Biblioteca trebuie să fie locul favorit

⁷ Simone Kortekaas (2012). *Thinking the unthinkable: a library without a catalogue - Reconsidering the future of discovery tools for Utrecht University Library*. Disponibil pe Internet: <http://libereurope.eu/blog/2012/09/04/thinking-the-unthinkable-a-library-without-a-catalogue-reconsidering-the-future-of-discovery-tools-for-utrecht-university-library/>

pentru studenți în care aceștia să desfășoare activități de studiu și învățare, să conțină spații dedicate unor grupuri de studiu, locuri în care ei să afle de la bibliotecari cum să studieze documente speciale (e.g. cărți și manuscrise), să devină laboratoare de învățare și cercetare. Regândirea spațiilor bibliotecii e necesară în acest scop, concomitent cu o nouă viziune privind căile de acces și metodele de consultare a colecțiilor.

Conceptul din ce în ce mai prezent în bibliotecile contemporane, Library 2.0, este ținta către care trebuie concentrate eforturile. Derivat din elemente ale conceptului Web 2.0, acesta se referă la nevoia bibliotecilor de a adopta strategii de schimbare permanentă în paralel cu promovarea rolului participativ al utilizatorilor bibliotecii. Cum nevoile de informare ale acestora sunt în permanentă schimbare, serviciile bibliotecii trebuie să corespundă nevoilor lor, să se adapteze și să răspundă provocărilor adresate de utilizatori prin oferirea constantă a posibilităților de *feedback*. Utilizatorul devine astfel participant, creator și consultant al serviciilor de bibliotecă, indiferent dacă produsul oferit este fizic sau virtual. Serviciile digitale, în primul rând, trebuie să dețină o pondere din ce în ce mai mare în economia serviciilor oferite de bibliotecă.

Library 2.0 se referă la îngrijorarea resimțită de bibliotecari că utilizatorii potențiali preferă serviciile de informare oferite de motoarele de căutare Google și Wikipedia, ele fiind socotite ca suficient de bune pentru nevoile lor. Informația structurată, grupată conform unor criterii logice verificate, se găsește, cu toate acestea, doar în cataloagele de bibliotecă.

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București are nevoie de multă inspirație și de energie constructivă pentru a se re poziționa acolo unde a fost în anii '90. Locul deținut de Bibliotecă i-a aparținut atâta timp cât a fost condusă cu dăruire, pricepere și devotament de un Bibliotecar: Profesorul Ion Stoica.

„Cercetarea științifică poate fi considerată, într-o bună măsură, o metafizică specială, pentru că pornește adesea, de la elemente speculative, dar este, mai ales, expresia unui nivel superior de conștientizare a nevoilor dezvoltării pentru că își propune obiective și metodologii legate de înțelegerea, explicarea și stăpânirea viitorului.”

Jon Stoica

(Numai cercetarea salvează, 2013, p. 20)

„Capacitatea informației de a opera în toate registrele existenței, de la materialitate la imaterialitate, de la localizare la delocalizare, de la real la virtual și de la abstractul fără semnificații la concretul tuturor ipostazelor este proba supremă a nevoii de a cerceta informația dincolo de tot ceea ce înțelegem și nu înțelegem astăzi.”

Jon Stoica

(Scurtă introducere la o enciclopedie a informației, 2010, p. 12)

STUDII

„Pentru ca lumea cunoașterii și acțiunii umane să nu devină o lume de zgomote și de redundanțe negative, de consumuri iraționale de timp și de resurse trebuie ca informația să-și poată exprima potențialul ei sistemic și valoric, adică să răspundă nevoilor lumii de azi și de mâine, ca urmare a unei abordări și a unui tratament critic, organizat de forțele sistemului societății.”

Jon Stoica

(Numai cercetarea salvează, 2013, p. 9)

„Procesul de comunicare din sfera viului este un miracol. Comunicarea nu există fără informație, iar informația nu are sens decât prin comunicare. Câtă comunicare, atâta viață!”

„Condiția umană este legată fundamental de comunicare. Comunicarea este cea mai neîmplinită nevoie a omului. Comunicarea deplină este un ideal.”

Jon Stoica

(Scurtă introducere la o enciclopedie a informației, 2010, p. 33, 34)

EFACTE PERVERSE ALE PROMOVĂRII ÎN BIBLIOTECĂ

Ionel Alexe

Introducere

Multe dintre bibliotecile publice din țara noastră investesc astăzi importante resurse în cunoașterea și satisfacerea nevoilor utilizatorilor lor. De asemenea, promovarea eforturilor bibliotecilor prin metode specifice de marketing și relații publice nu mai este un lucru excepțional în țara noastră. Realizate cu resurse proprii sau comandate unor firme specializate, materialele de comunicare a informațiilor despre serviciile și activitățile bibliotecilor sunt astăzi nelipsite de pe panourile și standurile lor de prezentare, din cuprinsul site-urilor web, al paginilor de facebook ori al blogurilor bibliotecilor. Datorită colaborării cu alte organizații ori persoane, bibliotecile utilizează deseori materiale publicitare concepute în „laboratoare” străine, materiale față de care managementul bibliotecilor are un control limitat ori chiar nul. Indiferent de specificul lor, materialele publicitare ajung la utilizatorii bibliotecilor, determinând anumite reacții.

Marketingul este un proces amplu, cu multiple funcții, de la cercetarea pieței la evaluarea produselor și serviciilor. Studiul nostru se referă doar la una dintre laturile efortului de marketing: promovarea. „Politica promoțională, denumită și politica de comunicare”, notează profesorul Ionel Enache în cartea *Marketingul în structurile infodocumentare*, „cuprinde un complex de activități care au ca scop informarea publicului-țintă în legătură cu serviciile și produsele oferite pe piață”¹. Înțelegem din această definiție că: (i) promovarea înseamnă conceperea și transmiterea unui mesaj,

¹ Ionel Enache. *Marketingul în structurile infodocumentare*. București: Editura Universității din București, 2006, p. 146.

(ii) comunicatorul este organizația, în speță biblioteca și (iii) mesajul este dedicat publicului bibliotecii.

Câteva nuanțe deosebit de importante sunt aduse de caracterizarea oferită de Adrian Palmer în cartea *Principles of Services Marketing*: „Funcția de promovare a oricărui serviciu presupune transmiterea de mesaje publicului prezent, trecut și potențial. Cel puțin, potențialii clienți trebuie să fie conștientizați de existența serviciului. În cele din urmă, într-un fel, ei trebuie influențați către achiziția și reachiziția serviciului”². Se văd aici țelul strădaniei de promovare – influențarea publicului către utilizarea serviciului – dar și natura mesajului transmis de organizație – un mesaj pozitiv care să evidențieze părțile favorabile și foarte favorabile ale produsului sau serviciului oferit comunității. Promovarea poate fi realizată, desigur, prin mai multe metode, câteva dintre ele fiind menționate tot de profesorul Enache: „reclama, publicitatea, promovarea vânzărilor, vânzarea personală”³. Instrumentele adaptate fiecărei metode sunt, de asemenea, foarte variate.

La 15 noiembrie 2010, International Research & Exchanges Board (IREX) filiala România, a lansat la București proiectul intitulat *Azi n-am fost la bibliotecă!*, în fapt un concurs de „filme, imagini, sloganuri și design”⁴ despre bibliotecari și bibliotecă, care a vizat elevii de liceu din țara noastră. „Participanții în concurs”, se menționa în regulamentul concursului, „sunt îndemnați să împărtășească experiența lor cu bibliotecile, să arate cum văd ei o bibliotecă ideală sau să povestească felul în care o lectură le-a marcat viața”⁵. Punctul final al concursului a fost luna martie a

² Adrian Palmer. *Principles of Services Marketing*. Londra: McGraw-Hill Publishing Company, 1998, p. 264.

³ Ionel Enache. *Marketingul în structurile infodocumentare*. București: Editura Universității din București, 2006, p. 147.

⁴ Conform invitației de participare la concurs: [online]. Disponibil pe Internet: <http://www.15-25.ro/biblionet/>? [accesat 2 aprilie 2015].

⁵ Conform regulamentului concursului: [online]. [accesat 2 aprilie 2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.15-25.ro/biblionet/?id2=0001>

anului 2011, când au fost anunțați câștigătorii. Cum era de așteptat, proiectul a avut parte de promovare pe mai multe canale și cu mai multe materiale. Între acestea, câțiva fluturași de promovare. Printre locurile în care aceștia au fost afișați s-au numărat și bibliotecile publice.

Fluturașii la care ne referim, format 10,5 x 14 cm, nu conțin, cu excepția unor pete de culoare, elemente grafice. Miza lor este una cognitivă: substanța lor o reprezintă câteva formule despre bibliotecă și cărți celebre, prinse între ghilimele, sugerând exprimarea unei persoane care participă la concursul vizat. Enunțurile includ neobișnuite construcții lingvistice, folosite îndeobște de tineri, în texte din internet: acronime după expresii străine (*OMG, LOL, BRB*), cuvinte străine (*like*), transcrieri fonetice ale unor cuvinte străine (*rulz, luv it*), interjecții (*huh*), traduceri incomplete (*a da mass*), elemente de aproximație din argoul tinerilor (*gen*).

În lunile desfășurării concursului *Azi n-am fost la bibliotecă!*, la sediul Bibliotecii Județene „Ioan N. Roman” din Constanța, au fost afișate șase tipuri distincte de fluturași, cu următorul conținut (am păstrat grafia și punctuația originală):

(I) „OMG, s-a pornit CONCURSUL!”

(II) „biblioteca rulz/ brb, acum mă înscriu în CONCURS”

(III) „Crimă și pedeapsă. LOL/ Război și pace. OMG! S-a pornit CONCURSUL”

(IV) „Azi n-am fost la bibliotecă. LOL. Dar m-am înscris în CONCURS”

(V) „Anna Karenina... HUH??? Mândrie și prejudecată rulz! S-a pornit concursul. dă și tu un mass”

(VI) „De veghe în lanul de secară... luv it! OMG! Azi n-am fost la bibliotecă. Dar m-am înscris în CONCURS. Și am dat și LIKE pe facebook.”

De asemenea, fiecare fluturaș a inclus, într-un ancadrament separat, situat în partea inferioară, o adresă web (www.biblionet.ro) și mențiunea unei date („Până pe 15 ianuarie 2011”, cu varianta „Până pe 15 ianuarie 2011, gen”).

Interesul nostru merge către acești fluturași de promovare, însă studiul nostru nu explorează reacția efectivă a audienței proiectului respectiv la ei. Organizatorul a dorit să atragă atenția elevilor de liceu față de rolul bibliotecilor în comunitate, față de prezentul și viitorul bibliotecilor în România, însă, având în vedere expunerea, mesajul pregătit de Fundația IREX România a ajuns la o audiență mai vastă, care include utilizatorii bibliotecilor publice. Fluturașii vorbesc despre carte și bibliotecă și au fost expuși la sediul bibliotecilor. Suntem, așadar, îndreptățiți să chestionăm efectele acestor instrumente de marketing asupra utilizatorilor bibliotecilor.

Opinia noastră e că acești fluturași au avut și alte efecte decât cele dorite de organizatorii proiectului *Azi n-am fost la bibliotecă!*, efecte neașteptate și, privind dinspre biblioteci, indezirabile. În termeni sociologici, proiectul a avut anumite efecte perverse. Conform sociologului și profesorului francez Raymond Boudon, efectul pervers al unei acțiuni sociale apare atunci când actorii sociali, „urmărind un anumit obiectiv, generează o stare de lucruri *neurmărită* și care poate fi indezirabilă din punctul de vedere fie al ambilor, fie al unuia dintre ei”⁶.

Considerații teoretice

„Oamenii se raportează la lucruri pe baza înțelesurilor pe care acestea le au pentru ei”⁷. Aceasta este, în opinia sociologului american Herbert Blumer, prima premisă a interacționismului simbolic, importantă perspectivă teoretică sociologică, ce conduce și gândirea studiului nostru. „A doua premisă este aceea că

⁶ Raymond Boudon. *Texte sociologice alese*. București: Humanitas, 1990, p. 165.

⁷ Herbert Blumer. *Symbolic interactionism: perspective and method*. Berkeley: University of California Press, 1986, p. 2.

înțelesul acestor lucruri derivă din interacțiunile pe care individul le are cu ceilalți. A treia premisă este că înțelesurile sunt gestionate și modificate printr-un proces interpretativ folosit de individ în relațiile cu lucrurile.”⁸ Prin urmare, aspectul central al comportamentului uman este înțelesul, iar oamenii identifică înțelesul în interacțiunea cu ceilalți. În plus, ei modifică înțelesurile printr-un dialog intern, adică prin propriul flux al gândurilor.

Comportamentul utilizatorilor bibliotecii poate fi evaluat folosind cadrele interacțiunii simbolice. Semnificațiile atașate de ei cărții, bibliotecii și bibliotecarilor afectează felul cum privesc și felul cum se raportează la carte, bibliotecă și bibliotecari. De aceea, orice interacțiune ce oferă un înțeles nou conceptelor este importantă: înțelesurile diferite pot conduce la probleme de comunicare și la comportamente diferite. Puși în fața fluturașilor proiectului *Azi n-am fost la bibliotecă!*, cititorii interpretează, printr-o conversație cu sinele, situația nouă a racordării bibliotecii la jargonul de internet și atașează entităților implicate (fluturași, emițător, gazdă) înțelesuri ce pot fi sau nu conforme cu percepția existentă. Conjectura noastră merge spre ce-a de-a doua variantă, a modificării percepției. Din aceste motive, ne așteptăm ca studiul nostru să confirme următoarele ipoteze:

(H1) Utilizatorii bibliotecii evaluează negativ fluturașii de promovare a proiectului *Azi n-am fost la bibliotecă!*

(H2) Utilizatorii bibliotecii au puțină încredere în agentul emițător al mesajelor.

(H3) Utilizatorii bibliotecii au puțină încredere în instituția care găzduiește fluturașii de promovare.

(H4) Atitudinea față de fluturași se corelează cu încrederea în agentul emițător al mesajelor.

(H5) Atitudinea față de fluturași se corelează cu încrederea în instituția gazdă a fluturașilor.

⁸ *Ibidem.*

Atitudinea este un răspuns aparte la un stimul, „o tendință psihologică exprimată prin evaluarea favorabilă sau nefavorabilă și, într-un anumit grad, a unei entități particulare”⁹. Atitudinea „include, trei tipuri de componente: cognitive, afective și comportamentale”¹⁰. Urmând această perspectivă, clasică în definirea atitudinii, variabila „atitudine față de fluturașul de promovare” a fost măsurată folosind o structură simplă, în logica aprecierii textului pe următoarele dimensiuni bipolare: (a) însușirea de a fi inteligibil/neinteligibil (componenta cognitivă), (b) însușirea de a fi plăcut/iritabil (componenta afectivă), (c) intenția de a accesa/de a nu accesa pagina web menționată în fluturaș (componenta comportamentală).

Precum se observă, atitudinea este un raport între două entități – stimulul și subiectul care reacționează. În același fel, încrederea presupune existența a două elemente: unul care își manifestă încrederea (subiectul încrederii) și celălalt pe care se pune temei (obiectul încrederii). Conform profesoarei australiene Valerie Braithwaite, „încrederea definește o relație între actori sau grupuri în care una dintre părți adoptă poziția, exprimată verbal sau comportamental, după care cealaltă parte va întreprinde acea acțiune care este preferabilă tuturor celorlalte acțiuni posibile”¹¹. Din definiție se subînțelege că problema încrederii se pune doar în situația în care actorul-obiect are posibilitatea de a opta între mai multe variante, variante ce pot fi apreciate favorabil sau nefavorabil de actorul-subiect. Cu alte cuvinte, încrederea este legată de existența unei stări nesigure între cei doi actori.

Folosirea unui limbaj aparte, inspirat de comunicarea rapidă și a internetului, pentru promovarea concursului *Azi n-am*

⁹ Alice H. Eagly; Shelly Chaiken. *The psychology of attitudes*. Forth Worth: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers, 1993, p. 1.

¹⁰ Cătălin Zamfir; Lazăr Vlăsceanu (coord.). *Dicționar de sociologie*. București: Babel, 1998, p. 52.

¹¹ Valerie Braithwaite. Communal and Exchange Trust Norms: Their Value Base and Relevance to Institutional Trust. În: Braithwaite, Valerie; Levi, Margaret (ed.). *Trust and Governance*. New York: Russell Sage Foundation, 1998, p. 47.

fost la bibliotecă! reprezintă elementul de risc în relațiile cititor – instituție care emite mesajele și cititor – instituție care găzduiește mesajele. Încrederea utilizatorului este convingerea acestuia că instituțiile pot să aleagă în avantajul lui în această situație problematică. De aceea, variabilele „încredere în emițătorul fluturașilor” și „încredere în instituția care găzduiește fluturașii” au fost măsurate de răspunsurile la întrebările: „Dacă vă gândiți la acest fluturaș de promovare, câtă încredere aveți în instituția care l-a realizat?” și „Dacă vă gândiți la acest fluturaș de promovare, câtă încredere aveți în instituția care l-a expus?”. Pentru toate întrebările, evaluările subiecților au fost cuantificate cu ajutorul unei scale Likert cu șapte puncte.

Metoda

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” din Constanța a expus, la sediul său central, fluturașii de promovare despre care discutăm, pe întreaga perioadă a desfășurării concursului *Azi n-am fost la bibliotecă!*. Cu siguranță, utilizatorii serviciilor bibliotecii constănțene au luat act de materialele de promovare, poate unii dintre ei au dat curs invitației de a participa la concursul de design. Pentru testarea ipotezelor noastre, dar pentru a evita interferarea cu obiectivele concursului, am considerat potrivit utilizarea unui interval mare, de 12 luni, între sfârșitul proiectului Fundației IREX România și începutul cercetării noastre. Astfel, studiul empiric a avut loc în perioada 2 – 6 aprilie 2012.

Datele au fost colectate pe baza unui chestionar standard cu întrebări închise, tehnica folosită fiind interviul față în față, prin intermediul unui operator de interviu, într-un singur punct: la intrarea principală a bibliotecii. Universul cercetării a fost reprezentat de utilizatorii Bibliotecii Județene Constanța, cu vârsta de cel puțin 14 ani. Eșantionul a cuprins 101 de persoane, selectate pe bază de pas statistic, fiecare a zecea persoană care a intrat în instituție fiind chestionată.

Având în vedere faptul că unele dintre mesaje sunt asemănătoare, dintre cei șase fluturași am ales trei: fluturașii II, IV și V, notați respectiv A, B și C în studiul nostru. Experimentul a fost extrem de simplu: subiectul selectat pentru interviu a primit fluturașul A și a fost rugat să îl citească, apoi să răspundă la cele câteva întrebări referitoare la el, ulterior procedând la fel cu fluturașii B și C¹².

Rezultate

Una dintre cele mai importante constatări ale studiului nostru este aceea că subiecții consideră ininteligibile textele fluturașilor. Astfel, 85 de procente din ansamblul persoanelor incluse în eșantion nu înțeleg textul fluturașului A, ceva mai mult de trei sferturi (76%) nu înțeleg textul fluturașului B, iar 92%, adică 9 din 10 subiecți, nu înțeleg textul fluturașului C. Procentele celor care consideră mesajele deranjante sau foarte deranjante sunt și ele extrem de mari: fluturașul A - 75%, fluturașul B - 71%, fluturașul C - 82%. În plus, mesajele nu stimulează decât un număr mic de subiecți să acceseze, pentru mai multe informații, pagina web menționată pe fluturași: pentru fluturașul A procentul celor care au răspuns că intenționează să acceseze site-ul este de 21%, pentru textul B - 28%, textul C - 15%.

Construită ca indice cu ponderi egale al factorilor cognitiv, afectiv și comportamental, atitudinea față de mesajele fluturașilor este acut nefavorabilă, confirmând astfel ipoteza H1: 80% din populația studiată are atitudini negative față de fluturașul A, 75% față de fluturașul B și 85% față de fluturașul C.

De asemenea, interpretarea datelor culese validează ipotezele H2 și H3 ale cercetării noastre: (a) 82% dintre cei intervievați nu au încredere în cel care a conceput fluturașul A și 67% nu au încredere în instituția care găzduiește fluturașul A, (b)

¹² Pentru a evalua mesajele, persoanele chestionate au primit fluturași originali. Numele instituției care a proiectat și emis fluturașii nu a fost dezvăluit.

72% nu au încredere în cel care a conceput fluturașul B și 56% nu au încredere în instituția care găzduiește fluturașul B, (c) 86% nu au încredere în cel care a conceput fluturașul C și 74% nu au încredere în instituția care găzduiește fluturașul C.

Pentru testarea ipotezelor H4 și H5 (descrierea relațiilor dintre variabilele „atitudine față de fluturași” și „încredere în agentul emițător al fluturașilor”, respectiv „atitudine față de fluturași” și „încredere în instituția gazdă a fluturașilor”), am comparat valorile calculate ale coeficienților de corelație simplă (Bravais-Pearson) cu valorile semnificative, extrase din tabela de corelație statistică. Pentru eșantionul nostru de 101 subiecți și caracterul de relație bilaterală între variabile, valoarea critică a coeficientului de corelație simplă este de 0,1956, corespunzător probabilității de respingere a ipotezei de nul de 95% și de 0,2552, corespunzător probabilității de respingere a ipotezei de nul de 99%¹³.

Tabelul 1 Matricea corelațiilor dintre atitudinea față de fluturașii de promovare și încrederea în emițătorul mesajelor, respectiv atitudinea față de fluturașii de promovare și încrederea în instituția care găzduiește fluturașii

		Încrederea în emițătorul mesajului	Încrederea în instituția gazdă a fluturașilor
Atitudinea față de fluturași	Fluturașul A	,458*	,333*
	Fluturașul B	,394*	,278*
	Fluturașul C	,489*	,364*

* valoare semnificativă pentru o probabilitate de respingere a ipotezei de nul de 99%

¹³ Valori citite în tabelul coeficienților de corelație: [online]. [accesat 2 aprilie 2015]. Disponibil pe Internet: <http://capone.mtsu.edu/dkfuller/tables/correlationtable.pdf>

Valorile calculate ale coeficienților de corelație simplă, prezentate în tabelul 1, sunt mai mari decât pragul critic determinat din tabele, sprijinind eliminarea ipotezelor de nul pentru ambele relații și pentru toți fluturașii. Putem afirma astfel că ipotezele H4 și H5 sunt confirmate: există relații semnificative statistic atât între „atitudinea față de fluturași” și „încrederea în agentul care i-a emis”, cât și între „atitudinea față de fluturași” și „încrederea în instituția care găzduiește fluturașii”.

Odată corelația pusă în evidență, ne-am interesat de intensitatea ei, în termeni statistici, de ponderea dispersiei unei variabile justificată de dispersia celeilalte variabile. Calculând coeficienții de determinare, am constatat că atitudinea față de fluturași justifică aproximativ o cincime (21%) din dispersia încrederii în instituția care i-a emis, pentru discuția fluturașului A. De asemenea, justifică 15,5% din dispersia încrederii pentru fluturașul B și chiar 24% din dispersia încrederii pentru situația pusă de fluturașul C. Comparând cu scala lui Jacob Cohen de interpretare a magnitudinii relației dintre variabile, constatăm un efect de variație moderat spre puternic pentru toate cele trei mesaje, cel mai mare fiind pentru fluturașul C.¹⁴

În ceea ce privește relația dintre atitudinea față de fluturași și încrederea în instituția gazdă, coeficienții de corelație sunt mai mici decât cei calculați pentru raportul „atitudine față de fluturași” – „încredere în emițător”. Totuși, doi dintre ei, cei care descriu situația mesajelor A și C, au valori mai mari de 0,3, ceea ce înseamnă, conform lui Cohen, efecte moderate. Calculând coeficienții de determinare constatăm că, pentru fluturașul A, 11% din variația valorilor variabilei „încredere în bibliotecă” este determinată de variația valorilor variabilei „atitudine față de fluturași”,

¹⁴ După statisticianul și psihologul american Jacob Cohen, un coeficient de corelație mai mare de 0,5 indică un efect puternic între variabile, un coeficient situat între 0,5 și 0,3 un efect mediu, între 0,3 și 0,1 un efect mic, iar un coeficient mai mic de 0,1 este semnul unui efect nesemnificativ. Conform: COHEN, Jacob. A power primer. În: *Psychological Bulletin*, 1992, nr. 112, p. 158.

pentru fluturașul B 8%, iar pentru fluturașul C 13%, ponderi importante, demne de luat în seamă. Cum era de așteptat, legătura dintre variabilele „atitudine față de fluturași” și „încredere în agentul emițător” are gradul de tărie a asocierii mai mare decât cel dintre variabilele „atitudine față de fluturași” și „încrederea în instituția gazdă a fluturașilor”.

Motivația realizării unui instrument de promovare este dublă: (i) de a-i determina pe potențialii clienți să fie conștienți de serviciul promovat și (ii) de a-i influența să-l folosească. Pentru a atinge aceste obiective, toate aspectele mesajului - formă, structură, conținut - sunt importante. Publicul-țintă al concursului *Azi n-am fost la bibliotecă!* a fost comunitatea elevilor de liceu din România și, la prima vedere, orice discuție despre materialele de promovare trebuie purtată în raport cu acest grup. Situația este, însă, mai nuanțată fiindcă: (1) instituția organizatoare nu e menționată pe fluturași, (2) în cuprinsul fluturașilor se face referire la bibliotecă și la carte, (3) fluturașii sunt expuși la bibliotecă. Reunirea acestor trei elemente face legitimă întrebarea dacă nu cumva promovarea concursului produce efecte și în alte grupuri decât cel al publicului țintă, interesul nostru mergând către cel al utilizatorilor bibliotecilor.

Fundația IREX România, coordonatorul proiectului, a ales pentru fluturașii de promovare un limbaj inedit, practic a ales să codifice mesajul folosind un sistem de simboluri care probabil exercită o anumită atracție, însă, așa cum studiul nostru a dovedit, blochează accesul utilizatorilor bibliotecii la idee. Utilizatorii percep fluturașii ca pe niște cartoline absconse, iar această atitudine negativă se răsfrânge și asupra percepției emițătorului, prin scăderea încrederii în el. Rolul de gazdă a fluturașilor (chiar dacă pasivă) jucat de bibliotecă în acest proiect se traduce, de asemenea, în știrbirea încrederii publicului în ea. Iată efectul pervers al promovării proiectului *Azi n-am fost la bibliotecă!* în bibliotecile publice! De ce ar fi importantă încrederea? Fiindcă de ea se leagă o multitudine de atitudini și conduite esențiale ale

utilizatorilor, printre ele atitudinea de apreciere a bibliotecii, comportamentul de frecventare a bibliotecii, de implicare în îmbunătățirea serviciilor etc.

Bibliografie

1. BLUMER, Herbert. *Symbolic interactionism: perspective and method*. Berkeley: University of California Press, 1986. 208 p.
2. BOUDON, Raymond. *Texte sociologice alese*. București: Humanitas, 1990. 383 p.
3. BRAITHWAITE, Valerie; LEVI, Margaret (ed.). *Trust and Governance*. New York: Russell Sage Foundation, 1998. 386 p.
4. COHEN, Jacob. A power primer. În: *Psychological Bulletin*, 1992, nr. 112, p. 155-9.
5. EAGLY, Alice H.; CHAIKEN, Shelly. *The psychology of attitudes*. Forth Worth: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers, 1993. 794 p.
6. ENACHE, Ionel. *Marketingul în structurile infodocumentare*. București: Editura Universității din București, 2006. 208 p.
7. PALMER, Adrian. *Principles of Services Marketing*. Londra: McGraw-Hill Publishing Company, 1998. 345 p.
8. ZAMFIR, Cătălin; VLĂSCEANU, Lazăr (coord.). *Dicționar de sociologie*. București: Babel, 1998. 753 p.

Referințe web

1. *Concursul „Azi n-am fost la bibliotecă!”*: [online]. [accesat 2 aprilie 2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.15-25.ro/biblionet/>
2. *Tabela coeficienților de corelație*: [online]. [accesat 18 aprilie 2015]. Disponibil pe Internet: <http://capone.mtsu.edu/dkfuller/tables/correlationtable.pdf>

„Informația se valorizează numai în raport cu o incertitudine, cu o nevoie, cu o modalitate de implicare într-un proces, într-un mod de finalizare a unei acțiuni. Valorizarea informației nu se încheie, de fapt, niciodată, este potențial, permanent deschisă, dacă fenomenele care au marcat o anumită etapă de valorizare se continuă în alte procese sau apar situații care implică o altă treaptă de valorizare.”

Jon Stoica

(Scurtă introducere la o enciclopedie a informației, 2010, p. 9)

ROVING REFERENCE SERVICES: EXPERIMENTING TO BETTER ASSIST USERS

Hermina G. B. Anghelescu

Introduction

When it comes to reference services, today's librarians have many competitors. Book stores and Internet-based resources such as Amazon, Wikipedia, and Google have changed the information-seeking behavior of library users. Traditional reference service provided at the physical desk is becoming a thing of the past. The evolution of technology has prompted librarians to reexamine the way they interact with users and to experiment with new models for satisfying users' information needs and expectations. One of these new methods is roving reference – librarians venture into the library or even into the community to offer users assistance. To better understand roving reference, first the history of reference services and the reference desk service model, along with the issues associated with this model, will be explored. After establishing this background, roving reference and its strengths, weaknesses, and technologies will be examined. Finally, successful implementations and future trends will be delved into.

Development of reference services and the reference desk service model

In order to gain a fuller understanding of the roving reference service model, it is important to look at the history of reference services, in general, and early reference service models, in particular. Exploring the development of reference and the drawbacks of the reference desk model provides a background

which will be built upon to ensure a thorough coverage of roving reference.

Reference has not always been a service offered by libraries, academic or public. In the proceedings of a conference of librarians in 1853 which offered “a cross-section view of library opinion in the middle of the century,” it is clear “that the idea of reference work had not yet come within the orbit of librarians’ concerns” (Rothstein, 1953, p. 10). In fact, it would be some time before the idea of reference services came about. Reference is first spoken about and developed in Samuel Green’s paper, “The desirableness of establishing personal intercourse and relations between librarian and readers in popular libraries,” which was presented at the 1876 conference of librarians (Rothstein, 1953, p. 12). In his paper, Green suggests that the librarian “should encourage [readers] to make their difficulties known to him and be willing to assist them, if necessary, with their investigations” and, furthermore, that “it was not enough to send such people to the catalog, for they were unskilled in its use” (Rothstein, 1953, p. 12). Instead, the librarian should assist users with their research and steer them toward better sources. After the 1876 conference and Green’s paper, many librarians agreed with Green, and university and public libraries alike soon began developing their own reference services. For example, the Boston Public Library established a full-time reference position in 1883, and they were the first to do so (Deng, 2014). Other libraries followed suit, and “it took less than two decades, between 1876 and approximately 1893, for this rather obscure phenomenon to become common practice and the norm” (Deng, 2014, p. 255).

As for the particular service model of the reference desk, it is unknown “just when the reference desk came to be the point of contact for help from a librarian” (Miles, 2013, p. 320). It is known, however, that by 1886 the St. Louis Public Library was using the term “desk” to denote the location “where the library assistant answered questions, and by the early 1890s the term information

desk was being used” (Miles, 2013, p. 320). Since the reference desk became the primary service model, it has been a staple in libraries. Only fairly recently has the reference desk model been questioned.

Issues with the reference desk service model

As Bell (2007) so concisely put it, “All indicators suggest it is time to rethink reference” (p. 2). The reference desk has been the primary mode of reference service since the 1880s, and the world has changed dramatically since then, especially with regard to technological developments. The reference desk model is still used because many of its strengths are relevant, but there are also a number of issues with this service model. Some of the reference desk’s “disadvantages include inflexibility in the use of library staff, duplication of effort, lack of accountability, high cost, and reinforcement of the image of librarian as clerk” (Agosto *et al.*, 2011, p. 236).

Librarians or library paraprofessional staff who are scheduled for the reference desk are tied to that reference desk during the duration of their reference shift. While they may be able to walk away from the desk for very short periods of time, it is not advised since it could waste users’ time as they wait at an empty desk or it could mean that users go without asking their questions entirely as they bypass the unstaffed desk. Staff, therefore, cannot do work that requires them to visit other areas of the library. Furthermore, it may be argued that library staff can do projects at the reference desk, but this may give the impression of poor customer service as desk staff look engaged in other work. In fact, users may feel that they are interrupting important librarian work if they approach the reference desk and ask their questions. Thus, reference staff may rarely be able to do alternative work while they are tied to the reference desk waiting for users to approach with questions or comments. The reference desk model

is an unproductive model in terms of the flexibility of the use of librarians and paraprofessionals.

Another issue that comes along with library staff being tied to the reference desk is that of cost. Bell (2007) points out that libraries “still schedule their professional librarians, often supplemented by support staff and student workers, to sit at the reference desk for dozens of hours weekly” (p. 1). He goes on to say that “on an economic basis alone a case could be made that this is a grossly inefficient way to serve the community” (Bell, 2007, p. 1). Staff are often scheduled at the desk, and as previously mentioned, they may be unable to do much other than wait for the desk to be approached. This means that the reference desk model may be inefficient, not only in terms of staff use but also in terms of budget. The reference desk is often something that is seen as essential, but with many libraries facing tight budgets and allocation issues, perhaps new service models can address this issue.

A further drawback of the reference desk model is that it may be in an inconvenient locale for users. Bell (2007) argues that library users will often think of questions or come up against issues while in the stacks or studying at a library table or computer station. He says that “those users are more likely to just go without assistance rather than stop their activity to go to the reference desk” (Bell, 2007, p. 3). It may be inconvenient for them to walk from one library area to another with their question. Sometimes they may decide that their question is not quite important enough to traverse the library, especially a large library, and approach the reference desk, if the user even knows where the reference desk is in this particular library. Furthermore, library study space and computers can be highly sought out, especially if there are a limited number of outlets or computer terminals. Users may be reluctant to pack up their materials (thefts can often be a concern), give up their prime study area, and visit the reference desk to ask questions. The reference desk cannot be in all the

locations that users will have questions, and users will often go without reference assistance as they deem it not worth the effort.

In addition to the inconvenience of stopping their activity to visit the reference desk, another issue with this service model is that the reference desk can be seen as a barrier and perhaps intimidating to library users. O’Gorman and Trott (2009) argue that “cultural norms or other concerns may make users less likely to approach a librarian who is behind a desk” (p. 333). The desk then becomes much more than just a desk; it separates the library staff member and the user entirely, and the user is negatively affected because he or she does not feel comfortable voicing questions.

Finally, “The biggest problem with traditional reference service has to do not with the model, but with changes in the world around the reference librarian” (Miles, 2013, p. 321). So many new technologies have been developed since the implementation of the reference desk model. Users are unlikely to go through the trouble of abandoning their study space and attempting to approach an intimidating desk if there is a perception that the answers to their questions are just a few taps away on a tablet or smart phone. It is time to use these new developments in technology to address some of the concerns with the reference desk model.

Keeping reference services relevant by roving: the benefits and drawbacks

Since the development of reference services in libraries, the reference desk model has dominated, but the concerns with this service model have been recognized by many, as noted. As libraries move forward, new service models are being explored. Rothstein (1953), in attempting to understand the definition of reference work, says that “there is seen to be a general agreement that the essential feature of reference work is the personal assistance given by the librarian to individual readers” (p. 9). He then points out that “it is significant also that these definitions do not say anything about

reference books or reference rooms, the implication being that these are not indispensable for reference work" (Rothstein, 1953, p. 9). Libraries and librarians, as long as they are meeting the needs and expectations of their users, are free to explore new reference service models. In fact, the constantly increasing amount of information available from an expanding number of quality sources in a variety of formats demands that librarians experiment with new reference service methods to provide users with the most effective service possible and to avoid becoming obsolete. This is especially true as technology advances and creates new options for unchaining reference services not only from the reference books and reference rooms that Rothstein writes about but also from the desktop computers and wired Internet connections of the reference desk model. Libraries may not be quite ready to embrace the "removal of the physical reference desk entirely" (Smith and Pietraszewski, 2004, p. 254), but they have begun experimenting with also providing virtual reference services through instant messaging, chat, and video conferencing, as well as providing roving reference. What roving reference entails varies from library to library, with some librarians simply roaming within the library building and other librarians embedding themselves within the population they serve.

The necessity of exploring novel techniques for reference services is made even more apparent by the oft-cited fact that reference desk questions are suffering from a startling decline while virtual reference usage is rapidly increasing (Brown *et al.*, 2011; McCabe and MacDonald, 2011; Smith and Pietraszewski, 2004). This fact demonstrates that users still need reference assistance, but they want it on their own terms. With regard to the reference desk model, McCabe and MacDonald (2011) point out that the "use of reference services is largely dependent upon the patron approaching the desk, a form of passive librarianship," and librarians must take an "active approach" to meet today's users' needs (p. 2). A roving reference service model addresses many of

the concerns associated with the reference desk model, and it results in benefits and drawbacks of its own.

Roving reference extends librarians' reach

Regarding roving reference, "The simple act of roaming has the potential to reinvigorate reference services as a whole, by forcing librarians out of their comfort zones, and allowing them to reach patrons at their point of need" (McCabe and MacDonald, 2011, p. 1). Interactive reference services increase the likelihood that the exchange is "rated as personalized or beneficial to users" (Brown *et al.*, 2011, p. 11), and a roving librarian is better able to provide "in-depth help on an individual basis" (Smith and Pietraszewski, 2004, p. 250). However, providing this "in-depth help" can require additional time and "the amount of time invested in roving or embedded reference services cannot always be seen as equaling the number of patrons served (Ismail, 2010; Wong and O'Shea, 2004)" (Brown *et al.*, 2011, p. 4). Further, not all times or locations are conducive to providing roving reference services, and this should be kept in mind when developing a roving reference schedule. Incorporating active, roving reference into the provision of reference services can be a positive extension of reference services since it shows users that the librarian is proactively seeking out users who might need help and is dedicated to assisting them in finding information.

Roving "gives librarians ample opportunity to reach the elusive patron who avoids the reference desk and its services" (McCabe and MacDonald, 2011, p. 3), whether, as previously noted, for simple physical reasons such as losing a workspace, for anxiety reasons such as a fear of this communication barrier or the sensitive nature of an inquiry, or for other reasons (Pitney and Slote, 2007). Roving reference also provides librarians with the opportunity to assist users who avoid approaching the reference desk for fear of appearing uninformed (Brown *et al.*, 2011). Coming out from behind

the reference desk makes the librarian more approachable for users, which makes a positive library experience more likely.

However, the benefits of meeting users at their point of need are countered by the fact that “while a stationary librarian may never reach a stationary student, those with the need for a librarian may have quite a difficult time locating a moving target” (MacDonald and McCabe, 2011, p. 2). This drawback has been addressed in various ways by different libraries, such as by having some sort of paging method in place to alert the librarian that a user is seeking assistance or by having name tags or special uniforms.

Roving reference enables librarians “to utilize their professional expertise (Kramer, 1996), as well as keep up to date with new resources and learn how patrons deal with the technology (Bregman and Mento, 1992)” (Smith and Pietraszewski, 2004, p. 250). Being out on the library floor provides librarians with an opportunity to refamiliarize themselves with their libraries and witness firsthand how the library functions for users. However, this visibility also exposes librarians to non-reference questions, and this was often a complaint about roving reference (Brown *et al.*, 2011).

Roving reference and communication challenges

Personality differences can make staffing roving reference a challenge for libraries. Libraries implementing roving reference may encounter staff reluctance (McCabe and MacDonald, 2011). Some personality types may find roving to be stressful, and it is crucial that roving staff be comfortable with providing this type of reference service. In this regard, Brown *et al.* (2011) saw that “some staff found engaging with the users easy because it fit naturally with their personal approach while others struggled to find ways to connect; this is not uncommon nor a reflection on professionalism” (p. 12). In fairness, it should be noted that “roving creates an enormous change for staff as it calls for a different perspective on staff roles on the public floor” and “involved changing long-standing patterns of

patron interaction” (Pitney and Slote, 2007, pp. 55-56). Roving reference interactions can require interpersonal skills not developed by working at the reference desk. Given librarians’ commitment to lifelong learning and providing quality service, it is stressed that “develop[ing] a personal plan to help improve customer interactions[,] may be the key to instituting a successful roving service. We’ve learned that roving requires a personal commitment by staff to extend themselves to patrons throughout the library” (Pitney and Slote, 2007, p. 59). As with any new skill, staff must practice roving in order to improve, and staff growth and development are beneficial in any setting.

Staff face further communication challenges with approaching users when performing roving reference. Brown *et al.* (2011) explain that “rovers, [*sic*] in general found it easy to approach patrons in the stacks or at computer terminals but more difficult if someone seemed to be concentrating or doing non-library activities” (p. 8). When discussing their experience, Smith and Pietraszewski (2004) state that “the roving strategy underestimated the need to consider the interpersonal dynamics of the roving reference interface. Additional thought needs to be directed toward ‘welcoming behavior’ and/or other effective means of offering the service without intruding upon the patron’s space” (p. 253). Proper reference interview behavior must be applied when performing roving reference duties, just as with reference desk questions. A friendly demeanor, exhibiting welcoming behavior such as making eye contact, smiling, and active listening, and an air of availability will make users more comfortable and open to accepting assistance.

Roving reference and efficiency

An unfortunate result of providing roving reference, given libraries’ limited budgets, is that it necessitates an increase in staffing levels when a staffed reference desk is also provided (Smith and Pietraszewski, 2004). It was found that requiring

librarians staffing the reference desk to also roam “during peak service hours proved impractical” because “the reference desk was too busy to allow for proper staffing of chat and did not allow librarians to roam the library” (McCabe and MacDonald, 2011, p. 13). If additional staff are not scheduled, roving reference results in an increased workload for staff who are often already overworked, since “the implementation and execution of roaming services require extensive planning, taking service hours, location, approach, evaluation, technology, training and staffing into consideration” (McCabe and MacDonald, 2011, p. 2).

However, methods for increasing library efficiency can be explored, since a roving librarian can function as “a back-up librarian on the virtual reference queue during busy times . . . without adding additional staff” (Lotts and Graves, 2011, p. 219). Another example of workflow improvement is ready reference help points – users can walk to shelves or stands where tablets are mounted and help themselves with online searches. Further, roving librarians, given adequate training, can also function as a deterrent to disruptive behavior (Pitney and Slote, 2007), and staff can tidy their libraries as they roam.

Roving reference and technology

A commonly cited challenge encountered with roving reference is that some staff are reluctant to learn tablet technology, “feeling uncomfortable with the iPad as a replacement for a traditional laptop” (Lotts and Graves, 2011, p. 219). Staff must be trained in using the new technology before starting roving reference shifts, and this is an advantage because a technologically literate staff is a necessity for libraries. Users often approach librarians for help with their personal technology, and librarians should know enough about it to be able to assist them. In this vein, librarians can use tablets to demonstrate how to navigate the library’s website, how to search for books, and how to download e-books and e-magazines. While the use of tablet technology

allows librarians to carry reference tools with them rather than be tied to the reference desk, the technology does present some challenges, such as multitasking limitations, touch screen fragility and usage difficulties, software incompatibility with mobile technology, and issues with the wireless signal.

Another benefit of using tablets, particularly iPads, is that they draw everyone's interest. Lotts and Graves (2011) state that "the iPads give the impression that the librarian is technically accessible and 'cool'" (p. 219). McCabe and MacDonald (2011) agree, noting that "using iPads made marketing the service to students very easy. Using new technology that the students wanted to see and use was perfect" (p. 4). A desire to experiment with tablet technology may also serve as an incentive for some librarians to participate in roving reference programs (McCabe and MacDonald, 2011).

Roving reference and users' perceptions

Overall, users' attitudes toward and experiences with roving reference were positive. Bringing librarians out from behind the reference desk increases users' perceptions of having an interactive library experience and serves to extend their understanding of library resources. Users reported that without roving reference they would have continued on their own, used what they already had, changed their topic, sought assistance, or even given up (Brown *et al.*, 2011). Libraries must be innovative if they are to survive, and making librarians and library services more visible by roving to meet users' reference needs and expectations is a productive way to illustrate how relevant libraries still are today.

iPads in the library: using technology to enhance roving reference

Technology offers new opportunities for roving reference librarians to effectively interact with library users. Supplementing

roving reference with electronic devices such as iPads can improve workflow, reference services, and interaction with users (Solorzano, 2013). As mentioned previously, mobile devices are exceptionally useful roving tools – there is no need for librarians to find a desktop to log in to before answering a user’s question. More importantly, approaching the users allows librarians to meet them at the point of need (Sullivan, 2014). With technology in hand, roving librarians can access the library’s catalog and other online resources and databases; this saves users time and effort as there is no need for them to go to the reference desk and ask for assistance. May (2011) argues that “a librarian walking through the stacks may seem available to answer questions in a way that someone working at a desk may not. When that librarian has a mobile catalog in his or her hand to aid in answering the customer’s queries, the interaction is that much more useful” (p. 14).

Apple’s iPad as the preferred mobile device for roving reference

Renick and Spencer (2012) share the results of a survey they performed among eighteen libraries that are members of the Association of Southeastern Research Libraries (ASERL). The libraries were asked if their public service librarians used tablet computers and/or smart phones (such as iPhones, iPads, iPod touches, Samsung Galaxy Tabs, or similar devices) in their reference services and which device they preferred (Renick and Spencer, 2012).

Apple’s iPad turned out to be the most popular mobile device among the surveyed libraries. Renick and Spencer (2012) point out that “100% (12) responded with iPads, 16.7% (2) responded with iPhones, 8.3% (1) responded with iPod touches, and three responded with other devices. The responses for ‘other’ included one response each for iPad 2, personal smart phones, and Motorola Xoom” (p. 22).

Research on electronic devices demonstrates that most libraries prefer to use Apple’s iPad because there are not many

other companies that have developed tablets with similar affordability and ease-of-use. A review of the Motorola Xoom Android Tablet notes that “it’s expensive, heavier than the iPad 2, and novice users may balk at Android’s read-the-manual attitude” (Renick and Spenser, 2012, p. 22).

Roving reference accompanied by tablet computing has been around for several years, but tablet computers have not always been the ideal roving tool because of their bulkiness, lack of sufficient battery life, and slow start-up times (MacDonald and McCabe, 2011). However, when Apple launched the iPad in 2010, according to MacDonald and McCabe (2011), it quickly became the roving librarian’s best friend. The iPad functions similarly to a smart phone, weighs only 1.5 pounds, has a screen of 9.7 inches, has a battery life of 10 hours, and has an affordable price. Further, audio and visual push notifications inform librarians when they are needed (MacDonald and McCabe, 2011). While Apple’s iPads are not a complete replacement for desktop and laptop computers, they are the preferred roving tool based on their portability, flexibility, long battery life, and multiple functions including mobile catalogs, web browsers, e-book readers, and music players.

Customizing iPads to meet operators’ needs

Sullivan (2014) points out that iPads come with default apps – Safari, iTunes, Camera, Photos, Videos, YouTube, FaceTime, and iBooks, to name a few; however, libraries can purchase specific apps that would accommodate the needs of their users. Kouker (2013) provides a list of iPad apps that represent a good starting point for roving reference – Google apps, Chalk Board, World Factbook, Evernote, Wikipanion, Dragon Dictation, Dictionary, Dropbox, Nook, Jumbo Calculator, Kindle, PDF Reader Pro, iSSRN, and EBSCOhost. However, iPad apps are constantly updated and new apps are launched all the time; therefore, roving librarians need to modernize their iPads with relevant apps based on the needs of users.

Selecting the right apps is extremely important, and it needs to be based on the library's individual requirements, but perhaps the most important iPad app is the web browser because the librarian needs access to the library catalog and other electronic resources. MacDonald and McCabe (2011) suggest a variety of web browsers for iPads – Apple's Safari, iCab mobile, Life browser, and Perfect Browser. They favor Perfect Browser because it offers "tabbed browsing, easy access to bookmarked pages and appears to render library resources such as EBSCO databases very well. As an added bonus, Perfect Browser offers VGA-out support for displaying webpages through a projector, a necessity if librarians wish to use the iPad in classroom instruction" (MacDonald and McCabe, 2011, p. 3).

Another helpful tip for roving librarians is to customize the home screen of their devices by creating shortcuts to the library's website and other useful electronic resources; this enables them to provide faster reference searches and readers' advisory assistance (Sullivan, 2014). Inevitably, libraries are benefiting from technological developments as electronic devices are becoming more efficient and user-friendly. Library vendors including SirsiDynix, Innovative Interfaces Inc., and The Library Corporation have launched interfaces that make it possible to use an electronic device to perform different tasks such as roving reference, weeding books, and signing up new cardholders (Enis, 2015).

Well-trained staff as the key element for effective roving reference with iPads

As mentioned, one of the greatest benefits of using iPads as roving reference tools is that librarians are not tied to a desk or computer. Users may not always stop at the reference desk to seek assistance when they have a question, or if they ask, they might end up asking a library employee who is not qualified to provide the most relevant answer. It is important to note that roving reference needs to be wisely planned, and the right staff must be

selected and trained to participate. They must possess technology skills and receive formal training on using iPads, as well as demonstrate confidence, helpful attitudes, and knowledge of the library resources when approaching users.

In 2011, library staff at the Boise Public Library experimented with providing roving reference using iPad technology. Librarians were given iPads with the same features and functions; however, this one-tablet-fits-all method was not very successful, even though the librarians reported several advantages of using iPads for roving reference (May, 2011). As mentioned, the iPads should ideally be personalized based on the work habits of the librarians who use them as roving reference tools. The devices should be loaded with apps, bookmarks, and programs that suit the needs of library users and the work preferences of the roving librarians (Enis, 2015).

In addition, before attempting to use an iPad as a reference tool in front of users, librarians need to be familiar with the device in order to provide high-quality customer service, and developing library staffs' technological skills was previously noted to be a benefit of roving reference programs. According to Evans (2014), "you do not want to lengthen or complicate their search due to your own frustration with a device; instead, your goal is to add ease and speed to the search process for your users" (p. 10). According to studies, there are several ways librarians can be trained on using iPads for roving reference. Formal training sessions, operation manuals, and hands-on practice with iPad technology are among the most popular training methods (Renick and Spenser, 2012). However, at some libraries "the full potential of iPads had not been realized because their library had only given iPads to a select number of the librarians" (Renick and Spenser, 2012, p. 24). Providing all public service librarians with iPads or giving all librarians equal opportunities to experiment with iPads could resolve the issue (Renick and Spenser, 2012). Given the

constantly changing technological environment, libraries and library staff must strive to keep current or risk becoming obsolete.

Success concepts in action

New technology and improved training have given the roving reference model a push forward, as has the positive feedback and results reported from libraries adopting this mobile, adaptable approach. The roving model has gained popularity as more libraries find that this change has led to improved interactions and energized staff. As the data from these early adopters comes in, other libraries are making plans to follow in their footsteps and move forward into a new era of reference service.

Success concept: the Information Commons

One of the first steps often considered to modernize library services involves connecting the reference island with the busier congregation points. Rotch Library at MIT used this approach to combine their reference and circulation desks into a single point of service. Their original setup was a classic reference island model which was completely separated from the rest of the library, including the busy circulation desk (Lee *et al.*, 2010). Bringing the reference staff out into the service area of the library increased visibility and was far more convenient for users.

While some libraries proactively changed their desk models, thinking toward the future, other libraries did so for budgetary reasons at first, as when Regent University Library combined their circulation and reference desks into a single Access Services area, aided by roving librarians serving on-call rotations from their offices (Lee *et al.*, 2010). The creation of an Information Commons or a shared service desk is often the first step toward full roving reference models. It is also an easier adjustment for staff since desk interactions are still part of the norm. Successful

roving reference buy-in may entail making big changes in these smaller, manageable stages.

Success concept: moving off-site

One successful approach to implementing roving reference in stages is to first take librarians to where the action is and assess interest and need. Towson University Library, located in Baltimore County, serves over 20,000 students: the library's challenges include providing service to students with busy schedules and little time for appointments and often the inability to physically visit the library proper. Towson developed a roving reference service which brought staff off-site to the user's point of need: this is one model well-suited to academic libraries, sometimes referred to as "inquiry support in social environments" (Sharman and Walsh, 2012, p. 29). One librarian at Towson holds sessions in a student café during lunchtimes; another librarian brings her services to a technology lab or to private appointments at sites specified by either students or faculty. A benefit to this program soon evidenced was user multitasking; at a café reference session, students were able to fit in a quick lunch while getting research help. This flexibility provides a fresh perspective to the library's role in student life.

An unexpected outcome in the Towson case was candor: users at point-of-service reference are more likely to speak frankly, ask tougher questions, and bring up controversial or sensitive topics. Bringing librarians and users together without barriers increases everyone's comfort level and their willingness to communicate openly and honestly. Holmes and Woznicki (2010) note that "proximity and familiarity do make a difference" in open and honest communication (p. 584).

Texas Tech University took the concept of inquiry support in social environments in a similar direction: they created a roving reference cart which they took to public commons areas to promote the library and reference services. Users reacted warmly

to the service, asking all the typical directional questions and discovering that they could get research help on the go, as well as referrals to further study (Henry *et al.*, 2012).

These first off-site attempts may not always be successful; Huddersfield Library encountered some hurdles when they built a stall near existing benches at a student commons. They expected users would drop in with questions near their social congregation points, but this was not the case. Much like the reference desk island, the stall put up a barrier between users and staff. Librarians solved this by leaving the stall and approaching users directly, but they were hindered by tablets unsuited for the task. Better technology came along in the form of iPads and Android tablets, and the second wave of services proved that emphasis on moving to the user rather than waiting for a visit was the best method (Sharman and Walsh, 2012).

Success concept: harnessing technology

Technological innovation is a strong factor in the success of these initiatives. Unlike more recent roving reference models, Towson Library started its roving reference service using their available laptop technology, as well as relying strongly on printed handouts for attendees. This was not ideal, but it was still a starting point. Texas Tech University, in comparison, introduced new technologies at the outset. They promoted their Personal Librarian service by filming video segments where staff introduced their fields of interest – in “marketing the librarian as a person,” Texas Tech hoped to forge a fresh connection between the librarian and the user (Henry *et al.*, 2012, p. 399). In areas of the library with no service desks, QR code signs were deployed so users could scan and access librarian contact information to initiate a roving reference session or access the library chat service. The idea was to use this technology to further connect the user with services, but unfortunately usage of the QR signs remained

low – a sign that early adoption of technology does not always guarantee a success story.

Texas Tech was also an early adopter of iPad and wireless technology to enable roving reference: in 2008, they first attempted to initiate such a program but found the wireless signal was not strong enough to move freely about campus. By 2010, the infrastructure had improved, and librarians moved out armed with iPads, a mobile cart, and an eye-catching marketing scheme. Librarians found that, as at a reference desk, questions ranged from the normal directional questions to topic-specific research. The difference was the exposure for the library and the improvement of service to the users: students loved it, and they even came up with suggestions such as adding a printer to the cart. This illustrates that an early experiment answered a real need and could be even more successful with advances in technology since initiation (Henry *et al.*, 2012).

Success concept: creative marketing

A successful roving reference initiative should begin with creative marketing. The evaluation stage of Huddersfield’s Roving Librarian project included giveaways such as bags to tempt students to visit the drop-in sessions at the student café (Sharman and Walsh, 2012). Towson University favored a mixed media approach to promotion: web pages, targeted emails to course instructors and students, physical posters at sites where point-of-service sessions could be held, and a wider net of meetings, blogs, newsletters, and social media were employed. Texas Tech outfitted their roving cart with a splashy logo, and there were matching T-shirts for staff. Likewise, Huddersfield developed a “retro” logo meant to evoke the idea of the old-school library married with new technology; the new logo was then sent out via social media outlets with the dates and times the roving librarians would be available. They also branded their website and their tablets with the logo, feeling that a “distinguishing brand” would

help users associate roving with the library in an out-of-context situation (Sharman and Walsh, 2012, p. 31).

Finally, understanding your customer base is a key ingredient to successful roving reference marketing and implementation. Learning from some initial disinterest by users, Huddersfield Library developed a three-question survey presented to students after each reference interaction: their results illustrate that “after an encounter with one of our roving librarians [users] were more likely to use either the physical or virtual resources of the library” (Sharman and Walsh, 2012, p. 33).

The future: trends and ideas

Early efforts in roving reference have proven that this service model is adaptable, marketable, and in demand. Technology has also improved greatly, as has staff buy-in to these ideas. The future holds even more promising ideas for roving reference and iPad use in libraries. Peter Sprenkle of Waukegan Public Library is an example of a roving reference librarian embracing technology: each day he leaves the reference desk and office and roams the library, offering on demand help to users and staff alike. He also exemplifies the innate adaptability of many librarians: starting his career before the Internet arrived, he has embraced technology changes since that seminal moment and kept current with the times. His advice for staff is to engage in continuous learning, whether it is new software or print resources, and to always “keep an eye out for the latest technology. Your arsenal can never be too big” (Kane, 2011, p. 22).

The future also includes adapting and harnessing the technologies available. Early versions of roving reference used laptops or small mobile devices like the iPod touch, and currently larger and more powerful tablets and iPads are ubiquitous for roving reference, providing lightweight and adaptable connections to data and resources wherever the librarian roams.

As previously noted, one of the key benefits to using these technologies is not just convenience to the staff but the opportunity for staff to become familiar with the mobile devices owned by users (Forbes and Bowers, 2014). One future role reference librarians might take on is reviewing iPad and tablet apps; Hennig (2015) notes that app-store reviews are chaotic and sometimes misleading, and librarians using iPad technologies will be well-placed to lend their experience and book-reviewing skills to evaluate apps and improve the quality of this service for all. In addition, “Checking out iPads to promote the library as a place where students and faculty can learn about mobile technologies and improve their information technology skills” (Sullivan, 2014, p. 233) is another effective use of library resources and helps meet libraries’ goal of providing access to new technologies.

The future also means more opportunity for roving reference in changing spaces. Library architect Lenda Sturdivant relates that new library designs are more cautious of allocating square footage to physical collections, and they are instead integrating both physical collections and larger open spaces to house technology and social activities. Roving reference blends well into this new architecture schemata, especially since this design is “less formal” (Figueroa, 2015, p. 43). Roving reference librarians will be able to easily monitor users in these open spaces and spot users in need of assistance. The concept of lost in the stacks might well become a thing of the past.

Executive Director of the American Library Association Keith Michael Fiels (2015) states that libraries “need to be the place where the newest ideas and technologies are showcased – in short, where people can experience the future” (p. 6). Libraries implementing roving reference and integrating the latest technologies are an essential part of this movement today. With popularity and success stories growing, the future is sure to hold more librarians armed with the latest gadgets venturing into the stacks, the Information Commons, or off-site into the field.

Conclusion

In conclusion, it is important to note that, before initiating roving reference with iPads, librarians must keep in mind their users' needs and expectations, as well as their libraries' abilities. The history of reference services was examined, as were some issues associated with the traditional reference desk model. It was shown that roving reference addresses many of these concerns, and brings its own benefits and drawbacks. Further, it has been demonstrated that one purpose of roving reference is to break the communication barrier between librarians and users, forcing librarians to be more approachable and allowing them to reach users at their point of need.

Incorporating technology tools when providing roving reference is definitely an asset for meeting users' information needs. Portable tablets have been benefiting reference services for several years now; however, roving reference has received a modern makeover and a relevant edge as a result of advances in technology. Researchers show that Apple's iPads are the preferred library roving tools based on their movability, flexibility, lightness, long battery life, and multiple functions including mobile catalogs, web browsers, e-book readers, and music players.

Further, well-trained staff are one of the most crucial elements of effective roving reference with iPads. In addition to technology training, familiarity with iPads, and knowledge of library resources, roving librarians must demonstrate confidence and welcoming attitudes when approaching users. Roving reference with iPads is a much needed extension of the standard reference model, and more libraries have ventured into adopting this innovative method. Libraries have initiated creative methods to popularize roving reference with iPads among users, and the marketing efforts of several libraries were given as examples of successful promotion of the roving reference service model.

Roving reference has proved to be an effective method to improve interaction with library users, to expand library reference services as a whole, and to stay relevant in times when technology has started to dominate the library field as well.

References

1. AGOSTO, D.E., ROZAKLIS, L., MACDONALD, C. and Abels, E.G. (2011), "A model of the reference and information service process: an educators' perspective", *Reference & User Services Quarterly*, Vol. 50 No. 3, pp. 235-244.
2. BELL, S.J. (2007), "Who needs a reference desk?", *Library Issues*, Vol. 27 No. 6, pp. 1-4.
3. BROWN, C., SULZ, D. and POW, V. (2011), "Roving reference with iPads: a study of the use of iPads as technological support and service assessment", paper presented at the World Library and Information Congress: 77th IFLA General Conference and Assembly, 13-18 August, San Juan, Puerto Rico, available at: <http://conference.ifla.org/past-wlic/2011/197-brown-en.pdf> (accessed 4 March 2015).
4. DENG, L. (2014), "The evolution of library reference services: from general to special, 1876-1920s", *Libri: International Journal of Libraries & Information Services*, Vol. 64 No. 3, pp. 254-262.
5. ENIS, M. (2015), "Meet the tabletarians mobile services", *Library Journal*, Vol. 140 No. 1, p. 1.
6. EVANS, R. (2014), "Beyond the e-reader: alternative uses for the iPad in libraries", *Computers in Libraries*, Vol. 34 No. 5, pp. 5-10.
7. FIELS, K.M. (2015), "Welcome to the future - at your library: innovation, libraries, and the future", *American Libraries*, Vol. 46 No. 3-4, p. 6.
8. FIGUEROA, M. (2015), "Forecasting the future of libraries 2015: trends in culture, community, and education point to increased potential for expanding the roles of libraries of all types", *American Libraries*, Vol. 46 No. 3-4, pp. 28-45.

9. FORBES, C. and BOWERS, J. (2014), *Rethinking Reference for Academic Libraries*, Rowman & Littlefield, Lanham, MD.
10. HENNIG, N. (2015), "Writing app reviews", *American Libraries Magazine*, Vol. 46. No. 1-2, p. 26.
11. HENRY, C.L., VARDEMAN, K.K. and SYMA, C.K. (2012), "Reaching out: connecting students to their personal librarian", *Reference Services Review*, Vol. 40 No. 3, pp. 396-407.
12. HOLMES, C. and WOZNICKI, L. (2010), "Librarians at your doorstep: roving reference at Towson University", *College & Research Library News*, Vol. 71 No. 11, pp. 582-585.
13. KANE, L.T. (Ed.), (2011), *Working in the Virtual Stacks: The New Library and Information Science*, ALA Editions, Chicago, IL.
14. KOUKER, A. (2013), "iPad in hand = roving librarians", *Libfocus*, available at: <http://www.libfocus.com/2013/05/ipad-in-hand-roving-librarians.html> (accessed 10 March 2015).
15. LEE, M., Ritterbush, J. and SIVIGNY, R. (2010), "Reference at the commons: a case study", *Reference Services Review*, Vol. 38 No. 1, pp. 81-89.
16. LOTIS, M. and GRAVES, S. (2011), "Using the iPad for reference services: librarians go mobile", *College & Research Libraries News*, Vol. 72 No. 4, pp. 217-220.
17. MACDONALD, J.R.W. and MCCABE, K. (2011), "iRoam: leveraging mobile technology to provide innovative point of need reference services", *Code4Lib Journal*, Vol. 13, pp. 1-7.
18. MAY, F. (2011), "Roving reference, iPad-style", *Idaho Librarian*, Vol. 61 No. 2, p. 14.
19. MCCABE, K.M. and MACDONALD, J.R.W. (2011), "Roaming reference: reinvigorating reference through point of need service", *Partnership: The Canadian Journal of Library and Information Practice and Research*, Vol. 6 No. 2, Special Section, pp. 1-15.
20. MILES, D.B. (2013), "Shall we get rid of the reference desk?", *Reference & User Services Quarterly*, Vol. 52 No. 4, pp. 320-333.
21. O'GORMAN, J. and Trott, B. (2009), "What will become of reference in academic and public libraries?", *Journal of Library Administration*, Vol. 49 No. 4, pp. 327-339.

22. PITNEY, B. and SLOTE, N. (2007), "Going mobile: the KCLS roving reference model", *Public Libraries*, Vol. 46 No. 1, pp. 54-68.
23. RENICK, R. and SPENSER, B. (2012), "iPad innovations in public services: a survey of the use of mobile devices in ASERL reference departments", *The Southeastern Librarian*, Vol. 60 No. 3, pp. 21-27.
24. ROTHSTEIN, S. (1953), "The development of the concept of reference service in American libraries, 1850-1900", *The Library Quarterly*, Vol. 23 No. 1, pp. 1-15.
25. SHARMAN, A. and WALSH, A. (2012), "Roving Librarian at a mid-sized, UK-based university", *Library Technology Reports*, Vol. 48 No. 8, pp. 28-34.
26. SMITH, M.M. and PIETRASZEWSKI, B.A. (2004), "Enabling the roving reference librarian: wireless access with tablet PCs", *Reference Services Review*, Vol. 32 No. 3, pp. 249-255.
27. SOLORZANO, R.M. (2013), "Adding value at the desk: how technology and user expectations are changing reference work", *The Reference Librarian*, Vol. 54 No. 2, pp. 89-102.
28. SULLIVAN, R. (2014), "The iPad in library instruction: collaborative inquiry for information retrieval", *College & Undergraduate Libraries*, Vol. 21 No. 2, pp. 232-236.

PERSONAJELE LITERARE ȘI BIBLIOTECILE LOR

Corina-Mihaela Apostoleanu

Pentru majoritatea cititorilor, literatura se prezintă ca o lume creată și ordonată după legi proprii, unde imaginarul deține un loc privilegiat.

Odată create și modelate de scriitor, personajele primesc o existență, cu atribute de maximă „independență”, astfel că, de-a lungul desfășurării firului epic, acestea tind să „evadeze” din tiparul inițial. Nu mai sunt o abstracțiune, iar viețile lor au toate datele unor persoane reale.

În conferința intitulată „Prietenele noastre cărțile”, susținută la radio, în anul 1945, criticul și istoricul literar George Călinescu tăia fragila punte dintre realitate și literatură: „Eu acum vă întreb: există oare divorț între carte și viață? Este tot în căderea mea a răspunde: principial nu numai că nu este, dar viața și cartea sunt, în esență unul și același lucru. Nu poți trăi fără a citi. Niciodată nu mi s-a părut mai substanțială banala expresie <<cartea vieții>>. Da, unii care nu știu să scrie și să citească slove, citesc cartea vieții, noi intelectualii, trăim <<viața cărții>>”¹. Nimic mai adevărat, decât afirmația mai sus evocată. Inseparabila conexiune dintre realitate și existența imaginată aduce după sine transferul de idei, sentimente, comportamente, dintr-o lume, spre cealaltă. Regula odată acceptată, gândul merge către afirmațiile lui Salvattore Bataglia care considera personajele ca fiind „vii” în fața

¹ George Călinescu. *Semne de viață în pustiu*. București: Universal Dalsi, 2001, p. 214.

scriitorului, iar acesta nu face altceva decât să urmeze cuvânt cu cuvânt și gest cu gest, tot ceea ce ele intenționează să facă².

Pe de altă parte, Roland Barthes vorbește despre obiectele din cărți, ca având un rol important în viața personajului, în timp de arta autorului se probează tocmai prin „însuflețirea” acestor obiecte.

Scriitorii moderni, creatori ai noului roman francez, structuraliștii Alain Robbe-Grillet și Michel Butor, scot obiectul din condiția sa clasică de a fi în slujba personajului și îi dau acestuia o importanță hotărâtoare, în economia povestirii.

Realul își trimite mesageri în lumea ficțiunii, prin obiecte, care să contureze peisajul în care se desfășoară acțiunea. Biblioteca este un astfel de mesager, atât ca piesă de mobilier, într-un interior ce anunță preocupările intelectuale ale personajelor, dar și ca proprie existență. În multe cazuri, scriitorul nu ignoră nici lemnul prețios din care este confecționată biblioteca, nici efectul pe care îl are asupra privitorului. Prezența ei obligă la explorarea intelectuală a volumelor găzduite de rafturile bibliotecii.

Observația cea mai la îndemână ar fi aceea că lecturile personajelor sunt, în fapt, lecturile scriitorilor înșiși. Autorii populează bibliotecile personajelor cu literatură care intră în opțiunile lor. Sau, contrariul. Personajele își „aleg” propriile lecturi, în funcție de preferințe sau de modele culturale ale timpului lor. Detașat de privirea omniscientă a autorului, personajul își permite luxul de a-și ordona universul de lectură. Este cunoscut faptul că, în literatura contemporană, sunt situații în care personaje își iau libertatea de a refuza autoritatea scriitorului și încearcă să se substituie acestuia. Evoluția naturală de la personaj la persoană le îngăduie aceste licențe.

George Călinescu încheia conferința mai sus menționată, cu următoarele cuvinte: „Din cărți ies ca aburii sufletele lor subtile.

² Vezi comentariile pentru fiecare perioadă din evoluția literaturii în *Mitografia personajului*. București: Univers, 1976.

Cei care mă văd cufundat în cărți, mă numesc singuratic și insociabil. Eu solitar? Când merg izolat pe stradă, pășesc investit de umbre!”³.

Ideea prezenței bibliotecii în viața personajului literar este discutată cu exemplificări, în volumul numit „Biblioteci deschise” de Alexandru Călinescu. Eseistul ia în discuție câteva biblioteci foarte cunoscute, precum cea a lui Dinu Păturică, din „Ciocoi vechi și noi”, Ștefan Gheorghidiu, din romanul lui Camil Petrescu, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, ori cea a lui Emil Codrescu, din romanul „Adela” de Garabet Ibrăileanu. Astfel, pentru Dinu Păturică, lecturile par să fie - contrar aparențelor - foarte importante. „Educațiunea ciocoiului” nu ar fi împlinită, dacă nu ar avea în bibliotecă sa un tratat de fiziologie a comportamentului; în acest sens, folositor mai mult decât toate este Machiavelli, a cărui operă nu poate fi decât izvor continuu de inspirație comportamentală, în ascensiunea socială mult dorită. Literalmente, autorul nu vorbește despre influența lecturilor asupra personajului, dar Păturică nu citește doar pentru a-și trece timpul. Nicolae Filimon sugerează: „iată cărți pe care citindu-le, cineva poate să zică cu cuget împăcat că nu și-a pierdut cugetul în zadar”⁴. Nota explicativă de subsol, detaliată cu ironie de Nicolae Filimon, își găsește „contemporaneitatea” în permanență: „Pe acei timp, ca și în zilele noastre, bibliotecile erau la modă, toți junii muchelefi [*eleganți, la modă, n.n.*] și spudaxiți [*cultivați, citiți, educați, n.n.*] aveau câte o bibliotecă formată din cele mai bune cărți ale timpului, pe care nu le citeau niciodată. Bibliomania era atât de întinsă, încât mulți din acei aprinși de această patimă, nevoind să sacrifice bani și timp, chemau câte un meșter pictor și le zugrăvea prin saloane și prin camerile de studiu câte o bibliotecă de minune, în care se găsea tot ce ne-a lăsat mai sublim gândirea omenească, de la creațiune și până în timpii lui Caragea.

³ George Călinescu. *Op. Cit.*, p. 227.

⁴ Nicolae Filimon. *Ciocoi vechi și noi sau Ce naște din pisică șoareci mănâncă*. Romanț original. București: Minerva, 1985, p. 38.

Judecând între oamenii care au biblioteci și nu le citesc și între cei care le au numai zugrăvite, eu cred mai cu minte pe cei din urmă⁵. Păturică simte un anume dispreț pentru Homer, Pindar ori Sofocle, dar nu știm cu exactitate dacă a parcurs vreunul dintre acești autori. Iată cum se prezenta biblioteca lui Dinu Păturică : „La o înălțime oarecare a unui dintre pereți era un dulap mic săpat în zid, în care se afla mica bibliotecă a ciociului, compusă din câteva cărți grecești și românești, printre care figurau: <<Proorocia lui Agatanghel>>, <<Filosoful Sintipa>>, <<Tilu Buhoglindă>> și alte capete d-opere ale literaturii naționale de pe atunci, cărți glumețe care, prin anecdote de spirit și povețe filosofice, făceau petrecerea favorită a poporului⁶”. Amestecul de titluri din varii domenii reproduce modul în care înțelegea un astfel de parvenit să facă parte dintre cei cu oarecare „cultură”. Tilu Buhoglindă este un caz special, personajul, exprimând el însuși dualitatea și acționând numai în avantajul său, nu este o prezență întâmplătoare între volumele din biblioteca lui Păturică. Tânărul cioci are ipocrizia de a-și apostrofa invitații că nu știu destul de bine românește, încât să poată citi în limba maternă și le povestește cu mult haz o povestioară pe care o consideră a veni din culegerea „Floarea darurilor”, o altă carte nelipsită din bibliotecile boierilor vremii. Un alt personaj din roman, boierul Andronache Tuzluc are mai ales volume care dovedesc arta de „savoir-vivre” și decorul rafinat-intelectual, dar nu și adevărata sete de cunoaștere. Spre finalul romanului, parvenitul Dinu Păturică se va lepăda de cărți deoarece acestea s-au întors împotriva lui. Natural, așa cum apreciază Alexandru Călinescu, deoarece „învățămintele au devenit avertismente”.

La Camil Petrescu, el însuși un intelectual rafinat, personajele își petrec adesea timpul citind; Ștefan Gheorghidiu gândește la lecturile sale din Socrate, Platon, Spinoza, Aristotel sau Anatole

⁵ *Idem*, p. 41.

⁶ *Idem*, p. 106.

France. Este la curent cu noutățile editoriale ale momentului. În romanul „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, cititul are un rol esențial, reproducând, în fapt, preocupările scriitorului.

În piesa de teatru „Suflete tari”, Andrei Pietraru este bibliotecar în casa boierului Matei Boiu-Dorcani. Între obligațiile sale profesionale se numără și aceea de a realiza genealogia familiei respective, a cărei arhivă o cercetează cu minuțiozitate. Despre Ioana Boiu-Dorcani, jupânița cu ascendență aristocratică, ni se spune că, în iatacul ei, auster, dar plin de rafinament, are tablouri bizantine, gobelinuri dar ține, alături de acestea, și o *Biblie* din secolul al XIII-lea. Are și un istoric al mănăstirilor românești și al pravilelor, ținute la loc de cinste. Jupânița este la curent și cu aparițiile editoriale ale timpului și de aceea citește *Comediile* lui Oscar Wilde, în original. Îndrăgostit de jupâniță, Bibliotecarul are norocul să o vadă destul de des, pentru că ei „i-a dat Dumnezeu mania cărților”. Privit cu ironie nedisimulată de familia aristocrată pentru care lucrează, minimalizat pentru condiția sa modestă, Andrei Pietraru este adevăratul „stăpân” al bibliotecii, fiind exploratorul devotat al tuturor volumelor.

Biblioteca lui Emil Codrescu din romanul „Adela” găzduiește volume de Baudelaire, Paul Bourget, Turgheniev, ceea ce duce cu gândul la idei romantice. Mai mult, Codrescu urmărește „cataloagele câtorva librării străine”. Este binecunoscut acest comportament de informare, în epocă, de aceea nu surprinde că personajul, intelectual, medic, urmărește noutățile în domeniu - medicină, dar și în literatura beletristică. El are și „un dicționar portativ”, dar și „Diogen Laerțiu, repertoriu de cancanuri și idei antice”. Interesant este modul în care Emil Codrescu se raportează la consultarea dicționarului, subliniind că acesta este „pentru momentele când spiritul vrea să ia contact mai concret cu lumea realităților în sine [...]. Și tot așa, în partea a doua, la numele proprii - un rege merovingian, un promotoriu, o primadonă italiană. Visezi la regele pletos, la promontoriul care împinge

departe de mare un oraș cu nume ciudat. Și mai cu seamă la diva care a debutat la Neapole și care a fost pe rând (sau aproape) metresa unui duce, a unui conte, a unui tenor și apoi nevasta unui bancher. Nu mai e dicționar. E un roman cu notații sugestive”⁷. Roland Barthes avea să exprime aceeași idee, mai târziu: „Dicționarul este o mașină de visat”⁸. Lungile discuții despre lecturi dintre Adela și Emil Codrescu aduc în prim plan literatură română și străină, scriitori, filozofi, dar și matematicieni sau medici. Sunt și lecturile la modă, ori chiar vreun volum mai arid de gramatică. Permanent, între Adela și mai vârstnicul său prieten se află întrebarea: ce prevalează, experiența de viață sau cea artistică? În timp ce Emil Codrescu este un visător al lecturilor, Adela se leagă de „observațiuni” mai concrete. Viața nu oferă întotdeauna rezolvări similare literaturii și cele două personaje știu aceasta, pentru că recunosc în întâmplările lor experiența îndelungată a omenirii. Cititul rămâne, cu toate acestea, modul cel mai plăcut și benefic de parcurgere a anotimpurilor.

Scriitorul Anton Holban are o predilecție pentru reproducerea lecturilor personajelor sale, care transformă lectura și muzica în obiceiuri de viață cotidiană. De altfel, Holban spunea în „Testamentul literar” că: „Discuția asupra cărților mele s-a încheiat de multă vreme. Dar am pus în ele, în *Ioana*, mai ales, tot ce am gândit asupra literaturii, de totdeauna, de când am început să citesc, copil, neobosit, tot ce îmi cădea în mână și până m-am obicinuit să judec, să compar, să combin lecții venite din diferite părți”⁹.

Personajul Ioana, din romanul cu același nume de Anton Holban, subliniază că una dintre ocupațiile sale preferate este lectura. Scriitorul contrariază, adăugând : „Pare neverosimil ca o fată să își petreacă timpul numai în lectura lui Racine sau

⁷ Garabet Ibrăileanu. *Adela*. București: Gramar, 1995, p. 6 – 7.

⁸ https://archive.org/stream/DictionarDeVorbeEsentiale/Dictionar%20de%20vorbe%20esentiale_djvu.txt

⁹ Anton Holban. *Opere. Vol II*. București: Minerva, 1972, p. 11.

La Fontaine și totuși așa este”¹⁰. Și celelalte personaje vorbesc despre lecturile lor, își împrumută cărți, se întreabă de ce Lesage sau Benjamin Constant cu al său „Adolphe” sunt altceva decât „L’Amoureuse” de Porto-Riche, un roman la modă în epocă. Alteori, scriitorii discutați și disputați sunt Proust ori James Joyce. La un moment dat, Sandu este „acuzat” de Ioana că prețuiește ceea ce îi este și ei familiar: „gust pentru viața artificială, închisă în bibliotecă sau pentru turburările interioare”¹¹. Eroul unui alt roman de Anton Holban, respectiv „Jocurile Daniei”, încearcă să facă din lectură o punte către iubire. Rezultatul nu este cel așteptat. Foarte tânăra Dania este mai degrabă atașată de varii preocupări mondene, care îi pun în valoare frumusețea și subliniază opulența unui trai cu aparență de continuă vacanță. Tânărul Sandu mărturisește că îi trimite câte o carte, îi vorbește cu entuziasm de anumite cărți, dar nu știe dacă acestea i-au atras atenția. Toate acestea sunt prilej de emoție, căci fiecare gest către Dania înseamnă comunicarea cu ființa iubită”¹². El citește deopotrivă și din La Fontaine, Racine, Hugo, dovedindu-și profundul atașament față de cuvântul scris. În ceasurile de singurătate, el crede că cel mai bine este să îi ai alături pe marii scriitori, ca de exemplu, Rilke ori Verlaine. Consiliată să citească „Muntele vrăjit”, Dania pare să considere că este o lectură prea dificilă și se oprește la romanele la modă, mult mai lejere, semnate de Eugene Fromentin sau Joseph Kessel.

Cu siguranță că una dintre cele mai interesante demonstrații despre rolul lecturii îi revine și lui Mateiu Caragiale, în romanul „Craii de Curtea Veche”. Pantazi, unul dintre eroi, trăiește într-un spațiu ultra-rafinat, în care se simte o risipă nebunească de flori, „trandafiri și tiparoase”, pe care amfitrionul le

¹⁰ *Idem*, p. 15.

¹¹ Anton Holban. *Opere*, p. 136.

¹² Tânărul Sandu îi recomandă spre lectură, atât cărțile pe care le consideră valoroase, ca de exemplu *Două sau trei grații* de Huxley, cât și lecturile clasice, ca etapă de formare intelectuală.

împletește în ghirlande, cărora le adaugă „bogate comori ale spiritului”, „Nobile flori culese din literatura popoarelor”. Fermecător și trist, Pantazi, aristocratul decadent, citise enorm de-a lungul vieții și se spune despre el: „omul pătimaș după frumos era adăpat la izvorul tuturor cunoștințelor și citea în original pe Cervantes și Camoes”¹³. Preferințele sale literare și satisfacția de a-și amuza oaspeții cu povestiri nu sunt altceva decât tușe în creionarea unui personaj unic în literatura română, prin magia pe care o degajă. Pirgu, aflat în anturajul lui Pantazi mai tot timpul, este mai puțin instruit, dar mai aproape de „cartea vieții”. Este plin de ironie și umor episodul în care, aflând că Pantazi se grăbește spre Academie, Pirgu este convins că este vorba despre „Academia de biliard”, drept pentru care se gândește că este îndreptățit să adauge: „Nu te mai lași, nene, odată, de prostii-până când? Ce-ți faci capul ciulama cu atâta citanie? Vrei să ajungi în doaga lui Pașadia? Ori crezi că dacă ai să știi ca el cine l-a moșit pe Mahomet sau cum îl chema pe ăl care a scos întâi crucea la Bobotează e mare scofală? - Nimic; cu astea te usuci. Adevărata știință e alta: știința vieții de care habar n-ai; aia nu se învață din cărți”¹⁴. Cu siguranță, răspunsul lui Pantazi, cel apostrofat, nu îi este pe plac lui Pirgu: „Îl lămurii că nu de Academia de biliard era vorba, ci de Academia Română. Se interesă ce căutam acolo și fu sincer dezamăgit când mă auzi că merg să citesc”. Cu totul neașteptat, ajungând în compania unor noi prieteni, profesori universitari, avocați renumiți, într-un cuvânt „oameni în urcare și de viitor, însuși Pirgu face gestul uimitor, „îngrijorător”, se arată în text, și anume acela de a cumpăra cărți. În Bucureștiul semi-balcanic, mixtura de comportamente este un ritual obișnuit.

Drumul printre volumele din bibliotecile personajelor literare este cu siguranță foarte lung. Lumea, așa cum se arată prin ferestra unui anticariat, este o altă versiune a bibliotecii. Este vorba

¹³ „Savantlâcul” lui Pantazi este prilej de admirație, dar și de ironie, pentru Pirgu, conceput ca un personaj în totală opoziție cu lumea aristocrată, plină de rafinament.

¹⁴ Mateiu Caragiale. *Craii de Curtea-Veche*. Iași: Institutul European, 1998, p. 104.

de romanul scriitorului Constantin Țoiu, „Însoțitorul”, unde personajul Harry Brummer se îngrijește de o anticărie, „o clădire rotundă și îndesată ca o bazilică” ce găzduiește volume foarte valoroase. Din păcate, efortul său are rezultate minime, întrucât condițiile din clădire nu permit o bunăstare a cărților. La această anticărie, sosesc, într-o zi, două camioane de cărți rare și foarte scumpe, ediții de lux, pe care Brummer nu știe cum să le mai ferească de priviri rele și mai ales nu are mijloacele pe care și le-ar dori spre a salva aceste comori de ploaie și vânt. Volumele, legate în piele, stau multe ore în bătaia ploilor reci, care le distrug. Anticarul se străduie, împreună cu chiriașul său, să le usuce și să le trieze, dar „era o activitate lipsită de orice criteriu”, neavând un sistem de ordonare. Toată răspunderea o are anticarul, neliniștit de soarta lor. Brummer va muri, gândindu-se cu tristețe la comoara pe care nu a putut-o salva.

Cele două personaje, aristocratul Pantazi și Brummer, anticarul, au ca pasiuni comune „cărțile minunate înveșmântate” și, respectiv, farmecul discret al Bibliotecii, ca loc de refugiu. Cartea se dovedește a fi bucurie sufletească și intelectuală la cote înalte, dar și confruntare între eu și lume, pentru scriitor, dar și pentru personajele literare care îl reprezintă.

Bibliografie

1. BATTAGLIA, Salvatore. *Mitografia personajului*. București: Univers, 1976. 448 p.
2. CARAGIALE, Mateiu. *Craii de Curtea-Veche*. Iași: Institutul European, 1998. 160 p.
3. CĂLINESCU, Alexandru. *Biblioteci deschise: Studii*. București: Cartea Românească, 1986. 272 p.
4. CĂLINESCU, George. *Semne de viață în pustiu*. București: Universal Dalsi, 2001. 312 p.

5. FILIMON, Nicolae. *Ciocoi vechi și noi sau Ce naște din pisică șoareci mănâncă*. Romanț original. București: Minerva, 1985. 304 p.
6. HOLBAN, Anton. *Ioana*. București: Minerva, 1984. 191 p.
7. HOLBAN, Anton. *Opere*. Vol II. București: Minerva, 1972. 631 p.
8. IBRĂILEANU, Garabet. *Adela*. București: Gramar, 1995. 160 p.
9. PETRESCU, Camil. *Suflete tari. Jocul ielelor*. Teatru. Vol I. București: Albatros, 1964.
10. PETRESCU, Camil. *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*. București: Minerva, 1975. 381 p.

Resurse web

https://archive.org/stream/DictionarDeVorbeEsentiale/Dictionar%20de%20vorbe%20esentiale_djvu.txt

ACTIVITĂȚI ȘI INSTITUȚII CULTURALE ALE ROMÂNILOR DIN PENINSULA BALCANICĂ - A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA ȘI PRIMELE DECENII ALE SECOLULUI XX

Adina Berciu-Drăghicescu

Peninsula Balcanică reunește popoare de obârșii diferite, de limbi și de religii diferite, alcătuind un mozaic etnico-lingvistic deosebit și fascinant. Această conviețuire, unică în felul ei, s-a făcut pe un temei geografic care a favorizat circulația oamenilor și a informațiilor culturale de o parte și de alta a lanțurilor muntoase care o străbat, precum și de o parte și de alta a Dunării¹.

Locuitorii de origine romanică din sudul Dunării, cunoscuți în timp sub diverse denumiri: aromâni, macedoromâni, fârșeroți, meglenoromâni, vlahi transbalcanici, români pindeni, români epiroți, au constituit în civilizația balcanică un element distinct din punct de vedere etnic și social, dar mai ales cultural².

În documente, cel mai adesea erau numiți *români*, așa după cum aceștia înșiși se autointitulau, considerându-se o parte componentă a națiunii române³.

¹ *Școli și biserici românești din Peninsula Balcanică. Documente(1864-1948)*, vol. I, adunarea și selecționarea documentelor, introducerea, bibliografia și indicii, Adina Berciu Drăghicescu, Maria Petre, București: Editura Universității din București, 2004 - Introducere, p. 9.

² Adina Berciu-Drăghicescu. *Arhivele și bibliotecile surse documentare. Studii. Articole. Bibliografii*, București: Editura Universității din București, 2003, p. 9.

³ Cristea Sandu-Timoc. *Tragedia românilor de peste hotare (9-13 milioane)*, Timișoara, 1994, p 24. Referitor la numele sub care sunt cunoscuți românii din Peninsula Balcanică, Mihai Eminescu considera că: „Expresia de greco-români este atât de improprie ca și afirmarea că iedul este fiul zimbrului. Nu există greco-român, precum nu există greco-spaniol sau greco-englez. Românii din triunghiul tragic sunt tot atât de români și tot așa de puțin greci ca cei din Maramureș de exemplu. Ori e cineva grec, ori e român; una din două: amândouă deodată nu poate fi nimeni.” – Mihai Eminescu. *Românii din afara granițelor țării și unitatea spirituală națională*, București, 1998, p. 104 - 105 *Apud: Școli și biserici românești*, I, p. 9, nota 3.

De la sfârșitul secolului al XVIII-lea a început o acțiune de trezire a conștiinței naționale sub influența propriilor cărturari, proces care va culmina în a doua parte a secolului al XIX-lea cu constituirea de școli, biserici, instituții culturale, ziare, reviste, folosind limba română⁴, dar și dialectul aromân. Acțiunea de trezire a conștiinței naționale a românilor balcanici a fost sprijinită permanent de statul român, până la mijlocul secolului al XX-lea.

Aspirațiile naționale ale românilor balcanici nu au vizat nici alipirea la România și nici crearea unui stat propriu în Peninsula Balcanică. Aceștia doreau drepturi cetățenești egale cu ale celorlalte națiuni ale Imperiului Otoman și autonomie culturală spre a-și menține identitatea.

Lupta națională a românilor balcanici s-a dus pe trei planuri distincte: învățământ în limba națională, organizare bisericească proprie până la recunoașterea unui episcop român și, în cele din urmă, reprezentare proporțională pe baze etnice în diverse organisme locale.

Românii balcanici, aromânii, populație minoritară aflată în sânul populației majoritare grecești, bulgărești, sârbești, albaneze au luptat pentru obținerea dezideratelor lor cu caracter național, luptă ce a fost susținută până în 1948 de statul român. După această dată, toate instituțiile culturale, de învățământ, religioase, presă au fost desființate și peste viața și soarta comunității românești din Peninsula Balcanică s-a așternut tăcerea și dezinteresul. După 1990, din partea statului român lucrurile s-au schimbat, producându-se un reviriment total.

Timp de un secol, de la mijlocul secolului al XIX-lea și până la mijlocul secolului al XX-lea, viața culturală a românilor balcanici a fost deosebit de activă, aceștia reușind să-și constituie învățământ (primar, gimnazial și liceal), biserică, societăți cultu-

⁴ Adina Berciu-Drăghicescu. *Românii din Balcani. Cultură și spiritualitate - sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, București: Editura Globus, 1996, p. 15; Theodor Burada. *Cercetări despre școalele din Turcia*, București, 1890, p. 53; *Școli și biserici românești*, I - Introducere, p. 12.

rale și organe de presă proprii, însă în urma unor serioase și numeroase „bătălii” și cu prețul unor mari, uriașe chiar, sacrificii umane și materiale⁵.

„Cea mai frumoasă însușire caracteristică a aromânilor e năzuința de a se cultiva, pentru ca astfel să-și ușureze traiul (...) – remarca la sfârșitul secolului al XIX-lea Gustav Weigand – (...). Ei întrec în inteligență pe bulgari, albanezi și chiar pe grecii din Epir și Tesalia; sunt deștepți și au pretențiuni modeste; (...) pot trece ca model de moralitate.”⁶

Activitatea aromânilor și în plan cultural s-a desfășurat atât la nord, cât și la sud de Dunăre. Astfel, în România și în Imperiul Otoman s-au creat, în această perioadă, societăți culturale și s-au editat numeroase reviste și ziare, toate în sprijinul fraților lor din Balcani. Enumerăm câteva dintre acestea:

1. *Societatea de Cultură Macedo-Română* înființată în septembrie 1879 la București, care era o reeditare a Comitetului Macedo-Român înființat în 1860. Aceasta a întreținut pe cheltuiuala sa bursieri la școlile din România, a acordat ajutoare preoților, a sprijinit tipărirea de cărți. Președinte a fost ales Mitropolitul Primat Calinic Miclescu, iar secretar a fost istoricul V. A. Urechia⁷. Dintre membrii Societății îi menționăm pe Ion și Dimitrie Ghica, C. A. Rosetti, Vasile Alecsandri, D. A. Sturdza, Titu Maiorescu. Prima ei acțiune a fost editarea, în 1880, a *Albumului Macedoromân*, un album splendid executat, incluzând 173 de colaboratori (B. P. Hasdeu, A. D. Xenopol, Al. Odobescu ș.a.).

⁵ Adina Berciu-Drăghicescu. *Românii din Balcani*, p. 8.

⁶ Camelia Pârvulescu. Școlile și bibliotecile comunității aromânilor din Peninsula Balcanică în primele decenii ale secolului al XX-lea, în „*Caietul seminarului special de științe auxiliare ale istoriei*”, V, 1995, p. 33 – Tache Papahagi. *Românii din punct de vedere istoric, cultural și politic*. Conferință ținută în ședință publică la Congresul studenților din Galați din 25 august/ 8 septembrie 1915.

⁷ Adina Berciu-Drăghicescu. *Românii din Balcani*, p. 169.

2. *Revista Albina Pindului. Litere. Științe și Arte*, înființată la București și Craiova. A funcționat între anii 1869 și 1871, respectiv între 1875 și 1876.⁸
3. *Frățilia întru dreptate*, ziar săptămânal, apărut la București, cu subtitlul *Gazeta românilor de peste Balcani* editat în 1880 de V. A. Urechia și redactat în dialectul aromân de poetul Constantin Belimace⁹.
4. *Societatea Lumina* înființată în 1887, la București, pentru cultura românilor din Peninsula Balcanică, societate care l-a avut drept președinte pe Gr. M. Grandea¹⁰. În același an, Societatea a editat o *Carte de Alegere* în dialectul macedoromân ce a fost expediată într-o mie de exemplare elevilor școlilor românești din Macedonia, dar era destinată și adulților¹¹.
5. În 1898 apărea la București *Revista Pindul* în aromână urmată, tot acolo, de *Românul de la Pind*¹².
6. *Asociația Corpului Didactic și Bisericesc pentru Învățătura Poporului Român din Imperiul Otoman* a fost înființată în 1903 la Bitolia și a funcționat până în anul 1910. Conform Statutului, scopul ei era: „Luminarea poporului român din Imperiul Otoman, precum și dezvoltarea sentimentului național și religios; (...) clădirea de școli și biserici române.”¹³ În Statut mai erau prevăzute: întreținerea unei reviste, înființarea unei biblioteci de popularizare, conferințe didactice, înființarea și întreținerea în Bitolia a unei librării și a unei tipografii¹⁴. La cele patru Congrese susținute s-au pus probleme privind învă-

⁸ Adina Berciu-Drăghicescu. *Arhivele și bibliotecile*, p. 36.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Adina Berciu-Drăghicescu. *Românii din Balcani*, p. 169.

¹¹ Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale (S.A.N.I.C.), fond Ministerul Instrucțiunii Publice, vol. 4019 (1887), f. 39.

¹² Adina Berciu-Drăghicescu. *Arhivele și bibliotecile*, p. 36.

¹³ Arhiva Ministerului Afacerilor Externe (A.M.A.E.), fond Constantinopol, vol. 252 (1905-1912), nepaginat.

¹⁴ *Ibidem*, vol. 228 (1906), nepaginat.

țământul în limba română, dar și întreținerea dialectului aromân, dezvoltarea de biblioteci școlare și liceale¹⁵. Au înființat o bibliotecă a Societății la Ianina.

7. *Clubul Românilor* a fost inaugurat în ianuarie 1909 la Bitolia. Scopul Clubului era de a face „educația politico-națională a populației românești din vilaietul Monastir (Bitolia)”¹⁶ prin conferințe susținute în orașe și în comune, prin publicarea de broșuri și alte scrieri, înființarea de biblioteci și școli de lectură prin comune, întreținerea unui organ de publicitate politică-literară.
8. *Librăria din Bitolia*¹⁷, înființată în anul 1894, căreia guvernul român a fost dispus să-i acorde o subvenție. Inițiatorii acestei întreprinderi au fost N. Maimuca și Vlădica, care arătau în memoriul lor către Ministerul Instrucțiunii Publice din București că această librărie trebuie să dețină la începutul fiecărui an școlar un număr suficient de cărți pe care, în lipsa unei tipografii, ei vor trebui să le aducă de la București. Patronii editurii și librăriei trebuiau să dețină autorizație de funcționare și nu puteau răspândi nimic nesupus cenzurii otomane. Misiunea era „de a răspândi cartea românească în popor, dar nu poate face o achiziție nici unei cărți de asemenea natură, nici a unui calendar măcar, fără prealabila și minuțioasa examinare a acestei cărți”. Cei doi au garantat în scris că „nu vom tipări lucrări în contra Guvernului Imperial”¹⁸. Activitatea desfășurată de această librărie, și de tipografie, a fost probabil de scurtă durată, neavând informații prea multe după înființarea ei.

¹⁵ *Ibidem*, vol. 230 (1908 - 1913), nepaginat. A.M.A.E., fond Constantinopol, vol. 228 (1906); vol. 230 (1908 - 1913); vol. 252 (1905 - 1912) – pentru biblioteca Societății din Ianina, Biblioteca Academiei Române a trimis prin Ioan Bianu, directorul ei, toate exemplarele disponibile.

¹⁶ A.M.A.E., fond Constantinopol, vol. 252 (1905 - 1912), nepaginat.

¹⁷ S.A.N.I.C., fond. Ministerul Instrucțiunii Publice, vol. 453 (1895), f. 82.

¹⁸ A.M.A.E., fond Constantinopol, vol. 249 (1866 - 1915), nepaginat.

9. La Constanța, mai întâi, iar apoi la București, s-a editat între 1900 și 1903 *Almanahul Macedo-Român pentru știința, literatura și cultura poporului macedo-român*.
10. Se pare că a existat și o revistă publicată atât la Bitolia cât și la București, numită *Frățilia. Revistă aromânească*. Aceasta a apărut între 1901 și 1902, dar și în 1903, după o scurtă întrerupere.
11. La Bitolia, între 1903 și 1908 a văzut lumina tiparului publicația *Lumina* cu subtitlul *Revista poporană a românilor din Imperiul Otoman*.
12. Din 1905 a apărut, la București, *Revista Macedoniei*, organ săptămânal al Societății de Cultură Macedo-Română.
13. Tot la București a apărut, între 1906 și 1907, revista *Grâu bun*, scrisă în dialect, și o alta, *Cuvântul aromânilor*.
14. Dintre toate revistele scoase de aromâni, cea mai importantă a fost cea în limba franceză *Le Courrier des Balkans. Organe des Intérêts Roumains en Turquie*, revistă care a apărut la București între 1904 și 1911 și a avut drept scop să arate străinătății interesele și dorințele aromânilor: „Noi suntem un popor care trăiește de multe secole în Macedonia, Epir, Albania și Tesalia. Originea noastră este latină, cum latine sunt și idiomul și numele noastre. Între noi ne spunem români cu toate că străinii ne dau numele de valahi și cel de cuțo-vlahi. În ciuda vicisitudinilor (...) noi am observat (păstrat n. ns.) intacte, de-a lungul timpului, caracterul etnic propriu, cu obiceiurile și datinele noastre, tradițiile și legendele noastre, costumul nostru național, limba noastră, modul nostru de a trăi, care ne diferențiază în mod profund de celelalte naționalități care locuiesc în Macedonia (...). Noi suntem români și vrem să rămânem așa (...) interesele noastre în Turcia sunt de ordin național, economic și social (...)”¹⁹.

Banca Națională i-a remis în mai 1909 lui N. Papahagi, directorul Internatului Universitar Român de la Istanbul/Constantinopol, dar și director și redactor al ziarului respectiv, suma de 2.500 lei ca subvenție anuală²⁰ a publicației. A fost organul de presă al românilor din Imperiu, deși apărea la București.

Toate aceste reviste și societăți literare înființate în număr mare demonstrează că românii balcanici au desfășurat, mai ales în România, dar și în Imperiul Otoman, o intensă activitate culturală, preocupându-se de toate problemele care priveau viața lor în Imperiu.

O serie de publicații au fost subvenționate de guvernul român. Menționăm, dintre acestea²¹: revista *Lumina* în anii 1907 și 1908, subvenționată cu suma de 2.880 lei; ziarul macedoromân *Deșteptarea* din Salonic, subvenționat cu suma de 6.000 lei, pentru anul 1909. Din subvenția alocată acestui ziar pe anul 1910 și neîntrebuințată s-a sprijinit tipărirea lucrării *Aghiasmatarul* în dialectul macedoromân, într-o mie de exemplare, lucrare ce urma să fie împărțită preoților. Tipărirea s-a executat prin grija lui N. Batzaria, consulul României la Salonic.

Un alt aspect al vieții culturale l-a constituit existența bibliotecilor, ca unul dintre cele mai importante instrumente cultural-educative. Despre existența bibliotecilor românești pe teritoriul Peninsulei Balcanice avem puține relatări. În lucrarea *Voyage dans la Grece*²², scrisă în 1820 de Pouqueville era lăudat gradul de cultură al „aromânilor care vorbesc mai multe limbi; în casele lor se găsesc biblioteci cu cărți franceze și italiene și ediții ale clasicilor greci.”

²⁰ A.M.A.E., fond Constantinopol, vol. 266 (1907 - 1910), nepaginat.

²¹ Adina Berciu-Drăghicescu. *Arhivele și bibliotecile*, p. 37; Adina Berciu-Drăghicescu. *Românii din Balcani*, p. 179.

²² Th. Capidan. *Macedoromânii*, București: Edit. Cultura Națională, vol. I, 1925, p. 36.

Se pare că românii din Moscopole au fost cei dintâi care au avut o bibliotecă socotită ca fiind una dintre cele mai importante ce existau în acele timpuri, nu numai în Imperiul Otoman ci și în toată partea de est a Europei²³.

Și tot acolo a funcționat și o tipografie, singura din Peninsula Balcanică, care a făcut posibilă tipărirea, la mijlocul secolului al XVIII-lea (1740), a unor cărți deosebit de importante cu conținut religios, atât în limba greacă, cât și în limba română și în dialectul aromân.

În martie 1904, inspectorul școlar G. C. Ionescu, într-un raport cu privire la organizarea Școlii din Bitolia (Monastir), remarcă faptul că „pentru a infiltra în inima și spiritul tineretului mai mult patriotism ar fi bine să se înființeze o bibliotecă a școlii și să se cumpere treptat toate acele cărți și reviste străine care menționează despre existența românismului, atingând chestiunea noastră, precum să se înlesnească și posibilitatea sau mijloacele de a alimenta aceste organe de publicitate cu subiecte din viața poporului român, dacă nu zilnic, cel puțin o dată pe săptămână, căci trebuie să recunoaștem că grecii din Turcia, mai ales aici în vilaietul Salonic, dispun de asemenea organe, căci zilnic tratează subiecte cu tot ce se petrece în existența lor (...). Înființarea bibliotecii ar fi de mare folos atât pentru profesori, cât și pentru elevi, care ar avea mijlocul și posibilitatea de a-și îmbogăți cunoștințele”.

G. C. Ionescu remarcă, de asemenea, faptul că din inițiativa domnului Th. Capidan „se prezintă ocazia să se formeze o mică bibliotecă de cărți necesare elevilor școlii, însă, cum și profesorul simte nevoia de a citi, socotesc că ar fi bine în alcătuirea noului buget să se prevadă o sumă anumită pentru cumpărarea cărților ce trebuie să le consulte orice profesor”.

²³ A.M.A.E., fond Constantinopol, vol. 227 (1901 - 1905), nepaginat.

La Școala Comercială din Salonic elevii erau constituiți într-o societate literară denumită *Societatea Literară Bolintineanu*. Aceasta își desfășura activitatea după un Regulament de funcționare (datat 1901) și care, în articolul III, prezenta scopul Societății și anume acela de a consolida relațiile dintre elevi, făcându-i atenți la frumoasa lor misiune prin înmulțirea cunoștințelor economice, literare și științifice. Aceasta urma să se realizeze prin conferințe și dizertații publice.

Tot în Regulament se propunea ca bibliotecarul, până la înființarea unei biblioteci a Societății, să fie însărcinat cu încredințarea acestor cărți din biblioteca școlii.

În 1905 a luat ființă, din inițiativa lui N. Batzaria și a lui Nicolae Papahagi, prima *Bibliotecă Populară Românească*.

În 25 noiembrie/8 decembrie 1906, Ion Calinderu, administratorul general al domeniilor Coroanei și președinte al Academiei Române din București, expedia către Școala Română din Istanbul/Constantinopol, care se pare că avea deja o bibliotecă școlară, un „dar” de o oarecare însemnătate. „În amintirea plăcerii ce am totuși de a face cunoștință cu dumneavoastră (I. D. Hondrosom, directorul școlii române din Istanbul/Constantinopol, n. ns.) vă ofer pentru biblioteca școlii mai multe cărți conform însemnării de pe prima pagină. Adaug și portretele Majestății Sale Regelui și Reginei și câteva tablouri pentru clase”²⁴. La 16/29 decembrie 1906, I. D. Hondrosom mulțumea pentru acest dar, care consta din paisprezece cărți și câteva tablouri²⁵.

Prea multe biblioteci nu au existat, în primul rând din cauza numărului redus de cărți și a altor materiale necesare bibliotecilor, dar și din cauza tendinței grecilor de a anihila orice formă de cultură națională românească.

În anul 1905 a avut loc un eveniment deosebit în viața românilor balcanici și cu consecințe deosebit de favorabile în plan

²⁴ *Ibidem*, vol. 237 (1880-1912), nepaginat.

²⁵ *Ibidem*.

cultural, religios și educațional. Pe data de 9/22 mai 1905, Sublima Poartă, Sultanul Abdul Hamid al II-lea (1876 - 1906) a emis, după destule insistențe ale guvernului român, Iradeaua Imperială²⁶ prin care națiunea română era recunoscută oficial. Se recunoștea și se permitea libera folosire a limbii române în școli și biserici. Comunicatul oficial, care a fost publicat în presa din Istanbul și în cea din București²⁷ (*Le Courrier des Balkans*), specifică:

„Majestatea Sa Imperială Sultanul (...) care, în sentimentele sale de înaltă dreptate și solitudine paternă pentru popoarele sale, își întinde binefacerile și favorurile sale către toți supușii săi fideli, fără distincție de rasă și nici de religie, luând în seamă rugile înălțate spre tronul Imperial de supușii săi aromâni, s-a îndurat să ordone ca, pe temeiul drepturilor civile de care ei se bucură ca și ceilalți supuși musulmani, comunitățile lor să-și poată alege muhtari (primari n. ns.) conform reglementării în vigoare (...); membrii aromâni să fie ega admiși în consiliile administrative; autoritățile imperiale să înlesnească profesorilor numiți de numitele comunități inspectarea școlilor și îndeplinirea formalităților prevăzute de legile Imperiului pentru deschiderea de noi așezăminte școlare”²⁸.

Era un succes important, deși nu se prevedea și înființarea unei Mitropolii românești.

Succesul obținut prin acest act oficial a constituit baza legală pentru organizarea mai bună și întărirea comunității aromâne care, sprijinită material și cultural de statul și diplomația română, a continuat să-și dezvolte școli, biserici, instituții culturale și organe de presă la sud de Dunăre, în Imperiul Otoman²⁹.

²⁶ S.A.N.I.C., fond Kretzulescu, dosar 831, f. 62.

²⁷ *Le Courrier des Balkans*, București, II, nr. 39, 10 mai 1905, p. 1.

²⁸ S.A.N.I.C., fond Kretzulescu, dosar 831, f. 62.; vezi și Adina Berciu-Draghicescu, Inedit. Imnul aromânilor din Imperiul Otoman dedicat Sultanului Abdul Hamid al II-lea, în *Caietul Seminarului special de științe auxiliare ale istoriei. Opuscula arhivistică, bibliologică, numismatică*, vol. V, București, 1995, p. 22.

²⁹ *Școli și biserici românești*, I, Introducere, p. 17.

Învățământul aromânesc a avut, din acest moment, același statut cu învățământul celorlalte naționalități din Imperiu. De asemenea, Iradeaua Imperială atrăgea atenția că aromânii nu mai puteau fi împiedicați, ca până acum, de Patriarhul de Constantinopol să officieze slujba religioasă în limba lor.

Această recunoaștere oficială și definitivă a românilor din Imperiu a dat naștere, a doua zi, 10/23 mai 1905 la București, unei manifestații spontane în piața „Sfântu Gheorghe”. Iar în revista *Le Courier des Balkans*³⁰ a apărut un articol intitulat *Un triomphe* în care se făceau aprecieri elogioase la adresa sultanului și se evidențiau bunele relații dintre România și Imperiul Otoman.

Entuziasmul declanșat în rândul aromânilor din Imperiul Otoman în urma acestui act oficial a determinat un alt eveniment deosebit și nemaîntâlnit: compunerea *Imnului aromânilor*, Imn care a fost dedicat Majestății Sale Sultanului Abdul Hamid al II-lea³¹.

Melodia a compus-o profesorul de muzică Mihail Pocletaru de la Școala Română Profesională de fete din Bitolia, iar versurile le-a scris soția sa, profesoara Elena Pocletaru, directoarea școlii³².

Doi ani mai târziu, în anul 1907³³, M. S. Sultanul „a binevoit a conferi d-lui Pocletaru Ordinul Medjidie clasa a IV-a, iar d-nei Pocletaru, Medalia Artelor Frumoase”. Brevetele și însemnele au fost înmânate ulterior beneficiarilor prin intermediul consulului României la Bitolia, Constantin Burileanu. S-a propus de asemenea ca Imnul să fie introdus și în manualele școlare.

³⁰ *Le Courier des Balkans*, București, II, nr. 39, 10 mai 1905, p. 1.

³¹ A.M.A.E., fond Constantinopol, vol. 362 (1900 - 1914), f. 130 - 138.

³² Adina Berciu-Drăghicescu. *Inedit: Imnul aromânilor*, p. 22 - 23.

³³ Corespondența diplomatică legată de această problemă, precum și partitura muzicală și decretele de conferire a Ordinului și a Medaliei se află în Arhiva Diplomatică a Ministerului Afacerilor Externe, fondul Constantinopol, vol. 362 (1900-1914), f. 130 - 138.

Textul Imnului este următorul:

„O! Împărat puternic,
O nobilă simțire
În tine azi armâni
Își pun speranța lor
În tine O! Hamide,
Părinte cu iubire
Își văd ca printr-o prismă
Un dulce viitor.
Căci tu ne-ai dat și nouă
Un loc în astă lume
Să nu perim ca norii
Suflați d'un aprig vânt.

Bătrân e al nostru nume
Dar azi e prunc în fașă
Ce sub a ta privire
Va crește demn de tine
Ne-ai dat un drept de nație
Un drept d'al nostru nume
Demn de o nație blândă
Ce nu-ți va fi trufașă.
Și care îți urează noroc
Și spor și bine
Slavă îți urăm dar
În cer și pe pământ”.

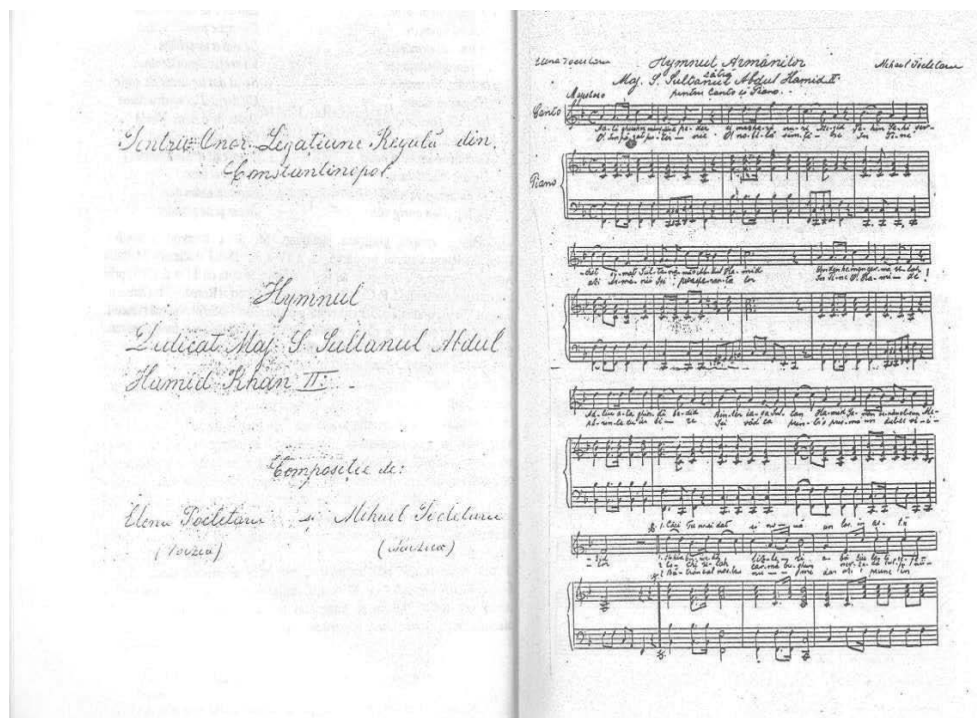

Foto 1 și 2: Imnul Aromânilor – partitura - A.M.A.E.,
fond Constantinopol, vol. 362 (1900 - 1914), f. 130 - 138.

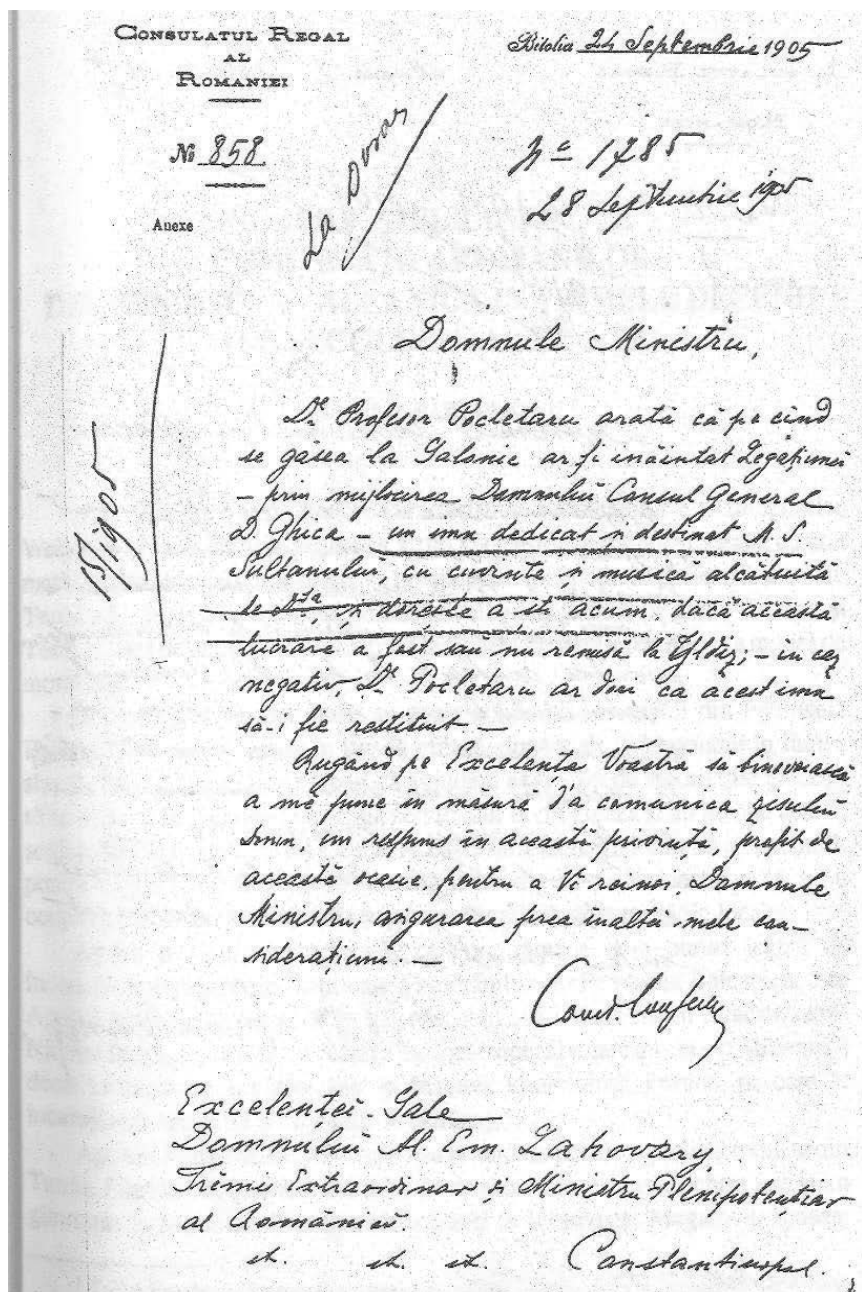

Foto 3: Documentul prin care dl. Ministru plenipotențiar la Constantinopol, Al. Em. Lahovary este înștiințat că dl. Mihai Pocletaru a compus un Imn al aromânilor și l-a dedicat Majestății Sale Sultanul Abdul Hamid. A.M.A.E., fond Constantinopol, vol. 362 (1900 - 1914), f. 130 - 138.

11 Mai 1907

Consulatul din Ierusalim

D. C. Burileanu

Ierusalim

S. S. Sult.

D. Mihai Pocletaru, amanta
 la marja la seara pe
 ferisuta de fete din Biblia
 L. Doa Elena Pocletaru,
 Directoarea ^{si} scoala au
 esuat impreuna matrici
 si vestuile adaptate la
 data ale unui „Foaie al
 Armărilor”, dedicat M. S.
 Sultanelui Abdul Hamid
 Chen II, Căruia a si fost
 remis prin ingrijirea
 dragomanului acestei
 legături. —

Pentru aceasta grabata
 atentie, M. S. a binevoit
 a conferi D. Mihai Pocletaru
 Ordinul Medjidie, cl. IV-a
 iar Doa Elena Pocletaru Medalia
 Artelor Frumoase, pe care
 D. C. si hiniel adata cu
 prezenta spre a fi remise
 destinatarilor, in arhetiparea
 curierilor. Brevele. —

Foto 4: Nota prin care dl. consul Burileanu este informat că dl. Mihai Pocletaru a fost decorat de Majestatea Sa Sultanul cu ordinul Medjidie clasa a IV-a și doamna Elena Pocletaru cu Medalia Artelor Frumoase. A.M.A.E., fond Constantinopol, vol. 362 (1900 - 1914), f. 130 - 138.

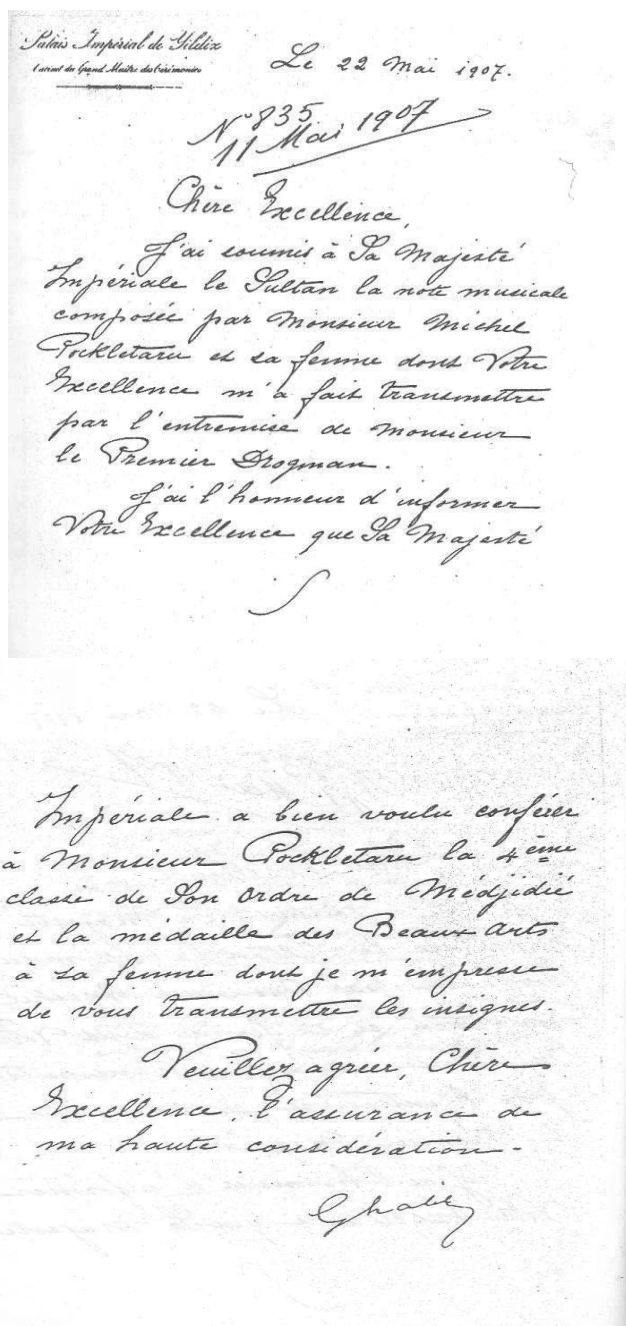

Foto 5: Documentul prin care Majestatea Sa Sultanul decide decorarea lui Mihai Pocletaru și a soției acestuia, Elena Pocletaru. A.M.A.E., fond Constantinopol, vol. 362 (1900 - 1914), f. 130 - 138.

STATE OF THE ART IN THE ORGANIZATION AND FUNCTIONING OF THE ACADEMIC LIBRARY

Sanda Bercovici

At the beginning of the 21st century, the academic library is involved more and more in the creative process of knowledge. New management strategies are introduced in the reorganization of academic libraries, involved more and more in the process of higher performances in both theory and practice.

The diversity of academic libraries is the direct result of the various typology of higher studies institutions, with different missions, different organizational structures, with accent on different academic study subjects, with different student populations. The collections content and services help the educational formation and research in the specific institution, the library must give the right answer for the specific necessities of the medium in which it was created.

The academic library activity is not a static one, it has to be sensible to the changes of the external world, which have a high impact on the collections, access and services. The continuous changes in higher education studies and the dissemination of information affect the informative media, the information use and the human knowledge. The library changes are technological, intellectual and social, with a powerful influence on the way in which the library is informing the community, but also on the way in which the library specialists understand their role in the higher studies performance and in the educational process.

The success of an academic library depends in which manner it understands the dynamism and the complexity of the

academic world; this manner influences the organizational structure, the activity and the decisions of the library. The rapid changes at the end of the 20th century and the beginning of the new millennium are a challenge for the academic libraries.

From the analysis of factors from different categories it is evident that in a large measure, the policy of libraries allocation is influencing the organizational transformations and the activity in the different services.

A larger allocation makes easier the reorganization and the quality of the library services. Nevertheless, the information technology and the information communication (IT and ICT) technology are the factors which had changed the image and the organizational structure of the academic library and, as it follows, the information strategies and their allocation are essential not only for libraries development, but even for the existence of this subsystems in the university.

The experts point of view is that only an enhanced cooperation among libraries will influence the increasing of the libraries funds and not, as it will be esteemed, the different ways of pressure on who has in charge the libraries allocation. Both in the past and today, the libraries allocation was insufficient. If the budget has been the determinant factor in the change process, the academic libraries would never implement the informational process, which had opened new possibilities of study and research, through the development and management of collections with different documentation typology.

At the end of the 20th century, a group of library science experts from 10 European countries and from the USA, analyzing the conclusions of a Delphi method study in which they were involved, tried to help in new strategies for library development and for the profession as well¹. The process of reorganization for the next 10

¹ B. Feret, M. Marcinek (1999). The future of the academic library and librarian: a Delphi study. *Library Career Development*, 7(10), pp. 91-107.

years, as this study advised, was implemented in the USA libraries and in the European ones which had introduced the American model. One of these changes is the libraries unification through a centralized authority. Such changes had helped in the achievement of new developments and facilities, but had a special influence on the policy of collection development.

The vision of these specialists was that the academic libraries of 2005 will maintain their well-known functions in the university, remaining separated from public, regional libraries, but there were expected some systems of local, national cooperation between different categories of libraries, even international collaboration, through consortia.

Indeed, the national and international consortia of the academic libraries was the successful way to support the educational formation and the research in the university. The consequences of these new organizational systems were the creation of union catalogues, sharing databases, common acquisition strategies, negotiations and advantageous contracts with editors and commercial firms, important information exchanges, especially in times of allocation and informational crisis.

As the study had forecasted, there were organizational changes influenced by IT progress and by the changes in higher education institutions as a consequence of a redefinition of their missions.

The library marketing became primordial in decisions of management of information and in the emphasis on the library contribution in decisions about the process of educational formation in universities. Nevertheless the role of libraries in the information society is better and better understood (but still not enough), an increase of budgets is not sensitive yet, as it was expected.

The partial increase of library budgets is the result of a successful marketing of the existing services and the introduction of paid services on demand, not only for the university community, but even for the regional community. But, in a large

number of libraries, most of the essential services remained free, included in the university fees.

In many countries, the libraries are involved in the process of organizing the electronic bibliography for distance teaching; in others, the libraries maintain the electronic resources, but in most of them, the reference services are reorganized and extended in order to give immediate answers to the users' community. These new phenomena in the academic libraries activity need an increase in professional staff; the human resources structure is changing: specialists in information science, in hardware and technicians are about 50% from the library staff. The use of competent libraries catalogues is the result of the decrease in the number of specialists in technical services (cataloguing and classification).

The library plays an important role in the information structure of the university. In the era of information dissemination, the libraries deal both with adaptation and with information management (including the management of resources and metadata). The libraries support the research of the local scientific community by the popularization of resources organized by profile and by services on individual alerts, on demand. These activities are allowed by the use of advanced software as SFX, Metalib, Verde, TDnet.

The main role of the academic library is still collection development, which will be able to satisfy the university users' needs, by collecting and preserving all relevant resources on different typology.

Professor Ilan Gur from Haifa University in Israel considers that the state of the art of the academic library is the result of the conceptual changes in universities. For many decades, the library was the center of the intellectual formation; in the last years, the universities are transforming in high tech societies, running for efficiency and earnings, and not for scientific progress and intellectual formation. In such a medium, it will be a budget decrease for everything without an immediate cost benefit. This kind of policy

is implemented by managers' decisions and not by professionals who are in charge with collections scientific content.

The budget cut is one of such decisions, implemented in the academic libraries. In 2006, the cost of scientific periodicals subscriptions was approximately 3 times higher than in 1990, so the libraries had to buy less books, concludes Gur.

David Dgani, from Haifa Tehnion Institute in Israel underlines the library budget problems in such a prestigious higher education organization².

As an echo to the users' community reactions from the Israeli universities, the Israeli Committee for Higher Education, decided to control the state of the art and the quality of the academic libraries collections and maybe, it will influence an increase of the allocations for acquisitions of scientific resources.

The IT progresses determined the integration of a different typology of documents, influencing the collection development. Collection management includes decisions related to the policy of sharing acquisitions, to the problematical issues of cataloguing or classification of a large typology of resources, the digitization and archiving of documents and their accessibility through the Internet.

The ILL (interlibrary loan) service, as an immediate result of the information crisis, has a large use in academic libraries, and almost always, it is a paid one, and brings an important contribution to the budget.

In conclusion, at the end of the 20th century and the beginning of the 21st century, the main factors of the revolutionary transformations of the organizational structures of academic libraries are: the IT and the ICT, the allocation policy, the changes in higher education, the cooperation of libraries, or, of editing houses and libraries, the regionalism.

² T. Traubman (2005). Universitățile au încetat să cumpere cărți. *Haaretz*, 2, (3).

The changes of the organizational structures of academic libraries

The information crisis, which influenced the necessity of an increased allocation for acquisitions in the academic libraries, had forced the libraries to look for new organizational solutions, based on the features of the new typology of documents and on advanced IT.

The 10 campus libraries of the University of California worked more than 25 years for the implementation of the vision expressed in the motto "one university, one library". For years, these libraries excelled in services and innovations. The New Californian Library Authority influenced the scientific research, the higher education and the study customs at the university, through a unified catalog of all collections, with more than 31 millions of items, and through a rapid and efficient ILL service. In this way, the students from Merced and Santa Cruz campuses may enjoy the same advantages as the students from Berkeley and Los Angeles campuses. The new digital library of the Californian University is a new contribution to the library vision. In 2003, the university president, in his speech to the Educational Committee, had mentioned the five years of successful activity of California Digital Library; the 11th library of the Californian University enabled then, the access to more resources than any other academic library in the world. During the academic year 2002-2003, the library collection had 130,000 ebooks, 8,000 eperiodicals, 250 databases, one of the richest collection of online art images, and local and federal governmental publications.

The library offers a huge variety of services, from print onsite and digital projects to information and documentation help, from workshops to electronic bibliographies for courses sites, from websites with limited accesses to open cultural programs to the entire regional community.

California Digital Library helps the regional industry and business, through the development of digital collection on science,

technology and industry and by new access ways to the rich library collections of the Californian University, of museums and other regional special collections.

The realization of this project, which places this library in the top of digital successful libraries, is the result of a laborious collaboration with the university leaders. The project is realized by the libraries specialists, with a large experience in the management of digital information, contributing to the enrichment of informational resources all over the world.

The budgetary crisis at the Californian state and at the university had serious effects on the libraries budget: during the academic years 2001/2002 and 2002/2003, although the increase of the number of scientific publications and prices, the budget for collections development remained static. An adequate strategy of money repartition for collections development may reduce the impact of the higher cost of publications, but with some constraints. In such moments, California Digital Library revealed its utility through acquisitions of digital materials, with access to a large number of users, being an integral part of each campus library collection.

The realization of the vision of a unique Library Authority at California University brings a huge contribution to the development of the research, the education, and the industrial and scientific progress of the Californian habitants. The university leaders are conscious about the liaison between the future of this appreciate cultural institution, with its rich library collections, and the future of the Californian population.

In 2003, the IFLA conference in Berlin, has the motto: *The library as a portal*. The parallelism with the Brandenburg gate - the Berlin symbol, is not accidental. Today, the German universities are largely open to people from all over the world, **no matter** the age, cultural level or origin.

Since 1990, the economic crisis of the academic libraries from the so-called *länder*, is the decisive factor of their unification with the

regional public libraries. As well as its main role in the activity of the university community, the academic library is also a cultural regional center with a huge variety of collections: from the rich collections of teaching and research materials in 79 libraries of higher education institutions, including 3-4 million of titles (as Humboldt University Library from Berlin, Stadt-und Universitätsbibliothek from Frankfurt am Main) till the special libraries with collections including only thousands of titles.

The academic libraries allocated from regional funds have to consider also acquisitions on general topics, besides the curriculum topics.

The collections of some important libraries include manuscripts, and some of the technical libraries collect standards or patents.

There are two organizational models for the German academic libraries: a central library with classical services, and a large number of departmental libraries, without any loan services, but with free shelf access and independent budgets. The trials to create a unique centralized library system based on a central library and some subordinated departmental libraries is still a difficult process which can not be achieved in the old traditional universities. The famous Heidelberg University has still a system of more than 100 independent libraries, besides the central one. After 1990, may also be found the model of the academic library with centralized services and subordinated department libraries. Till 1990, this model was partially used in East Germany.

Today, in Germany, the higher education technical institutes have more than 156 libraries; the library organizational structure changes when a number of institutes are unified and transformed into a technical university. This is a kind of centralized library system, a true solution during budget restrictions and, in the same time, it allows collection development during both economic and information crisis.

Seefeld and Syre, in their study "Portals to the past and to the future", establish a temporary link using the metaphor of the gate between the past and the future. The chapter dedicated to the German academic libraries at the beginning of the 21st century reveals their rapid and professional transformations, underlining the different socio-economic basis between East and West³. At the same time, the new organizational models consider the German tradition and the conservatism.

Nevertheless, the unification of completely different organizational library structures under a Library Authority, facilitated the emergence of new academic libraries which serve their university aims, under an administrative policy which consider the profile of all unified libraries.

The SLUB, the most modern university and regional library of Saxon from Dresden, is the result of the unification in 2003, of the State Library of Saxon and of the Library of the Technical University. The new library which tries to satisfy the needs of the 21st century users is the fourth most important German library, with a collection of about 4 million titles, a museum of manuscripts and rare books (the Zimelien) and a rich non-book materials collection for about 68,000 active readers.

At the same time, with the foundation of the academic and national library –the SLUB, in Israel, after 50 years of activity, as a result of the National Library Law from 2005, the Jewish National and University Library from the Hebrew University campus, is going through huge organizational transformations with major effects on higher education and research.

Maybe, the separation of this library from the Hebrew University is the most disputed event by the academic staff and by the Israeli librarians. This law was approved the same year with the closing of the Information Science Department at the Hebrew

³ J. Seefeldt, L. Syre (2003). *Portals to the past and to the future – the libraries in Germany*. (pp.42-48). Hildersheim: G.Olms.

University, which was created by the prestigious Israeli library. For many years, the two cultural institutions worked in a perfect symbiosis. The centralization and the de-centralization are two organizational phenomena which take place same period, in different countries, so we can not speak about a unique process, as it was probably supposed to be, under the progress of information technologies, which influenced the new necessities of library users and of the human thought development.

Today, more than ever, the academic libraries consortia, based on both national and international cooperation, are powerful organizations founded in North America, in the last 10 years of the 20th century, and later had spread in Europe too, gathering academic libraries with same or different profile. Such a kind of cooperation may be a useful solution for maintaining high level services in academic libraries, during a hard time of budget restrictions and in the era of information massification.

The Electronic Bodensee Catalog is an important European cooperative project of 15 libraries from Germany, Swiss and Austria. Till 2005, the cooperation of German academic libraries for Marc cataloguing standards and for AACR2 rules was a very complicated decision and only a research initiated by the government may allow such a change.

The cooperation of academic libraries may be lead by national libraries, which may allow the access to important and unique collections for the academic research.

The British Library, with well known collections on humanistic sciences, is conscious about the new directions of the academic libraries. This important institution understands the need for updated collections in times of free and extended academic collaborations, the need for effective access, all based on extended library collaboration. Even the British Library re-organized the rich collection through digital projects which enable free access for research and teaching. The concept of "closeness to sources" of the traditional printed collections is modified, influenced by the multiple

access possibilities of a virtual global library, with a various collection of research resources. More than 15 million articles from scientific periodicals and from international conferences are on free access for academic users and this new strategy is sponsored by the Distributed National Electronic Resources and the Joint Information Systems Committee of the Council of Higher Education in Great Britain.

The Electronic Document Delivery Service is in a continuous development, uses a larger net of suppliers and is active in collaborative projects for the improvement of the national bibliography, as reveals the evaluation of the electronic resources in humanities, catalogued in the national network Resource Discovery Network. This network will include material on medicine and business.

The British Library extended the collaboration projects not only with the local academic libraries, but also at international level⁴.

Specialists from Great Britain are asked for proposals for a cooperation programme among European libraries. The European Library, the Project of Europe Digital Library, gives access to 150 million entries across Europe, by the collaboration of 47 national libraries. This is a testimony of the real revolution in the strategy of libraries management. Maybe Antonio Panizzi's dream will be a reality:

"I want a poor student to have the same means of indulging his learned curiosity, of following his rational pursuits, of consulting the same authorities, of fathoming the most intricate inquiry as the richest man in the kingdom"⁵.

The right of free access to all information resources, for all students, becomes today more actual, allowed by the use of new technologies in academic libraries.

⁴ L. Brindley (2002). The future of the libraries and humanities research. *Libraries and Culture*, 37(1), p. 27.

⁵ *Ibidem*, 36.

DUTCH AID CAMPAIGN REVISITED ¹

Albert K. Boekhorst ²

During the Romanian revolution in December 1989 which ended 44 years of communist rule in Romania, the Biblioteca Centrală Universitară București – România (Central University Library of Bucharest, hereinafter referred to as BCU) was destroyed by fire. At the beginning of 1994 a new library system became operational thanks to an aid campaign from the Netherlands. The action was concluded on 15 September 1994. What was achieved during these years?

Many will remember the shocking images of the fire, ignited by napalm, which ruined both the building and the collections of the BCU in December 1989. Over 500,000 books and 3,700 manuscripts have been burnt. Those dramatic images broadcasted live in the Netherlands with an expert commentary by the Dutch ambassador Mr. Coen Stork made a deep impression. They invoked in many people a feeling of: this cannot be true, something has to be done! Dutch librarians, publishers and

¹ This article in honour of Ion Stoica is an 'update' of: Boekhorst, Albert. 1995. Dutch Aid Campaign for the Central University Library Bucharest Concluded. IFLA JOURNAL 21 (1995) 1, p. 69-70.

² Albert K. Boekhorst (1943) is a semi-retired information scientist (formerly Universiteit van Amsterdam) as a research fellow connected to the Department of Information Science of the University of Pretoria. He holds a MA in Sociology (UvA) and a PhD in Information Science (UP). His research concentrates on the access to information, especially on information literacy and the role of (school) libraries. Among others he is an Information Officer of the IFLA Information Literacy section, a member of IFLA School Libraries Section, a former member of the board of ENSIL and a member of IASL and the Dutch Library Association. He participated in several UNESCO Expert Group Meetings on Media and Information Literacy and coordinated the worldwide UNESCO TTT in Information Literacy workshops series. See also www.albertkb.nl

antiquarians came together in a joint action, coordinated by the University of Amsterdam, which had a long tradition of cooperation with the University of Bucharest. Mr. Norbert P. van den Berg, director of the Amsterdam University Library had a very stimulating role.

Professor Ion Stoica, the BCU librarian, was invited to come urgently to the Netherlands for consultation about the sort of help he needed and the best way to give it. His visit in February 1990 was also used to meet representatives from government, publishers³ and some antiquarians⁴. A bank account was opened in which donations could be deposited by the public. During the opening of the Amsterdam Antiquarian Book Fair in that year Mr. J. Ritman⁵ made a significant donation. He continued to be an advisor during the programme.

Lastly, at governmental level, an interdepartmental working group on bilateral cooperation proposed to the Minister of Education and Science that aid amounting to NLG 1,248,000 (now € 566,342) should be granted. When approval was given in December 1990, the plan was ready and could be implemented step by step. In this way a total of NLG 1,500,000 (now € 680,700) including interest became available. This amount enabled the Dutch Relief Action Committee to transform the offer of help into reality.

The Dutch aid programme consisted of three parts:

1. Supply of scientific books, periodicals, and antiquarian material;
2. Supply of hardware and software to enable the library according to modern standards;
3. Training programmes: refreshing courses, placements and training of Romanian librarians.

³ The Export Council of the Royal Dutch Publishers Union, KNUB.

⁴ Among them, Anton Gerits played an important role in the process.

⁵ Joost R. Ritman is the founder of the Bibliotheca Philosophica Hermetica.

Material aid

It proved to be difficult to decide which material was most appropriate to replenish the tattered collection for the development of science in Romania. Many academic institutions sent used books and periodicals to BCU. These 'gifts' were stored in the former royal stables that served as temporarily stockroom of the collection. Here, rooms full of books and periodicals had to be sorted and checked on usability. A big portion of them proved not to be useful for BCU. Library specialists dedicated a lot of their time to this process. Therefore another procedure was chosen to be sure that the donated material would be welcome and usable. With the help of publisher's lists of the members of the Export Council, subject specialists from Bucharest indicated which titles were wanted. The support for the replacement of library material was effectively equivalent to NLG 700,000 (now € 317,660).

Of course it was very important that the new collections and other donations made by a variety of international institutions should be made available after proper descriptive cataloguing. It was no small task for the suffering library to switch completely to new electronic devices, hardware and software in the two buildings in which the library was 'temporarily' housed.

An Automated Library System for Romania

By December 1991 the staff of the library in Bucharest was ready to take a decision on the purchase of an integrated library system and suitable hardware. At that time new titles were laboriously inputted with the aid of CDS/ISIS, a bibliographic database programme which is distributed free of charge by UNESCO⁶. This is a very robust programme, but is also not a very user-friendly database programme. The money available for the

⁶ This programme is still available via [http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=2071&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html].

purchase of a new library system was rather limited. Also the costs of training the staff should be taken in account. Therefore the suggestion was made to use funds from the relief aid for the purchase of an integrated system.

There were several library systems that could fulfil the needs of BCU. However most of them were expensive and time was short. Seen from the Dutch background, the PICA⁷ system seemed an obvious choice. Several Romanian staff members had seen the system in the Netherlands and it seemed to give them unprecedented possibilities. However after some time it became evident that PICA would be unable to implement and supply further maintenance of the system in Romania. After consultations and visits, ODIS (in Eindhoven, the Netherlands), the company that exploits VUBIS, proved to be willing to implement its library system in Bucharest.

On 28 February 1994 the system became operational during a festive meeting. The programme has a Dutch, English and French version and a Romanian OPAC has meanwhile been added. The CDS/ISIS database with more than 60,000 records at that time was converted into the VUBIS⁸ system. To achieve this, many hours were spent, both in Bucharest and Eindhoven. In this operation two types of problems can be identified relating to organization and communication.

Due to the very short time available, a normal automation procedure which would have taken some years was not possible. A lot of work (like analysing information needs, designing workflow and tuning procedures, choosing parameters e.g. document types) by the different departments within the library was done during the test period. This was not without problems.

⁷ PICA was a library automation systems and services company. It started in 1969 as a partnership between various Dutch research libraries. In 2007, all shares were acquired by the American library organization OCLC.

⁸ At the moment only the BCU is using the VUBIS system. All other libraries had to end their collaboration with the ODIS organisation.

Differences in culture originating from strongly centralized bureaucratic organizations and more professionally orientated organizations as known in the West were very well recognized. Many persons expected a 'turnkey project', in which by bringing the computers into the building, the system as a whole would be effective without any problem. Now workflow procedures within and between the departments of the library are developed and accepted. The installation of a modern connection with the Bucharest VAX computer enabled 'direct communication' from ODIS in Eindhoven with the library system in Bucharest.

The Training Programme

The Department of Book and Information Science of the University of Amsterdam was asked to assist in the training programme. In 1990, after an interruption of thirty years, training for librarianship was restarted at the University of Bucharest. This was an initiative of Professor Stoica. After consultation it was decided to aim training at both students and the staff of the library. The programme was divided in two parts: orientation in the Netherlands and training in Bucharest. In 1991 four persons from Bucharest were invited for a visit to the Netherlands, namely two staff members and two students. They visited several libraries and saw how services in public and academic libraries had developed in the Netherlands. It stands to reason that automation was an important item during this visit, next to aspects of 'everyday life' in the Netherlands.

These visits aroused great enthusiasm. But after returning to Bucharest, the defective information infrastructure and the shortage of financial resources proved to be an obstacle to putting the newly-gained experiences into practice. Subsequently during the period November-December 1991 three staff members of the Amsterdam Book and Information Science Department (Prof. A. Kouwenhoven, Prof. G. Riesthuis and Prof. A.K. Boekhorst) gave classes in Bucharest for a total of eight weeks. Besides collection

building, special attention was given to developments influenced by information technology and user demands. Special attention was paid to a new orientation towards a client-oriented service attitude and to a shift in orientation from the information recorded in information media, like books and periodicals, to the access to the information itself.

For educational purposes a complete set of equipment was bought: computer, overhead projector, dataview system and paper! Later that year more computers were added and a special room in the university building was dedicated for their use. Both students and staff proved to be very interested but differences in languages and culture, especially the educational structure and practices, slowed down the information and knowledge transfer. All lectures were given in English and translated simultaneously during classes by several interpreters into Romanian. Once in a while they had to invent 'new' Romanian equivalents for English terms for which no Romanian word in the information field was yet available and the English terms unknown to the audience. The educational system, as in most Eastern European countries at that time was based on attendance of 40 hours in class a week. Although formally attendance was not obligatory any more after the revolution, it left students hardly any chance to do their own independent research and acquire expertise. Also the students were accustomed to a rather passive attendance instead of being an active partner.

During the Romanian Librarian Conference in Braşov, which the author of this report attended, the interest in Western developments in the information field was striking. All these experiences underlined the need to continue and expand the activities to other Romanian universities. The application for a continuation of activities within the framework of TEMPUS (a European Union project which aims at cooperation and coordination between institutes of higher education in Western, Central and Eastern European countries) offered a possible

solution. These programmes have a three-year duration. The University of Antwerp (Belgium) agreed to participate as a (necessary) second Western European country. An application for a programme 'Upgrading Library and Information Science in Romania' for the period 1992-1995 was approved (only 17% of the applications were accepted). During the first year (1992-1993) of the programme the activities were oriented towards the department at the University of Bucharest. The equipment already supplied was integrated into a local network and expanded.

The visit of Romanians to the Netherlands was repeated and both Riesthuis and Boekhorst went to Bucharest to give classes each for a period of three weeks. In the second year (1993-1994) the programme was extended to the Central University Libraries in Cluj and Iași. In the third and last year of the programme another expansion with the university libraries of Brașov, Suceava and the Polytechnic University of Bucharest was planned.

The structure of the programme is the same as in the first year. The visit to the Netherlands is extended to a visit to the Belgian National Library in Brussels, but the number of participants was extended. In the last year, the group consisted of 20 Romanians. Besides these visits, hardware, software and the VUBIS library system were donated to the new Romanian partners. The implementation and the use of the integrated system proved to be an excellent educational instrument, involving all aspects of modern information services and management. Designing of a work plan and describing work procedures and standards require an explicit statement of the aims of the organization and how these aims can be achieved.

In June 1994 the VUBIS system was installed in the Central University Libraries of Cluj and Iași. This was made possible within the Tempus project. Similar versions of VUBIS have now been installed at the University of Bucharest, at the Faculty in Bucharest for educational purposes and the University libraries in

Cluj and Iași. In 1995 three other installations were implemented. Then six university libraries and the department in Bucharest will use the same library system. A next logical step was the expansion of partners and the building of a national cooperative system. The Romanian VUBIS users' group was a first step into this direction. It would not be economical if each library were to build its own database and start a retrospective cataloguing project. An application will be made for a new Tempus project to coordinate these activities .

The Building

In the meantime the restoration work has continued in Bucharest at the completely burnt out library which needed to be rebuilt and extended. However, the general economic situation in Romania severely interfered with the continuity of the project. To promote the continuation of the project it was decided to spend the last of the available money of the Aid programme on a central heating system for the new part of the library. Unfortunately it was not possible to predict when all the restoration work would be finished.

Conclusion

On 15 September 1994 a meeting held in Amsterdam in the presence of Professor Stoica and many participants during which the Aid project was formally concluded. Several speakers confirmed that a lot of things have been achieved during these last four and a half years. A start has been made to enable working according to modern standards. Not just in the Central University Library of Bucharest but in five others. These libraries can be connected to each other and to others via networking facilities.

Thanks to Tempus, the training programme could be continued for another year. A follow-up programme is in preparation to allow more Romanian university libraries to be

connected to the network after being supplied with hardware and software. Unfortunately the main aim of the Dutch Relief Committee has not yet been realized, namely the reopening of the Biblioteca Centrală Universitară din București, România. We hope that if you are able to visit Bucharest in the future you will be able to see how this old library with the hello from the Netherlands has opened with a good, partly new, collection.

After I wrote this, now adapted report, I found that the application for the second Tempus project was not approved. Instead of continuation of existing projects 'new' projects got priority. So, there were no funds available to continue and expand the work started. Also the restoration works to the building needed a lot of funding, while this was very scarce in that period. However, Professor Stoica with his organizational talent and charm managed to bring this to a successful end. The library, now called Biblioteca Centrală Universitară 'Carol I', is there in all its glory and intensively used. I have been able to visit the library and the Bucharest University several times over the last 20 years for teaching purposes and so I have been a witness of the process in which the severely damaged library rose like a phoenix from the ashes.

ACCESIBILIZAREA INFORMAȚIEI. DE LA NECESITATE LA REALITATE

Adriana-Elena Borună

Se spune adesea că lectura reprezintă o poartă deschisă către alte lumi, dând astfel cititorului posibilitatea să ia parte la experiențe care mai de care mai diverse, limitate doar de imaginația autorilor. Cu fiecare carte citită, o altă viață devine posibilă.

Cărțile nu sunt numai un vehicul de răspândire a informației, ci sunt mai ales un portal prin care fiecare cititor poate comunica cu marile spirite ce au trăit de-a lungul timpului, fie ei filosofi, istorici, romancieri, poeți, esești, oameni de știință, exploratori sau călători și, nu în ultimul rând, poate avea acces la nesecatul izvor de imaginație al fiecăruia dintre aceștia. Fiecare lume nouă descoperită prin intermediul unei cărți citite contribuie la dezvoltarea noastră ca indivizi, la cultivarea capacității de a exprima idei, de a ne contura un mod de gândire critică și creativă. Așadar cărțile reprezintă instrumente miraculoase de accesare a unui număr infinit de alte lumi posibile.

Dar oare fiecare dintre noi poate folosi aceste „instrumente miraculoase”? Oare persoanele cu dizabilități de vedere pot să se bucure de această deschidere către o infinitate de lumi posibile? Sau câte dintre aceste „instrumente miraculoase” ajung să fie folosite de către persoanele cu deficiențe de vedere? Este oare firesc ca anumite grupuri să nu aibă acces la această lume fascinantă despre care vorbeam mai sus?

Pot oare bibliotecile și bibliotecarii din România să deschidă poarta acestei lumi fascinante și persoanelor nevăzătoare? Cine ar trebui să înceapă și cum să facă astfel încât poarta să se

deschidă și, foarte important, oamenii să aibă curajul să îi treacă pragul?

Acestea, și nu numai, au fost ideile cu care am pornit la drum alături de domnul Profesor Ion Stoica în anul 2009 propunându-ne, pornind de la experiența personală și de la bibliografia de specialitate existentă, să încercăm să teoretizăm necesitatea și modalitățile prin care persoanele nevăzătoare și cu deficiențe de vedere pot avea acces la spații și informație.

Persoanele cu dizabilități pot avea un rol activ în societate și ține de fiecare dintre noi să le facilităm accesul la spații și informație. Creând un mediu accesibil tuturor, participăm cu toții la evenimentele cotidiene, ne implicăm în desfășurarea lor, căutăm soluții și le aplicăm în rezolvarea diferitelor probleme care, inevitabil, apar într-o lume normală. Așadar este necesar, dar și posibil să accesibilizăm spații, tehnologii, documente, informație, iar acest lucru trebuie realizat pornind cel puțin de la următoarele 5 aspecte:

- Aspectul social: pentru persoanele cu dizabilități accesibilizarea constituie o oportunitate fără precedent de a participa comod și deplin la activitățile societății. Datorită ei dispare orice inconvenient fizic sau informațional și, pentru prima dată în istorie, persoanele cu dizabilități pot exercita aceleași sarcini în condiții similare persoanelor valide. În felul acesta, se creează noi opțiuni de comunicare, de interacțiune și lucru, care în alte condiții ar fi fost deosebit de dificil sau chiar imposibil de realizat.
- Aspectul personal: de-a lungul vieții, fiecare dintre noi ar putea suferi episoade nefericite, momente în care o persoană validă devine persoană cu dizabilități și, chiar dacă de multe ori aceste momente sunt de scurtă durată, este foarte posibil ca multe persoane, odată cu înaintarea

în vârstă, să își piardă anumite abilități astfel încât să aibă nevoie de produse și servicii accesibile tuturor.

- Aspectul tehnic: în zilele noastre noile tehnologii permit crearea de informație accesibilă. Numai dacă s-ar respecta câteva cerințe, ar fi la îndemână crearea de informație accesibilă fără costuri suplimentare.
- Aspectul financiar: inițierea unui proiect accesibil nu are de ce să fie mai costisitoare. Și chiar dacă așa ar fi, nu este investiția inițială cea care determină viabilitatea sau succesul proiectului, ci relația dintre cost și beneficiu.
- Aspectul legal: cu toate că s-a constatat o clară tendință ca toate țările să dezvolte un cadru legislativ și norme specifice, actualmente există o mare neconcordanță între aceste țări.

Este de remarcat interesul acordat de către Uniunea Europeană includerii persoanelor cu dizabilități în societate și accesul lor la o viață normală.

Astfel, articolul 26 al „Cartei Drepturilor Fundamentale” a Uniunii Europene recunoaște dreptul persoanelor cu dizabilități de a beneficia de măsuri care să garanteze autonomia acestora, precum și integrarea lor în mediul social/profesional și participarea lor la viața comunității. Atragem atenția asupra faptului că în momentul de față persoanele cu dizabilități reprezintă peste 15% din populația totală a Uniunii Europene.

În ultimii ani s-a dezvoltat o gamă variată de produse destinate persoanelor nevăzătoare și slab văzătoare, care doresc să utilizeze în condiții normale computerul și toate facilitățile pe care acesta le oferă. Aceste echipamente, hardware sau software, sunt extrem de cunoscute și utilizate în întreaga lume. Cu ajutorul lor le pot deveni familiare chiar și persoanelor nevăzătoare diferitele aplicații informative, educative, profesionale sau de petrecere a timpului liber, pentru a naviga în mediul virtual, pentru a utiliza

poșta electronică, pentru a comunica sau a consulta diferitele baze de date în condiții similare colegilor lor valizi.

În momentul de față, posibilitatea consultării informației din biblioteci de către persoanele cu diferite dizabilități nu ar mai trebui să reprezinte o utopie, deoarece adaptările create le oferă acestora șansa de a se implica în aproape toate activitățile cotidiene.

Fiind conștientă de oportunitățile pe care un mediu accesibil le-ar oferi persoanelor cu dizabilități, dar și societății în general, Biblioteca Națională a României dorește să ofere acces la informație tuturor utilizatorilor săi, cu și fără nevoi de lectură speciale, prin intermediul aceluiași produse și servicii, în cadrul aceluiași evenimente, în aceleași spații (fizic și virtual) și evident în același timp. Așadar, Biblioteca Națională a României dorește să contribuie la integrarea persoanelor cu dizabilități într-o normalitate pe care ne-o dorim cu toții.

Pe de altă parte, este bine știut faptul că mutarea într-o clădire ce poate fi cu ușurință adaptată noilor cerințe informaționale a permis Bibliotecii implicarea în diferite proiecte, de mai mare

sau mai mică amploare, astfel încât să poată veni în întâmpinarea diverselor categorii de utilizatori.

Perceput de public ca o intersecție între un „Templu al cărții” și un „Mall cultural”, noul sediu al bibliotecii oferă zone libere de lectură și de internet, de expoziții, de conferințe, de spectacole și de socializare, delimitând și, totodată, punând în relație zonele deschise cu cele clasice de bibliotecă.

Acesta este contextul în care a apărut proiectul Dream (Digital Resources - easy to access and manage), primul proiect al Bibliotecii Naționale destinat și persoanelor cu deficiențe de vedere. Scopul proiectului este acela de a facilita accesul persoanelor nevăzătoare sau cu vedere slabă la informație și la documente, oferindu-ne astfel posibilitatea să aplicăm aspectele teoretizate în teza de doctorat.

Proiectul a beneficiat de sprijin financiar acordat de Fundația Orange și a avut drept obiective:

- oferirea utilizatorilor cu dizabilități vizuale a aceluiași lucrări ce sunt puse la dispoziția publicului larg, adaptate nevoilor lor de lectură;

- facilitarea accesului acestora la domenii variate ale cunoașterii, navigarea pe Internet sau informarea la timp asupra unor evenimente curente;
- integrarea lor în mediul cultural și educativ, implicit pe piața muncii;
- crearea și dezvoltarea unui set de instrumente care să asigure pregătirea de bază a utilizatorilor cu deficiențe de vedere și instituțiilor care doresc să își accesibilizeze clădirile, produsele sau serviciile.

În acest sens, au fost organizate 7 puncte de lucru de la care utilizatorii cu dizabilități pot accesa informația și colecțiile de documente alături de utilizatorii valizi. Punctele de acces sunt dotate cu:

- *cititoare de ecran* – soft-uri ce redau vocal, în mai multe limbi (inclusiv în limba română), informația afișată pe monitorul computerului, fie în totalitate, prin citirea continuă a acesteia, fie selectiv (o zonă definită de utilizator, o linie compusă din mai multe cuvinte, un singur cuvânt, o singură literă sau un semn de punctuație). De asemenea, este posibilă citirea meniurilor, a ferestrelor de dialog, a mesajelor de sistem. În activitățile sale de lucru pe computer (dotat cu un cititor de ecran) utilizatorul nevăzător se folosește exclusiv de tastatură. El nu va utiliza mouse-ul dar, prin folosirea diferitelor combinații de taste, va putea efectua aproape toate acțiunile pe care utilizatorii valizi le execută cu mouse-ul;
- *magnificatoare de ecran* – soft-uri ce afișează, în format mărit de până la 17 ori informația de pe monitorul computerului. Acest soft permite schimbarea culorilor în care informația este prezentată pe ecranul computerului, fiecare utilizator putând în felul acesta să își adapteze sistemul la cerințele și particularitățile deficienței;

- *dispozitive de scanare și redare* (vocal sau în format mărit) a documentelor tipărite. Sunt dispozitive dependente de computer, care funcționează cu ajutorul unui soft de recunoaștere optică a caracterelor și care poate reda informația fie pe monitorul computerului în format mărit, fie audio, în căști, cu ajutorul sintezei de voce cu care este dotat softul OCR;
- *mașină de citit* - dispozitiv de lectură a documentelor tipărite ce funcționează independent de computer, fiind extrem de utilă copiilor și persoanelor în vârstă care nu au dobândit încă abilități informatice. Informația este preluată cu ajutorul unei camere foto și redată vocal în mai multe limbi (în funcție de limba în care este redactat textul documentului), inclusiv în limba română;
- *imprimantă Braille* - tipărește orice document electronic în alfabet Braille;
- *televizor cu circuit închis* - dispozitiv care funcționează independent de computer și permite afișarea conținutului oricărui tip de document tipărit pe un ecran mare, caracterele textului putând fi mărite de până la 64 de ori, iar culorile sau contrastele dintre text și ecran putând fi modificate în funcție de nevoile utilizatorului;
- *dispozitive de redare a hărților, graficelor, schemelor* - sunt asemănătoare unei tablete dotate cu un soft special ce permite prelucrarea documentelor grafice prin adăugarea de text pentru fiecare segment grafic. Harta, schema, graficul se tipăresc cu ajutorul imprimantei Braille, se plasează pe tabletă, iar pe măsură ce conturul textului este explorat cu degetul, utilizatorul aude în căști informația aferentă introdusă în prealabil cu ajutorul softului special;
- *dispozitive de lectură a cărților în format DAISY* - dispozitive asemănătoare unui CD-Player cu ajutorul cărora pot fi citite cărțile în format DAISY. Cărțile DAISY, cunoscute și sub denumirea de cărți audio digitale (DTB -Digital Talking book), se

pot asculta selectiv, exact ca în situația în care este citită o carte tipărită;

- biblioteca dispune de asemenea și de o colecție semnificativă de *cărți electronice și cărți audio*.

Pentru o utilizare corectă și completă a tehnologiilor de acces, au fost create și sunt disponibile în spațiile destinate utilizatorilor următoarele instrumente:

- lista combinațiilor de taste utile în folosirea Microsoft Office și Internet Explorer;
- ghidul de utilizare a cititorului de ecran;
- ghidul de utilizare a măritorului de ecran;
- ghidul de utilizare a dispozitivelor de scanare și a programului de recunoaștere optică a caracterelor;
- ghidul de utilizare a televizorului cu circuit închis.

Generosul spațiu al bibliotecii ar putea crea probleme de orientare utilizatorilor cu dizabilități vizuale. Pentru a se orienta cât mai ușor în bibliotecă, vor fi plasate în spațiile publice, planuri în relief ale clădirii. Momentan, un astfel de plan a fost creat pentru parterul clădirii.

Așadar, cu ajutorul noilor tehnologii, precum și al documentelor accesibile, oricine poate consulta la bibliotecă informații din domenii variate, fiind posibilă totodată navigarea pe internet și informarea la timp asupra unor evenimente curente.

Nu susținem izolarea persoanelor cu dizabilități într-o sală de lectură anume creată, ci oferim acces în majoritatea spațiilor alocate publicului general (Zona cataloagelor, Sala de Științe filologice, Sala de Științe juridice, Sala de presă, Sala pentru copii și tineret).

Bibliotecile care doresc să își facă disponibile colecțiile și serviciile tuturor, școlile care au integrat sau doresc să integreze persoane cu dizabilități vizuale, posibilia angajatori și toți cei care doresc să cunoască mai multe despre modalitățile de accesibilizare,

pot solicita informații prin e-mail (accesibilitate@bibnat.ro), prin formularul de contact disponibil pe pagina web a Bibliotecii Naționale (www.bibnat.ro) sau prin pagina de Facebook destinată proiectului.

www.facebook.com/proiectulDREAM

Pentru acei utilizatori nevăzători care nu pot ajunge la bibliotecă am reușit, cu ajutorul voluntarilor (din afara sau din interiorul bibliotecii) să scanăm și să accesibilizăm câteva documente (manuale sau cărți din bibliografia școlară) ce le erau absolut necesare elevilor sau studenților nevăzători. Cu toate acestea, solicitările cărora am reușit să răspundem sunt prea puține în raport cu numărul total al solicitărilor primite în ultimele luni.

Acesta este motivul pentru care ne propunem să continuăm proiectul Dream cu un proiect ce va asigura acces de la distanță la o colecție semnificativă de documente accesibile. Scopul proiectului Sunetul paginilor (The sound of pages) este acela de a crea și dezvolta cea mai mare bibliotecă digitală pentru nevăzători din țară. Ne propunem să reunim toate documentele digitale create în bibliotecile din România într-o singură colecție digitală de documente, careia îi vor fi adăugate documente scanate și accesibilizate în Biblioteca Națională cu ajutorul unui scanner

performant. Utilizatorii cu dizabilități de vedere vor avea acces la această bibliotecă digitală atât offline, la sediul bibliotecii, precum și online din orice loc al țării, pe bază de id și parolă, astfel încât să fie îndeplinite prevederile legii privind protecția dreptului de autor. Accesul va fi realizat prin intermediul catalogului online al Bibliotecii Naționale.

Având în vedere stereotipiile, etichetele create de societatea românească vis-à-vis de persoanele cu dizabilități vizuale, integrarea – participarea comodă și deplină la activitățile societății – este încă destul de dificil de realizat. Biblioteca Națională a României dorește să contribuie la schimbarea acestei realități prin produsele, serviciile și activitățile pe care le propune.

Astfel, instituția noastră invită toți cetățenii, indiferent de vârstă, sex, naționalitate sau dizabilitate, să consulte fondul de documente al bibliotecii, să participe la evenimentele pe care le organizează, cu scopul de a oferi acces tuturor la aceleași resurse, la aceleași tehnologii, în aceleași spații, în aceeași societate.

Trăim într-o epocă a globalizării în care un sistem economic, capitalismul, a consolidat un grup mic de persoane care concentrează mari bogății și care are acces la cultură. Față de ei, o masă enormă a rămas exclusă, nu doar din piața consumului și a muncii, ci și de la oportunitatea de a se forma în scopul unei vieți normale. Astfel, biblioteca trebuie să fie un centru activ care să își sprijine utilizatorii în procesul de integrare. Biblioteca trebuie să recunoască și să fie pregătită pentru a veni în întâmpinarea diferențelor dintre persoane, care nu sunt doar de natură fizică sau funcțională, ci și de natură psihologică sau culturală.

Dorim să evidențiem faptul că dizabilitatea este în mod fundamental o construcție socială. O persoană poate avea deficiențe funcționale de diferite tipuri și având diferite origini însă, cu toate acestea, posibilitățile sau limitările pe care le are pentru a-și îndeplini sarcinile sunt în funcție de barierele sau facilitățile cu care se confruntă în mediul în care trăiește.

Este extrem de simplu să fie învinovățită persoana cu dizabilități: „nu este ca mine, deci nu este capabil să facă ce fac și eu”. Asupra lor societatea a depozitat compasiunea, teama sau indiferența. Astfel, atitudinile noastre negativiste se concretizează în instituții care se justifică pretinzând că sprijină integrarea persoanei cu dizabilități într-o normalitate pe care o considerăm îndoielnică. Persoanele cu dizabilități rămân așadar blocate în aparate pedagogice, asistențiale și terapeutice care pretind să le normalizeze condiția.

În momentul de față, specialiștii vorbesc despre accesibilizare prin îndeplinirea normelor fizice de acces prevăzute (re-organizarea spațiilor, mobilier special, modificarea intensității luminii, în general tot ce ține de arhitectura clădirii). Conceptul de accesibilitate trebuie extins însă la accesul la informație iar, când vorbim de biblioteci, trebuie avut în vedere în principal accesul la colecțiile și serviciile puse la dispoziție și chiar la comportamentul și la atitudinea personalului de specialitate care interacționează în același spațiu.

Deși a scrie pe tema bibliotecilor pentru toți ar putea părea desuet, actualmente multe persoane nu pot utiliza produsele și serviciile acestor instituții. În vederea dezvoltării sociale și personale a indivizilor, cartea și lectura trebuie să fie la îndemâna tuturor. În fond, adaptarea produselor și a serviciilor de bibliotecă pentru persoanele cu nevoi speciale nu este imposibilă și nici măcar dificilă. Este necesară apropierea și cunoașterea realității acestor persoane. Ascultându-le nevoile și având în vedere mediul în care își desfășoară activitatea, li se va putea acorda o atenție adecvată, căci și pentru ei, ca și pentru toți cetățenii de altfel, este esențial consumul cultural.

Pentru aceasta însă nu sunt suficiente doar câteva ajustări ale clădirii, ci sunt necesare, în primul rând, schimbări ale unor mentalități și a structurii organizatorice (flux, documente, servicii, tehnologii) cu care vin bibliotecile în întâmpinarea utilizatorilor lor.

În același timp, este indicat ca și persoanele cu nevoi de lectură speciale să colaboreze cu personalul bibliotecilor în scopul îmbunătățirii dotărilor și a serviciilor în așa fel încât includerea și participarea lor la viața culturală să nu mai fie o speranță pentru viitor, ci un bun al prezentului.

Uneori sunt prezentați ca victime, uneori sunt eroi. Alteori, accentul cade pe ceea ce nu pot face, ignorându-li-se drepturile, interesele, capacitatea, competențele, talentul sau abilitățile. Nu de puține ori, nu ei înșiși, ci alții sunt cei care se pronunță despre oamenii cu dizabilități. Din păcate, prea frecvent îi regăsim în media ca „suferinzi”, „prizonieri”, „victime ale bolii”, altfel spus persoane neajutorate. Cu o asemenea imagine, o persoană cu dizabilități cu greu poate convinge familia, prietenii, colegii sau pe un angajator că este capabilă să se descurce, că are lucruri importante pe care le poate oferi societății.

DESPRE CARTEA VECHĂ SANSKRITĂ AFLATĂ ÎN BIBLIOTECA ACADEMIEI DIN CLUJ-NAPOCA

Florina Brat

„16 iunie 1870

Dragă prietene,

Permite-mi cu această ocazie să-ți împărtășesc câteva cuvinte de încredere. În anii '50, la Pesta am învățat limba sanskrită cât am putut mai bine în folosul studiului lingvisticii comparate. Nu m-au speriat piedicile și greutățile învățării acestei limbi, din contră, m-am grăbit să-mi însușesc și literatura culturii respective. Am cheltuit bani din buzunarul meu pentru cumpărarea materialelor de specialitate. După cadoul primit de la Pulsyky și cu ceea ce am achiziționat eu, am ajuns să am acum tot atâtea cărți câte se află la Pesta, fără a avea vreun duplicat. Toate sunt importante și complementare. Astfel stând lucrurile, am citit patru mari crestomații, câteva mari capitole din Mahabharata publicate independent, între care două, Nalus și Bhagavad Gita sunt cărți mari, primele trei cărți ale celeilalte mari epopei Ramayana, cele cinci mari piese de teatru semnificative, Hitopadesha și tratatul de matematică, Lilavati.

Cred că am dobândit foarte multe cunoștințe de sanskrită cu care cred că orice maghiar s-ar lăuda.

Drept rezultat am transmis la Pesta o traducere (Kauda) apărută într-o revistă, am făcut studii comparative ale timpurilor verbale care ar putea îmbogăți studiile comparative. La toate acestea aș putea adăuga mărturia mai multor persoane aflate în viață pe care le-am ajutat să învețe diverse limbi străine <tuto, cito et jucunde> (în totalitate, rapid și plăcut). Și în general, ca profesor am un renume bun. Așadar, am trăit cu falsa credință că ministrul educației¹ a auzit de persoana care a

¹ Este vorba de baronul Eötvös József, ministrul educației de atunci. A fost și Președintele Academiei Ungare.

întreprins atât de multe studii și cercetări într-un domeniu atât de rar precum sanskrita, chiar dacă acesta nu este Președintele Academiei și nu îl cunoaște personal. Sunt stânjenit să mărturisesc că am fost entuziasmat atunci când am aflat că s-a eliberat postul de profesor de sanskrită la Universitatea din Pesta și am sperat că voi fi printre cei testați. Consideram că sunt capabil și că am puterea necesară să ocup acea catedră.

În cele din urmă acest lucru nu s-a întâmplat. Am auzit că s-au propus niște nume obscure. Măcar dacă era vorba despre Mátyás Flórián căruia îi sunt recunoscător pentru ajutorul dat pentru primii pași în studierea sanskritei, nu aș fi fost atât de supărat.

Sapientis satis! (Îndeajuns pentru înțelept!) Spusele mele vor servi drept material pentru vreun istoric al literaturii maghiare despre cum primul ministru maghiar al culturii a prețuit strădaniile literare și inițiativele [mele] culturale ca viitoare dovadă că <tantaene animis caelestibus irae> (atât de mare este furia în sufletele celeste). Să trăiești fericit, îți urează Brassai².

Aceasta este scrisoarea pe care Sámuel Brassai o adresa prietenului său, Toldy Ferenc, profesor de sanskrită la Universitatea din Pesta, atunci când nu i s-a oferit șansa să predea limba sanskrită la această universitate. Lăsând la o parte ambițiile universitare ale lui Brassai care își vor găsi împlinirea la Universitatea din Cluj, câțiva ani mai târziu, să revenim la începutul scrisorii aici de față și să urmărim istoria cărților de care vorbește umanistul transilvănean. Având în mână firul de unde l-am prins, să mergem către începuturile lui, ajutați de prețioasa scrisoare care se dorește, iată, document literar pentru o reparatorie istorie a literaturii.

Aceste cărți adunate, în cea mai mare parte, între anii 1849 și 1859 de către Sámuel Brassai, la Pesta, nu foarte multe la număr, în jur de 100 de titluri, însumând aproximativ 130-140 de volume,

² *Apud:* Dr. Gaal György. Brassai Sámuel, a szanszkrit nzelv tanára, În *Kereszteny Magvető*, nr. 2/2004, p. 171-186. N.a. Aduc caldele mele mulțumiri domnului Francisc Barabas, care mi-a înlesnit accesul la materialele bibliografice în limba maghiară folosite în acest articol.

se află astăzi printre valoroasele cărți ale Bibliotecii Academiei din Cluj-Napoca. Fac parte din fondul unitarian, purtând majuscula U înaintea cotei topografice și stau răbdătoare între rafturi să fie deschise de cititori, specialiști sau curioși.

Sámuel Brassai și-a donat biblioteca (nu doar pe cea de sanskrită) Colegiului Unitarian, unde a predat ani de zile ebraică, greacă, dar și matematică. Imediat după 1948, regimul comunist a început vânătoria tuturor cultelor religioase din Transilvania. În iarna anului 1948-1949 i s-a dat foc bibliotecii Episcopiei greco-catolice de la Blaj. Ceea ce nu a ars a fost aruncat pe Târnavă. Atunci istoricul David Prodan a organizat cu ajutorul unor studenți și a unor cetățeni inimoși ai Blajului o echipă de salvare, recuperând ceea ce se mai putea salva. A fost un semnal clar că același lucru urma să se întâmple și cu bibliotecile celorlalte culte religioase din Transilvania, vizate de regimul comunist. Aceasta l-a determinat pe David Prodan să ajungă la o înțelegere cu prelații bisericilor³ neagreate de regimul comunist și să sugereze autorităților crearea unei biblioteci sub patronajul Academiei Române, care să adune laolaltă toate cărțile „suspecte”, dar valoroase, de patrimoniu. Astfel, în anul 1950, apare Biblioteca Academiei Republicii Populare Române, filiala din Cluj. Deoarece aceasta nu a avut de la bun început un sediu al ei, serviciile și depozitele fiind împrăștiate prin tot orașul, nu există un act de întemeiere a bibliotecii. Ulterior, în anul 1974, când se dă spre

³ Bibliotecarul Diocezei Unitariene din Cluj susține că posedă un document potrivit căruia se arată că regimul comunist a impropriat Biserica unitariană printre alte bunuri și de un număr de peste 10 000 de volume. După toate aparențele, se pare că acest document este unul de predare-primire și nu unul de naționalizare, pentru că în cel din urmă caz, Biserica Unitariană ar fi reclamat demult dreptul de proprietate asupra acestor volume. Aceste informații, ca și cele legate de istoricul constituirii Bibliotecii Academiei din Cluj, ne-au fost oferite cu multă generozitate de către doamna Ileana Vlăssă, bibliotecar la Biblioteca Academiei din Cluj, căreia îi mulțumesc și pe această cale. Referitor la numărul de volume care ar fi aparținut Bisericii Unitariene, acesta s-ar ridica la 35 000 de volume potrivit lui Lehel Molnár. A se vedea Molnár B. Lehel, Deborah Youngman, *Unitarian Heritage in Transylvania. Digitizing Documents in Unitarian Archives and Library in Cluj/ Kolozsvár*, nr. 4/2004.

folosință noua clădire a Bibliotecii Academiei din strada M. Kogălniceanu, toate cele șase fonduri istorice care au constituit Biblioteca Academiei Române, între care se află și fondul unitarian, sunt adunate laolaltă⁴.

După această scurtă privire asupra bejeniei a zeci și zeci de mii de volume, silite de împrejurări politice totalitare să-și schimbe stăpânii, să ne întoarcem la Brassai, fiul pastorului unitarian din Coltești (Trascău – Torockó). Descendent dintr-o familie veche, saxonă, din Brașov, de unde și numele (Brassó), după terminarea studiilor, este pentru un timp preceptor pentru copiii familiilor aristocrate și bogate din Transilvania. În anul 1834 se stabilește în Cluj unde pune bazele unui ziar de duminică, *Vasárnapí Újság* și, la scurtă vreme, în 1837 își începe cariera de profesor la Colegiul Unitarian unde va preda un număr mare de discipline: istorie, geografie, științele naturale, matematică și filosofie. Spirit progresist, revoluționar, nu va ezita să se implice și să fie foarte activ în reforma sistemului educațional, reușind să impună limba maghiară ca mediu de predare în școli, în locul latinei. Va avea, deopotrivă, o contribuție notabilă în reformarea curriculei școlare pentru care stau mărturie articolele și cărțile sale de pedagogie și metodică. Se va înrola în armata revoluționară maghiară sub numele de József Bem și va locui timp de 10 ani la Pesta. Sunt anii cei mai bogați și mai fructuoși, dedicați largirii și aprofundărilor studiilor sale polivalente. Umanist prin excelență, înzestrat cu un talent aparte pentru învățarea limbilor străine⁵, dar și stimulat de preocupările în plină ascensiune și dezvoltare de lingvistică

⁴ „Biblioteca Filialei din Cluj-Napoca a Academiei R. S. România a luat ființă în anul 1950. La temelia ei au stat câteva biblioteci vechi din Transilvania, atribuite Filialei.” - Doina Curticeanu. *Ghidul cititorului*, Cluj-Napoca, 1997, p. 1.

⁵ Potrivit primului său biograf, Kőváry László, Brassai „a fost un maestru în domeniul lingvistic. Cunoștea toate limbile semnificative ale lumii. Vorbea latina, germana, franceza și engleza, înțelegea rusa, turca, româna, ebraica și sanscrita, a tradus din greacă, latină, franceză, rusă, unele lucrări și le-a scris în germană, împreună cu maghiara stăpânea zece limbi”. *Vide Kőváry László, A száz élt Dr. Brassai Sámuel pályafutása és munkái (1797-1897)*. In : *Erdélyi Múzeum*, Kolozsvár, 7-9/1897, p. 66.

comparată ale orientaliștilor germani și englezi, Sámuel Brassai începe la Pesta studiul sanskritei, așa cum mărturisește în scrisoarea de la începutul acestor rânduri. Dată fiind puținătatea materialului didactic de la Universitatea din Pesta, Brassai este nevoit să-și procure cărțile necesare, punând astfel bazele însemnatei sale biblioteci de carte sanskrită.

Se va întoarce în Cluj (Kolozsvár) în 1859, unde își va relua activitatea de predare la Colegiul Unitarian. În paralel, este custodele Societății Muzeului Transilvănean (Erdélyi Múzeum Egyesület (EME)), societate fondată și susținută material cu generozitate de către contele Mikó Imre. În scurtă vreme devine director al Societății, iar în 1862 renunță la profesoratul de la colegiu, concentrându-se mai mult asupra muncii de la EME, care nici aceasta nu pare să-i aducă, în timp, satisfacția și împlinirea pe care și-o dorea. Nu e de mirare că atunci când, prin înființarea celei de-a doua facultăți de științe⁶ în 1872 la Cluj-Napoca și apar astfel numeroase catedre, Sámuel Brassai se va înscrie la concursurile organizate pentru ocuparea locurilor vacante, optând pentru mai multe catedre, dată fiind formația sa enciclopedică, dar și valoroasa sa experiență profesională. Din păcate, ca și în experiența anterioară la Universitatea din Pesta, Sámuel Brassai nu se va număra printre favoriți. A fost selectat pentru a ocupa locurile unde nu se prezentaseră candidați. Este numit la catedra de studii cantitative elementare și va fi, rând pe rând, în decursul a 11 ani de carieră universitară decan (1875-1876), prodecan (1876-1877), rector (1879-1880) și prorector (1880-1881). Predarea matematicilor va fi concurată serios de pasiunea sa de a preda sanskrită, disciplină pentru care va lupta neobosit să fie introdusă la nivel universitar. Eforturile sale sunt în cele din urmă apreciate public și „recompensate” prin deschiderea unei catedre de

⁶ Limba de predare era doar maghiara, deși ministrul maghiar educației, același Eötvös József, care nu-l preferase pe Brassai pentru ocuparea catedrei de limbi orientale de la Pesta, susținuse încă din 1868 înființarea Universității din Cluj cu predare în limbile maghiară, română și germană.

sanskrită în anul universitar 1878-1879, anunțată de altminteri cu un an înainte. Sámuel Brassai va preda oficial sanskrită până în anul 1883, dar, deși se pensionează, va fi lăsat să predea în continuare. Ultimul curs, numit „Gramatica comparativă și filosofia limbilor” l-a predat în cel de-al doilea semestru al anului universitar 1884-1885, așadar la vârsta de 85-87 de ani. Potrivit unuia dintre biografiile săi, Feméri Lajos, dar și notelor sale autobiografice, Sámuel Brassai lucra zilnic probleme dificile de matematică și citea literatură sanskrită, exercițiu devenit rutină până la sfârșitul vieții sale. Ținea, în fiecare dimineață, să stabilească ora exactă după poziția soarelui. Va fi fost, pesemne, o *sūryanamaskār*, un vrednic, dar tehnic salut al soarelui, pe care Brassai a reușit să-l aducă zi după zi luminii.

Despre bogata bibliotecă a lui Sámuel Brassai se știe că acesta a donat-o Colegiului Unitarian. Între toate celelalte volume, rarele și prețioasele tomuri sanskrite care le concureau cu succes pe cele ale Universității din Pesta, după cum am aflat din scrisoarea adresată lui Ferenc Toldy, au fost și ele însemnate în cataloage de mână împreună cu întreaga bibliotecă a lui Brassai. Aceste cataloage, unele topografice, altele alfabetice, au fost întocmite la sfârșitul secolului XIX sau la începutul secolului XX, potrivit Dr. Gaal György de către elevi „care nu prea aveau cunoștințe de sanscrită sau despre cum se întocmește o bibliografie.” Mai mult, se pare că „În rescrierile ulterioare ale cataloagelor, pe ici-colo s-au strecurat destule greșeli.”⁷ Aceste greșeli apar în lista pe care dr. Gaal György o prezintă în finalul valorosului său articol, lista reprodușă după aceste cataloage ale secțiunii sanskrite din biblioteca lui Sámuel Brassai. Lista numără 87 de titluri, însumând peste o sută de volume. Lőrinczi Réka s-a preocupat îndeaproape de biblioteca de lingvistică a lui Sámuel Brassai, aruncând o privire și asupra secțiunii sanskrite a acesteia. Numărul de lucrări este vizibil mai mic decât cel propus de Dr. Gaal György, anume:

„În domeniul sanscritei sunt peste 35 de autori și peste 60 de lucrări (...) cele mai vechi 1755-1775, respectiv 1783 (Cluj-Napoca), cea mai nouă 1886, [apărute] la St. Petesburg, Leipzig, Bonn, Berlin, Leiden, Paris, respectiv Cluj-Napoca...”⁸ Autoarea nu face nicio referire la editurile indiene, ceea ce justifică, în bună parte numărul mai mic de volume atribuite bibliotecii sanscrite a lui Sámuel Brassai. Există deopotrivă o listă manuscris redactată prin anii '80 de către Dănilă Incze. Acesta se pare că a consultat vechile registre topografice ale fondului unitarian și a întocmit o listă manuscris mult mai completă a cărților adunate de Brassai. Întâmplarea (pentru a mă prevala de un eufemism la îndemână) a făcut ca să obțin o copie a acestei liste a cărei soartă părea să fie uitarea prin putrezirea în condiții improprii împreună cu alte note și însemnari ale lui Incze. Din fericire, au fost „salvate” la timp de un bun prieten al lui Dănilă Incze. Lista pe care o propun în finalul acestui articol este rezultatul coroborării listelor propuse de Dr. Gaal György și cea aflată în manuscris a lui Dănilă Incze, alături de consultarea *in situ* a registrelor topografice și a unui număr de volume aflate pe listă cu ocazia celor două vizite, cu ani în urmă, la Biblioteca Academiei din Cluj.

Pe lângă cărțile pe care Brassai le-a achiziționat spre a-și aduna biblioteca de care avea nevoie, Brassai a lăsat și un număr de caiete manuscrise. Ele par a fi materialele didactice ale cursurilor sale de la Cluj, transcrieri în alfabet latin a unor opere sanscrite. Acestea sunt consemnate în „*The Manuscripts of the Unitarian College of Cluj/Kolozsvár in the Library of the Academy in Cluj Napoca I-II*, compiled by Elemér Lakó, 1997. Astfel, la numărul 1257 găsim Brassai Sámuel. Cf. MSU 1520A, 1588 73... ce conține transliterarea, notele și vocabularul povestirii *Nala și Damayantī*; intrarea 1520/A Cf. MSU 1257, 1588 conține note ale piesei de teatru *Kamandakuja Rutiśātra*. Intrarea 1588 Cf. MSU 1257,

⁸ Lőrinczi Réka, Brassai Sámuel könyvtárának nyelvészeti részlegeröl. În: *A nyelvész Brassai élő öröksége*, editor Péntek János. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, p.113-114, 2005.

1520/AA, 58 de pagini conține transliterarea, vocabularul și notele de la *Mālavikāgnimitra*. Există, de asemenea, și un caiet unde Brassai a transcris *Līlāvati*, tratatul de matematică, pe care l-a ilustrat cu o mulțime de figuri geometrice.

Majoritatea lucrărilor (studii, articole, cărți) aflate în manuscris au fost publicate, de-a lungul anilor, de către Societatea Muzeului Transilvănean (EME). În ceea ce privește contribuțiile sale originale în domeniul sanskritei, nu există multe referiri care să indice o activitate foarte bogată în acest sens. Va publica în limba maghiară, la editura EME, „*Hitopadesha, introducere și prima poveste*”. Însă, cu excepția traducerii, publicată la Pesta, a lucrării de mai sus și a caietelor manuscris descrise mai sus, numele lui Brassai nu este asociat cu alte studii originale publicate. Brassai nu pierde însă ocazia de a-și manifesta spiritul critic la adresa contemporanilor săi precum Fiók Károly, care traduce pentru prima dată, în maghiară, *Nala și Damayantī*⁹, iar mai apoi *Śākuntala*. La criticile lui Brassai, amănunțit consemnate în 30 de pagini, Fiók Károly nu ezită să sublinieze ironic că umanistul transilvănean nu pare să fi depășit vreodată un nivel mediu de cunoaștere a limbii sanskrite: „De ce să vă placă dumneavoastră cunoștințele mele de sanscrită? Și pe lângă asta nu ați depășit Panchatantra (micile povești povățuitoare).”¹⁰

⁹ *Nala și Damayantī*, în fapt *Nalopākhyam* (Povestea lui Nala), este una dintre cuceritoarele povești din Mahābhārata (capitolele 52-79 din cartea a III-a a Mahābhāratei, *Vanaparvan*) care a reținut atenția primilor savanți europeni prin romantismul ei. Regele Nala, după ce își pierde toată averea și domnia la jocul de zaruri, pleacă în exil cu frumoasa și credincioasa sa soție, Damayantī. Nala o părăsește pe Damayantī, căci demonul jocului îi ia complet mințile, iar Damayantī este nevoită să rătăcească singură în căutarea soțului ei. După multe încercări și suferințe cei doi soți se reîntâlnesc, uniți iar de dragostea lor biruitoare. Franz Bopp este cel care o editează pentru prima dată în 1819, adăugând și o traducere în latinește, fiind considerată o adevărată capodoperă a literaturii sanskrite și stimulând apariția a numeroase traduceri în limbile europene. La noi, acest poem a fost tradus și publicat pentru prima dată în volum abia în anul 1937, la Chișinău, de către Theophil Simenschy. George Coșbuc a tradus liber cântul IX din Povestea lui Nala sub titlul *Nala și Damayantī* în *Antologia sanscrită*.

¹⁰ *Apud*: Dr. Gaal György. *Op.cit.*, p.179.

O privire mai atentă asupra manuscriselor și a lucrărilor lui Brassai din domeniul sanskritei, merită cu prisosință interesul specialistului¹¹. Întotdeauna există surprize, chiar și acolo unde drumul pare să fi fost străbătut de mai multe ori. Altminteri și perspectiva se schimbă odată cu trecerea anilor. Bogata sa bibliotecă rămâne, inconfundabil, un reper *sine qua non* atunci când încercăm creionarea portretului de indolog al lui Sámuel Brassai.

Această bibliotecă este astăzi parte a Bibliotecii Academiei din Cluj-Napoca, iar acest fapt, lăsând la o parte tribulațiile sale istorice datorate împrejurărilor politice, nu poate fi trecut cu vederea de studiile de istoria indologiei în România. Întâi de toate, rețin atenția o ediție completă în sanskrită a *Mahābhāratei* în 14 tomuri elegante, ca și *Rāmāyaṇa* completă în 7 volume impresionante, pe lângă edițiile princeps ale primului dicționar tibetan-englez și a gramaticii tibetane a lui Alexandru Csoma de Körös, dicționarul sanskrit-englez în 7 volume al lui Otto von Böhtlink și Rudolph von Roth, o bogată colecție de literatură epică și dramatică tradusă în a doua parte a secolului al XIX-lea între care cele mai cunoscute piese de teatru ale lui Kālidāsa, precum *Śakuntalā*, *Mālavikāgnimitra*, alături de multe dintre studiile și lucrările de referință ale indologiei acestei perioade. În sine, colecția sa de carte sanskrită interesează nu doar prin importanța ei istorică, dar și prin relevanța bibliofilă, căci adună laolaltă numeroase ediții princeps ale cărților indologilor contemporani cu Brassai precum Max Müller, Otto von Böhtlink, Franz Bopp, iar enumerarea poate continua așa cum se poate ușor vedea în lista de mai jos.

- 1) U51 113¹² ANDRÁSSY Manó. *Utazás kelet-Indiákon, Ceylon, Java, China, Bengal, Pesten*, 1853.
- 2) U52 892 WAHN, J.C. *Geschichte von Ostindien*, Gotha, 1827.
- 3) U53 081 CSOMA DE KÖRÖS, Alexander. *Essay towards a dictionary Tibetan and English*, Calcutta, 1834.

¹¹ De această dată, competențele acestuia trebuie să includă obligatoriu o bună cunoaștere a limbii maghiare, de care autoarea acestui articol, din păcate, nu dispune.

¹² Numărul reprezintă cota la care poate fi regăsită cartea în colecțiile bibliotecii.

- 4) U53 306 MAINBOURG, L. P. *Histoire de l'Arianisme*, tome I-II, ed.4-eme, Paris, 1883.
- 5) U53 612 EDEL, Jakob; TIVEDAR, Duka. Körösi Csoma Sandor, Budapest, 1888-9.
- 6) U54 013 LICHY, August. *A boro-budur Java e(s)zigeten*, Budapest, 1881.
- 7) U54 151 Hége Sándor. *Bhagavad Gītā*, Budapest, 1910?
- 8) U54 832 KLAPROTH, J. *Asia Polyglotta*, 1831.
- 9) U54 836 KLAPROTH, J. *Tableaux historique de l'Asie*, Stugggard, Paris, London, 1826.
- 10) U54 930 GUIZOT, M., *Méditations sur l'essence de la religion*, Leipzig, Paris, 1864.
- 11) U54 977 MARTINEAU, Harriet. *British rule in India*, a historical sketch, London, 1857.
- 12) U55 076 BOPP, Francisco, *Glossarium Sanscritum*, Berdini, 1847.
- 13) U55 331 MORGAN, Lady. *Die Prophetum von Cashmir*, Wien, 1827.
- 14) U56 125 MAHĀBHĀRATA, s.a, s.l., Cross Folio Edition, 19 volumes in 14 tomes.
- 15) U56 126 VALMĪKĪYE *Rāmāyaṇe*, s.l. Cross Folio Edition, 1842, 7 volumes.
- 16) U56 321 ARBANERE, E.G. *Analyse de l'histoire asiatique et de l'histoire grecque*, I-II, Paris, 1835.
- 17) U56 336 BÖHTLING, Otto von; ROTH, Rudolph, *Sanskrit – Wörterbuch*, Theil I-VII+Nachtrape, St. Petesburg, 1855-1875, 7 volumes.
- 18) U56 397 *Rig –Vedae specimen*. Edidit Fridericus Rosen, Impresis Joanes Taylor, Londini, 1830.
- 19) U56 709 CSOMA DE KÖRÖS, Alexander, *Grammar of the Tibetan Language*, Calcutta, 1834.
- 20) U56 992 SCHULA Johann, *Der Rig Veda*, 1876.
- 21) U58 494 HITOPADEŚA or *Salutary Counsels of Vishnu Sharma*, transl. Francis Johnson, London, 1848.
- 22) U58 503 KOBBRACH, Śakuntalā, Jayadeva's *Gītāgovinda*, 1842.
- 23) U58 509 BURRET E., *A Sanskrit Handbook for the fireside*, 1876.
- 24) U58 512 DAṄḌIN, *Dāśakumarachārīta*, ed.by H.H.Wilson, London, 1846.
- 25) U58 513 CALIDASA, *Nalodaya*, *Sanskritem Carmen Calidasa*, 1830.
- 26) U58 516 BOPP, Franz, *Mahā Bhārata*, Ardschuna's *Reise zu Indra's Himmel*, 1868.
- 27) U58 525 SIMON, Richard. *Das Amaraśataka*, 1893.

- 28) U58 531 KĀLIDĀSA, *Āśakuntalā*, 1877.
- 29) U58 536 WILLIAMS, Monier. *Indian Wisdom*, 1876.
- 30) U64 826 BENFEY, Theodor. *Vedic and Linguistics*, 1880.
- 31) U65 064 LASSEN, Christ. *Anthologia Sanscritica*, glossario instructa Bonn, 1838.
- 32) U65 066 VIŚĀKHA DUTTA, *Mudrārākṣasa*, 1881.
- 33) U65 170 HALTZMAN, A., *Das Mahabrahara in Osten and Western*, 1895.
- 34) U65 271 CANDRAGUPTA, *Probhoda*, 1845.
- 35) U65 322 The *Kalpasūtra* of Bhadrabahu, Introd., notes and a Prakṛt-Sanskrit Glossary by Hermann Jacobi, Leipzig, 1879.
- 36) U65 334 *Grihyasūtra* of Hiranyakeṣin with extracts from the commentary of Matṛdatta, ed. Dr. J. Kirste, Vienna, 1889.
- 37) U65 335 KĀLIDĀSA, *Ritusarīhara*, i.e. *Tempestatum Cycluc.* Carmen Kalidaso adscriptum, ed. P. Bohlen, Lipsiae, 1840.
- 38) U65 338 LUDGER, Conrad. *Anthologia sanscritica glossario instructa*, 1865.
- 39) U65 348 KĀLIDĀSA. *The Mālavikāgnimitra*, Bombay, 1869.
- 40) U65 432 BÖHTLINGK, Otto. *Indische Sprache*, I-III, St. Petesburg, 1870-1873.
- 41) U65 497 MURARIMISHRA, *Anarghara-ghara*, a drama in 7 acts ed. Pandit Jibananda Vidyasagara, Calcuta, 1875.
- 42) U65 509 KAMANDAKI, *On elements of Polity*, Calcutta, 1875.
- 43) U65 510 ŚRIHARṢADEVA. *Ratnavalli*, drama in 4 acts, Calcutta, 1878.
- 44) U65 552 UDDAṄḌIN, *Mallikāmāruta*, a drama in 10 acts, Calcutta, 1878.
- 45) U65 596 COLEBROOKE, H.Th. (transl.) *Algebra with Arithmetic and Mesuration from Sanscrit of Brahmagupta and Bhāscara*. London, 1817.
- 46) U65 589 WILLIAMS, Monier-Monier. *A Sanskrit English Dictionary*, Oxford, 1872.
- 47) U65 590 *Gītāgovinda Jayadevae*. Poetae indici drama lyricum, ed. Christianus Lassen, Bonnae ad Rhenum, 1836.
- 48) U65 690 ŚŪDRAKA. *The Mṛchakaṭīka*, a comedy, 1829.
- 49) U65 812 *Bidpai and Lokman*, *Indiae Historicum*, 1783.
- 50) U65 861 BENFEY, Theodor. *Handbuch for Sanskritsprache*, vol. I-II, 1852-1854.
- 51) U65 864 GRASSMAN, Herman. *Wörtbuch zum der Rig Veda*, 1873.
- 52) U65 865 CONZE, A. *Études sur la littérature sanscrite*, 1877.

- 53) U65 873 *Bhagavat Gita is est Thes ...*Melos, 1846.
- 54) U65 881 BRUCE, Charles. *Die Geschichte von Nala*, St Petesburg, 1862.
- 55) U65 909 *Die Hymnen des Rig Veda*, 2 volumes, 1877.
- 56) U65 928 JAYADEVA, *Prasanna Raghava*, Serampore, 1873.
- 57) U65 929 BHĀVABHŪTI, *Mahāvīrachārīta*, Calcutta, 1873.
- 58) U65 962 DESGRANGES, A. *Grammaire sanscrite - française*, 2 volumes, 1845-1847.
- 59) U66 002 *Samhīta of the Sama Veda*, ed. by Rev. J. Stevenson, London, Society for the Publication of Oriental texts ,1843.
- 60) U66 039 KALHAṆA, *Rājatarāṅginī*, 3 volumes, 1840-1852.
- 61) U66 043 *Kāthasāritsagāra*, Marchen Sammlung des Sri Somadeva Bhatta. Sanskrit Deutsch herausgeg von dr. Hermann Brockhaus. Leipzig, I-V Buch,1839, VI-VIII Buch 1862, I-V Buch Sanskrit Text Uebers.
- 62) U66 086 *Die Kaçmir Recension de Pañcaśīka*, (Alias Caura Carmen eroticum) Herausgeg.v. Dr. W. Solf Kiel,1886.
- 63) U66 099 BENFEY, Theodor. *Kurse Sanskrit-Grammatik, 1856 zum Gebrauch für Anfänger*, Leipzig, F.A. Brockhaus, 1855.
- 64) U66 100 SPEIJER, J. *Sanskrit Syntax with an Introduction*, 1886.
- 65) U66 118 BÖHTLINK, Otto von. *Sanscrit Chrestomathie*, St. Petersburg, 1854.
- 66) U66 131 *Nalus Maha Bharata Episodium*. Curante Francisco Bopp, Berolini, 1832.
- 67) U66168 MONTERONT, Albert. *Grammaire générale ou philosophie des langues*, 1845.
- 68) U66 177 STREITER, Frider. *De Sunahkṣepa*, fabula indica, 1861.
- 69) U66 179 *Bibliotheca Sanskritae*, 1847.
- 70) U66 178 BHATṬA Biswanātha, *Pañchavarīṣa with Bhāṣa Pariccheda* (a Treatise on the terms), Calcutta, 1827.
- 71) U66 178 BHATṬA. *Tarkasaṅgraha*, 1872
- 72) U66 186 BHARADĀCHARYA, *Vasantatilāka*, Calcutta, 1872.
- 73) U66 190 GOBHILA *Gṛhyasūtra*, 2 volumes, ed. Dr. Friedrich Knauer, Leipzig, 1885-86.
- 74) U66 566 KĀLIDĀSA Meghadutta das ast der Wolkembote, 1879.
- 75) U66 636 KĀLIDĀSA, *Mālavika und Agnimitra*, 1879.
- 76) U66 648 BHARTṚHARI. *The Nīti śataka and Vairagya śataka, with extracts from two South commentaries*, ed. Kaśināth Triambak Telang, Bombay, 1874.
- 77) U66 312 BÖHTLINK, Otto. *Zur Charakteristk Max Muller's*, 1876.

- 78) U67 426 DEUSSEN, Paul. *Das System des Vedānta*, 1883.
- 79) U67 332 Mahā Bhārata, Bopp Franz. ed. *Die Sündflut nebst drei anderen Episoden des Mahā Bhārata*, Berlin, 1829.
- 80) U67 429 BOHMANBERGER, K. *Der altindische Gott Varuna*, 1883.
- 81) U67 449 MANAVA DHARMA SHASTRA, Lois de Manou. publié par Auguste Loiseleur-Deslonghams, Paris, vol I, 1830, Vol III, 1833.
- 82) U67 456 KĀLIDĀSA. *Meghadhūta* et G ...1841
- 83) U67 460 BĀṆA, *Kadambarī*, Bombay, 1879.
- 84) U67 463 KĀLIDĀSA. *The Raghuvamśa*, 1869.
- 85) U67 496. SCHELEGEL, August. *Indische Bibliothek*, I-III, 1823.
- 86) U67 513 Bhikshu subhadra. *Buddhistischer Katechismus*, 1888.
- 87) U67 604 Buddha mandala?, 1896.
- 88) U67 646 Krishna MISHRA. *Prabodha Chandrodaya*, 1842.
- 89) U68 004 KALHAṆA's *Rājataranginī*, Bombay, 1892.
- 90) U68 195 CAPPELLER. Vāmana's *stibregeler*, 1880.
- 91) U68 290 BILHAṆA. *The Vikramankadevacharita*. Ed. By Georg Bühler, Bombay, 1875.
- 92) U68 343 HALTZMAN, Franz. *Die Bhagavad Gita*, 1892.
- 93) U69 114 *Malivika und Agnimitra*, Ein Drama des Kalidasa. Uebers von Albrecht Weber, Berlin, 1856.
- 94) U69 135 *Rig Veda Sarīhita*, 1838.
- 95) U69 135 *Hitopadeśa*, ed. A. G. Schlegel et Christianus Lassen, Bonn ad Rhenum 2 volumes, pars I, textus 1829, pars II commenta. Crit. 1831.
- 96) U69 137 *Rig Veda*, 1856.
- 97) U69 139 VARAHAMITRA, the *Pañchasiddhāntatīlaka*, Benares, 1889.
- 98) U69 147 KĀLIDĀSA. *Malavika und Agnimitra*, 1840.
- 99) U69 153 BHARTṚHARI. *Sententiae et Carmen*, 1833.
- 100) U69 183 Devimahātmyam. *Markaṇḍeyī PadmaPūraṇa*, ed. Ludovic Doley, Berolini, 1831.
- 101) U69 220 Panchatantra, ed. by F. Kielhorn Vol. I-IV, Bombay, 1881-1882.
- 102) U69 284 BHAVABHUTI Malati Madhava, Bombay, 1876.
- 103) U69 467 Vedachrestomathie, 1885.
- 104) U69 951 KALIDASA's Ring Cakuntala. Herausgeg. Und übersetzt. v. Otto Böehling, Bonn, 1842.
- 105) U70 006 RIG VEDA (transl. in German), 1876.
- 106) U72 549 WALLIS. W. *The Cosmology of the Rig Veda*, 1886.

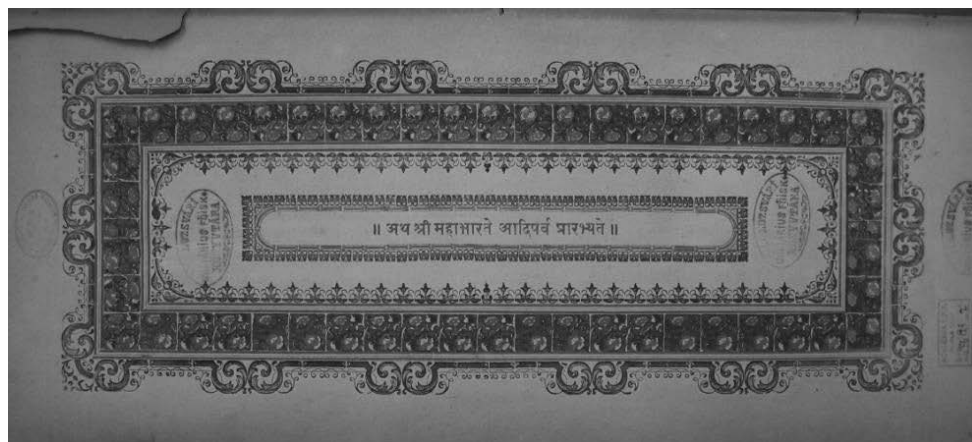

Fig.1: Pagina de titlu a primului volum din Mahabharata.

Bibliografie

1. BOROS, György. *Brassai Sámuel élete*, Kolozsvár, 1927.
2. Dr. GAAL, György. Brassai Sámuel, a szanszkrit nyelv tanára. În: *Kereszteny Magvető*, nr. 2/2004, Kolozsvár (Cluj-Napoca), p.171-187.
3. KÓVÁRY, László. A száz élt dr. Brassai Sámuel pályafutása és munkái (1797-1897). În: *erdélyi múzeum*, kolozsvár, 7-9/1897.
4. LAKÓ, Elemér. *The Manuscripts of the Unitarian College of Cluj/Kolozsvár in the Library of the Academy in Cluj-Napoca*, I-II, Szeged, 1997.
5. LEHEL, Molnár; YOUNGMAN, B. Deborah. *Unitarian Heritage in Transylvania. Digitizing Documents in Unitarian Archives and Library in Cluj/Kolozsvár*, 4/2004. [accesat 16.07.2012]. Disponibil pe Internet: www.komunikaciya.org.yu/komunikacija/casopisi/ncd/4/d004/document
6. LŐRINCZI, Réka. Brassai Sámuel könyvtárának nyelvészeti részlegéről. În: *A nyelvész Brassai élő öröksége*, editor Péntek János. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, p. 113-114, 2005.
7. PÉNTEK, János. *A nyelvész Brassai élő öröksége*, Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2005.

PATRU PREDICȚII REFERITOARE LA EVOLUȚIA BIBLIOTECILOR ROMÂNEȘTI ÎN URMĂTOAREA DECADĂ

Liviu-Iulian Dediu

„Oamenii așezați confortabil în această intersecție dintre disciplinele umaniste și tehnologie au contribuit la crearea simbiozei dintre ființele umane și mașini [...]”¹.

Istoria a reținut biografiile ale unor persoane celebre care demonstrează faptul că inovația există în zona de suprapunere dintre artă și știință. Leonardo da Vinci este un asemenea exemplu. Creativitatea sa coincide cu perioada în care științele au interacționat cu disciplinele umaniste. Mai aproape de timpurile pe care le trăim, sunt exemple de persoane celebre pentru excelența într-un anumit domeniu, dar care au combinat știința și arta. Spre exemplu, Albert Einstein interpreta, la vioară, o piesă de Mozart atunci când se opinea în încercarea de a demonstra celebrele sale teorii (a relativității restrânse, generalizate, a câmpurilor etc.). Steve Jobs a citit despre importanța oamenilor care se pot situa la intersecția dintre disciplinele umaniste și științele exacte și a realizat că își dorea să se poziționeze pe aceste coordonate (Isaacson, 2012, p. 15).

În fibra acestor interacțiuni se află preponderent biblioteca, dar și arhiva ori muzeul. Vorbind de bibliotecă, implicit vorbim și despre bibliotecari. Nu este o coincidență faptul că inovația și spiritul creativ, în cazul bibliotecarilor, s-au manifestat în zona de interferență dintre știință și artă. Dincolo de faptul că atât știința

¹ W. Isaacson. *Inovatorii: Cum a creat revoluția digitală un grup de hackeri, genii și tocilari*. Traducere de Dan Crăciun. București: Publica, 2015, p. 19.

cât și arta își au baza informațională în structurile infodocumentare, bibliotecarii, la rândul lor, folosesc știința și arta în folosul propriei dezvoltări profesionale. Implicit, dezvoltarea profesională crește premisele inovării și spirala evolutivă continuă prin completarea unui cerc aparent.

Apariția și evoluția bibliotecii este strâns legată de tehnologie. Fie că vorbim despre confecționarea și exploatarea instrumentului de scris, a suportului purtător de informație, a multiplicării informației sau despre lăcașul (clădirea) dedicat strângerii informației, despre mobilierul, condițiile de microclimat, ori instrumentele specifice (spre exemplu, cataloagele), toate au la bază tehnologia înglobată în componenta de producere, în cea de transport și de instalare. Tehnica de bibliotecă se bazează pe tehnologii care îi permit furnizarea serviciilor specifice și obținerea anumitor produse.

Tehnologia digitală și cea a comunicațiilor contemporane reprezintă cea mai recentă componentă care influențează societatea umană și determină, într-o oarecare măsură, direcția de dezvoltare.

În ciuda faptului că tehnologia digitală este unul din cele două tipuri de tehnologii care sunt utilizate în cadrul tehnologiei de prelucrare a datelor (cealaltă fiind tehnologia de tip analogic), semnificația ei este supradimensionată în mentalul colectiv. Această supradimensionare tinde să transfere tehnologiei valențele funcționalității și rolului social al bibliotecii. În mod implicit, acest transfer induce în eroare și raționamentele care se clădesc pe o temelie greșit fundamentată și care sunt, la rândul lor, eronate. În acest context des întâlnit în rândul bibliotecarilor, Roly Keating, director al British Library, a afirmat recent faptul că este șocat de numărul, încă mare, de „persoane inteligente” care îl întreabă „cu toată seriozitatea”, dacă bibliotecile mai sunt astăzi viabile (Furness, 2015).

Pentru o perioadă lungă de timp, bibliotecile nu au avut o concurență externă, demnă să suscite modificări în evoluția orga-

nizațională. Tehnologia de prelucrare digitală a datelor și noile tehnologii din cadrul comunicațiilor au creat premisele dezvoltării de organizații, altele decât bibliotecile, care au abordat tehnici concurente în furnizarea de servicii de informare. Unele din aceste organizații s-au născut, propriu-zis, în mari organizații care patronau biblioteci², altele s-au născut independent.

Privitor la evoluția, în contextul economiei de piață, a patru mari firme a căror dezvoltare influențează mediul social și implicit evoluția bibliotecilor, Scott Galloway³ argumentează faptul că, pe lângă cei care câștigă, important este să știm și care sunt cei care pierd (Galloway, 2015). Astfel, în viziunea lui Galloway, Apple și Facebook vor evolua în următorii zece ani, în ritm susținut, în timp ce Google și Amazon vor avea o scădere a performanțelor pentru aceeași perioadă. Indiferent din ce unghi am privi, toate aceste patru mari firme au influențat viața bibliotecilor și este de presupus faptul că acest lucru se va petrece și în următoarea decadă.

Apple este interesant din perspectiva bibliotecilor nu atât prin prisma rețelei extinse de magazine, cât mai ales prin prisma dominației online. Eficiența deosebită în gestionarea memoriei de către sistemul de operare iOS, combinată cu realizarea unui control total al aplicațiilor ce pot fi instalate pe echipamentele care au instalat acest sistem de operare, fac din Apple un exemplu de eficiență și performanță. Folosirea tehnologiilor în biblioteci, în mod special a celor mobile, ne face să afirmăm faptul că analiza și urmărirea continuă a evoluției Apple este de ajutor în toate aspectele ce privesc proiectarea infrastructurii și a serviciilor furnizate prin intermediul bibliotecilor.

² Un exemplu în acest sens este crearea OCLC de către conducerile universităților și directorii bibliotecilor din Ohio, SUA, în 1967. Istoric accesat la 26.05.2015. Disponibil pe Internet: <http://en.wikipedia.org/wiki/OCLC>.

³ Scott Galloway este Clinical Professor of Marketing la NYU Stern. De asemenea, el este fondatorul și directorul executiv al firmei L2, specializată în cercetare și cuantificarea tendințelor în domeniul digital (<http://www.l2inc.com/about>).

În mod complementar, se estimează că Facebook va avea, la rândul său, o dinamică pozitivă. Mediul social este guvernat de imagine și de accesibilitatea bazată pe mobilitate. În prezent, avântul luat de Facebook are la bază fructificarea unei idei de natură economică. Facebook a convins firme comerciale să investească în a crea comunități Facebook și a taxat accesul. Bibliotecile se pot orienta pe viitor pentru a exploata infrastructura de creare și lucru în comunități Facebook. În prezent, 90% din partajarea informațiilor în medii sociale folosește infrastructura oferită de Facebook.

Deși considerate drept „losers” de către Galloway (Denning, 2015) Amazon și Google vor fi în continuare firme de o reală inspirație pentru biblioteci.

Pe de o parte, Amazon ne va furniza informații deosebite cu privire la strategiile de realizare a rețelei informaționale, care suportă serviciile specifice. Dacă am suprapune peste planul de organizare al Amazon, planul unei biblioteci de importanță regională am constata similarități importante. Motorul Amazon îl reprezintă magazinul online. Același lucru se întâmplă și în cazul bibliotecii prin sistemul integrat de bibliotecă. Procesele, circuitele/fluxurile informaționale și de obiecte sunt asemănătoare: achiziție - evidență - prelucrare - stocare în depozite - furnizare la cerere către client. Chiar dacă la capătul ciclului, biblioteca nu încasează neapărat un venit, orice împrumut/consultare are costul său. Ceea ce deosebește întrucâtva Amazon de o bibliotecă este natura profitului, însă ambele obțin profit: de natură preponderent materială, în cazul Amazon și de natură preponderent socio-culturală, în cazul bibliotecii. Dinamica evoluției Amazon poate constitui un reper de analiză în vederea optimizării evoluției bibliotecilor. Acest aspect va avea eficiență sporită în proiectarea și optimizarea rețelelor de biblioteci.

Pe de altă parte, Google, considerat cea mai importantă concurență pentru biblioteci, ajunge în etapa în care dinamica sa scade. Până acum, lucrurile au mers bine și repede pentru Google,

atâta timp cât tehnologia (hard și soft) a fost factorul determinant. Când s-a ajuns la conținut și la procesarea acestuia, Google a trecut printr-un prim impas. Acest prim impas a fost depășit prin dezvoltarea unor proiecte precum Google Books și Google Scholars, proiecte care au adus bibliotecile alături de Google. După trecerea prin faza de rezolvare a problemelor ridicate de drepturile de autor și de opoziția ridicată de unele culturi ce s-au simțit amenințate, Google face față acum problemei cu care se confruntă bibliotecile de foarte mult timp: calitatea prelucrării și indexarea complexă, care cuprinde și codarea informației. Comparativ cu noile sisteme integrate de bibliotecă, Google este în dezavantaj. Avantajul Google constă în sistemele mari de indexare. Dezavantajul Google constă în abordarea descrierilor sumare și a unei scheme relativ simple de indexare. Acest dezavantaj al Google derivă din cerința inițială pe care și-au impus-o: căutarea să se realizeze, cât mai simplu cu putință, iar răspunsul să fie afișat cât se poate de repede.

Dacă estimările lui Galloway sunt adevărate, decada următoare este una în care bibliotecile pot recâștiga supremația în domeniul informațional, recuperând o parte din publicul care s-a bazat exclusiv pe serviciile de informare furnizate de către Google, în ultimul deceniu și profitând, totodată, de instruirea minimală de care publicul a beneficiat⁴ în această perioadă.

Revenind la răspunsul dat de către Roly Keating cu privire la existența și viabilitatea bibliotecilor astăzi și, implicit, în viitor⁵, acesta leagă mecanismele sociale contemporane – dezvoltate în cadrul economiei de piață, care determină politica publică, în ceea ce privește cheltuirea banului public – de ceea ce se crede în mod colectiv că reprezintă bibliotecile și care este rolul lor. Aceste două

⁴ Servicii indirecte. În: L. I. Dediu *Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane*. București: ANBPR, 2012, p. 131 - 132.

⁵ Răspunsul a fost dat de către Roly Keating în cadrul *2015 Telegraph Hay Festival*, unde a vorbit pe tema planurilor echipei sale de conducere pentru următorii ani.

elemente vor determina forma în care bibliotecile vor supraviețui (Furness, 2015).

Având în vedere cele mai sus menționate prezentăm, în cele ce urmează, un număr de predicții referitoare la evoluția bibliotecilor românești, pentru următoarea decadă.

Constituirea de consorții regionale bazate pe Cloud

Sistemul național de biblioteci este structurat. În mare parte, structura sistemului național de biblioteci respectă principiul ierarhic/arborescent. În chiar primul articol al secțiunii ce reglementează Sistemul național de biblioteci, din Legea bibliotecilor⁶, se specifică faptul că bibliotecile pot realiza consorții în vederea partajării diverselor tipuri de activități și servicii de bibliotecă.

Lucrul în grup, la nivel consorțial, se poate realiza în momentul în care se întrunesc mai multe condiții pentru un număr de biblioteci. Este nevoie ca dezvoltarea bibliotecilor, resursele și cerințele publicului servit să depășească, la modul cumulat, un prag critic. Toate aceste trei elemente sunt într-o strânsă interdependență, iar dinamica lor conduce, în evoluția sa, spre declanșarea nevoii de a pune în comun resursele. Punerea în comun a resurselor se face, pe de o parte, în scopul impulsivării dezvoltării bibliotecii iar, pe de altă parte, în scopul lărgirii comunității servite.

Trebuie depuse eforturi susținute pentru ca lacunele din educația cooperării, despre care vorbește Ion Stoica⁷, să fie depășite (Stoica, 2005), în contextul în care, pe lângă suportul uman, bibliotecarii dispun acum și de sisteme automatizate de asistență.

⁶ Capitolul al 2-lea, art. 9, paragraful 2 din Legea nr. 334/2002.

⁷ Profesiile informării documentare și educația permanentă. În: I. Stoica. *Op. cit.*, 2005, p. 101.

Lucrul cu sistemele integrate de bibliotecă de nouă generație, care aduc la îndemână căutarea distribuită⁸, funcționalitatea de tip portal⁹, lucrul cu obiectele digitale și publicarea acestora către variate agregatoare¹⁰, OpenURL, importul facil de înregistrări bibliografice și de autoritate, dar, mai ales, accesul la informațiile specifice deținătorului documentelor, pregătesc terenul pentru ca bibliotecarii să accepte lucrul în grup și se constituie într-un catalizator al procesului.

Punerea în comun a datelor pentru mai multe zeci de biblioteci este eficientă nu doar din perspectiva eliminării catalogării originale din cadrul fiecărei biblioteci luate în parte cât mai ales pentru constituirea depozitelor de obiecte digitale și gestiunea drepturilor de autor pentru documentele care conțin respectivele obiecte. Până acum, bibliotecarii au acceptat cu greu faptul că publicul aparținând comunității servite preferă să obțină versiunea electronică a documentelor, chiar în cazul în care acestea există tipărite pe suport de hârtie în bibliotecă. Documentul în versiunea sa electronică și Internetul au fost percepute, în mod fals, drept un dușman al bibliotecii. Soluția este ca bibliotecarii să nu mai perceapă dorința publicului de a avea acces de la distanță (din confortul casei sau din spațiul de lucru al biroului) la documente, drept un atentat la bibliotecă sau la documentul tipărit. Publicul are nevoie de conținut în primă instanță. Cu cât mai repede bibliotecarii vor înțelege acest lucru, cu atât mai repede vor acționa în sensul dotării și servirii în consecință a publicului, iar efectul reflex va fi chiar creșterea indicatorilor de activitate. Această afirmație nu este o supoziție. Ea a fost confirmată de rapoartele bibliotecilor care s-au angajat în adop-

⁸ Spre exemplu, Catalogul automatizat al Bibliotecii „V.A. Urechia” Galați. [accesat 26.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://tinread.bvau.ro/opac/advancedsearch>.

⁹ Un exemplu în acest sens poate fi consultat la:

http://opac.biblioteca.ase.ro/opac/search_external_databases [accesat 26.05.2015].

¹⁰ Cum ar fi, spre exemplu, <http://www.europeana.eu/portal/>.

tarea noilor tipuri de documente și servicii online (Furness, *Rise of smart...*, 2015).

Revigorarea prelucrării informațiilor

Activitatea tradițională de prelucrare a documentelor și a informațiilor despre documente a impus o limitare în ceea ce privește nivelul de prelucrare, în corelație cu resursele disponibile. Perioada ce a urmat anului 1989 a condus la o creștere a zgomotului în sistem și a îndepărtat mult bibliotecile de atingerea stadiului sistemic¹¹. Variațiile au fost generate de schimbarea pieței documentelor achiziționate de biblioteci, de scăderea generală a numărului de angajați în quantum cantitativ și calitativ, de perioada de început a introducerii automatizării în prelucrarea și evidența documentelor.

Efectele percepute au constat în adoptarea, cu mare rezistență, a noilor standarde, folosirea cu eficiență scăzută a noilor instrumente automatizate, păstrarea unor cutume privind normele de prelucrare, crearea unor fluxuri de lucru conjuncturale care nu respectau logica organizării sistemice și care, ulterior, s-au dovedit a produce disfuncționalități ce au contribuit la încetinirea ritmului de dezvoltare în respectivele organizații.

Multe biblioteci au ignorat intenționat în politica de achiziție documentele pe alt suport decât hârtia. Deși fenomenul de respingere se diminuează treptat în intensitate, există în continuare compartimente de catalogare ale unor biblioteci care se opun realizării descrierilor bibliografice pentru documentele pe alt suport decât hârtia.

În deceniul care urmează, bibliotecarii vor înțelege treptat, la modul intim, faptul că prelucrarea documentelor nu este limitată la suportul purtător al numărului de inventar. Rolul principal al prelucrării va migra de la „conceperea fișei matcă și a

¹¹ Abordarea sistemică și stadiul sistemic. În: I. Stoica. *Criza în structurile infodocumentare*. Constanța: Ex Ponto, 2001, p. 119-120.

principalelor fișe complementare” spre realizarea cuprinzătoare a descrierilor bibliografice, indiferent de nivelul bibliografic, în scopul creării unui sistem cât mai dezvoltat al punctelor de acces și, în egală măsură, a legăturilor dintre respectivele înregistrări.

Un rol catalizator îl va avea componenta de indexare-clasificare, în contextul de lucru bazat pe noile sisteme integrate de bibliotecă. Multiplele posibilități, oferite în cadrul managementului fișierelor de autoritate, vor permite realizarea mult mai rapidă a descrierilor bibliografice. Sistemul de legături între înregistrările de autoritate va ușura, la rândul său foarte mult activitatea de identificare corectă și completă a punctelor de acces pentru înregistrările bibliografice.

Într-o primă etapă, va începe să fie intens folosită funcția de import a înregistrărilor din baze de date ale unor organizații partenere preferate. Spre sfârșitul perioadei, va începe migrarea semnificativă spre modul de lucru colectiv partajat, cu accent pus pe un catalog centralizat. Extrapolând, pe baza tendinței actuale de gândire a strategiei și fluxurilor de prelucrare, este de presupus faptul că vor exista două etape în implementarea lucrului colectiv partajat centrat pe un catalog determinant.

În prima perioadă, bibliotecarii vor solicita păstrarea ad integrum a cataloagelor locale, care să fie sincronizate automat cu catalogul central. În etapa a doua, pe măsură ce se vor convinge de faptul că riscurile de exploatare sunt la un nivel scăzut și lucrul cu atenție distribuită în cel puțin două sisteme este redundant și generator de stres intelectual mai mare decât beneficiul obținut, bibliotecarii vor acorda o importanță sporită modului de lucru centralizat, organizat eficient în sistemele integrate de bibliotecă, dotate cu funcții consorțiale. În faza premergătoare primei etape, un număr relativ de biblioteci vor realiza proiecte pilot de conectare la nivel metropolitan ori la nivelul unui număr limitat de biblioteci din cadrul unui județ (inclusiv cooperări interjudețene și chiar acoperind regiuni transfrontaliere), în timp ce altele vor opta pentru afilierea la cataloage colective de

dimensiuni medii și mari, centrate pe rezolvarea, în principal, a nevoii de creștere a vizibilității și mai puțin pe lucrul partajat propriu-zis.

Reconsiderarea și dezvoltarea Serviciului de referințe

Tema dezvoltării serviciului de referințe în biblioteci a fost prezentă în dezbaterile și comunicările din primul deceniu al acestui secol. „În întregul ei sistemic, o structură infodocumentară este un serviciu de referințe¹²” - afirma Ion Stoica.

Până în prezent, acțiunile de optimizare sau, după caz, de creare a serviciului de referințe nu au fost pe măsura discuțiilor purtate. Putem considera faptul că a fost o perioadă de gestație a ideilor și analiză latentă a metodelor ce trebuie folosite în vederea îndeplinirii dezideratului. Într-o oarecare măsură, bibliotecile publice, care au beneficiat de participarea la Programul Biblionet, au rezolvat o parte a problemei, preponderent cea legată de infrastructură. Cursurile de instruire au contribuit, la rândul lor, cu transferul de *know-how*, având la bază, în principal, practica din bibliotecile anglo-saxone.

Din multitudinea de servicii care compun activitatea de referințe (Dediu, 2012), în prezent, în practică este realizat doar un număr redus.

Reconsiderarea serviciului de referințe, în următoarea decadă, este un pas natural. Pe lângă infrastructură și cunoștințele necesare, bibliotecarii au nevoie de baze de date bibliografice și de autorități bine populate și foarte bine structurate, cu legături suficient de multe pentru ca sistemele automatizate să acorde o asistență eficientă, drept răspuns la întrebări.

De asemenea, premisele dezvoltării de consorții regionale și cele privind revigorarea prelucrării informațiilor susțin predicția referitoare la reconsiderarea și dezvoltarea serviciului de referințe. Distribuirea efortului de rezolvare a nevoilor de informare ale

utilizatorilor va permite furnizarea serviciului, inclusiv de către bibliotecarii care nu dispun de informațiile necesare în spațiul fizic de servicii sau nu sunt suficient de bine pregătiți pentru a efectua strategia de căutare și a da un răspuns satisfăcător.

Timpul disponibilizat în operațiunile curente de prelucrare va putea fi folosit pentru dezvoltarea de servicii precum: stocarea și furnizarea de informații comunitare, dezvoltarea bazelor de date cu înregistrări bibliografice și de autoritate care să acopere specificul memoriei culturale locale, începerea constituirii de baze de date cu informații specifice alcătuirii genealogiilor de interes pentru comunitatea servită, diseminarea selectivă de informații (SDI) cu profil prestabilit¹³.

A fost menționat faptul că „o caracteristică pentru bibliotecile contemporane o reprezintă creșterea complexității serviciilor oferite către utilizatori datorată efectului integrator”¹⁴. Aspectul integrator nu vizează doar tehnologia, ci în special modul de lucru al bibliotecarilor. Având ca suport tehnologia, bibliotecarii își pot îndeplini un vis pe care l-au afirmat de mult timp, acela de a ști toți să efectueze toate operațiunile de bază realizate în rezolvarea întregului ansamblu de funcționalități care compun serviciile de bibliotecă. Spre exemplu, un bibliotecar ce oferă, în mod curent, servicii specifice împrumutului la domiciliu, în momentul când caută și nu găsește un document solicitat de un cititor, pornind de la subiectul acestuia, în momentul în care îl regăsește în baza de date după alte criterii, va trebui să intre în editarea înregistrării și să completeze câmpurile de tip subiect cu descriptorii respectivi. În felul acesta, bibliotecarul nu realizează o activitate specifică locului în care își desfășoară activitatea, dar rezolvă o situație utilă pentru toți bibliotecarii de la referințe, pentru toți utilizatorii care vor căuta în catalogul automatizat,

¹³ Consultați și: Lista principalelor servicii pentru utilizatori oferite de bibliotecile contemporane. În: L. I. Dediu. *Op. cit.*, p. 140 - 144.

¹⁴ Utilizarea măsurătorilor de performanță în managementul bibliotecilor. În: L. I. Dediu. *Ibidem*, p. 145.

pentru bibliotecarii specializați în prelucrarea documentelor și, nu în ultimul rând, utilă lui și colegilor lui, care vor fi puși și pe viitor să caute documentele pe care le dețin, pornind de la criteriul tematic.

Includerea serviciilor de instruire în lista serviciilor de bază

Organizarea cursurilor de instruire este, în mod uzual, gratuită și este recomandat ca să rămână astfel și pe viitor. În mod natural, cursurile trebuie să abordeze o listă reprezentativă de teme și să se adreseze atât utilizatorilor, cât și personalului bibliotecii.

Este menționat în literatura de specialitate¹⁵ faptul că, din punct de vedere logistic, bibliotecile trebuie să dispună de condiții optime pentru desfășurarea cursurilor între care existența unui spațiu care să nu deranjeze celelalte zone funcționale ale bibliotecii și dotarea cu echipamente și conexiune la Internet, reprezintă cerințe standard. Dotările de tip videoconferință permit ca susținerea anumitor cursuri să fie realizată de către lectori aflați la distanță, eliberați de bariera indusă de spațiu. În același context, prin intermediul conexiunilor Internet de bandă largă se pot desfășura cursuri la care utilizatorii cursanți să fie în locații separate, fie în biblioteci diferite, fie chiar acasă, în fața calculatorului personal, tabletei sau televizorului inteligent.

Unul dintre rolurile de bază ale bibliotecilor moderne este cel de centru educațional și pentru învățământ. Subsumat acestui important rol, bibliotecile organizează servicii de sprijin pentru educare și instruire. Serviciile de instruire vor fi determinante inclusiv în crearea de spații cu funcționalitate distinctă, dincolo de cea specifică sălii de curs. Investirea de resurse în echipamente și chiar subansamble, cum ar fi imprimantele 3D, scanerele 3D, plăcile și subansamblele Arduino ori Raspberry Pi, roboți, etc. va

determina crearea serviciilor de tip *makerspaces*, care au un pronunțat caracter instructiv de tip practic-constructiv.

Bibliotecile trebuie să reprezinte, pe de o parte, un punct de informare cu privire la diversele programe de formare profesională și, pe de altă parte, un punct de acces pentru comunitatea servită spre programele de învățământ la distanță, eLearning etc. Această funcție apropie serviciul de instruire de serviciul de referințe.

Pe lângă rolul de centru educațional și pentru învățământ, bibliotecile moderne au și rolul de centru local pentru tehnologia informației. Serviciile pregătite și furnizate de către biblioteci și subsumate acestui rol pot fi considerate drept parte integrantă a centrului de instruire¹⁶. Bibliotecile s-au angajat în procesul de alfabetizare informațională. În prezent, o mare parte a bibliotecilor medii și mari din România dispun de servicii suport și de personal specializat în instruirea publicului. Un asemenea serviciu suport este concretizat în cadrul compartimentelor de referințe electronice combinat cu furnizarea accesului public la Internet. În cadrul acestui serviciu, utilizatorii au acces la programele de aplicație pe care bibliotecile le achiziționează în același regim cu documentele. Utilizatorii au astfel posibilitatea nu doar să învețe sau să testeze modul în care lucrează anumite programe, care le sunt necesare, ci și să creeze produse utile activității cu scop lucrativ sau casnic și care, în parte, vor determina apariția serviciilor de tip *makerspaces* despre care am amintit anterior.

Buna dezvoltare a serviciilor de instruire în bibliotecile din România deschide oportunitatea ca bibliotecarii să devină cei care să ofere training profesionist altor categorii profesionale. Aceasta a fost, spre exemplu, soluția aleasă de administrația condusă de Tony Blair pentru instruirea personalului din sectorul de sănătate în domeniul TIC (tehnologia informației și comunicații), în cadrul

¹⁶ Biblioteca – centru local de tehnologia informației. În: DEDIU, L.I., *Ibidem*, p.1.

reformei British National Health Service (NHS) din ultimul deceniu al secolului trecut.

*

Începând cu anul 2000, bibliotecile din România au intrat într-o perioadă în care au început să experimenteze crearea de servicii pentru publicul comunității servite. Fenomenul nu a fost unul dirijat. Preponderent, experimentele s-au făcut după un tipar opac, haotic chiar, dictat de situații conjuncturale, între care putem aminti: oferte de participare la proiecte de finanțare cu tematică puternic orientată spre atingerea unor scopuri induse de finanțatori; preluarea funcției de manager de către persoane din afara sistemului profesional care și-au impus viziunea, chiar dacă aceasta nu avea o legătură prea strânsă cu misiunea bibliotecii; lipsa controlului metodologic care a permis bibliotecarilor să creeze programe în comunitatea servită ce s-au suprapus cu activitatea altor instituții și, în același timp, au ignorat serviciile de bibliotecă.

Perioada care va urma este, în mod natural, una în care lucrurile se vor așeza. Bibliotecarii vor avea timp să respire, să privească înapoi și să realizeze ce și cât din ceea ce au experimentat este cu adevărat valoros. În același timp, vor putea analiza, cu mai mult discernământ, cât din activitatea proprie se circumscrie rolurilor pe care biblioteca trebuie să le îndeplinească.

În esență, cele patru teme enunțate reprezintă ceea ce diferențiază biblioteca față de celelalte instituții culturale și îi dă unicitate. Ceea ce trebuie să fie văzut la bibliotecile occidentale, care practică astăzi servicii spectaculoase (au trupe de teatru, cumpără imprimante 3D și roboți pentru utilizatori, fac din spațiul bibliotecii studio TV pentru comunitate etc.) este că au servicii de referință puternice, efectuează serviciile de bază (împrumut/consultare, furnizare de conținut la cerere, ILL etc.) la un nivel înalt de calitate și complexitate, au baze de date complete, în care se găsește reprezentat întreg fondul de documente pe care îl dețin,

la care se adaugă multe informații utile comunității servite, ce sunt complementare fondului de documente existent în colecțiile bibliotecii. Ele sunt în strânsă legătură cu comunitatea servită și cu ajutorul acesteia, obțin regulat, în primul rând, banii necesari pentru achiziția de documente, abonamente, acces la baze de date etc. și doar după asigurarea acestor achiziții, cheltuiesc bani pentru alte servicii. Nu în ultimul rând, aceste biblioteci fac parte din consorții, servesc concomitent cererile venite de la partenerii din consorțiu cu cererile adresate direct către ei de utilizatori și nu își permit luxul de a mima lucrul în grup.

Strategia de viitor a bibliotecilor românești trebuie, întâi de toate, restrânsă cu prioritate pentru rezolvarea serviciilor minim necesare la un nivel de calitate ridicat. Funcționalitățile de bază primează. După atingerea unui nivel înalt de satisfacție a publicului pentru serviciile minim necesare dintr-o bibliotecă, strategia de dezvoltare a acesteia va putea fi extinsă treptat.

Bibliografie

1. BREEDING, Marshall. A Cloudy Forecast for Libraries. În: *Computers in Libraries*. Vol. 31, No. 7. sept. 2011. [online]. [accesat 26.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.infoday.com/cilmag/sep11/Breeding.shtml>.
2. DEDIU, Liviu-Iulian. *Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane*. București: ANBPR, 2012, p. 274.
3. DENNING, Steve. The Future Of Amazon, Apple, Facebook And Google. În: *Forbes.com*. [online]. 09.04.2015. [accesat 25.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.forbes.com/sites/stevedenning/2015/04/09/the-future-of-amazon-apple-facebook-google/?ss=workforce-2020>
4. FREY, Thomas. Future Libraries and 17 Forms of Information Replacing Books. În: *Futurist Speaker*: [online]. 02.03.2012. [accesat 26.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.futuristspeaker.com/2012/03/future-libraries-and-the-17-forms-of-information-replacing-books/>

5. FURNESS, Hannah. Libraries could outlast the internet, head of British Library says. În: *The Telegraph*: [online]. 25.05.2015. [accesat 26.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.telegraph.co.uk/culture/hay-festival/11627276/Libraries-could-outlast-the-internet-head-of-British-Library-says.html>
6. FURNESS, Hannah. Rise of smart phones and social media makes people crave real books, British Library report finds. În: *The Telegraph*: [online]. 13.01.2015. [accesat 26.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/11343797/Rise-of-smart-phones-and-social-media-makes-people-crave-real-books-British-Library-report-finds.html>
7. GALLOWAY, Scott. The Four Horsemen: Amazon/ Apple/ Facebook & Google-Who Wins/Loses. În: *DLD15 (Digital-Life-Design). Conference*: [online]. 19.01.2015. [accesat 25.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://dld-conference.com/events/the-four-horsemen-amazon-apple-facebook-google-who-wins-loses>
8. ISAACSON, Walter. *Steve Jobs*. [trad.] Mihaela Sofonea, Anda Sebeși și Dan Bălănescu. București: Publica, 2012, 664 p.
9. STOICA, Ion. *Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2001. 223 p.
10. STOICA, Ion. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005. 234 p.

FIȘIERE PENTRU AUTORITĂȚI CONSTRUITE ÎN BIBLIOTECILE DIN ROMÂNIA VERSUS FIȘIERE PENTRU AUTORITĂȚI CONSTRUITE ÎN BIBLIOTECILE DIN STRĂINĂTATE: FOARTE SCURTĂ PREZENTARE¹

Constanța Dumitărășconiu

Mare parte din bibliotecile românești țin seama, atât în construirea bazelor de date bibliografice cât și în cea a bazelor de date de autorități, de reguli internaționale, dar foarte multe biblioteci respectă reguli locale sau tradiționale care nu mai concordă cu mediul informatizat instituit deja în multe biblioteci românești. Informatizarea activităților biblioteconomice conduce la obligativitatea respectării aceluiași reguli de către catalogatori, indexatori, bibliografi sau administratori ai fișierelor pentru autorități. Din păcate, la nivelul acestor ani, bibliotecile încă nu dispun de destule competențe profesionalizate pentru administrarea unor fișiere pentru autorități care să participe la un schimb de date ce ar uniformiza și ușura introducerea și regăsirea datelor de autoritate.

Sistemele integrate de bibliotecă utilizate în România oferă posibilitatea creării și administrării fișierelor pentru autorități, dar nu există o concordanță deplină în ceea ce ar trebui să însemne fișierele pentru autorități românești, pentru utilizatorul expert, dar și pentru utilizatorul obișnuit al bibliotecii.

Catalogul sau baza de date bibliografică, prin informațiile pe care le conține, are rolul de a coloca, în principal, lucrările unui autor sau lucrările despre un anumit subiect. Autorii (sau alte

¹ Cf. Constanța Dumitărășconiu. *Fișierele de autoritate – instrumente de control bibliografic*: teză de doctorat. București, 2008.

responsabilități) și subiectele trebuie să fie caracterizate prin „attribute”² care să le individualizeze și să le pună în relație cu alte entități, asemănătoare sau diferite. Variantele de orice fel ale entităților, pseudonimele numelor, omonimele numelor sau titlurilor, formele asociate ale subiectelor nu trebuie să împiedice regăsirea unor informații de către utilizatori. Regulile de construire a fișierelor pentru autorități sunt deseori aplicate la bunul-simț, neexistând oferte de formare și specializare pe aceste probleme.

Schimbul de date de autoritate este o expresie adesea vehiculată, dar imposibil de pus în practică din moment ce nu s-a dezvoltat nici măcar un schimb de date bibliografice. Duplicarea înregistrărilor bibliografice și, acum, a celor de autoritate consumă timp, bani, dar mai ales are ca rezultat înregistrări diferite în ceea ce privește conținutul, uneori, pentru aceeași entitate bibliografică sau de autoritate.

Încercând o edificare asupra situației fișierelor pentru autorități din România, în special din bibliotecile mari din învățământ și de cercetare, am constatat că:

- mai multe biblioteci declară că folosesc și creează fișiere pentru autorități, dar lucrează cu liste de autoritate;
- câteva biblioteci și-au propus să lucreze cu fișiere pentru autorități, dar acestea fie nu se pot accesa, fie se pot afișa doar într-o formă pentru public (Biblioteca Academiei Române - București, Biblioteca Centrală Universitară din București, Biblioteca Centrală Universitară din Iași, Biblioteca Centrală Universitară din Cluj); afișarea cu etichete MARC, adică aceea care ar interesa specialiștii din domeniul biblioteconomic și care ar servi la o uniformizare a înregistrărilor, este „ascunsă” (!);

² *FRBR - Functional Requirements for Bibliographic Records: final report / IFLA Study Group on Functional Requirements for Bibliographic Records.*

- etichetele din OPAC variază - în limba engleză sau în limba română (nu este vorba de afișări multilingve);
- bazele de date de autoritate în formare sunt, deocamdată, inconsistente prin natura datelor conținute;
- majoritatea bibliotecilor au interes prioritar față de numele de persoane (autori existenți în bazele bibliografice proprii), interes motivat, pe bună dreptate, de faptul că utilizatorii caută cel mai adesea nume de persoane;
- entitățile nume de persoane care fac obiectul fișierelor pentru autorități sunt, de obicei, stabilite pe criterii alfabetică sau pe tipuri de resurse, cele mai multe entități cu înregistrări de autoritate sunt de exemplu autorii antici, medievali, renașcentiști ori pe criterii aleatorii;
- cu puține excepții, nu s-a stabilit un format minim comun de date de autoritate care să fie utilizat pe plan național de toate instituțiile care realizează înregistrări de autoritate;
- aproape în toate cazurile, fișierele pentru autorități sunt construite de bibliotecari pasionați (catalogatori, indexatori, bibliografi, informaticieni etc.) și, de cele mai multe ori, în afara normei de lucru;
- unele biblioteci implică bibliotecari catalogatori din serviciile specializate, alte biblioteci lucrează cu grupuri de lucru în cadrul cărora încearcă să formeze și să specializeze personalul participant;
- în general, înregistrările de autoritate pentru nume de persoane conțin date după cum urmează:
 - forma autorizată,
 - forme nepreferate,
 - date de viață (naștere/moarte),
 - naționalitatea sau informații biografice despre locul nașterii, rezidență etc.,
 - ocupația sau profesia.

- înregistrările de autoritate pentru colectivități conțin date după cum urmează:
 - forma autorizată,
 - forme nepreferate,
 - date privind viața colectivității (data înființării/ data încetării activității),
 - forme asociate, pentru care există alte înregistrări de autoritate,
 - informații despre activitatea colectivității permanente sau despre desfășurarea evenimentelor temporare.
- înregistrările de autoritate pentru titluri uniforme sunt reprezentate prin:
 - forma autorizată,
 - forme nepreferate,
 - limba formelor,
 - informații referitoare la istoricul bibliografic al lucrării.

Totuși, unele biblioteci din România se preocupă de realizarea unor înregistrări de autoritate consistente, bazate pe reguli internaționale.

Exemplu:

A.I. Soljenițîn

*Baza de date pentru autorități a Bibliotecii Centrale Universitare
București*

Autor	Solzhenicyn, Aleksandr Isaevich, 1918-2008
Țara	Rusia
Variante de nume	Soljénitsyne Alexandre, 1918-2008 Solschenizyn Alexander, 1918-2008 Solzhenitsyn Alexandr Isaevich, 1918-2008 Solzhenitsyn Alexander Isayevich, 1918-2008 Soljenitin Aleksandr, 1918-2008 Solzenicyn Aleksander, 1918-2008 Soljenitsyne Aleksandr Isaevich, 1918-2008 Soljenitsyn Aleksandr Isaevich, 1918-2008 Solyenitsin Alejandro, 1918-2008 Soljenitsyne Aleksandr Issaevich, 1918-2008

	Solgenitsin Aleksandr, 1918-2008
Date biografice	Scriitor, istoric și matematician rus Cel mai important scriitor rus din a II-a jumătate a secolului al XX-lea. A absolvit Facultatea de Matematică și Fizică din Rostov și Institutul de Istorie, Filosofie și Literatură. Participă la al II-lea Razboi Mondial. În 1945 căpitanul de artilerie A. Soljenițin este arestat și condamnat la opt ani de închisoare datorită atitudinii critice față de politica lui Stalin. Scrierile sale demască ororile regimului totalitar din U. R. S. S., motiv pentru care în 1974 este expulzat și i se ridică cetățenia rusă. Se stabilește inițial în Elveția, iar din 1976 se retrage în SUA. În 1994 se întoarce în Rusia din exil. În 1970 i se decernează premiul Nobel pentru Literatură (pentru "Pavilionul canceroșilor").
Surse	The New Encyclopaedia Britannica. - Chicago : Encyclopaedia Britannica, 1989. - Vol. 11, p. 2 Soljenitin, Alexandr. Arhipelagul Gulag. - București : Editura Univers, 1998.- Vol. 3, p. 469-484
Opera	Drumeagul ; In cerul intai ; O zi din viata lui Ivan Denisovici ; Arhipelagul Gulag ; Pavilionul cancerosilor ; Roata rosie ; O Mie Noua Sute Saptesprezece. A publicat numeroase studii și articole.
Acces electronic la:	Date despre autor
Origine:	BCUB RO

Înregistrarea de autoritate este în relație cu resursele elaborate de autor și pe care le conține baza de date bibliografică, o facilitate importantă pentru utilizatori.

Lucrările acestui autor, existente în bibliotecă (am menționat numai câteva dintre lucrările autorului), sunt afișate în formatul de mai jos, sub eticheta: **Lucrări existente în bibliotecă.**

Titlu	Autor / Creator	Loc, editura, an
Der Archipel Gulag / Alexander Solschenizyn	Solzhenicyn, Aleksandr Isaevich, 1918-2008	Bern : Scherz, cop.1974
Arhipelagul Gulag : 1918-2008 1956 : încercare de investigație literară / Aleksandr Soljenițin ; trad. , note și tabel cronologic de Nicolae Iliescu ; postf. de Alexandru Paleologu	Solzhenicyn, Aleksandr Isaevich, 1918-2008	București : Univers, 1997-1998

Part. 1-7		
Arhipelagul Gulag : 1918-20081956 : încercare de investigație literară / Aleksandr Soljenitîn Part. 1-2	Solzhenicyn, Aleksandr Isaevich, 1918-2008	București : Univers, 1997
Arhipelagul Gulag : 1918-20081956 : încercare de investigație literară / Aleksandr Soljenitîn ; trad. și note de Ion Covaci Part. 3-4	Solzhenicyn, Aleksandr Isaevich, 1918-2008	București : Univers, 1997
Arhipelagul Gulag : 1918-20081956 : încercare de investigație literară / Aleksandr Soljenitîn Part. 5-7	Solzhenicyn, Aleksandr Isaevich, 1918-2008	București : Univers, 1998
August 1914 / Alexandr Solzhenitsyn ; translated by Michael Glenny	Solzhenicyn, Aleksandr Isaevich, 1918-2008	New York : Bantam Books, 1974

Baza de date pentru autorități a **Bibliotecii Centrale Universitare Cluj-Napoca**

Nr. sistem	000057532
Vedeta	Solzhenicyn Aleksandr Isaevič 1918-2008
Nota	Romancier și istoric rus
Termen nepreferat	Solzhenitsyn Alexander 1918-2008
Termen nepreferat	Soljenitin Alexandr 1918-2008
Termen nepreferat	Soljénitsyne Alexandre 1918-2008
Termen nepreferat	Solzhenicyn Aleksandr 1918-2008

BCU Cluj-Napoca nu dezvoltă înregistrări de autoritate complete și, de aceea, la utilizatori apar numai formele autorizate și variantele de nume folosite de persoana care face obiectul înregistrării de autoritate. Astfel există, totuși, siguranța că dacă utilizatorul va căuta după formele existente în înregistrare va fi direcționat către forma autorizată.

Aristotel

Baza de date pentru autorități a **Bibliotecii Centrale Universitare Iași**

Sys. no.	000004215
Vedeta	ARISTOTELES (384-322 i.Hr.)
Nota biogr./act.	Filosof grec
Nota biogr./act.	Născut la Stagira. La Academia lui Platon din Atena studiază filosofia 20 de ani. Predă 13 ani la școala Lykeion, înființată de el la Atena. Din cele 400 de titluri menționate de biografi, s-au pastrat 47 de lucrări
Varianta	ARISTOTE (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISTOTLE (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISTOTELE (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISTOTEL (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISTOTEL STAGIRITUL (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISTOTILE (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARYSTOTELES (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISTOTEL' (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISTOTELES STAGIRITES (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISTOTELES ATHENIENSIS (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISTOTELES PHILOSOPHUS (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISTOTELES ATHENENSIS (384-322 i.Hr.)
Varianta	ARISZTOTELÉSZ (384-322 i.Hr.)
In relatie cu	PSEUDO-ARISTOTELES
Sursa	ICCU
Sursa	BL
Sursa	BNF
Sursa	RGB
Sursa	KBN
Sursa	SBB
Sursa	BCUI (catalog vechi)
Sursa	Scriitori greci și latini (București, 1978)
Nota Catalogator	Opera; Peri ouranou (Despre cer); Peri zoon morion (Părțile animalelor); Peri psyches (Despre suflet); Physika; Politika; Ethika Nikomacheia; Peri rhetorikes; Peri poetikes

BCU Iași dezvoltă înregistrări de autoritate complete, mai ales pentru autorii din zona colecțiilor speciale.

Abélard, Pierre

Baza de date pentru autorități a **Bibliotecii Academiei Române – București**

Sys. No.	000001200
Headings	Abélard, Pierre 1079-1142
Seen from	Abelard, Peter 1079-1142
Seen from	Abaelard, Peter 1079-1142
Seen from	Abaelart, Pierres 1079-1142
Seen from	Abailard, Peter 1079-1142
Seen from	Abailard, Pierre 1079-1142
Seen from	Abélard 1079-1142
Seen from	Abelardo, Pietro 1079-1142
Seen from	Abelardus, Petrus 1079-1142
Biogr.Note	Filosof, logician și teosof francez
Biogr.Note	Opera: Historia calamitatum (Istoria nenorocirilor mele); scrieri logice: Introductiones parvulorum (1114), Logica "ingredientibus" sau Glosele de la Milano (1120), Logica "nostrorum petitioni" sau Glosele de la Lunel (1124), Dialectica, Glossulae in Porphyrium; texte teologice: De unitate et trinitate divina („Despre unitatea și treimea divină”, 1120, tratatul condamnat la Conciliul de la Soissons), Sic et non („Da și nu”, 1122-23), Theologia Christiana (1124-1136), Expositio ad Romanos (Expunere despre [Epistola lui Pavel] către romani), Ethica seu Scito teipsum („Etica sau cunoaște-te pe tine însuși”), respectiv Dialogus inter Philosophum, Judaeum, et Christianum („Dialogul dintre un filosof, un evreu și un creștin”).
Source found	BNF
Source found	http://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Pierre_Ab%C3%A9lard&oldid=1192858
Source found	Dicționar enciclopedic vol. I, Editura Enciclopedică, București, 1993.

Studiind modul de afișare și etichetele care apar pentru public am observat că există diferențe privind limba și formularea acestora în cele patru biblioteci din care s-au prezentat exemplele,

dar se păstrează o ordine de afișare în logica formatului UNIMARC pentru Autorități.

De asemenea, se constată că numai unele biblioteci românești afișează pentru public limba și naționalitatea persoanelor, deși aceste date pot exista sau chiar există menționate în câmpurile 101 și 102.

Sursele tradiționale/tipărite menționate în înregistrările de autoritate sunt citate, în general, conform regulilor ISBD (International Standard Bibliographic Description), mai complete sau mai prescurtate, iar sursele electronice sunt menționate fie printr-un acronim al bazelor de date indicate (BAR, BCU Iași), fie printr-o formulă în spatele căreia există o adresă URL (exemplu, BCU București: Date despre autor), astfel încât utilizatorii să le poată accesa.

Repetarea aceluiași tip de etichetă - exemplu, *Termen nepreferat*, *Varianta*, *Sursa*, *Seen from*, *Source found*, *Biogr. Note* - ține de posibilitățile de configurare a OPAC-ului pentru vizualizarea înregistrărilor de autoritate ale sistemului în care se lucrează.

În România sunt și alte biblioteci din rețeaua de învățământ sau din rețeaua bibliotecilor publice care se preocupă de fișiere pentru autorități dar, din păcate, acestea nu lucrează în sisteme integrate care să le permită afișarea înregistrărilor de autoritate și să poată fi analizate în cataloagele lor online, cel puțin cele care și-au scos bazele de date pe web.

La polul opus bibliotecilor românești se află bibliotecile străine care au baze importante de date de autoritate și care lucrează în regim partajat, procedând la un schimb real de date. Prin exemplele care vor urma (din bazele de date de autoritate ale Bibliotecii Congresului și Bibliotecii Naționale a Franței) încerc să evidențiez faptul că, din punct de vedere al datelor conținute de înregistrările de autoritate, aceste baze de date de autoritate sunt comparabile cu cele românești, diferența făcându-se numai prin utilizarea unor formate diferite de înregistrare (MARC21 pentru Autorități - UNIMARC pentru Autorități) și, ca urmare, prin

folosirea unor reguli specifice formatelor respective (exemplu: câmpuri cu etichete diferite, note care conțin sau nu titlurile lucrărilor în care apar variantele de nume ale persoanei tratate).

Exemplu:

A.I. Soljenițin

Baza de date pentru autorități a Bibliotecii Congresului

LC Control Number:	n 79022878
HEADING:	Solzhenitsyn, Aleksandr Isaevich, 1918-2008
000	03011cz a2200625n 450
001	25166
005	20070109052241.0
008	790418n acannaabn a aaa
010	__ a n 79022878
035	__ a (OCoLC)oca00256653
040	__ a DLC b eng c DLC DLC InU DLC DLC-R DLC OCoLC SG-SiILA WU OCoLC InU
053	_0 a PG3488.O4
100	1_ a Solzhenitsyn, Aleksandr Isaevich, d 1918-2008
400	1_ a Solschenizyn, Alexander, d 1918-2008
400	1_ a Solgenitsin, Aleksandr, d 1918-2008
400	1_ a Soljenitsyne, Alexandre, d 1918-2008
400	1_ a Solshenizyn, Alexander, d 1918-2008
400	1_ a Solyenitsin, Alejandro, d 1918-2008
400	1_ a Solženicyn, Aleksandr Isaevič, d 1918-2008
400	1_ a Solženitsyn, Aleksandr, d 1918-2008
400	1_ a Sorujenitsuin, Arekusandoru, d 1918-2008
400	1_ a Solzhenitsyn, Aleksandr, d 1918-2008
400	1_ a So-jen-ni-hsin, d 1918-2008
400	1_ a Solzhenitsyn, A. q (Aleksandr), d 1918-2008
400	1_ a Solzhenitsyn, d 1918-2008
400	1_ a Solchenichin, d 1918-2008
400	1_ a Solzjenitsyn, Alexander, d 1918-2008
400	1_ a Ssolchenitchüin, d 1918-2008
400	1_ a Solženicyn, Aleksander, d 1918-2008

400	1_ a Solzhenitsyn, Alexander, d 1918-2008
400	1_ a So-erh-jen-ni-chin, Ya, d 1918-2008
400	1_ a Solz'enitsin, Aleksander, d 1918-2008
400	1_ a Cōlsenītcīn, d 1918-2008
400	1_ a Solženicyn, Alexandr, 1918-2008
400	1_ a Solženicyn, A. q (Alexandr), d 1918-2008
400	1_ a Suorennixin, d 1918-2008
400	1_ a Солженицын, Александр Исаевич, d 1918-2008
400	1_ a סאלזשעניצין, אלעקסאנדער
400	1_ a סולזיניצין, אלכסנדר
400	1_ a סולזיניצין, אלכסנדר, d 1918-
400	1_ a סולזיניצין, אלקסנדר
400	1_ a סולזיניצין, אלקסנדר, d 1918-
667	__ a Machine-derived non-Latin script reference project.
667	__ a Non-Latin script references not evaluated.
670	__ a One day in the life of Ivan Denisovich, 1963.
670	__ a Encycl. Brit., 15th b (Solzhenitsyn, Aleksandr (Isayevich), b. 1918)
670	__ a Americana b (Solzhenitsyn, Aleksandr Isayevich, b. 1918)
670	__ a Colliers b (Solzhenitsyn, Aleksandr Isayevich, b. 1918)
670	__ a So-jen-ni-hsin chi chi fang Hua shih mo, 1982: b t.p. (So-jen-ni-hsin)
670	__ a Kogan, E. Solianoř stolp, c1982: b t.p. (A. Solzhenitsyna)
670	__ a Felštinskiĭ, I Solzhenitsyn i sotsialisty, 1983.
670	__ a Chōng, C.B. Kapūka esō Solchenichin kkaji, 1983: b t.p. (Solchenichin)
670	__ a Johnsson, M. Alexander Solzjenitsyn mellan öst och väst, c1985.
670	__ a Solženicyn ostrzega, 1975: b t.p. (Aleksandra Solženicyna)
670	__ a Iban Chenissobichi ūi harn, 1963: b t.p. (Ssolchenitchūin)
670	__ a One day in the life of Ivan Denisovich, 1971: b t.p. (Alexander Solzhenitsyn)
670	__ a Ku-la-ko chūn tao, 1918-20081956, 1982 (1991 printing): b t.p. (Ya So-erh-jen-ni-ch'in)
670	__ a Hīdlu mili-ḥeyot bi-shekarim, 1974?: b t.p.

	(Aleksander Solz'enitsin)
670	__ a Vālvilē oru nāļ = One day in the life of Ivan Denisovich, 2003: b t.p. (Cōlsenjītcin)
670	__ a Souostroví Gulag, 1974: b t.p. (Alexandr Solženicyn) p. [5] (A. Solženicyn)
670	__ a Suorennixin duan pian.jie zuo ji, 1989: b t.p. (Suorennixin [chi rom.])
670	__ a New York times WWW site, Aug. 4, 2008 b (Aleksandr Solzhenitsyn; b. Aleksandr Isayevich Solzhenitsyn, Dec. 11, 1918, Kislovodsk; d. late Sunday [Aug. 3, 2008], Moscow, aged 89; his stubborn, lonely, and combative literary struggles gained the force of prophecy as he revealed the heavy afflictions of Soviet Communism in some of the most powerful works of the 20th century)
952	__ a RETRO
953	__ a xx00 b ye91

Înregistrarea realizată de catalogator pentru **A.I. Soljenițin** folosește formatul MARC21 pentru Autorități, determinând forma autorizată a numelui de persoană în câmpul 100, în limba rusă dar sub formă transliterată, formele nepreferate ale numelui în câmpurile 400, pentru că acest autor a semnat cu mai multe nume, iar în câmpul de note 670 se regăsesc titlurile unor opere însoțite de variantele numelui, motivându-se variantele de nume existente în câmpul 400.

Această înregistrare afișată cu etichete MARC21/A în OPAC folosește administratorilor fișierelor de autoritate pentru a lucra uniform, mai ales dacă se desfășoară o activitate partajată. Dar, utilizatorul obișnuit poate să aibă în OPAC o afișare fără etichete MARC, ci cu etichete literale (coloana din stânga), pe înțelesul său, etichete care îl anunță ce reprezintă informația afișată.

LC Control Number:	n 79022878
LC Class Number:	PG3488.O4
HEADING:	Solzhenitsyn, Aleksandr Isaevich, 1918-2008
Used For/See From:	Solschenizyn, Alexander, 1918-2008
	Solgenitsin, Aleksandr, 1918-2008
	Soljenitsyne, Alexandre, 1918-2008
	Solshenizyn, Alexander, 1918-2008

	Solyenitsin, Alejandro, 1918-2008
	Solženicyn, Aleksandr Isaevič, 1918-2008
	Solženitsyn, Aleksandr, 1918-2008
	Sorujenitsuin, Arekusandoru, 1918-2008
	Solzhenitsyn, Aleksandr, 1918-2008
	So-jen-ni-hsin, 1918-2008
	Solzhenitsyn, A. (Aleksandr), 1918-2008
	Solzhenitsyn, 1918-2008
	Solchenichin, 1918-2008
	Solzjenitsyn, Alexander, 1918-2008
	Ssolchenitchuïn, 1918-2008
	Solženicyn, Aleksander, 1918-2008
	Solzhenitsyn, Alexander, 1918-2008
	So-erh-jen-ni-chin, Ya, 1918-2008
	Solz'enitsin, Aleksander, 1918-2008
	Cōlsenitciñ, 1918-2008
	Solženicyn, Alexandr, 1918-2008
	Solženicyn, A. (Alexandr), 1918-2008
	Suorennixin, 1918-2008
	סאלזשעניצין, אלעקסאנדער
	סולז'ניצין, אלכסנדר
	סולז'ניצין, אלכסנדר, 1918-
	סולז'ניצין, אלקסנדר
	סולז'ניצין, אלקסנדר, 1918-
Special Note:	Machine-derived non-Latin script reference project.
	Non-Latin script references not evaluated.
Found In:	One day in the life of Ivan Denisovich, 1963.
	Encycl. Brit., 15th (Solzhenitsyn, Aleksandr (Isayevich), b. 1918)
	Americana (Solzhenitsyn, Aleksandr Isayevich, b. 1918)
	Colliers (Solzhenitsyn, Aleksandr Isayevich, b. 1918)
	So-jen-ni-hsin chi chi fang Hua shih mo, 1982: t.p. (So-jen-ni-hsin)
	Kogan, E. Solianoï stolp, c1982: t.p. (A. Solzhenitsyna)
	Felshtinskiĭ, I. Solzhenitsyn i sotsialisty, 1983.
	Chōng, C.B. Kapūka esō Solchenichin kkaji, 1983: t.p. (Solchenichin)
	Johnsson, M. Alexander Solzjenitsyn mellan öst och väst,

	c1985.
	Solženicyн ostrzega, 1975: t.p. (Aleksandra Solženicyна)
	Iban Chenissobichi ũi harn, 1963: t.p. (Ssolchenitchŭin)
	One day in the life of Ivan Denisovich, 1971: t.p. (Alexander Solzhenitsyn)
	Ku-la-ko chŭn tao, 1918-2008/1956, 1982 (1991 printing): t.p. (Ya So-erh-jen-ni-chin)
	Ūidlu mili-heyot bi-shekarim, 1974?: t.p. (Aleksander Solz'enitsin)
	Vălvilē oru nāl = One day in the life of Ivan Denisovich, 2003: t.p. (Cōlsenitcin)
	Souostrovi Gulag, 1974: t.p. (Alexandr Solženicyн) p. [5] (A. Solženicyн)
	Suorennixin duan pian.jie zuo ji, 1989: t.p. (Suorennixin [chi rom.]
	New York times WWW site, Aug. 4, 2008 (Aleksandr Solzhenitsyn; b. Aleksandr Isayevich Solzhenitsyn, Dec. 11, 1918, Kislovodsk; d. late Sunday [Aug. 3, 2008], Moscow, aged 89; his stubborn, lonely, and combative literary struggles gained the force of prophecy as he revealed the heavy afflictions of Soviet Communism in some of the most powerful works of the 20th century)

A.I. Soljenițin

Baza de date pentru autorități a *Bibliotecii Naționale a Franței*

000 cx a22 45
 001FRBNF11925110X
 00520080806
 009<http://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb119251102>
 039 \$oOPL\$a001624675\$zAMA
 039 \$oOPL\$a001371108\$zAPP
 039 \$oOPP\$a14865492\$d20071207
 039 \$oOPP\$a14816888\$d20071207
 100 \$a19741219afrey0103 ba0
101 \$arus
102 \$aRU
 103 \$a 19181211 20080803
 105 \$aa\$ap
 106 \$a010
 120 \$ab
 152 \$aAFNOR Z 44-061\$c2
**200 |\$7ba0yba0a\$8fre \$9 0 \$aSolženicyн\$bAleksandr
 Isaevič\$f1918-2008**
 300| \$aEssayiste, romancier. - Prix Nobel de littérature

P

NOMAICP;VMA;N

(1970). - Mathématicien
 301 \$aKislovodsk (Russie)\$bMoscou
 302 \$aDéchu de la nationalité soviétique entre 1974 et 1990
 400 |\$7ba0yba0b\$8fre \$9 1 \$aSoljenitsyne\$bAleksandr Isaevitch\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSoljenitsyn\$bAleksandr Isaevitch\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSoljenitsyn\$bAlexandre\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSoljenitsyne\$bAleksandr Issaïevitch\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSoljénitsyne\$bAlexandre\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSoljenytsine\$bAlexandre\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSołżenicyn\$bAleksander\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSolzenitsyn\$bA. I.\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSolzhenitsyn\$bAlexander\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSolzhenitzyn\$bAlexander\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSolschenizyn\$bAlexander\$f1918-2008
 400 |\$7ba0yba0y\$8fre \$9 \$aSzolzsenyicin\$bA. I.\$f1918-2008
 686 \$a800\$cLittératures\$2Note de regroupement par domaine
 700 |\$7ba0yca0y\$8fre||\$9 0
 \$aСолженицын\$bАлександр Исаевич\$f1918-2008
 801 \$aFR\$bBnF\$c20080806
 810 \$aProterevši glaza / Aleksandr Solženicyn, 1999\$aUne Journée d'Ivan Denissovitch / Alexandre Soljénitsyne ; [traduit par Lucia et Jean Cathala ; préface de Jean Cathala], 1978\$aTi Vatriona / Solzenitsyn ; lakaet e brezhoneg gant Ernest ar Barzhig, 1976\$aOne day in the life of Ivan Denisovich / by Alexander Solzhenitsyn ; translated by Ralph Parker, 1963\$aFrom under the rubble / by Alexander Solzhenitzyn, Mikhail Agursky, A. B., Evgeny Barabanov... [et al.] ; translated [from the Russian] by A. M. Brock, Milada Haigh, Marita Sapiets... [et al.], cop. 1975\$aUne Journée d'Ivan Denissovitch / Alexandre Soljenytsine, 1971\$aZacharie l'Escarcelle / par Alexandre Soljenitsyn ; [traduit du russe par Lucile et Georges Nivat et Alfreda Aucouturier] ; 1972\$aArchipelag Gułag : 1918-20081956 : próba analizy literackiej / Aleksander Sołżenicyn ; przełożył z

rosyjskiego Michał Kaniowski, 1974
810 \$aRusskie pisateli 20 veka : biografičeskij slovar,
2000\$aGDEL : Soljenitsyne, Aleksandr Issaëvitch\$aInt.
WW 1997-1998\$aSzolzsényi-cin-tanulmányok / Lukács
György, 1990\$aAlexander Solschenizyn : in
Selbstzeugnissen und Bilddokumenten / dargestellt von
Reinhold Neumann-Hoditz, 1974\$aLe Monde, 2008-08-
05
810 \$aBnF Service russe (2008-08-05)
<http://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb119251102/UNIMARC>

Înregistrarea realizată de catalogator, cu etichete UNIMARC pentru Autorități, conține forma autorizată a numelui în câmpul 200, în limba rusă, sub formă transliterată (folosind un standard de transliterare diferit de Biblioteca Congresului), în câmpurile 400 se menționează formele nepreferate ale numelui, iar în câmpul 700 s-a introdus forma paralelă a numelui (forma în limba rusă cu caractere slave). Limba autorului și țara sa de origine sunt înregistrate în câmpurile 101 și 102. Ca în toate cazurile când înregistrările de autoritate se afișează în OPAC cu etichete MARC pentru Autorități, astfel de înregistrări sunt utile pentru uniformitatea înregistrărilor, mai ales în activitățile partajate. Utilizatorii din afara domeniului biblioteconomic vor găsi în OPAC înregistrări de autoritate fără etichete UNIMARC pentru Autorități.

Se observă că în afișarea OPAC-ului Bibliotecii Naționale a Franței există atât forma transliterată a numelui de persoană (rezultată din câmpul 200 Forma autorizată), cât și cea cu caractere slave (rezultată din câmpul 700 Forma paralelă a numelui). În plus, se afișează clar limba și naționalitatea autorului (conform datelor din câmpul 101 și celor din câmpul 102), care, deși sunt reprezentate prin coduri, cititorul le regăsește sub formele dezvoltate ale codurilor respective, ceea ce nu realizează toate sistemele din România.

Solženicyн, Aleksandr Isaevič (1918-2008) *forme internationale translit.-ISO*
 Солженицын, Александр Исаевич (1918-2008) *forme internationale*

Nationalité(s) : Russie (Fédération)

Langue(s) : russe

Sexe : masculin

Responsabilité(s) exercée(s) sur les documents : Auteur, participant

Naissance : 1918-200812-11, Kislovodsk (Russie)

Mort : 2008-08-03, Moscou

Essayiste, romancier. - Prix Nobel de littérature (1970). - Mathématicien

Déchu de la nationalité soviétique entre 1974 et 1990

Forme(s) rejetée(s) :

< Soljenitsyne, Aleksandr Isaevitch (1918-2008) *forme courante translit.-non ISO*

< Soljenitsyn, Aleksandr Isaevitch (1918-2008)

< Soljenitsyn, Alexandre (1918-2008)

< Soljenitsyne, Aleksandr Issaïevitch (1918-2008)

< Soljénitsyne, Alexandre (1918-2008)

< Soljenytsine, Alexandre (1918-2008)

< Sołżenicyn, Aleksander (1918-2008)

< Solzenitsyn, A. I. (1918-2008)

< Solzhenitsyn, Alexander (1918-2008)

< Solzhenitzyn, Alexander (1918-2008)

< Solschenizyn, Alexander (1918-2008)

< Szolzsenyicin, A. I. (1918-2008)

Source(s) :

Protrevši glaza / Aleksandr Solženicyн, 1999. - Une Journée d'Ivan Denissovitch

/ Alexandre Soljénitsyne ; [traduit par Lucia et Jean Cathala ; préface de Jean

Cathala], 1978. - Ti Vatriona / Solzenitsyn ; lakaet e brezhoneg gant Ernest ar

Barzhig, 1976. - One day in the life of Ivan Denisovich / by Alexander

Solzhenitsyn ; translated by Ralph Parker, 1963. - From under the rubble / by

Alexander Solzhenitzyn, Mikhail Agursky, A. B., Evgeny Barabanov... [et al.] ;

translated [from the Russian] by A. M. Brock, Milada Haigh, Marita Sapiets... [et

al.], cop. 1975. - Une Journée d'Ivan Denissovitch / Alexandre Soljenytsine, 1971.

- Zacharie l'Escarcelle / par Alexandre Soljenitsyn ; [traduit du russe par Lucile et

Georges Nivat et Alfreda Aucouturier] ; 1972. - Archipelag Gułag : 1918-

20081956 : próba analizy literackiej / Aleksander Sołżenicyn ; przełożył z

rosyjskiego Michał Kaniowski, 1974

Russkie pisateli 20 veka : biografičeskij slovar, 2000. - GDEL : Soljenitsyne,

Aleksandr Issaïevitch. - Int. WW 1997-1998. - Szolzsenyicin-tanulmányok /

Lukács György, 1990. - Alexander Solschenizyn : in Selbstzeugnissen und

Bilddokumenten / dargestellt von Reinhold Neumann-Hoditz, 1974. - Le Monde,

2008-08-05

BnF Service russe2008-08-05)

Domaine(s) : 800

Notice n° : FRBNF11925110

Création : 74/12/19 **Mise à jour** : 08/08/06

<http://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb119251102/PUBLIC>

Studiind modul de afișare și etichetele care apar pentru public am observat, și în cazul celor două biblioteci străine - LC și BNF - că există diferențe în formularea acestora, precum și faptul că fiecare bibliotecă și-a definit etichetele în limba catalogării, respectiv, engleză și franceză. De asemenea, se păstrează o ordine de afișare în logica formatului MARC21/A (Biblioteca Congresului) și UNIMARC pentru Autorități (BNF), cu precizarea că afișarea BNF evidențiază în mod clar, cu etichete, naționalitatea, limba, sexul, data nașterii, data morții, menținând în note alte informații despre persoana tratată: profesie, date despre evoluția în carieră etc. BNF folosește în afișare simbolurile GARR (Guidelines for Authority Records and References) pentru a indica variantele/formele nepreferate ale numelui persoanei, pe când Biblioteca Congresului folosește expresii care aparțin, adesea, tezaurelor - „Used For/See From”, ca și bibliotecile românești.

Sursele tradiționale/tipărite menționate în înregistrările de autoritate sunt citate, în general, conform regulilor ISBD (International Standard Bibliographic Description), mai complete sau mai prescurtate. Biblioteca Congresului menționează titlul lucrării autorului, anul de publicare și, în paranteze rotunde, varianta numelui autorului pentru care s-a realizat o trimitere, pe când BNF menționează titlurile autorului, însoțite de varianta numelui, cu date privind traducerile, când este cazul, și anul de publicare, conform ISBD (International Standard Bibliographic Description), într-un singur câmp 810, repetând subcâmpul \$a. Există, însă, menționate și sursele în care s-au descoperit informații despre autor.

Putem spune că în România:

- ✓ nu se face întotdeauna diferența între „liste de autoritate” și „fișiere pentru autorități”;

- ✓ înregistrările de autoritate nu sunt create pentru identificarea autorilor naționali, ci sunt create liste mai mult pentru a standardiza punctele de acces din bazele de date bibliografice;
- ✓ există un număr redus de fișiere pentru autorități, iar schimbul de date este inexistent, ca și schimbul de date bibliografice;
- ✓ nu se cunosc îndeajuns instrumentele de lucru și de referință pe care trebuie să se bazeze cei care creează și administrează fișierele pentru autorități; unele dintre aceste instrumente sunt depășite, altele sunt nou apărute și necunoscute;
- ✓ bibliotecile care folosesc același format de introducere și schimb de date au convenit asupra unor reguli privind datele bibliografice și mai puțin asupra celor de autoritate;
- ✓ performanțele în regăsirea și afișarea datelor de autoritate sunt legate, cel mai adesea, de performanțele sistemului în care se lucrează, dar și de performanțele celor care le administrează.

În bibliotecile mari din străinătate:

- ✓ se lucrează partajat și din ce în ce mai multe biblioteci aderă la proiecte partajate (pentru date bibliografice sau pentru date de autoritate - exemplu, VIAF);
- ✓ datele de autoritate diferă, ca mod de introducere, în funcție de formatul de lucru (UNIMARC pentru Autorități, MARC21 pentru Autorități etc.), iar ca mod de afișare, în funcție de aplicații;
- ✓ formarea celor implicați în activități legate de fișiere pentru autorități este urmărită continuu;
- ✓ există diferențe privind stabilirea formelor autorizate, bazate pe regulile de catalogare adoptate.

Bibliografie selectivă

1. BEAUDIQUEZ, Marcelle; BOURDON, Françoise. *Management and use of name authority files: personal names, corporate bodies and uniform titles: evaluation and prospects*. München [etc.]: Saur, 1991. 92 p.
2. BOURDON, Françoise ; ZILLHARDT, Sonia. Author : vers une base européenne de notices d'autorité auteurs. În: *International Cataloguing and Bibliographic Control*, 26, no. 2 (1997), p. 34-37.
3. BOWMAN, J. H. The catalog as barrier to retrieval. Part 2: Forms of name. În: *Cataloging & Classification Quarterly*, 30, no. 4 (2000), p. 51-73.
4. *Declarația de principii internaționale de catalogare*, 19 decembrie 2003 / trad. în limba română de Dan Matei. În: *Biblioteca*, nr. 6 (2004), p.179-182.
5. DUMITRĂȘCONIU, Constanța. Listă sau fișier de autoritate: câteva repere practice. În: *Biblioteca*, nr. 10 (1998), p. 276-277.
6. HOLM, Liv Aasa. Authority Control in an International Context in the New Environment. În: *International Cataloguing and Bibliographic Control*, 28, no. 1 (Jan-Mar 1999), p. 11-13.
7. *UNIMARC Manual: Authorities Format*. 3rd Edition. Edited by Mirna Willer. München: K. G. Saur, 2009. 309 p.

Baze de date consultate și resurse electronice (foarte selectiv)

1. BAR <http://www.biblacad.ro/catonline.html> [accesat 03 mai 2015].
2. BCU București <http://cacheprod.bcub.ro/webopac/Vubis.csp> [accesat 03 mai 2015].
3. BCU Cluj http://aleph.bcucluj.ro:8991/F/YSNVVGR3325NGU2NHAU75NHVQC3BIQBUMDEX29FIPR7R1SRHP-19411?func=find-b-0&local_base=cuc01 [accesat 03 mai 2015].
4. BCU Iași <http://www.bcu-iasi.ro/catalog-bcu>

5. BEAUDIQUEZ, Marcelle. *Echange et réutilisation des fichiers d'autorité. Quels principes promouvoir?* [accesat 03 mai 2015]. Disponibil pe Internet: http://www.melcominternational.org/wpcontent/content/past_conf/2002/2002_papers/beaudiquez2.htm
6. BNF http://www.bnf.fr/fr/professionnels/autorites_bnf/s.auritorite_bnf_presentation_statistiques.html [accesat 03 mai 2015].
7. Création d'un "Fichier d'Autorité International Virtuel" (VIAF). [accesat 07 septembrie 2015]. Disponibil pe Internet: <https://karinmichel.wordpress.com/2007/10/31/creation-dun-fichier-dautorite-international-virtuel-viaf/>
8. DANSKIN, Alan. International standards in authority data control: costs and benefits. În: *62nd IFLA General Conference: Conference proceedings, August 25-31*. [accesat 03 mai 2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.ifla.org/IV/ifla62/62-dan a.htm>
9. *Guidelines for Authority Records and References*. 2nd ed., rev. by the IFLA Working Group on GARE Revision. [accesat 03 mai 2015]. Disponibil pe Internet: <http://archive.ifla.org/VII/s13/garr/garr.pdf>
10. LC <http://authorities.loc.gov/> [accesat 03 mai 2015].
11. MARC 21 AUTHORITY. 1999 Edition, Update No. 1 (October 2000) through Update No. 20 (April 2015). [accesat 03 mai 2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.loc.gov/marc/authority/>

MIRCEA ELIADE ȘI „CUNOAȘTEREA GORDIANICĂ”. PRETEXT PENTRU O BIOGRAFIE LECTORIALĂ

Teodora Fîntînaru

A încerca să pătrunzi, atât cât poate să o facă un neofit contemporan, în destinul lectorial al unuia dintre cei mai obsedați căutători ai cărții, poate părea o demonstrație gratuită.

Totuși, citind și recitind texte fundamentale despre carte și lectură și nenumăratele trimiteri la acestea în opera lui Mircea Eliade, dincolo de universul mereu de cucerit al cărții și al lecturii la care îndeamnă autorul în varii contexte, se descoperă o preocupare sistematică și o atitudine fără echivoc în favoarea lecturii, a lecturii programatice, gradual-intelectualizate care, și astăzi, în acest hiperbolizat spațiu informațional, atrag atenția prin pragmatismul lor bine dozat, prin echilibrul binomului cititor – carte, prin viziunea de ansamblu asupra acestui indispensabil exercițiu intelectual care este lectura, prin caracterul nuanțat-normativ al unora dintre textele sale.

Așezându-l în oglindă cu propria-i experiență auctorială ori personală, procesul lecturii, considerat de Mircea Eliade ca o infinită alchimie, face trimitere mai ales la conștientizarea importanței acestuia, atât în devenirea individului, cât și în formarea generației ca unitate sociologică, după cum mai face trimitere și la asumarea cu necesitate a rolului cărții, al lecturii și al bibliotecilor în progresia culturală, în general.

Rolul formator al lecturii nu apare la Eliade ca un substitut pedagogic, ci el atribuie acesteia și o valoare simbolică în sensul în

care, folosită ca instrument gnoseologic, lectura re-crează, polisemantizează realitatea. Lectura ne instalează, prin exercițiu hermeneutic sau nu, în mit.

Autorul are și astăzi dreptate când susține necesitatea unui **manual al perfectului cititor**, prin care *Lectura și-ar regăsi funcția ei primordială, magică; de a stabili contactul dintre om și cosmos, [...], de a lumina Riturile*¹. Tot lectura ar conține tehnici prin care *omul modern ar putea folosi izvoare necunoscute de energie și de contemplație*², ori de *armonizare cu anotimpurile, cu revelațiile*³. Dincolo de aceste atribute, pentru Mircea Eliade lectura este o atitudine, o luare în posesie a informației, pe care o poți transforma, cartezian, în cunoaștere, ori pe care o poți redimensiona, prin confruntarea permanentă cu un nou text.

Ideea acestei lucrări se datorează eseului *Cunoașterea gordianică*⁴, sintagmă prin care Mircea Eliade încerca să explice un alt mod de a descoperi, de a trece dincolo de granițele convenționale ale cunoașterii, atitudine, de altfel, definitorie și pentru biobibliografia eliadescă și, în același timp, pentru acest pandant intelectual al omului și al raționalității sale, care este lectura.

Pentru Mircea Eliade, cunoașterea gordianică *presupune non-conformism, imaginație, risc, eficiență*⁵ și o putem traduce ca pe o posibilă distanță axiologică între incipitul unei activități, inclusiv lectoriale, și finalizarea acesteia, adică distanța pe care o stabilea autorul însuși, între inițiativa umană și posibilul succes al acesteia, prin forțarea deliberată, asumată, a limitelor, *pornind de la alte date, folosind alte instrumente de investigație, presupunând o altă viziune totală asupra lumii*⁶. Inclusiv această lectură tematică, orientată înspre și dinspre bibliopolisul eliadesc, fascinantă în dimensiunea

¹ Mircea Eliade. *Drumul spre centru*. Antologie alcătuită de Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu. București: Editura Univers, 1991, p. 120.

² *Ibidem*, p. 121.

³ *Ibidem*, p. 121.

⁴ *Ibidem*, p. 142.

⁵ *Ibidem*, p. 143.

⁶ *Ibidem*, p. 142.

ei inepuizabilă și, astfel, utopic selectivă, proiectează lectorul contemporan într-o căutare inițiativă, într-o „încercare a labirintului”, într-o permanentă proiecție a sinelui în dimensiunea enciclopedică a cunoașterii, într-un necesar dezechilibru cu bagajul său informațional, producând anamneze proustiene ori revelații existențial-livrești. Aceasta înseamnă că exploratorul acestei biblio-biografii are nevoie de un auxiliar ariadnic, cel mai firesc dintre toate fiind mai ales opera eliadescă, vocea auctorială care, redusă la universul imaterial al textului, reprezintă acea *orientatio*, spre experiențe, etape, care dau sens parcursului nostru existențial.

În eseu „Cărți pascale, sau despre necesitatea unui manual al perfectului cititor”⁷, putem deduce mai multe tipuri de lectură: **lectura abstract-utilitară**, cea **metafizică**, **lectura** nuanțat **rolandbarthesă** și **lectura aplicat-canonice**. *Citim ca să trecem examenele, să ne înfiorăm sau citim din profesiune*⁸. Acestor practici și finalități cunoscute, autorul le mai adaugă una aparent banală dar în realitate subtilă, cu atât mai greu de definit: *lectura ar putea implica și funcții mai nobile, adică mai firești*, accentuând importanța unui cronotopos individualizat al lecturii, care să armonizeze orizontul nostru interior cu anotimpurile, ritmurile vegetale și astronomice, ori care să sedimenteze sentimentele noastre în memorie afectivă. S-ar crea, astfel, sinonimii livrești pentru fiecare dintre aceste fenomene sau fapte semnificative, petrecute în noi, dincolo de noi și independent de noi: *Am intra în primăvară cu o anumită carte; am medita în Săptămâna Luminată pe o altă carte; Noaptea de Sânziene (24 iunie) ne-ar găsi adunați, viguroși, înălțați de paginile unei cărți solare*⁹. Eliade propune, astfel, și un alt tip de lectură, pe care o putem numi **lectura hierofanică**, prin care se consacră **funcția magică** a cititului. Acesta se fundamentează pe cărți esențiale, determinate de grile valorice consacrate, adaptate

⁷ *Ibidem*, p. 119.

⁸ *Ibidem*, p. 119.

⁹ *Ibidem*, p. 120.

afectiv care, în săptămânile pascale, de exemplu, să ne ajute să creștem, să înaintăm, să ne ajute adică să absorbim toată revelația cosmică și teologală a acestor 14 zile care au despăcat, cândva, istoria în două¹⁰. Aceste cărți esențiale formează un „Calendar interiorizat” prin care cartea și lectura îndeplinesc **funcția mnemotehnică** de a aminti memoriei scurte și limitate a omului, o vastă experiență colectivă¹¹.

„Manualul perfectului cititor” ar putea nuanța **funcția inițiativă** a lecturii într-o **funcție paideică** prin care să modeleze ignoranța demonstrată de lecturile întâmplătoare, nedirijate, lacunare și cronofage, care „fracturează” nu numai cultura noastră dar și experiența sufletească, ceea ce e mult mai grav¹², dar care ar cuprinde și liste de cărți pe vârste, pe temperamente, pe anotimpuri¹³.

S-ar mai putea vorbi și de **funcția psihotropă** a lecturii, pentru că, spune Eliade, nimeni nu s-a gândit, să folosească tehnic această colosală energie sufletească, latentă în cărți. Literatura poate însemna un stimulent uriaș¹⁴.

Adunând aceste tipuri de lectură în ceea ce am putea numi, prin analogie, **lectura gordianică**, putem configura paradigma acesteia ca metacunoaștere, ca formă sublimată a ontologiei personale a cititorului de vacanță, ca o conquistă a spațiilor livrești, ca ucenicie faustiană pe lângă marile texte, ori ca o tentație veșnic umilitoare a exhaustivității.

De la această fascinație a lecturii, de la caracterul ei modelator, Eliade se descoperă în „Jurnal”, în „Memorii”, în fragmentele autobiografice, în „Romanul adolescentului miop”, în „Șantier”, în numeroase alte eseuri, în publicistică, dar și în amintirile multora dintre prietenii și apropiații săi, drept **Cititorul** investit cu autoritate absolută, creator de cutume, drept *bibliocratul*

¹⁰ *Ibidem*, p. 120.

¹¹ *Ibidem*, p. 120.

¹² *Ibidem*, p. 121.

¹³ *Ibidem*, p. 121.

¹⁴ *Ibidem*, p. 121.

descriș de Pavel Dan¹⁵. Prin numărul cărților citite și rezumate, adnotate, prin disciplina severă, autoimpusă, în favoarea unei impresionante voințe de a citi, prin patosul ante- și postlectură, prin extensia bibliografică a operei, prin delimitarea, am putea spune sacră, a spațiului propriu de lectură, prin permanenta reîntoarcere la cărțile purtătoare de semn existențial, Mircea Eliade (re)semantizează **Cititorul arhetipal**. În cartea sa de interviuri cu Paul Barbăneagră¹⁶, Cristian Bădiliță, plecând de la exemplul impresionantei biblioteci din Chicago, marcată de o pronunțată și decisivă amprentă eliadescă, face o descriere a cititorului Eliade și a statornicei sale apropieri de cărți: *cărțile fără de care Eliade nu putea trăi. Și nu vorbesc de Eliade scriitorul, vorbesc de Eliade cititorul, cititorul împătimit, nesățios. E impresionantă pofta de lectură a acestui om până în ultima clipă a vieții*¹⁷. Această ultimă clipă l-a surprins citind, despre sine, în „Exerciții de admirație”, unde Cioran scria: *sunt îndreptățit să cred că mai presus de zei el pune, în subconștientul său, cărțile. Lor, mai mult decât celor dintâi le consacră un cult*¹⁸.

Aceste cărți pe care le cucerea sistematic, printr-un *purgatoriu al muncii*¹⁹ îl ajutau, îi impuneau *voluptatea descoperirilor intelectuale*²⁰. Cărțile îl fascinau prin puterea lor, prin influența imprevizibilă, definitivă uneori, ireversibilă, asupra celor care le citesc și care li se supun. Eliade scrie în „Memorii”, după experiența unei fascinante, revelatorii și imperioase lecturi din Plutarh („De Pythiae oraculis”), în Cișmigiu: *Ce extraordinară experiență este să descoperi la anticari o carte pe care o căutam de ani de zile*²¹, dezvoltând un ecou spiritual, într-o pagină de jurnal, astfel: *voiam să arăt că, cel puțin pentru mine, uneori*

¹⁵ Dan Pavel. *Bibliopolis*. București: Cartea Românească, 1990, p. 18.

¹⁶ Cristian Bădiliță; Paul Barbăneagră. *Întâlnirea cu sacrul: Șapte interviuri cu și despre Mircea Eliade*. Botoșani: Editura AXA, 1996.

¹⁷ *Ibidem*, p. 64.

¹⁸ Emil Cioran. *Exerciții de admirație: Eseuri și portrete*. București: Editura Humanitas, 1993, p. 117.

¹⁹ Mircea Handoca. *Viața lui Mircea Eliade*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2000, p. 148.

²⁰ Mircea Eliade. *Memorii*, vol. I. București: Editura Humanitas, 1991, p. 90.

²¹ *Ibidem*, p. 90.

cărțile sunt mai vii decât oamenii, că pot fi de asemenea încărcate cu explozibile, că din întâlnirile cu anumite cărți poți ieși sfârtecat sau de zece ori mai puternic decât te credeai până atunci²². Cioran îi face lui Eliade un portret al „perfectului cititor” observând atitudinea lui față de cărți: *N-am să uit înfrigurarea lui atunci când, sosit la Paris îndată după Eliberare, le pipăia, le mângâia, le răsfoia; în librării exulta, oficia; era o vrajă, era idolatrie*²³.

Întâlnirea predestinată cu lectura cărții „Un om sfârșit” a lui Giovanni Papini, i-a relevat lui Mircea Eliade exemplul și exercițiul similitudinii, dar și al alterității, cu atât mai important pentru descoperirea de sine și pentru sentimentul de libertate absolută determinat de lectură, în general.

Lectura este condiționată, stimulată la Eliade de curiozitatea viscerală față de tot ceea ce este nou în domenii care îl interesau, de provocările intelectuale pe care le cuprindeau toate cărțile selectate de autor, care erau apoi adnotate, rezumate, comentate în caiete, constituite în veritabile corpusuri critice, în augmentări ideatice ale textelor pe care le studia.

Reducând aproape până la jumătate orele de somn - ceea ce l-a determinat, printre altele, pe Constantin Noica să îl considere pe Mircea Eliade un puternic tip volitiv căzut sub *blestemul erudiției*²⁴ - acesta își construiește un sistem propriu de lucru, de selecție, de lectură a cărților care *au fost pasiunea tiranică a întregii sale vieți*²⁵. Citea „cu furie” pe Bacon, Kant ori Malebranche, cu „frenetrie” pe Ovidiu ori Frazer, cu „pasiune”, devenită în timp devotament constant, „Un om sfârșit” și mai târziu „Giorni di festa” de Giovanni Papini, cu „fascinație” și neobosită plăcere de-a lungul întregii vieți, pe Balzac.

²² *Ibidem*, p.91.

²³ Emil Cioran. *Op. cit.*, p. 117.

²⁴ Constantin Noica. În: Mircea Handoca. *Convorbiri cu și despre Mircea Eliade*. București: Editura Humanitas, 1998, p. 234.

²⁵ Norman Manea. *Felix culpa*. În: *Mircea Eliade în conștiința contemporanilor săi din exil* (crestomație de Gabriel Stănescu). s.l.: Criterion Publishing, [1994], p. 192.

Un întreg arsenal de sentimente mereu mărturisite, dar bine temperate, astfel încât, cu o metodică distanțare, construiseră elogiile românești, într-o primă intenție, în caietul intitulat „Călătorie în jurul bibliotecii mele” unde: *scriam laude virginității cărților și unde: mă convingeam că e mai desfătătoare mângâierea unei elzeviriene decât a unei curtezane*²⁶. Distanțându-se de eul cotidian, cel care păstrează amintirile curente, Eliade-cititorul se metamorfozează, prin lectură, devenind *cineva care citea, eul din bibliotecă*²⁷ stimulat de *sfântul entuziasm al cunoașterii*²⁸ și detașat de istoria personală imediată.

Această siguranță, această putere dată de lectura sistematică, substanțială și pentru totdeauna câștigată, îl face pe autorul-narator din „Romanul adolescentului miop” să declare, cu un accent nietzschean: *eu sunt mândru de minunea mea. Și mă slăvesc pe mine și îmi cânt lauda*²⁹. Această **lectură - totem** personal este eclipsată permanent de obsesia scrierii proprii biografii, a jurnalului și care determină la Mircea Eliade o permanentă activare a **ego-ului ianusion**, conferindu-i un spațiu afectiv securizant, care îl protejează de el însuși și, poate, și de restul lumii, printr-o amnioză repetabilă, cathartică. *Scriu ca să mă regăsesc mai târziu, ca să-mi aduc aminte de timpuri inutile pierdute*³⁰ conduce la ipostaza cititorului Eliade citindu-se pe sine, poate redescoperindu-se, redimensionându-se față de propria operă și viață: *Dar câte alte descoperiri pe care nu le-aș fi bănuț?”*³¹, constată Eliade, recitind fragmentare însemnări autobiografice, cu un sentiment al nespusului, al inefabilului contrapunctat existențial.

²⁶ Mircea Eliade. *Romanul adolescentului miop*. București: Muzeul Literaturii Române, 1991, p. 93.

²⁷ *Ibidem*, p. 187.

²⁸ *Ibidem*, p. 190.

²⁹ *Ibidem*, p. 191.

³⁰ Mircea Eliade. În: Eugen Simion. *Ficțiunea jurnalului intim*, vol. III. București: Editura Univers Enciclopedic, 2001, p. 231.

³¹ *Ibidem*, p. 231.

În acest parcurs livresc, inclusiv acela autoreferențial, Mircea Eliade prețuia **re-citirea** ca pe o formă de receptare și selecție a esențelor, ca pe o verificare axiologică a propriilor aprecieri ale unei prime ori secunde lecturi, ale unei lecturi în diacronie, ale unei (re)lecturi, în accepțiunea dată de Matei Călinescu de *proces cu finalitate structurală, reflexivă, autoreflexivă*³².

Ca și în cazul jurnalului ori al autobiografiei, punând, totuși, sub rezervă, autoreflexivitatea, re-citirea reprezintă o motivație uneori subiectivă, pentru „plăcerea textului”, pentru rearhivarea lui afectivă și intelectuală, mai ales a „cărților esențiale” pentru Eliade, din seria celor purtătoare de gir existențial, din care am citat mai sus. La o astfel de **lectură fractală**, cizelată de o disciplină și voință a studiului și de consecvență valorică, îndeamnă Mircea Eliade mai ales pe tinerii cititori.

Dacă, sedus de tentația exhaustivității lectoriale, *Mircea Eliade nu găsește soluția, nu înseamnă că își abandonează cercetările*³³, el construindu-și propria sa metodă de lucru, rămânând pentru cititorul de astăzi, de mâine și din totdeauna, un exemplu de idealitate lectorială, de multiplicare carismatică a reperului cultural, obligându-l pe cel ce-i stă în preajma operei să spună, odată cu Noica: *Prin el am trăit vorba lui Goethe: tot ce mă sporește este adevărat*³⁴.

Îndemnul spre lectură este mai curând unul indirect, dedus, nu are nimic din atitudinea *ex cathedra*, nu impune, ci sugerează. El doar propune reguli, metode posibile, oferă soluții opționale. Eliade convinge în acest demers prin argumente și prin sistemul referențial, opunând, prin varii exemple, erudiția, diletantismului. Ceea ce caracterizează **cunoașterea gordianică** trimite, într-o bună măsură, și la calitățile și reperatele unui bun

³² Matei Călinescu. *A citi, a reciti: Către o poetică a (re)citirii*. Traducere de Virgil Stanciu. Iași: Editura Polirom, 2003, p. 13.

³³ Ioan Petru Culianu. *Mircea Eliade*. Ediția a II-a revăzută. Traducere de Forin Chirișescu și Dan Petrescu. [București]: Editura Nemira, 1998, p. 192.

³⁴ Constantin Noica. În: Mircea Handoca. *Convorbiri cu și despre Mircea Eliade*. București: Editura Humanitas, 1998, p. 234.

cititor: non-conformism, imaginație, risc, eficiență. Pentru Eliade, cititorii nonconformiști au șanse mai mari de a deveni cititori perfecți pentru că ei sunt aceia care uită cărțile, care asimilează atât de personal gândurile sau emoțiile autorilor încât nu-și mai amintesc de unde le-au luat³⁵ și care, ca și Eliade, rezistă instinctiv oricărei încercări de a fi modelat după tiparele curente³⁶. Întâlnirile decisive cu unele cărți pot debuta cu o întrebare de felul celei pe care naratorul din „Șantier”, și-o adresează retoric, după întâlnirea cu tânărul licențiat în filosofie, Banerjee: *cine știe dacă întâlnirea cu acest tânăr nu va însemna o nouă etapă în viața mea?*³⁷. Această întrebare putea prefața, pentru auditorii vremii, și conferințele radiofonice rostite între 1932 și 1938 la Radio – București, antologate în volumul „Taina Indiei”³⁸.

În cel puțin trei dintre acestea: „Tehnica și educația culturii spiritului”, „Arta și tehnica lecturii”, „Despre cărți și biblioteci”, Mircea Eliade, trecut prin experiența multor biblioteci, își asuma responsabilitatea numelui deja consacrat, pe care îl avea în literatura și cultura română, prin instituirea unei politici intelectuale, neoficiale, dar cu sugestii de adevărat program național.

De o indiscutabilă actualitate prin structura ideatică și accesibilitatea metodică, aceste texte nu sunt incompatibile cu spațiul informațional /vs/ lectorial contemporan.

Astfel, în conferința „Arta și tehnica lecturii”, Mircea Eliade dezvoltă o întreagă *argumentatio* în favoarea lecturii cu tot ce ține de aceasta, oferind un implacabil și reconfortant răspuns la întrebarea: *Se poate vorbi de o artă și o tehnică a lecturii? Firește*³⁹.

Deși recunoaște că fiecare cititor își poate descoperi și dezvolta propria tehnică, autorul ne lasă să descoperim, în subtext,

³⁵ Mircea Eliade. *Drumul spre centru*, ed. cit., p. 83.

³⁶ *Idem*, *Memorii (1907-1960)*. Ediție și cuvânt înainte de Mircea Handoca. București: Humanitas, 1991, p. 122.

³⁷ *Idem*, *Șantier*. București: Editura Rum-Irina, 1991, p. 23.

³⁸ *Idem*, *Taina Indiei: texte inedite*. Ediție îngrijită și cuvânt înainte de Mircea Handoca. Postfață de Horia Nicolescu. [București]: Editura ICAR, s.a.

³⁹ *Ibidem*, p. 108.

mici ecuații intelectuale, relevabile în conferința mai sus citată, care ar putea fi rezumate astfel:

1. Nu trebuie citite cărțile proaste sau mediocre.
2. Cărțile bune să se citească la timpul potrivit.
3. Nu se poate vorbi despre o artă a lecturii la cei care nu au descoperit voluptatea re- citirii și care *nu au permanent o carte favorită pe care să o răsfoiască zilnic*⁴⁰.
4. Arta lecturii e în bună parte arta recititului.
5. *Tehnica lecturii e tehnica alegerii și distribuirii acelor cărți care merită să fie recitite.*
6. Timpul re-lecturii ține de timpul interior care *Se aseamănă cu nostalgia pe care o cunosc iubitorii de muzică de a asculta într-o anumită zi pe Beethoven în loc de Mozart*⁴¹.
7. Cel mai important nivel al lecturii este asimilarea lecturilor care ar trebui să fie, deopotrivă, memorie dar și metamorfoză intelectuală.
8. Asimilarea cărților mai înseamnă – și Eliade insistă asupra acestui punct – și *transformarea substanței cărților în element nutritiv*⁴² pentru lector, adică răspunsuri obligatoriu pozitive la întrebări de verificare post-lectură: *Ne simțim mai bogați, mai vii, mai umani, după o anumită carte?*⁴³.
9. Trebuie evitată lectura inutilă a cărților care *nu ne spun nimic, nu ne emoționează, nu ne îmbogățesc*⁴⁴.
10. *Lectura nu ajunge o artă decât în clipa când cititorul știe să prevadă valorile și să distingă emoțiile estetice*⁴⁵.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 108.

⁴¹ *Ibidem*, p. 109.

⁴² *Ibidem*, p. 109.

⁴³ *Ibidem*, p. 109.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 110.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 110.

Așadar, o paradigmă lectorială bazată pe selecție, asimilare, prelucrare, intuiție valorică, pe descoperirea și fructificarea esențelor. Coordonate ale unei lecturi totale, avizate, formatoare, transformată în artă.

Mircea Eliade insistă în aceste conferințe radiofonice asupra **consecvenței cititului**, care trebuie să devină *instrument de alimentare spirituală continuă* nu numai *instrument de informație sau de contemplație estetică*⁴⁶ determinat contextual și fragmentar. Și nu numai împlinirea culturală, ci și pe aceea sufletească trebuie să o urmărească orice lector priceput.

Istoria personală a fiecăruia devine, de multe ori, determinantă pentru necesitatea unei **biblioterapii** autoadministrată *în orice moment de secetă sufletească, în acele momente de oboseală, de zdrențuire totală, pe care le cunoaște fiecare dintre noi*⁴⁷.

Atunci, *nutriția spirituală de care vorbim poate fi, în anumite cazuri, și o excelentă terapeutică spirituală*⁴⁸.

Un manual al perfectului cititor nu este, până la urmă, doar idee, ori sugestie bazată pe observații la îndemâna lui Eliade-cititorul ci este, mai ales, o sumă de practici ale autorului însuși, prin urmare, un model de *praxis lectorial* care poate fi augmentat, nuanțat, personalizat, în funcție de fiecare cititor, este un decalog al cititorului și al lecturii.

Această grilă valorică și aceste repere sunt menite să corecteze greșeala unora care consideră *cărțile și lectura ca un divertisment, iar bibliotecile ca un lux*⁴⁹ spune Eliade și tot el, în aceeași conferință, recunoștea necesitatea și urgența înființării de biblioteci publice și particulare.

Mircea Eliade, surprins deseori în arhivele foto în prejma cărților, locuitor al mansardei matriceal-livrești devenită referință autobiografică, autorul moral al multor biblioteci prin gestul

⁴⁶ *Ibidem*, p. 89.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 90.

⁴⁸ *Ibidem*, p. 92.

⁴⁹ *Ibidem*, p. 122.

deliberat – sacrificial al darului sau donației din propria-i bibliotecă, Eliade care trăia, spre sfârșitul vieții, crispări dureroase în fața anticariatelor volante de pe cheiurile Senei, Eliade care a fost martorul rugului propriilor cărți și care descrie cu patos controlat, punctual, sistematic, cu un sentiment de confort intelectual, biblioteca din ce în ce mai neîncăpătoare de la Mansardă, ori Biblioteca Maharajahului, ori, de exemplu, prin învestire auctorială, biblioteca din strada S. din *Secretul Doctorului Honigberger*, Eliade care trăia în bibliotecă *noști de benedictină muncă*⁵⁰ și care proiectase, după modelul Nicolae Iorga, „Cărți reprezentative din viața Asiei”, spunea: *O casă fără cărți este o casă tristă, deprimantă, nedemnă chiar*⁵¹.

Discursurile radiofonice ale lui Mircea Eliade, cărora li se adaugă nenumărate trimiteri la tema cărții, a lecturii și a bibliotecii în întreaga operă eliadescă, definesc un adevărat program, chiar o frondă intelectuală împotriva *amatorismului funest al lecturilor*⁵², o atitudine ciceroniană față de lipsa de perspectivă și de viziune a momentului cultural respectiv, în ceea ce privește rolul bibliotecilor publice, construind fundamentele unei posibile **bibliosofii** care, istoric și teoretic vorbind, este și astăzi cunoscută de toți și, paradoxal, ignorată în mare parte.

Adaptând aceste discursuri la tehnopolisul contemporan în care locuim, schimbând ceea ce este de schimbat, ce am răspunde astăzi lui Eliade care, analizând bibliotecile publice românești spunea, în miezul perioadei interbelice: *Nici nu ne putem compara cu vecinii noștri, ca să nu mai pomenesc nimic de Germania, Anglia și Franța.*⁵³ Și, acceptând triada sinonimică – bibliotecă, lectură, carte - cine poate susține astăzi contrariul afirmației lui Eliade: *Lipsa bibliotecilor superioare încurajează semidoctismul, improvizatia sau chiar fraudă intelectuală?*⁵⁴

⁵⁰ Mircea Eliade. *Șantier*, ed. cit., p. 130.

⁵¹ *Idem*, *Taina Indiei: texte inedite*, ed. cit., p. 123.

⁵² *Idem*, *Șantier*, ed. cit., p. 123.

⁵³ *Idem*, *Taina Indiei: texte inedite*, ed. cit., p. 125.

⁵⁴ *Ibidem*, p. 125.

Cărțile asumate lectorial, purtătoare de idei majore, întâlniri providențiale între acestea și cititorii lor, au fost purtătoare de istorie, au produs breșe în mentalitățile colective, au impus noi sensuri istoriei, au clădit și au prăbușit utopii.

Această *funcție heracliteană* a lecturii, sugerată de conferințele lui Mircea Eliade, aplicabilă individului și istoriei însăși, întărește și ea, dincolo de idealizarea Cărții, firească la un cititor faustian cum a fost Mircea Eliade, viziunea umanistă a personalității acestuia, încadrată în seria celor *care nu numai că suportă istoria ci și o creează*⁵⁵.

Bibliografie

1. BĂDILIȚĂ, Cristian; BARBĂNEAGRĂ, Paul. *Întâlnirea cu sacralul: Șapte interviuri cu și despre Mircea Eliade*. Botoșani: AXA, 1996. 112 p.
2. CĂLINESCU, Matei. *A citi, a reciti: Către o poetică a (re)citirii*. Traducere din limba engleză de Virgil Stanciu. Cu un capitol românesc inedit despre Mateiu I. Caragiale (2002). Iași: Polirom, 2003. 423 p.
3. CIORAN, Emil. *Exerciții de admirație: Eseuri și portrete*. Traducere de Emanoil Marcu. București: Humanitas, 1993. 220 p.
4. CULIANU, Ioan Petru. *Mircea Eliade, Ediția a II-a revăzută*. Traducere de Florin Chirițescu și Dan Petrescu. Cu o scrisoare de la Mircea Eliade și o Postfață de Sorin Antohi. [București]: Nemira, 1998.
5. ELIADE, Mircea. *Drumul spre centru*. Antologie alcătuită de Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu. București: Editura Univers, 1991. 607 p.
6. ELIADE, Mircea. *Memorii (1907-1960)*. Ediție și cuvânt înainte de Mircea Handoca. București: Humanitas, 1991. 364 p.

⁵⁵ Ioan Petru Culianu. *Op. cit.*, p. 30.

7. ELIADE, Mircea. *Romanul adolescentului miop*. București: Muzeul Literaturii Române, 1991.
8. ELIADE, Mircea. *Șantier*. București: Editura RumIrina, 1991. 176 p.
9. ELIADE, Mircea. *Taina Indiei: texte inedite*. s.l.: Editura ICAR, s.a. 207 p.
10. HANDOCA, Mircea. *Convorbiri cu și despre Mircea Eliade*. București: Humanitas, 1998. 363 p.
11. *Mircea Eliade în conștiința contemporanilor săi din exil* (cres-tomație de Gabriel Stănescu). s.l.: Criterion Publishing, [1994]. 388 p.
12. PAPINI, Giovanni. *Un om sfârșit*. București: Editura pentru Li-teratură Universală, 1969. 294 p.
13. PAVEL, Dan. *Bibliopolis*. București: Cartea Românească, 1990. 192 p.
14. SIMION, Eugen. *Ficțiunea jurnalului intim*, vol. III: *Diarismul românesc*. București: Univers Enciclopedic, 2001. 433 p.

FORMAREA ELITELOR PENTRU VIITORUL ROMÂNIEI

Petre T. Frangopol

Succesul elevilor la olimpiadele cu sute de participanți din zeci de țări ce au loc anual în diferite orașe ale lumii, la varii discipline, unde au câștigat numeroase medalii de aur, argint sau bronz atestă în primul rând calitățile elevilor români, dar și devotamentul și competența profesorilor îndrumători. Aceste valori de excepție (olimpicii), care anual sunt racolate (ca la fotbal) de marile universități ale lumii, nu reprezintă nivelul și valoarea școlii românești de astăzi dacă ținem cont de datele oficiale ale examenelor de bacalaureat sau de definitivat al cadrelor didactice. Se acceptă în general că 10% dintre copiii unei țări sunt dotați sau superdotați natural și, indiferent de nivelul școlii din țările unde se află, se situează prin nivelul inteligenței lor native deasupra colegilor de generație și se estimează că vor reuși, dacă au un sprijin (părinți, burse, sponsori etc.), să se ridice profesional pe treptele cele mai înalte ale societății. Diferența între acest procent de 10% natural și cel aleatoriu, care nu poate fi precizat, al elitelor ce sunt pregătite planificat în marile Universități ale lumii sau se evidențiază prin calitățile lor profesionale în orice instituție de învățământ superior, reprezintă ceea ce se numește astăzi *brainpower* și constituie elementul fundamental al dezvoltării cunoașterii (*basic science* sau cercetarea fundamentală), care conduce la elaborarea de noi tehnologii aflate la baza noilor

industrii, rețelelor de comunicații etc. Cu alte cuvinte, resursa umană cu calități native de inteligență este școlită la cel mai ridicat nivel profesional pentru a face față competiției la nivelul unei piețe globale.

Aș deschide aici o paranteză dintr-un domeniu total diferit. Yehudi Menuhin, unul din cei mai mari violoniști ai secolului trecut, a declarat: „Nu există copii superdotați, ci părinți superdotați.” Cu alte cuvinte, părinții care descoperă de timpuriu vocația, talentul copiilor lor și au condițiile materiale de a le asigura accesul la pedagogi pe măsură, au șansa de a face din aceștia mari savanți, artiști etc. Astfel, micul Menuhin a avut norocul de a-l avea profesor pe George Enescu, pe care l-a admirat, adulat și pomenit în tot cursul vieții ca pe cel ce i-a descoperit marele său talent, deschizându-i drumul spre o strălucită carieră. Evident că, în cele mai multe cazuri, rolul părinților a fost luat de învățătorii și profesorii care au descoperit vocații și talente încă din primii ani de școlarizare.

În România, interesul oficial pentru formarea elitelor a existat încă din vremea Academiiilor domnești care arătau interes în unele domenii ce erau excelent sincronizate cu Europa, iar accesul avea elemente de meritocrație. Înființarea la Iași a primei Universități din România (1860) a prilejuit, ulterior, prin discursul Regelui Carol I, precizarea noțiunii de valoare în pregătirea academică a viitorilor absolvenți.

Actualitatea ideilor expuse de Regele Carol I la inaugurarea monumentalului Palat al Universității din Iași (1897), valabile și astăzi, impresionează. *„Nu numai cu numărul soldaților și cu dezvoltarea vieții economice se măsoară astăzi puterea statelor. Un factor important, poate cel mai însemnat, este gradul de cultură...Vouă Domnilor Profesori, vă este încredințată misiunea de grea răspundere de a pregăti pentru Țară, pe acei fruntași ai viitorului, de a le înălța vederile, de a sădi în inima lor ambițiuni nobile și generoase și de a le încălzi sufletul pentru tot ce este drept, bun și românesc.”* Până la Primul Război Mondial și apoi, în perioada interbelică, Universitatea din

Iași s-a ridicat la nivelul instituțiilor europene. Școlile științifice au fost consolidate (precum cele ale lui Gr. Cobălcescu, A. D. Xenopol, Al. Phillipide, Gh. Brătianu, celebrul Seminar Matematic etc.). În același timp, impactul activității academice se simțea și la nivelul societății, a cărei viață era puternic influențată de intelectualii universitari. Cele mai luminate minți participau la viața publică și dețineau funcții importante în stat.

Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași a fost de la început o universitate de tip humboldtian (învățământ și cercetare) care timp de circa 60 de ani, până în jurul anilor 1920, conform documentelor, nu a numit profesori decât pe aceia cu studiile finalizate în universități din Vestul Europei.

Trebuie subliniat că universitățile românești au atras și au cultivat elitele care au demonstrat capabilitatea lor nu numai înainte de 1989 în procesul de industrializare a României cu forțe autohtone, dar și după 1989 în dezvoltarea cercetării științifice. Institutul de Fizică Atomică (IFA), Institutul de Matematică „Simion Stoilow”, Centrul de Chirurgie Generală și Transplant Hepatic „Dan Setlacec”, Institutul Clinic Fundeni sunt câteva exemple ale unor insule de excelență existente în centrele universitare și de cercetare din țara noastră. Evident, trebuie menționate matematica, fizica, chimia, biologia celulară, pentru rezultatele deosebite obținute în cadrul institutelor Academiei Române, dar și al unor universități din țară.

Merită să aruncăm o privire succintă, de ansamblu, pe plan internațional, pentru a observa efortul educațional ce se depune pentru formarea elitelor, întrucât acestea sunt generatoarele *know-how-ului* societății secolului XXI, sunt cele care împing înainte frontiera cunoașterii umane și care contribuie la dezvoltarea a ceea ce s-a încetățenit a se numi *progresul societății omenești*.

Universitățile românești neimplicate în formarea elitelor

Absența Universității românești din clasamentele internaționale de top (de exemplu, din așa numita evaluare Shanghai a

primelor 500 universități ale lumii, conform unor criterii internaționale dure) este o dovadă privind valoarea actuală redusă, care nu necesită comentarii suplimentare. Nu ne propunem să formulăm acuzații la adresa managerilor universităților românești. Universitatea românească a devenit un învățământ superior de masă în care diplomele nu mai atestă valoarea absolventului. O astfel de diplomă nu asigură un job și nu mai reprezintă o performanță, astăzi, când învățământul superior românesc trebuie să elimine decalajul valoric considerabil față de universitățile din alte țări. Și nu trebuie să uităm că România este țara care nu se preocupă de educația generațiilor viitoare, alocând cele mai puține fonduri instruirii elevilor și studenților săi, deci educației și cercetării, situându-se astfel la coada Europei și în acest domeniu.

Recent au fost „relaxate” criteriile de promovare a universitarilor (în comparație cu promovările universitarilor din Vest!) și va fi foarte greu de *impus calitatea academică europeană* în România, când imensa majoritate a universitarilor nu pot atinge pragul de calitate a normelor de valoare vestice.

Elitele cu vizibilitate internațională care mai există în sistemul academic românesc sunt sufocate de marea masă a „valorilor” locale, parohiale. Elitele noastre nu au un sprijin și niciun statut special ca în alte țări, în acord cu rezultatele pe care le obțin, nu au o finanțare prioritară, legală, printr-un sistem de granturi care să le recunoască prin punctaj rezultatele deosebite, de asemenea, nu au un salariu corespunzător sau un plan de investiții de dezvoltare din partea ministerului la nivelul creativității și productivității lor. Dacă conducerile Ministerului Educației Naționale (MEN), ale Universităților „Al. I. Cuza” din Iași, din București și „Babeș-Bolyai” din Cluj, aflate pe primele trei locuri în unele clasamente și virtual pe primele 5-10 locuri în topul Universităților din România, ar fi curioase să vadă *numele cercetătorilor de elită* care aduc instituțiile lor în fruntea clasamentului, ar observa ceva tipic: publicațiile catedrelor de științele naturii contribuie cu aproape 100% la *vizibilitatea ISI* a

instituției lor, deci a României. Mai mult, sunt universități românești care există în acest clasament prin 1-3 cercetători de elită! Au acestea un statut special din partea Ministerului Educației și Cercetării (MEC) sau a conducerii universităților respective? Nici gând. Egalitarismul comunist și preponderența funcției, nu a valorii, fac legea și astăzi în România.

Tinerii nu constituie o preocupare a clasei politice românești, a MEC. Pentru România nu trebuie să conteze numai numărul mic de talente de vârf, care există în orice țară civilizată din lume. Importantă este și media instruirii, deci a capacităților și aptitudinilor intelectuale acumulate în învățământul preuniversitar de marea masă a elevilor din România.

Concluzia se vede de la sine: elitele tinere, olimpicii internaționali, beneficiarii burselor internaționale, care s-au afirmat, cu ambiție, prin propriile forțe, datorită muncii și capacității lor intelectuale *înnăscute*, sprijiniți și de profesori cu dragoste de meserie, pleacă să își realizeze studiile universitare sau doctoratul în alte țări unde se și stabilesc foarte mulți.

Apare firească situația ca orice tânăr român care și-a construit o carieră strălucită în Vest să poată alege din ofertele ce i se fac, la terminarea studiilor universitare și pe aceea de a lucra - în aceleași condiții - și în țara sa natală, dacă dorește să revină acasă. După cunoștința noastră, situația existentă (legi, recunoașterea diplomelor din străinătate, un buget al cercetării micșorat sistematic în ultimii ani, blocarea schemei de angajare în poziții universitare și din sistemul institutelor de cercetare etc.) face aproape imposibilă revenirea în țară a elitelor pentru a accede la poziții conform pregătirii științifice.

Dar să vedem ce oferă celelalte țări elitelor și ce ar trebui să învățăm (da, să învățăm și noi) cum să ne formăm un număr mai mare de elite științifice și tehnice, păstrătoare și creatoare a *know how-ului* societății cunoașterii de mâine a României (v. și P. T. Frangopol, „Dreptul elitei la existență în cercetarea și învățământul românesc” în *Mediocritate și Excelență, o radiografie a științei*

și învățământului din România, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005, vol. 2, pag. 17-36).

Meritocrația

De zeci și sute de ani, țările vestice, civilizate, au grijă să își formeze elitele intelectuale în școli speciale, care au un grad ridicat de pregătire, greu accesibile majorității celor ce promovează învățământul de stat sau particular. Aceste elite, școlite cu grijă, formează schimbul de mâine al țării respective în structurile politice, dar și guvernamentale, în economia și cultura națiunii respective. Și dacă astăzi a devenit o axiomă faptul că știința, deci noul în cunoașterea naturii, este factorul fundamental al dezvoltării economicului, această grijă pentru formarea elitelor apare ca fiind naturală, nu doar patriotică sau de natură politică.

La o economie globală care se dezvoltă sub ochii noștri, este normal să se dezvolte și o piață care cere un număr cât mai mare de tineri excelent pregătiți încă din primele clase de liceu. Există tot felul de modele naționale de educație consacrate formării elitelor. Ne referim la educație în ansamblu și nu numai la învățământul superior. Clasamente ale diferitelor teste internaționale care se desfășoară în zeci de țări la discipline fundamentale ale învățământului preuniversitar - unde România nu excelează, situându-se la coada acestora - au ca scop principal selecționarea unor elite din rândul unei populații școlare cât mai numeroase și cât mai performante posibil. Înainte de a frecventa licee de prestigiu, colegii și universități de top ale lumii, producția de elite a unei țări devine decisivă încă de la clasele gimnaziale, deci în jurul vârstei de 14 ani. Deviza lui Spiru Haret în demararea reformei sale *cum arată școala astăzi așa va arăta țara mâine* este mai actuală ca oricând.

Din păcate, se constată peste tot, că principiul *meritocrației* se află în regres vizavi de cel al preponderenței banilor (meditațiilor etc.) datorită familiei și al pieței invizibile a cererii tot mai numeroase de elite. Altfel spus, *parintocrația* (deci banii

familiei) care dirijază formarea elitelor, începe să înlocuiască, acolo unde ea încă există, meritocrația, adică talentul, inteligența nativă, care însă nu pot progresa fără o instruire într-un cadru școlar corespunzător.

Trebuie să subliniem că sub 2% dintre copiii de la țară ajung la universitățile din România iar acest procent demonstrează fără echivoc lipsa unei politici care să sprijine educația în mediul rural, unde există un izvor de resurse umane, o bogăție a națiunii care așteaptă să fie valorificată. Să ne amintim câți oameni valoroși de știință și de cultură ai României s-au ridicat din mediul rural, prin eforturi proprii, sprijiniți de sistemul burselor de stat, care i-a ajutat să parcurgă toate treptele școlii și să acceadă la cele mai înalte poziții sociale. Numărul lor este prea mare pentru a le menționa doar numele.

Secretul miracolului economic al Japoniei: sistemul de educație

Liceele care pregătesc elevii japonezi să intre în cele mai prestigioase universități ale țării (fostele Universități Imperiale) sunt particulare. În cazul acestui „model”, banul este elementul fundamental al educației viitoarelor elite, iar probabilitatea ca un elev de excepție să fie descoperit, democratic, și să poată să acceadă la nivelul sistemului impus de parintocrație, este minimă.

Elitismul constituie unul din motoarele societății japoneze. Mai puțin de 5% din universități (dintr-un total de 709, la o populație de peste 130 milioane de locuitori) *produc absolvenți* care în mod aproape automat sunt educați pentru a pătrunde într-un job de vârf în guvern, într-o societate particulară națională sau transnațională sau pentru a deveni cadru didactic universitar, condiția scrisă (dar mai ales nescrisă, suntem în democrație, nu?) cere să fii *absolvent al unei școli de elită*. De aici concurența acerbă la concursurile de admitere la aceste universități de elită, unde practic la absolvire ai job-ul asigurat. Dar, pentru a accede la aceste universități, elevii trebuie să primească, în timp, meditații dure, zilnice, serale, suplimentare, atât la sfârșit de săptămână cât

și în timpul vacanțelor. Aceste meditații sunt instituționalizate oficial și încep în școală cu 2-3 ani înaintea examenului de admitere propriu zis. Selecția este deosebit de severă: la Universitatea din Tokyo, de exemplu, una din cele mai prestigioase ale Japoniei, sunt admiși în jur de 10% dintre candidați. Evident, aceste meditații costă. Din această cauză, familiile claselor sociale cu venituri medii și care au mai mulți copii limitează numărul celor care vor să candideze la universitățile de elită. Dar elita se reproduce; exemplu elocvent: părinții studenților Universității din Tokyo, aflată pe un loc fruntaș în top-ul universităților lumii, au veniturile cele mai mari din țară (cf. *Le Monde de l'éducation*, octombrie 2005, pag. 22).

Elevii parcurg, până la intrarea într-o universitate de elită, un veritabil tur de forță intelectual și fizic pe parcursul mai multor ani: adolescenții, plecați dimineața la școală, revin acasă târziu, seara, după 10-12 ore de cursuri intensive cumulate (cf. sociologului francez Jean-Francois Sabouret, director de cercetări la CNRS, autor al unei lucrări privind modernizarea Japoniei începând cu deschiderea granițelor țării din 1854). Un tânăr, viitor membru al elitei japoneze, este un fel de maratonist, subliniază sociologul sus-citat, fiindcă el trebuie să învețe de timpuriu să reziste somnului, oboselii, anxietății vizavi de concursurile la care se va prezenta. Barierele concursului odată depășite, acești tineri care și-au însușit bazele cunoașterii în disciplinele fundamentale în care vor lucra învață cum să gândească logic și, printre alte concepte majore ale educației ce o primesc, se includ și cele legate de cultură și societate, atitudinea vizavi de normele sociale și de apreciere a valorilor pe baza unei evaluări raționale.

În condițiile unei concurențe internaționale, Japonia ridică mereu standardele de pregătire și de selecție. Din 2004, s-a instituit și o selecție după absolvirea universității. Sunt atrase și elite ale altor țări asiatice (China, Coreea de Sud, Singapore, Taiwan), dar și europeni și japonezi educați în marile universități americane.

Statele Unite: recrutarea pe baza meritelor

America este un exemplu al contrastelor. Doi președinți americani, Bill Clinton și George Bush Jr., sunt absolvenți ai prestigioasei Universități Yale. În timp ce Clinton, originar dintr-un mediu social foarte defavorizat, își datorează reușita talentului său numeroaselor burse de care a beneficiat, Bush Jr. a avut acces la această universitate grație relațiilor și banilor familiei sale. Se afirmă (cf. prof. Romain Huret, Centrul de studii nord-americane, Universitatea din Lyon-2) că meritocrația americană începe să intre în criză. Cei care au avut o ascensiune socială în anii 1960 și 1970 doresc să ofere copiilor lor o reușită similară. În consecință, aceste clase sociale se implică în strategii de reproducere socială a lor (*parintocrație*), pentru a garanta copiilor lor acces la marile universități de elită. Din 1958, inventatorul termenului de *meritocrație*, Michael Young, profetiza cu tristețe apariția acestei noi elite în societatea cunoașterii care va confisca posturile cheie ale societății, în detrimentul celor defavorizați social.

În SUA există așa numita *legacy preference*, o discriminare pozitivă de care beneficiază copiii care se înscriu la aceeași universitate pe care au absolvit-o părinții lor. La Universitatea Harvard, prima în topul universităților de elită ale lumii, în 1997, 36% din copiii foștilor absolvenți ai universității erau acceptați la intrare față de 15% pentru celelalte categorii de candidați. Datele existente pentru universitățile Princeton, Yale sau Stanford sunt echivalente. Recent, revista *Time* din 5 august 2013, p. 12, dedica un articol dinastiei familiilor americane care se consideră moștenitoare de drept a funcțiilor politice de top ale statului.

Americanii se străduiesc să concentreze elitele și de la ei, dar și din restul lumii, care le asigură o dezvoltare economică și științifică ce îi situează pe primul loc în lume, la o distanță confortabilă, în principal față de competitorii europeni și asiatici. Marile universități americane își păstrează atractivitatea în a polariza creierele cele mai strălucite din întreaga lume. Este o

realitate. Chiar universități de categoria a II-a sau a III-a, ca performanțe științifice, au laboratoare mult mai bine dotate decât cele din străinătate. Succesul se datorează colaborării lor cu întreprinderile mici și mijlocii și procesului de selecție din ce în ce mai exigent.

Spre deosebire de Europa, unde noțiunea de „șef” sau „Herr Professor” are rădăcini adânci de subordonare ierarhică necondiționată până astăzi în S.U.A. o importanță majoră o are atmosfera generală de colegialitate și prietenie între diferite generații, dar și de prețuire a valorilor adevărate din orice domeniu. Instituțiile statului, societatea civilă, dar și majoritatea cetățenilor s-au obișnuit să stimeze și să prețuiască adevăratele valori, elitele din știință, cultură, sport etc. Sunt edificatoare în acest sens declarațiile multor personalități americane de origine europeană care au dorit să devină cetățeni americani (A. Einstein explica într-un interviu, după ce a primit cetățenia americană, cât de atractiv este pentru un om de știință sistemul american). Pentru a ajunge la o astfel de atmosferă, încă din școală se acordă o mare importanță disciplinelor care contribuie în mod decisiv la formarea unei gândiri logice (matematica, fizica, chimia etc.).

De la publicarea, acum aproape 30 de ani, a studiului *Națiunea în pericol*, foarte multe state au crescut numărul orelor de matematică și al cursurilor de știință în licee. S-a acordat o mai mare atenție calității profesorilor și salarizării lor. Pregătirea elevilor, mai exact tranziția către universități și colegii, a devenit o preocupare generală la nivel federal. Fără a intra în detalii, credem că merită amintite măcar aceste principii, care fac posibilă selectarea –obiectivă – a celor mai buni elevi ai liceelor din S.U.A., care se pregătesc să intre la universitate, pentru a le compara cu bacalaureatul de la noi din țară, care a generat scandalul bine cunoscut. Vom sublinia câteva idei din excelentele articole

publicate de Sorinel A. Opreșan și Ana Opreșan^{1,2}, azi profesori în S.U.A., foste cadre didactice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași, Facultatea de Fizică. Nu înainte de a aminti că diferențele între școli sunt imense, de obicei cele particulare sunt mult mai bune decât cele publice. Liceele sunt foarte diferite între ele, deși au o programă aproximativ asemănătoare. Elevii sunt obligați să susțină teste naționale, care diferențiază calitatea pregătirii lor și îi promovează după merit. Aceste teste dau posibilitatea elevilor buni *dornici să învețe* să se înscrie la universități bune unde să obțină punctaje maxime.

Elevul american are de trecut 5 secțiuni care reprezintă părți obligatorii ale oricărui pachet de admitere la o universitate:

1. *Media generală* sau GPA (*Grade Point Average*), care contează în procent de 35-50% în decizia de admitere. Separat de materiile obligatorii, paralel cu acestea, există și cursuri suplimentare, opționale. Aceste AP-uri (*Advancement Placement courses*) dacă vor fi absolvite, conduc la mărirea GPA (de la media maximă pentru cursurile obligatorii care este A= 4 puncte), la 4,5 sau 5 puncte. La finele fiecărui semestru cei ce urmează AP susțin un examen *Național*, scris, de verificare și recunoaștere a cunoștințelor. Testele pentru AP sunt pregătite de instituții *complet independente*, de exemplu ETS (*Educational Testing Service*) care pregătește și testele TOEFL (*Test of English as a Foreign Language*), GRE (*Graduate Record Examination*), examinare a materiei după programa analitică etc.
2. SAT (*Scholastic Assessment Test*), test de evaluare școlară, care contează 25-40% în decizia de admitere. Fiecare elev

¹ Sorinel A. Opreșan; Ana Opreșan. Rolul testelor naționale standardizate în admiterea la facultate în Statele Unite ale Americii. În: *Revista de Politică Științei și Scientometrie* – Serie nouă -, 1(3), 192 (2012).

² Sorinel A. Opreșan; Ana Opreșan. Rolul testelor naționale standardizate în admiterea la doctorat și alte studii postuniversitare în Statele Unite ale Americii. În: *Revista de Politică Științei și Scientometrie* – Serie nouă -, 2 (2), 146 (2013).

trebuie să promoveze acest examen național. Vechiul SAT care este valabil *numai* pentru următorii doi ani, conținea două secțiuni: interpretarea unui text literar și matematică. Noul test introduce următoarele secțiuni, scris și compunere.

3. *Scrisoarea de recomandare*, foarte importantă, din partea profesorului domeniului la care dorește viitorul student să candideze la universitate.
4. *Eseul*, pe o temă impusă, care contează de la 0 la 20%. Elevul trebuie să motiveze, de exemplu, decizia de a urma o anumită universitate, de ce anume a ales un anumit domeniu etc.
5. *Activitățile extracurriculare*. Acestea sunt foarte importante fiindcă arată profilul psihologic creionat de scrisoarea de recomandare precum activități la cluburile de elevi din liceu, în folosul comunității religioase etc.

Aproximativ 5-10% dintre elevii participanți la testele naționale ajung în finală și primesc premii în bani, pe baza mediilor pe care le-au obținut (*National Merit Finalists*). Admiterea la universitate, pe baza punctajului obținut, înseamnă și acordarea unei burse anuale substanțiale care acoperă până la 80-90% din costurile totale de cheltuieli, restul fiind acoperite de părinți sau din banii câștigați de student în diferite job-uri.

Elita științifică a Republicii Populare Chineze

Revista *China Quarterly* (2005, nr.182, p. 431-433, Cambridge University Press), examinează cartea sociologului chinez Cong Cao, format la școala sociologică americană (prof. R. K. Merton), care are ca temă elita științifică a Chinei de azi, acest grup social foarte important în crearea unei societăți moderne a secolului XXI. El dezvoltă teoria stratificării sociale în știința chineză pentru a determina bazele formării elitelor științifice și folosește criteriul de

membru al Academiei Chineze de Știință ca indicator al statutului de elită. Cao discerne patru criterii primare pentru a-și susține teoria sa. Primul și cel mai important factor care, probabil, a jucat rolul principal în selecția viitorului membru al Academiei Chineze de Științe, ar fi originea socială, influența mentorilor, calitatea cercetării, calitatea de membru al partidului comunist și relațiile personale. În al doilea rând, el examinează impactul schimbărilor istorice majore asupra dezvoltării științei și a formării acestei elite. În al treilea rând, el așază cazul Chinei într-o perspectivă comparativă cu elita științifică americană din punct de vedere al evaluării valorii personalităților, dar și al universităților. În final, subliniază rolul acestor elite în societatea de azi a Chinei, prin influențarea factorilor de decizie politică privind utilizarea autonomiei și democrației în cercetarea științifică și în viața socială. De asemenea, se examinează atitudinea elitelor din generația tânără a Chinei, care solicită condițiile necesare pentru dezvoltarea educației și științei naționale, prin impunerea de norme și practici folosite pe plan internațional, aplicabile realităților științei chineze. Scopul: știința și educația în China să devină competitive pe plan internațional. Nu întâmplător, China a adoptat - oficial - scientometria ca bază a evaluării valorii performanțelor științei chineze.

Tradiția elitistă a școlii franceze

Concursurile de intrare la universitățile de elită ale Franței, supranumite *Les Grandes École*, l'École Normale Supérieure (ENS), l'École Nationale d'Administration, l'École Polytechnique (nici o legătură cu numeroasele institute tehnice care formează inginerii), sunt deosebit de severe și cer o pregătire obligatorie preliminară de doi ani de zile, exact ca în Japonia³. ENS a avut misiunea de a selecta elite pentru a educa educatorii. Cu alte cuvinte, avea un scop precis și important, acela de a asigura educația generală a

³ Petre T. Frangopol. Globalizarea formării elitelor, combaterea provincialismului. În: *Mediocritate și Excelență. O Radiografie a Științei și Învățământului din România*, vol. 3, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2008, p 77.

națiunii. Interesant este că *les classes préparatoires* ale unor instituții specializate pentru pregătirea admiterii la universitățile de elită își au originea în Franța. Astfel, pentru pregătirea ofițerilor de artilerie, geniu, marină, exista *un concurs de admitere* la aceste școli, unde era obligatorie prezentarea unui titlu de noblețe. Odată cu crearea Școlii Politehnice în 1794, după Revoluția de la 1789, recrutarea candidaților a început să se facă pe baza meritului, deci școala se deschisese pentru toți. Se pune și se pune și astăzi drept condiție de bază la selecția pentru elevii care optează pentru clasele de pregătire, nivelul de cunoștințe la matematică, deoarece se pleacă de la ideea că această materie permite evaluarea candidaților după criterii obiective. Fără comentarii.

Aproape 300 de licee repartizate în toată Franța dispun de *classes préparatoires aux grandes écoles* care au în fiecare an aproximativ 73.000 bacalaureați dornici să urmeze aceste cursuri post-liceale de nivel ridicat, mai exact spus, cursuri *elitiste* (*Le Monde de l'éducation*, octombrie 2005, p. 29). Democratizarea și, mai ales, masificarea învățământului liceal, nu reprezintă o barieră pentru primul sfert al elevilor, în ordinea mediilor, din orice liceu francez pentru a avea un loc asigurat în clasele de pregătire destinate admiterii la universități. Totuși, există sute de licee ai căror premianți nu doresc să urmeze clasele de pregătire. De departe, cele mai bune școli post liceale sunt cele din Paris care dau procentajul cel mai ridicat de admiși. Și, atunci, de ce să te mai pregătești, se întreabă tinerii din provincie. Chiar dacă numărul celor înscriși la cursurile de pregătire crește anual, pentru domeniul literar, economic și cel științific (acesta, de departe, fiind cel mai solicitat), există un procent de admiși care nu s-a schimbat și pe care democrația franceză îl consemnează: cei admiși la universitățile de elită reprezintă 15% din mediile populare, în timp ce 60% descind din medii sociale superioare sau din familii de profesori. Job-urile guvernamentale, ca și cele din diferite societăți naționale și transnaționale, cum am relatat în cazul Japoniei, sunt cu precădere destinate absolvenților acestor școli de elită.

Formarea elitelor mondiale

Ziarul *Le Monde* din 14.01.2006, într-o discuție cu Stephan Vincent-Lancrin, analist la direcția educație a OECD (Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică), prezintă subiectul *modelului unic de mâine pentru formarea elitelor mondiale*. Acest model de educație se va *globaliza la nivelul superior*, cu alte cuvinte plecând de la masterate și doctorate (nivelul bac + 3 ani și, ulterior, mai mulți ani)⁴. Se prognozează că, aproape peste tot în lume, acest model va deveni unul de formare numai în limba engleză. Această situație există deja în Mexic, în India, în China și chiar și în Franța.

În momentul de față sunt peste 2 milioane de studenți străini care nu studiază în țările lor de origine. Dintre aceștia 30% în SUA, 14% în Marea Britanie, 13% în Germania, 9% în Franța și 7% în Australia. În prezent, studiază în străinătate 124.000 studenți chinezi, 70.000 sud-coreeni, 61.000 indieni, 55.000 greci, 30.000 americani.

S.U.A. au 146 de universități care sunt clasate între primele 500 de universități ale lumii, după ultima statistică întocmită de Universitatea Jiao Tong din Shanghai (vezi mai departe Clasa-mentul Shanghai 2013), alături de 37 din Marea Britanie și tot 37 din Germania.

Trebuie subliniat faptul că învățământul universitar de masă, adică cel destinat tinerilor între 18-22 de ani, va rămâne cantonat în logica fiecărei țări, pentru rațiuni de echitate, pentru a da posibilitate tinerilor să profite de acest „*ascensor social*” al democrației ce rămâne universitatea.

Concurența între universitățile americane, europene și asiatice se înăsprește. Australia, Noua Zelandă și Marea Britanie au anunțat că internaționalizarea universităților lor a devenit deja o prioritate.

Fiecare țară își propune, pentru progresul ei economic și social, dezvoltarea *motorului* care asigură această performanță: *crearea de cât mai multe elite.*

Clasamentul Shanghai 2013 al celor 500 de Universități de top ale lumii

Clasamentul Shanghai al universităților mondiale confirmă din nou, în 2013 (cf. *Le Monde de l'Education*, 15 august 2013), supremația universităților americane. Ca și în toți anii de la începerea publicării acestui clasament, în anul 2003, de către Universitatea *Jiao Tong* din Shanghai, primele trei universități sunt *Harvard*, *Stanford* și *Berkeley*. *Massachusetts Institute of Technology* (MIT) este pe locul patru, iar Universitatea *Cambridge* din Marea Britanie se află pe locul cinci.

Clasamentul Shanghai face obiectul a numeroase critici în lumea întreagă pentru metodologia folosită fiindcă privilegiază cercetarea în științele exacte (**factorul principal în progresul tehnologic al societății**), în detrimentul educației universitare în alte domenii, mult mai dificil de cuantificat. Printre criteriile luate în considerare se află numărul laureaților Premiului Nobel atribuit absolvenților acelei universități sau cercetătorilor ei, numărul medaliilor Fields (echivalentul Premiului Nobel în matematică), dar și numărul articolelor publicate în revistele de top dintre care menționăm *Nature* (Anglia) și *Science* (SUA).

Marea Britanie are două universități clasate între primele 10 (*Cambridge* pe locul 5 și *Oxford* pe locul 10), iar *University College London* ocupă locul 21.

Celebra Politehnică din Zürich (Elveția) se află, pentru prima dată, pe locul 20.

Franța prin *Universitatea Pierre et Marie Curie* (Paris VI) se clasează pe locul 37 și este urmată de *Paris Sud* (Paris XI) pe locul 39. Școala Normală Superioară (ENS) figurează pe locul 71, iar Școala Politehnică ocupă locul 212.

Prin numărul de universități prezente în top 500, S.U.A., ca în toți anii precedenți, sunt de departe pe primul loc cu 146 de universități, urmate de Marea Britanie cu 37 și Germania tot cu 37. China are 34 de universități, dar nici una în top 100.

Există și alte clasamente foarte mediatizate, de exemplu cel publicat de *Times Higher Education*, care este, de asemenea, dominat de universitățile americane și britanice.

Uniunea Europeană a decis să stabilească propriul său clasament de 700 de universități alcătuit pe baza unor criterii mai largi, care urma să fie dat publicității în cursul anului 2014.

Școala de elite IFA Măgurele-București⁵

La Institutul de Fizică Atomică (IFA) creat în 1956 de profesorul Horia Hulubei ⁶ și dezvoltat ulterior de profesorul Ioan Ursu între anii 1969 și 1976, erau angajați cu prioritate, prin concurs, șefi de promoție sau cei cu medii foarte mari, absolvenți ai universităților și politehnicilor din țară.

Institutul (v. P. T. Frangopol, IFA – destinul unui centru de excelență, *aldine*, 9 ianuarie 2004), a fost împărțit în 1976 în trei institute, în fond trei secții ale IFA, schemă nefericită care este încă funcțională și astăzi (să sperăm că nu pentru mult timp).

La IFA s-a dezvoltat încă de la înființare, și s-a perpetuat până astăzi, un climat de emulație și competitivitate, dar mai ales un mod de a lucra similar marilor laboratoare din Vest, unde nu puțini cercetători își efectuau stagiile de lucru. Nu trebuie uitat că se creaseră condiții de lucru mulțumitoare (investiții în laboratoare noi și aparatură modernă pentru acea vreme, 1956-1989, salarizare decentă, o bibliotecă excelent dotată cu colecțiile revistelor științifice de bază achiziționate de la volumul 1 al apariției lor,

⁵ Petre T. Frangopol. Prestigiul IFA în știința și cultura românească. În: *Mediocritate și Excelență. O Radiografie a Științei și Învățământului din România*, vol. 4, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2011, p. 129.

⁶ *Idem*, Horia Hulubei – un mare savant patriot. În: *Academica*, anul XXIII (267), nr. 1, 2013, p. 44; Petre T. Frangopol. Horia Hulubei. În: *Revista de Politică Științei și Scientometrie – Serie nouă-*, 1(3), 178 (2012).

achiziția constantă a cărților științifice noi apărute din domeniile de interes ale planurilor de cercetare, fondul anual fiind de 100.000 USD etc.).

Elitele ce s-au format la IFA au avut mentori de excepție (sunt prea mulți pentru a-i cita), vârfuri ale domeniului lor, binecunoscuți și respectați peste hotare. Aceste elite (câte s-au încăpățânat să mai rămână în țară) au format la rândul lor învățaței care s-au ridicat, prin rezultatele lor, la nivelul profesorilor pe care i-au avut, dar în cea mai mare parte chiar și-au depășit mentorii de ieri și de azi. Subliniez remarca recentă a fostului rector al Universității Tehnice din Cluj-Napoca, prof. Radu Munteanu: *IFA a constituit și constituie și astăzi o „fabrică” de elite la noi în țară; ea este o Academie a elitei cercetătorilor din domeniul fizicii și domeniilor conexe.*

Rezultatele IFA și al altor institute de pe Platforma Măgurele, de exemplu Institutul pentru Fizica Materialelor⁷, ale fizicii românești⁸, atestate de baza de date ISI, confirmă afirmația de mai sus.

Promovarea elitelor și în Universitatea românească

Înființarea și sprijinirea universităților de elită devine o prioritate în reformarea educației și învățământului din țara noastră.

Începutul a fost făcut prin crearea în 2001 a *Fundației Școala Normală Superioară București* (SNSB), după modelul celebrelor școli normale superioare de la Paris și Pisa, și al colegiilor Universităților Oxford și Cambridge. Acest proiect a fost inițiat de Dr. Nicușor Dan, pentru a înființa o instituție complementară sistemului de învățământ superior românesc, care are scopul prin-

⁷ Lucian Pintilie. Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizica Materialelor – pe drumul către excelență în cercetare. În: *Revista de Politică Științei și Scientometrie* – serie nouă, 2 (2), 121 (2013).

⁸ Florin Vasiliu; Florin Buzatu. Fizica românească în deceniul 2001-2010 (I). În: *Revista de Politică Științei și Scientometrie* – serie nouă-, 1 (4), 266, (2012); *ibidem* (II), 2 (1), 3 (2012).

cipal de a oferi *elitei* studenților de la Facultatea de Matematică, în afara unui suport financiar, cele mai bune condiții de studiu profesional, orientându-i de la început spre cercetarea de vârf. Cursurile și seminariile sunt ținute de profesori de prestigiu din întreaga lume. M.E.C. practic, din 2001, nu s-a implicat în dezvoltarea și sprijinirea logistică și financiară a acestei școli de elită care își propune, printre altele, să perpetueze tradiția școlii românești de matematică, celebră în toată lumea, disciplină care nu s-a bucurat de atenția conducerilor succesive ale M.E.C. după 1989.

S.N.S.B. este o școală susținută de un ONG., dar nu *orice* ONG. Este un ONG a cărui structură universitară a fost avizată favorabil de ARACIS și auditată excelent de *École Normale Supérieure de Paris*. În prezent, există o soluție a unei școli doctorale comune cu Facultatea de Matematică a Universității București.

În rezumat, deși există în țară o școală care funcționează cu sprijinul voluntar al unor mari oameni de știință străini, o școală care are cele mai bune referințe de la cele mai mari universități din lume, M.E.C. nu a fost în stare să o integreze în cei 14 ani de la înființare în sistemul universitar românesc, și cu atât mai puțin să o finanțeze. Această situație reflectă exact nivelul interesului pentru educația excelenței în România. Nu întâmplător, în cadrul workshopului *Pentru Excelență în Știința Românească*, care a fost organizat la UNESCO European Center for Higher Education, București, 26 martie 2008, Societatea de Științe Matematice din România – societate cu peste un secol de existență⁹, constată scăderea continuă a pregătirii realizate de învățământul matematic preuniversitar românesc, fapt care se repercutează negativ asupra nivelului cunoștințelor matematice al studenților facultăților cu profil real. Autorii lucrării prezentate la workshop, membri ai

⁹ Petre T. Frangopol. Matematica românească, o istorie prestigioasă. În: *România liberă – Aldine*, 4 septembrie 2009, p. 14 - 15.

Societății, se întrebă *dacă va mai exista excelență în matematica românească*¹⁰.

Detalii despre S.N.S.B., care funcționează la Institutul de Matematică „S. Stoilow” al Academiei Române din București, se găsesc pe pagina de web <http://snsb.online.fr> sau pe e-mail la adresa snsb@imar.ro.

Concluzii

Preocuparea pentru elite nu anulează preocuparea pentru masa generală a specialiștilor de valoare. Adevărul este și invers: preocuparea pentru grupul general de valoare nu are voie să anuleze preocuparea pentru elite.

Bibliografie

1. BEZNEA, Lucian; GOLOGAN, Radu; ORNEA, Liviu; POPESCU, Dorin; PURICE, Radu; ȘTEFAN, Dragoș; ȚIGOIU, Victor; TOMESCU, Ioan. *Va mai exista excelență în matematica românească?* În: *Pentru Excelență în Știința Românească*, Workshop organizat la UNESCO-CEPES (Centrul European pentru Învățământul Superior), București, la 26 martie 2008, Petre T. Frangopol, Nicolae Victor Zamfir, Tibor Braun, Editori, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2008, p. 196 - 209.
2. FRANGOPOL, Petre T. Globalizarea formării elitelor, combaterea provincialismului. În: *Mediocritate și Excelență. O Radiografie a Științei și Învățământului din România*, vol. 3, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2008, p. 77.
3. FRANGOPOL, Petre, T. Horia HULUBEI - un mare savant patriot. În: *Academica*, anul XXIII (267), nr. 1, 2013, p. 44; Petre T. Frangopol, Horia Hulubei. În: *Revista de Politica Științei și Scientometrie*, Serie nouă, 1(3), 178 (2012).

¹⁰ Lucian Beznea; Radu Gologan; Liviu Ornea; Dorin Popescu; Radu Purice; Dragoș Ștefan; Victor Țigoiu și Ioan Tomescu. *Va mai exista excelență în matematica românească?* În: *Pentru Excelență în Știința Românească*, Workshop organizat la UNESCO-CEPES (Centrul European pentru Învățământul Superior), București, la 26 martie 2008, Petre T. Frangopol, Nicolae Victor Zamfir, Tibor Braun, Editori, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 289 p., 2008; p. 196 - 209.

4. FRANGOPOL, T. Petre. Matematica românească, o istorie prestigioasă. În: *România liberă*, 4 sep. 2009, p. 14-15.
5. FRANGOPOL, Petre T. Prestigiul IFA în știința și cultura românească. În: *Mediocritate și Excelență. O Radiografie a Științei și Învățământului din România*, vol. 4, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2011, p. 129.
6. OPRIȘAN, Sorinel A.; OPRIȘAN, Ana. Rolul testelor naționale standardizate în admiterea la facultate în Statele Unite ale Americii. În: *Revista de Politica Științei și Scientometrie*, Serie nouă, 1(3), 192 (2012).
7. OPRIȘAN, Sorinel A.; OPRIȘAN, Ana. Rolul testelor naționale standardizate în admiterea la doctorat și alte studii post-universitare în Statele Unite ale Americii. În: *Revista de Politica Științei și Scientometrie*, Serie nouă, 2 (2), 146 (2013).
8. PINTILIE, Lucian. Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizica Materialelor – pe drumul către excelență în cercetare. În: *Revista de Politica Științei și Scientometrie*, Serie nouă, 2 (2), 121 (2013).
9. VASILIU, Florin; BUZATU, Florin. Fizica românească în deceniul 2001 - 2010 (I). În: *Revista de Politica Științei și Scientometrie*, Serie nouă, 1 (4), 266, (2012); (II), 2 (1), 3 (2012).

FUNDAMENTAREA DEMERSURILOR DE ADVOCACY PRIVIND FORTIFICAREA DOMENIULUI BIBLIOTECONOMIC ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Mariana Harjevschi

O comunitate profesională bine informată și participativă în luarea deciziilor care vizează sectorul pe care îl reprezintă este pilonul principal pe care se construiește propriu-zis domeniul. Dezvoltarea acestuia este de multe ori semnalată prin situații în care această comunitate începe să se implice în a-și exprima idei, opinii în mod public, sau când fiecare membru al comunității poate identifica și propune soluții pentru problemele sau provocările care o afectează. Deși s-au înregistrat progrese substanțiale în participarea comunității bibliotecare la decizia publică, la influențarea politicilor sectoriale care o privesc, mai sunt pași de urmat pentru a putea constata că sectorul are o voce unitară, conjugată în raport cu decidenții politici.

Pe parcursul ultimelor decenii, politicile în sistemul național al bibliotecilor din Republica Moldova au parcurs evoluții complexe datorită unui șir de factori sociali, economici, politici ș.a. La rândul lor, bibliotecile au fost profund influențate de tendințele globale din diverse domenii precum cultura, informatizarea, învățământul, știința etc. Din aceste considerente, cercetarea politicilor, în mod special a dezvoltării capacităților și abilităților profesionale pentru influențarea deciziilor publice în domeniul bibliotecilor, a suscitat un interes deosebit, devenind în aceeași măsură investigații științifice și praxiologice.

„O societate care găsește și așază în expresie legislativă adecvată un anumit câmp [biblioteconomia] mărturisește și certifică nivelul său de maturitate” remarcă I. Stoica¹ cu referire la importanța cadrului de reglementare. Totodată, autorul, subliniind exigențele în așteptările și proiecțiile viitorului, susține imperios că o „schimbare” trebuie să fie „exprimată în strategii și politici curente”², bineînțeles, pentru recuperarea distanțelor față de țările avansate și pentru integrarea informațională europeană și mondială, care ar face posibile strategii la nivel național, permițând consumul rațional al resurselor și optimizarea serviciilor.

Transformările din societatea Republicii Moldova au impulsionat opțiunea de a evalua efectele pe care le-au avut derularea reformelor în domeniul bibliotecilor și care au implicat și rigorile unei analize a acestui domeniu din punctul de vedere al dezvoltării lui istorice. Aspectele legate de cercetarea diacronică a politicilor în domeniul bibliotecilor, promovate pe parcursul ultimelor decenii, nu au constituit obiectul unui studiu aparte. Având în vizor schimbarea de paradigme ale politicilor în diverse domenii derulate la începutul anilor '90 ai secolului trecut și până în prezent, s-a reușit identificarea profilului general al bibliotecilor și dimensiunilor reformării acestor instituții din Republica Moldova. Politicile în domeniul bibliotecilor pe parcursul a douăzeci de ani au evoluat, începând cu anul 1991, odată cu stabilirea vectorilor dezvoltării politicii în domeniul bibliotecilor din Republica Moldova. Printre evenimentele majore care au avut loc în acei ani amintim: legiferarea Declarației de independență (27 august 1991), precedată de revenirea la grafia latină (31 august 1989) și legiferarea funcționării limbilor vorbite pe teritoriul R.S.S. Moldovenești (1 septembrie 1989), inclusiv reglementarea auto-administrării locale (22 iulie 1991) etc.

¹ Ion Stoica. Legislația bibliotecilor și exigențele sistemismului. În: *Biblioteca*. 2001, nr. 2, p. 38-39.

² Ion Stoica. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 21.

Pe parcurs s-au lansat multe inițiative de advocacy, s-au îmbunătățit tehnicile de transparentizare a procesului de elaborare a politicilor publice, s-au fortificat instituțiile care pot iniția demersuri de advocacy și de responsabilizare a emitenților de proiecte de documente publice.

Este bine știut că succesul unei politici este asigurat atât de către structurile specializate, cât și de implicarea societății civile. În contextul decizional instituționalizat privind promovarea politicii în domeniul bibliotecilor s-au evidențiat mai mulți actori prin ale căror eforturi au fost lansate diverse inițiative profesionale. Atât teoriile referitoare la politicile publice, cât și cele generate de analiza procesului de elaborare a acestora prin diverse acțiuni de advocacy se caracterizează prin abordări care reliefează importanța instituțiilor într-un anumit domeniu, care reprezintă un ansamblu de structuri create, organizate în societate pentru gestionarea afacerilor publice.

Studiile reflectate în literatura de specialitate aduc în prim-plan o serie de actori și instituții care au un rol în procesul de schimbare și evidențiază interacțiunea ce există între aspectele specifice contextului din Republica Moldova. Instituțiile statale formale, precum și cele profesionale, care au capacitatea de a susține reformele au avut un impact asupra dezvoltării domeniului.

Cercetările efectuate demonstrează că toate politicile publice au la bază idea legitimității intervenției statului într-un sector particular al vieții sociale. Dinamica schimbărilor sociale, modificările care se produc în societate în general, transformă în timp raporturile dintre grupurile sociale, în cazul dat dintre instituțiile publice și comunitățile profesionale. Autoarea F. Vasiliu³ consideră că toate politicile, indiferent de natura lor, trebuie să devină identificabile cu cetățenii, subliniind necesitatea

³ *Politici culturale și integrare europeană*. Coord. Florica VASILIU. Iași: Institutul European, 2009, p. 25.

de a găsi o punte între producătorii de politici și cei care le asimilează. Autoarea J. Fang⁴, în studiul său despre impactul asociațiilor bibliotecare, denotă că doar prin intermediul unei comunități profesionale bibliotecarii pot fi mai eficienți în promovarea politicilor și ideilor comune. Pentru Republica Moldova, în calea sa spre un regim democratic, procesul de schimbare instituțională a fost și rămâne una dintre priorități. Astfel, pentru realizarea unei politici este nevoie de o viziune de ansamblu, printr-o coeziune între instituțiile publice și societatea civilă.

În ceea ce privește politicile publice pentru bibliotecile din Republica Moldova în perioada 1990 - 2000, acestea au fost abordate în contextul general al politicilor pentru cultură, antrenând diverse instituții și actori implicați în procesul de decizie, nemijlocit din această sferă. Astfel, constatăm că reformele în biblioteconomie din Republica Moldova s-au conformat integrării acestora în cadrul celor din domeniul culturii. Între anii 1990 și 1993, instituția de reprezentare a bibliotecilor (ex. Ministerul Culturii și Cultelor al R.S.S. Moldova) avea ca scop promovarea politicii statului în sectoarele respective. Primele măsuri întreprinse privind reforma bibliotecară au fost instituirea unei comisii pentru elaborarea și modelarea unei noi viziuni a domeniului, transbordarea directă, prin metode diverse, în viitor, spre un model ideal, și apoi etapizarea procesului de modelare a strategiilor pentru cultură. În perioada ulterioară, 1994 - 2005, a fost instituită și dezvoltată baza legislativă. Reglementarea cadrului intern al bibliotecilor din sistemul național de biblioteci a fost pe agenda publică, ceea ce a determinat adoptarea regulamentelor de funcționare și organizare. Ulterior reglementările efectuate în anii 1997 - 2000 au constituit un pas important în

⁴ Josephine Fang. National Library Associations and their Impact on Library Legislation: an International Survey. În: *Newsletter of the Standing Committee of the IFLA*. Hague: IFLA, 1979, p. 2.

crearea unei temelii juridice pentru activitatea bibliotecilor. În continuare, în anul 2005, conform sugestiilor experților implicați în elaborarea Politicii culturale în Republica Moldova, domeniul și-a remodelat prioritățile. Au fost aplicate strategii care au urmat modele europene, ce aveau în vizor problematici și nu instituții din cultură. Printre acestea, menționăm: corelarea strategiilor culturale și turistice la nivel național și local cu programele de dezvoltare economică, socială și educativă; stabilirea priorităților, direcțiilor de acțiune și elaborarea programelor de scurtă durată și de perspectivă în sferile culturii, artelor, editării, poligrafiei, comerțului cu carte, cinematografilei și turismului; coordonarea activității instituțiilor de cultură și turism din teritoriu, inclusiv a sistemului național de biblioteci și a societăților pe acțiuni specifice.

Această abordare, orientată spre problemele din cultură a fost una corectă, deși a diminuat din responsabilitățile pe care le avea guvernul față de biblioteci. Accentul a fost pus pe alte instituții, precum edituri, tipografii etc. Ulterior, în perioada 2005-2008, au fost inițiate de advocacy privind reglementarea modului de conferire a categoriilor de calificare a personalului din biblioteci. Abia în ianuarie 2011, în scopul promovării și aplicării unor raporturi de muncă echitabile pentru asigurarea protecției social-economice a salariaților, membri de sindicat din ramura culturii, și crearea unui cadru legal pentru protecția drepturilor și intereselor lor precum și pentru evitarea unor conflicte de muncă, s-a reglementat Convenția colectivă, la nivel de ramură, pe anii 2011-2013. Contextul general socio-economic al Republicii Moldova a mobilizat comunitatea bibliotecară. Situația impunea un organ care să asocieze profesioniștii interesați pentru a soluționa problemele tuturor bibliotecilor, indiferent de subordonarea departamentală, a elabora un cadru de reglementare a muncii de bibliotecă, a proteja interesele bibliotecarului. Prima instituție care a stimulat bibliotecarii și a oferit un caracter unic, de sistem, a fost Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova

(ABRM). Întemeiată prin decizia Conferinței de constituire a acesteia din 14 noiembrie 1991, urmând ca, la 10 iunie 1992, să fie emisă Hotărârea cu privire la înregistrarea Statutului ABRM⁵. Formarea acesteia este considerată drept o reformă biblioteconomică. Fiind o organizație nonguvernamentală, a reușit să unească eforturile a peste 1500 de bibliotecari membri pentru susținerea statutului profesional și social al bibliotecarului, pentru promovarea și încurajarea persoanelor care se preocupă de problemele bibliologiei, informării și documentării.

Așadar, evenimentele desfășurate în țară, caracterizate printr-o multitudine de procese au determinat o serie de transformări eminamente necesare și în domeniul biblioteconomic: necesitatea elaborării politicilor bibliotecilor, crearea unui cadru de reglementare a bibliotecilor, instituționalizarea sistemului național de biblioteci etc. Printre actele care au pus bazele restructurării domeniului enumerăm: Modelul strategic al sistemului național de biblioteci al Republicii Moldova (27 decembrie 1991), Reorientarea completării fondurilor și excluderea publicațiilor superflue, depășite moral, nesolicitate de cititori și care nu țin de profilul de activitate al bibliotecilor publice (18 aprilie 1991), Revenirea la Clasificarea Zecimală Universală a publicațiilor intrate în biblioteci (8 octombrie 1991). Ținem să remarcăm că, în această perioadă, au fost aprobate un șir de acte legislative care vizau bibliotecile, bineînțeles prin susținerea și implicarea ABRM. Printre acestea, în ordine cronologică: Legea cu privire la dreptul de autor și drepturi conexe (1994), Legea cu privire la biblioteci (1995), Legea cu privire la învățământ (1995), Codul cu privire la contravențiile administrative (1995) și Legea culturii (1999). Pornind de la această realitate, în perioada vizată au fost elaborate următoarele programe sectoriale de stat ce vizau bibliotecile: Programul guvernamental de dezvoltare a Sistemului

⁵ Statutul Asociației Bibliotecarilor din Moldova. În: *Biblioteconomia Moldovei: Cadrul de reglementare*. Vol. 1: (1991-1993). Chișinău: BNRM, 1994, p. 193-202.

Național de Biblioteci al Republicii Moldova (1991) și Programul de dezvoltare a bibliotecilor din Republica Moldova (1997), care au avut ca finalitate anul 2000, fapt ce conturează segmentul cardinal al primei etape a evoluției politicilor în domeniul bibliotecilor în perioada de tranziție.

Ulterior, domeniul a fost determinat de evenimentele ce s-au produs în perioada anilor 2001-2013, caracterizat prin diferențele din perspectiva:

- a) conținutului programelor de stat promovate prin intermediul politicilor: Strategia națională de edificare a societății informaționale (2004), Planul de acțiuni în domeniul drepturilor omului (2004), Modernizarea țării - bunăstarea poporului (2005), Programul național Satul moldovenesc (2005);
- b) a spectrului de priorități abordate de comunitatea bibliotecară: Programul național de ameliorare a activității bibliotecilor sătești (2001), Programul de automatizare a bibliotecilor (2001), Strategia de dezvoltare a bibliotecilor (2004), Programul de consolidare a rolului bibliotecilor în edificarea societății informaționale (2006), Strategia de dezvoltare a sistemului național de biblioteci din Republica Moldova (2007);
- c) a gradului de influențare a actelor legislative: Legea cu privire la biblioteci (2006), Codul contravențional (2009), Legea cu privire la dreptul de autor și drepturi conexe (2011), precum și a unui șir de acte ce țin de activitatea bibliotecilor (Regulamentul privind modul de conferire a categoriilor de calificare cadrelor bibliotecare (2005), Nomenclatorul serviciilor cu plată prestate de către Ministerul Culturii și Turismului și instituțiile subordonate (2005) și altele, cu termen de implementare în perioada vizată.

Această organizație, având un scop obștesc, a conferit primordialitate și unicitate realizărilor bibliotecarilor. ABRM și-a focalizat eforturile pe principiile democratice, ale libertății bibliotecarilor, și a reușit să își manifeste disponibilitățile creative și spiritul de inițiativă pentru comunitatea bibliotecară. Inițierea ABRM a demonstrat că bibliotecile au un rol deosebit în societate. Astfel, ABRM a contribuit la ridicarea statutului social și a prestigiului profesional al bibliotecarilor obținând înregistrarea sa oficială. Grupul de inițiativă pentru constituirea ABRM a fost format din personalități notorii ale comunității profesionale. În perioada 1994-2013, ABRM și-a modelat un management organizatoric intern bazat pe o structură eficientă, ceea ce i-a permis să își identifice o strategie alternativă pentru domeniul bibliotecilor față de cea promovată de stat. Consolidarea ABRM a reprezentat o punte de comunicare profesională în demersurile sale de inițiativă ale politicilor publice dintre comunitatea bibliotecară și ministere.

Printre acțiunile de advocacy ale ABRM care au contribuit la elaborarea cadrului normativ al bibliotecilor amintim: formularea propunerilor de îmbunătățire a situației din domeniul bibliotecilor, elaborarea declarațiilor privind urgentarea anumitor acțiuni, prezentarea avizelor referitoare la mai multe proiecte de legi care au în vizor bibliotecile, inclusiv pentru dreptul de autor. Formula strategică a asociației a fost una deplină și suficientă pentru a susține plenar rezolvarea problemelor complexe și plenitudinea inițiativelor bibliotecarilor. În continuare, ABRM este omniprezentă prin susținerea statutului social și profesional al bibliotecarilor, impulsionează potențialului creativ, promovarea și încurajarea persoanelor care au îmbrățișat această activitate.

În concluzie, reiterăm că diverse instituții pot fi implicate în susținerea și promovarea politicilor sectoriale, iar organizațiile nonguvernamentale au un rol cheie în promovarea politicilor în diverse domenii. ABRM, ca instituție cu tradiție, a demonstrat viabilitate și durabilitate profesională, a reușit să instituie pro-

grame și campanii de advocacy pentru a influența politicile în domeniul bibliotecilor. Privind retrospectiv reușitele, succesele ABRM sunt datorate stării de spirit și solidarității comunității bibliotecarilor.

Bibliografie

1. FANG, Josephine. National Library Associations and their Impact on Library Legislation: an International Survey. În: *Newsletter of the Standing Committee of the IFLA*. Hague: IFLA, 1979. 13 p.
2. *Politici culturale și integrare europeană*. Coord. Florica VASILIU. Iași: Institutul European, 2009. 214 p.
3. Statutul Asociației Bibliotecarilor din Moldova. În: *Biblioteconomia Moldovei: Cadrul de reglementare*. Vol. 1: (1991-1993). Chișinău: BNRM, 1994. 217 p.
4. STOICA, Ion. Legislația bibliotecilor și exigențele sistemismului. În: *Biblioteca*. 2001, nr. 2, p. 38-39.
5. STOICA, Ion. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex-Ponto, 2009. 224 p.

25 YEARS OF HIGHER EDUCATION IN INFORMATION SCIENCES AT THE UNIVERSITY OF BUCHAREST

Octavia-Luciana Madge

1. Introduction

The field of information sciences is one of the areas which has experienced great changes in a relatively short period of time and where the developments in the information and communication technologies announce new challenges to which the organizations in the information transfer and their professionals must respond with innovative solutions. A solid education and a continuing education system can help information specialists be prepared for continuous adaptation to a more complex and changing information reality. Speaking about the crisis in the infodocumentary professions, Professor Stoica states that “the specialists in the field have discovered in the last two or three decades another world in which the balance of resources has changed, information and its technologies entered every field of activity and most importantly users have changed”.¹

Specialized higher education through its long-term influence on the domain should receive increased attention because it is the factor that can pave the way for the assimilation of new values adequate for the contemporary needs such as participation, cooperation, openness, mobility, flexibility, adaptability. The education in the field of library and information science, perhaps more than others, needs to be reorganized in order to

¹ I. Stoica. *Criza în structurile infodocumentare. Sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2001, p. 106.

respond to the contemporary developments in the information transfer and to prepare “specialists who would participate, assess, understand the limitations, make choices, make decisions (...)”.² Recent field literature discusses the need for specialized education to focus on what it is called “individual practitioner” who must be able to provide information “in a variety of contexts” and on the objective of training a “complete librarian”.³

For Audunson library and information science is as an educational and research field that represents “a complex patchwork”⁴, and at the European level it is considered as a field which deals with “the study of the communication channels between authors and their users”, being “the science of organizing mediation”.⁵ In this context it is very important that education in information sciences focuses on the training of specialists with skills and knowledge which can enable them to perform a mediation activity both in a traditional and in a digital environment. Increased internationalization, focus on the broader aspects of information and co-operation at the level of education are among the trends frequently mentioned by the field specialists^{6, 7, 8} which can be supported through the development and implementation of international standards.

² Idem. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 141.

³ M. Gerolimos. Skills developed through library and information science education. In: *Library Review*, Vol. 58, No. 7, 2009, p. 529.

⁴ R. Audunson. Library and Information Science Education – Discipline Profession, Vocation? In: *Journal of Education for Library and Information Science*, Vol. 48, No. 2, 2007, p. 94.

⁵ European Curriculum Reflections on Library and Information Science Education. *Apud*: R. Audunson. *Op. cit.*, p. 100.

⁶ I. Stoica. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009.

⁷ M. Gerolimos. *Op. cit.*

⁸ P. Juznic and B. Badovinac. Towards library and information science education in the European Union. A comparative analysis of library and information science programmes of study for new members and other applicant countries to the European Union. In: *New Library World*, Vol. 106, No. 1210/1211, 2005, p. 173-186.

Discussing in 1984 the trends and changes in library and information science education, Borko referred to the goals, the objectives, the course content, the teachers and the teaching methods as the factors with impact on the specialized programmes, in fact the so-called “educational internalities” mentioned by Saracevic in 1979.⁹ More recently, in 2001, Wilson included in his model for information studies four areas which influence the education in information sciences: information context, information systems, people and organizations.¹⁰

An analysis¹¹ from the beginning of the years 2000 performed at the level of library and information science schools in the EU, applicant countries at that time found they had managed to adapt to the new professional changes and also noted the trend to add the word “information” in the name of the programmes, a well-known trend of the past 20 years referred to as the “I-School movement”.¹² The Romanian education in information sciences at the University of Bucharest was also investigated in this study.

Regarding the qualifications and skills that the contemporary information professionals must have and which the specialized programmes should provide to their graduates, recent studies mention besides the traditional skills such as cataloguing, indexing, collection development, also interpretation, synthesis, analytical, recombination, creative, communication skills, databases, user education, digitization, networking, etc.^{13, 14}

⁹ H. Borko. Trends in Library and Information Science Education. In: *Journal of the American Society for Information Science*, Vol. 35, No. 3, 1984, p. 185-193.

¹⁰ T. D. Wilson. Mapping the curriculum in information studies. In: *New Library World*, Vol. 102, No. 1170/1171, 2001, p. 436-442.

¹¹ P. Juznic and B Badovinac. *Op. cit.*

¹² M. Gerolimos. *Op. cit.*

¹³ I. Stoica. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009.

¹⁴ M. Gerolimos. *Op. cit.*

The USA and Canada have an accreditation body for the library and information science education, but in Europe there is no such body and this has led to an independent development of information sciences programmes in the European countries¹⁵, including Romania which implemented the Bologna system and is a EU member since 2007.

2. Higher Education in Information Sciences at the University of Bucharest

Although in Romania, at the University of Bucharest, the first courses in the library and information science field were organized in 1932, only in 1953 a specialized department was established and functioned from 1953 to 1958 at the Faculty of Philology and from 1963 to 1970 at the Pedagogical Institute. During the other periods optional specialized courses were organized at the Faculty of Philology.

The current Department of Information and Documentation Sciences, the first and only department in Romania which has functioned independently of other specializations, was established at the Faculty of Letters in 1990^{16, 17}. This year the Department celebrates its 25th anniversary.

Library and information science programmes were established after 1990 at other universities in Romania as well, at the "Transilvania" University of Braşov, at the "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca, at the University of Oradea, at the "Lucian Blaga" University of Sibiu, at the "Valahia" University of Târgovişte, at the West University of Timişoara but some of them

¹⁵ R. Audunson. *Op. cit.*

¹⁶ O. L. Porumbeanu. *Teoria și practica informației*. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 2003.

¹⁷ *Universitatea din Bucureşti. Facultatea de Litere. Departamentul Ştiinţe ale Comunicării*, [online], [accessed 27 May 2015]. Available at: <http://www.unibuc.ro/depts/litere/dcrp/index.php>

were dissolved in the meantime.¹⁸ At present library and information science programmes still function at the “Babeş-Bolyai” University of Cluj-Napoca, at the “Lucian Blaga” University of Sibiu, and at the West University of Timișoara.

Continuing the tradition of the previous years at the University of Bucharest, the department was organized in 1990 at the Faculty of Letters and the programme was called at the beginning Bibliology and Information Science, then Information and Documentation Sciences, Library and Information Science, and in October 2011, following the coming into effect of a new education law, it merged with the Communication and Public Relations department under the name of Department of Communication Sciences but continues to function as an independent specialization within this organizational framework under the name of Information and Documentation Sciences.

In its existence of 25 years, the department’s evolution has been influenced by a number of factors, some of which slowed down its development (philological disciplines in the curriculum, the impossibility of modelling the curriculum in accordance with all international developments, the impossibility to adopt the most appropriate name, the need to follow the financial strategies of the institution where it functioned), others supported its evolution. In this respect, Professor I. Stoica, who had in 1990 the initiative of re-establishing the specialized education in Romania and was the head of the department for 14 years, until 2004, and who can be considered the founder of the Romanian modern school of information sciences, talking about the quality of specialists training in Romania, notes “The general framework, the resources used, the forms adopted, the style, everything was often affected

¹⁸ Gh. Buluță, C. Mihăilescu and O. L. Porumbeanu. Some aspects concerning the education, training and continuous development of the librarians and information specialists in Romania. The case of the professionals from the Central Library of the “Carol Davila” University of Medicine and Pharmacy – Bucharest. In: *Forum Bibliotek Medycznych*, Vol. 2, 1(3), 2009, p. 370-381.

by factors which have increased the difficulties and dominated the performances".¹⁹

If in 1990, there was organized just an undergraduate programme, at present the department offers the entire range of university programmes, all being organized at the initiative and through the efforts of Professor I. Stoica.

Writing ten years ago, in 2005, about the Romanian info-documentary education as being between searches and solutions, Professor Stoica considered its evolution as being "in line with the needs of the Romanian info-documentary movement," but the same expert noted that "important problems regarding the curriculum content, the amount of resources used, the specialized teaching, the practice forms proposed to students, the postgraduate pursuing of the graduates work, (...) following a rigorous and consistent system of requirements from admission to graduation remained below the required level of approach and solving".²⁰

The study programmes offered by the department are characterized by a "balance between theory and practice, between modernity and tradition"²¹ and we consider that along the years they have proved to be flexible and met, for the most part, the needs of the Romanian info-documentary market and adapted to the digital age requirements.

The range of courses offered in the programmes is large and the students have the possibility to choose some of the disciplines they study. Through the specialized practice which is included in the curriculum as a distinct discipline and the theoretical disciplines, the programmes provide knowledge and skills regarding the organization and functioning of the info-

¹⁹ I. Stoica. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 134.

²⁰ *Ibidem*, p. 136.

²¹ *Universitatea din București. Facultatea de Litere. Departamentul Științe ale Comunicării*, [online], [accessed 27 May 2015]. Available at: <http://www.unibuc.ro/depts/litere/dcrp/index.php>

documentary structures, the search, retrieval and use of information resources, the application of different processing methods, dissemination and preservation of documents, the management of the info-documentary structures, of information and knowledge. The specialized practice takes place in different libraries in Bucharest such as the Central University Library "Carol I", the Romanian Academy Library, the National Library and in other smaller libraries and documentation and information centres. The agreements with prestigious library and information science schools from abroad within the framework of the Erasmus programme provide the students with the opportunity of studying abroad for one semester.

The programmes provide a large opening to its graduates who can occupy positions as librarians, information specialists, documentary teachers, managers of info-documentary structures, etc.

At present, the Department of Information and Documentation Sciences at the University of Bucharest has nine members: two professors, three associate professors, one lecturer, and three teaching assistants and there are also some collaborators.

3. Evolution and Future Development of the Information Sciences Programmes at the University of Bucharest

Besides a series of difficulties generated especially by the administrative and financial dependence on the Faculty of Letters - we could call them external factors - which led to the inclusion in the curriculum of philological disciplines to the specialized disciplines' detriment, the impossibility of operating the desired changes at the desired time, a series of internal factors slowed down as well the development of the programmes. Among these we can mention the changes in the second part of the years 2000 of the curriculum, both connected to the inclusion/exclusion of some disciplines and to the statute of the disciplines, compulsory or optional, and the number of hours allocated to them, changes

which were not always determined by real professional needs and completely justified.

In 2005 Professor Stoica pleaded for an open and flexible model at the level of the education in information sciences, for its independence and systematization at national level, for an increased admission of the candidates already working in the system and also for administrative and financial flexibility.²²

Although it cannot be characterized as having found the most suitable form, the higher education in information sciences at the University of Bucharest trained in 25 years more than 2,000 specialists who have brought their contribution to the advancement of the Romanian field of information sciences.

This paper is not intended to be an extended and deep analysis of the education in information sciences at the University of Bucharest, but a short presentation of the specialized department, which is the largest and most important school of information sciences in Romania and in fact the only one that functions independently of other specializations, and it aims at pointing out some of its strong and weak points but also some proposals for the improvement of its programmes.

We consider the information sciences undergraduate programme at the University of Bucharest has succeeded for the most part to range in line with the international trends and adapt the curriculum to the digital information reality without neglecting to prepare the graduates for the traditional activities in a library and in this sense we can mention the relation between the traditional disciplines and the modern ones, more exactly the balance which has always existed in the curriculum, even when more philological disciplines were thought. The programme offers the graduates the necessary framework for getting prepared to work both as librarians and as information specialists in different

²² I. Stoica. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 114-115.

info-documentary structures: libraries, information services, documentation and information centres, archives, museums etc.

The Master's Degree Programme was established in the academic year 1999-2000 and if at the beginning it was a one year programme, now it is a two-year programme and its curriculum was changed along these years several times, the aim being to transform it into a more project and research focused programme with more workshops and less traditional courses. For the future the author considers that organizing a second master's degree programme but in co-operation with an information sciences school from abroad would be a great opportunity for the further development of the department and for its students.

In what concerns the postgraduate programmes, they were established for graduates from other fields who work or want to work in the information and documentation field. The first postgraduate programme organized was the Library and Information Science Programme beginning with the academic year 1999-2000. The second postgraduate programme, Documentary Teachers, was organized a few years later. For both postgraduate programmes the curriculum was changed starting with the academic year 2012-2013 and an improvement of their functioning can be noticed.

Regarding the doctoral studies starting with 2001 it is possible to enroll for such a programme, on a library and information science theme, with a specialized supervisor but the PhD is in Philology, situation which is not the most appropriate and for which solutions must be found in the next years.

In our opinion one of the most important measure which could improve the practical side of the student training is to organize the programmes on modules, in the same way in which the programmes are organized in schools from abroad or during the clinical years of the medical students. This could help our students with better focusing on the discipline studied at one moment, on its thoroughly study and at the same time students

could perform the specific practical activity in an info-documentary structure. Also, the specialized practice could be organized separately as internships of 1-2 months especially during the 3rd year of the undergraduate programme and during the master's programme.

Another proposal which regards an increased degree of closeness of the programmes to the reality in the Romanian info-documentary structures would be to invite practitioners from info-documentary structures, but specialists with a relevant professional activity and pedagogical skills to teach some workshops periodically.

Along the years, a series of professors and specialists from abroad were invited and gave lectures at the Department of Information Sciences in Bucharest which contributed to bringing another teaching style but also another approach to different professional issues in front of the Romanian students. This practice of inviting professors from abroad could be retaken especially because there is the necessary framework provided by the EU Erasmus Programme and it could contribute to extending the international cooperation of the Department at other levels too, such as research activities.

A recent survey (unpublished yet) conducted by the author at the level of Romanian academic library directors investigated the employers' opinion on library and information science education programmes and graduates in Romania. Ten directors of large academic libraries in different cities participated and they were asked to characterize the Romanian education in information sciences, if the graduates were well trained, what skills they should have and they were invited to express proposals for the improvement of the programmes. The library directors acknowledged the importance of having trained specialists for the Romanian system and that focusing on a national strategy for the training of the future librarians and information specialists could come with great benefits for the Romanian info-documentary

system as well as attracting to the system the right people, individuals who really want to activate in this field and choose themselves to specialize in information sciences.

Although they consider the graduates as having a quite good training, most of the library directors emphasized the need for better practical skills and suggested more diverse practice periods during the programmes. It was also suggested a decrease of the purely theoretical and cultural disciplines in the curriculum and an increase of the number of hours on information and communication technologies, electronic documents, and information retrieval.

On the other hand, asked about the need for training at the level of the current academic librarians in Romania, the library directors who participated in this survey mentioned training needs ranging from Romanian language to semantic web, with most of them emphasizing the need for training in the area of information and communication technologies and the need for a continuing specialized education system in Romania.

4. Conclusions

The current programmes in information sciences at the University of Bucharest should be reshaped in the future as well starting with more elements such as the professional trends in the international information sciences movement and the reality in the Romanian info-documentary structures, the new modalities of information transfer and the developments in the information and communication technologies, the need for librarians and information specialists on the labour market but also successful examples of information sciences programmes from abroad.

The aspects included in this paper are presented in order to stimulate discussions and support the future development and improvement of information sciences programmes at the University of Bucharest. Further study could analyze more thoroughly the

curriculum, the length of disciplines in the curriculum, the teaching methods, and other elements as well.

* The article is based on the presentation *Current Trends in Romanian LIS Higher Education* given at the 4th International Conference on Information Science and Information Literacy, Sibiu, April 17-19 2013.

References

1. AUDUNSON, R. Library and Information Science Education – Discipline Profession, Vocation? In: *Journal of Education for Library and Information Science*, Vol. 48, No. 2, 2007, p. 94-107.
2. GEROLIMOS, M. Skills developed through library and information science education. In: *Library Review*, Vol. 58, No. 7, 2009, p. 527-540.
3. JUZNIC, P. and BADOVINAC, B. Towards library and information science education in the European Union. A comparative analysis of library and information science programmes of study for new members and other applicant countries to the European Union. In: *New Library World*, Vol. 106, No. 1210/1211, 2005, p. 173-186.
4. PORUMBEANU, O. L. *Teoria și practica informației*. București: Editura Universității din București, 2003. 175 p.
5. STOICA, I. *Criza în structurile infodocumentare. Sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2001. 221 p.
6. STOICA, I. *Puterea cărții*. Constanța: Ex Ponto, 2005. 233 p.
7. STOICA, I. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009. 223 p.
8. *Universitatea din București. Facultatea de Litere. Departamentul Științe ale Comunicării*, [online], [accessed 27 May 2015]. Available at: <http://www.unibuc.ro/depts/litere/dcrp/index.php>
9. WILSON, T. D. Mapping the curriculum in information studies. In: *New Library World*, Vol. 102, No. 1170/1171, 2001, p. 436-442.

SCURT PERIPLU ÎN GLOBALIZARE

Nadia Petre

Pot spune că mă simt privilegiată că am fost penultima doctorandă a domnului profesor Ion Stoica. Nu numai pentru îndrumarea strict profesională a tezei mele de doctorat, cât și datorită faptului că am primit lumină, lumină spirituală care te apropie cât de cât de omul, de condiția umană rarisimă a domnului profesor.

Tot ce destăinuiesc aici sunt percepțiile unei persoane mature, care în viața scurtă de până acum a avut de-a face cu oameni diferiți din diferite medii universitare, iar percepția și ceea ce a adunat așteaptă să germineze încât să simtă adierea prezenței lui, cu atât mai mult cu cât anii încep să se numere singuri. Este și bine și rău că nu putem opri ticăitul inimii universului care poate fi mai mult sau mai puțin răspunzător de destinul nostru vremelnic.

Angrenajul timpului oricum merge cu noi sau fără noi, dar pe calea nepietruită a vieții ceea ce contează sunt semenii pe care-i întâlnim și care pot creta semne pe timpul nostru personal, purificându-ne și parcă botezându-ne cu o spiritualitate aproape palpabilă. Îmi amintesc câteva versuri citite într-un manuscris de la sfârșitul anilor 1990, care redau cât de cât măreția intelectului unor oameni de talia profesorului Ion Stoica: „E greu de înțeles un scrib/ Cu ochii plini de har ce-a scrijelit pe orizont un nume/ El singur a împletit din fulgere cunune/ Și duce-n nemurire al său trib.”¹

M-a ajutat mult să înțeleg personalitatea domnului profesor timpul când pășeam pe urmele lui nevăzute în coridorul, holul,

amfiteatrul și clasele de seminar care reverberau luminile celor care au pășit înaintea mea pe aceleași cărări nevăzute. Atunci am știut cu exactitate că personalitățile accentuate lasă peste tot pe cărările vieții urme care nu se estompează niciodată. Asta e pentru cei care au ochi de văzut și cele nevăzute. Când vreau să am retrairi frumoase și să mă spăl de zgura grunțuroasă a unui cotidian anost, recitesc câteodată cu nostalgie una sau două pagini din teza mea care transmite ceva din înțelepciunea odihnitoare din cursurile audiate în amfiteatrele Facultății de Litere, unde adunam nectarul unor idei transmise cu lejeritate de mult prea stimatul domn profesor Ion Stoica.

Nu poți să mergi înainte să construiești sau să reconstruiești ceva dacă nu te bazezi pe ceva care a existat. Cred că a fost o predestinare ca domnul profesor să reînființeze facultatea de biblioteconomie pe care dânsul a absolvit-o în anul 1957; această facultate fusese desființată, dar a renăscut după zeci de ani, fiind atât de utilă astăzi când atâtea izvoare culturale au secat, fără să mai apară altele în loc.

Am fost atentă la ideile care se bazează pe rolul informației în societatea globalizată de azi. Când un strănut din America își trimite stropii instantaneu peste Europa, iar țările limitrofe spațiului Schengen încearcă și ele să intre în rândul lumii, gândindu-se că le-a venit rândul „la măritat”, adică au destulă zestre în lăzile „goale” cu care să se fudulească. Cam despre asta este vorba în teza mea care s-a transpus într-o carte denumită *Informația - factor esențial al globalizării*², lucrare ale cărei idei esențiale au fost creionate de domnul profesor Ion Stoica.

Una dintre cele mai importante caracteristici ale epocii actuale este amploarea și viteza cu care globalizarea, privită ca fenomen cu întregul melanj și conflict al civilizațiilor, și-a făcut simțită prezența în toate aspecte vieții umane.

² Maria Carmen Nadia Petre. *Informația - factor esențial al globalizării*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2012.

Vorbind despre stadiul globalizării ne referim, bineînțeles, atât la ceea ce se cunoaște despre acest fenomen, cât și la predicțiile care se fac pe seama acestuia, ținând cont că actuala criză economică – globală prin esența ei – a dezvăluit aspecte noi, care relevă construcția sau reconstrucția a noi centre de putere. Situația este însă mai delicată pentru zonele care rămân interfețe, un fel de granițe ale „marilor imperii”, între care, din păcate, ne situăm și noi.

Acum, profitându-se de încălzirea care de asemenea este globală, marile puteri/centre de putere doresc o nouă reîmpărțire a teritoriului care de curând era ascuns sub gheață, știindu-se prea bine că zona nordică Polară ascunde cele mai mari zăcăminte de hidrocarburi de pe mapamond³.

Globalizarea datează din perioada antichității și s-a manifestat în spațiul european prin intermediul a două mari imperii: grec și roman. Civilizația și cultura greacă își au originea în insula Creta, încă de acum 5 milenii și, urmare a formării statului atenian în epoca clasică, a lăsat posterității democrația, organizarea statală și judecătorească, constituția și în special cultura, cu concepte și principii politice, filosofice, precum și figurile corifeilor culturii elene – Platon, Socrate, Aristotel.

Primele începuturi ale culturii romane se pare că se situează în jurul anilor 650 î.Hr. și sunt datorate etruscilor. Cultura și civilizația romană au lăsat moștenire posterității, pe lângă realizări remarcabile în domeniul artelor, dreptul roman, care prin concepte și principii stă și în prezent la baza legislațiilor fundamentale latine⁴.

Susținătorii caracterului ciclic al globalizării promovează ideea existenței unor „forme istorice” ale acesteia și care se referă

³ *Idem*. Globalizarea – definiție, delimitări conceptuale și teorii. În: *Cercetări și studii. Volumul Școlii Doctorale a Facultății de Litere*. Editori: Liliana Ionescu Ruxăndoiu și Mircea Angheliescu. București: Editura Universității din București, 2011.

⁴ Vasile Stănescu. *Globalizarea spre o nouă treaptă de civilizație...*, Cluj-Napoca: Editura Eikon, 2009, p. 32-33.

la atributele spațio-temporale și organizaționale ale interconectării globale în epoci istorice distincte⁵. Adepții acestei orientări vin cu cele mai diverse exemple, de la răspândirea diferitelor epidemii și migrațiile demografice de la sfârșitul epocii moderne, până la impactul creștinismului și chiar la dominația Angliei pe mările lumii, care a dus, mai departe, la dezvoltarea comerțului internațional⁶.

Nu putem nega că era precedentă a fost dominată de puterea britanică, de moneda britanică și de marina britanică. Actuala eră este însă dominată de puterea americană, de cultura americană, de dolarul american și de marina americană⁷. Este remarcabil faptul că Statele Unite ale Americii, spre deosebire de Imperiul Britanic, domină lumea și prin cultură și de aceea mulți antiglobaliști se recrutează și din Marea Britanie⁸.

Globalizarea nu este împlinirea unui plan american, chiar dacă marile firme americane au sprijinit-o și au profitat cel mai mult de pe urma acesteia, din mai multe motive: datorită faptului că globalizarea are loc în limba engleză, că globalizarea este concepută în lumina principiilor economice neoliberale, că americanii impun abordarea lor legislativă, financiară și tehnică și că promovează individualismul⁹.

⁵ David Held; Anthony McGrew; David Goldblatt; Jonathan Perraton. *Transformări globale. Politică, economie și cultură*. Iași: Editura Polirom, 2004, p. 4. *Apud*: Anca Dinicu. *Globalizarea contemporană și formele sale de manifestare*: [online]. [accesat 19.11.2010]. p. 1. Disponibil pe Internet: http://www.army.academy.ro/reviste/4_2004/a8.pdf

⁶ Anca Dinicu. *Op. cit.*, p. 1.

⁷ Thomas L. Friedman. *Lexus și măslinul. Cum să înțelegem globalizarea*. București: Editura Fundației Pro, 2001, p. 19. *Apud*: *Globalizare și sustenabilitate*: [online]. [accesat 20.11.2010]. p. 5. Disponibil pe Internet: http://www.contabilizat.ro/file/cursuri_de_perfectionare/management_si_marketing/etica_in_afaceri/cap8.pdf

⁸ *Globalizare și sustenabilitate*: [online]. [accesat 20.11.2010], p. 5. Disponibil pe Internet: http://www.contabilizat.ro/file/cursuri_de_perfectionare/management_si_marketing/etica_in_afaceri/cap8.pdf

⁹ Hubert Veldrine. *France in an Age of Globalization*. Washington D.C.: Brookings Institution Press, 2001, p. 3. *Apud*: Anca Dinicu. *Op. cit.*, p. 5-6.

În 1942, Petre Georgescu-Delafras lansează ideea unificării Europei, unde Europa era proiectată ca un stat federal, cu o conducere unică, cu o singură limbă și monedă¹⁰. Timpul a dovedit veridicitatea acestei idei, în prezent, Uniunea Europeană, prin întindere spațială, extindere și profunzime a raporturilor juridice, economice, politice etc., prin organizare, prin însușirea și promovarea aceluiași valori, constituie un model politic, și nu numai, cu vocație globalizatoare¹¹.

În lucrarea *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Huntington crede că în lumea de după Războiul Rece cele mai importante distincții între popoare nu sunt de natură ideologică, politică sau economică, ci culturală¹², fără a-și pune întrebarea de ce, timp de mai bine de un secol, omenirea a putut fi zvârcolită de conflicte ideologice, economice și politice pe deasupra „faliilor culturale”, iar acum, după Războiul Rece, așa ceva devenind cu certitudine irepetabil. Autorul neagă posibilitatea unui nou sistem internațional structurat, anticipând asediarea lumii occidentale, conduse de americani, de către celelalte arii culturale, cele mai agresive fiind, din punct de vedere economic și demografic, Asia și Japonia, iar sub aspect militar, lumea islamică. Din nefericire, atentatele teroriste de la 11 septembrie 2001 și tot ceea ce a urmat și va mai urma în Orientul Mijlociu fac ca profețiile lui Huntington, printre care și cea în care emite ideea că viitorul omenirii va fi „tribalismul”, să nu mai pară chiar atât de nefondate¹³.

¹⁰ Vasile Stănescu, *Op. cit.*, p. 39.

¹¹ *Ibidem*, p. 207.

¹² Samuel P. Huntington. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Editura Antet, 1998, p. 29. *Apud: Globalizare și sustenabilitate*: [online], p. 5. [accesat 20.11.2010]. Disponibil pe Internet: http://www.contabilizat.ro/file/cursuri_de_perfectionare/management_si_marketing/etica_in_afaceri/cap8.pdf

¹³ *Globalizare și sustenabilitate*: [online], p. 5. [accesat 20.11.2010]. Disponibil pe Internet: http://www.contabilizat.ro/file/cursuri_de_perfectionare/management_si_marketing/etica_in_afaceri/cap8.pdf

Fukuyama ajunge la concluzii cu totul opuse, în lucrarea *Sfârșitul istoriei și ultimul om. „Istoria”* în sens hegeliانو-marxist, înțeală ca un singur proces coerent, evolutiv, ținând cont de experiența tuturor oamenilor din toate timpurile,¹⁴ nu se va sfârși în tribalism și în confruntarea pentru supremație între spații culturale impenetrabile, ci se va sfârși pur și simplu, în sensul că omenirea va ajunge, la un singur sistem economic, social și politic: democrația și economia liberală de piață. Acest sistem reprezintă ultima treaptă a istoriei nu pentru că ar fi perfect și lipsit de nedreptăți, ci pentru că în timp ce formele anterioare de guvernare erau caracterizate de grave deficiențe și absurdități, care au dus în final la prăbușirea lor, despre democrația liberală se poate spune că este lipsită de asemenea contradicții interne fundamentale¹⁵.

Prestigioasa revistă *Foreign Policy* a realizat în anul 2010 topul celor 100 de gânditori globali, dintre care putem enumera: locul 1 Warren Buffett și Bill Gates, locul 3 Barack Obama, locul 4 Zhou Xiaochuan, guvernatorul Băncii Populare din China, locul 10 Angela Merkel, locurile 13, 14 Bill și Hillary Clinton, locul 30 Joseph Stiglitz, locul 33 Thomas Friedman. Se observă că se regădesc în acest clasament atât oameni de afaceri prosperi, politicieni renumiți, cât și bancheri, economiști premiați cu mult râvnitul Nobel, jurnaliști de succes care sunt preocupați de complexul și mult dezbătutul fenomen al globalizării. Enumerarea acestor oameni, cunoscuți și renumiți la nivel mondial, evidențiază nivelul la care se dezbate problematica acestui fenomen de mare amploare¹⁶.

¹⁴ Francis Fukuyama. *Sfârșitul istoriei și ultimul om*. București: Editura Paideia, 1997, p. 5. *Apud: Globalizare și sustenabilitate*: [online], p. 6. [accesat 20.11.2010]. Disponibil pe Internet: http://www.contabilizat.ro/file/cursuri_de_perfectionare/management_si_marketing/etica_in_afaceri/cap8.pdf

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ The Foreign Policy Top 100 Global Thinkers. *The Foreign Policy*: [online]. 2010, December [accesat 03.12.2010]. Disponibil pe Internet: <http://www.foreignpolicy.com/2010globalthinkers>

Prima eră a globalizării se crede că s-ar fi împărțit în etape începând odată cu Primul Război Mondial, apoi, terminându-se sub criza Etalonului de Aur, spre sfârșitul anilor '20 și începutul anilor '30. Țările ce începuseră să îmbrățișeze era globalizării incluzând nucleul european, câteva state de la marginea Europei și câteva state „europene” din cele două Americi și Oceania prosperau, inegalitățile dintre acestea dispărând cu aceeași viteză cu care bunurile, capitalul și forța de muncă formau, în mod excepțional, fluxuri libere între state¹⁷.

În funcție de momentul declanșării globalizării, există trei teorii principale referitoare la apariția acestui fenomen.

Prima teorie susține că se poate vorbi de globalizare de la începuturile istoriei – este o exagerare, deși există unele argumente cum ar fi apariția primelor imperii, răspândirea creștinismului etc. Pentru că globalizarea cuprinde cele trei domenii majore ale vieții sociale – economic, politic și cultural – rezultă că nu exista în primele etape de dezvoltare istorică a omenirii.

O altă teorie consideră că globalizarea este un fenomen contemporan, caracteristic modernizării și dezvoltării capitalismului, care s-a accelerat în ultimele decenii.

Cea de-a treia teorie afirmă că globalizarea este un fenomen recent, asociat cu alte evenimente denumite postindustrializare, postindustrialism sau reorganizarea capitalismului pe alte baze¹⁸.

După cel de-al Doilea Război Mondial au avut loc mai multe negocieri, în prima fază sub auspiciile Acordului General pentru Tarife Vamale și Comerț - GATT, ce au dus la înțelegeri în vederea îndepărtării restricțiilor asupra liberului schimb și, ulterior, prin runda Uruguay finalizată cu semnarea unui tratat prin care se creează Organizația Mondială a Comerțului (OMC), cu rolul de a media dispute comerciale. Alte acorduri comerciale bilaterale, inclusiv secțiuni ale Tratatului de la Maastricht și NAFTA (Acordul

¹⁷ *Globalizarea*: [online]. [accesat 15.12.2010]. Disponibil pe Internet: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Globalizare>

¹⁸ Malcom Waters. *Globalization*. London: Routledge. 1995, p. 4.

Nord American de Comerț Liber), au fost, de asemenea, semnate cu scopul de a reduce tarifele vamale și barierele comerciale, contribuind astfel la accelerarea globalizării¹⁹.

Globalizarea reprezintă unul dintre cele mai dezbătute subiecte ale epocii contemporane, opiniile fiind atât pro, cât și contra acestui fenomen. În continuare, vom încerca să găsim un răspuns la următoarele întrebări: Ce este globalizarea? Este continuarea unui proces ce a apărut și s-a dezvoltat cu mult timp în urmă sau un fenomen nou generat de viteza cu care se propagă atât noua tehnologie, cât și informația? Este o realitate, un concept sau un proces?

Termenul *globalizare* este unul foarte controversat, oamenii de știință neajungând la o înțelegere privind o definiție singulară. Acesta a apărut pentru prima dată în Webster's Dictionary²⁰ în anul 1961, dar primul dicționar care dedică un articol globalizării este Dicționarul de Sociologie al lui Gordon Marshall²¹, publicat în 1998²².

Noțiunea de globalizare a apărut la sfârșitul anilor '60 și a fost folosită atât de profesorul Marshall McLuhan - specialist canadian în teoria mijloacelor de comunicare în masă la Universitatea din Toronto, care a extrapolat lecțiile războiului din Vietnam, lansând expresia „sat global”, cât și de Zbigniew Brzezinski - expert american în problemele comunismului la Universitatea din Columbia.

Cuvântul s-a răspândit cu repeziciune, utilizarea atât de frecventă a acestui nou termen, de la limbajul curent până la discursul politic și jurnalistic, datorându-se faptului că desemnează

¹⁹ *Globalizarea*: [online]. [accesat 15.12.2010]. Disponibil pe Internet: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Globalizare>

²⁰ *Webster's Dictionary*, 1961.

²¹ *Dictionary of Sociology*. Gordon Marshall, 1998.

²² Ion A. Popescu; Aurelia A. Bondrea; Mădălina Constantinescu; Alexandrina I. Mereuta. *Sensurile globalizării. Opinia națională*: [online]. 2009, nr. 482. [accesat 24.03.2011]. p. 1. Disponibil pe Internet: <http://www.opinianaționala.ro/Arhiva/482.pdf>

o schimbare importantă, care necesită o nouă terminologie pentru descrierea noilor realități. Provocarea contemporană este de a defini acest termen considerat chintesența răului universal, dar și panaceul acestuia, gășind abordări care argumentează universalitatea și ireversibilitatea globalizării, cât și opinii care afirmă inexistența acesteia, fiind considerată un „mit” fără acoperire în realitate²³.

Autorii lucrării *Transformări globale. Politică, economie și cultură* (David Held, Anthony McGrew, David Goldblatt și Jonathan Perraton) disting trei mari școli de gândire ce s-au format în cadrul dezbaterii privind globalizarea, chiar dacă nu foarte coerente din punct de vedere doctrinar sau ideologic: hiperglobaliștii, scepticii și transformativiștii. Fiecare dintre acestea amestecă teze ale ortodoxiei liberale cu viziuni marxiste, concepții conservatoare cu concluzii radicale, așadar sunt abordări heteroclite, atât din punct de vedere empiric, cât și normativ.

Teza hiperglobalistă consideră că economia s-a globalizat deja, situație în care guvernele naționale au devenit simpli intermediari ai capitalului global, simple instituții de transmisie între mecanismele de guvernare locală, regională și globală, al căror rol devine tot mai puternic. Pentru hiperglobaliști (Ohmae, Wriston, Guehenno, Strange, Gray, Gill, Cox, Luard, Albrow, Perlmutter, Greider ș.a.), globalizarea definește o eră nouă în istoria omenirii, caracterizată de supunerea popoarelor de către forțele impersonale ale piețelor mondiale, de declinul autorității statelor asupra societăților și economiilor și de exercitarea puterii la nivel sub și supranațional.

Conform acestei teorii, politica a devenit „arta unui management economic înțelept”, sub constrângerea intereselor marelui

²³ Laurențiu Dan Bădulescu. *Globalizarea și impactul acesteia asupra sistemului bancar*: [online], p. 5. [accesat 25.11.2010]. Disponibil pe Internet: <http://www.uoradea.ro/attachment/791672704232e82e41d0a31a6bc16159/0c799683b16f0439d9a43793eeeca444/Teza+de+doctorat+-+rezumat+-+Badulescu+Daniel+Laurentiu>

capital, care disciplinează guvernele într-o manieră lipsită de precedent ce a condus la o nouă diviziune globală a muncii. Constrângerile concurențiale și financiare determină caducitatea vechilor modele de protecție socială și anunță sfârșitul statului-providență. Globalizarea actuală reprezintă vestitorul primei civilizații cu adevărat globale din istoria omenirii, o civilizație de piață globală, ce reconfigurează în mod fundamental cadrul acțiunii umane.

Teza sceptică (Hirst, Thompson, Weiss, Ruigrok, Tulder, Boyer, Drache, Gordon, Gilpin, Callinicos, Krugman, Allen, Huntington, Carr, Krasner, Scharpf, Armingeon ș.a.) afirmă că nu există și nu poate exista o convergență a politicilor macroeconomice și sociale pe întreg globul, contrazicând teza globalistă. Un alt mit demascat al hiperglobaliștilor este cel potrivit căruia lumea devine tot mai interdependentă. Scepticii susțin contrariul și cred că internaționalizarea capitalului nu restrânge neapărat rolul guvernelor naționale, ba chiar dimpotrivă. Departe de a fi fără precedent istoric, nivelurile contemporane de inter-relaționare economică sunt depășite de nivelul fluxurilor comerciale, investiționale și ale mâinii de lucru înregistrate la sfârșitul secolului al XIX-lea (perioada clasică a Etalonului-Aur).

Globalizarea este considerată un fenomen pur economic, dar, neexistând practic o economie sau o piață mondială perfect integrată, scepticii vorbesc doar despre niveluri sporite de colaborare între economii care rămân naționale. Globalizarea politică este un mit plin de naivități, spun ei, guvernele își conservă capacitatea de reglementare, rămân arhitecți fără de care liberalizarea economică nici n-ar putea fi continuată. Datele economice sugerează mai curând, cred scepticii, o tendință contradictorie, un proces de regionalizare semnificativă, cu conturarea a trei blocuri financiare și comerciale puternice: America de Nord, Europa și Asia-Pacific, nefiind, nici pe departe, vorba de apariția unei noi ordini mondiale, mai puțin statocentrice.

De asemenea, globalizarea accentuează discrepanțele Nord-Sud, corporatismul global fiind considerat și el un mit, cele mai multe multinaționale desfășurându-și activitatea tot în Nordul bogat, care concentrează bogăția și marginalizează pierderile. Recunoaștem aici **tiparele clasice** ale inegalității, dominației și structurilor ierarhice din economia globală, care determină reacții agresive, fundamentaliste din partea celor deposedați, constituiți în așa-numita „Internațională a indignaților”. Astfel, în locul unei civilizații globale omogenizate, se produce o fragmentare multicoloră pe blocuri și enclave etnice, culturale sau religioase, în vreme ce guvernarea globală nu rămâne decât un proiect occidental de dominare a lumii.

Teza transformativistă (Castells, Scholte, Giddens, Rosenau, Camilleri, Falk, Ruggie, Linklater, MacMillan, Sassen, Mann, Nierop, Hoogvelt, Sandel, Held, Keohane) descrie globalizarea drept un proces istoric desfășurat pe termen lung, un proces contradictoriu și grevat de influențe de natură conjuncturală, asociat cu noi stratificări globale, cu noi ierarhii, în care unele comunități sau state sunt tot mai implicate în ordinea globală, în timp ce altele sunt sau se simt tot mai marginalizate. Globalizarea transformă *tiparele* tradiționale, astfel încât vechile sintagme-cliseu de tip Nord-Sud, lumea dezvoltată și lumea a treia sau incluși-excluși devin depășite. Noile ierarhii stabilite afectează toate comunitățile, fie ele state sau regiuni, ele fiind în primul rând economice (economia devenind din ce în ce mai puțin națională), dar o importanță crescândă având factorii culturali și religioși. Astfel, ei predică dispariția legăturii clasice dintre stat, avuție, populație și teritoriu, acestea tinzând să evolueze separat, dând naștere unor rețele complexe, cu numeroase întretăieri și ramificații la nivel global²⁴.

²⁴ David Held; Anthony McGrew; David Goldblatt; Jonathan Perraton. *Op. cit.*, p. 26-34. *Apud*: Tiberiu Brăilean. *Transformări globale*: [online]. [accesat 17.10.2010]. Disponibil pe Internet: <http://convorbiri-literare.dntis.ro/BRAILEANnov5.htm>

Globalizarea este văzută ca fiind procesul de surmontare al granițelor apărute de-a lungul istoriei. Ea devine astfel sinonimă cu eroziunea, dar nu și cu dispariția suveranității statelor naționale și se înfățișează ca o detașare a economiei de piață față de normele morale și legăturile instituționalizate dintre societăți²⁵.

Dintre teoriile clasice ale globalizării, poate fi subliniată cea a lui Marx, care în *Manifestul Comunist* a fost primul care a evidențiat expansiunea capitalismului către o piață globală, ce doboară bariere și creează lanțuri de producție și consum la nivel mondial²⁶.

Globalizarea nu este o simplă tendință sau o fantezie, ci este, mai degrabă, un sistem internațional. Este sistemul care acum a luat locul sistemului Războiului Rece și, la fel ca acesta, globalizarea are propriile ei legi și propria ei logică, de natură să influențeze astăzi, direct sau indirect, politica, mediul înconjurător, geopolitica și economia fiecărei țări de pe glob²⁷. Alvin și Heidi Toffler afirmă că istoria umanității a intrat în „al treilea val” al societății informaționale, după „primul val” al vieții rurale și „al doilea val” al civilizației industriale²⁸. Mai mult chiar, anumiți cercetători asociază expansiunea relațiilor globale cu declinul sau chiar dispariția capitalismului. Astfel, unele aserțiuni vorbesc despre „capitalismul târziu”, sugerând că acest mod de producție se apropie de final, sau despre „societatea post-capitalistă”, sugerând că am depășit deja

²⁵ Elmar Altvater; Birgit Mahnkopf. *The Limits of Globalization*. London: Routledge, 1997. Apud: G. Hărăbor. *Impactul globalizării asupra menținerii ordinii publice. Globalizare și identitate națională*: [online]. 2006. [accesat 10.03.2011]. p.75. Disponibil pe Internet: <http://www.cultura.tubefun4.com/biblioteca%20virtuala/editura%20mai/globalizare%20si%20identitate%20nationala/globalizare%20si%20identitate%20nationala.pdf>

²⁶ Marx Karl. *Manifestul comunist*. Apud: Daniel Dăianu. *Stânga în postcomunism-câteva gânduri. Observator cultural*: [online]. 2007, nr. 128, 16-22 august. [accesat 30.09.2010]. Disponibil pe Internet: <http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=4632>

²⁷ Thomas Friedman. *Op. cit.* Apud: Ion David, *Globalizare și integrare*: [online]. [accesat 24.01.2011]. p. 3. Disponibil pe Internet: <http://www.ugc.ro/docs/GLOBALIZARE.pdf>

²⁸ Alvin Tofler. *Al treilea val*. București: Editura Politică, 1983 și Alvin Tofler; Heidi Tofler. *A crea o nouă civilizație*. Editura Antet, 1995. Apud: L. D. Bădulescu, *Op. cit.*, p. 7.

capitalismul²⁹. Tot mai multe activități sunt în prezent globale: de la telecomunicații la piețe, producție, sferă monetară și financiară, organizații globale etc.

Globalizarea presupune răspândirea ideilor, practicilor și tehnologiilor, reprezentând mult mai mult decât internaționalizarea sau universalizarea și nefiind doar o simplă modernizare sau o liberalizare a piețelor. Giddens mai spune că globalizarea se aseamănă cu o intensificare a relațiilor socio-umane, proces care leagă localități aflate la depărtare și care face ca întâmplările dintr-un oraș să-i afecteze și pe locuitorii din alte orașe aflate la sute de kilometri distanță. Acest lucru implică și o schimbare a modului în care sunt percepute distanțele geografice și felul în care îi înțelegem pe ceilalți. Însă, odată cu crearea de oportunități, acest proces aduce cu el și riscuri, cum ar fi schimbările tehnologice neașteptate și prea rapide³⁰.

Altermondialismul critică defectele mondialismului actual – multiplicarea discrepanțelor dintre Nord și Sud, amplificarea inegalităților dintre bogați și săraci sau accentuarea insecurității ecologice, care demonstrează incapacitatea modelului economic occidental de a oferi un viitor durabil pentru întreaga omenire – și propune un model global de dezvoltare, multidimensional, în care factorii economic, social, ecologic și cultural se conjugă în mod viabil³¹, adică un proiect care presupune „o reformă radicală a instituțiilor financiare internaționale, fondată pe o contestare a organizării actuale a puterilor în sânul sistemului financiar internațional, ca o condiție prealabilă a construirii unui mondialism alternativ, fondat pe puterea popoarelor și pe o nouă concepție a

²⁹ Peter Drucker. *Realitățile lumii de mâine*. Editura Teora, 1994. *Apud*: L. D. Bădulescu *Op. cit.*, p. 7.

³⁰ Anthony Giddens. *The consequences of modernity*. Stanford: University Press, 1990, p. 64.

³¹ Mircea Dușu. *Spre un nou model de globalizare – perspectivele altermondialismului. Economie teoretică și aplicată*: [online]. 2006, nr. 3 [accesat 10.12.2010]. p. 123. Disponibil pe Internet: <http://www.ectap.ro/articol.php?id=64&rid=3>

dezvoltării durabile”³², așa cum menționează ATTAC – Association pour la Taxation des Transactions pour l’Aide aux Citoyens – Asociația pentru taxarea tranzacțiilor în scopul ajutorării cetățenilor.

La nivel teoretic, dogma neoliberală a liberului schimb și primatului absolut al privatului este respinsă și înlocuită cu un discurs impregnat de valori precum: solidaritate, democrație și justiție socială. Dacă diversitatea componentelor și natura sa de „mișcare a mișcărilor” se dovedesc eficace ca front de contestare și denunțare a mondialismului real, lipsa omogenității dăunează coagulării eforturilor militanților altermondialiști într-o direcție unică. Totuși, o orientare comună se observă pe teme generale precum: promovarea unei dezvoltări durabile, respectarea drepturilor umane fundamentale, protecția mediului, pacea, democrația etc. Cu un discurs idealist, în care și-a desemnat ca principal adversar ideologic ultraliberalismul și cu ambiția de a deveni rapid un „motor teoretic” nu numai pentru a explica, dar și a transforma radical lumea existentă, altermondialismul riscă însă să devină și, mai ales, să rămână o nouă și simplă „utopie contestatară”. Așadar, important este nu doar a concepe o altă lume, dar și a o modifica pe cea existentă în direcția dorită³³.

„Această globalizare corespunde imaginii care se are despre globul pământesc din sateliți și pe care și-au format-o conducătorii marilor întreprinderi. Văzută din spațiu, Terra pare o unitate: națiunile, statele, frontierele, reglementările juridice, popoarele, rasele, regimurile politice se amestecă fără ca prin aceasta să dispară. Este marele vis al unei unități-totalități, pe care filosofii platonici nu au încetat să o viseze și care apare, în sfârșit, realizată. Unitatea-totalitatea este teritoriul capitalismului contemporan.”³⁴

³² ATTAC, *Le développement a-t-il un avenir? Pour une économie solidaire et économe*. Paris: Editura Mille et Une Nuits, 2004. *Apud*: Mircea Duțu. *Op. cit.*, p. 123.

³³ David Bornstein. *Comment changer le monde*. Paris: La Decouverte, 2005, p. 16. *Apud*: Mircea Duțu. *Op. cit.*, p. 123.

³⁴ Philippe Zarifian. *L’Emergence d’un Peuple-Monde*. Paris: Presses Universitaires de France, 1999, p. 3. *Apud*: Mircea Duțu. *Op. cit.*, p. 123.

Unitatea, atât de plastic prezentată de Zarifian, se vede însă altfel privită „de la sol”. Evenimentele din 11 septembrie 2001, după care „lumea nu va mai arăta așa cum a fost” (G.W. Bush), sau „primul război al secolului XXI”, pe lângă sintagma „globalizare a terorismului”, au inaugurat și o tendință care continuă în Afganistan și Irak, de impunere a mondializării economice prin mijloace violente. Proiectul „marelui Orient Mijlociu”, care să instaureze o zonă a liberului schimb între Casablanca și Karachi și o „democrație à la roumaine”, după părerea lui P. Wolfowitz, este expresia sa cea mai elocventă, iar revoluțiile „portocalii” din Europa estică se înscriu în același perimetru mondialist de acaparare a zonelor petrolifere³⁵.

În concluzie, se poate afirma că numai din enumerarea succintă a ideilor despre globalizare se poate remarca multilateralitatea gândirii profesorului Ion Stoica, care mi-a pus în mână nu numai un binoclu, ci și un microscop care să-mi permită să decelez străfulgerările, tornadele și „epidemiile” lumii contemporane.

Bibliografie

1. ALTVATER, Elmar; MAHNKOPF, Birgit. *The Limits of Globalization*. London: Routledge, 1997. 350 p.
2. ATTAC, *Le développement a-t-il un avenir? Pour une économie solidaire et économe*. Paris: Mille et Une Nuits, 2004. 102 p.
3. BĂDULESCU, L. D. *Gobalizarea și impactul acesteia asupra sistemului bancar*. [online]. [accesat 25.11.2010]. p. 5. Disponibil pe Internet: <http://www.uoradea.ro/attachment/791672704232e82e41d0a31a6bc16159/0c799683b16f0439d9a43793eeeca444/Teza+de+doctorat+-+rezumat+-+Badulescu+Daniel+Laurentiu>
4. BORNSTEIN, D. *Comment changer le monde*. Paris: La Decouverte, 2005. 300 p.

5. BRĂILEAN, Tiberiu. *Transformări globale*: [online]. [accesat 17.10.2010]. Disponibil pe Internet: <http://convorbiri-literare.dntis.ro/BRAILEANnov5.htm>
6. DAVID, Ion. *Globalizare și integrare*: [online]. [accesat 24.01.2011]. p. 3. Disponibil pe Internet: <http://www.ugc.ro/docs/GLOBsALIZARE.pdf>
7. DĂIANU, Daniel. Stânga în postcomunism-câteva gânduri. În: *Observator cultural*: [online]. 2007, nr. 128, 16-22 august. [accesat 30.09.2010]. Disponibil pe Internet: <http://www.romaniacultura.ro/articol.php?cod=4632>
8. DINICU, Anca. *Globalizarea contemporană și formele sale de manifestare*: [online]. [accesat 19.11.2010]. p. 1. Disponibil pe Internet: http://www.armyacademy.ro/reviste/4_2004/a8.pdf
9. *Dictionary of Sociology*. Gordon Marshall, 1998. 720 p.
10. DRUCKER, P. *Realitățile lumii de mâine*. București: Editura Teora, 1994. 271 p.
11. DUȚU, Mircea. Spre un nou model de globalizare – perspectivele altermondialismului. *Economie teoretică și aplicată*: [online]. 2006, nr. 3 [accesat 10.12.2010]. p. 123. Disponibil pe Internet: <http://www.ectap.ro/articol.php?id=64&rid=3>
12. The Foreign Policy Top 100 Global Thinkers. *The Foreign Policy*: [online]. 2010, December [accesat 03.12.2010] Disponibil pe Internet: <http://www.foreignpolicy.com/2010globalthinkers>
13. FRIEDMAN, Thomas L. *Lexus și măslinul. Cum să înțelegem globalizarea*. București: Editura Fundației Pro, 2001.
14. FUKUYAMA, Francis. *Sfârșitul istoriei și ultimul om*. București: Editura Paideia, 1997. 352 p.
15. GIDDENS, Anthony. *The consequences of modernity*. Stanford: University Press, 1990. 176 p.
16. *Globalizarea*: [online]. [accesat 15.12.2010]. Disponibil pe Internet: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Globalizare>
17. *Globalizare și sustenabilitate*: [online]. [accesat 20.11.2010]. p. 5. Disponibil pe Internet: http://www.contabilizat.ro/file/cursuri_de_perfectionare/management_si_marketing/etica_in_afaceri/cap8.pdf

18. HĂRĂBOR, G. Impactul globalizării asupra menținerii ordinii publice. *Globalizare și identitate națională*: [online]. 2006. [accesat 10.03.2011]. p.75. Disponibil pe Internet: <http://www.cultura.tubefun4.com/biblioteca%20virtuala/editura%20mai/globalizare%20si%20identitate%20nationala/globalizare%20si%20identitate%20nationala.pdf>
19. HELD, David; MCGREW, Anthony; GOLDBLATT, David; PERRATON, Jonathan. *Transformări globale. Politică, economie și cultură*. Iași: Editura Polirom, 2004. 576 p.
20. HUNTINGTON, Samuel P. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Editura Antet, 1998. 324 p.
21. PETRE, Maria Carmen Nadia. *Informația- factor esențial al globalizării*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012. 219 p.
22. PETRE, Maria Carmen Nadia. *Globalizarea – definiție, delimitări conceptuale și teorii*. În: *Cercetări și studii. Volumul Școlii Doctorale a Facultății de Litere*. Editori: Liliana Ionescu Ruxăndoiu și Mircea Anghelescu. București: Editura Universității din București, 2011.
23. POPESCU, I. A.; BONDREA, A. A.; CONSTANTINESCU, M. I.; MEREUȚĂ, A. I. *Sensurile globalizării. Opinia națională*: [online]. 2009, nr. 482. [accesat 24.03.2011]. p. 1. Disponibil pe Internet: <http://www.opinianaționala.ro/Arhiva/482.pdf>
24. STĂNESCU, Vasile. *Globalizarea spre o nouă treaptă de civilizație...*, Cluj-Napoca: Editura Eikon, 2009. 496 p.
25. TOFLER, A. *Al treilea val*. București: Editura Politică, 1983. 682 p.
26. TOFLER, A.; TOFLER, Heidi. *A crea o nouă civilizație*. București: Editura Antet, 1995. 120 p.
27. VEDRINE, Hubert, *France in An Age of Globalization*. Washington D.C.: Brookings Institution Press, 2001. 160 p.
28. VERTAN, Horia Petru. *Manuscris*, 1989/
29. ZARIFIAN, Ph. *L'Emergence d'un Peuple-Monde*. Paris: Presses Universitaires de France, 1999. 190 p.
30. WATERS, M. *Globalization*, Routledge. London, 1995. 272 p.
31. *Webster's Dictionary*, 1961. 2726 p.

BUCUREȘTI - ISTORIE ȘI UNIVERS ROMANESC

Anca Podgoreanu

Fețele unei epoci pot sta cheazășie unui trecut sărbătoreșc, dar și unui timp al deșertăciunii. Un oraș împrumută adesea ritmul epocii care, printr-o avalanșă de răsturnări, îl poate consacra. La nivelul acestui oraș - nu unul oarecare, ci București capitală - se descifrează esența și măștile unui veac bulversat. Un veac XIX, cu irizări în prima decadă a celui următor, în care istoria își schimbă cu repeziciune culoarea și trăsăturile.

Scriitorii nu rămân străini la contorsionări, la diagrama pestriță a societății în formare, la jocul tragic al prăbușirii idealurilor. Unii dintre ei își iau ca punct de sprijin orașul și, în primul rând Bucureștiul, ca topos determinant al unui timp aflat adesea „sub pecetea tainei”. Datorită acestor scriitori, contopiți cu orașul lor, se naște imaginea mereu schimbătoare a locului în care trăiesc și se definesc personajele. Ei sunt mesagerii prin care este cunoscut Bucureștiul, cu farmecul și misterul său, oferindu-ne paleta contrastantă a unui oraș în expansiune.

Un călător străin amețit de pitorescul orașului simte Bucureștiul ca fiind „o capitală a bucuriei” (Radu Ionescu - „*Don Juanii din București*”), locuitorii săi văd mai mult decât un oraș „atât de zgomotos și de capricios”, numai curtea domnească putea să adune „tot ce avea Bucureștii mai inteligent, dar mai leneș și mai depravat” (Nicolae Filimon - „*Ciocoii vechi și noi*”); alții îndrăgesc „grădinile de la marginea orașului, cu tei și nuci, locuri de chefuri și petreceri, unde o câmpie ce începea, abia vălurită, strângea în cute de vâlcele câte un braț de heleșteu, cu nuferi și stuf” (Ion Marin Sadoveanu - „*Sfârșit de veac în București*”). Dar

există și o altă față a orașului, aceea a unui „oraș blestemat”, rămas „credincios vechei sale datini de stricăciune” (Mateiu I. Caragiale – „*Craii de Curtea-veche*”), un București care pare „un loc abolit, luat în stăpânire de neantul iernii” (Eugen Barbu – „*Săptămâna nebunilor*”).

În 1861, apare, nesemnat, un „romanț” de aproximativ 60 de pagini intitulat „*Don Juanii din București*”. Atribuit lui Radu Ionescu, Pantazi Ghica sau chiar lui Ion Ghica, romanul, neterminat, rămâne până la urmă în paternitatea lui Radu Ionescu, un scriitor deosebit de productiv, autor de poezie, proză, publicistică, critică literară și estetică. El își alege Bucureștiul ca loc de desfășurare a unor conflicte doar creionate, urmărind cu încetinitorul, într-o mișcare pe verticală, obiceiurile contemporane. De sus, de la înălțime, Bucureștiul are „o fizionomie din cele mai originale și plăcute”: o îngrămădire de turnuri de biserici de diferite mărimi și forme, acoperișuri de case colorate în roșu sau verde, monumente triumfătoare și grădini pline de verdeață. Aspectul se schimbă când orașul este privit de aproape: „Câtă deosebire însă când intri pe stradele neregulate, noroioase sau pulberoase, ale acestui oraș, care în depărtare ți se arată atât de frumos! Tot farmecul acela care îți încânta ochii a pierit, și ești cuprins d-o tristă impresiune pentru că te vezi înșelat. Această împrejurare se întâmplă foarte des și în multe privințe pentru viața din București: mai tot este frumos în depărtare, dar de aproape este trist, de multe ori urât, și întâmpini grele decepțiuni.”¹ În câteva linii este schițată o identitate perfectă între oraș și locuitorii săi. Don Juanii, priviți de la distanță sunt frumoși, eleganți, „mândri, veseli și săritori”, dar în realitate sunt „mici și plini de orgolii, fanfaroni fără de curagiu, ambițioși fără de mijloace, înamorați fără să iubească, desfrânați fără rușine, criminali fără remușcare /.../ umbre purtate de vântul corup-

¹ Radu Ionescu. *Don Juanii din București*. În: Radu Ionescu. *Scrieri alese*. București: Minerva, 1974, p. 353.

țiunii prin toate tinele și mizeriile vieții.”² Contrastele orașului, ca și ale societății în care trăiește, îl determină pe Radu Ionescu să observe, să compare, să privească cu un simț critic deosebit sentimente, fapte, obiceiuri, care să devină, sub lupă, oglinda timpului său. Don Juanii din București, apoi „gentilomii de mahala” ai lui N. Filimon, craii de Curtea-veche, dar și „frumoșii nebuni ai marilor orașe” din proza lui Fănuș Neagu populează realist, dar și poetic, grotesc, dar și tragic literatura română, dându-i o particularitate aparte.

Cam de la această dată, Bucureștiul devine el însuși un personaj; scriitorul, om al cetății, îl descoperă din toate unghiurile, reținându-i respirația, freamățul, impalpabilul.

În 1863, Nicolae Filimon publică „*Ciocoii vechi și noi*” deschizând poarta romanului românesc. Un București în plină domnie fanariotă, între 1814 și 1830, surprins panoramic, cu o mare grijă pentru detaliu. Orașul se dezvăluie în fața cititorului cu încrengătura sa de străzi, de mahalale, sau de biserici. Filimon notează totul cu acribie, mai ales despre locul în care se află personajele, fie că e vorba de ulița Izvorului, a Șelarilor, de strada Caliții – „foburgul favorit al nobleței și al amployaților de toate gradele” – de ulița Colței, de mahalaua Oțetarilor sau mahalaua Dudescului, fie că este vorba de palatul lui vodă Caragea, compus „dintr-un șir de case cu două rânduri, ce începeau din ulița Mogoșoaiei și se terminau dinaintea caselor generalului Herăscu, pe ulița numită a Școalei.”³ Ca și Radu Ionescu, Filimon este impresionat de precaritatea străzilor care, „erau așternute cu scânduri de stejar și aveau pe dedesubt canale de lemn pentru scurgerea apelor.” Tortura începea când trebuia să umbli pe „ asemenea poduri /.../ căci uneori ele erau pline de noroi infectat din cauza necurățirii canalelor, alteori se rupea câte o scândură tocmai când nenorocitul pedestru punea piciorul pe dânsa și, fără

² *Ibidem*, p. 333 – 334.

³ Nicolae Filimon. *Ciocoii vechi și noi. Nenorocirile unui slujnicar*. București: Albatros, 1987, p. 18.

veste, el se simțea cufundat în noroi până la mijloc sau chiar se pomenea cu o mână scrântită sau un picior frânt.”⁴

Pasiunea pentru document și plăcerea reconstituirilor istorice exacte abundă în romanul lui N. Filimon sufocând adesea dezvoltarea narațiunii sau curgând paralel cu ea. Dar dacă vorbim de personajul București, atunci el înglobează descrieri și amănunte care-i definesc personalitatea și-l fac mai vizibil; mai mult, prefăcătoră, răutatea, lașitatea care se citesc pe fețele protagoniștilor au corespondent în spațiul deschis al Bucureștiului, unde totul poate fi văzut și cunoscut; dar, în majoritatea timpului, personajele își țin ochii plecați: Dinu Păturică cade în genunchi „ținând capul plecat până la pământ”, sau apare în fața lui Ipsilanti „cu mâinile la piept și smerit ca un călugăr”. Filimon ne oferă descrieri minuțioase despre arhitectura caselor, despre spațiul închis al caselor, despre mobilier, îmbrăcăminte, podoabe, dar și despre paleta de obiceiuri și moravuri. Galeria personajelor Dinu Păturică, Andronache Tuzluc, Costea Chiorul, Chera Duduca, legate între ele prin viciu, intrigă, orgoliu, putere, lingușire, jaf, fărădelegi este permanent prezentată cititorilor de către scriitor, care face comentarii, se pierde în digresiuni, revine, își invită lectorii să urmărească mărirea și decăderea ciocoilor „cu anterior și cu călămări la brâu al timpilor fanariotici”, pentru că – spune Filimon – este datoria lui să le spună cititorilor „mijloacele întrebuințate” de Dinu Păturică și de cei asemenea lui pentru realizarea „ambizioaselor lui visuri și marea sete de bani și mărirea ce îl munceau”.⁵

Scriitorul nu ascunde nimic din viața tumultuoasă a orașului, de la serenadele ținute sub fereastra curtezanelor, la tarafurile de lăutari și ospețele cu jocuri de cărți, de la plimbările în calești și butci pe Podul Mogoșoaiei, la spectacolele de teatru de la Cișmeaua Roșie, la muzica și coregrafia din timpul lui vodă

⁴ *Ibidem*, p. 57.

⁵ *Ibidem*, p. 30.

Caragea. Și, totuși, moralistul Nicolae Filimon pune sub semnul relativului pasiunile și vanitățile oamenilor, dar și toanele istoriei; el privește cu detașare fuga lui Caragea, domnia lui Alexandru Șuțu sau pe cea a lui Grigore Ghica. Obiceiurile orientale, răsfățul, trândăvia, corupția, decăderea unei clase și ascensiunea alteia se amestecă într-un spațiu citadin în care echilibrul este doar aparent, în fond e vorba de instabilitatea unui timp istoric deformat de patimi și ambiții.

În „*Sfârșit de veac în București*”, roman apărut în 1944, Ion Marin Sadoveanu încearcă să umanizeze lumea sumbră a ciocoilor, translând situații și personaje în lumina blândă a anotimpurilor, totul sub semnul ineluctabil al istoriei. Ca și Nicolae Filimon, Ion Marin Sadoveanu preferă descrierea minuțioasă a comportamentelor, spațiul deschis al orașului, dar imaginația și viziunea culorii din roman schimbă perspectivele. Ascensiunea lui Iancu Urmatecu este pregătită și consolidată mai mult prin acțiunea unor personaje aflate într-un plan secund, care îi scot în evidență puterea, asemeni parcă unei forțe a naturii, lăcomia vieții, împletirea tabieturilor patriarhale cu dorința de învățare, de șlefuire. „Era un domn bine îmbrăcat, care vorbea potolit, limpede și mai cu seamă cu multă înlănțuire în idei.”⁶ Om al orașului, bucureștean get-beget, Urmatecu iubește strada, „negustorească mai ales, cu ochiuri și prăvălii de tot felul și cu pietre curate.”⁷ Iubirea aceasta se leagă de locurile unde își duce traiul, de amintirea binefacerilor gospodăriei bine orânduite, cu miros de vin vărsat amestecat cu săpun și untdelemn. „Ca orice om legat de orașul său Urmatecu avea numai câteva privesți pe unde își purta viața. Iubea mai ales, pe străzile dosnice, colțurile mai de curând clădite, așa cum se întâlneau prin Izvor și pe Podul Gârlei până la Piața Mare. Erau case cu unul sau două caturi, fără curte și cu intrare prin gang.”⁸ Străzile, casele și curțile fac frumusețea

⁶ Ion Marin Sadoveanu. *Sfârșit de veac în București*. București: EPL, 1966, p. 162.

⁷ *Ibidem*, p. 109.

⁸ *Ibidem*, p. 108.

Bucureștiului, surprinderea lor în lumina soarelui sau în nemișcarea asfințitului uniformizează discrepanțele, dau impresia că un alt oraș și o altă viață încep să se înfiripe. „La București, când a crescut o anumită lume ce deodată s-a înstărit, casele ei s-au risipit de-a lungul orașului, de la Moși la Cotroceni, și de la Radu-vodă la Șosea. /.../ În afară de curți, străzile se întindeau și se împlineau din casele mai modeste, pe curți lungi, cu doi ochi în drum (ferestrele scunde de dădeai iarna cu mâna în mormanele de zăpadă), învelite cu tablă, lucind ca zăvoaiele sub clar de lună, iar toamna, când se scuturau pomii, acoperindu-se cu maldăre de aramă. Alăturate unele de celelalte, casele și curțile întindeau orașul.”⁹ Casa lui Urmatecu este „albă și nouă, pătrată, cu acoperiș de tinichea roșie, cu geamuri mari la catul de sus.”¹⁰ Casa este un loc deschis, „cu odăi bine dereticate, cu câte un pătrat de soare pe covor aprinzând culorile.” Orașul întreg începe să respire, însuflețit de anotimpuri, păstrând parfumul unui timp al împăcării. „Din dealul Filaretului, înserările de primăvară târzie începuseră să aibă încremenelile de margini de lac ale frumoaselor nopți bucureștene. Asfințiturile fără o adiere, frunzele nemișcate, liniile netede ale caselor, care, cu încetul, trec de la tighelul de foc la contururile tari de cărbune; turtirea de câmpie în revărsare și în liniște, ce străbate Bucureștii vara, înainte ca nopțile limpezi să aducă înălțimea...”¹¹. Iar iarna „ningea liniștit, și mult, și din plin, de parcă erau mâini care mângâiau orașul și-l potoleau...”¹². Pe acest fundal asperitățile dintre clase se văd mai puțin, deși dispariția boierului Barbu este inevitabilă; o dispariție însă melancolică, ca un anotimp întârziat. Nu există la personajele lui Ion Marin Sadoveanu vocația sentimentelor intense, ci doar a plăcerii de a se vedea trecând prin aceste sentimente. Scriitorul pune o patină peste îmbogățirea lui Urmatecu, fixează un joc subtil între dorință,

⁹ *Ibidem*, p. 129 - 130.

¹⁰ *Ibidem*, p. 5.

¹¹ *Ibidem*, p. 116.

¹² *Ibidem*, p. 348.

nerăbdare, viclenie, parvenire și stăpânire de sine, un anumit prag al decenței, o păstrare a conveniențelor; de aici tihna și împăcarea atotcuprinzătoare.

În celelalte două romane, „*Craii de Curtea-veche*” și „*Săptămâna nebunilor*”, Bucureștiul capătă alte valențe; el devine un spațiu închis, protejează slăbiciunea și neputința, comprimă dorințele. Personajele se claustrează în orașul care le apără, dar care le și sufocă, îngrădindu-le dorința de salvare, de izbăvire, ca un loc malefic. Dar și Mateiu Caragiale, și Eugen Barbu sunt niște îndrăgostiți iremediabili de București, știind să exploateze fațetele cele mai originale, să le dea contururi fabuloase.

Mateiu Caragiale începe romanul „*Craii de Curtea-veche*” prin 1910, când are loc și acțiunea cărții, și îl termină abia în 1929, când va fi editat la Cartea Românească. Este un roman al nopții și al patimilor dezvăluite gradat, care rotunjesc infernul abia în final. Mateiu Caragiale însuși este un personaj al acestei lumi între veghe și vis, purtând toată viața blazonul unei descendențe inexistente și oferind celor care îl cunoșteau rigiditatea unui protocol ușor desuet. Pentru G. Călinescu „scrierea e ratată, cum ratat e și autorul.” Pentru alții, capodopera lui Mateiu naște mereu semnificații nebănuite. În Bucureștiul „plin de amintiri amare”, locul de hălăduire a crailor, vremea de toamnă lânzește, cu „amurguri coplesitoare”, serile sunt „aproape mistice”, iar la căderea iernii, este „o vreme de lacrimi.” Noctambuli fără scăpare, craii se adâncesc în mahalale necunoscute, pe străzile strâmte, „cu clădiri lipite una de alta”, frământând „pe lapoviță și pe zloată, clisa ulițelor fără caldarâm și fără nume de la margini, prin funduri de maidane pline de gunoaie și de mortăciuni”.¹³

Întâlnirile crailor, chefurile lor, spovedaniile, trăirile lor și asfințitul adâncesc taina unei lumi în descompunere. Prietenii lor întrețin fața duioasă a amintirii, a acelei vorbe desfăcute din taifas, când sunt evocate „numai lucruri frumoase: călătoriile, artele,

¹³ Mateiu I. Caragiale. *Craii de Curtea-veche*. București: Minerva, 1972, p. 73.

literele; istoria – istoria mai ales – plutind în seninătatea slăvilor academice...”¹⁴. Este o călătorie în viața care se visează, atât de impalpabilă, atât de trecătoare. „Străini de tãmbãlãul care se umfla sãlbatic, Pantazi și Pașadia-și urmau în tăcere visarea ca și cum s-ar fi aflat la mii de poște departe, ceea ce părea că le-o tulbură era tocmai liniștea.”¹⁵ Și altă călătorie în viața care se viețuiește, unde Gore Pirgu este „întruparea vie a însuși sufletului spurcat și scârnav al Bucureștilor.”¹⁶ Un spațiu de tenebre și neizbânzi, un București de care craii își amintesc mereu că se află la porțile Răsăritului. Și față în față, ca două oglinzi, Pașadia-Pantazi, Pantazi-autor, Pașadia-Pirgu „adâncindu-se fără sfârșit”. Este o supremație a viciului, a bârfei, a zăzaniei, a defăimării, a inacțiunii, într-o lume care și-a pierdut sensul și care reprezintă reeditarea acelei faune fără căpătâi de la sfârșitul epocii fanariote, când hoți, cerșători, vagabonzi, atrași de mirajul Bucureștiului, se adăposteau noaptea sub zidurile Curții-vechi. Cine să alunge această pleavă, nedespărțită de ruinele Cetății din care purced Craii de Curtea-veche? O lume în trecere, splendid imaginată într-o scenă finală de Mateiu Caragiale: „Și plecam tustrei pe un pod aruncat spre soare-apune, peste bolți din ce în ce mai uriașe în gol. Înaintea noastră, în port bălțat de măscărici, scâlâmbăindu-se și schimonosindu-se, țopăia de-a-ndaratele, fluturând o năframă neagră, Pirgu. Și ne topeam în purpura asfințitului.”¹⁷

Într-o însemnare, din seria notelor de Jurnal, Mateiu Caragiale își mărturisea atașamentul față de orașul care-i adăpostea visul, tristețea, deznădejdea, împlinirea: „Căci dacă după treizeci de ani (*ou plus*) de hălăduire în București uneori mi se întâmplă încă să mă rătăcesc prin uliți sau chiar mahalale întregi necunoscute, sunt și altele unde știu și pietrele caldarâmului și crăcile copacilor și scândurile ulucilor, unde cunosc casă cu casă, le

¹⁴ *Ibidem*, p. 27.

¹⁵ *Ibidem*, p. 73.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*, p. 177.

știu toată cronica acelor ce i-au sălășluit timp de o jumătate de veac. /.../ - un vâlmășag nebun de iubiri, de uri, de uitări, de înșelăciuni, de amăgiri, una peste alta, totdeauna mai multă jale decât bucurie și peste tot atâta minciună, zadarnică și deșartă ticăloșie omenească, că uneori câte un nimic aducându-mi aminte de unele, scap din vedere că ale lumii sunt toate, îmi uit de ale mele, și cad pe gânduri și-mi vine să zic cu cântecul: «arză-l focul București».”¹⁸

Eugen Barbu a omagiat adesea în proza sa Bucureștiul, cel vechi și cel nou, având ambiția să înobileze orașul prin cuvânt și să le ofere celor ce vor să-l cunoască farmecul lui inimitabil. Știind cum Nietzsche a ridicat în slăvi Veneția, Eugen Barbu va supralicita urmărind în romanul „*Săptămâna nebunilor*” (apărut în 1981) Veneția ca un „rug galben”, ca „o halucinație a mării”, trecând de la „gloria solară” la agonia fără sfârșit, în tandem cu Bucureștiul lăsat de Mateiu Caragiale (imaginile acestuia sunt prezente - fulgii rătațiți se prefac în lacrimi, amurgurile sunt sfâșietoare -), dar într-un ton halucinant. Romanul începe cu prezentarea orașului, înșiruirea de mahalale, biserici, hanuri, cârciumi, turnuri, și „morile de la Radu Vodă, amenințătoare, scârțâind funebru din aripele uriașe”¹⁹, care vor străjui și finalul cărții. Bucureștiul este „un loc abolit”, sub imperiul zăpezii. „Cerul sur și jos acoperise ulițele și casele parcă fuseseră mistuite de un incendiu alb și mut din care țâșneau fumuri rare ce se turteau iute și se risipeau pren curțile pustii.”²⁰ Viscoalele de afară „dădeau roată Bucurescilor pentru că nu aveau unde să se oprească și pisau orașelul de câmpie și era de mirare că atunci când se astâmpărau, el mai exista și că pe ulițele cele năvălitate de gheață și zăpadă mai ieșea câte o sanie ce-și suna zurgălăii...”²¹. Ninoarea apocaliptică aduce în prim plan și alte semne nefaste ale unui timp ieșit din

¹⁸ Mateiu I. Caragiale. Pagini de jurnal. În: *Almanahul literar*, 1975, p. 51.

¹⁹ Eugen Barbu. *Săptămâna nebunilor*. București: Albatros, 1981, p. 16.

²⁰ *Ibidem*, p. 45.

²¹ *Ibidem*, p. 83.

țâțâni: ciorile cad din cer trăznite de ger, măcelarii vând carne de câine și de măgar, lupii pătrund în mahalale și se luptă cu caii.

În plină domnie fanariotă, personajul principal, Hrisant Hrisoscelu se claustrează în orașul pe care îl urăște pentru a-și retrăi timpul pierdut la Veneția, după ce trădase Eteria și se irosise într-o iubire devastatoare, risipind banii Eteriei. Pentru el, Bucureștiul este „un oraș mort, fără ideal”, „un oraș puturos de Orient”, „plin de mlaștini și de oameni fără treabă”, unde păsări ciudate plutesc leneș, „cum leneș era totul în acest oraș.” Orașul și casa se închid în jurul lui, îi protejează slăbiciunea și neputința de a se hotărî să iasă în lume, îi anihilează dorința de acțiune. Săptămâna bezmetică închipuită de Hrisant ca un carnaval grotesc, ca o săptămână a nebunilor, nu va avea loc niciodată, dar ea reprezintă metafora unui spațiu real în care se consumă epocile crepusculare. Este lațul de mătase al celor ce intră în istorie și caută orbi locul gloriei, pe când ceva din ei sau din afara lor îi trădează definitiv. „Unde erau visurile lui de altădată, unde speranța că va domni în Vizanț, că pe monede va fi chipul său, că se vor face sigilii cu numele său?”²²

Sub semnul săptămânii nebunilor totul este fals - iubire, putere, prietenie, bogăție, totul este aparență și viața nu poate fi trăită decât pierzând-o clipă de clipă. Hrisant Hrisoscelu întreabă mereu ce se întâmplă afară, în inima Bucureștilor, și tot ce află e halucinant de schimbător, de pieritor, astfel încât oboseala trupului i se adâncește și dezlipirea de ea apare ca imposibilă. Abulia și „viciul tăcerii” sunt răspunsurile date de eroul eterist unei vieți pierdute în deșert. Viața lui pare aici, în orașul de câmpie atât de prăfos vara, de „fără identitate”, o viață visată de altcineva. Ce-i mai rămâne lui Hrisant Hrisoscelu, care a ieșit din istorie, decât să se scufunde în propria-i ființă și să încerce să se cunoască, să se înțeleagă? „Hrisant se închidea în el, parcă timpul

ar fi împietrit în jur.”²³ Cunoașterea de sine se face prin iubire, iubirea dintr-un timp al amintirii; o iubire totală și nefericită - o întâlnim și la Mateiu Caragiale - care îl determină să coboare în infern, și cu cât coborârea este mai adâncă, cu atât viața i se stinge mai mult și se confundă cu moartea. Moartea este permanent prezentă, doar că sosește „cu o întârziere scurtă”, și cu „obsesia decapitării”, în acest timp fanariot. Ajuns în București, Hrisant începe să-și aștepte moartea, cea care „pustia totul” și care lui îi aducea „melanholia”, „lenea ucigașă”, „o vagă dorință după ceva de care nu avea nevoie”, „un altfel de frig decât cel de care suferă toată lumea.” Și peste însingurarea lui, crivățul „care făcea ca deasupra Bucureștilor să se ridice fantoma lui de zăpadă, o furtună albă, parcă plină de biserici de gheață în care slujea vocea puternică a patriarșilor morți de la Răsărit...”²⁴ Trimisul așteptat de el, cel care trebuie să aducă pedeapsa pentru o viață croită strâmb, nu apare până la sfârșit, și senzația este că eroul își păcălește destinul, căci moare înainte de venirea lui; o, dar nu, Trimisul venise demult, numai cum să-l recunoști pe cel care nu era obișnuit decât cu trădarea?

În anul editării „*Crailor de Curtea-veche*”, 1929, un alt roman își face apariția, și anume „*Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi Vodă*” de Mihail Sadoveanu. Scena bucureșteană se dilată la nivelul Țării Moldovei și a capitalei sale, Iași, cu două secole în urmă. Un călător străin, abatele Paul de Marenne, este inițiat, în principal cu ajutorul lui Alecu Ruset, fiul unui domn mazilit, în orânduielele unei țări necunoscute. Chiar din primele pagini dialogul dintre cei doi fixează spațiul sacru al desfășurării acțiunii, spațiu care este simbolic și pentru celelalte cărți: „Trăim timpuri grele și nu înțeleg de ce Dumnezeu a găsit cu cale să ne așeze așa rău”, spune Alecu Ruset, iar abatele îi răspunde: „Nu se vede asta, prințule. Dumnezeu a pus aici un paradis.” - „E adevărat: un

²³ *Ibidem*, p. 263.

²⁴ *Ibidem*, p. 119.

paradis devastat.”²⁵ Tot ceea ce urmează în acest roman, unul dintre cele mai profunde romane sadoveniene, stă sub un semn al dezechilibrului, al timpului mereu schimbător. O spune același Alecu Ruset: „Ai putut să te încredințezi că trăim, domnule de Marenne, într-un loc unde nasc și trec vârtejurile lui Dumnezeu ș-ale oamenilor; unde calamitățile stau în lucruri ca mierea în flori. Aici ne veselim și în altă parte pier oamenii de ciumă și de sabie. /.../ Aici, pe acest colț de pământ, care a fost cândva paradis, nu mai este nimic statornic.”²⁶

Asemeni Bucureștiului, Iașiul este un oraș vechi, unde se umflă mahalalele, „ulițele din mijloc i se îmbulziră de case nouă ale negustorilor și boierilor...”²⁷. În această „așezare a Orientului”, ulițele sunt în neorânduială, fără niciun plan, acareturile și casele erau așezate „după fantezia momentului”, așa că „fiind casele ca de un vânt vesel semănate, în chipul cel mai capricios, în grădinile și ogrăzile lor, trecătorul se rătăcea, ca să găsească ce-i trebuia, în uliți, ulicioare și fundacuri cotite, printre garduri de nuiele, zaplazuri dărâmate, ziduri risipite, bălți urât mirositoare și mlaștini de cișmele, urmărit de urlete și zăpăituri întăritate.”²⁸ În toată desfășurarea cărții, Mihail Sadoveanu așază asupra vremurilor „același destin al ticăloșiei”, dar oamenii, atunci când se opresc lângă un izvor și „gustă apa din pumni”, știu că sunt „lacrimi ale pământului, limpezi și reci ca cristalul de gheață.”

Istoria are o zvârcolire neputincioasă la porțile Orientului și nu reușește să se ridice spre lumină. Lumea care se naște este incomplet limpezită, adesea o lume de umbre. Orașul este un martor prezent sau mascat al unui timp de clătinări; ca un univers deschis marilor creatori, care se simt solidari cu destinul lui și vor să-i asigure curgerea spre lumea mare.

²⁵ Mihail Sadoveanu. *Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi Vodă*. În: Mihail Sadoveanu. *Romane istorice*. /Vol.1/. București: Cartea Românească, 1980, p. 236.

²⁶ *Ibidem*, p. 258.

²⁷ *Ibidem*, p. 283.

²⁸ *Ibidem*, p. 284.

*

După ce am descoperit orașul din atâtea cărți, povestindu-l doar în parte, încerc să-mi reprezint orașul meu, altul decât cel în care m-am născut, sau în care au trecut înlănțuite copilăria și adolescența. Am numit Bucureștiul orașul meu pentru că am știut de la început că o să rămân în el pentru totdeauna, și apoi pentru că în niciun alt loc n-am pornit să-i cunosc străzile mari și pe cele mici, oprindu-mă de atâtea ori acolo unde se înnodau în ochiuri de lumini și umbre. Cel puțin pe câteva din aceste străzi am mângâiat piatra cu tălpi de mătase și am așteptat în fiecare primăvară botezul miresemelor de tei. Apoi în orașul în care te statornicești și simți bătaia timpului tău, începi să aduni lucruri sau momente care devin într-un mod special ale tale și care rămân nedeslipite de viața ta. Uneori aceste „achiziții” sunt adevărate miracole, căci nu le-am găsit niciodată explicația și au influențat hotărâtor cursul insuficient de limpede al drumului meu. Aș mai adăuga că nu întotdeauna ești tu cel care alegi un moment sau altul din destin, ci îl primești ca pe ceva de la sine înțeles și oricât se răsucește existența ta, el rămâne acolo ca un stâlp neclintit, dătător de încredere. Dar ce drum este acela care nu are undeva, spre capăt, un far călăuzitor? Așa voi considera mereu întâlnirea mea cu Biblioteca, un loc pe harta Bucureștiului care a devenit într-o zi de primăvară oaza de lumină a sufletului meu. Și nu doar datorită sacralității spațiului, care te împiedică să te manifesti cu sonorități perturbatoare, cât oficierii acelor legături cu oamenii rămase peste timp indestructibile și a pipăirii cu evlavie, inspirând mirosuri vechi sau proaspete, a miilor de pagini, care te fac atât de liber, de fericit. Citind și recitind cărțile unor minți creatoare mi-am consolidat mai bine intimitatea în care să nu poți fi zdrobit, refugiu și vis care transced trăirea zilnică și care îți asigură identitatea proprie. Cartea, Biblioteca și Orașul au devenit simbolurile eului meu, temelia lumii mele spirituale.

Din locul privilegiat al Bibliotecii, într-o zi, am început să caut în curgerea inversă a timpului acele semne care, în mișcarea neconținută a istoriei, dar și în schimbările orașului, a așezării străzilor și a caselor rămase în memorie prin numelor acelora care le-au locuit, anunțau ridicarea unui nou lăcaș; acele prime începuturi, pornite din întinderi virane, înălțări și dărâmări de ziduri care apoi s-au sumețit la sfârșitul secolului al XIX-lea în impunătoarea Fundație a lui Carol I. Amintirile sunt nenumărate, mai exacte sau mai puțin exacte, dar ceea ce contează este dragostea memorialiștilor pentru București, pentru o stradă, un pod, o grădină, o casă, pentru oamenii care au binecuvântat vremurile. Din acest „cinematograf al trecutului” se pot decupa poveștile care pot da culoare relatărilor de mai târziu și pot încălzi sufletul tinerilor ce poposesc azi în Bibliotecă. Ca întotdeauna, poveștile străzilor și ale caselor vechi sunt fascinante. Și ele mă îndeamnă să rămân mereu alături de întâmplările și oamenii care înconjoară cu suflet casa cărților, pentru a păstra vie memoria locului devenit coordonată afectivă a vieții mele.

Din cartea lui Constantin Bacalbașa, „decanul ziaristicii române”, - „*Bucureștii de altădată*”, apărută în 1927, spicuim informațiile de bază:

„Palatul Băncii Națiunii s-a înălțat pe locul unde era casa Cretzeanu. Casă mare boierească cu prăvălii. Pe Calea Victoriei era băcănia Colțescu, în colț băcănia Petrache Ioan. Amândouă, mai ales aceea a lui Colțescu - băcănie de lux. /.../ Piața Palatului este toată refăcută. Totul e nou: vechiul București a dispărut aci cu totul. /.../ Fundațiunea Universitară Carol I era situată pe o prelungire sucită a stradei Clemenței și a fost construită după dărâmarea casei lui Grigore Păucescu, fost ministru, de la care a cumpărat-o regele Carol.”²⁹

²⁹ Constantin Bacalbașa. *Bucureștii de altădată*. Vol. I (1871-1877). București: Editura Eminescu, 1987, p. 57.

Iată ce ne spune Gheorghe Crutzescu în cartea „*Podul Mogoșoaiei. Povestea unei străzi*”, scrisă în 1931:

„Dacă am putea sări vreodată, într-o zi, vreo șazeci de ani, am vedea ca într-un film «trucată» strada strâmtându-se, casele intrând deodată în pământ, și în locul impunătoarelor imobile care se ridică între Regală și Palat, un șir de case mărunte, urâte, înșiruindu-se până în fața Clubului Agricol, cu o singură întrerupere, str. Vămii.”³⁰

„...chiar în fața Palatului, la colțul str. Vămii, venea casa Cretzeanu, casă mare, pe vremuri, în care, dintr-un «hall» central pornea o frumoasă scară dublă, care ducea la etaj. «Și nu știu cum era făcută scara, îmi spunea Generalul Vălleanu, că nu simțea că urci.»³¹

„Sub casa Cretzeanu, la colțul străzii, era celebra băcănie a lui Colțescu, băcan mare...” O scrisoare trimisă la Palat ar fi avut următoarea adresă: „M.S. Regelui, la Palatul Regal, în fața băcăniei lui Colțescu.”³²

„După Casa Cretzeanu, dincolo de strada Vămii, venea casa lui Iancu Manu, caimacamul, în locul unde e azi Fundația Carol. Când am apucat-o eu, era o casă dărăpănată și șubredă. Alături de ea, înspre str. Clemenței, era casa lui Păucescu...”³³.

„Înainte de 1900, str. Clemenței, azi C.A. Rosetti, care pe atunci nu da în Calea Victoriei, intra în str. Vămii, în fața casei Manu. Îmi mai aduc aminte cum cotea, de-a lungul unei șandramale înalte, roșii, cu geamlâc, în spatele casei lui Ioanid librarul.”³⁴

³⁰ Gheorghe Crutzescu. *Podul Mogoșoaiei. Povestea unei străzi*. Ed. a 3-a. București: Editura Biblioteca Bucureștilor, 2011, p.167.

³¹ *Ibidem*, p. 168.

³² *Ibidem*, p. 169.

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*, p. 170.

Strada Clemenței era „un drum care șerpuia printre: copaci, livezi, câteva căsuțe rare și locuri virane, care mai toate erau în mâinile unui singur proprietar, serdarul Marin Butculescu.”³⁵

În 1945, într-o altă carte, „*București și bucureșteni de ieri și de azi*”, Victor Bilciurescu brodează pe marginea aceluiași informații:

„Pe locul unde s-a înălțat mai târziu cocheta Fundație Carol I din fața palatului regal, erau înșiruite câteva case mărunte și numai cam pe unde este azi aripa stângă a Fundației despre str. Clemenței, apărea mai răsărită, locuința fostului ministru de justiție și reputatului jurisconsult Grigore Păucescu, «Mecena», cum îl botezaseră scriitorii și artiștii cari îi frecventau cenaclul literar.”³⁶

„Altă veche casă boierească era casa Crețeanu din fața palatului regal, situată chiar în dreapta intrării în curtea palatului, cam pe locul unde fusese odinioară «banca Națiunii», fosta locuință a generalului Crețeanu, fost mareșal al Palatului și mai pe urmă inspector general al armeei cavaleriei.”³⁷

Primăria i-a propus văduvei generalului exproprierea casei ca să largească spațiul Pieței Palatului, dar ea a refuzat și a cerut audiență regelui, unde se zice că ar fi spus: „Am venit să rog pe Majestatea voastră să mă ocrotească împotriva hotărârii primăriei de a-mi dărâma casa. Soțul meu a slujit cu credință pe M. Ta și oștirea țării până a închis ochii, iar eu de la fereastra casei acesteia am fost în permanență martoră a tot ce s-a petrecut la Palat de la urcarea M. Tale pe tron și până astăzi. Te-am văzut pășind în el ca Domnitor, Te-am văzut intrând în el la braț cu M. Sa Regina Elisabeta ca Domnitoare; Te-am văzut intrând în el ca Rege încoronat și de atunci și până azi Te-am văzut ori de câte ori ai ieșit și ai intrat în Palat și n-a fost sărbătoare națională fără ca fațada casei mele să fie pavoazată. Sunt bătrână și bolnavă

³⁵ *Ibidem*, p. 171.

³⁶ Victor Bilciurescu. *București și bucureșteni de ieri și de azi*. București: Universul, 1945, p. 80.

³⁷ *Ibidem*, p. 84.

Majestate și îmi dau seama că n-am să trăiesc peste un an-doi, poate nici atât. Dă poruncă Majestate să fiu lăsată să mor în ea și pe urmă s-o dărâme.” La scurtă vreme „venerata bătrână a închis ochii și numai atunci s-a dărâmat casa.”³⁸

Casele și străzile au dispărut sub tăvălugul istoriei, dar Biblioteca odată ridicată și deschisă pentru tinerimea orașului, în 1895, a rămas un reper fundamental pentru București. A trecut prin multe încercări, dar despre acestea sunt alte povești, cu alte înțelesuri. Astăzi, la 120 de ani de la întemeiere, Biblioteca se deschide și se redeschide mereu noilor generații. Trebuie doar s-o vedem și s-o respectăm. Și să o numim, ca să nu o confundăm. Și iată un fragment - să fie complet edificator pentru timpul nostru? - dintr-un articol aparținând unui tânăr condeier - „*Cum să cucerești Bucureștiul în zece pași*”, de Lavinia Bălulescu. Ea scrie:

„Da, da, veniți în București. Dacă întrebarea e «Unde să mă mut ca să mă realizez/să mă schimb/să încep o viață nouă?», haideți cu toții în București. O să aveți de 50 de ori mai multe cinematografe, teatre, opere, filarmonici și cele mai tari baruri din lume. O să aveți un miliard de librării și o sută de malluri. În centru, o să aveți o bibliotecă pentru toate creierele voastre. /.../ Apoi la cele mai faine piese de teatru nu o să prindeți bilet, alea se dau repede. La restul oricum nu o să mergeți pentru că, cel mai probabil, vă veți găsi un serviciu unde veți lucra peste program /.../ Biblioteca din centru o veți «frecventa» o singură dată, când vă veți face abonament. /.../ De librării, de mâncat în oraș și de mers la mare în fiecare weekend nu veți avea bani, pentru că o să vă cheltuiți totul pe chirie. Străzile vechi o să vă încânte foarte mult, dar, ce păcat, nu veți trece prea des prin ele, căci nu vă veți găsi de lucru în zona veche și frumoasă a orașului, ci la marginea lui, alături de ceilalți corporatiști ai țării.”³⁹

³⁸ *Ibidem*, p. 84 – 85.

³⁹ Lavinia Bălulescu. Cum să cucerești Bucureștiul în zece pași. În: *Adevărul weekend*, 20 - 22 feb. 2015, p. 10.

Bibliografie

1. BACALBAȘA, Constantin. *Bucureștii de altădată*. Vol. I (1871-1877). Ed. îngrijită de Aristița și Tiberiu Avramescu. București: Editura Eminescu, 1987. xxxviii, 334 p.
2. BARBU, Eugen. *Săptămâna nebunilor*. Roman. București: Albatros, 1981. 335 p.
3. BĂLULESCU, Lavinia. Cum să cucerești Bucureștiul în zece pași. În: *Adevărul weekend*, 20-22 feb. 2015, p. 10.
4. BILCIURESCU, Victor. *București și bucureșteni de ieri și de azi*. București: Universul, 1945. 369 p.
5. CARAGIALE, Mateiu I. *Craii de Curtea-veche*. Pref. și bibliografie de Mircea Vaida. București: Minerva, 1972. 231 p.
6. CARAGIALE, Mateiu I. Pagini de jurnal. În traducerea lui Tașcu Gheorghiu. În: *Almanahul literar*, 1975, p. 47 - 51.
7. CRUTZESCU, Gheorghe. *Podul Mogoșoarei. Povestea unei străzi*. Ed. a 3-a. Ed. îngrijită și note de Virgiliu Z. Teodorescu. București: Editura Biblioteca Bucureștilor, 2011. 564 p.
8. FILIMON, Nicolae. *Ciocoi vechi și noi. Nenorocirile unui slujnicar*. Ed. îngrijită, cronologie și bibliografie de Domnica Filimon. Studiu introductiv de Șerban Cioculescu. București: Albatros, 1987, p. 1-221.
9. IONESCU, Radu. Don Juanii din București. În: Radu Ionescu. *Scieri alese*. Ed. îngrijită, pref., note și bibliografie de Dumitru Bălăeș. București: Minerva, 1974, p. 316-381.
10. SADOVEANU, Ion Marin. *Sfârșit de veac în București*. Roman. Pref. de Cornel Regman. București: EPL, 1966. xxxiv, 510 p.
11. SADOVEANU, Mihail. Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi Vodă. În: Mihail Sadoveanu. *Romane istorice. /Vol.1/*. Ed. de Constantin Mitru și Corneliu Simionescu. București: Cartea Românească, 1980, p. 213-540.

THE LIBRARY OF THE NEDERLANDSE VERENIGING VAN BELANSTELLENDEN IN SPOOR- EN TRAMWEGWEZEN

Gerhard J. A. Riesthuis

Introduction

In the late summer of 1991 I met Professor Ion Stoica for the first time in a small room at the University Library of Amsterdam where the department for book and library science was housed at that time. The result of our talk was that I should go to Bucharest later that year to tell the students of library studies of the University of Bucharest about modern developments in libraries. This meeting was followed by many more in the following years. My last course in Bucharest was in 2005, a course in WinIsis at the "Carol I" Central University Library. I also met Professor Stoica several times at the yearly IFLA Conferences. I have good memories of all those many meetings and also of Romania.

Next to my function at the department for book and library science at the University of Amsterdam, since 1995 I am connected as a volunteer with a small private library that in almost all respects is the opposite of a University Library. My responsibility is dealing with the collection and the catalogue. My contribution for this *Liber Amicorum* for Professor Ion Stoica deals with this library.

History

Around 1930 a few boys in the small Dutch city of Hilversum discovered that they had a hobby in common. They all

liked to know as much as possible about trains. Looking around at railway stations they met others with the same interest. Soon the idea came up to start an association. In January 1931 a first meeting was organised and in February the *Nederlandse Vereniging van Belanstellenden in Spoorwegwezen* was founded (NVBS) [Dutch Association of Persons interested in Railways]. Later Tramways was added to the name. A periodical was started, that is still published each month with the title *Op de Rails*.

In 1932 a member proposed to setup a library. In April 1933 we find in the periodical of the NVBS a short notice about the books in the library, so we can say that the library of the NVBS was in existence. The official start of the library was on July 1st, 1933. It was a very small library housed at the home of one of the members. In the September 1933 issue of the journal there was a note: the library got a present: the 28th book. The catalogue was a list of books ordered by date of entrance in the collection. It was impossible to visit the library. Only around 75 members of the NVBS could borrow books. Lending was done by post with the borrower paying the postage.

In 1939 the library was discontinued due to lack of users, but after the Second World War the library was re-established. The association also started its own bookshop with books on railways and trams. The library is again located at one of the members' home, where the members can visit it. Also borrowing books by post is possible. The first printed catalogue is published.

In 1957 the library is moved to a member in Delft and re-catalogued. Members can visit the library one evening a month or borrow books by writing a letter to the librarian and of course pay the postage in both directions. The novelty is that a small borrowing fee has to be paid.

After 16 years, in 1973 the library moves again, now to Utrecht in the middle of the country. It is the last time that the library is housed in the dwelling of a member. In 1983 the library takes about 120 meter shelves, too much for a private dwelling. A

great and growing part - mostly periodicals - of the collection has to be put in store. A new, updated catalogue is published and around 1985 a more professional, automated catalogue is started. The program used, is Cardbox¹, a simple flat database system.

The year 1995 is an important year for the library. It is re-opened after a closing period of several years, on the hired upper floor of the 18th century building of a branch library of the Public Library of Utrecht. At that moment the collection contained almost 4,000 books and some 1,500 volumes of periodicals. The library is still run by volunteers; at that moment there were only seven people. The function of librarian is split up: a librarian for the specific library matters like cataloguing and collection building and a manager for the rest. The result is further professionalization. It becomes also possible to give access to the library - for members only - not only one evening a month but also on the first and third Saturday. The existing catalogue in Cardbox is converted to WinIsis², a bibliographic programme distributed by UNESCO that was also used by several branch libraries of the „Carol I” Central University Library.

After a few years the NVBS also rented the attic of the building for the housing of the “verzamelingen” [collections] like photos, maps and drawings of railway and tramway rolling stock. In 2003 a separate foundation called *Stichting NVBS Railverzamelingen* (SNR) was founded which got the ownership of the collections except the library collection. The association still has the financial and managerial control of the SNR. However, the association kept and still has the full ownership of the collection of the library. There is close cooperation between the SNR and the library.

¹ This program is a flat database program and still available. See www.cardbox.com

² See http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=5330&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. It runs only on 32 bits version of Windows, e.g. Windows 8 Pro, 32 bits

In 2006 the Public Library announced that it would leave and sell the building. It intended to combine three branch libraries in the western part of Utrecht in another greater building end 2008. The NVBS has to leave by that time.

At the same time an old idea emerged again. Why not find an NVBS-home with enough space for the library, the collections of the SNR, the shop and for the meetings. It was difficult to find a possible accommodation that was big enough, affordable and within reach of public transport, but in the end the NVBS found space in the building of the railway station in Amersfoort, a city in the centre of the Netherlands. The NVBS moved in November 2009 with its 10,000 books and 2,000 volumes of periodicals in one day. By the way, the newly combined branch library of the Public Library of Utrecht opened in summer 2014.

Now - May 2015 - there are approximately 21,000 books, 3,900 bound volumes of periodicals (250 titles) and 1,000 digital media (CDs, DVDs etc.). Space is becoming a problem again.

The collection

Compared with most libraries its collection is extremely specialized. It is about railways and tramways and almost nothing else. The emphasis lies on the Netherlands and the surrounding countries. Of these countries the most important ones are Germany, Austria and Switzerland. Up to 20 years ago the library's books and periodicals were mainly in Dutch or German. We try to collect all books and new media published about Dutch railways and tramways. We have a very great part of what is published in our field since 1830. What we miss are publications of local historical associations and internal publications of companies in our field. However, publications of government and local authorities dealing with the construction of new or reconstructed railways or tramways are not collected. This kind of publications is very voluminous and readily available in public archives.

We buy new Dutch books, sometimes we get them from the authors, when they have used the collection of the library in composing them. From the neighbouring countries we buy a selection, Dutch language books published in Belgium and the more important books from Germany and other German speaking countries. In the 1990s the library started to buy a few books in English about railways of Great-Britain and the United States. Books from and about other countries came and still come mainly as donations made by members or as inheritance.

During the last five years, the collection has shown a fast growth due to inheritances and donations. A few times specialized collections were bought in cooperation with the shop of the association. The library gets what in its opinion is a good addition to the collection and the rest is sold at the second-hand department of the shop. One of these bought collections was a rather large collection of modern English language books. Further we got a few inheritances with many English books. One inheritance contained more than 3,000 English books! In this way especially the number of books in English has tremendously grown. The collection has books in 39 languages. The main languages are: English (8,200), German (7,700), Dutch (4,700) and French (1,500). We also have 6 books in Romanian.

The books are systematically placed in broad groups. The three main groups are: railways (about 14,000 books), tramways (about 2,600 books) and public rail transport in metropolitan areas (1,100 books), each subdivided into: general, constructions and buildings, rolling stock and exploitation. On the next level the subdivision is per countries or groups of countries. When this schema was developed it is not known, probably in the 1970s.

The users mostly look for books dealing with a specified country or group of countries, yet re-ordering the library is a tremendous task!

Other main groups on the highest level are: official instructions and regulations (600 books of Dutch companies only),

model railways (700 books), railway and tramway museums (700 books including books about preserved railways), construction of rolling stock (600 books including trade catalogues), art and literature based on rail transport (600 books), public transport in general (350 books), industrial railways (300 books), biographies (100 books), and unconventional rail transport (100 books). Unconventional rail transport deals with monorails, cableways, funiculars and trolleybuses. These groups are on the second level subdivided per countries and groups of countries.

Interesting is a subdivision according to countries. There are about 3,300 of books and new media dealing with the Netherlands. On Germany there are 4,700 and on the United Kingdom 4,100. One of the reasons of these great numbers is that the number of books and new media published in these countries is much greater than in the Netherlands. On Belgium we have only 150 books - mostly in Dutch. Two circumstances play a role: many Belgian books are in French, a language not many members can read, and there are relatively few books on railways published in Belgium. On Switzerland we have about 1,000 books and on Austria 700, those mountainous countries are popular with Dutch railway enthusiasts and most books are in German. On the Romance countries such as France, Spain and Italy, the total number is 1,150. Eastern and South-eastern Europe is less popular, all together not more than 600. Specific on Romanian subjects the library has 21 works: 10 books on railways, 7 on trams and 4 DVDs on trams. Of those 21 six are published in Romania, one is in German and five in Romanian.

We also have books from countries outside Europe. We believe that there is no country in the world with railways or trams or at least some information can be found in our collection. On the United States there are now about 1,600 books and on Canada and Latin-America 100 each. On African railways there are 175, on the Asian ones 250, the same number we have on Australia and Oceania.

Periodicals

Of almost 250 periodical titles we have bound volumes - in total some 3,900 volumes - available for loan, 88 of these titles are in Dutch. Of about 280 periodicals we have only some or even many unbound single issues. These periodicals can be divided into periodicals for railway and/or tramway enthusiasts and periodicals for professionals. The 50 periodicals in Dutch, German, English and French we subscribe to are all periodicals for enthusiasts. We get a number of them for free or in exchange for *Op de Rails* - the periodical of the NVBS.

We see an interesting shift in the content of the journals. In the past steam traction was a very important subject. This lasted so for many years after the last steam trains were running in regular service in the countries where the journals are published. Over the last ten or twenty years the interest has changed and modern rolling stock got far more attention. Steam is banished to journals dealing with history of railways. There is one exception: the main British journal *Railway Magazine*. But nowhere else there are so many historical railways running steam trains.

The oldest Dutch journal we have is *De locomotief* that was published from 1882 till 1932. Of several British and American journals we have long series, but rarely complete ones. The main American journal for enthusiasts, *Trains*, we have completed from the first volume of 1940 till the most recent issue.

A few special items

The library contains several famous handbooks on railways. I will mention just a few:

- of the famous alphabetically ordered *Enzyklopädie des Eisenbahnwesens* edited by Victor Röhl we have the first edition in seven volumes of 1890-1895 and also the second edition in ten volumes of 1912-1923;

- of the *Handbuch der Ingenieurwissenschaften*, published between 1890 and 1925, we have all volumes dealing with railways and tramways;
- of the *Handbuch für specielle Eisenbahn-Technik* edited by E. Heusinger von Waldegg both the original and the reprint edition are present in the library. The original edition is published in five volumes in the 1870s. Of some volumes we have also enlarged new editions;
- of the French railway pioneer Auguste Perdonnet we have the *Traité élémentaire des chemins de fer* from 1855. This is one of the first textbooks on railways;
- of *La locomotive à vapeur* written by the famous French constructor of locomotives André Chapelon the library contains the first edition from 1936, the second edition of 1952 - of which only part one is published - and the English translation of the second edition published in 2000 with additions;
- an early handbook on tramways in the library is *Tramways : their construction and working : with special reference to the tramways of the United Kingdom* by D. Kinnear Clarke. We have the second edition, re-written and greatly enlarged 1894, and the facsimile reprint of this edition published in 1992;
- of the *Geschichte der Eisenbahnen der Oesterreichisch-Ungarischen Monarchie: Zum fünfzigjährigen Regierungsjubiläum seiner Kaiserlichen und Königlich-Apostolischen Majestät Franz Joseph I.* [History of the Railways of the Austrian-Hungarian Monarchy; published for the 50-year jubilee of Franz-Josef I] we have an original edition published in 1898. Of the supplement *Geschichte der Eisenbahnen der Oesterreichisch-Ungarischen Monarchie: Zum sechzigjährigen Regierungsjubiläum seiner Kaiserlichen und Königlich-Apostolischen Majestät Franz Joseph I.* [History of

the Railways of the Austrian-Hungarian Monarchy; published for the 60-year jubilee of Franz-Josef I] we have a reprint published in 2000. This very big work - more than 3,000 pages altogether - deals also with Transylvania.

The oldest book in the library is a treatise written by Willem van Houten and published in 1830 about steam engines with a chapter on the first railway between Manchester and Liverpool that was opened in 1825. The same author wrote in 1833 another book on the same British railway. These two books were written before the first Dutch railway built in 1839 ran from Amsterdam to Haarlem.

Railways offered always good motifs to photographers. Of many good railway photographers the library has books with their works. To mention only a few: Colin Garratt, P. Ransome-Wallis, Eric Treacy and Ivo Peters from the United Kingdom, Carl Bellingrodt, Werner Hubert and Günter Meyer from Germany, Darius Kinsey, David Plowden, Richard Steinheimer and Otto Perry from the United States, Kees van de Meene and Frits van de Gragt of the Netherlands. In total this collection contains far over 1,000 books.

Catalogues and other computer projects

For a couple of years the catalogue of the library is available online, first only for the volunteers working at the library, but the last year it is available to everyone with access to Internet.³ As WinIsis is only working on 32 bits versions of the Windows OS and the newest PCs are working with 64 bits Windows, we now use the program ABCD⁴ for cataloguing. ABCD uses the CDS/ISIS database structure, thus importing from WinIsis catalogues is easy. The ABCD catalogue is converted into

³ http://www.nvbs.com/toon.php?pag=Bibl_Catalogus

⁴ <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/free-and-open-source-software-foss/abcd/>

the Greenstone digital library program⁵ and put on the NVBS internet site. At the moment we are adding pictures of the books to the catalogue.

About four years ago the library started to digitize the journal of the NVBS *Op de Rails*. All issues from the first one published in 1931 are scanned and put through an OCR-programme. All articles have been provided with keywords.

The online journal is available for members of the association on the NVBS website. It is possible to search for all words in the text, for keywords, authors, titles of the articles and for specified issues. A special register is also provided to find the many maps published in the journal.

At present a volunteer works on digitizing a frequently consulted Dutch journal for public transport.

Users and use

Everybody can use the library - non-members of the association too, but only members can borrow books and new media. The number of members is now about 4,700 of which not more than around 200 are regular users of the library, but this number is rising slowly because the association and its library are more visible in Amersfoort. Outsiders are mostly students who are working on papers dealing with railways or tramways.

Most users come to the library for recreation or to read something about the country where they will spend their next holiday, others because they are writing articles or books.

The greatest interest is in books and new media published in Dutch or German and dealing with the Netherlands or the German-speaking countries. Especially photo books and books about modern rolling stock are popular. The interest in railways is greater than the interest in tramways, although we have some specialists in tramways as users. Over the last years the interest in

steam locomotives is clearly going down. The last steam locomotive used in regular service in the Netherlands was taken out of service in 1957, so many members never travelled with a steam train except on museum lines.

Conclusion

As a specialized library, the Library of the *Nederlandse Vereniging van Belanstellenden in Spoor- en Tramwegwezen (NVBS)* is not a small library anymore. In Europe only very few libraries specialized on rail transport have more books than we do.

Here are some differences between our library and a university library:

- ownership is different. The library is owned and financed by an association, not by a public body, although in some respect it is a public library. It has according to Dutch law to pay a small lending fee for each book or DVD that is requested. These fees are distributed among the owners of the copyrights. Those fees are to be paid by any library that is open for everybody. Anybody can become a member of the association and so lend a book etc. in the library. University libraries as an educational institution are exempt from the fee;
- a university library is a general library, the library of the NVBS is, as it was said before, very specialized. Even about closely related subjects such as the public transport by bus we have nothing. For instance a general book about steam engines we will not be admitted to our collection. At least a substantial part of it has to be about steam engines for vehicles that run on rails.
- a university library does not know its users and the users have only a vague idea about the collection of the library. Our users know what we have and we know what users

expect. On the other hand our users are quite diverse. A user can be somebody working on restoration of an old steam locomotive who wants to know something about the working of a special type of Westinghouse brake or somebody who writes a book about how rails are connected to the sleepers, but he - it mostly is a he - can also be a boy from a primary school who wants to know something about the history of Dutch railways. We have books for children too;

- the library - but also the SNR - of the NVBS is run by volunteers, while a university library is run by professionals. Volunteers are cheaper, but the library and also the SNR need professional knowledge. It is essential for both to have at least a volunteer with knowledge of the profession. At the moment for both this is the case, but how will it be in the future?
- more general: the existence of the association, and thus of the collections including the library collection is insecure, the number of members is declining. This means that it is necessary to think about what has to be done with the collections when the association does not have the means anymore to care for them. The future of a university library is definitely surer although one never knows what it might bring.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL BIBLIOTECONOMIC ROMÂNESC LA DISTANȚĂ. CONTEXTUL ACTUAL ȘI POSIBILE SOLUȚII

Silvia-Adriana Tomescu

Educația la distanță este o alternativă potrivită pentru câmpurile info-documentare, deoarece dinamica informației impune reorganizări ale managementului cunoașterii, iar prezența specialiștilor domeniului în acest proces constituie o condiție de progres. Învățământul la distanță reprezintă o alternativă benefică atunci când satisface nevoile de formare și informare profesională, când este proiectat eficient și ameliorează calitatea predării și a învățării.

Prin misiunea și diversitatea programelor de formare, universitățile sunt factori activi de creștere economică, de stimulare a pieței muncii. Nevoia de a beneficia de o formă de învățare la distanță vine din obligația instituției de a furniza răspunsuri la problemele ridicate de cerințele educației și de a maximiza oportunitățile de acces la aceasta. Piața de conținuturi educaționale și științifice este inclusă în sfera afacerilor, iar accesul la informațiile de calitate va trebui intermediat de tehnologii și iată cum forma de prezentare cea mai eficientă economic și la îndemână este cea electronică.

Considerăm că sfera legislativă de care trebuie să se țină cont în implementarea formelor de învățare la distanță este asigurată de componenta europeană care dă direcțiile de evoluție ale domeniului și cea românească ce permite structurarea în manieră particulară a programelor de studiu.

Diagnoza mediului

Legea învățământului la Cap. X, Învățământ superior, art. 2 specifică: „*misiunea instituțiilor de învățământ superior este de învățământ*

și de cercetare sau numai de învățământ” în timp ce art. 60.1 stabilește căile de furnizare a educației: „activitatea didactică se poate organiza în următoarele forme: de zi, seral, cu frecvență redusă și la distanță. Formele de învățământ seral, cu frecvență redusă și la distanță pot fi organizate de instituțiile de învățământ superior care au cursuri de zi.”¹

Legislația Europeană

Am identificat în acest sens următoarele repere de lucru:

1. Strategia Lisabona care urmărește ridicarea nivelului calitativ al proceselor educaționale într-o societate bazată pe cunoaștere, implementarea, exploatarea facilităților tehnologiei informației și a comunicațiilor și promovarea inovării²;
2. Procesul Bologna ce vizează uniformizarea și standardizarea învățământului superior european prin:
 - a) aplicarea unor standarde comune de formare prin programe de licență, master și doctorat;
 - b) uniformizarea evaluărilor prin aplicarea sistemului de credite transferabile;
 - c) promovarea și facilitarea mobilității studenților la nivelul Europei;
 - d) realizarea unui registru european al instituțiilor de evaluare și acreditare academică³;
3. Procesul Copenhaga privind formarea profesională și promovarea e-learning-ului;
4. Programele UNESCO axate pe promovarea unei educații pentru toți cetățenii prin UNESCO Institute for Lifelong Learning (UIL);

¹ Legea Învățământului nr. 84 /1995.

² Strategia de la Lisabona: [online]. [accesat 02.09.2012]. Disponibil pe Internet: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/lisbon/article_7207_ro.htm

³ Bologna Process: [online]. [accesat 02.09.2012]. Disponibil pe Internet: <http://administratesite.edu.ro/index.php/articles/c788/>

5. Cadrul european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții;
6. Comisia Europeană - Life long learning - Jean Monet.

Legislația românească

- a) Legea învățământului 84 din 1995;
- b) Legea 288 din 2004 privind regimul studiilor universitare;
- c) Hotărârea de Guvern 1011 din 2001 privind organizarea programelor de învățământ la distanță;
- d) HG 1175/2006 privind organizarea studiilor universitare de licență și aprobarea listei domeniilor și specializărilor din cadrul acestora;
- e) Legea Bibliotecilor 334 din 2002;
- f) Statutul Personalului Didactic;
- g) Programul Comunitar pentru învățarea de-a lungul întregii vieți pentru intervalul 2007-2013, derulat prin programele Socrates și Leonardo da Vinci.

Etapele Formării inițiale

Joint Quality Initiative a adoptat în 2004 un set de descriptori pentru toate etapele de formare inițială, care constituie baza sferei calificărilor la nivel european, numiți Descriptori Dublin. Acești indicatori ajută la definirea competențelor specifice domeniului de studiu și fixează cadrul de acordare a diplomelor pentru licență, master și doctorat. Elaborarea acestor descriptori, uniformizarea și aplicarea lor la nivel european au permis o mai clară observare a gradului de specializare a absolvenților după fiecare ciclu de studii. Competențele obținute la finalul fiecărui tip de formare dau măsura gradului de pregătire impus de standardele de specialitate.

Compendium of Good Practice: Cases of E-learning elaborat de Directoratul General pentru Educație al Comisiei Europene - include 43 cele mai bune exemple de bună practică privind implementarea politicilor de e-learning în Europa (din

care se observă absența experienței românești) și este fundamentat pe următoarele criterii de calitate:

- a) implementarea platformelor e-learning;
- b) utilizarea ICT-ului;
- c) inovație;
- d) rezultate practice și analiza impactului;
- e) funcționalitate;
- f) vizibilitate;
- g) experiențe de învățare de valoare și transferabilitate;
- h) contextul actual al formării și specializării la distanță.

Formele de învățare la distanță pentru disciplinele biblioteconomice au fost și sunt o soluție democratică și modernă de acces la educație și de specializare a tuturor categoriilor de studenți. Din păcate însă, universitățile care derulează aceste programe nu reflectă viziunea sistemică a instituțiilor reprezentative ale domeniului și nici a celor care oferă programele adecvate specializării.

În prezent, învățământul biblioteconomic este organizat la distanță în cadrul universității din Brașov – studii de licență și în Universitatea din Cluj - studii masterale în limba română, Științele informării și documentării. Analiza programelor de studii pentru disciplinele biblioteconomice a permis următoarele observații: la Universitatea din Brașov, tematica de studiu nu cuprinde ore suficiente la disciplinele indispensabile înțelegerii mișcărilor domeniului, precum: managementul structurilor info-documentare; automatizarea structurilor info-documentare, ținând cont că în acest moment bazele de date electronice și serviciile electronice constituie surse indispensabile formării și cercetării; marketingul structurilor info-documentare, ci se axează preponderent pe materii din câmpul istoriei: Etnografie, Muzeologie generală, Sigilografie – Medalistică – Numismatică, Monumente, Paleografie (chirilică, latină, greacă), fapt ce ne îndreptățește să concluzionăm că secția nu dispune nici de corpul profesoral cel mai adecvat acestei specializări. Competențele menționate în cadrul planurilor

de învățământ nu au o legătură strânsă cu sfera biblioteconomică, fiind orientate spre istorie, limba română și studii culturale.

Competențele profesionale vizează: „*cunoașterea teoriilor și practicilor din managementul și marketingul publicațiilor de orice natură*”, însă planul nu cuprinde ore suficiente de management și marketing. Am constatat lipsa unei platforme de e-learning, care să faciliteze accesul studenților la cursuri; studenților li se transmit testele în format tipărit, acestea trebuind să fie expediate prin poșta tradițională sau e-mail profesorilor spre evaluare. Competențele transversale sunt, ca și cele profesionale, dirijate spre comunicare și literatură. Pentru un viitor absolvent de biblioteconomie, situația actuală a domeniului nu este reliefată prin aceste cursuri. Nu apar reflectate competențele de organizare și regăsire a informației, nu sunt subliniate prin cursuri formatele actuale de stocare a datelor cu care operează domeniul, tipurile de biblioteci de la tradițional la hibrid, de la hibrid la electronic și integral online⁴.

Scopul învățământului la distanță (ID) în învățământul superior biblioteconomic

1. a promova conceptul de învățare de-a lungul vieții în rândul specialiștilor din biblioteci.
2. a integra mediile de învățare electronică în educația biblioteconomică.
3. a promova vizibilitatea și accesibilitatea la învățământul biblioteconomic prin regândirea programelor de pregătire inițială și pe parcurs.

⁴ ARACIS: [online]. [accesat 02.09.2012]. Disponibil pe Internet: <http://www.aracis.ro/rezultate-evaluari/evaluari-institutionale/rezultate/universitateatransilvania-din-brasov/>

4. a proiecta un curriculum care să permită dobândirea setului necesar de abilități de lucru în toate structurile info-documentare.
5. a dezvolta formule de perfecționare centrate pe student și programe interactive de învățare care să permită interacțiunea între studenți.
6. a optimiza comunicarea interpersonală și dezvoltarea instituțională.
7. a permite dezvoltarea unei formule de învățare colaborativă și a se alinia la politicile UE privind educația și formarea profesională, care să vizeze:
 - a) asigurarea mobilității bibliotecarului și accesul la lifelong learning;
 - b) îmbunătățirea calității și eficienței educației și perfecționării;
 - c) promovarea echității, a coeziunii sociale, a unei cetățenii active;
 - d) optimizarea creativității și inovației în educație.

Proiect de implementare a programelor ID în domeniul biblioteconomic

Existența unei alternative online de predare a disciplinelor biblioteconomice are o justificare pragmatică, și anume, aceea de a permite accesul la formarea inițială, la specializarea persoanelor defavorizate geografic, economic, sau a acelorora constrânse temporal de programul de lucru. Independența de timp și spațiu, posibilitatea de a alege formatul de învățare potrivit pe care mediul online îl oferă sunt factori extrem de importanți pentru fiecare individ implicat activ în viața socială.

Evaluarea platformei propuse prin derularea unui proiect pilot ar putea oferi argumente pro sau contra implementării unui astfel de sistem. Structura are la bază un CMS – Content Management System - Open Source Plone, construit pe aplicația Zope

scrisă în Phyton și dezvoltat de Plone Foundation. Este un soft cu o interfață atractivă, care permite căutarea și indexarea informațiilor, oferind un management de conținut optim al proceselor educaționale și, mai presus de toate, posibilitatea de a comunica în timp real. S-a utilizat un server de baze de date MySQL 5.0, iar ca servere de web s-au folosit Apache 2.2.8. Conținuturile din Plone au atribuit metadate conform Dublin Core Metadata Standard. Plone este licențiat General Public Licence, licență aplicabilă și pentru Linux.

Prin facilitățile tehnologice oferite, o platformă de e-learning optimizează procesul de predare, învățare și evaluare sprijinind obiectivele profesionale ale instituției. Atributele acestui sistem (pe care le vom și dezvolta în prezentarea noastră) sunt următoarele: posibilitatea de a posta suportul de curs online – readere, slide-uri power point, materiale auxiliare necesare susținerii cursului; evaluarea studentului prin teste online și teme; forum de discuții; facilități de comunicare tip news; facilități de depozitare a materialelor de curs individuale; vizualizarea statisticii.⁵

Am conceput două modele de prezentare, unul aplicabil pentru profesor și unul pentru student, pentru a exemplifica și valorifica facilitățile aplicației.

Obiective:

Identificarea nevoii de noi specialiști în biblioteconomie la nivel de sistem prin realizarea unor analize SWOT și PEST, care să permită corelarea acestora cu cifrele prevăzute de legislația în vigoare (Legea bibliotecilor - număr de posturi la număr de locuitori, numărul bibliotecilor pe tipuri de bibliotecă). Toate datele statistice adunate în intervalul 1998 – 2010 indică lipsa de

⁵ Silvia-Adriana Tomescu. The Efficiency of Communication Technologies in Distance Higher Education. În: *Acta Universitatis Danubius. Communicatio*, vol 5, No. 2/2011, p. 60–73. [accesat 02.09.2012]. Disponibil pe Internet: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/communication/article/view/1131>

specialiști și posturi de specialitate în structurile de învățământ, cultură și cercetare.

Reducerea cifrei de școlarizare a adus cu sine și reducerea posturilor de bibliotecar din învățământ, deși existența bibliotecarului în sfera socială dă măsura gradului de civilizație. Lipsa posturilor de bibliotecar din organigramele instituțiilor de cultură și educație reflectă o lipsă de interes pentru componenta info-documentară atât în cultură cât și în educație. Reducerea posturilor a determinat includerea normei de bibliotecar în sarcina profesorului de limba română, sau reducerea la jumătate a normării. Pe majoritatea posturilor de bibliotecar comunal din România sunt angajate persoane care derulează activități administrative, nu biblioteconomice și acest lucru persistă deoarece lipsesc reglementările legale care să corecteze aceste practici. O analiză SWOT - PEST este necesară și pentru a analiza calitatea abilităților de căutare - regăsire a informațiilor și de manipulare a acestora de către elevii din învățământul gimnazial și liceal (reflectată cu ocazia testelor naționale).

Asigurarea accesului la educația biblioteconomică a persoanelor dezavantajate geografic, economic, social. Considerăm necesară realizarea unei strategii de promovare a învățământului biblioteconomic, care să includă: (a) elaborarea unei publicații de specialitate bianuale dedicate învățământului biblioteconomic la distanță; (b) crearea unei pagini web sau a unei rubrici specializate care să conțină toate informațiile necesare unui viitor student ID; (c) realizarea unui ghid de e-learning pentru profesiile info-documentare; (d) realizarea unor deplasări în liceele din țară pentru a promova forma de învățământ biblioteconomic ID și a sonda opiniile cu privire la gradul de percepție asupra profesiei; (e) informarea populației cu privire la oferta de învățământ biblioteconomic la distanță prin intermediul instituțiilor administrative specializate (Direcții județene de muncă, Agenții de ocupare a forței de muncă).

Asigurarea resurselor umane – cadre didactice calificate și personal administrativ, asigurarea unei infrastructuri comunicaționale. Crearea și dotarea materială a unor centre ID în universități reprezentative din România. Tehnologia necesară: conexiune Internet; server de date; platformă de e-learning; centru de resurse pentru profesori și laborator de lucru pentru studenți; recrutarea personalului specializat al cărui portofoliu să permită acreditarea unei forme de învățare ID și definirea rolurilor în noul context: profesor; tutore; expert în proiectarea conținuturilor.

Regândirea didacticii biblioteconomice specifice ID-ului și restructurarea planurilor de învățământ. Propunem elaborarea unor planuri de învățământ în care disciplinele care abordează organizarea cunoașterii, producerea și gestionarea informației electronice să ocupe un loc important, în acord cu evoluția economiei și a tehnologiilor actuale. Programele de e-learning ca și cele de zi trebuie structurate în așa fel încât să acopere interesul individual și să reflecte stadiul de dezvoltare al câmpului științific. Teoria educației la distanță are la bază conceptul de utilizare a resurselor educaționale proiectate pentru fiecare disciplină pentru învățarea independentă.

Considerăm că nivelul actual de evoluție științifică a modificat arhitectura serviciilor structurilor info-documentare, iar abilitățile unui specialist trebuie să fie corelate cu acestea. Susținem din această perspectivă introducerea următoarelor discipline în sfera disciplinelor fundamentale: (a) automatizarea structurilor info-documentare (cu accent pe dezvoltarea abilităților de creare a paginilor web; cunoașterea standardelor de e-learning; cunoașterea metadatelor și a modalităților de atribuire; cunoașterea formatelor de stocare a datelor; cunoașterea și înțelegerea principiilor de funcționare a bibliotecii digitale; alfabetizare informațională; cunoașterea și utilizarea soft-urilor specializate); (b) managementul informației (principii de organizare, tezaure, ontologii, web semantic); (c) marketingul serviciilor electronice.

În oferta disciplinelor info-documentare se dorește a fi reflectate modul de susținere a programelor de e-learning de către serviciile bibliotecilor universitare, dar și metodele de optimizare a abilităților de lucru ale bibliotecarilor în sfera învățământului online. Proiectarea obiectivelor curriculare este realizată astfel încât să urmărească dezvoltarea cunoștințelor teoretice și a abilităților de lucru în sfera digitală, să determine succesul sau insuccesul unei metode aplicate, să ofere o direcție clară de evoluție în achiziția cunoștințelor noi. Există o discrepanță uriașă între setul de competențe pretins unui specialist în științele informării din Marea Britanie sau Statele Unite și cel pretins de sistemul românesc.

În prezent, în instituțiile de învățământ superior din țările amintite există o nouă dimensiune a profesiei, *e-librarian* cu o fișă a postului modernă, bazată pe e-competențe.

Selecția mijloacelor de comunicare. Am optat în exemplul propus pentru următoarele alternative comunicaționale: mail, chat, forum – deoarece contribuie la îndeplinirea obiectivelor specifice ale proiectării instrucționale, sunt accesibile din zone îndepărtate și au costuri extrem de mici. Mediul de învățare bazat pe web permite comunicarea sincronă și asincronă, implicit construcția cunoașterii prin reflexie, interacțiunea cu grupul și experimentarea. Chat-ul și forumul facilitează prezența online și interacțiunea efectivă între studenți, ghidarea din partea profesorului în demersul de învățare, deschid o platformă de comunicare socială, prin distanța pe care o acoperă și relația pe care o stabilesc între actorii implicați. Considerăm că email-ul și forumul de discuții profesionale ca alternative de comunicare pentru o aplicație tehnică destinată învățământului biblioteconomic ajută la depășirea stării de izolare, de rezistență la schimbare și înlăturarea prejudecăților privind vârsta. În egală măsură, studentul înrolat la forma ID are la dispoziție un set de instrumente de editare statice și dinamice, rubrică de noutăți și

calendar de evenimente care, alături de suporturile de curs, asigură angajarea în procesul de învățare.

Există numeroase opinii critice cu privire la gradul de izolare indus de complexitatea tehnologiilor în planul educației universitare, însă considerăm că echilibrarea orelor de tutoriat va remedia aceste inconveniente. Prezența virtuală a profesorului este benefică pe un forum, deoarece oferă credibilitate și încurajează studenții reticenți, demotivați, dezorientați în mediul virtual. Analiza conținuturilor este o operațiune necesară pentru a putea transpune cunoștințele în format electronic, pe suporturi CD sau DVD. Complexitatea conținuturilor, particularitățile fiecăruia impun ca unele subiecte să fie tratate sub forma dezbaterilor, altele ca aplicații practice sau comentarii în care studenții trebuie să vină cu argumente relevante.

Standardul de proiectare SCORM ne indică, în acest sens, modalitatea de a structura pe module conținutul unui curs. Este o fază importantă care influențează procesul de căutare și regăsire și permite interconectarea conceptelor și a metadatelor comune mai multor cursuri. O bună proiectare didactică și definire a conceptelor, a relaționărilor și a cuvintelor cheie va facilita accesul optim la informare și învățare. Considerăm că materialele de instruire la distanță, fiind diverse în conținut și obiective, având metode variate de aplicare, trebuie să cuprindă: module de text, exemple de aplicare practică a subiectelor discutate la curs, probleme de rezolvat și instrumente de evaluare.

Fiecare curs are o descriere proprie prin care expune setul de obiective urmărite și un test de evaluare formativă. Metodele de predare centrate pe student permit învățarea pe baza proiectelor și a portofoliilor electronice, observarea contribuției individuale a studentului, a ritmicității și adaptabilității cu tehnologiile. Organizarea activităților colaborative trebuie să aibă la bază sprijinul tutorelui, monitorizarea parcursului și evaluarea continuă, definirea mijloacelor potrivite de derulare a proceselor de evaluare. Studentul constituie elementul central al actului

educațional în acest nou sistem și, de aceea, evaluarea va trebui axată pe contextul în care această experiență se desfășoară. Proiectarea obiectivelor de învățare trebuie realizată plecând de la nevoile și așteptările acestora. Considerăm utile în contextul învățării electronice aplicarea pre-testărilor, deoarece indică nivelul inițial de cunoștințe, preferințele pentru anumite canale de comunicare și abilitățile studenților.

Testele utilizate ca aplicație practică sunt structurate astfel încât să permită: (a) observarea progresului personal la un moment dat - autoevaluare; (b) analiza înțelegerii conceptelor și a logicii învățării - evaluări formative; (c) observarea gradului de atingere a obiectivelor operaționale propuse de curs - evaluare sumativă. Soft-ul ne permite alcătuirea unor teste cu tipuri de întrebări particularizate: (a) cu răspunsuri deschise, care stimulează gândirea critică; (b) cu răspunsuri închise: teste cu soluții multiple; teste cu opțiuni adevărat sau fals; teste cu răspunsuri scurte. Formarea tutorilor și a instructorilor de curs determinată de schimbările tehnologice, dar și de tipologia diversă a studenților, în cadrul departamentelor de formare și a centrelor ID din cadrul universităților.

Ținând cont de prevederile legale din domeniu care menționează că orice program de învățare la distanță trebuie să aibă obiective, bibliografie și metode de evaluare comune cu programele de zi, am analizat planurile de învățământ ale instituțiilor de învățământ superior care oferă cursuri de zi cu specialitatea Biblioteconomie și am constatat: discrepanța de viziune și artă a proiectării diferită de la un centru la altul; disciplinele dominante în plan aparțin specializării de tip filologic căreia i se subordonează departamentul biblioteconomic; există o plasare difuză a unor discipline care aparțin aceluiași domeniu științific; informatica se regăsește ca disciplină complementară alături de educația fizică; subdomenii ale informaticii au fost fragmentate nefiresc, astfel încât să satisfacă criteriul disciplină de specialitate și disciplină opțională, deși utilitatea în cadrul servi-

ciilor de bibliotecă cât și al vieții sociale le recomandă a fi incluse în cadrul disciplinelor de specialitate.

Pentru instituția care derulează programe de e-learning pentru specializarea Biblioteconomie, am constatat lipsa platformei ID, indispensabilă unui învățământ de calitate modern. Raportul ARACIS de evaluare externă a Universității Transilvania din Brașov, din anul 2007, menționează necesitatea implementării platformei electronice și notează ca puncte slabe: lipsa de motivare a studenților de a utiliza resursele bibliotecii universitare; nevoia de a restructura și reactualiza materiile; lipsa tutoriatelor – studenții nu cunosc tutorii; lipsa de reprezentare a studenților. Din nevoia de a da unitate conținuturilor și a sprijini achiziția cunoștințelor și a abilităților necesare societății cunoașterii, susținem realizarea unui Plan Cadru comun pentru învățământul superior biblioteconomic românesc, revizuiabil periodic, bazat pe literatura științifică reprezentativă în plan național și universal și în deplină concordanță cu planurile universităților europene. Elaborarea planului de învățământ se realizează în acord cu standardele ARACIS pentru specializarea Biblioteconomie.

Proiect de Curriculum pentru Învățământul Superior Biblioteconomic la Distanță

Discipline fundamentale:

Introducere în științele comunicării

Biblioteconomie generală

Concepte și metodologii în studiul științelor sociale

Istoria scrisului și a cărții

Biblioteconomie românească

Limba română contemporană

Istoria culturii și civilizației

Discipline complementare (opționale, facultative)

Limba engleză/franceză

Psihologie socială

Pedagogie

Psihologia lecturii
Metodică
Sociologia lecturii

Discipline de specialitate:

Managementul informației
Bibliologie românească
Dezvoltarea și organizarea colecțiilor
Evidența colecțiilor
Catalogarea documentelor
Alfabetizare informațională
Gestiunea colecțiilor
Bibliografie generală
Metode de cercetare
Marketingul structurilor info-documentare
Clasificare și indexare
Sisteme de informare și documentare
Bibliografii speciale
Legislație biblioteconomică
Managementul structurilor info-documentare
Automatizare baze de date online

Competențe Generale:

- a) Cunoașterea principiilor, metodelor de lucru și a tehnicilor infodocumentare;
- b) Cunoașterea rolului structurilor info-documentare în societate;
- c) Cunoașterea istoricului și a dinamicii câmpului profesional;
- d) Cunoașterea legislației și a organizării sistemului național de biblioteci;
- e) Cunoașterea tehnicilor de selectare, prelucrare, diseminare și organizare a informațiilor;
- f) Cunoașterea codului deontologic și a principiilor etice ale profesiei.

Competențe Specifice:

- a) Cunoașterea metodelor de lucru în sisteme integrate de bibliotecă;
- b) Cunoașterea tehnicilor de redactare academică;
- c) Abilități de realizare a bibliografiilor generale și specializate;
- d) Capacitatea de a cataloga, clasifica și organiza biblioteconomic colecțiile;
- e) Abilitatea de a lucra cu facilități ICT în serviciile info-documentare;
- f) Cunoașterea modurilor de exploatare a rețelelor și serviciilor Internet;
- g) Cunoașterea modalităților de lucru cu programe de editare web și multimedia;
- h) Abilitatea de a stabili relații de comunicare interpersonală și interinstituțională;
- i) Formarea capacității de analiză, sinteză și transfer a cunoștințelor;
- j) Formarea unei atitudini științifice și a unui limbaj specializat;
- k) Selectarea resurselor de informare specifice fiecărui tip de public;
- l) Asigurarea accesului la surse de informare prin realizarea de tezaure, clasificări, indexări;
- m) Capacitatea de a instrui utilizatorii în procesul de regăsire informațională.

Am considerat extrem de util să concepem un model de predare, învățare și evaluare pentru învățământul biblioteconomic la distanță, pe care să-l experimentăm pe platforma www.oll.ro, *Open Learning Library*, pentru a analiza impactul asupra studenților și, în mod deosebit, pentru a testa eficiența predării și evaluării cunoștințelor de la distanță.

Din această perspectivă, biblioteca trebuie privită ca structură hibrid, care pune la dispoziția utilizatorilor resurse din cele mai variate, de la print la electronic și digital, și cere specialiștilor implicați setul de abilități necesare îndeplinirii unor astfel de sarcini. Colecția, ca structură pedagogică cu valențe formative și informative a evoluat, informația fiind prelucrată și structurată variat pe suporturi care să echilibreze nevoia de lectură și cercetare a utilizatorilor, care să optimizeze timpul de livrare și spațialitatea instituțională, care să permită informarea rapidă și corectă.

Formarea unor specialiști capabili să gestioneze colecțiile bibliotecilor în diversitatea lor, să asigure formarea utilizatorilor în procesele de căutare și regăsire face parte din misiunea școlilor superioare de biblioteconomie care, an de an, trebuie să revizuiască și să actualizeze planurile de învățământ, programele analitice și suporturile de învățare. Am considerat oportun pentru susținerea argumentării să aplicăm o formulă proprie de alcătuire a unui plan de învățământ pentru profesiile info-documentare și să propunem un model de predare și învățare a biblioteconomiei prin mijloace electronice la distanță.

Am conceput un model de programă analitică pentru disciplina biblioteconomie destinată ID-ului care să cuprindă obiectivele generale și operaționale propuse. Natura mediului electronic cere ca strategia didactică să fie adaptată în acord cu specificul acestui tip de instrucție. Lipsa comunicării verbale, a metodelor de expunere directă și contactul direct cu profesorul impun ca suportul de curs să fie structurat modular, iar sarcinile de lucru suficient de detaliate astfel încât să permită aprofundarea cunoștințelor prin exerciții repetate, lecturi diversificate și teste de autoevaluare.

În opinia noastră, problemele care se ridică în planificarea unui curs online sunt legate de:

- a) maniera de acces la domeniul cunoașterii: organizarea materialului de curs astfel încât să asigure angajarea studentului în situația de învățare; furnizarea materialelor bibliografice și

- instrucționale în format electronic CD, fișiere .pdf, link-uri; utilizarea unor mijloace audio-video (înregistrări ale unor interviuri, comentarii, recenzii); prezentarea grafică (slide power point; corel, macromedia) a unor materiale de curs; listele bibliografice, portalurile, bazele de date;
- b) strategia de tutoriat și evaluare: întâlniri bisemestriale cu studenții; portofolii și teme individuale; autoevaluarea prin testarea cunoștințelor în mod repetitiv; monitorizarea progresului prin analiza timpului de rezolvare a testelor;
- c) metodele de interacțiune în actul didactic la distanță: metoda colaborativă – prin stabilirea unor proiecte comune unui grup de studenți; discuții de grup – prin dezbaterăa unui subiect sau a unei teme; consilierea sau tutoriatul online – prin comunicarea directă cu profesorul;
- d) formele de evaluare: întrebări cu răspuns scurt care permit evaluarea reacției studenților, gradul de structurare logică sau memorarea de scurtă durată; întrebări cu structură graduală, care permit profesorului observarea manierei de construcție a informațiilor și de argumentare a legăturilor dintre acestea; testări tip eseu care ne ajută în observarea capacității creative și de sinteză a studenților, cuprinderea exhaustivă a subiectului.

Predarea și învățarea online pretind o învățare activă a biblioteconomiei, impusă de maniera de abordare a profesorului de a:

1. expune detaliat obiectivele cursului și ceea ce se așteaptă de la studenți;
2. oferi instrumente și tehnologii diversificate pentru a acoperi preferințele, dar și abilitățile studenților;
3. aplica, compara informațiile din cadrul cursului unor situații reale.

Din această perspectivă, considerăm că este necesară proiectarea obiectivelor plecând de la taxonomia învățării semnificative a lui Dee Fink. Studenții trebuie în final să fie

ghidați, încurajați și responsabilizați să învețe CUM să învețe în contextul învățământului la distanță.

Ne-am propus testarea pe o perioadă de timp sub forma unui proiect pilot a platformei www.oll.ro, pentru a analiza impactul asupra studenților la biblioteconomie și a bibliotecarilor din sistem, dar mai ales pentru a testa eficiența predării și evaluării cunoștințelor prin aceste tehnologii.

Considerăm că, prin intermediul Internetului și a porturilor specializate, fiecare aspirant la statutul de student în biblioteconomie poate avea acces la informații științifice și poate reduce substanțial costurile pe care prezența fizică într-o instituție de învățământ superior o pretinde.

Propunerea tehnică: prezentare site www.oll.ro

Am conceput două modele de prezentare, unul aplicabil pentru profesor și unul pentru student, pentru a exemplifica și valorifica facilitățile aplicației. După ce completează cu datele de acces (nume de utilizator și parolă), utilizatorul este condus către pagina principală.

Logarea în calitate de student oferă posibilitatea vizualizării orarului, a cursurilor, descărcarea unor fișiere în format .pdf, lectura lor online, susținerea de teste și discuții cu profesorul coordonator.

Fiecare curs are o descriere proprie prin care expune setul de obiective urmărite.

Concluzii

Am optat pentru o analiză a proceselor de perfecționare a formării bibliotecarilor pentru a identifica problemele cu care se confruntă sistemul românesc de învățământ biblioteconomic, strategiile care ar putea fi adoptate, dar și pentru a reliefa o parte din problemele întâmpinate.

Considerăm că beneficiile pe care un astfel de sistem le oferă pot fi clasificate pe următoarele coordonate (deși nu le-am epuizat):

Inovare în educație prin:

- a) utilizarea tehnologiilor moderne de furnizare a materialelor educaționale;
- b) capacitatea de a reutiliza machete sau părți din materialele de curs;
- c) posibilitatea de a crea oportunități de învățare și a prezenta materialele în maniere diverse;
- d) posibilitatea de a comunica și a partaja resurse;
- e) capacitatea sistemului de a suporta facilități multimedia (grafice, film, sunet).

Managementul învățării

- posibilitatea de a utiliza instrumente de administrare a cursului;
- posibilitatea de a organiza materialele de învățare, astfel încât să se adreseze unor stiluri cât mai diverse;
- dezvoltarea abilităților de lucru cu mediile electronice și digitale;
- posibilitatea de update al conținutului cursului;
- protecția materialelor prin parolă;
- evaluare automată.

Facilități comunicaționale

- a) posibilitatea de a preda unui număr foarte mare de studenți;
- b) capacitatea sistemului de a transmite materialele rapid;
- c) facilități de comunicare sincronă și asincronă;
- d) organizarea interactivă a cursurilor;
- e) input-ul multimedia care optimizează atenția, retenția și motivația;
- f) accesibilizarea pentru categoriile defavorizate și limitate de timp;
- g) capacitatea de a lucra sub platforme multiple: Windows, Linux, PDA.

Tot un obiectiv primordial pentru perioada actuală prin care trece sistemul național de biblioteci în relația sa cu cel european și cu politicile stabilite privind reprezentarea cunoașterii îl constituie includerea la nivelul tuturor disciplinelor fundamentale, a teoriei și

a practicii digitizării documentelor. Tipurile de formate de documente electronice și analiza bazelor de date sunt o altă prioritate pentru conținutul programelor de studiu.

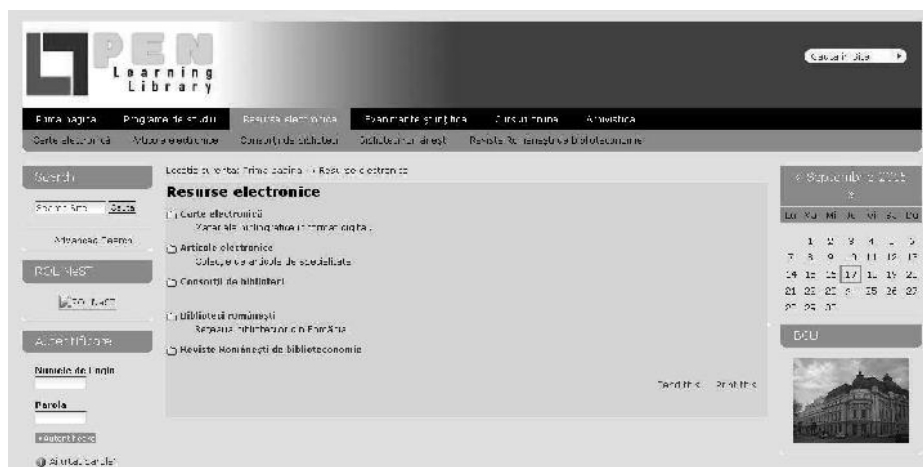

Fig. 1: Resurse electronice pentru învățare

Fig. 2: Meniu curs online

FORMAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ A BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA - ÎNTRE NECESITATE ȘI REALITATE

Nelly Țurcan

Formarea și identitatea profesională a bibliotecarului reprezintă o problemă actuală, determinată de schimbările generate în ultimii ani, în domeniul biblioteconomiei și științei informării. Profesiunii în biblioteconomie și știința informării se confruntă cu o provocare dinamică a mediului tehnologic care cere utilizarea extensivă și eficientă a tehnologiei informației și comunicațiilor în scopul supraviețuirii și pentru îndeplinirea necesităților informaționale complexe ale utilizatorilor. Totodată, provocarea schimbării vine și din partea societății, care solicită de la biblioteci servicii noi și inovative, creativitate și consiliere. Schimbarea este inevitabilă pentru supraviețuirea și succesul oricărei biblioteci în lumea tehnologică.

După cum menționează distinsul profesor Ion Stoica, „sunt puține profesiile în perimetrul cărora s-au produs schimbări atât de esențiale și atât de profunde cum este cazul biblioteconomiei și științei informării”¹. Particularitatea activității bibliotecilor este caracterizată prin mobilitate, care este asociată cu modificarea resurselor și tehnologiilor informaționale. Totodată, suntem conștienți că și competențele profesionale anterioare pot să nu mai fie de actualitate într-un timp foarte scurt. De aceea, trebuie implementate forme și metode inovative de activitate în bibliotecă, fiind necesare cunoștințe teoretice din științe conexe. În jurul nostru totul s-a schimbat, inclusiv mediul educațional și informațional, iar cel mai important, s-au schimbat utilizatorii noștri, nevoile și cerințele lor. Pentru a ține pasul

¹ Ion Stoica. *Structuri și relații informaționale în dezvoltarea învățământului și a cercetării românești*. București: Alternative, 1997, p. 79.

cu aceste procese, bibliotecarul trebuie să învețe permanent. Profesioniștii din domeniul biblioteconomiei și științei informării trebuie să dezvolte competențele profesionale necesare pentru a oferi acces la o gamă cât mai largă și variată de resurse și servicii informaționale, educaționale și socioculturale.

Actualmente, dezvoltarea dinamică a practicii biblioteconomice, precum și implementarea constantă a inovațiilor necesită actualizarea periodică a cunoștințelor profesionale. Există opinii conform cărora bibliotecarul trebuie să reînnoiască anual circa 5% cunoștințe teoretice și aproximativ 20% competențe profesionale. În S.U.A., de exemplu, a fost determinată unitatea de măsură a uzurii morale a cunoștințelor profesionale - așa-numita *perioadă de înjumătățire*² a competențelor. Ca urmare a unor noi informații, competența profesională este redusă la jumătate. În ultimele decenii, această perioadă este redusă drastic. Dacă 50% din uzura morală a cunoștințelor specialistului, în cazul absolventului anului 1940, se constata că apare după 12 ani, pentru absolventul anului 1960 - această uzură se observă în numai 8-10 ani, iar la actualii absolvenți se constată în doar doi-trei ani³. Astfel, actualizarea permanentă a cunoștințelor și competențelor profesionale devine o condiție indispensabilă pentru profesionalismul bibliotecarilor.

În aceste circumstanțe, calea principală a evoluției profesionale a bibliotecarilor este formarea pe parcursul întregii vieți. La începutul secolului al XXI-lea, paradigma instruirii pentru toată viața a fost înlocuită de una nouă - instruirea pe parcursul întregii vieți. Reprezentanții școlii superioare din domeniul biblioteconomiei și știința informării din Republica Moldova, preocupați de amploarea reformei sistemului educațional, de

² Perioada de înjumătățire sau timpul de înjumătățire ($t_{1/2}$) este durata de timp necesară pentru ca o cantitate să scadă la jumătate față de valoarea măsurată la începutul perioadei. Deși noțiunea este folosită, în special, în fizica și chimia nucleară pentru descrierea fenomenelor de dezintegrare radioactivă, ea poate descrie orice descreștere exponențială.

³ Adam B. Jaffe; Manuel Trajtenberg. *Patents, Citations, and Innovations: A Window on the Knowledge Economy*. Cambridge: MIT Press, 2002, p. 147.

trecerea la două, iar apoi la trei cicluri de instruire, au încercat să determine strategia și tactica realizării acestei reforme. În special, atenția lor a fost concentrată pe asigurarea continuității în formarea competențelor profesionale la diferite nivele de formare a bibliotecarilor, precum și pe stabilirea unor relații durabile între ele. Aprobarea, în noiembrie 2014, a noului Cod al Educației din Republica Moldova a condus la demararea unei reforme complexe în sistemul educațional, în lumina căreia formarea competențelor profesionale devine un proces complex și multidimensional, la care participă reprezentanții diverselor segmente ale comunității profesionale: educațional, vocațional, științific, administrativ.

Marea majoritate dintre noi conștientizăm că trăim în epoca informației. Împărtășim o cultură comunicațională. Trăim vremuri în care ideile și conceptele noi schimbă totul de la o zi la alta, indiferent dacă este vorba de nanotehnologie sau de bibliotecă. Ceea ce caracterizează cel mai bine lumea modernă este fluxul masiv de informații, aproape de neînchipuit, care generează un torent de schimbări. Din cele mai diverse surse: cărți și filme, mass-media și Internet, informația nouă vine ca o avalanșă de date pe care noi să le vedem, să le pipăim și să le auzim. Așa cum scria Anthony Robbins în cartea *Putere nemărginită*: „În societatea de azi, cei care au informațiile și mijloacele de a comunica sunt precum regii de odinioară: au puterea nemărginită. [...] Interesant de remarcat este faptul că, în zilele noastre, secretul puterii este la îndemâna noastră, a tuturor. Dacă în vremurile medievale nu erai rege, nici că puteai deveni prea ușor. Dacă la începutul revoluției industriale nu aveai capital, șansele să-l obții erau destul de reduse. Dar în ziua de azi, orice puștan îmbrăcat în blue jeans poate crea o corporație care să schimbe fața lumii. În lumea modernă, informația este apanajul regilor. Cei care au acces la anumite forme de cunoștințe specializate se pot schimba pe ei înșiși și, în multe privințe, întreaga noastră lume”⁴.

⁴ Anthony Robbins. *Putere nemărginită*. București: Amaltea, 2001, p. 17.

Și dacă tot facem referire la epoca informației, trebuie să constatăm că tot mai des caracterizăm viața modernă prin calificative care reflectă dinamism și variabilitate: timpul de viață, densitatea de informații, fluxul de evenimente etc. Analizii occidentali consideră că, în timpul vieții, omul modern este nevoit de șapte-nouă ori să-și schimbe statutul profesional și să studieze direcții noi de activitate. Aceste probleme complexe nu pot fi soluționate în afara contextului dezvoltării profesionale continue.

Acum mai bine de 80 de ani, Ranganathan a elaborat celebrele Legi ale biblioteconomiei (1931), pe care le considerăm actuale și astăzi, inclusiv în ceea ce privește evoluția profesională a bibliotecarilor. Toate cele cinci Legi ale lui Ranganathan sunt aplicabile pentru formarea profesională a bibliotecarilor, în special cea de-a cincea Lege care, probabil, nemijlocit se referă la schimbarea rolului educației în domeniul biblioteconomiei și științei informării. A cincea Lege spune că „biblioteca este un organism în creștere”. A cincea Lege ne prezintă caracteristicile vitale și durabile ale bibliotecii în calitate de instituție și obligă la ajustarea constantă a concepțiilor și competențelor noastre la misiunea și activitatea bibliotecii. Dovadă este efortul continuu de adaptare la mediu când bibliotecarii și bibliotecile caută, folosind toată gama de capacități și competențe, să-și diversifice resursele informaționale și serviciile.

Biblioteconomia și știința informării, de asemenea, sunt organisme în dezvoltare, iar când Ranganathan a sugerat că perspectivele noastre privind relațiile cu biblioteca trebuie permanent ajustate, credem că savantul s-a referit și la educația în domeniul biblioteconomiei și științei informării. Programele în acest domeniu cu siguranță s-au schimbat, au fost ajustate la schimbări pentru a fi adaptate la noile perspective și tehnologii. Cele mai recente se referă la implementarea formelor și metodelor noi de formare profesională, atât cele formale cât și cele informale. De exemplu: includerea specialităților noi în *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I* (în cadrul domeniului

de formare profesională *Științe ale Informării* au fost deschise două specialități noi: *Tehnologia comunicării în domeniul infodocumentar; Servicii informaționale și socioculturale*); deschiderea programelor de master (*Managementul instituției infodocumentare; Biblioteci digitale și servicii informaționale*); trecerea învățământului universitar la trei cicluri (doctoratul a devenit ciclul al treilea al învățământului universitar, iar în Nomenclatorul specialităților științifice a fost inclusă specialitatea *Infodocumentare, biblioteconomie și știința informării*).

Totodată, pentru a sprijini procesul de formare profesională continuă a bibliotecarilor este necesar un sistem durabil care să ofere comunității profesionale diverse oportunități de cunoaștere, studiere și cultivare a competențelor profesionale. Cu părere de rău, după o perioadă de șase ani (2001 - 2006) și-a încheiat activitatea Școala de Biblioteconomie din Moldova, organizată cu susținerea Fundației Soros Moldova și OSI Budapesta, care a oferit posibilități de creștere profesională pentru diferite categorii de bibliotecari. O perioadă destul de îndelungată, formarea profesională continuă s-a limitat la diverse forme și metode de instruire la nivel local și instituțional. Cu toate acestea, unele biblioteci din Republica Moldova s-au adaptat la cerințele schimbării socioeconomice, tehnologice, informaționale și au venit cu soluții inovatoare în identificarea, cultivarea și capitalizarea competențelor profesionale ale angajaților. Experiența Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, care a lansat mai multe metode inovatoare de instruire, printre care menționăm „Cafeneaua publică”, „Zilele FedEx@Hasdeu”, „Chindii profesionale” etc. poate fi un exemplu elocvent.

Pentru profesionalizarea personalului de specialitate din domeniul infodocumentar este necesară crearea unor condiții de formare continuă a acestora, în primul rând, prin centre de perfecționare. În acest scop, *Strategia națională de dezvoltare a culturii „Cultura 2020”* prevede crearea Centrului de Cercetare și Formare în domeniul Culturii. La sfârșitul anului 2014 a demarat procedura de consultare publică a proiectului Hotărârii de Guvern

„Cu privire la Instituția publică Centrul de Cercetare și Formare în domeniul Culturii”.

În anul 2012 a fost publicat raportul Filialei din Republica Moldova a Consiliului pentru Cercetări și Schimburi Internaționale (IREX) cu privire la accesul la informație prin bibliotecile publice din Republica Moldova. Această evaluare a scos în evidență problemele ce țin de lipsa resurselor și programelor de instruire. Programul Novateca, finanțat de Fundația Bill și Melinda Gates, are scopul de a facilita transformarea bibliotecilor din Republica Moldova în instituții comunitare puternice prin consolidarea unui sistem de dezvoltare profesională a bibliotecarilor. Pentru a pune în practică obiectivele programului, Novateca a creat mai multe Centre Regionale de Formare. Odată cu deschiderea acestor centre s-a activizat formarea profesională a bibliotecarilor, în special privind utilizarea tehnologiilor informaționale și serviciilor moderne de bibliotecă.

Recunoscând importanța formării profesionale continue și ținând pasul cu schimbările în activitatea unei biblioteci moderne, Centrul de Formare Continuă din cadrul Universității de Stat din Moldova⁵, în lipsa unui centru național de formare profesională, a lansat o serie de cursuri tematice de scurtă durată (20 - 150 de ore) pentru bibliotecarii din bibliotecile publice, școlare și universitare. De asemenea, sunt oferite posibilități de formare profesională în cadrul programului de recalificare profesională (1500 de ore), destinat acelor persoane care nu au studii superioare în biblioteconomie și știința informării. De asemenea, un alt centru care implică și antrenează în acțiuni de instruire bibliotecari din toate rețelele a solicitat licență de acreditare pentru servicii educaționale în domeniul biblioteconomiei și științei informării. Acest centru este un proiect național – Centrul Național de Excelență Profesională pentru Bibliotecari, care a fost constituit în baza Memorandumului între Primăria Municipiului

⁵ Actualmente, Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova este unicul centru acreditat de Ministerul Educației al Republicii Moldova pentru a presta servicii educaționale în domeniul biblioteconomiei și științei informării.

Chișinău, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și Reprezentanța din Republica Moldova a Fundației IREX Programul Novateca, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova.

Pentru fundamentarea teoretico-pragmatică a procesului de evoluție profesională, se folosesc câteva concepte: *formarea profesională continuă, educația continuă sau educația permanentă, instruirea de-a lungul întregii vieți* etc. Desigur, există anumite diferențe în abordarea acestor concepte, care depind de contextul utilizării acestora, nivel de integrare etc. Lăsând la o parte anumite particularități pe care le identifică specialiștii din domeniul științelor educației cu privire la conceptele menționate, în esență ele includ:

- a) dezvoltarea competențelor;
- b) dezvoltarea permanentă, continuă, de perspectivă;
- c) formarea în fiecare moment al vieții.

Într-un raport UNESCO, publicat încă din 1972, sunt menționate două concepte de bază ale formării profesionale continue⁶:

1. fiecare individ trebuie să fie în stare să învețe pe tot parcursul vieții; instruirea pe tot parcursul vieții este piatra de temelie a societății care învață;
2. noul spirit educațional face ca individul să devină creator al propriului progres cultural, autoînvățarea, în special autoînvățarea asistată, are o valoare de neînlocuit în orice sistem de învățământ.

În scopul îndeplinirii acestui concept, una din fondatoarele Mesei Rotunde pe problemele de Formare Profesională Continuă, Elizabeth W. Stone, care a avut și contribuții importante la nivel

⁶ E. Faure et al. *Learning to Be: The World of Education Today and Tomorrow*. Paris: UNAESCFO, 1972, p.181-182.

internațional privind dezvoltarea formării profesionale continue a bibliotecarilor, a afirmat⁷:

1. una dintre cele mai importante probleme cu care se confruntă profesia noastră este formarea profesională continuă a personalului de bibliotecă și din instituțiile de informare și documentare;
2. există o discrepanță serioasă între cunoștințele disponibile și aplicabilitatea lor în implementarea serviciilor prestate de biblioteci și instituții de informare și documentare;
3. formarea profesională continuă în biblioteci, instituții de informare și documentare este o problemă la nivel național care poate fi soluționată cu ajutorul unei planificări, de asemenea, de nivel național.

Aceste concepte și ipoteze au fost confirmate și în alte documente internaționale și europene din sfera infodocumentară. În acest sens putem menționa *Manifestul IFLA/UNESCO cu privire la bibliotecile publice*⁸. Conform acestui document, „Bibliotecarul este un intermediar activ între utilizatori și sursele de informare. Educația profesională continuă a bibliotecarului este indispensabilă pentru asigurarea celor mai bune servicii de bibliotecă”. Aceasta ar însemna că eficiența și calitatea serviciilor prestate de bibliotecile publice, precum și de alte tipuri de biblioteci și instituții infodocumentare pentru publicul larg, depind de experiența angajaților acestora. Schimbarea constantă a nevoilor societății, tehnologiile în continuă evoluție și dezvoltarea cunoștințelor profesionale cer stringent ca

⁷ Blanche Woolls. Continuing professional education to continuing professional development and workplace learning: the journey and beyond. In: *Continuing Professional Development - Preparing for New Roles in Libraries: A Voyage of Discovery: Sixth World Conference on Continuing Professional Development and Workplace Learning for the Library and Information Professions*. München: Saur, 2005, p. 14.

⁸ *IFLA/UNESCO Manifestul bibliotecii publice*: [online]. 1994. [accesat 29.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.ifla.org/VII/s8/unesco/manif.htm>.

cei ce oferă informația să își lărgescă orizontul de cunoaștere și să își îmbunătățească deprinderile prin învățare continuă⁹.

De asemenea, conform *Manifestului IFLA/UNESCO cu privire la bibliotecile publice* formarea profesională continuă se axează pe mai multe principii, dintre care enumerăm:

- evaluarea periodică a nevoilor de învățare;
- spirit organizațional și managerial din partea celor delegați să se ocupe de dezvoltarea profesională și educarea continuă a personalului, oameni cu experiență în educarea continuă;
- diseminarea largă a informației privind educarea continuă și a surselor de informație;
- activități legate de educarea continuă, care: să includă obiective legate de învățare aliniate unor nevoi clare; să urmeze principiile proiectului de instruire și a teoriei învățării; să selecteze instructori de curs pe baza cunoștințelor acestora în domeniu și a abilităților lor de predare; să aibă mereu în vedere transferul de cunoștințe și feedbackul;
- aproximativ 10% din orele de muncă să fie asigurate pentru participarea la seminare, ateliere de lucru, învățare la locul de muncă;
- evaluarea dezvoltării profesionale continue.

Pentru ca să învățăm ceva nou, trebuie în primul rând să ne autoevaluăm, să generalizăm rezultatele obținute, să analizăm nivelul pe care l-am atins, să facem schimb de experiență cu alți bibliotecari, să actualizăm permanent competențele profesionale și, astfel, să avem satisfacția pentru ceea ce am realizat. Trebuie să constatăm că, la acest capitol, lucrurile nu stau chiar așa cum ne-am fi dorit. Studiul pe care l-am realizat în perioada 2013 - 2014 în toate tipurile de biblioteci și zone geografice ale Republicii Moldova și la care au participat circa 350 de bibliotecari a constatat

⁹ Jana Varlejs. *Dezvoltarea profesională continuă: Principii și acumularea celei mai bune experiențe*: [online], 2008. [accesat 29.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.ifla.org/files/assets/cpdwl/guidelines/cpdwl-qual-guide-ro.pdf>.

că bibliotecarii au o percepție destul de bună privind activitatea lor profesională. Deși circa 41% din participanții la sondaj au menționat că actualizarea continuă a pregătirii profesionale are un rol foarte mare, doar 8% din respondenți au menționat că într-o măsură foarte mare acordă timp și resurse pentru pregătirea profesională. Cu toate acestea, 40% din respondenți apreciază la un nivel foarte înalt faptul că pregătirea profesională actuală corespunde cerințelor postului actual și de perspectivă. De asemenea, 34% dintre bibliotecari consideră că, într-o măsură foarte mare, pregătirea continuă asigură succesul în activitatea profesională și dezvoltarea unei cariere în biblioteconomie.

S-ar părea că bibliotecarii conștientizează necesitatea de a cunoaște mult, de a poseda competențe noi, dar este îngrijorător faptul că în procesul chestionării, întrebarea „*Ce cunoștințe, competențe trebuie actualizate?*” a pus în dificultate mulți bibliotecari, iar întrebarea a rămas fără răspuns în aproximativ 25% dintre chestionare. Putem avea două explicații pentru această situație: sau nu știm ce trebuie să știm sau deja le cunoaștem pe toate.

Dobândirea unui anumit nivel de competență poate fi percepută ca fiind capacitatea unei persoane de a utiliza și combina capacitățile de cunoaștere, deprinderile și competențele generale în acord cu diversele cerințe specifice unui anumit context, situații sau probleme. Cu alte cuvinte, *capacitatea individului de a face față schimbării, situațiilor complexe și neprevăzute determină nivelul său de competență.*

Diverse organisme, organizații și instituții internaționale sunt preocupate de evoluția profesională și dezvoltarea competențelor. În primul rând, trebuie să menționăm documentul de lucru al Comisiei Europene *Un posibil cadru european al calificărilor în perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți*¹⁰, conceput pentru a

¹⁰ *Un posibil cadru european al calificărilor în perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți*: Document de lucru al Comisiei Europene [online]. Bruxelles, 2005. [accesat 29.05.2015]. Disponibil pe Internet <http://www.edu.ro/index.php/articles/3342>

reprezenta un etalon pentru diferitele sisteme și cadre de calificări din Europa și în care sunt specificate opt nivele de referință cuprinse în *Cadrul European al Calificărilor*, definite prin rezultate ale învățării, care pot fi aplicate și pentru specialiștii din informare și documentare. Menționăm că, în Republica Moldova, a fost elaborat *Cadrul Național al Calificărilor* pentru domeniul de formare profesională *Științe ale Informării*, care specifică setul de competențe profesionale pentru cele trei nivele de studii universitare licență, masterat, doctorat, și orientează spre continuitatea dobândirii competențelor profesionale prin programe de recalificare și formare profesională continuă. Un alt document este *Euroreferențialul privind competențele profesioniștilor europeni în domeniul informării și documentării*¹¹, care este un instrument util pentru recunoașterea competențelor în informare și documentare. În această lucrare sunt evidențiate 33 de domenii de competență și 20 de aptitudini principale.

Și în Republica Moldova subiectele privind competențele și formarea profesională continuă a bibliotecarilor sunt destul de frecvente în literatura de specialitate. În ultimii cinci ani, la nivel mondial, doar pe tema competențelor profesioniștilor din biblioteconomie și știința informării au fost publicate peste 200 de lucrări. Practic, fiecare competență și abilitate este evidențiată ca fiind foarte importantă pentru profesioniștii din sfera informațională. Numărul de documente referitoare la acest subiect sugerează că este o problemă importantă pentru bibliotecă și profesia de bibliotecar, precum și faptul că profesia a ajuns la un moment de cotitură în istoria sa. De asemenea, se menționează că natura profesiei ar putea să se schimbe dramatic în funcție de modul în care specialiștii răspund provocărilor din mediul înconjurător.

Problema competențelor este importantă datorită mediului provocator cu care se confruntă profesioniștii din domeniul

¹¹ *Euroreferențialul I&D*: [online]. Ed. a 2-a revăzută integral/ trad.: Julieta Moleanu, Marie Trancu-Boscoff, Nicoleta Marinescu. 2005. [accesat 29.05.2015]. Disponibil pe Internet: http://www.bmms.ro/continut/doc/P13_Euroref.pdf

informării. Linda Ashcroft caracterizează mediul de lucru al profesioniștilor din domeniul informației și documentării în secolul al XXI-lea ca fiind unul dintre cele mai dinamice și cu schimbări constante. Autoarea menționează faptul că introducerea rapidă a noilor tehnologii presupune că profesioniștii din domeniul informării trebuie să fie flexibili în adaptarea și adoptarea de noi competențe și strategii¹².

Bibliotecarii au nevoie de un nou set de competențe specifice pentru a furniza servicii de calitate și pentru menținerea rolului lor în calitate de experți de informații într-o lume Web 2.0 și Web 3.0. Aceste competențe se dezvoltă nu doar prin autodezvoltare, dar și prin participare la instruirea formală, nonformală și informală în cadrul diverselor centre și filiere de formare profesională continuă.

În procesul de formare profesională continuă este importantă concentrarea pe rezultate. Este vorba despre motivația bibliotecarilor pentru dezvoltarea profesională. Dacă avem un anumit scop (de exemplu, acela de a deveni bibliotecar de categorie superioară), dezvoltând un algoritm pentru realizarea acestui scop, acumulând un anumit volum de cunoștințe, muncim regulat și sistematic. Sau suntem în situația care necesită dobândirea unor cunoștințe și competențe specifice (de exemplu, un stimulent de acest gen ar putea fi schimbarea sectorului de activitate profesională, pregătirea și participarea la conferințe, lansări de carte, traininguri și alte evenimente din viața bibliotecii).

În încheiere, un exemplu, în primul rând pentru cei care, atunci când ating un anumit prag al „succesului”, cred că nu mai e nevoie să se implice la fel cum s-au implicat la început deoarece ceea ce au acum este suficient și nu mai trebuie să „vâslească”. Este semnificativ exemplul lui Anthony Robbins, din cartea *Deciziile sunt cheia schimbării*, care se potrivește foarte bine pentru motivarea

¹² L. Ashcroft. Developing competencies, critical analysis and personal transferable skills in future information professionals. In: *Library Review*. 2004, nr. 53(2), p. 82-88.

formării profesionale continue și pe care putem s-o numim „Sindromul Niagara”: „Te aflu pe un râu ce curge încet, întins într-o barcă, fără să mai vâslești– deoarece crezi că nu mai este nevoie, deoarece râul curge lin. Prins în desfătare și nepăsare, nu observi că râul prinde ușor viteză, iar când te trezești și vezi ce se întâmplă, observi că mai ai câțiva metri până la cascadă și începi să cauți vâslele și să vâslești vârtos în amonte”¹³.

Ce se va întâmpla? Majoritatea cad în cascadă, însă puțini totuși găsesc resursele, puterea și îndârjirea de a se ridica și de a o lua de la capăt. Chiar și felul în care cazi arată lipsa de pregătire care nu lasă nicio șansă oricărui amator, însă călește și întărește un învingător. Astfel, dacă dorim să facem parte din categoria celor care se manifestă în profesie, trebuie să nu refuzăm să mai învățăm și să re-învățăm deoarece, după cum afirma profesorul Ion Stoica, „cea mai importantă zonă a schimbării, în orice domeniu de activitate este reprezentată de cadrul și de nivelul pregătirii specialiștilor în domeniul respectiv”¹⁴.

Bibliografie

1. ASHCROFT, L. Developing competencies, critical analysis and personal transferable skills in future information professionals. In: *Library Review*. 2004, nr. 53(2), p. 82-88.
2. *Euroreferențialul I&D*: [online]. Ed. a 2-a revăzută integral/ trad.: Julieta Moleanu, Marie Trancu-Boscoff, Nicoleta Marinescu. 2005. [accesat 29.05.2015]. Disponibil pe Internet: http://www.bmms.ro/continut/doc/P13_Euroref.pdf
3. FAURE, E. et al. *Learning to Be: The World of Education Today and Tomorrow*. Paris: UNAESCFO, 1972, p.181-182.
4. *IFLA/UNESCO Manifestul bibliotecii publice*: [online]. 1994. [accesat 29.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.ifla.org/VII/s8/unesco/manif.htm>.

¹³ Anthony Robbins. *Deciziile sunt cheia schimbării*: Audiobook: [resursă electronică]. București: Audiosfera, 2007. [accesat 29.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.librarie.net/carte/86258/Deciziile-sunt-cheia-schimbarii-Audiobook-volum-Athony-Robbins&nia=1144>

¹⁴ Ion Stoica. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 133.

5. JAFFE, Adam B; TRAJTENBERG, Manuel. *Patents, Citations, and Innovations: A Window on the Knowledge Economy*. Cambridge: MIT Press, 2002.
6. ROBBINS, Anthony. *Deciziile sunt cheia schimbării*: Audiobook: [resursă electronică]. București: Audiosfera, 2007 [accesat 29.05.2015]. Disponibil pe Internet <http://www.librarie.net/carte/86258/Deciziile-sunt-cheia-schimbarii-Audiobook-volume-Anthony-Robbins&nia=1144>
7. ROBBINS, Anthony. *Putere nemărginită*. București: Amaltea, 2001.
8. STOICA, Ion. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009.
9. STOICA, Ion. *Structuri și relații informaționale în dezvoltarea învățământului și a cercetării românești*. București: Alternative, 1997.
10. *Un posibil cadru european al calificărilor în perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți*: Document de lucru al Comisiei Europene [online]. Bruxelles, 2005. [accesat 29.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.edu.ro/index.php/articles/3342>
11. VARLEJS, Jana. *Dezvoltarea profesională continuă: Principii și acumularea celei mai bune experiențe*: [online]. 2008. [accesat 29.05.2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.ifla.org/files/assets/cpdwl/guidelines/cpdwl-qual-guide-ro.pdf>.
12. WOOLLS, Blanche. Continuing professional education to continuing professional development and workplace learning: the journey and beyond. In: *Continuing Professional Development - Preparing for New Roles in Libraries: A Voyage of Discovery: Sixth World Conference on Continuing Professional Development and Workplace Learning for the Library and Information Professions*. München: Saur, 2005, p. 14-25.

DISCURSURI PARLAMENTARE (1859 - 1940) ÎN COLECȚIILE BIBLIOTECII CAMEREI DEPUTAȚILOR

Mihaela Zecheru

Parlamentul, puterea supremă în stat, conform teoriei tradiționale a lui Montesquieu („De l'esprit des lois”, 1748), a fost și rămâne o instituție foarte vizibilă din perspectiva garantării democrației. Încă de la începuturile sale, parlamentul a fost „cheia de boltă” a vieții politice românești, locul unde s-a disputat exercitarea puterii și, ca instituție, este cea care a creat România modernă, funcționând ca un reper pentru întreaga societate românească. Dintotdeauna, indiferent de regimul politic, dezbaterile parlamentare a produs momente de mare intensitate, a impus figuri excepționale de politicieni care s-au remarcat atât prin faptele lor, cât și prin calitatea de bun orator.

Lucrarea de față include câteva dintre publicațiile aflate în colecțiile Bibliotecii Camerei Deputaților, care pun în valoare discursurile unor personalități importante ale începutului de viață parlamentară românească „până târziu în interbelicul secolului” (Z. Ornea, 1995) și relevă informații prețioase despre contextul istoric în care au fost rostite. Au fost aleși oratori diferiți prin tehnica discursului și prin ipostaza în care au apărut la tribună, aceea de parlamentari, miniștri sau monarhi: Henri Stahl, Barbu Catargiu, Titu Maiorescu, Ionel Brătianu, Regele Ferdinand I al României, Take Ionescu, Armand Călinescu și Nicolae Iorga. Textele reproduc fie dezbaterile parlamentare ca atare, cu momente marcate de intervenția altor vorbitori, fie doar discursurile rostite și publicate chiar la inițiativa autorului sau a celor apropiați. Majoritatea acestor discursuri apar în lucrări tipărite la sfârșit de secol XIX și început de secol XX, perioadă

frământată dar plină de mari realizări pe plan politic și național: Unirea Principatelor Române de la 1859, organizarea primelor forme de activitate parlamentară în diversele ei variante, până la organizarea parlamentară consfințită prin Constituția de la 1866, războiul de independență, precum și împlinirea aspirațiilor tuturor românilor prin Marea Unire de la 1918.

Băncile Parlamentului au găzduit, de-a lungul vremii, personalități ale vieții politice, sociale și culturale românești: Mihail Kogălniceanu, Take Ionescu, Petre P. Carp, Nicolae Iorga, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Ion I. C. Brătianu, I. G. Duca, Grigore Gafencu, Spiru Haret, Titu Maiorescu și mulți alții. De la înalta sa tribună s-au rostit discursuri înflăcărâte, viziunare, tehnice sau spumoase, unde ideile și elocința s-au îmbinat în mod armonios. Multe dintre acestea au văzut lumina tiparului la inițiativa autorilor lor, altele au fost culese de către cei apropiați oratorului după moartea acestuia, spre avantajul marelui public care are, în acest fel, acces la mărturiile vieții politice din acea vreme. Discursurile, în marea lor majoritate, reflectau situația internă sau internațională conținând, adesea, idei de avangardă, contribuind, astfel, la dezvoltarea României ca stat democratic și independent.

Cei mai mulți vorbitori aveau studii solide, erau absolvenți ai unor universități europene, cu o robustă cultură clasică, fiind buni cunoscători ai istoriei și filosofiei antice. Acești oratori de elită, care au dat eleganță dezbaterii parlamentare, credeau în forța cuvântului, în capacitatea lui de persuasiune și știau să-l folosească în discursul lor, astfel încât să transmită în mod corect și convingător ideile.

Volumul „*Schițe parlamentare*” de Henri Stahl, apărut la Editura Națională S. Ciornei, București, în 1935, oferă o imagine asupra diversității însușirilor oratorice a celor care au rostit discursuri de la tribuna Parlamentului României, la debutul secolului al XX-lea, perioadă istorică deosebit de complexă. Cartea conține și un autograf al autorului către N. Ioanid, președinte al

Curții de Apel: „D-lui N. Ioanid Președinte la Curtea de Apel omagiu respectuos. H. Stahl”.

Colaborator apropiat al lui Nicolae Iorga și prim-stenograf la Parlamentul României, Henri Stahl a cunoscut mulți parlamentari, a stenografiat multe dintre conferințele acestora și chiar a inventat un sistem românesc de stenografie, adoptat oficial în 1941. Fin observator al spiritului și expresiei figurii umane, Henri Stahl creionează o serie de portrete fizice foarte sugestive, la care adaugă reflecții personale precum și discursurile personajelor sale, într-o completă modalitate de caracterizare. Cartea, tipărită în 1935, conține schițe publicate de autor între anii 1906-1916 în presa vremii, precum și câteva portrete realizate de caricaturiști celebri ai epocii. Demnă de remarcat este o tipologie a oratorilor, pe care el o realizează în termeni, de asemenea, ușor ironici: unii „bu-

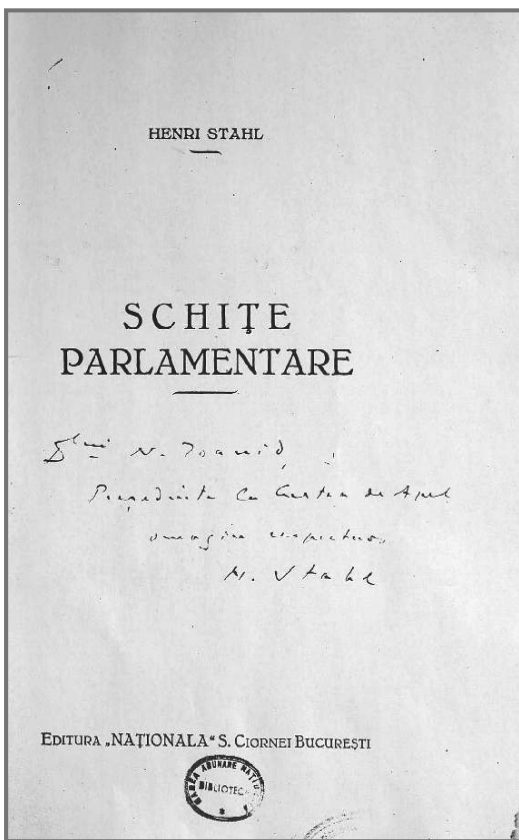
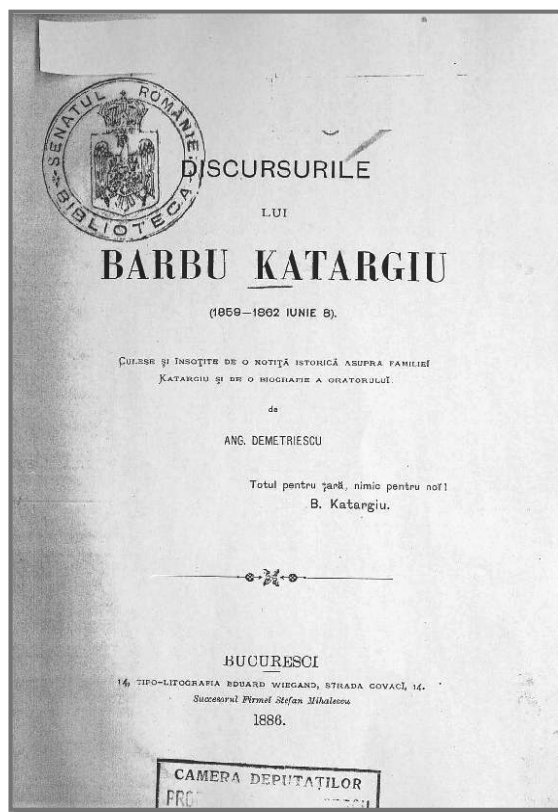

Fig. 1: Henri Stahl – Schițe parlamentare

ni improvizatori” (Barbu Ștefănescu Delavrancea, Take Ionescu, Nicolae Iorga), alții care țin „discursuri elaborate, pregătite din vreme” (Mihail G. Cantacuzino, Simion Mehedinți), „cei care par a citi un text literar” (Titu Maiorescu, Alexandru Marghiloman), „debaterii” sau pragmaticii (Petre P. Carp, Spiru Haret, Nicu Filipescu), cei care gesticulează mult (Petre Missir), precum și cei „imposibil de stenografiat” (P. S. Aurelian și A. D. Xenopol).

Fig. 2: Discursurile lui Barbu Katargiu

Dintr-o generație mai veche decât cei amintiți de Henri Stahl, contemporan cu Kogălniceanu, adversar al acestuia în Parlament, era fostul Prim-ministru, conservatorul Barbu Catargiu. Discursurile sale au fost publicate la Tipografia Litografică Eduard Wiegand, București, în 1886, într-o ediție îngrijită și prefăcută de Anghel Demetriescu, intitulată „Discursurile lui Barbu Katargiu: 1859-1862 iunie 8”. Lucrarea a

fost realizată cu sprijinul soției sale, Ecaterina B. Catargiu și conține pe pagina de titlu celebrul motto al cunoscutului om politic: „Totul pentru țară, nimic pentru noi!”.

Strălucit orator, s-a afirmat de tânăr în memorabile discursuri. De pe poziții conservatoare, a intrat în contradicție cu Mihail Kogălniceanu, promotor în Parlament al reformelor lui Cuza. Confruntările de idei, ilustrate în strălucite ieșiri oratorice, au dominat ședințele parlamentare ale acelei epoci. Discursului înflăcărat pentru îmbunătățirea soartei țăranilor al lui Kogălniceanu, discurs în care se împletesc argumente istorice, juridice sau logice cu frumusețea frazei, îi răspunde un discurs pragmatic și bine documentat al lui Catargiu, în care se regăsesc atât rigoarea cifrelor, cât și apelul la morală. În unele cazuri, Barbu Catargiu era un improvizator, care punea mai presus de toate rațiunea și judecata, formulând cugetări și enunțând reguli

morale: „Nu, domnilor, să nu ne lăsăm a fi amăgiți de discursuri, cari, ca sirena antică, încântă pe cei ce voește a-i atrage, și, după ce-i sfâșie, îi plânge; nu, ci să fim bărbați, să mergem pe posibilitate și să lăsăm la o parte poeziile - ele sunt frumoase, chiar când ascund otrava și desbinarea, dar nu mai puțin omorâtoare - și să tractăm această chestiune din punctul de vedere al dreptului și al economiei politice.”¹ Convingerile sale erau exprimate în fraze clasice și imagini nobile.

Ultimul său discurs, rostit în Cameră, va deveni profetic din perspectiva asasinatului căruia îi va cădea victimă în scurt timp: „Pacea, domnilor, pacea și odihna sunt scăparea țării, și voi prefera moartea mai înainte de a călca sau a lăsa să se calce vreuna din instituțiile țării!”²

Printre contemporanii menționați de Henri Stahl în schițele sale se numără și Titu Maiorescu, caracterizat ca un orator ce-și ține discursul ca și când ar citi un text literar. Maiorescu este prezent în colecțiile bibliotecii Camerei Deputaților cu volumul „Discursuri parlamentare cu priviri asupra dezvoltării politice a României sub domnia lui Carol I”, Volumul I, 1866-1876, apărut la Editura Socec, București, 1897. Publicat în timpul vieții autorului, volumul este precedat de o introducere în care Maiorescu face o retrospectivă a vieții politice dintre anii 1866-1871. Discursurile cuprinse în acest volum se întind, așadar, pe o perioadă de zece ani și au o tematică diversă: lupte politice, învățământul românesc, libertatea presei etc.

Contrar acelor vorbitori pe care îi ironizează în „Oratori, retori, limbuți”, discursul lui Maiorescu era de o mare sobrietate; atent elaborate și documentate, ideile sunt exprimate clar și precis, însoțite destul de rar de o ironie sau o metaforă. Discursul rostit la 23 ianuarie 1873, referitor la libertatea presei, este remarcabil din perspectiva conținutului de idei, dar și a construcției oratorice:

¹ *Discursurile lui Barbu Katargiu (1859-1862 iunie 8)*: culese și însoțite de o notiță istorică asupra familiei Katargiu și de o biografie a oratorului de Ang. Demetrescu. București: Tipo-litografia Eduard Wiegand, 1886, p. 443.

² *Ibidem*, p. 485.

„Așadar ne trebuie o măsură egală pentru toți, ne trebuie o lege care să fie armonică în toate dispozițiile ei, și găsesc din partea mea că cea mai primejdioasă armă, o sabie cu două tăișuri, ce poate întrebuința un guvern, este de a lăsa guvernului dreptul de a disciplina el presa prin astfel de dispoziții...”³

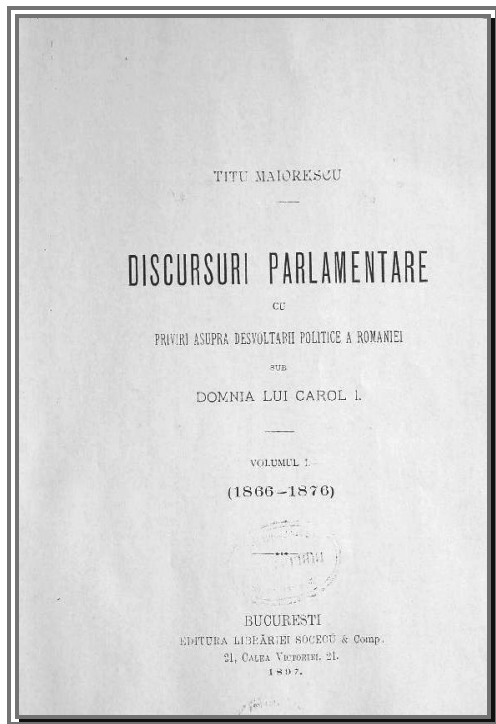

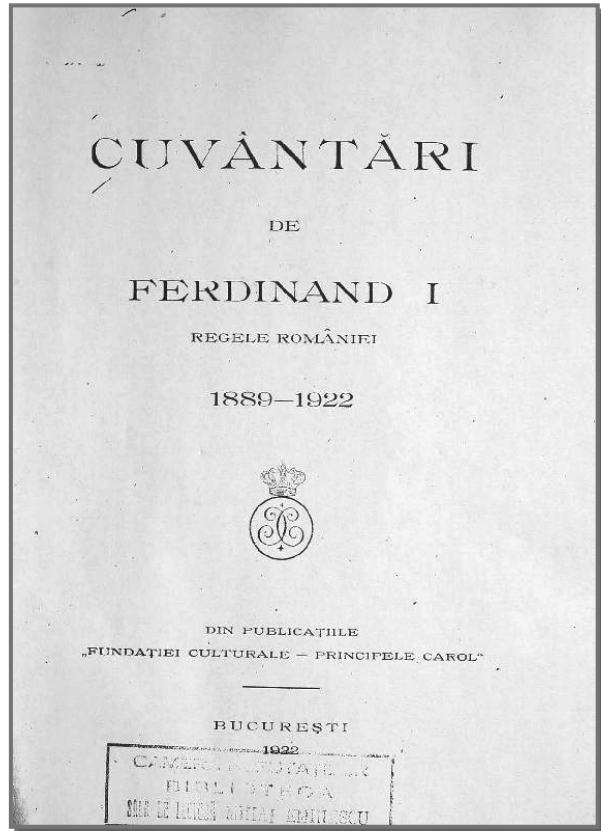
Fig. 3: Titu Maiorescu – Discursuri parlamentare cu priviri asupra dezvoltării politice a României sub domnia lui Carol I

Așa cum am menționat anterior, de la tribuna Parlamentului s-au exprimat deputați și senatori, dar și membri ai guvernelor sau regii României. Dintre aceștia, Regele Ferdinand I al României este prezent cu o parte din cuvântările sale în lucrarea „Cuvântări de Ferdinand I Regele României: 1889-1922”, editată de „Fundațiile Culturale Principele Carol”, București, 1922.

³ Titu Maiorescu. *Discursuri parlamentare cu priviri asupra dezvoltării politice a României sub domnia lui Carol I, Volumul I, 1866-1876*. București: Editura Socec, 1897, p. 184.

Fig. 4: Cuvântări de Ferdinand I, Regele României

Deosebit de înzestrat intelectual, bun cunoscător al limbilor clasice, dar și al unor limbi moderne de circulație internațională, cu aplecare către științe, Ferdinand I de Hohenzollern își va lega destinul definitiv de cel al României, unde este primit ca principe moștenitor al tronului și, mai târziu, ca rege. În cuvântarea la jurământul său ca

rege, Ferdinand declara: „*Chemat prin grația lui Dumnezeu și voința națională de a fi urmașul marelui întemeietor, care mi-a lăsat ca sfântă moștenire simțămintele de iubire și credință ale unui întreg popor, găsesc în dragostea mea pentru neam puterea de a pași fără șovăire spre îndeplinirea marei, dar grelei mele sarcini.*”⁴

Regăsim în cuvântările din această culegere momente esențiale din istoria statului român: războiul de reîntregire în textele „*Proclamației la declararea războiului pentru întregirea Neamului*”, sau „*Proclamației către poporul românesc*”, Marea Unire, în „*Cuvântare cu ocazia înmânării Suveranului a actului de unire de la Alba Iulia*”.

⁴ *Cuvântări de Ferdinand I, Regele României: 1889 – 1922*. București: Fundația Culturală – Principele Carol, 1922, p. 5.

Personalitate marcantă a politicii românești care s-a impus ca mare om de stat în perioada primului război mondial și, ulterior, până în 1927 a fost Ion I. C. Brătianu. Prin politica sa înțeleaptă a contribuit, în mod decisiv, la făurirea României Mari și a fost „conducătorul din umbră” al țării în prima parte a perioadei interbelice, dominată de mari frământări sociale și politice. Ionel Brătianu, așa cum îl numeau apropiații, era fiul cel mare al fostului prim-ministru și fondator al Partidului Național Liberal, Ion C. Brătianu. Dotat cu calități intelectuale și politice excelente, Ion C. Brătianu s-a situat întotdeauna în prim planul evenimentelor istorice care au marcat destinul poporului român: Revoluția de la 1848, Unirea Principatelor în 1859, cucerirea Independenței de stat în 1877. Fiul său era, așadar, dator să continue opera politică a familiei sale, astfel că s-a impus, el însuși, ca o personalitate politică marcantă, prin concepția și ideile sale

democratice, scriind o pagină în istoria noastră națională.

Puterea politică a lui Ion I. C. Brătianu se datora influenței pe care acesta o exercita asupra regelui Ferdinand, mai ales prin Barbu Știrbei și regina Maria. Regele Ferdinand I a fost categoric determinat în deciziile sale de puternicul liberal, pe care îl considera „zodia bună a României”.

Fig. 5: Ion I. Brătianu –
Cuvintele unui mare român

În aceeași perioadă, renumit pentru celebrele sale discursuri și pentru elocvența sa, Take Ionescu a inițiat încă din timpul vieții o culegere în patru volume a operei sale, intitulată „Discursuri politice”. Lucrarea a fost publicată la Editura Tipografiei G. A. Lăzăreanu în 1905 și conține discursurile sale dintre anii 1886-1900.

Om politic proeminent ce și-a pus virtuțile oratorice în slujba țării, pledând pentru o politică a „instinctului național”, această „fiară a cuvântului” cum îl numea Delavrancea, considera că elocvența nu are valoare dacă nu slujește unei cauze juste: „Nu pun nici un preț pe elocință, dacă omul nu apără și o cauză bună”.

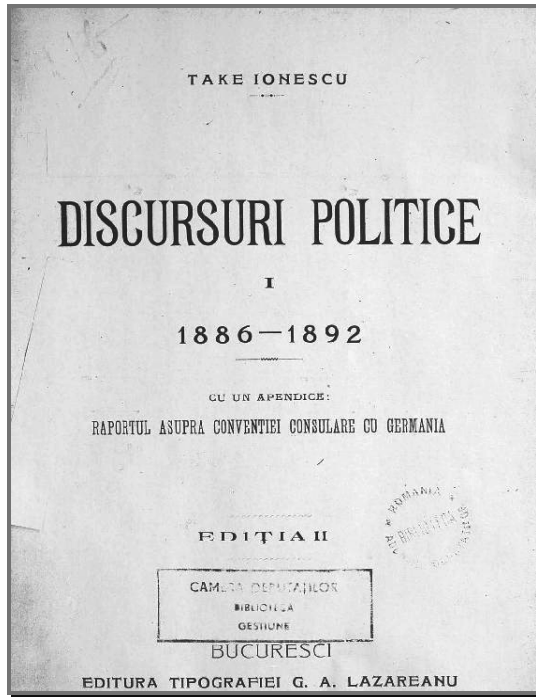

Fig. 6: Take Ionescu
– Discursuri politice

Gândirea politică lucidă și vizionară era motorul principal al forței sale, folosind idei și argumente în fraze cât mai clare și sintetice. Discursurile pe care le-a pronunțat în așa-numita perioadă „a neutralității” și în timpul primului război mondial cuprindeau luări de poziție în chestiunea răscoalelor țărănești, a libertății întrunirilor și a alegerilor, probleme ale învățământului

etc. Toate aceste chestiuni le tratează în discursuri elegante, la obiect, fără excese. Chiar simte nevoia, într-un discurs referitor la modificarea Legii Sinodale, să taxeze derapajele oratorice, vorbăria lungă și fără conținut: „*Desigur, domnilor senatori, libertatea tribunei este cea mai însemnată din toate, dar ea se înțelege cu rost, și libertatea tribunei cu rost însemnează puțința pentru toți să vorbească la tribună, și dacă puțința pentru toți să vorbească la tribună trebuie să fie compatibilă cu o altă nevoie a regimului parlamentar - adică să nu fie numai regim de vorbe, ci și regim de fapte - atunci se impune, ca o regulă de bună cuviință, ca discursurile să fie de scurtimea convenită pentru ca toți să poată vorbi și pentru ca și țara să aibă interesele ei satisfăcute.*”⁵

O altă figură emblematică pentru perioada interbelică a fost Armand Călinescu care, încă de la începutul carierei sale politice, s-a dovedit a fi un aprig adversar al mișcării legionare. Personalitate puternică, demnă, care a reușit prin tenacitate, moralitate de excepție și competență. Cariera sa parlamentară strălucită a fost dublată de însușiri oratorice remarcabile care l-au situat printre cei mai importanți vorbitori ai perioadei interbelice. Deputat în parlament în mai multe legislaturi: 1926, 1927, 1931-1933, precum și în alte funcții de stat, Armand Călinescu s-a remarcat printr-o capacitate deosebită în evaluarea corectă a evenimentelor desfășurate pe scena politică. Într-un discurs referitor la Legea pentru autorizarea stării de asediu, rostit în ședința Camerei Deputaților din 19 martie 1934, el sublinia superficialitatea măsurilor de securitate care au permis asasinarea prim-ministrului I.G. Duca, anticipând aproape profetic și circumstanțele neclare cu privire la atentatul care avea să urmeze asupra propriei sale persoane, în 21 septembrie 1939. Autor al unor Discursuri parlamentare din perioada 1934 - 1937, care se disting prin valoarea informațiilor și a argumentației solide privind anumite aspecte ale politicii interne și externe, Armand Călinescu insista

⁵ Take Ionescu. *Discursuri politice: Vol II. Cu un apendice: Raportul asupra Convenției Consulare cu Germania*. București: Editura Tipografiei G. A. Lăzăreanu, 1905, p. 785.

asupra dimensiunii europene a României. Nicolae Iorga, impresionat de personalitatea sa proeminentă ca om politic, de profunzimea mesajului și a caracterului său, i-a adus, în mai multe rânduri, elogii binemeritate. Lucrarea lui Armand Calinescu, „Discursuri parlamentare 1934-1937”, volumele I-II, a fost reeditată mult mai târziu, în 1993, de Fundația Culturală Magazin Istoric.

Ales prima dată în Camera Deputaților ca independent în 1907, Nicolae Iorga intră în politică pentru că s-a simțit „obligat” să contribuie la construirea unui climat moral în țară. Orator prestigios, Iorga era ascultat cu emoție și entuziasm. Improviză cu ușurință și, fără a căuta fraze de mare efect, uimea cu vasta sa cultură, imaginația bogată și spiritul polemic. Fără a utiliza mijloace artificiale, transmitea auditoriului o emoție puternică, crea stări de spirit și forma convingeri.

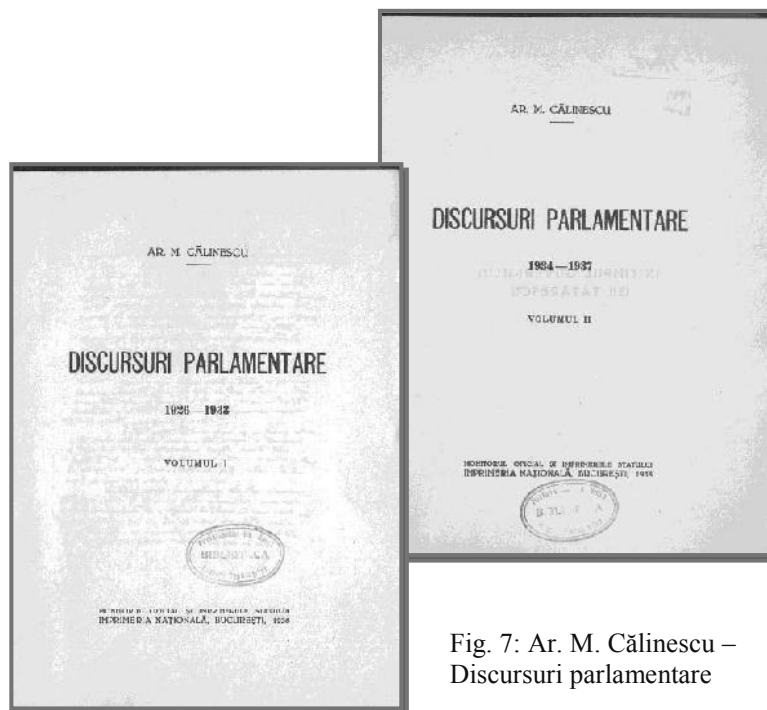

Fig. 7: Ar. M. Călinescu – Discursuri parlamentare

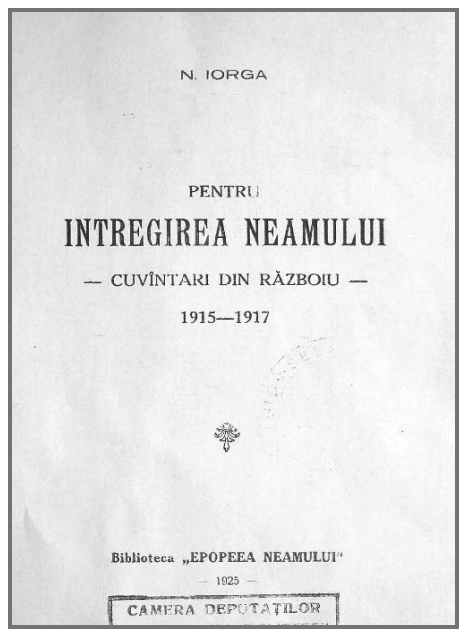

Fig. 8: Nicolae Iorga –
Pentru întregirea neamului
– cuvântări din războiu
1915 - 1917

Volumul „*Pentru întregirea neamului: cuvântări din războiu: 1915-1917*”, editat în cadrul colecției „*Biblioteca epopeea neamului*”, în 1925, conține discursuri din perioada primului război mondial, din timpul unor momente dramatice pentru țară.

Este memorabil discursul său din 14 decembrie 1916, de la Iași, când Parlamentul era în pibegie, acesta fiind un strălucit model de oratorie: „...oriunde am fi, oricum am fi, suntem hotărâți să mergem până la capăt, în credința că, dacă s-a ridicat vreodată o religie pe lume, dacă s-a vorbit de dreptate și de ideal, nu se poate, cu nici un chip, ca, și înaintea celei mai sălbatice forțe organizate, să piară drepturile unui popor de a trăi pe pământul în care nu este un fir de țărână care să nu fie acoperit de cel mai nobil sânge”. Și discursul se încheie apoteotic cu celebra formulare a lui Petru Rareș: „*Vom fi iarăși ce am fost, și mai mult decât atât.*”⁶ Acest discurs, plin de optimism și patriotism, prin care el cerea continuarea luptei

⁶ Nicolae Iorga. *Pentru întregirea neamului: cuvântări din războiu – 1915-1917*. București: Editura „Epopeea Neamului”, 1925 p. 230.

pentru libertatea țării, a impresionat enorm conștiința publică românească.

O concluzie la care se ajunge nemijlocit după ce parcurgi aceste discursuri este că politicienii vremii erau foarte activi, foarte implicați în problemele țării, foarte combativi dar, în același timp, foarte preocupați de modul în care își transmiteau ideile și de impactul lor asupra publicului.

Sunt discursuri din vreme de pace și din vreme de război, dueluri oratorice, comunicări și rapoarte, declarații ministeriale și declarații regale, elogi și interpelări, dar și intervenții spontane, neprogramate, în toate preferându-se argumentele, evitându-se calomniile și abaterile de limbaj, respingându-se excesele. Unele sunt dramatice, altele ironice, polemice sau tehnice. Energia acestor discursuri se resimte și acum, în ciuda vechimii lor. Regăsim în ele momente rare, de mare intensitate emoțională, adevărate nestemate de retorică, în momente definitorii pentru istoria națiunii române și a statului nostru, și descoperim, în mod nemijlocit, culoarea unei epoci, a unei perioade istorice bogate în evenimente, dominate de oameni politici de excepție.

Bibliografie selectivă

1. CONSTANTINESCU, Mihai; ENACHE, Marian. *Renașterea parlamentarismului în România*. Iași: Polirom, 2001. 296 p.
2. *Cuvântări de Ferdinand I, Regele României: 1889 - 1922*. București: Fundația Culturală - Principele Carol, 1922. 286 p.
3. *Discursuri și dezbateri parlamentare: 1864-2004*, editori Gh. Buzatu, Dana Beldiman, Gh. Prisăcaru, Constantin Sava; studiu introd. Gh. Buzatu. București: Mica Valahie, 2004. 941 p.
4. *Discursurile lui Barbu Katargiu (1859-1862 iunie 8): culese și însoțite de o notiță istorică asupra familiei Katargiu și de o biografie a oratorului de Ang. Demetriescu*. București: Tipografia Eduard Wiegand, 1886. 529 p.

5. EMINESCU, Yolanda. *Pledoarii celebre: antologie de oratorie judiciară*. București: Lumina Lex, 1994. 240 p.
6. ENACHE, Marian. *Democrația parlamentară*. București: Universul Juridic, 2012.
7. IONESCU, Take. *Discursuri politice: Vol I-IV. Cu un apendice: Raportul asupra Convenției Consulare cu Germania*. București: Editura Tipografiei G. A. Lăzăreanu, 1905.
8. IORGA, Nicolae. *Pentru întregirea neamului: cuvântări din războiu: 1915-1917*. București: Editura „Epopoea Neamului”, 1925. 242 p.
9. KOGĂLNICEANU, Mihail. *Texte social-politice alese*. București: Editura Politică, 1977, p.180-182.
10. MAIORESCU, Titu. *Discursuri parlamentare cu priviri asupra dezvoltării politice a României sub domnia lui Carol I, Vol. I, 1866-1876*. București: Editura Socec, 1897.
11. NEAGOE, Stelian. *Oameni politici români*, București: Editura Machiavelli, 2007. 897 p.
12. PĂIUȘAN-NUICĂ, Cristina. *Discursuri parlamentare în Camera Deputaților: 1864-1990: oratoria pentru România*. București: Editura Historia, 2007. 192 p.
13. STAHL, Henri. *Schițe parlamentare*. București: Editura „Națională” S. Ciornei, 1935.
14. XENI, Constantin. *Take Ionescu: 1858-1922*. București: Universul, 1933. 456 p.

POSTFAȚĂ

Dacă citești această carte - omagiu ai sentimentul că ești cunoscător a ceea ce se întâmplă cu bibliotecile în România și în lume, că toate temele abordate sunt într-un fel legate. Ai sentimentul că profesorul Ion Stoica, cel căruia îi este dedicată, ți-a predat un curs, un curs format din părțile, ca un puzzle, care se îmbină în diversitatea lor spre atingerea unui scop anume. Cei care au scris în această carte, se cunosc sau nu, dar sigur nu au vorbit între ei. Noi, editorii știm asta și mai știm că nu i-am rugat să scrie ceva anume, ci pur și simplu i-am invitat să scrie, dacă vor. Toți, fără excepție, au răspuns pozitiv invitației dar, mai mult, parcă toți au încercat să prezinte temele pe care le știau cel mai bine, așa încât rezultatul final să se ridice la nivelul celui căruia îi este dăruită. Poate acest sentiment a conferit lucrării o anumită unitate. Știindu-l pe profesorul Ion Stoica pretențios și vizionar, de o viață implicat în lumea cărților și a bibliotecilor, el însuși scriitor și poet, nu e ușor să scrii o carte despre, dar mai ales să compui o carte din teme diverse, scrise de autori atât de diferiți.

Carierea profesională a celui omagiat a fost ea însăși ca un puzzle. În cei peste 30 de ani de când îl cunosc și am lucrat adesea împreună, au fost permanente momente de „încă ceva”, „modern” și pentru „prima dată”: introducem ISBD-ul în catalogare, facem cursuri de perfecționare, informatizăm biblioteca, creem un masterat, etc. De aici poate, sintagma „deschizător de drumuri în biblioteconomia modernă” i se potrivește cel mai bine. Și ca în cazul oricărei personalități, au apărut și opozanți, oameni care nu vor să recunoască, oameni care se cred ei înșiși peste. Ei fac parte din peisaj și pentru că n-au construit niciodată nimic, nu știu cum e să o faci. Pe aceia profesorul Stoica i-a ignorat.

Reușita acestei lucrări este rezultatul recunoașterii personalității profesorului, a celui care a condus o bibliotecă cu renume, a reconstruit-o din cenușă, în sensul real al cuvântului, a moder-

nizat-o, a recreat învățământul universitar de profil și a înființat o asociație profesională unde toți profesioniștii domeniului s-au putut exprima.

Înșirând aceste câteva realizări care dăinuie și astăzi, te întrebi, pe bună dreptate, ce mai poate face un om într-o viață și o carieră, într-o epocă cu multiple frământări, incertitudini, schimbări profunde sociale, instituționale, politice. Și mai ales te întrebi cum a putut, cum a rezistat, cum a reușit?

Unii au fost sceptici, alții i s-au alăturat din complezență, alții din interese de moment sau gânduri de foloase în perspectivă. Au fost însă alții care, i-au rămas alături pentru totdeauna, printre care se numără și autorii din această carte. La o analiză mai atentă poți vedea că răspunsurile pentru „cum” nu sunt multe: trebuie să fii deștept, puternic, profesionist, muncitor și luptător dar mai ales, dedicat.

Acesta este profesorul Ion Stoica, acestui om îi dedicăm cu toții, alături de admirația noastră profesională, acest omagiu pe care în calitate de editor, nu am putut să-l intitulez altfel decât: *O carte. O bibliotecă. Un om.*

Profesorul Ion Stoica mai are multe de spus, deși, cum însuși spune „s-a retras din toate”. Cei care au ochi să vadă și înțelepciunea să înțeleagă trebuie să profite de existența sa încă vie profesional; nu au decât de câștigat, fără a investi nimic. Să profităm cu toții, să fim, în continuare discipoli și să luăm exemplul marilor gânditori antici Sofocle, Platon, Aristotel care și-au transmis unul altuia cunoștințele și au făcut astfel ca filozofia greacă să dăinuie peste timp.

Peste timp, se va vorbi, cu siguranță despre Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” și despre profesorul Ion Stoica și nădăjduim, și despre acest document omagiu pe care i-l dăruim cu bucurie, cu respect și grațitudine.

Prof. univ. dr. ing. Doina Banciu

TABULA GRATULATORIA

La omagierea Profesorului **Ion Stoica** participă:

Dr. Ionel Alexe

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman”, Constanța

Hermine G. B. Angheliescu – Associate Professor of
Library & Information Science, Wayne State University

Dr. Corina-Mihaela Apostoleanu – Director
Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman”, Constanța

Prof. univ. ing. dr. Doina Banciu – Director general
Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică, București

Prof. univ. dr. Adina Berciu-Drăghicescu
Facultatea de Litere, Universitatea din București

Dr. Sanda Bercovici

Hebrew University of Jerusalem

Dr. Albert K. Boekhorst

Universiteit van Amsterdam

Dr. Adriana-Elena Borună – Șef Serviciu
Dezvoltare Instituțională, Biblioteca Națională a României

Dr. Florina Brat – Șef serviciu Perfecționare,
Asistență Metodologică, Documentare
Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București

Geta Costache

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București

Dr. Liviu-Iulian Dediu

IME România

Dr. Constanța Dumitrășconiu

Universitatea din București

Viorica Epureanu – Șef Serviciu Dezvoltarea Colecțiilor
Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București

Dr. Teodora Fîntînaru – Director
Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu”, Vrancea

Acad. Petre T. Frangopol

Membru de Onoare al Academiei Române

Dr. Victoria Frâncu

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București

Dr. Mariana Harjevschi – *Director general*

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău;

Președinte al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova (2012-2016)

Ioana Lupu – *redactor șef (1989-1996) Revista Biblioteca*

Prof. Valentina Lupu

Casa Corpului Didactic Vaslui

Conf. univ. dr. Octavia-Luciana Madge

Facultatea de Litere, Universitatea din București

Ștefania Mazilu – *Șef Serviciu Comunicarea Colecțiilor,*

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București

Dr. Nadia Petre – *Șef Biblioteca*

Academiei Tehnice Militare, București

Anca Podgoreanu – *Șef Serviciu*

Cercetare. Metodologie (1994-2008),

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București

Dr. Aurelian Popescu – *Șef Serviciu*

Restaurarea și Prezervarea Publicațiilor,

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București

Dr. Gerhard J. A. Riesthuis

Universiteit van Amsterdam

Dr. Silvia-Adriana Tomescu – *Șef Serviciu*

Cercetare. Metodologie,

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București

Prof. univ. dr. Vasile D. Țâra

Universitatea de Vest din Timișoara

Conf. univ. (Dr. hab.) Nelly Țurcan

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău

Emil Vasilescu – *Critic și istoric literar,*

Redactor-șef Revista Biblioteca (1996-2009)

Dr. Mihaela Zecheru

Biblioteca Camerei Deputaților, București

Portret

iconografic

Ion Stoica, elev la Colegiul Național „Carol I”, Craiova, împreună cu părinții, 1946

Ion Stoica, absolvent
de facultate, 1957

Student, împreună cu
colegul Radu Alexandru

(sus)

La 10 ani de la absolvirea liceului Ioniță Asan,
împreună cu profesorii și colegii de promoție, 1963

(jos)

Alături de prof. Mircea Tomescu și Nicolae Mironescu,
la 10 ani de la absolvirea facultății, 1967

Cu academicianul Ion Coteanu,
la o consfătuire profesională, 1978

La aniversarea lui Dan Simonescu, alături de
acad. Gabriel Ștrempel, directorul Bibliotecii
Academiei Române, doamna Elena Simonescu
și doamna Angela Popescu-Brădiceni

Biblioteca Centrală Universitară
din București în timpul lucrărilor
de reconstrucție, după 1990
(Foto: A. K Boekhorst)

Ion Stoica, portret realizat de pictorul Stelian Neicu (tablou expus în *Galeria Directorilor B.C.U. „Carol I”*)

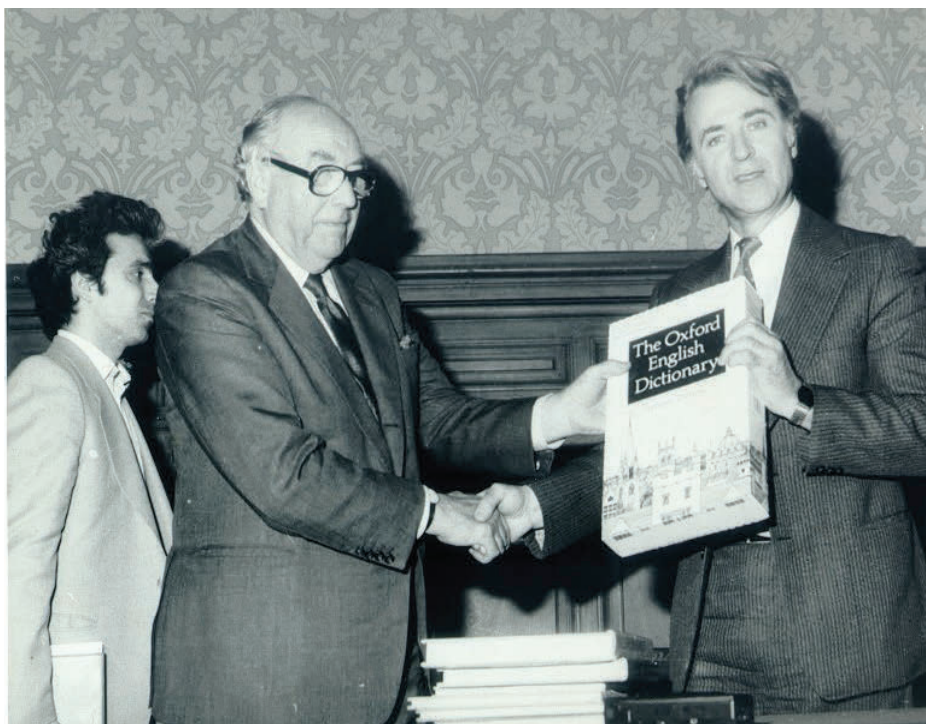
Pagina alăturată

(sus)

Ion Stoica, director general B.C.U. București împreună cu ministrul francez al culturii, Jack Lang și criticul de artă Radu Ionescu, Paris, ianuarie 1990

(jos)

Alături de Federico Mayor Zaragoza, Director General UNESCO, care lansează apelul UNESCO pentru reconstrucția bibliotecii. În stânga lui Federico Mayor, Petre Roman, Primul-ministru al României și Mihail Șora, Ministru al Educației, 30 aprilie 1990

Donația „*Books for Romania*” a Consiliului Britanic. Ion Stoica - director general B.C.U. București, alături de Roy Harris Jenkins - Baron Jenkins of Hillhead, 1990

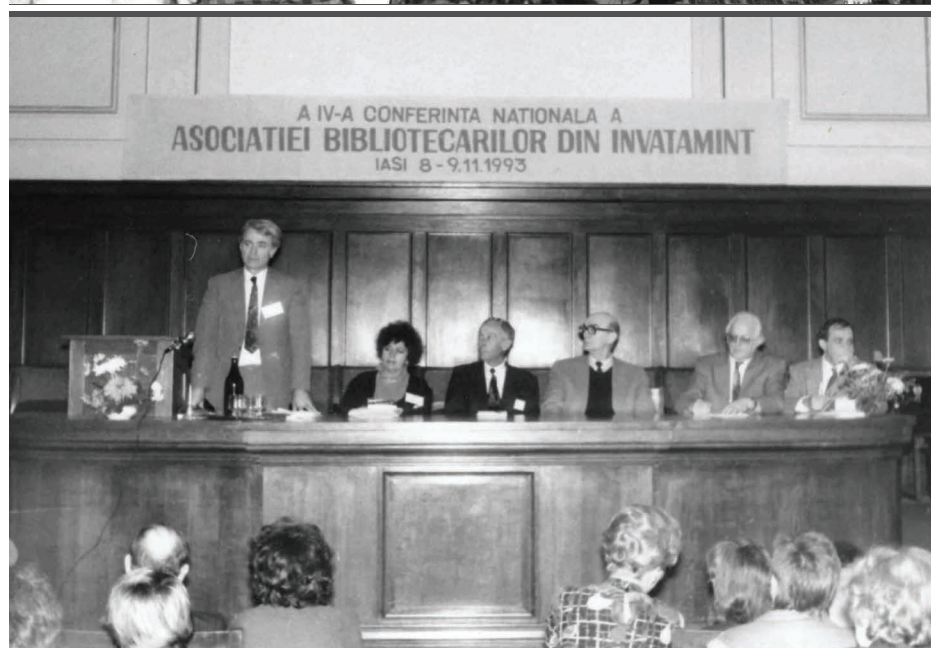
Primirea donației de carte a editurii Hachette
„100 000 de cărți pentru România”.
Alături de Ion Stoica - director general B.C.U.
București, Bernard Kouchner - secretar de stat pe
lângă Primul Ministru al Franței, Alain Decaux -
Ministru delegat al Ministerului Afacerilor Externe,
însărcinat cu problemele francofoniei. Din partea
Fundației Hachette: Yves Sabouret, Elisabeth
Ardaillon, Pierre Leroy, 11 februarie 1990

Împreună cu doamna Berta Brown, ambasadorul Austriei la București și doamna Cornelia Stoica, 1990

Cu Monique Frank, ambasadorul Olandei la București și Cornelia Stoica

Prezența d-lui Ion Stoica la Conferințele Naționale ale Asociației Bibliotecarilor din Învățământ, Brașov, 4-5 decembrie 1991 și Iași, 8-9 noiembrie 1993

La Conferințele Internaționale I.F.L.A. în
New Delhi, India, 30 august-5 septembrie 1992
și Havana, Cuba, 21-27 august 1994

Pagina alăturată

Aniversarea a 100 de ani de la inaugurarea B.C.U. București,
14 martie 1995

(sus)

Ion Stoica, directorul general al bibliotecii, rostește discursul.
În prim plan Liviu Maior, Ministrul Educației, Î.P.S. Teoctist,
Patriarhul României, Corneliu Ștefănașe, director general al
B.C.U. „Mihai Eminescu” Iași

(centru)

Alături de Emil Constantinescu, președintele României

(jos)

Î.P.S. Teoctist, Patriarhul României, înmânează d-lui
Ion Stoica un exemplar din Biblia de la București

La inaugurarea sediului renovat și extins al B.C.U. București,
alături de baronesa Emma Nicholson, Adrian Năstase -
Prim Ministru, Ecaterina Andronescu - Ministrul Educației,
acad. Răzvan Theodorescu - Ministrul Culturii,
Ion Iliescu - Președintele României, 20 noiembrie 2001

În timpul vizitei secretarului general UNESCO,
Kaichiro Matsuura, alături de Alexandru Mironov, 2002

La inaugurarea noii clădiri a B.C.U. „Eugen Todoran”
alături de Vasile D. Țâra, directorul general al bibliotecii,
acad. I. P. Otiman, Ghe. Ciuhandu, primarul Timișoarei,
Î.P.S. Nicolae Corneanu, Ioan Talpoș, rectorul U.T.V.,
Ovidiu Drăgănescu, prefectul județului Timiș,
Mircea Regneală, directorul B.C.U. București
și Constantin Popescu, reprezentant M.E.C.,
Timișoara, 1 octombrie 2008